

O B S A H :

I. LEGENDY A MÝTY ÚVODEM /A NĚCO NAVÍC/	str. 1
II. Z LEGEND A MÝTŮ DO SKUTEČNOSTI	16
III. ZAČNEME "IN MASCHAU" ?	27
IV. ŘÍKALI MU IL ROMANO	69
V. NĚMECKÉ KNÍNICE - STANICÍ PŘESTUPNÍ ?	133
VI. SMĚR BLAHOŇOV - NEBO JESTŘABÍ ?	155
VII. KOVÁŘOVA FÁNYNKA	202
VIII. "ROMEO A JULIE" DVACÁTÉHO VĚKU	260
IX. ... A ŽIVOT ŠEL DÁL ...	310
RODOKMEN - LINIE PŘÍMÁ	
Ditrich a Eberl	369
JMENNÝ REJSTŘÍK OSOB - GENERACE	
Ditrich, Eberl, Hemala, Petr, Svoboda	371
POZNÁMKY A VYSVĚTLIVKY	377
/Vysvětlivka č.15: François Zdenek Eberl, francouzský malíř českého původu/	
SEZNAM VYOBRAZENÍ	396
PRAMENY A LITERATURA	401
SKICA TZV. MAŠŤOVSKÉHO OLTÁŘE	

Obr.62: Sv. Anna,

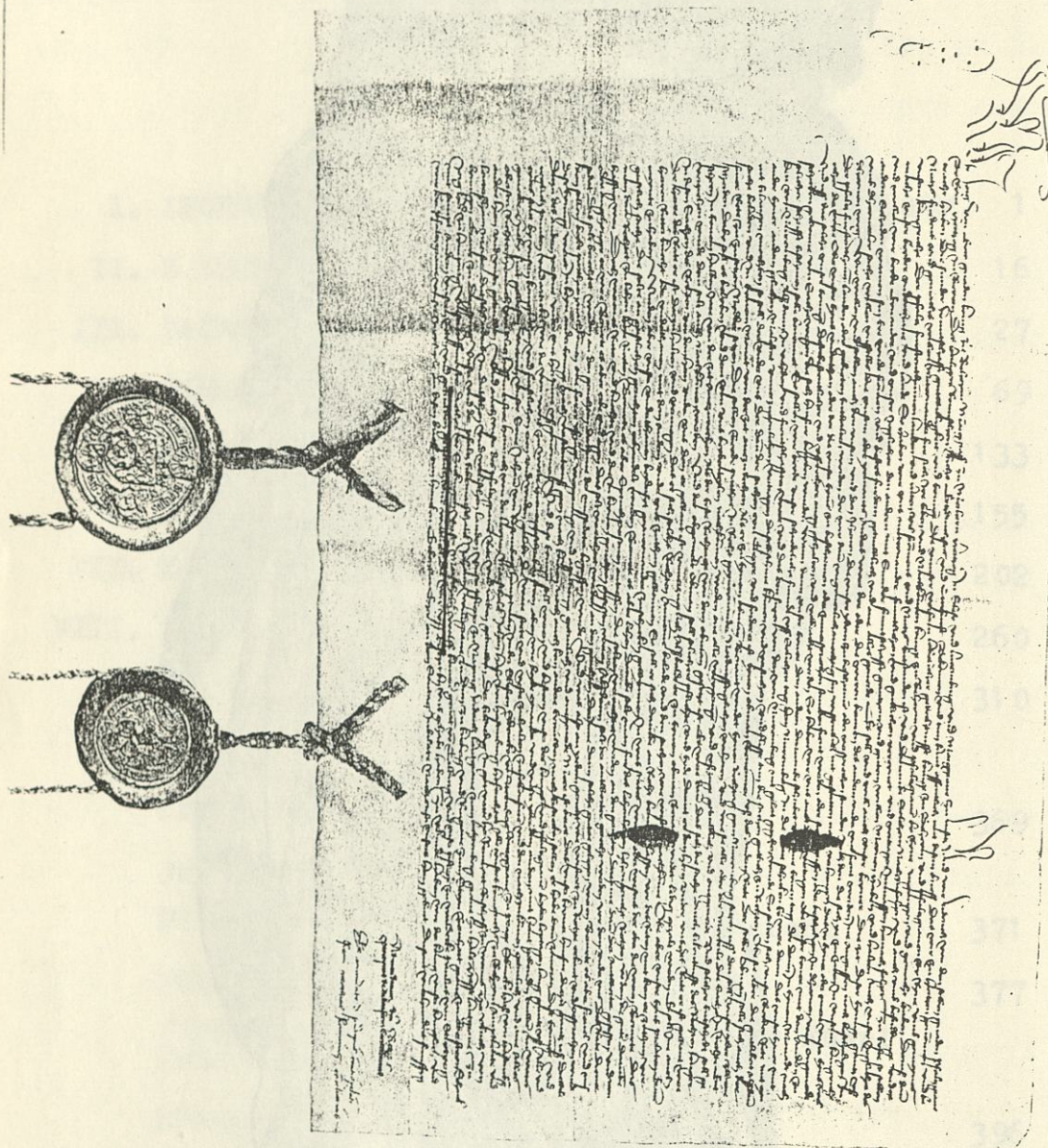

I. LEGENDY A MÝTY ÚVODEM /A NĚCO NAVÍC/

Nejsem jistě ani první, ani poslední, koho najednou přepadla zvědavost a která stále sílila, nedala spát a nejednou i provokovala: kde jsem se to náhle vzal na tomto světě, kdo byli moji předkové, odkud přišli, čím byli? Dá se ještě poodhalit tajemství jejich života, jejich osudy, a kde vlastně skončili svoji životní pouť? Vždyť jistojistě museli existovat, když my, já, jsme tady, rozhlížíme se tímto světem, občas sice zahubujeme, ale přesto jsme ve své většině rádi, že naši předkové ponесли tu štafetu života až nám.

Obvykle známe svoje rodiče, mnohdy i prarodiče - i když bych v současnosti na tento fakt již tak nesázel. Jsou mezi námi i jedinci, kteří mnohdy neznají ani svoje rodiče. I když skutečně, či jenom "jako by" - to mám na mysli takové potomky, kterým je značně obtížné svoje rodiče navštívit byť jednou ročně, kterým je zatěžko poslat dopis s několika větami, na které rodiče, či prarodiče, mnohdy tak netrpělivě čekají.

Vyjděme však ze skutečnosti normální - já stále zatím ještě věřím, že lidstvo je většinou "normální" - že víme mnohé o svých nejbližších předcích. Ale kdo byl před nimi? Snad něco víme z povídaní, z tradic, fotografií... Kdo však má chuť a čas /možná to platí také opačně/, začne se o tyto skutečnosti jednou zajímat. Je docela možné, že někomu již solidní základ připravil někdo jiný z jeho rodiny, takže může jen navázat na fakta, která má někde shromážděna v krabici či jiném bezpečném místě, kde překala všechna úskalí úklidů, gruntování či sběrů odpadových surovin v dobách, kdy společnou domácnost sdíleli i četní či nečetní potomci, kteří pro kilogram starého papíru a pochvalu v "žákajdě" byli schopni zlikvidovat

tu nejhodnotnější knihovnu po pradědečkovi. Pokud však byla naznačená nebezpečí včas zažehnána, je možné v rok R, měsíc M, den D a hodinu H začít uvažovat, co dál, jak naložit s materiály, které odolaly zubu času...

Přiznám se, že nějaké podobné materiály, doklady, fotografie, dopisy, novinové články atd. jsem jednak získal po svých předcích, ať již v té době žijících, či po těch, po kterých je mi stále smutno že již nejsou mezi námi. Teprve když se člověk zahloubá do některých památek, najednou začnou vystupovat skutečné postavy a to bez ohledu, zda si je pamatuje, či je zná jen z vypravování jiných. Mnohdy však tyto postavy, či postavíčky, mají jaksi jen dva rozměry a zdá se, že jim stále "cosi" chybí. Ale také to jsou, bohužel, někdy již jen stíny: bez tváře, bez podoby...

Kde začít? Poučení historií bychom měli začít známým okřídleným rčením: již staří Římané... Jak víme z historie, období velkého stěhování národů se vyznačovalo velkými a ustavičnými politickými změnami v celé střední Evropě. Popud byl dán nomádským kmenovým svazem Hunů, který dal do pohybu zejména germánské kmeny. Nápor bojových družin přivedl do pohybu především Góty, kteří při přesunu na západ způsobili změnu sídel dalších germánských kmenů na našem území, zvláště pak Kvádů. V roce 558 pronikli nomádští Avari z jihoruských stepí k dolnímu toku Dunaje. Jádro avarského kmenového svazu mimo mongolské Avary tvořili také některé spolčené kmeny Slovanů, i když slovanské kmeny byly na našem území již před příchodem avarských družin. Dále víme, že se Slované pod vedením franského kupce Sáma sjednotili, vymanili se z avarského jařma a podnikavého a talentovaného kupce si zvolili za krále. Tak byl utvořen první slovanský politický útvar - vojenský kmenový svaz, jenž se v historických pramenech uvádí jako Sámova říše. Když se pak sám Sám postavil proti franské expanzi, nechtěl franský panovník Dagobert I. nečinně přihlížet a pod záminkou, kterou mu poskytlo přepadení franských kupců,

v roce 631 až 632, začal velkou ofenzivu. Shodou různých okolností a již tehdy v podstatě korupcí, utrpěl Dagobert potupnou porážku u Vogastisburgu...

Po zániku Sámovy říše byla znovu situace v zásadě neutěšená, dosavadní historiografie povětšinou zastává názor, že slovanské kmeny znovu musely snášet útlak avarských náčelníků a jejich vojenských družin. O likvidaci Avarů se pokusil v roce 788 franský panovník Karel Veliký. Pod vedením jeho syna Karla vtrhla vojska do Panonie, která byla doménou Avarů. Napadená území, obývaná Avary i Slované byla nelítostně zničena, avšak podrobit je franské říši se nepodařilo. Až roku 796 uskutečnil Karel Veliký rozhodující výpravu proti Avarské říši a ve vojsku, kterému velel Karlův syn Pipin, byl mimo salcburského biskupa Arna a dalších světských i církevních hodnostářů i jistý Diderich...

Každý národ, každá společnost, žijí ze svých mýtů a legend, které si občas - podle okamžité potřeby - vylepšují, na rozdíl od jejich protivníků, kteří zase tyto mýty a legendy, a občas nejen je, úporně vyvracejí a zesměšňují. Ale přesto tyto mýty a legendy trvají, a pro národ, společnost a tedy i jednotlivce mají úžasnou duchovní hodnotu, na které si pak stavějí svoji existenci...

Podívejme se na věc o něco později. Mezi důležité listiny Království Českého patří i Smlouva krále Jiřího z Poděbrad s knížetem bavorským Fridrichem z 15. dubna roku 1459. Je psána staroněmecky, k listině jsou přivěšeny na hedbávných šňůrách dvě pečeti z červeného vosku, první krále českého Jiřího, druhá knížete bavorského Fridricha. Text začíná /obr.2/:

Wir Jorg, von gots gnaden konig zu Beheym, marggraf zu Merhern, hertzog in Slesy und Lucemburk, und marggraue zu Lusitz, und wir Fridrich, von denselben gnaden pfaltzgraue by Ryne... Hie by sint gewesen: ... Diether von Sickingen, unser marschalck...

A to vše zpečetěno... "Ad mandantum domini regis Prokopius de Rabenstein, cancellarius. De mandato domini principis comitis palatini Reni Mathias Ramung, cancellarius..." V úředním překladu se pak hovoří, že: "My Jiří, z Boží milosti král český, markrabě moravské, kníže slezské a lucemburské a markrabě lužické, a my, Fridrich, z téže milosti falckrabě rýnský... Při tom byli... Dětrich ze Sikingen, náš maršálek... podepsáni Prokop z Rabštejna, kancléř a Matyáš Ramung, kancléř... a to vše v Chebu v neděli Jubilate po narození Pána našeho 1459, v prvním roce Našeho panování."

Já vím, usmíváte se... ale jen čtěte směle dále! Počátkem třicátých let našeho století otiskovaly noviny senzační zprávy, které snad obletěly celý svět. "Žijí u nás dědicové obrovského jmění, snad největšího dědictví v Evropě?" - křičely palcové titulky z prvních stránek novin. Hledali se potomci jakéhosi Antonína Dittricha, rodáka z Čech, který zemřel v první polovině 19. století v cizině a svůj obrovský majetek odkázal svým potomkům a příbuzným v Čechách. V závěti si tento Dittrich vymínil, že dědictví může být předáno až po stu letech. A v oné době určených sto let právě uplynulo!

Vzpomínám si, že jako malý kluk jsem tuto zprávu také zaslechl, když o ní vyprávěl můj strýc František Josef Dittrich. Mezi všemi, kdo nesli toto jméno, panoval v té době tak trochu vzruch. Všichni se mazlili myšlenkou, co když právě jejich rodina je ta pravá, které se podaří prokázat přímý vztah s oním legendárním Antonínem Dittrichem? Také můj výše jmenovaný strýc byl mezi nimi. Začal se zajímat o svoje předky, a zřejmě již z té doby pocházely doklady, jak jsem řekl dříve. Ale pak přišla 2. světová válka, pro všechny začaly docela jiné starosti a touha přežít oněch šest smutných roků převládla nad myšlenkami o vzdáleném dědictví...

Nebylo to tedy zřejmě ani poprvé, ani naposledy, kdy se v roce 1969 světový tisk, tentokrát zásluhou agentury

Reuter, znovu rozepsal o přípravě rozsáhlého tažení asi stovky jakýchsi Thierrů z celé řady zemí. Chystali se do Paříže na oslavy 200. výročí narození Napoleona Bonaparte. Vcelku pramálo jim však záleželo na tomto válečníkovi. Chtěli demonstrovat před celou Francií svůj nárok na jednu miliardu /!/ liber sterlingů, kterou údajně uloupil Napoleon jejich předkovi - jistému Jeanu - Johannu Thierymu.

V té době opět nastal mezi Dittrichy i u nás - tedy pochopitelně i mezi našimi příbuznými - veliký vzruch. Znovu se začalo hovořit šeptem i nahlas o velikém dědictví po onom zatím neznámém Dittrichovi z minulého století, a tato zpráva se šířila světem. Dokonce mne na ni upozornil můj bratr, který žije v Chicagu. Tuto dobu si jistě mnozí ještě pamatují. Při pohřbu mého strýce Františka Josefa Dittricha v listopadu 1971 jsem se poprvé seznámil se členy dalších větví rodu Dittrichů z Veverských Knínic, kteří historku rovněž znali a věřili, že jsou ti praví a jediní potomci. Dokonce jsem zaslechl i cosi o případném dělení onoho pohádkového majetku, který na nás kdesi čeká...

A právě můj strýc František, snad pod dojmem zmíněného světového rozruchu v tisku snad všech zemí v roce 1969 mi příběh vypravoval, ukazoval mi všelijaké listiny, rodné a křestní listy, kupní i smlouvy našich předků. Od něho jsem si v poznámkách odnášel údaje o rodě Dittrichů, ze kterého pocházela moje matka. Podle strýcových poznámek i ústně předávané tradice jsem sestavil jakýsi hrubý rodokmen, který však musel být značně později podstatně zkorigován. Strýc mi říkal: "Všechny tyto doklady bude po mé smrti opatrovat syn Zdeněk. Potom je předá tobě, a ty budeš pokračovatelem tradic, protože Zdeněk nemá potomků..."

Ale jak se nakonec ukázalo, když můj bratranec Zdeněk v březnu 1984 umírá, žádných dokladů již nebylo. Jeho

doslova napsala:

"... a posílám fotky posledních Ditrichů vč. fotografií z pohřbu Jarmilky Ditrichové, budou-li se Vám k něčemu hodit. Příkládám existující doklady po mém tchánovi a jak jsem Vám již psala, nemám po Ditrichových rodičích žádné jiné doklady. Uzavřete tu kapitolu Ditrichova rodu naším bezdětným manželstvím, kvůli čemuž jsem bývala velmi nešťastná..."

V té době jsem pak ocenil svoje vlastní neumělé poznámky, které jsem si opatroval při svých návštěvách u strýce. Z těchto poznámek plynulo, že strýcův otec František se narodil v roce 1868, jeho otec Johann pak asi roku 1835. Otec Johanna Dittricha, Wenzel, se podle tradice narodil kolem roku 1803 kdesi "in Maschau" - ale nic bližšího o této lokalitě strýc nevěděl. Měla být někde v severních Čechách. A podle tradované pověsti to měl být strýc Wenzela - Václava, který v mládí odešel do ciziny, tam zemřel a jeho odkaz čeká na ty pravé potomky z Čech.

Do jaké míry byly nebo budou naznačené údaje souhlasné se skutečností, se dovíme dále. Ale zřejmě je skutečností, že právě strýc František Josef ve mně vzbudil onu zvědavost o společné předky, ze které se pak vyklubala touha nahlédnout hlouběji do genealogické kuchyně.

Ještě bych si dovolil malou připomínku ke svému povídání, a to směrem k případnému čtenáři. Jsem si vědom, že podle zásad genealogické a kronikářské práce bych měl všechny zápisy či výpisy z matrik, jakož i z dalších archiválií, uvádět v prepise v současné řeči, bez zpřezek, zjevných chyb či různých archismů. Jsem si toho vědom, avšak přesto tak někdy neučiním. Chci aspoň trochu zachovat i dobu, ve které právě naši předkové žili, chci ukázat, jak se řeč i písmo vyvíjely. To může být - aspoň já myslím - také určitým důvodem pro pochopení minulých dob. Proto věřím, že mi bude občasné porušování zásad tolerováno.

onen Ditrich vymínil, že dědictví může být předáno až po sta letech. A sto let právě uplynulo!

KDO TO BYL ANTONIN DITTRICH?

Prý odešel do ciziny, aby nemusel nasloupit vojenskou službu. Dostal se časem až k císaři Napoleonovi, stal se jeho komorníkem nebo pobočníkem, byl rejdařem, prý i podloupníkem a pirátem. Jeho jméno je pohádkové. Snad mu náležel i zámek Miramare u Tursi. Zámek z bílého mramoru.

Pozůstalost spravuje patřiská odvozkátní komora, další část bohatství je uložena v Domě invalidů v Paříži. Kdo prokáže

Záhada dědictví

CO VEDEL STARÝ FARÁŘ

V rodině nastal poprask: Jsme skutečně pravými dědici? Prší noviny pravdu? A co je to vůbec za strýčka? Prastaré listiny opustily tmavé místo v koutě truhlice, byl porazen jakýs překlad listin a dopisů a — nová nejistota: zprávy v novinách říkaly, že se hledá dědic po Antoninu Dittrichovi, kdežto v novinách stálo jméno Venzel — Václav. Jak to tedy je?

A tak se zeť Anny Krebové, mladý František Reiser, vydal za farářem Dittrichem. Jako zaměstnanec státní dráhy měl režijní jízdenku. Seděl na dřevěné lavici prastarého vagonu. Spátrý koleje vytvářely monotónní melodii, ale Reiser nevnímal nic a nikoho. Usnesení rodinné porady bylo jasné: Zjistit, co je na celé věci pravdivého!

František Reiser na svoji cestu vzpomíná: „Sám jsem byl zvědavý, jen si přese nepamatuji, kde jsem to vystoupil, ale bylo to jednu stanicí od Olomouce. Farář byl už tehdy starý pan a prohlížel si mě dost rezervovaně. Za tu krátkou dobu hovořil nejméně se stovkou Dittrichů, výšinní byli ti praví a

svým očím. Četl soupis dědictví od shora dolů a znovu. Za pět hodin ky znal opis lépe než abecedu. Kterákoliv položka, vyjádřená číslicemi, byla pro něj nepřetavitelným bohatstvím. Pro člověka zvyklého na vlastní ruce, na drinu. Znovu četl:

INVENTURA

Po Ant. Dittrichovi, 7. března zemřelém v Paříži zůstaná:
3 domy v Benátkách v ceně . . . 1 800 000 franků
2 domy na ostrově Gorfa . . . 800 000 franků
1 dům u sílu Marsaga . . . 200 000 franků
14 sřeviců dlouhých a 14 sřeviců širokých
truhlic se zlatem v ceně . . . 31 000 000 franků
sřebro, zlato a jiné věci . . . 400 000 franků
51 000 Luisdorů . . . 1 200 000 franků
veci od zlatá . . . 1 900 000 franků
800 000 křizových tolarů . . . 9 000 000 franků
6 beden se sřibrem . . . 400 000 franků
6 kočárů . . . 90 000 franků
2 pytlíky diamantů, 16 postelí, 100 poziceň-
cených sešl, 51 zrcadel a jiného nábytku 2 000 000 franků
2 lodí půlpeny na 3 procenta

Celkem . . .

48 790 000 franků

Tyto věci náležely se u sílu „Berna“ č. p. 37, lodní přístani dům v Benátkách, byly spočítány a převzeny z Benatek do Paříže v měsíci čerpu 1833.

Antonin Dittrich byl ve službě u francouzského královského kapitána, a pana Jana Tlueris. Tady poslední dobou nabyl znaného jména a ve své poslední vůli odkázal vše do Čech svým přátelům do měst a vesnic.

Trieber, c. k. notář

Opis dědictví, který přivezl Reiser od faráře Dittricha, všechny ohromil.

Snad to byla fantastická velikost čísel, že rodina ztratila víru v realitu celé věci. A nebo, také bezradnost nad neuplností dokladů a potřeba peněz na advokáty. Jen Božena P., dcera Anny Krebové-Krebové, neprestala věřit, že celá záležitost má reálný podklad.

Začala pátrat sama dál. Obstarala výtah z matriky oddaných v Hradci Králové, který byl spojováním článkem mezi rodinou Krebovkou a Dittrichovou. Zašla do státního archivu v Praze, aby se zeptala na význam erbů, který také patřil mezi zděděné listiny. Řekl jí, že listina i erb jsou pravé. Listina je totiž dokladem převodu zakoupeného predikátu v mládn-ském knížectví.

Božena P. vyhledala pražského advokáta Fleischmanna, který projev o pátrání zlétem. Byl ochoten ujmout se případného sporu dokonce i bez zálohy. Požadoval však notářsky

žena Lída mi po marném hledání již nemohla dát žádnou uspokojivou odpověď. Lze se tedy jen domnívat, že všechny písemnosti byly nějakým způsobem zničeny po smrti tety Anástázie, při vyklízení bytu v Brně-Řečkovicích v roce 1975. Na moje opakované písemné prosby a dotazy, "co kdyby se přece jen něco našlo...", mi bratrancova žena Lída

Jednodušším textům bude jistě porozuměno, složitější, nebo obecně méně známá spojení budou převedena do "češtiny" přímo v textu, nebo - bude-li to vhodnější - ve vysvětlivkách a odkazem na použité prameny na konci knihy. Věrohodnost citovaných zápisů ve většině případů dokladují xerografické kopie, zejména kopie matričních zápisů našich předků v linii přímé. A tak také na těchto reprodukcích se může čtenář "pocvičit" v písmu a řeči našich pradědů.

Prosím také o trochu shovívavosti ke svému povídání, a předem se omlouvám za případné nepřesnosti či neúplné informace. Snažil jsem se získat jich co nejvíce a co nejvěrohodnější. Avšak stále platí známé latinské přísloví: "errare humanum est" - čili mýlit se je lidské. Ale není tomu schválně. Vydržíte-li až do konce při čtení této rodové kroniky, zajisté si uvědomíte, kolik tisíců informací je v ní uvedeno, kolik stovek pramenů, stovek různých písemností muselo být prohlédnuto, prostudováno a nakonec vše zpracováno do podoby, kterou předkládám. Bylo to mnoho práce, ale dělal jsem ji rád, třeba také proto, abych vytvořil solidní základ pro někoho, který přijde po mně a bude možná i pokračovat v započaté "brázdě". Ale dost již povídání, musíme se věnovat onomu tajemnému, našemu údajnému předkovi, Antonínu Dittrichovi...

Kdo tedy byl onem tajemný Dittrich, který tak rozbouřil všechny občany toho jména v touze po obrovském bohatství? Soupis majetku je uveden v novinovém článku severočeského Průboje z února 1970 /na str.6/. Dále uváděno, že závěť byla uschována v Litomyšli, ale při požáru shořela. Za stejně podivných okolností se také ztratila závěť, uložená údajně v Hradci Králové, a konečně třetí, poslední, by měla být uložena v Paříži. Ale u koho? Nemohlo dědictví propadnout? Zřejmě nikoliv. Francie totiž dodnes respektuje tzv. Napoleonský kodex, který nedovoluje, aby soukromé vlastnictví propadlo státu, ani neoprávněným osobám. "Jiný" svět si příliš váží soukromého vlastnictví. O toto záhadné dědictví tedy zřejmě dodnes pečuje nějaká instituce.

Zdá se tedy, že přes všechny snahy celé řady Dittrichů, Dittrichů, Dietrichů, Dětřichů, Thierryů a jak všechny přepisy tohoto jména vypadají, pohádkové bohatství odpočívá nerušeně na svém místě a čeká, že snad přece jednou jeden z nich bude ten pravý. Jak jsem se v tisku dověděl, mnoho lidí a údajných pravých potomků ztrácelo svůj čas, aby se snažili prokázat svůj přímý vztah k jmenovanému "předkovi", podnikali kroky i prostřednictvím Advokátní komory, ministerstva zahraničí naší republiky, ale zatím zřejmě stále bez úspěchu. Zatím nikdo z nich nebyl skutečně ten pravý potomek, nebo se mu to nepodařilo dostatečně prokázat. A tady mne napadá, co když právě ti, kteří jsou skutečnými potomky zmíněného Antonína Dittricha věří uvedené "pohádce" nejméně a proto nepodnikají nic, aby vyšli svému štěstí vstříc? Naše noviny odhadovaly hodnotu uváděného majetku na cca 2 miliardy předválečných korun!!!

Tak to je asi vše, co je mi známo z mýtů a legend ve vztahu k Dittrichům. Měl bych samozřejmě uvést také něco k rodu Vašíčků, ale zde jsou mýty i legendy daleko skoupější. V tomto rodě dodnes panuje jen tvrdá realita. Trahuje se však, že Vašíčkové se bojí až třetí den...

Abych přece jen nebyl k našemu rodu tak nespravedlivý, uvedu aspoň jednu pověst. Na počátku 16.století utvořili brněnští měšťané Václav Perla, sladovník Jan Gerold, Jan Apatykář, Matouš Soběslavský a sítař Jakub Vassyk společnost s norimberským měšťanem Grinhowarem a Vladislav II. jím 12.března 1510 dovolil obnovit doly a kverky na dobývání zlatých, stříbrných, měděných, cínových a jiných rud v Deblíně. Podnikání zmíněné společnosti patrně později ustalo, ale 20.listopadu 1530 si městská rada vyžádala další privilegium na dolování na svých pozemcích u Deblína, zvaných Danielovy /!/ hory, i na jiné deblínské půdě a roku 1557 jí Ferdinand I. potvrdil právo na všechny doly na šest mil od města. /Míle se rovnala 11250 metrů, tedy do vzdálenosti 67 km měřeno od Brna/.

Syn Jakuba Vassyka, také Jakub, byl prý malého vzrůstu a zkoušel svoje štěstí při dolování někde za hradem Pernštejnem. A Vassykovi malého vzrůstu jistě začali jeho bližní ne bez trocha ironie říkat Vašíček. Podíváme-li se na záznamy nám nejvzdálenějších předků tohoto rodu, tak ještě na začátku 18.století byli psáni: Wassizcek...

K uváděnému se vztahuje i příběh, předávaný ústním podáním. Ve vsi Zlatkově, obci v blízkosti Bystřice nad Pernštejnem, se podle staré pověsti dolovalo zlato. Z historických pramenů se dovíme, že již r.1238 Jimram z Medlova daroval klášteru tišnovskému desátek ze stříbrných dolů, které se snad u jeho hradu Kámen nacházely. Že se zlato skutečně dolovalo nejen u Zlatkova, ale i v okolí Štěpánova, dokládají tamní matriky z 18.století, kde je u farníků označováno zaměstnání "argentifossor" nebo "aurifossor." Ovšem jak již to bývá, a bývalo i dříve, že pracující chtěli mít po těžké práci také legraci. Když prý jednou při nějaké takové "legraci" zlatokopové svedli dceru místní krčmářky, ke které zase byla příroda štědřejší než k ostatním, vzala rozhorlená matka zhanobené dcery hrst máku, hodila do dolů a celé dílo proklela: "Ať se zlato propadne tak hluboko a opět se objeví, až uplyne tolik let, co bylo zrnek máku!"

Skutečně pak kutání zlata náhle nějak upadlo, v bývalých zlatých dolech zbylo již jen bláto. Podle vzpomínek mého otce, se asi před 60 či 70 léty pod Zlatkovem náhle propadla půda na místním pozemku, objevila se štola, ještě zčásti vyztužená březovým dřevem. Můj strýc František tam zrovna pásal krávy a jedna z nich se propadla. Naštěstí však byla zachráněna.

Pověst dále vypráví, že když Moravou táhly hordy Maďarů a řádily v kraji, rozbořily prý také hrad v Rožné. Zbylo po něm jen zpusťlé hradiště, kde si kluci - jak mi vyprávěl otec - rádi hrávali, a ve svých klukovských hrách se vžívali do dob dávných hradních pánů a loupeživých

rytířů. Zdá se to pravděpodobné, ale není to nikde doloženo, ani jsem nenašel zmínku, že by v Rožné skutečně hrad stával. Zůstal jen ten pomístní název "Hradisko", uváděný v literatuře jako naleziště nerostů, např. apatitu, lepidolitu, steatitu, rubellitu a topasu, které tam objevil r.1785 inž. Karel Rudčinský. Na Hradisku se prý kdysi našly 3 starodávne klíče, železná kopí, kus popelnice a kosti. Ovšem na druhé straně byly v Rožné i tzv. lochy, podzemní chodby. Uvádí se, že do jedné z nich se vcházelo studní, pak ve hlíně vykrouženou chodbou do místnosti s průduchy do výše. V místnosti byl hliněný stůl a 12 sedadel, ve stěnách vyhloubeny jamky pro světla. Podobných chodeb prý bylo více, ale již koncem minulého století uváděny jako zazděné. Snad to byly úkryty z některých válek. Na pernštejnském panství stávaly ve středověku hrady Bukovec, Pyšolec /u Kobylnice/ a Zubštýn, též Kámen zvaný - a samozřejmě centrum panství - Pernštejn.

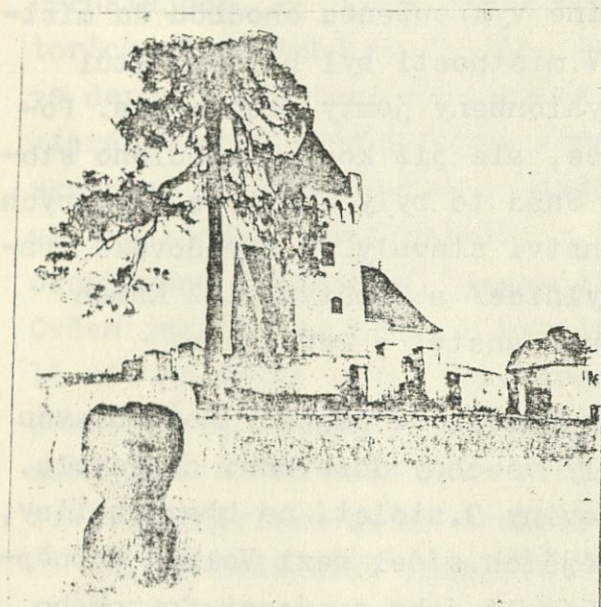
Historické prameny nás poučí, že nájezdy Maďarů svou sverepostí skutečně předčily všechny dosavadní nepřátele. Objevíli se zpočátku 2.poloviny 9.století na březích Tisy, kam přitáhli ze svých dřívějších sídel mezi Volhou a Dněprem. Na Moravě se poprvé ukázali jako spojenci franského krále Arnulfa r.892. V roce 902 odrazil jejich veliký nájezd Mojmír II. - a roku 908 už Velké Moravy nebylo.

Jedna bitva však zřejmě nemohla Velkou Moravu zničit, maďarské vpády se však opakovaly, jak můžeme zcela oprávněně předpokládat, takže Velká Morava byla doslova rozseřena na koňských kopytech. O hrůzné destrukci maďarských invazí svědčí i archeologické nálezy, kdy na troskách hradišť vznikaly nové osady s dřevěnými srubovými domy, a moravský zemědělec pokračoval ve své tvrdé práci, aby uhájil holý život svůj a své rodiny...

Další pověst vypráví, že přes Zlatkov také šli již slovanští věrozvěstové Konstantin a Metoděj, dále do Vítochova, kde tehdy údajně vládl nějaký vladyka Vitold.^①

Tam svatí apoštolové prý dali popud k založení kostela zasvěceného svatému Michalu. Kamenná křtitelnice se údajně datuje do těchto dob. U kostela pak stávala zajímavá borovice, která rostla jakoby kořeny vzhůru. Jen pro upřesnění bych chtěl dodat, že v literatuře se ves Zlatkov připomíná až roku 1398, kdy na něm zapsal Vilém z Pernštejna na 18 grošů ročního platu věnem Katruši, manželce Jana z Byšovce. Tím ovšem nemusí být vyloučeno, že by zde nějaká osada stejného jména nemohla stát již daleko dříve.

Obr.4: Románský kostel ve Vítovčově

Tak to byla malá rehabilitace mýtů a legend, jak jsem se již zmínil dříve, ve vztahu k oběma rodům ze kterých pocházím. Ale již bude také načase, vrátit se do skutečného života který lze dokumentovat ze starých zápisů, archivních materiálů, matrik a podobně. Chtěl bych jen říci, že dlouho, velmi dlouho trvala příprava celé této "veleakce", mnoho

dopisů putovalo na všechny strany k mým příbuzným a známým, dalších mnoho žádostí o upřesnění již daných údajů a pramenů, atd., atd. Mám vcelku opodstatněný dojem, že jsem býval svojí stálou nenasytnou zvědavostí některým mým příbuzným a známým až protivný. Ostatně se to dale vyčíst mezi řádky dopisů, vycítit při osobních pohovorech. Přesto se ale zase našli mnozí, kteří se mnou trpělivě spolupracovali, opakovaně o problému korespondovali. Mnoho cenných informací mi poskytl především můj otec Eduard, jediný v té době žijící pamětník, dále syn mé sestřenice Míly, RNDr. Petr Dvořáček z Brna, JUDr. František Babák, můj rodák, bydlící v Jablonném nad Orlicí, moje sestřenice Anežka Skulová z Věžné, učitelka Anna Šebková z Dolních Louček a další.⁽²⁾

Budiž všem z tohoto místa vzdán úpřimný dík. Byli však i takoví, kteří neodpověděli ani na opakovanou žádost či prosbu. Možná je to ke škodě věci, protože kdoví, zda se ještě najde v našich rodech někdo, kdo bude ochoten věnovat tolik volného času, večerů, dovolené, ale i peněz problému, "kde jsme se tu vlastně vzali?" Slýchal jsem také otázku, "proč to vlastně všechno dělám, jaký to bude mít pro mne užitek?" Zřejmě byl myšlen jen a především užitek hmotný... Těžko odpovědět, ale hmotný užitek mne skutečně nečekal a nečeká. Bývaly to především jen výdaje se vstupem do různých institucí, knihoven, literatury, fotokopie dokumentů, letitá návštěva mnoha archivů v ČSR a pod. Nesmím zapomenout ani na deblínského faráře P.Jaroslava Jašu a administrátora v Kuřimské Nové Vsi P.Jana Podveského, kteří mi nejenom poskytovali možné informace, ale v této činnosti mne morálně podporovali.

Pokud tedy bude toto dílo a povídání dovedeno ke zdárnému konci a dočká se zamýšlené podoby, přečká všechna úskalí gruntování, stěhování a pořádání sběru papíru pro moji zatím jedinou vnučku Terezu Matouškovou, či přečká i likvidaci mých pozůstalostí jednou, až již nebudu moci na vše dohlédnout, dovědí se snad také další generace - budou-li jaké - jak "to" bylo a vyhledají si tu "červenou nit života" která vede až k nim... A jestliže tomu tak nebude? V současné době mají o podobná povídání zájem místní či okresní archivy, genealogické společnosti, kterým by se tedy mohlo eventuelně předat...

Rodopis je pomocnou vědou historickou - i když se jím obvykle zabývá laik, pokud tento svůj handicap vyrovnává aspoň trochu svědomitou přípravou a pílí při vlastní práci. Hlavní však je, že o tuto práci musí mít zájem, bez ohledu na své pohodlí. Na rozdíl od historika profesionála pak není nijak tísněn časem z existenčních důvodů.

Kronika je, stručně řečeno, popis událostí, dat, osob a činů, ale i líčení prostředí a doby, ve které tyto osoby

žily a byly jimi nějak ovlivňovány. České kronikářství má dlouhou a bohatou historii. Vzpomeňme nejen např. na kroniku Kosmovu, Dalimilovu, Zbraslavskou, Trojanskou, Hájkovu. Vzpomeňme také i na díla našich lidových písmáků z 18. a 19. století, jako byl milčický Vavák, Dlask, Vinduška a další. Připomeňme však také fundované kroniky Ruthovy, Sedláčkovy a mnohých jiných autorů, které mají významnou funkci literární. Každý člověk by měl znát svou minulost. Jestliže neznáme svoji minulost, žijeme neúplně v přítomnosti, a ztěžší si dokážeme připravit svoji budoucnost - a to platí, aspoň já myslím - jak o jednotlivci, tak i o celém národě.

Rodinná, nebo rodová kronika je v podstatě také literární a obrazové zakončení dlouholeté a trpělivé práce a činnosti rodopisce. Ucelenou formou podává výsledky bádání po základních datech a jménech předků i současníků se všemi zjištěnými údaji kolem jejich života. Napsaná kronika pak bývá většinou jen soukromého rázu /i když také zde jsou výjimky/, obvykle vyplňuje čestné místo v knihovně, zpravidla se nikomu ani nepůjčuje, ale podle dobré tradice jen dědí a předává dalším generacím. To platí, pokud se jedná jen o prvopis. Jsou také zde výjimky, kdy aspoň někteří členové rodů projeví zájem knihu vlastnit, a je tedy vydána v opisech či xerových vydáních. Už zde bych chtěl upozornit na jednu velmi závažnou skutečnost: nikdy nepřijít pozdě! Co je tím myšleno? Z vlastní zkušenosti vím, že já sám jsem mnohokrát přišel pozdě - a již jsem nezastihnul ty, od kterých jsem se mohl mnohé dovědět. To jsem vám ale již řekl dříve v souvislosti s doklady po mém strýci Františku Josefovi.

Zpracování kroniky není práce ani lehká, ani nenáročná. Předchází tu obvykle řada studií ostatních oborů, dějin, věd společenských i náboženských, někdy i přírodních a technických, aby se vyprávění dalo skloubit v nějaký děj, a nebyl to jen suchý výčet dat narození, sňatků a úmrtí. Pakliže se vše podaří zdárně dokončit, lze říci, že

práce nebyla marná a zbytečná, neboť vše bylo tvořeno s láskou a pietou k minulým generacím, k těm, kteří nás již předešli, a s láskou a chutí pro generace příští, pro naše potomky, kteří přece jednou možná naši práci spravedlivě ocení. Ale vždyť i my sami se jistě čas od času potěšíme předčítáním stránek kroniky, či aspoň nahlížením do určitých pasáží, ať již slova varují, jsou výstrahou, či nám dávají poučení z chyb jak dávno minulých, tak zcela nedávných. Jsou určitě i slova, která nás při čtení potěší a pohladí, z nichž jako bychom cítili dotek našich předků a těch, kteří zde byli před námi, a které jsme třeba ani vůbec nikdy nepoznali - a bez započetí této práce bychom nepoznali vůbec nikdy...

Obr.5 Mapa Čech 17.století

II. Z LEGEND A MÝTŮ DO SKUTEČNOSTI

V minulé kapitole jsme dospěli k závěrům, jak složité bývá vyhledat v historii "tu červenou nit života", ale také vlastní význam této nimravé, trpělivé a náročné práce. Čím více se budeme při pátrání vzdalovat do minulosti, tím to bude složitější a náročnější. Zní to až neuvěřitelně - ale naši přímí předkové museli žít na této planetě již před desetitisíci, ba statisíci roky, a to nejméně do té doby, než předali tu "červenou nit života" následující generaci. A jaká lítost se najednou zmocní člověka, když na vlastní oči vidí, že výhonek, mající své kořeny kdesi v šerém dávnověku, najednou, téměř před jeho očima schne a zaniká. Pro mnohé není žádná budoucnost - zůstala jen minulost. Aspoň potud, pokud jsme schopni poznat nedokonalým lidským rozumem. Naši předkové museli vzdorovat a přečkat všechna úskalí jejich tehdejšího života, přežít všechny války i šarvátky kmenů i národů, museli přežít kmenové rozpady i zániky světových říší, museli se nějak protloukat při stěhování národů. V nám již poněkud známější historii museli přežít ve všech těch válkách husitských, třicetiletých, ve válkách rakousko-pruských i napoleonských. Konečně museli přečkat i obě strašné války světové v našem století. A to ve všech případech aspoň do té doby, než předali štafetu života další generaci.

Nevíme kde a ve kterém koutě našeho /ale možná i sousedních/ světadílu se pohybovali. Jen ztěží z různých rekonstrukcí si dovedeme představit, jak asi probíhal jejich život, který byl zřejmě věčným soubojem s přírodou, se sebou, a s druhými o vlastní přežití...

Bohužel, naši předkové zase nebyli tak slavní, aby jejich existence byla zachycena a doložena v tzv. rodinných archivech. O co snadnější to bylo např. u Valdštejnů, jejichž rodinný archiv se datuje léty 1166 - 1944, Štern-

berkové jej mají k dispozici 1295-1942, Černínové z let 1375-1945, Schwarzenbergové 1267-1945, Pernštejnové pak 1304-1948, Haugwitzové 1278-1945, Kounicové 1278-1919 a podobně. Naše rody se musejí trochu "uskromnit", moje pátrání po našich předcích může být v praxi ohraničeno zhruba obdobím třicetiletých válek. Dále do minulosti jsme schopni se dostat jen ojediněle. Základními archivními materiály budou matriky narozených, oddaných a zemřelých, dále pak třeba urbáře, purkrechtní knihy, gruntovní knihy /jen pokud byli vlastníci pozemků/ a další archiválie, pokud se zachovaly. Vlastní matriky byly zavedeny až Tridentským koncilem roku 1563 - a to jen snoubenců /zakladatelů rodin/. Než však došlo k vlastní realizaci, pár let se muselo počkat. Některé nekatolické fary u nás zaváděly matriky již dříve, nejstarší je třeba ve Slaném z roku 1556, v Kutné Hoře z r. 1571 a v Praze u sv. Jindřicha od roku 1584³. V našich zemích se vedením matrik zabývala olomoucká synoda roku 1591 a pražská roku 1605. Nutno podotknout, že v té době a prakticky až do padesátých let našeho století byly matriční knihy vedeny církevními /farními/ úřady. Jak již řečeno, první byly zavedeny knihy oddaných, od r. 1614 pak i křestní a úmrtní. Vlastní zápisy byly ovšem značně rozličné, strohé, u žen se zapisovalo jen křestní jméno, což bylo dáno tehdejší vyhraněností patrimoniálního manželství. Proto je obvykle nemožné, zjistit cokoliv bližšího o ženské části předků z těch dob /pakliže se nenajdou náhodné záznamy v jiných archivních materiálech/, čímž je velmi ztížena jakákoliv bližší identifikace osob. Před konečnými závěry a vývody nutno zvážit všechny možnosti a případná srovnání - a přesto ještě nemusí být výsledek zcela správný.

Až značně později /zhruba konec 18. a zač. 19. století/ byla uváděna i data narození a rodné jméno matky, původ a postupně další rozlišovací údaje. Tuto skutečnost mějme proto neustále na paměti. V zápisech narozených je nutno si uvědomit, že uváděné datum nemusí být totožné

s datem narození! Datum, které je uváděno, je obvykle až datum křtu, jak se uvádí v církevní terminologii, vlastní zrození pro církev. Ale protože obvykle, zejména v těch nejstarších dobách, není jiné datum k dispozici, pracujeme nadále s uváděným datem křtu. Ve většině případů by však nemusela difference být větší než snad několik málo dnů. Kde to bylo možné, křtilo se ještě týž den, tedy ve skutečný den narození dítěte. Příčina byla v poměrně vysoké úmrtnosti dětí, a žádní rodiče nepřipustili možnost, že by dítě zemřelo nepokřtěno. Proto se občas můžeme v zápisech setkat s poznámkou, že dítě "pokřtěno z nouze", což mohl potom, v případě bezprostředního nebezpečí smrti, udělat každý, buď porodní bába, nebo rodiče či jiný příslušník. Pro platnost křtu pak postačil jen dobrý úmysl dítě pokřtít. Pokud dítě přežilo, byl křest ještě potvrzen církevní autoritou /knězem/. Tato praxe vlastně trvá dodnes. Za jiných okolností se mimořádně křtilo třeba také až tehdy, až byl skutečně kněz k dispozici, to bylo obvykle ve válkách, taženích, nebo v poválečných obdobích, kdy došlo k rozvratu celé struktury. Např. po 30.letých válkách byl nedostatek kněží, kteří třeba na koni objížděli rozsáhlé farnosti a vlastně "v sedle" plnili svoje duchovní povinnosti. Proto také matriky z těch dob jsou mimořádně úzké a vysoké, protože byly přenášeny v jezdeckých botách kněží.

Situace se zlepšila po konzolidaci poválečných poměrů, kdy stát poznal, že matriky mají svoji důležitost nejen pro církev, ale také především pro stát a to z důvodů ryze praktických /rozvoj obchodu, průmyslu, vojenská evidence obyvatelstva, daně a pod./. Do matrik také významně zasáhl císař Josef II. svými patenty z r.1781 a 1784, kdy došlo k dalšímu zlepšení matrik i prováděných zápisů. Matriky se tak staly listinami veřejnými dekretem z roku 1787 /"...tanquam publicum fidei instrumentum..."/. Každá kategorie zápisů musela mít vlastní knihu. Od roku 1770 bylo také nařízeno, uváděti jméno otce nikoliv jménem "po chalupě", ale jen jeho rodovým jménem. S touto skutečností se ještě dále setkáme.

Také úroveň zápisů byla různá. Většinou se dá usuzovat na osobu pisatele a jeho /někdy/ "literární tvorbu." Zápisy do matrik dříve nemusel provádět vždy jen místní farář, ale býval to kaplan, výpomocný kněz - kooperátor, někdy učitel a pod. V jakémisi zápise z 18.století byla poznámka - povzdech - cože vlastně slovo kooperátor znamená. Prý: Cuncta Opera Operans, Escas Raras Anhelans, Toto Ore Rebelans... což možno přeložit: všechnu práci vykonávám, málo jídla dostávám, plnou hubou nadávám... Někde dokonce prý zápisy prováděli zvoník nebo sakristián, pokud ovšem dovedli psát. Všimněte si rukopisů na kopiích, pokuste se odhadnout, komu písmo patřilo. Že nebyla pevně stanovena pravidla co a jak zapsat, dokládají následující řádky. Jedná se o zápis ze 2.poloviny 17.století:

"Umrzelo nemluwniatko Synek Materze Alzbiety Dcery Waczlawa Wopperssala Sedlaka z Habrowicz. Materz Alzbieta která giz przed tym byla dost nemoczna a nikdo mne k nj nepowolal z rodiny aby mohla byti Zao-patrzena Spasyte-dlnymi Swatostmi. Ge my ljto a mod-ljm se za oba..."
Nebo další zápis:
"1720 15 Martyj z Marschowa nega-ka stara ženska Przigdaucz k Zemankowj Nemoczna

Obr.6: Rudolf II

Obr.7: Císař Matyáš

Dorana zmržela a na meno gegj
žadnj se gj nevyptali atak pohr-
žbena gest Prži Chramu P.Debl."
A konečně: "1663 11 Aprilis Do-
konala Žiwot swug Katerzyna
Ssadowa ktera zustawala wpodru-
żstwy u Kwokala w Gestrżaby..."

Třicetileté války. Kolik
událostí, nespravedlivostí, ná-
silí, slz... Již po předchozích
událostech začaly výtržnosti
shožením královských úředníků

Martinice a Slavaty i písaře Fabricia z oken pražského
hradu, protože protestantskému panstvu, vedeného německým
dobrodruhem Heinrichem Matthesem Thurnem nešlo jen o dva
německé protestantské kostely v Hrobech a Broumově, nýbrž
o věci mnohem vážnější. A katolická skupina horlivého zems-
kého kancléře Zdenka Popela z Lobkovic byla zase odhodlána
užít každé příležitosti k utvrzení své moci ve státě. Když
docházelo v Čechách i k vojenským potyčkám mezi oběma tábo-
ry, vypravil Matyáš do země několik vojenských oddílů, aby
povstalce zastrašily, ale stavové se vzepřeli proti panov-
níkovi i vojensky. Významným mluvčím stavů byl Václav Bu-
dovec, ale vedle něho měli pádné slovo i Němci. Němci stá-
li také v čele stavovského vojska - Thurn, Anhalt, Hohen-
lohe, Mansfeld.

Roku 1619 byl Ně-
mec Fridrich Falc-
ký zvolen stavy za
českého krále. Té-
hož roku zemřel cí-
sař Matyáš, ale již
dva roky před jeho
smrtí český sněm
zvolil - také hla-
sem Thurnovým - za
jeho nástupce arcí-

Obr.8: Ferdinand II.

vévodu Ferdinanda, syna Karla Štýrského. Ferdinand II.
/vládl 1619 - 1636/ se ujal Matyášova dědictví, španěls-
ký vyslanec Onnete mu opatřil dostatečné posily z Belgie
a Itálie a také pomoc bavorského knížete Maxmiliána Ba-
vorského. V bitvě na Bílé hoře 8.listopadu 1620 bylo vojs-
ko vzbouřenců poraženo a Fridrich Falcký s Thurnem uprch-
li z Prahy.

Obr.9: Fridrich Falcký

žic a Diviš Černín z Chu-
denic. Horším trestem, kte-
rý stihnul stavy jako celek,
byla konfiskace jejich ma-
jetku. Valnou část sice skou-
pili opět Češi v čele s Alb-
rechtem z Valdštejna, ale na
mnohé statky se dostaly cizí
rody: Eggenbergové, Buquoyo-
vé, Trauttmansdorfové, Met-
ternichové, Marradasové,
Collaltové a další. Slezsko
a Lužice se dostaly pod do-
hled saského kurfiřta Jana Jiřího, který, ač luterán,
se přidal na císařskou stranu.

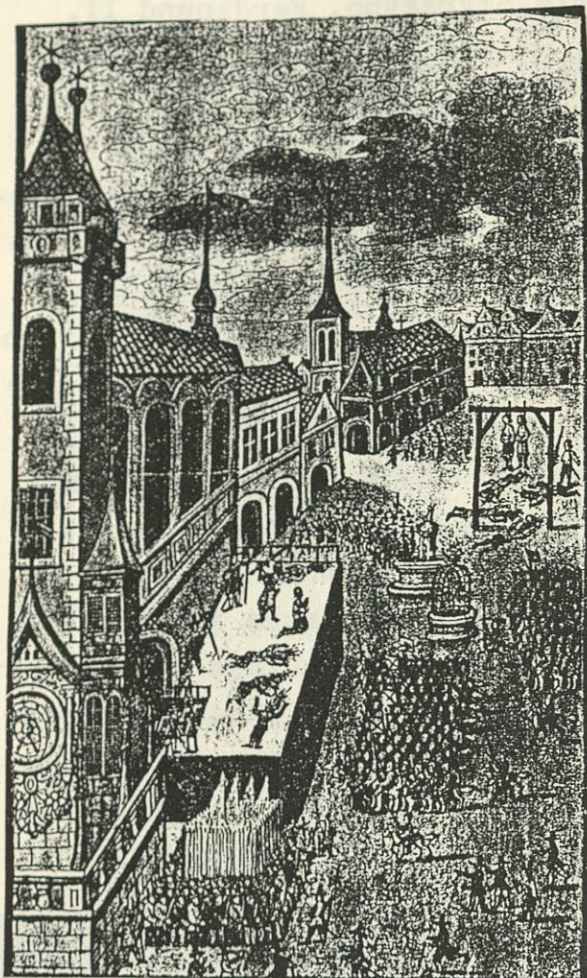
Vítězný panovník se také jal ihned provádět již dří-
vější zásadu protestantů "cuius regio, illius religio",

Po svém vítězství Ferdinand
potrestal vedoucí činitele, po-
kud včas neodešli za hranice,
nejtvrdším způsobem. V únoru
1621 byli pozatýkáni všichni,
kdož měli významnější podíl na
odboji a 21.června téhož roku
bylo 27 vůdců odboje veřejně po-
praveno na Staroměstském náměs-
tí. Byli to většinou Němci, ale
zahynul mezi nimi i známý český
cestovatel Kryštof Harant z Pol-

Obr.10: Zdeněk Popel z Lobkovic

Obr.11: Poprava na Staroměstském náměstí

ovšem jen na krátký čas. Mnozí z nich se zúčastnili jako vojáci tažení do českých zemí a všemožně pomáhali Němcům a Švédům, od nichž očekávali spásu.

Nábožensko politický zápas přerostl v zápas vojenský, trval tři desetiletí a otrávil prakticky celou Evropou, protože panovníci mnoha zemí se do něho nějak zapletli

v naději na možný tučný zisk a vélečnou kořist...

Obr.12: Kyrysníci

čili: koho vládá, toho náboženství. Myslím, že tato zásada platí v mnoha podobách někde dodnes. Kdo nesouhlasil se státním náboženstvím, musel opustit zemi. Celkem se vystěhovalo na 30 tisíc šlechtických a měšťanských rodin. Venkovský lid, kterému nebylo dovoleno se stěhovat, se musel dříve nebo později srovnat ve víře se svojí vrchností. Exulanti odcházeli většinou do Saska a Slezska, protože doufali, že snad jim politický převrat umožní návrat do vlasti. Za saského vpádu r. 1631 - 1632

a pak za vpádu Švédů se mnozí skutečně vrátili,

ALBERTVS D.G.DVX FRIDLANDIAE SAC. CAES. MA. CONSILIARI. BELLIC. CAMERARI. SVPREM. COLONELL. PRAGENSIS. ET EIVSDEM MILITIAE GENERALIS

Obr.13. Albrecht z Valdštejna

me ve většině případů schopni identifikovat. Ale byli tu. Kdo zůstal na živu, byl v bídě, místo polí poušť, kdysi kvetoucí osady vypáleny a nebo rozbořeny. Tlupy drancovníků a propuštěných žoldnéřů se krajem potloukaly ještě dlouhou dobu. Co snad ještě kde zbylo drancovali a ničili, vypalovali. Kde již ničeho nenalezli či už ani nalézt nemohli bezohledně likvidovali ohněm. Suché, popálené a ožehnuté stromy či sady, jako mrtvé ruce k nebesům se tyčící, žalovaly a volaly o pomstu.

Třicetileté války byly ukončeny až 24. října 1648 tzv. mírem Westfálským. V té době jsme - jako České království, odkud vlastně vyšel přímý podnět k válkám - stáli jaksi mimo. Ostatní státy se dělily, požadovaly náhrady válečné,

Následky válek byly přímo hrozné. Děsný a přežalostný byl pohled na zpustošené země, jako na důkaz, že se ruka Boží těžce dotkla zpronevěřilého národa. Někde byli lidé již tak zoufalí, že nevěřili v Boží spravedlnost a vzývali ďábla. Počet obyvatel v Německu ze 17 miliónů klesl na čtyři, v Čechách ze tří miliónů na 800 tisíc, na Moravě ze dvou miliónů pouze na půl miliónu. A mezi nimi přežili nějak i naši přímí předkové, které již nejs-

jen v Čechách se o míru Westfálském mlčelo. Čeští vystěhovalci doufali a modlili se za vítězství švédské, ale ani Švédové se jich neujali, ač jim to dříve slibovali. I náš význačný učenec a pedagog Jan Amos Komenský byl v exilu a na straně Švédů. Evropa mlčky uznala ztrátu samostatnosti české. Stali jsme se částí rakouské federace.

FERDINANDVS III.D.G.ROMANORVM IMPERATOR SEMI
AUGUSTVS GERMANIÆ, HUNGARIÆ BOHEMIÆ DALMATIÆ

Obr.14: Ferdinand III.

V té době byl na trůně Ferdinand III., kterého pak vystřídal jeho mladší syn Leopold I., který se roku 1655 stal králem uherským, za rok pak králem českým a po smrti otcově roku 1657 nastoupil skutečnou vládu. Rok na to byl zvolen za císaře německého. Za jeho panování /do roku 1705/, došlo ke dvěma válkám s Turky. Poprvé 1.srpna 1664, kdy byla svedena rozhodující bitva u cisterského kláštera sv. Gotharda nad řekou Rábou. Zvítězil generál Montecucoli a generál Špork, podruhé to bylo 12.září roku 1683, kdy hlavním spojencem byl polský král Jan Sobieski. Při obraně Vídně se aktivně podílel také český pán Kašpar Zdeněk Kaplíř ze Sulevic...

Tak, a konečně se dostáváme do doby, kam až může vést vcelku spolehlivě, /bude-li nám přát trochu štěstí/, naše pátrání po dávných generacích a objevovat podivu-

STŘEDNÍ EVROPA V LETECH 1630 - 1634

Obr.15

hodná tajemství... Vydejme se tedy konečně i my hledat stopy našich předků, listovat ve starých záznamech, dělat si výpisky a fakta takto získaná dávat do souvislostí, aby se před námi postupně odvíjel retrospektivní film. Bude někde jasnější, jinde tmavší, podle toho, co se zachovalo nebo co se podařilo najít. Jsem si vědom, že to mnohdy nebude zcela přesné, někdy budu asi muset uvádět pouze svoje domněnky, či

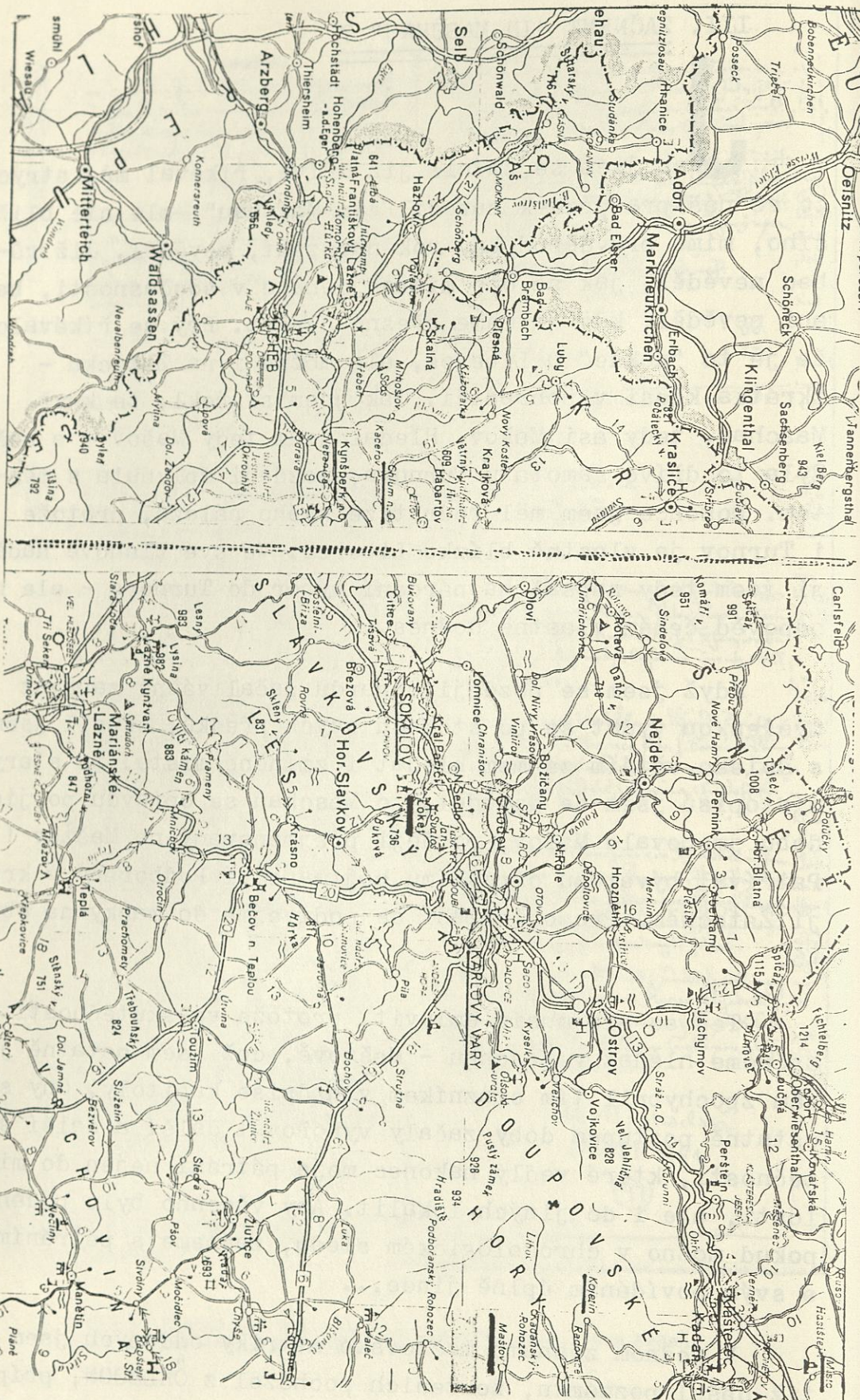
nepřímé důkazy. Protože jiných pamětníků není a přímých dokladů mnohdy chybí, pak pro historika nastává nutnost jen pravděpodobných kombinací.

Dovolte mi tedy, abych se v následující kapitole vydal po stopách svých předků z matčiny strany - tedy rodu Ditrichů. Snad i v tomto případě můžeme dát ženám přednost...

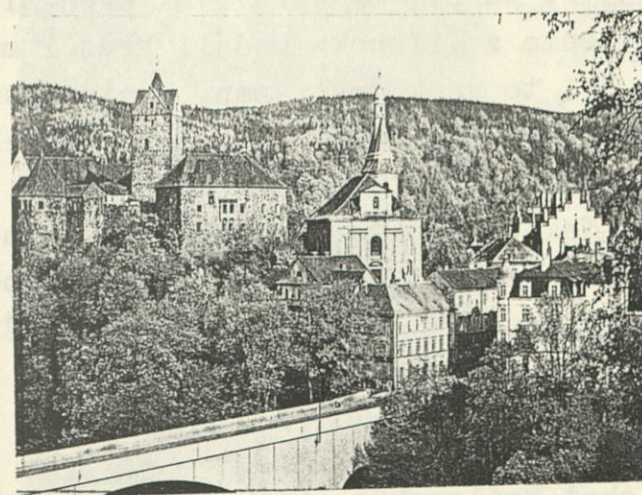

Obr.17: Mapa západních Čech

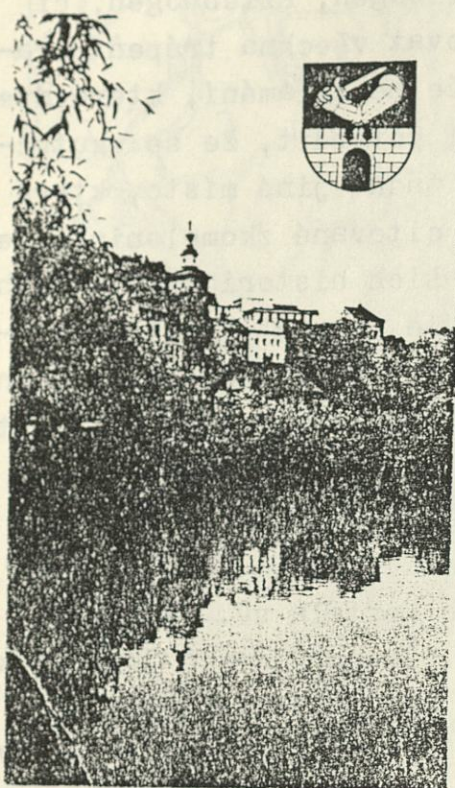
mecký název Lokte - Elbogen. /Ellbogen, Ellenbogen, či latinsky Cubitus/. Nebudu vypisovat všechna trápení, radost z dočasných objevů, ale i četná zklamání, které mě provázela, než jsem opravdu mohl potvrdit, že se skutečně jedná o západočeský Locket, a žádné jiné místo, které by aspoň zhruba mohlo odpovídat citované zkomolenině, neexistuje a neexistovalo ani v našich historických zemích, ale ani v zemích sousedních. Stále mě totiž mátló strýcovo upozornění, že původně přišli naši předkové do Čech snad z Bavor, snad z Rakouska. Vsadil jsem tedy na Locket. Prohlédl jsem soupisy poddaných podle víry, které jsou vlastně jakýmsi prvním sčítáním lidí v Čechách, a které pro město Locket vyhotovil a pečeti opatřil "20. Aprilis A^o 1651" farář a děkan městského kostela sv. Václava v Lokti P. Václav Norbert Petter. Jméno Ditrich jsem však v seznamech nenašel, a to ani v přilehlých obcích. Byla zapsána rodina Andrease Leina /39 let/, jeho ženě Evě bylo 33 let a dceři Magdaleně 15 roků. S tím jménem se ještě setkáme. Locketští pláteníci byli Michael Theodorich, měšťan, na dolním předměstí Andreas Schröck. A to bylo zklamání první. Opět začal "strašit" ten neznámý "Ohlbogn" či "Ohlboyn", ona totiž písmenka "G" i "Y" jsou si v kurentním písmu moc podobná, až na jednu "kudrlinku". Vypravil jsem se tedy do Státního oblastního archivu v Plzni /SOA/, abych si prohlédl matriky z těch dob a nabyt tak jistotu.

Obr.18: Locket, hrad a děk. kostel

Co si můžeme říci o tomto kraji a o městě Lokti? Již v dávných dobách zde byla sídla kmeny Sedličanů, se střediskem, kterým byl hrad Sedlec, kterému již při založení pražského biskupství r. 973 toto území patřilo. Sám Locket se připomíná již r. 1234, kdy

Obr.19: Loket, pohled od Ohře,
městský znak

sem byly přeneseny úřady ze zrušeného hradu Sedlece. Podhradí spolu s farním kostelem, který patřil Křížovníkům s červenou hvězdou, založil Václav I. Křížovníci r.1305 založili špitál a r.1308 Loket povýšen na město. Za rozbroju se na hrad Loket r.1319 uchýlila královna Eliška Přemyslovna se svými dětmi před královým hněvem. Tím zlým králem byl sám Jan Lucemburský. Svoji ženu zajal a věznil na Mělníce, syna Václava, pozdějšího Karla IV., dal uvěznit na Lokti v tmavé kobce. Jmenovaný byl ve městě již jako císař r.1347, o dva roky na to zde byl na lovu a konečně r.1352 potvrdil Lokti městské výsady, osvobodil je od berní a dávek. Měšťané však byli povinni ho uvítat s pohárem s pěti librami švábských halířů.

Roku 1370 - 1376 zde pobýval Václav IV. a r.1382 potvrdil městu svobody a svěřil hrad i kraj do správy Želímy ze Sedlce /1383 - 1397/. Od r.1415 spravoval kraj Albrecht z Kolovrat. Purkrabí Půta z Illburka uhájil hrad i město r.1421 proti husitům. Byl to však krutý pán. Proto císař Zikmund zastavil r.1434 Kašparovi Šlikovi za 11900 zlatých a poručil, aby dal sešlý hrad opravit. Po smrti Kašpara Šlika drželi jeho bratři. Tak tedy potomci plátenického mistra a obchodníka s textilem, Jana Šlika, kteří se díky obratnosti, právníkům a organizačním schopnostem Kašpara Šlika domohli od císaře Zikmunda nobilitace, drželi panství více jak 110 let /1434 - 1557/...

Roku 1547 se stal Loket královským statkem, který byl však již r.1551 Ferdinandem Habsburským zastaven Jindřichovo-

vi z Plavna za 24 tisíc zlatých, které Ferdinand potřeboval na válečné výpravy proti Turkům. Po vyvázání byl konečně hrad zastaven obcí. Roku 1598 se město vykoupilo z poddanství ke hradu a Loket se stal městem královským. Na hradě zůstal královský hejtman a zemský soud. V létech 1604 - 1606 zde byl vězněn Jiří z Lobkovic a když zemřel, byl za záhadných okolností pohřben na neznámém místě kostela.

Za povstání r.1618 se Loket přidržel stavů a přijal sem i jejich vojska a po bitvě na Bílé hoře přijal posádku Mansfeldovu. V březnu 1621 přitáhla k Lokti bavorská vojska generála Tillyho, město oblehla a silnou dělostřeleckou palbou z okolních výšin donutila Mansfelda, aby se vzdal. Měšťané byli donuceni odevzdat zbraně, městu uloženo zaplatit výpalné 2 tisíce dukátů a vojsku povoleno jeden den plenit. Posádka již ve městě zůstala. Podruhé se Loketští provinili r.1631, kdy znovu přijali nepřátelská saská vojska. V dubnu 1631 přitáhlo vojsko Albrechta z Valdštejna, saská vojska byla donucena ke kapitulaci a 15.června téhož roku odešla. Znovu poražené město zažilo velké útrapy, mnozí loketští měšťané byli odouzeni k smrti, pokutováni a obci byly zkonfiskovány všechny

Obr.20: Generál Jan T. hrabě Tilly

statky, tentokrát ve prospěch Albrechta z Valdštejna. Teprve po jeho zavraždění v noci na 26.února 1634 v Chebu byl majetek navrácen s dovolením císaře městu zpět. Císařská vojska obsadila hrad a setrvala zde až do konce válek. V létech 1645 - 1647 se marně pokoušeli Loket dobýt Švédové, pod vedením generála Torstensona. Jeho vojska zde zanechala mnoho mrtvých. Veliká morová nákaza postihla město a okolí r.1632 a opětovně roku 1647, kdy pomřela velká část

De 17 Oktober Georg Kumpfer
und Jungfrau Elisabeth
M. Alden Chiman, Dallyne
Gundelgauer filia.

De 12 November Dinkay Digny
und Jungfrau Anna Maria
Dammund Dallyne
filia.

De 17 dito Georg Fickler und Frau
Maria Matthei, Maxim
am Blaschke Gundelgauer
filia.

De 17 dito Georg Fickler und Frau
Maria Matthei, Maxim
am Blaschke Gundelgauer
filia.

De 17 dito Georg Fickler und Frau
Maria Matthei, Maxim
am Blaschke Gundelgauer
filia.

De 17 dito Georg Fickler und Frau
Maria Matthei, Maxim
am Blaschke Gundelgauer
filia.

L 66-M 5-Kadaň
01637-1655

(98)

Populatione 1648
Januarius.

De 26 Januarius Sals Ditzin
Standen der gabeln Matthei
und Dallyne und Jung-
frau Elisabeth Sals
Dallyne Gundelgauer filia.

De 10 Januarius Dallyne Ditzin
und Jungfrau Sals
Dallyne Gundelgauer filia.

De 26 Januarius Sals Ditzin
Standen der gabeln Matthei
und Dallyne und Jung-
frau Elisabeth Sals
Dallyne Gundelgauer filia.

De 26 Januarius Sals Ditzin
Standen der gabeln Matthei
und Dallyne und Jung-
frau Elisabeth Sals
Dallyne Gundelgauer filia.

De 26 Januarius Sals Ditzin
Standen der gabeln Matthei
und Dallyne und Jung-
frau Elisabeth Sals
Dallyne Gundelgauer filia.

De 26 Januarius Sals Ditzin
Standen der gabeln Matthei
und Dallyne und Jung-
frau Elisabeth Sals
Dallyne Gundelgauer filia.

obyvatelstva. Roku 1650 bylo ve městě více zbořených domů než obydlených. Morové epidemie se šířily zejména z důvodů velkého pohybu lidí, nedostatečné úrovně tehdejšího lékařství a prakticky žádných hygienických opatření.

Lid postihovala mimořádná vydání na válečné potřeby, která tak ochromila hospodářský život Lokte. Nastal úpadek obchodu a řemesel pro nedostatek peněz, byly zastaveny práce v okolních dolech. Vedle zničeného města se však daleko hůře vzpamatovala předměstí, kde zůstala více jak polovina zbořených domů. Do Lokte se stěhovali noví obyvatelé kteří se zakupovali v domech a zbořeníštích, opuštěných protestantskými emigranty...

A do těchto popisovaných zmatků přišli tedy naši předkové v poválečných dobách. Nabízí se však určitá spekulace: co když náš společný předek přitáhl s některým vojskem? /Tilly? Valdštejn? Torstenson?/ - a protože se mu v Lokti zalíbilo, či spíše jinde už žádný domov neměl, po válkách se zde usadil? Ale znovu opakuji: je to jen moje úvaha. Nejstarší matrika narozených města Lokte se začíná až rokem 1665, ale nevíme, kolik dokladů padlo za oběť uváděným válečným dobám, požárům, plenění, ale i požárům a pohromám pozdějších. Podívejme se, co se skrývalo v zápise z roku 1668 /obr.22/:

Loket:

Dnešního dne 4.dubna 1668 bylo pokřtěno dítě jménem Susana. Otec Christian Ditterig, matka Maria. Kmotři Rosina Narová, zdejší, Susana Kaisrová z Nového Sedla, Eva Kollerová z Hory, Christoph Weiss, zdejší, Martin Hambach, ponocný.

Po levé straně zápisu je pod pol. "Nr.14" zvýrazněno: "Christianus Ditterig, leinweber, alhier" - /Christian Ditterig, pláteník, místní/. Náš nejstarší známý pra-předek! Kolik změn doznalo toto rodové jméno, než dostalo konečnou a současnou podobu! Jak již uvedeno, jeho jméno nebylo zapísáno v soupisu poddaných podle víry z roku 1651. Musel

	Johann Michael Ditterig, Maria Isidor Ditterig von Ober Eder, Magdalena Ditterig von albis
7 Christian Ditterig von albis	Beim Jahr des 19. Januars 1680 ist ein Kind geboren worden, welches Michael, des Kindes Vater, heißt Christian Ditterig, der Mutter Maria, des heiligen Vaters ist, geboren, Johann von Ditterig, Zeugen Martin Ditterig, Johann von albis, Johann Ditterig von Ober Eder, Johann von albis, Johann Ditterig von albis
8 Johann Ditterig von Ober Eder	Beim Jahr des 1. Februar 1680 ist ein Kind geboren worden, welches Michael, des Kindes Vater, heißt Johann Ditterig, der Mutter Maria, des heiligen Vaters ist, geboren, Johann von Ditterig, Zeugen Martin Ditterig, Johann von albis, Johann Ditterig von Ober Eder, Johann von albis, Johann Ditterig von albis M1-LOKET N 1665-1732

Obr.23: Zápis o křtu Michaela Ditteriga

tel a blízký Markrabský dům. Pouze hrad byl ušetřen, nová radnice, škola a fara. Obyvatelé naráz ztratili střechy nad hlavou a převážnou část svého majetku. Byli nuceni vesměs přezimovat v nakvap zřizovaných provizoriích a hledat pomoc po okolí sbíráním příspěvků a dalších výpomocí pro postižené. Ale tohoto požáru se zřejmě Christian ani Maria nedožili, s největší pravděpodobností zemřeli již před rokem 1697 a byli pohřbeni snad na hřbitově sv. Jana při Slavkovské cestě. Ve vztahu k jejich věku jsou možné jen kombinace s přihlédnutím k věku známých dětí. Snad bychom mohli zařadit narození Christiana a zřejmě i jeho ženy někam do let 1620 - 1630, tedy právě do počátku tragických událostí nejen pro země České, ale i pro země okolní...

Podíváme-li se na kresbu Lokte z r.1680 /obr.28/, mohli bychom s největší pravděpodobností hledat domek Christiana Ditteriga vně městských hradeb, na břehu řeky Ohře /Eger/, kde se z praktických důvodů pláteníci, tkalci, barvíři a podobná řemesla usazovali, protože pro svoji činnost potřebovali dostatek vody. A tak zřejmě ani naši předkové nemuseli být výjimkou.

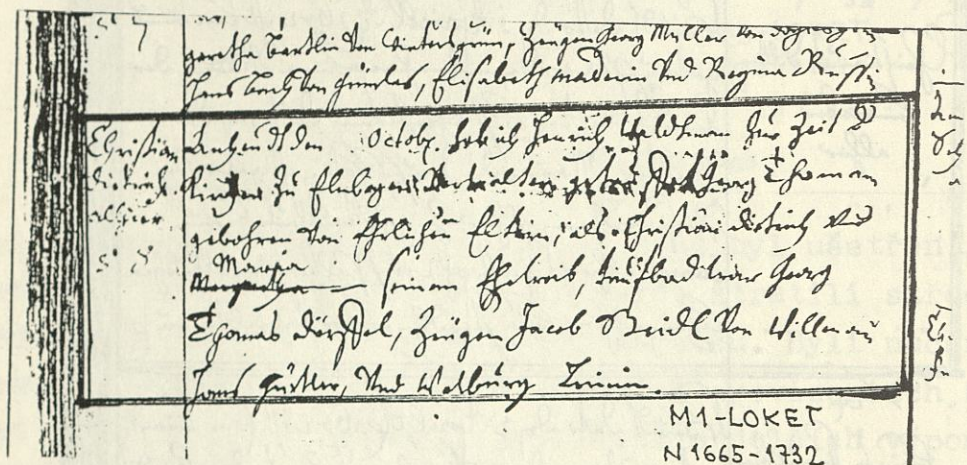
Loket se postupně vzpamatoval z válečných ran a dokladem toho byla také výstavba nové radnice, jejíž stav již nebyl valný před válkami. Základní kámen byl položen 30.června 1682 za přítomnosti úřadujícího purkmistra a dalších osobností a odborníků, kteří stavbu prováděli. Stavba trvala až do r.1696 a objekt patří mezi reprezentativní památky české měšťanské raně barokní architektury ze

	Johann Michael Ditterig, Maria Isidor Ditterig von Ober Eder, Magdalena Ditterig von albis
12 Christiane Ditterig von albis	Beim Jahr des 1. April 1680 ist ein Kind geboren worden, welches Michael, des Kindes Vater, heißt Christiane Ditterig, der Mutter Maria, des heiligen Vaters ist, geboren, Johann von Ditterig, Zeugen Martin Ditterig, Johann von albis, Johann Ditterig von Ober Eder, Johann von albis, Johann Ditterig von albis M1-LOKET N 1665-1732
14 Christiane Ditterig von albis	Beim Jahr des 2. April 1680 ist ein Kind geboren worden, welches Michael, des Kindes Vater, heißt Christiane Ditterig, der Mutter Maria, des heiligen Vaters ist, geboren, Johann von Ditterig, Zeugen Martin Ditterig, Johann von albis, Johann Ditterig von Ober Eder, Johann von albis, Johann Ditterig von albis M1-LOKET N 1665-1732

Obr.24: Zápis o křtu Anny Marie Ditterigové

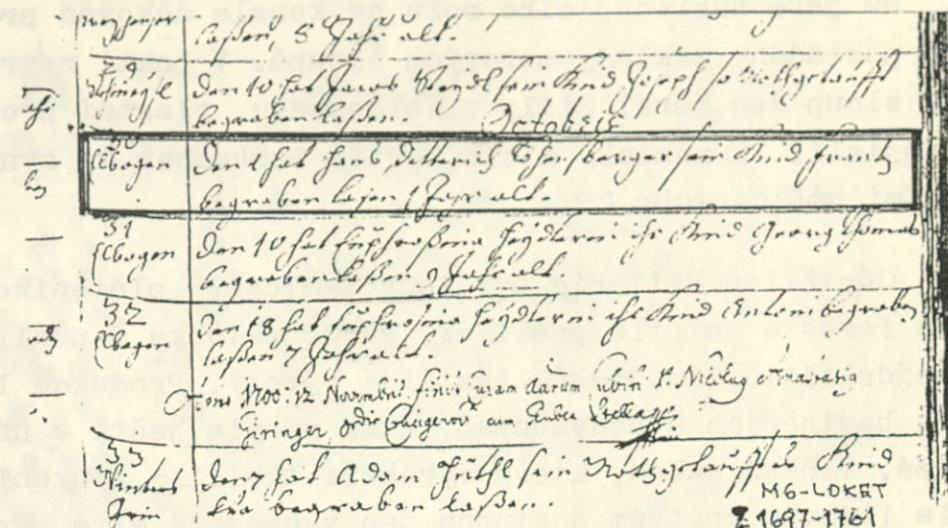

sklonku 17.století a nesporně ovlivnil i architekturu dalších staveb ve městě. Na obrázku Lokte vidíme vlevo nahoře na tzv. Lipnickém předměstí, na staré Karlovarské cestě, středověký kostel sv.Wolfganga, poškozený ve válkách 30letých. Zchátralá stavba byla proto již koncem 17.století stržena. Na pravé straně obrázku je vidět další kostel sv.Jana, již výše zmíněný, se hřbitovem. Dříve patřil protestantům, ale ještě před koncem válek byl renovován a vrácen katolickým bohoslužbám. Jen na doplnění uvádím, že kostel byl neuvážene zbořen r.1852 a stejný osud pak r.1877 stihl i přilehlý hřbitov. Městský kostel sv.Václava vidíme přímo pod Horním hradem, mezi hradem a kostelem byl terasovitý hřbitov. Kostel poznáme podle mohutné sanktusové vížky. Pod kostelem stojí ještě původní radnice, kde se však již v době vzniku kresby neřádvalo pro značnou zchátralost, rozhodování o osudech města se konalo na hradě. Mimo tzv. Horního hradu býval i Dolní hrad, který byl při bráně městské.

Obr.25: Zápis o křtu Georga Thomase Ditteriga

Hospodářskou konzolidací a současné vítězství katolické protireformace, reprezentují další stavební akce. Lze jmenovat již uváděný městský kostel sv.Václava, pozdně gotickou stavbu na terase pod hradní branou. Kostel již nevyhovoval jak svými rozměry, tak i reprezentací. R.1676 byla proto přistavěna boční kaple a to nadací měšťana Michala Geyera a konečně r.1701 byla provedena celková přestavba. Posléze, r.1716, po další morové epidemii, si městská rada

Obr.26: Zápis o úmrtí dítěte Joh. Dittericha, Franze

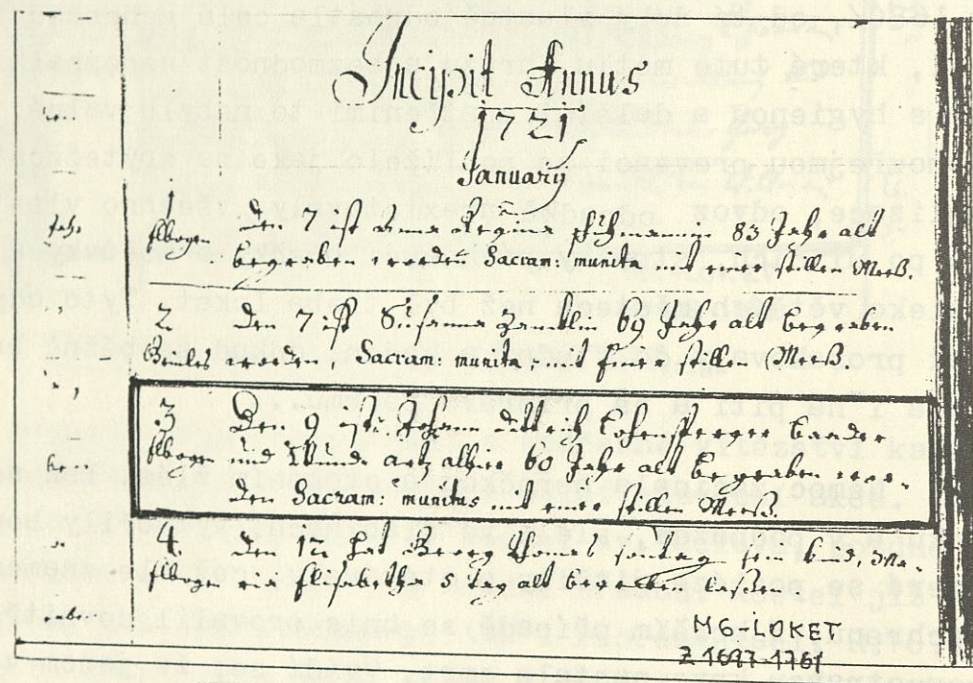
objednala stavbu tzv. Trojičného sloupu. Bývalo to na znamení díků za přežití ve válečných vřavách, morových epidemiích nebo jiných pohromách. Tedy poděkování těch, kteří přežili. Mor byl do Čech zavlečen opětovně roku 1713, snad prý z Cařihradu přes Uhry. Po Praze řádl nejvíce na Lounsku, Žatecku a také Loketsku. Hrůza a děs zachvacovaly obyvatelstvo, od poslední epidemie již uplynulo 33 let /byla r.1680/, od té doby vlastně odrostla celá generace obyvatel, která tuto metlu, hrůzu a bezmocnost nepoznala. Víme, že s hygienou a dalšími opatřeními to nebylo valné, na dnes samozřejmou prevencí se pohlíželo jako na zbytečnosti. Kanalizace, odvoz odpadků neexistovaly, všechno vlastně teklo po ulicích, stružky páchnoucí břečky a močůvky a to v daleko větších městech než byl třeba Locket. Tyto odpady pak prosakovaly do studní a kašen, odkud se běžně brala voda i na pití a na přípravu pokrmů...

Nemoc začínala horečkou a otékáním žláz. Pak se na krku a v podpaždí, ale i ve slabinách, vytvořily boule, které se posléze jitřily a otevíraly, což ale znamenalo záchranu. V horším případě se hnis provalil dovnitř, rychlou otravou krve nastala smrt. Uvádí se, že jenom v Praze tehdy zemřelo více jak 12 tisíc lidí, tedy každý šestý obyvatel!

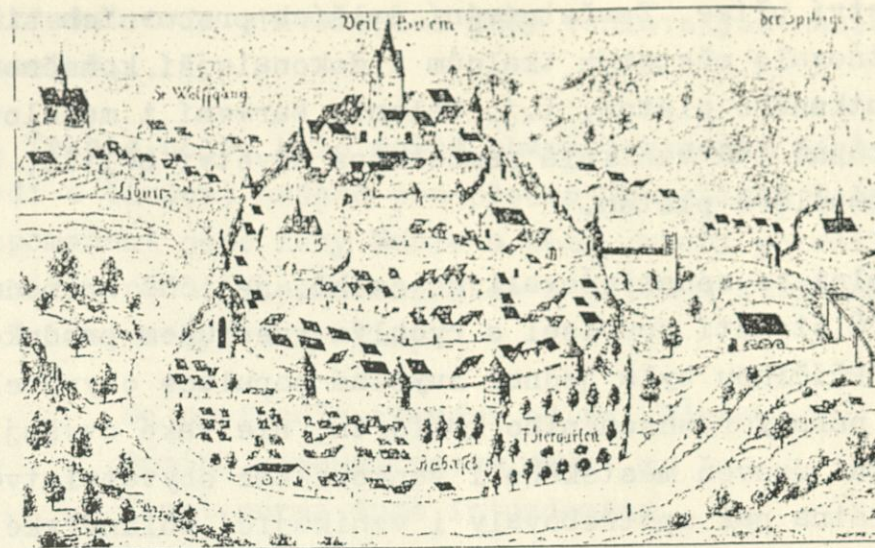

Na jaře následujícího roku se konala děkovná procesí a pokládány základy morových sloupů. V Lokti navrhl morový sloup Jan Karel Stilp z Waldsassnu, vlastní provedení zajistil kamenický mistr Martin Lambacher se syny a dalšími umělci /obr.29/.

Christian Ditterig byl tedy tkalcem - pláteníkem. Toto řemeslo patřilo prakticky až do sklonku feudalismu k nejdůležitějším úsekům textilní výroby. Produkce lehkých bavlněných a hedvábných látek nebyla ještě u nás tak známá. Vlněná sukna, která vyráběli tkalci - soukeníci - byla lidovým vrstvám dostupná jen v omezené míře. Proto nejlevnější a nejužívanější bylo plátno, z něhož se zhotovovaly nejen svrchní, pracovní i letní oděvy, ale již od 16.století se užívalo také pro výrobu spodního prádla, na ubrusy, prostěradla, povlaky na peřiny, podšívky, onuce, ale také třeba ponožky. V loktuších se chovaly i nosily děti, ale také zboží na trh i z trhu, sešívaly se pytle na mouku i obilí. Plátěnými plachtami se přikrývaly cestovní i nákladní vozy formanské. Ovšem plátěných výrobků se používalo i ke zhotovování speciálních pomůcek, třeba ve

Obr.27: Zápis o smrti Johanna Dittericha

Obr.28: Loket z r.1680, dle kresby G.T.Funcka

mlýnech tzv. mlýnská plátýnka, sloužící k prosívání mouky, nebo na lodní plachty a pod. Poptávka po plátně se ještě rozmohla po zdokonalení techniky tkaní, bělení, apretace a barvení.

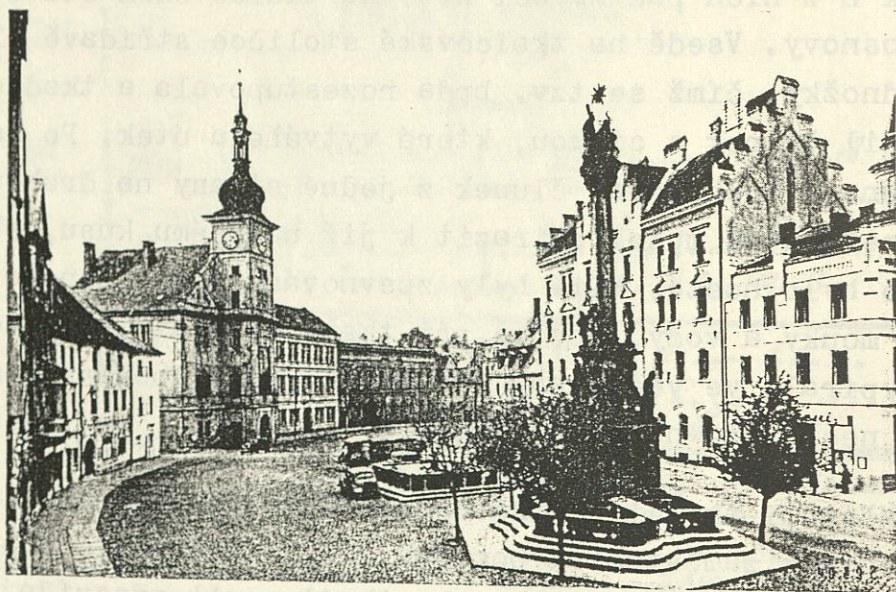
Těžiště výroby spočívalo především v domácí práci. Spředené nitě se upravovaly ve vodě s louhem, aby se změkčily a očistily od špíny a splachovaly v potoce. Po usušení se smotaná příze předávala tkalcům. Ten ji svinul do klubek a z nich pak navedl nitě na tkalcovském stavu do tzv. osnovy. Vsedě na tkalcovské stoličce střídavě šlapal na podnožky, čímž se tzv. brda rozestupovala a tkadlec prohodil člunek s cívkou, která vytvářela útek. Po každém sešlápnutí prohazoval člunek z jedné strany na druhou a prohozený útek musel přirazit k již utkanému kusu, aby plátno bylo husté. Nitě byly zpevňovány škrobem nebo mазem z mouky a vody, aby se při tkaní netrhaly. Plátno se pak vypíralo ve vodě, aby se zbavilo mazu, polévalo se vodou a nechávalo na slunci zbělit.

Měšťtí tkalci plátna začali na rozdíl od tkalců vesnických již zaměstnávat pomocné síly, tovaryše a učně. To však již předpokládalo, aby tkadlec měl odpovídající výrobní prostředky, stavy, sukadla, vijáky, snovadla, vět-

ší množství příze. Zaměstnávání dalších pracovních sil pak umožňovalo městským tkalcům i dokonalejší konečnou úpravu utkaného plátna, t.j. bělení, barvení i mandlování. Postupně tak vznikala samostatná odvětví běličů, barvířů i mandlířů pláten.

Tkalci se soustřeďovali do cechů, jejichž hromadný růst v 16.století souvisel s rychlým vzestupem produkce plátna. Příčinou byla jednak zvýšená populace obyvatel, zvýšené nároky renesančního komfortu, ale také zvyšující se životní úroveň městského i venkovského obyvatelstva. Mnoho plátna pak spotřebovaly i vznikající žoldnéřské armády, ale i poptávka po plátně na vzdálených zahraničních trzích. Avšak postupně docházelo k rozporům uvnitř cechů, které vyplývaly mnohdy z protichůdných tendencí vývoje, především ze strachu před možnou a rozmáhající se konkurencí. Zejména v době pobělohorské byly negativní rysy v cechovních tkalcovstvích takové že se stávaly brzdou dalšího rozvoje tohoto řemesla. Tím pak postupně začalo docházet i k zániku cechů a dále pak až k manuřaturnímu rozvoji plátenické a tkalcovské výroby a to především

Obr.29: Loket, náměstí s radnicí a Trojičným sloupem

prostřednictvím převažující masy venkovských necechovních pláteníků...

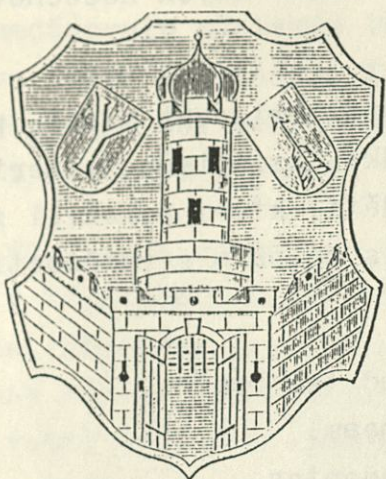
Takhle nějak bylo možné charakterizovat místo, prostředí a činnost našeho pra-předka Christiana Ditteriga, a vzpomenout jeho ženy Marie a dětí, kteří položili základy našich rodů. Vzpomeneme jich s úctou a s vděčností za to, že smíme být i my tady.

De profúndis clamávi ad te, Dómine,
Dómine, exáudi vocem meam.
Fiant aures tuae inténdentes,
in vocem deprecationes meae,
si iniquitátes observáveris Dómine,
Dómine, quis sustinébit?⁵

Rozloučili jsme se s královským městem Loktem, protože dalších informací není a stopy jednoho ze synů Christiana Ditteriga vedly na Žatecko. Takže až nyní se dostáváme do onoho dosud tajemného Maschau. Co říci k místu, ve kterém žili naši další předkové?

Původně stával na místě dnešního města dvorec vladyky Milhosta /1175 - 1226/, který rovněž založil klášter a osadil waldsasskými mnichy cisterského řádu, kteří však po čase "museli utéct pro loupežníky." Přesídlili již před rokem 1200 do Oseka. Ze starých majitelů je dále uváděn Milhostův bratr Petr Maščovec z Maščova, psaný také z Rabštejna. Místní hrad byl založen asi ve 13.století, jako držitelé uváděni také Vratislav a Purkhart. Maščovci zde byli až do 15.století. Obec byla r.1421 včetně širokého okolí vypleněna od křižáků. Hradu velice ublížily války v r.1419. Když v březnu 1421 padl Chomutov a Habart z Mašťova se poddal vítězným Pražanům a Táboritům, přitáhli v září téhož roku do Čech kurfiřtové a obsadili Kadaň. Již 2.září přitáhli k Mašťovu a hrad dobyli. Jeho 84 obránců bylo přivázáno na provaz, utlučeno a upáleno. Při prohlídce našli ještě 3 obránce skryté, které i s přítomným knězem vyhodili přes hradby. Vojsko pak kolem drancovalo a pálilo vše, co ne-

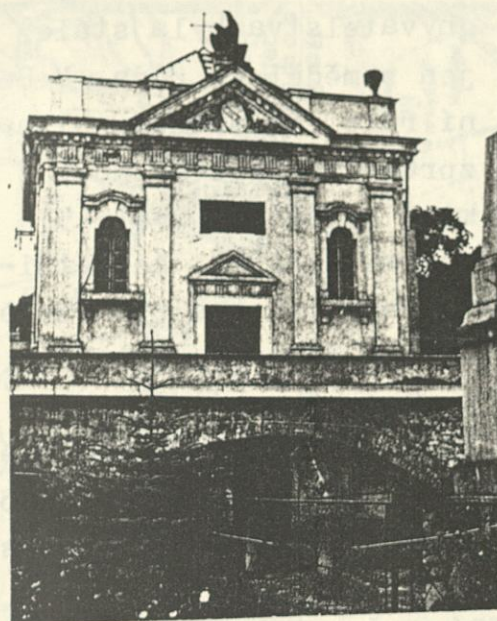
Obr.30: Znak města Mašťova

mluvilo německy a nebo se podobalo Čechům. Od té doby byla krajina poloobydlená, než ji obsadili ještě v témže století Němci. Také v okolí Mašťova zůstalo hodně až do základů vypálených a zničených vesnic, jako burcuující svědectví nesmyslnosti a krutého násilí.

Roku 1444 se stal majitelem rytíř Vilém z Nečetína, r.1523 Václav z Kolovrat a r.1542 Jeroným Šlik a později r.1544 Bohuslav Felix Hasištejnský z Lobkovic. R.1599 je uváděn Jan Jiří ze Švamberka, r.1603 Prokop Dvorecký z Olbramovic, psaný také jako "Besitzer von Maschau", potom v r.1612 Matyáš starší ze Štampachu, r.1615 Jan Rajchart ze Štampachu a konečně jeho bratr Jan Jindřich ze Štampachu, jemuž bylo panství po Bílé Hoře zkonfiskováno za to, že hostil falckraběte Bedřicha, jedoucího do Prahy a byl i jinak činným při povstání.

Nastoupila cizí šlechta, které se dokořán otevřely dveře po nešťastných událostech bělohorských. Panství koupil r.1623 za 87 tisíc kop grošů Wilhelm Verdugo. Jeho bratr Jan hrabě Verdugo vlastnil od 1.2.1631 až do roku 1657. Od následujícího roku bylo v majetku rytíře Johanna von Golz, českého dvorního sekretáře. Golzové, od r.1745 hrabata, zde byli až do r.1792, kdy se poslední toho rodu, Arnošt Jan, na zámku zastřelil. V rubrice matriky je u data 30.12.1792 napsáno: "Ernest Johann Graf von Golz, K.u.k.Oberst - in schwere Krankheit... 54 Jahr..." Jistě milosrdná příčina smrti /v těžké nemoci.../, pan hrabě se zřejmě pomátl na rozum. Dalším vlastníkem byl Adalbert Mladota svob. pán ze Solopysk, který dal vystavět zřejmě v souvislosti se smrtí své mladičké ženy Marie Františky empírovou náhrobní

kapli, kde je jmenovaná, zemřelá 5.dubna 1805 na krvotok, pochována. Mauzoleum stojí naproti hlavního vchodu mašťovského kostela /obr.31/...

Obr.31: Mauzoleum Mladotů

Žatecko, středisko rovinaté krajiny kolem řeky Ohře, krajiny, která vždy dávala hojnost obilí, ovoce, vína a především chmelu. Město Žatec vypínající se na vyvýšeném ostrohu nad řekou, kde již v 8. a 9. století stávalo slovanské hradiště kmene Lučanů, později knížecí hrad Přemyslovců. Kolem r.1260 byl Žatec povýšen na královské

město a patřil k největším městům v Čechách. Byl sídlem kraje, do kterého patřil i Mašťov. Svě si musel celý kraj vytrpět i za třicetiletých válek. Kolem r.1654 přechází doba válečná doprovázená politickými přesuny šlechty a majitelů, nastává pozvolné uklidnění a nové upevnění feudálního řádu, který je pro poddané mnohem horší než před válkami. Napětí mezi vrchností a poddanými dále vzrůstá, když tito se snaží uhájit aspoň holé živobytí. Opakované vpády saských vojsk, ale i vojsk švédských, postup vojsk císařských, kdy obě bojující strany ničily majetek a v důsledku toho byly poddaným ukládány nové a nové kontribuce, které značně ochudily obyvatelstvo jak městeček, tak i vesnic. A tak r.1654 nacházíme domy pusté, městské domy zbořené, opuštěné selské grunty, vypálené vrchnostenské dvory, ba i zpustlé kostely. V Žateckém kraji byla zničena asi jedna pětina usedlostí, což bylo pro tento kraj relativně ještě příznivé, protože z pohledu celé České země byla zničena válkami celá jedna třetina majetků!

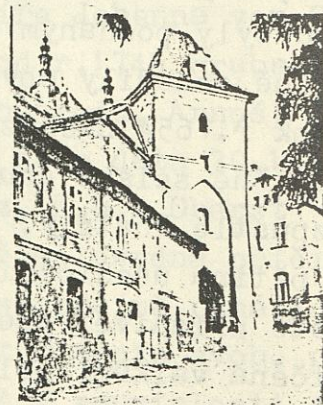

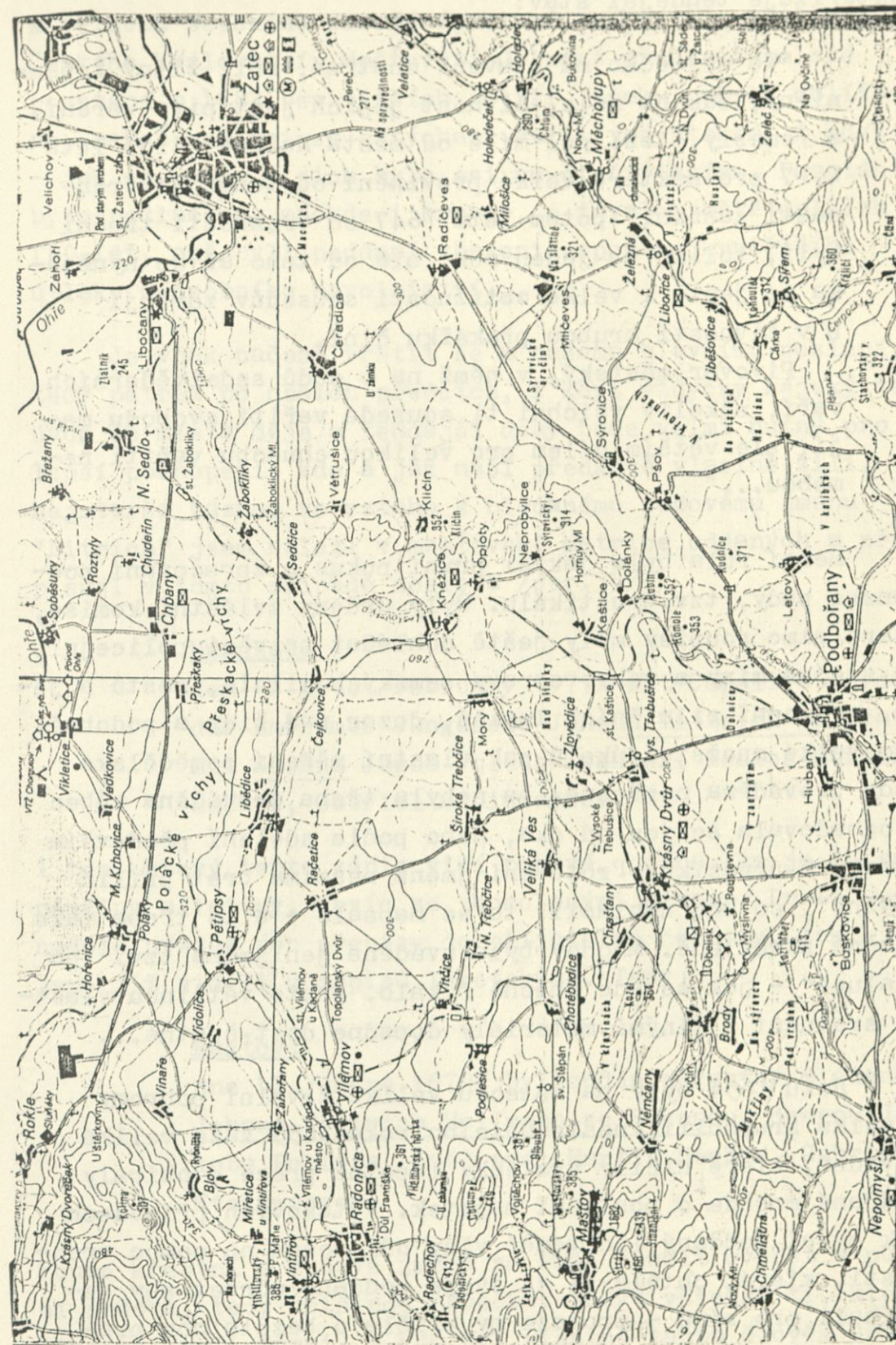
Obr.32: Žatec, náměstí s kostelem

Základním výrobním prostředkem pro většinu obyvatelstva byla stále jen zemědělská půda. V Berní rule /catastrum rollarum/ zpracované pro jmenovaný kraj v letech 1654 - 57 můžeme zjistit, že větší obyvatelstva byli zemědělci. Tak tomu bylo i v Mašťově, kde se uvádí celkem 1155 strychů orné půdy, 628 strychů ladem ležící půdy, tzv. lada, 60 strychů porostlé, tedy celkem 1843 strychů polností. Z toho na zimu osíváno 314 str., na jaře 277 str. a 3 strychy bylo zahrad. V městčku uváděno toho roku 47 potahů, 68 krav, 49 jalovic a 68 prasat. Dále pak ještě 13 ovcí a 32 koz. V soupise jsou uváděni 3 židé přes 20 let a 1 žid přes 10 let. Bylo zde jen několik řemeslníků, z toho dva tkalci, jakýsi Matěj Miller, který vlastnil 1 kus "dobytky jalovýho", Jiří Michal vedený jako "pálený", Thomas Schorer byl bednářem, Šomín Langkauf - "sládek almužnou se živící", Ondřej Pridel - "má mlejn na jedno kolo", Jakub Pollet - mydlář, Kryštof Frembtner - kovář, Kašpar Florer - pekař, Šimon Frank - také pekař, Jan Šusterle - řezník, Bartoloměj Herink - švec, Martin Ebert - tesař, Pavel Grint - jirchář, Gabriel Šeinwasser - švec - "postoupil faráři pro neodvozování desátku", Sybilla Grimbová - jirchářka, Jan Kail - krejčí. V té době bylo v Mašťově uváděno 36 domů nebo gruntů pustých...

Jméno Dittrich se v berní rule nevyskytuje, ba ani v blízkém okolí. Z rodů, o kterých později pojednáme, pouze Simon Eberle s poznámkou, že vlastnil 2 krávy a 2 kozy, a Jan Eberle s jednou krávou a dvěma kusy dobytka "jalovýho". Georg Eberle ob-

Obr.33: Žatec, městská brána

Obr.34: Mapa části Žatecka a Podbořanska

dělával 14 strychů orných polí. Pod soupisem městečka je pak uvedena následující poznámka, která nám také charakterizuje tehdejší stav:

"To městečko má stavení chatrné, rolí žitný i pšeničný, luk na mále, živnost jejich jest piva vaření a řemesly, leží půl míle od města Kadaně, židé léta 1617 pro některé velké provinění od tehdejší vrchnosti zahnáni, potom léta 1647 od vrchnosti trpění byli, toliko na jeden rok, ale od toho až do nynějšíka se ještě k velké obtížnosti sousedův zdržují a v živnosti hrubou překážku činí.

Pivovar městský, v němž na 6 sudů sedmivěderních vaří, ačkoliv všichni ti sousedé vařiti svobodu mají, ale větším dílem pro velikou chudobu vařiti nemohou..."

Berní rula byla jakýsi první pokus o zpracování poddanské půdy, tzv. rustikálu. Byly určeny zvláštní komise, které mimo soupisy měly ještě dohlédnout na věci policejní, na stejné míry a váhy, opravy zemských silnic, mostů a jezů, vymýcení silničních lupičů, dozor nad židy a podobně. Pro velké množství úkolů pak vlastní měření zemědělské půdy prováděna nepřesně, ba nebyla třeba prováděna vůbec a odhadovala se jen od oka, nebo podle sdělení především panských úředníků. Proto ani jména nesmíme brát příliš "vážně", co kdo nahlásil, to se napsalo - a to třeba také značně zkresleně. Mnohdy byla uváděna jen jména tzv. "po chalupě" - jak se kde obecně říkalo. Proto většinou vlastní srovnání s jinými materiály dopadne dost špatně...

Roku 1654 byly na Žatecku veliké živelní pohromy a velká krupobití, následujícího roku 1655 zase veliké povodně, které ničily výsledky lopotné práce a obíraly poddané mnohde o poslední majetek. V takových případech pak býval poddaný lid téměř vždy odkazován na pomoc vrchnosti, která, chtěla-li si svoje poddané udržet aby ne-sbíhali pro bídu - protože by přišla o bezplatnou pracovní sílu ale i o daně - mnohde jim půjčovala nejen

peníze ale i obilí, aby mohli osít svá pole. Když ale bídy i roboty přibývalo, připojili se na Žatecku r.1680 k velkému selskému povstání, které zachvátilo většinu Českého království. Mašťovští Golzové přečkali selské povstání r.1682 bez větších potíží, zámku nebylo ublíženo, neboť sedláci se ostýchali vzítí jej útokem, i když - jak se uvádí - jich bylo asi na čtyři tisíce. Povstání bylo potlačeno, mnohde i krvavě, a trvalo ještě dalších 100 let, než byli poddaní zbaveni aspoň nejkrutějšího útlaku a osobního nevolnictví...

Je však načase vrátit se k našemu hlavnímu poslání, tedy pátrat po našich předcích, i když vždycky nějaký ten úvod do místa děje a tehdejší doby bude velmi nutný pro lepší pochopení, kde a jak naši předkové vlastně žili. Nejstarší záznam ve vztahu k hledanému rodovému jménu "Ditrich" jsem našel v mašťovské matrice oddaných a přepisují v tomto případě doslova /obr.35/:

Maschau:

dem 12 dito /February 1679/ ist Copulirt worden der Ehre sambe Jungesele Johann Tittrich Hollman, mit Susana Jacob Polets Tochter. Testes Martin Sacher, Gabriel Steinwasser.

I ten, který tento zápis vidí poprvé, pozná, že je to směs němčiny a latiny, navíc se zkomolenými výrazy. Proto budu nadále uvádět jen přepisy do přijatelné češtiny, tak, jak jsme již viděli u zápisů loketských. Tedy:

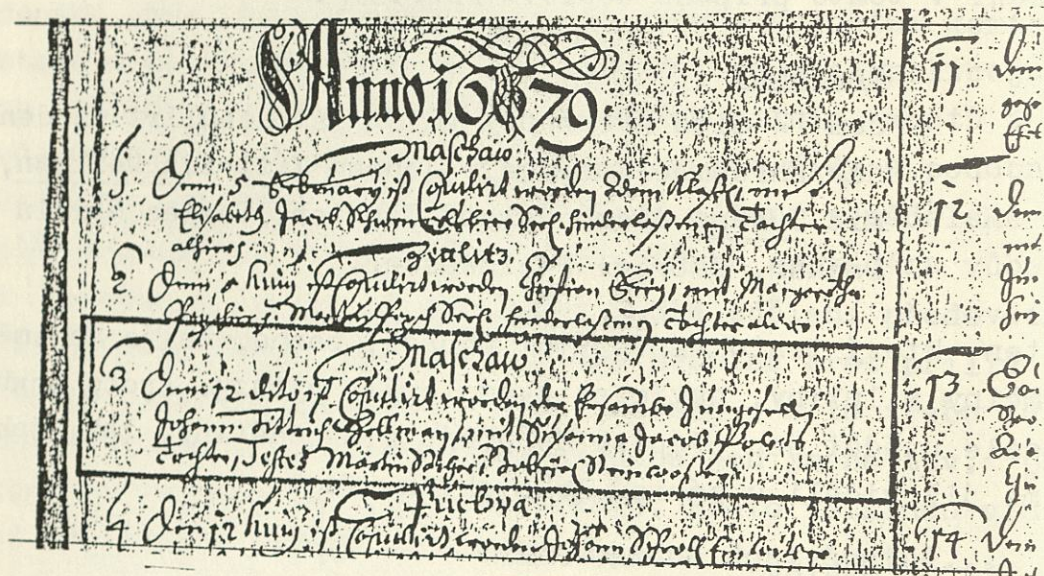
Mašťov:

dne 12./února 1679/ byl oddán počestný mládenec Johann Tittrich Hollmann se Susanou, dcerou Jakoba Polleta. Svědkové: Martin Sacher, Gabriel Steinwasser.

Pouze křestní a rodová jména se budu snažit uvádět v původní podobě, tedy většinou německé. Vždyť všichni ti, které hledáme, byli Němci. A kdo byl vlastně tento člověk Johann

Tittrich Hollmann? Místní nebyl, vždyť jsem prohlédl matriky narozených, oddaných i zemřelých od r.1624, ale toto jméno se nevyskytovalo. Víme sice, že v té době nebyla ještě rodová jména /příjmení/ ustálena, ale to zase příliš neplatilo pro Němce, kteří užívali svých rodových jmen podstatně dříve a trvaleji, než obyvatelstvo české. Dodnes víme, že Němci spojují druhé křestní jméno "Dietrich", t.j. česky Dětřich, mnohdy s dalším křestním jménem. Ale prohlídkou zápisů z té doby jsem takové druhé spojení nenašel. Můžeme také uvažovat takhle: bylo to tedy ojedinelé v té době spojené křestní jméno "Johann Dietrich" /Tittrich/, a nebo "Tittrich" bylo zatím neustálené rodové jméno s přídomkem "Hollmann"? Tedy: Johann Tittrich, řečený Hollmann? Mohlo - nemohlo? Dodávám, že jsem se s tímto jménem dále v Mašově ani v jeho okolí již nesetkal, zato Dittrichů bylo hodně. Ale takto tedy přímou návaznost ani na Christiana ani na nás neprokážeme...

Obr.35: Zápis o sňatku Johanna Tittricha Hollmanna

Z pilnosti jsem ještě prohledal i soupisy poddaných podle víry, jak jsme se již o nich zmínili v souvislosti s Loktem. Již řečeno, že byly sestavovány dříve než berní rula. Pro farnost Mašov je vyhotovil Andreas Müller, hejtman místního zámku, tedy správce panství a to "24. Aprilis 1651". K římskokatolickému náboženství se tehdy ve farnosti přihlásilo 416 lidí, jen z Mašova jich bylo

na 247. Také toto číslo nám dává jakýsi pohled na počet obyvatel, protože občanů jiných vyznání bylo poskrovnu. Na prvním místě je uveden Andreas Müller, kterému bylo v ten čas 31 roků, s poznámkou "Frey" - tedy svobodný, nikoliv poddaný. Jeho ženě Anně Marii bylo 28 let, Anně Marii dceři 7 roků, Polexině 3, Sigmundovi 2 roky. Další příjmení jsou většinou německá: Vondling, Siegel, Uhl, Wagner, Briedlig, Keil, Köhler, Lehne, Schisterl, Stöhr, Frank, Kauffmann, Fuchs, Woigt, Wöller, Krehann, Steinwasser a pod., pouze Walisch znělo nějak více česky. Mezi obyvateli zapsán také Simon Eberl, již dříve vzpomenutý a členové jeho rodiny. Příjmení Dittrich ani Tittrich, ale ani Hollmann se neuvádí.

Tak a teď bychom již konečně mohli najít nějakou prokazatelnou spojitost mezi loketským tkalcem - pláteníkem Christianem Ditterigem a Mašovem. Jak jsem již řekl dříve, vše co popisují, probíhalo právě opačně. Až ze zápisu mašovské matriky jsem se přesunul do Lokte. Ale k věci: cituji zápis v matrice oddaných, který mi tak zamotal hlavu /obr.36/:

Chotěbudice:

Dne 29.října /1702/ byl oddán Franz Ditterich, manželský syn Christiana Tittericha z /Lokte/, se Susanou, dcerou Michala Eberla z Chotěbudic. Svědkové: Adam Zeitler z Radonic, Mathes Eberl, a Simon Jugl z Němčan. Oddával: Christoph Jer. Liebscher, kněz. ⑥

Tento zápis je také pozoruhodný tím, že nám dokladuje první příbuzenské svazky mezi rodem Dittrichů a Eberlů. Oddávající kněz, páter Kryštof Jeroným Liebscher, působil zde v létech 1693 - 1703. Zemřel 13.4.1703 a je pohřben pod postranním oltářem v mašovském kostele.

Zatím co se mi dříve vzpomenutý Johann Tittrich - Hollmann "ztratil", založil v Mašově rod Dittrichů Franz, syn Christiana Ditteriga. Protože jsme v loketských mat-

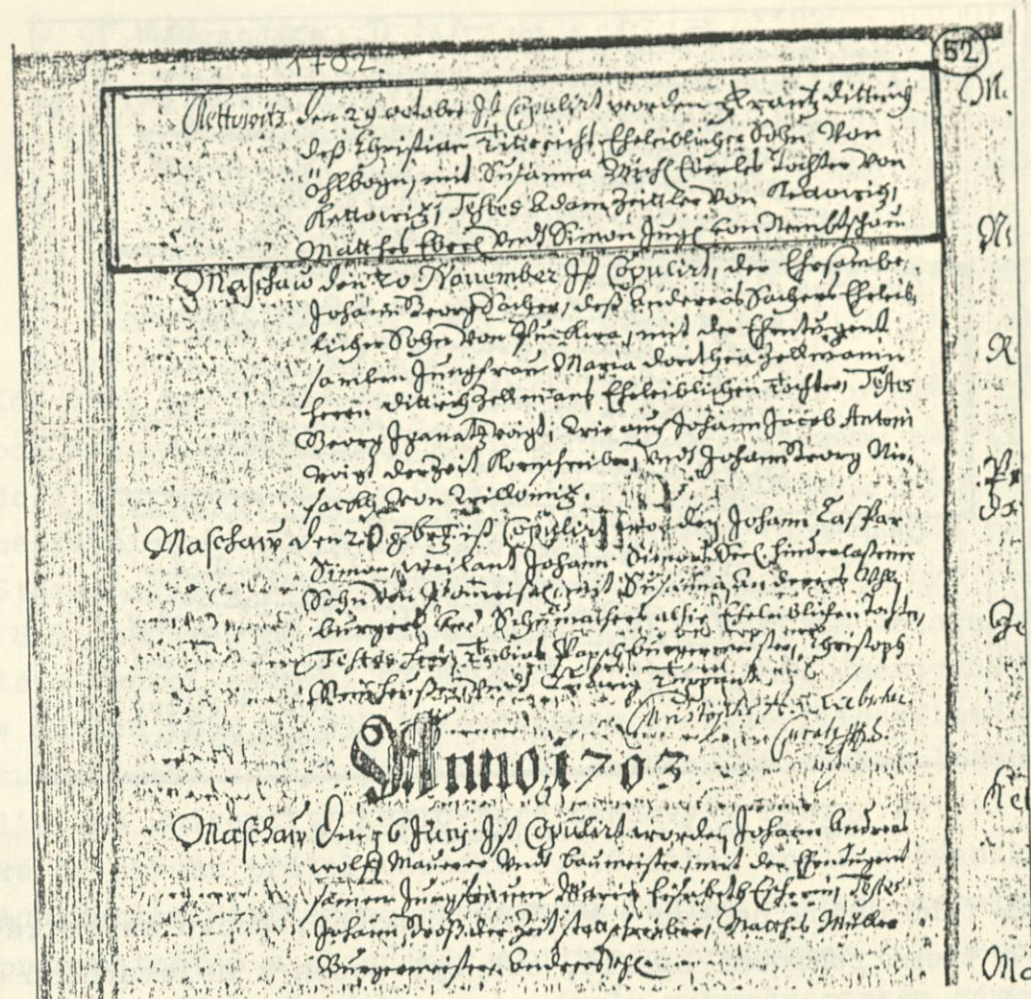
rikách nenalezli ani narození jmenovaného Franze, musíme ho zařadit někam před rok 1665. V době sňatku se Zuzanou Eberlovou by mu bylo asi tak 38 roků. Z jeho života nevím nic, především tedy z dob před jeho sňatkem. Nevím, kolik měli se Zuzanou dětí, našel jsem pouze záznam o narození jediného syna, Johanna Frederika /Obr.37/:

Mašřov:

Dne 13.listopadu /1703/ byl pokřřřen synek Franze Dittericha a Susany - Johannes Fridericus. Laskavost při křřtu prokázal Friderich Ubl, t.č.mlynář na Horním mlýně. Kmotři: Johann Kail, Martin Hilbert, Helena, manželka Michala Kriegera, zdejší, Georg Weiss z Němčan, jakož i Elisabeth, pozůstalá dcera po zemřelém Johannu Sieglowi a Anna Maria Füscherová, vdova z Chotěbudic.

Z matričních zápisů, zejména pak křřstních a svatebních, se dá dost dobře odhadnout postavení té které rodiny, a to podle počtu kmotrů a jejich povolání. Zdá se tedy, že nedávno založená Dittrichova rodina byla na tom "společensky dobře", snad právě spřizněním s rodem Eberlů. Snad stojí za zmínku, že ve starších dobách bývali při křřtu dvojí kmotři. První, označovaný také latinsky "levans" byl ten, který měl čestnou povinnost držet dítě na rukou při vlastním křřstním obřadu. Především toto kmotrovství pak zakládalo duchovní spřiznění s novokřřtencem. Další kmotři, uvádění také jako "testes", byli vlastně čestnými svědky křřstního aktu, jejich případné pozdější svědectví bylo v podstatě svědectvím úředním.

Jediný nám známý syn se tedy narodil za rok po svatbě. Prohlédl jsem matriky narozených až do roku 1721, ale jiný záznam jsem nenašel. Byli - nebyli? Bohužel, všechny matriky Mašřova, narozených, oddaných i zemřelých z let 1721 - 1750 jsou neodvolatelně ztraceny, staly se obětí plamenů, jak je zmínka na jiném místě. Ale pro naše bádání postačí právě tento jeden narozený synek, protože právě ON je dalším pokračovatelem rodu, právě ON je jedinou spojnici!

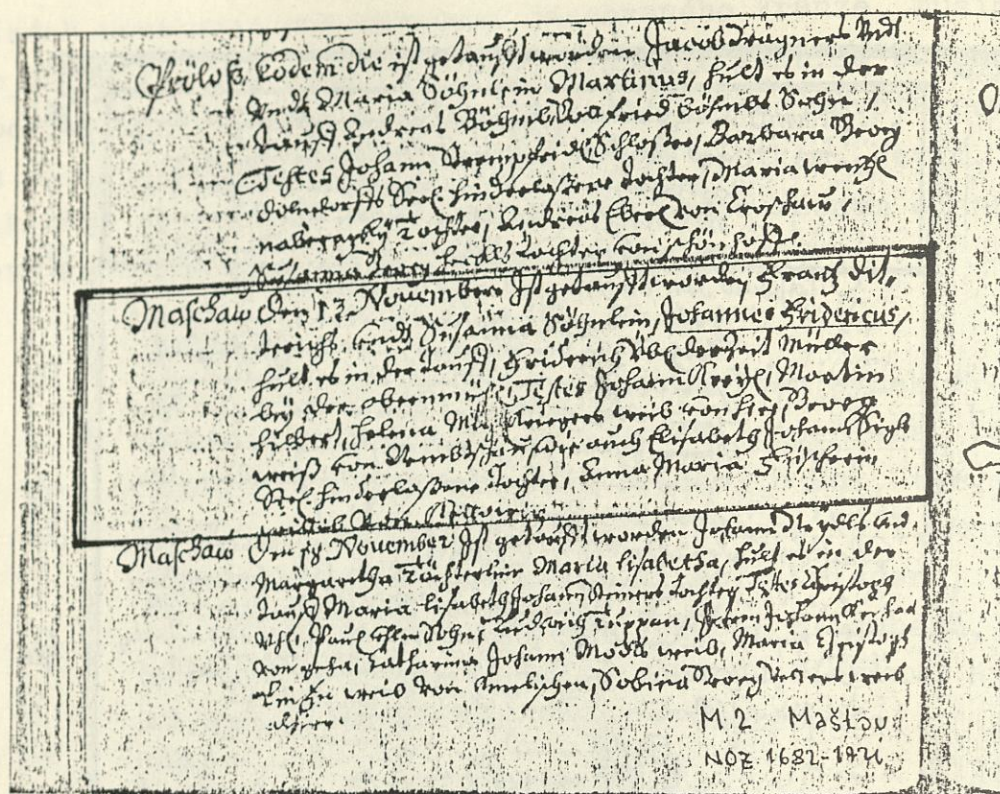

Obr.36: Zápis o sňatku Franze Dittericha se Susanou Eberlovou

Takže by se dalo vlastně říci, že jsme měli štěstí, protože máme prokázanou vazbu na loketského pláteníka Christiana Ditteriga a jeho ženu Marii...

Neměl bych také zapomenout na zjištění v tzv. Tereziánském katastru, kde jsou údaje z r.1715, ověřované roku 1721. Podle měst a panství jsou zde uváděni vlastníci domů nebo zemědělské půdy. Také je v seznamu "Stadt Maschau" k tomu roku zapsán Franz Dittrich jako majitel domku a jednoho čtvrtce zahrady - tedy "zahradník", jak se tehdy uvádělo. Dnes bychom řekli asi chalupník, domkař. Jeden čtvrtec byl asi 180 m² pozemku. Současně je uvedeno jeho povolání - "Weber" /tkadlec/, tedy po svém otci převzal toto řemeslo, které se později dědilo na další potomky.

Obr.37: Zápis o narození Johanna Frederika

Jiní toho jména nejsou v Mašově uváděni. Znovu se setkáme s třemi rodinami Eberlů, což byl jeden z nejstarších rodů, a s Mathesem, který byl městským kovářem, se znovu setkáme v následující kapitole. Ze zvědavosti jsem prohlédl celý soupis bývalého Žateckého kraje, kde bylo v ten čas více Dittrichů. Tak např. Michal vlastnil 14 strychů pole v Lubau /Hlubany/, Hans domek v Sossen /Soseň/, Georg 165 strychů polností v Prösteritz /Přezetice u Kadaně/, a to mimo pastvin a luk. Tak to byl již statek! Justina měla 40 strychů v Prissen /Březno u Chomutova/, Johann Georg tamtéž 29 strychů. Další Georg měl 32 strychů v Prunersdorf /Pruněrov/, mimo louky a les. Příbuzenské vztahy mezi nimi však nemohu nijak prokázat, avšak ani vyloučit. Stále nesmíme zapomínat na "ztraceného" Johanna Tittricha - Hollmanna. Je však vcelku pravděpodobné, že potomkem některého z uváděných rodů byl druhorozený syn místního učitele ve Vysočanech u Žatce, Franz Anton - František Antonín. Předkládám zápis o narození:

Vysočany:

Dne 22.července 1786 byl pokřtěn Franz Anton. Otec: Johann Nepomuk Tittrich, školní učitel z čp.36. Matka: Gertrutis Nödlin. Kmotři: Wenzel Köhlers, Vysočany, Joseph Schüsterl z /?/, mlynářský mistr. Křtil: Procopius Pruch, kaplan.

Kdo však byl tento František Antonín, nadále uváděný jen pod druhým jménem Antonín Dittrich? Byl knězem, patřil do cisterského řádu v Oseku. Od r.1820 působil jako gymnaziální profesor v Chomutově, v letech 1823 - 1844 na Staroměstském akademickém gymnáziu v Praze. Zde byl roku 1845 jmenován po Josefu Jungmannovi prefektem ústavu a v této funkci setrval až do své smrti r.1849. Jmenovaný byl v letech 1830 - 1831 také děkanem pražské filozofické fakulty. Jeho známý spis většího rozsahu se nazývá Velká listina univerzity Karlo-Ferdinandovy v Praze. Patřil také do okruhu přátel básníka J.W.Goethe, spolu s básníkem Adalbertem Stifterem, profesorem Pavlem Rathem, tepelským premonstrátem a plzeňským studijním prefektem J.S.Zauperem a dalšími. Schůzky se konávaly v kynžvartském zámku u zámeckého pána Klementa Václava Lothara knížete Metternicha, milovníka a mecenáše umění, i když jako politik byl značně neoblíben. František Antonín Dittrich odpočívá se svým bratrem, rovněž knězem, na Malostranském hřbitově v Praze...

Takže dalším pokračovatelem rodu Dittrichů se stal Johann Frederik - Jan Bedřich. Nevíme kde se oženil s Magdalenou, nám již neznámého původu. Rok jejího narození můžeme jen zpětně odečítat od známého data úmrtí, tedy kolem r.1703. Jak se však později sami mnohokrát přesvědčíme, s těmito údaji se musí pracovat s rezervou, je to vždy jen datum přibližné. Johannu Frederikovi a Magdaleně můžeme přisoudit nejméně tři děti: Jakoba, Josepha a Elisabeth. Povíme si něco o nich, současně u každého pak uvedeme jejich případné další známé partnery a potom-

selo zaplatit 160 zlatých a panství pak 300 zlatých. Poněkud neobvyklý byl i rok 1769, kdy začaly na podzim kvést stromy jako na jaře, přes celou zimu bylo pro dobytek zelené krmení. Až teprve v březnu následujícího roku nastaly silné mrazy a napadlo veliké množství sněhu. Celý rok pak byl velmi špatný pro obyvatele. Byl hlad a drahota, např. strych žita stál 5 - 12, ale až 15 zlatých, ale ani za peníze nebylo chleba k dostání. Tento stav však nebyl jenom v Mašřově. V r.1771 musel být dokonce vydán cirkulář, kde byly uváděny recepty na přípravu pokrmů z důvodu nedostatku obilí a v dalším pak návod na pečení chleba z brambor. Stav způsobilo opakovaně nepříznivé počasí, ceny žita se opět zdvojnásobily, hlad, nemoci, horečky. Uvádí se, že právě v létech 1771 - 1772 zemřelo z důvodu hladomoru a epidemií v českých zemích nejméně na půl milionu lidí, t.j. více jak 12 % celkového počtu. A tak můžeme uvažovat, do jaké míry všechny tyto trampoty postihly nějak i Frederika Dittricha, již tak oslabeného stářím a vyčerpávající tkalcovskou prací. Autentický matriční zápis vidíme na obr.39:

Mortui Anno 1772 in Menſe Martio April 61									
Dies	Sepeliens.	Providens.	Mortui.	Religio.	Cæmeterium.	Locus.	Nus.	Age.	Dr.
17	P. Josephus Pleiner Caratus	P. Josephus Pleiner Caratus	Fridericus Dittrich Hachavienſis	Cathol.	Parochiale	Maſchau	21.	70.	
29	P. Josephus Pleiner Caratus	P. Andreas Kraus Capellanus	Catharina Lippner virgo Hollſteinſis	Cathol.	Parochiale	jetelitz	21.	28.	
27	P. Josephus Pleiner Caratus	P. Josephus Pleiner Caratus	Maria Clara Pleiner uxor Antonii Pleiner Hollſteinſis	Cathol.	Paroch.	Maſchau	55.	73.	
25	P. Josephus Pleiner Caratus	P. Josephus Pleiner Caratus	Maria Clara Pleiner uxor Antonii Pleiner Hollſteinſis	Cathol.	Paroch.	Maſchau	55.	73.	
27	P. Josephus Pleiner Caratus	P. Josephus Pleiner Caratus	Maria Clara Pleiner uxor Antonii Pleiner Hollſteinſis	Cathol.	Paroch.	Maſchau	55.	73.	

Obr.39: Zápis o úmrtí Frederika Dittricha

Mašřov:

Dne 21./dubna 1772/ zemřel Fridericus Dittrich, tkadlec mašřovský z čp.21, katolického vyznání, ve věku 70 roků. Smrt ověřena P.Josefem Pleynerem, který zesnulého pohřbil na farním hřbitově.

K oběma kněžím, kteří poskytli poslední službu našim předkům jen dodám, že Franz Xav. Haidt se narodil v Loučné u Vejprt, a byl v Mašřově farářem od 19.2.1753 až do své smrti 16.6.1757. Jeho nástupce Joseph Pleyner se narodil v Bečově u Mostu, a v Mašřově působil v létech 1757 - 1789. Byl prvním mašřovským děkanem, když byl r.1782 farní kostel povýšen na děkanský. Již z předchozích textů zřejmě vyplynulo, že byl zasvěcen Nanebevzetí Panny Marie, postaven již ve 13.století v gotickém slohu. Dříve snad tento kostel sloužil jako hřbitovní, farním se stal až po přestavbě r.1580. Před tímto rokem byl středem farnosti kostel sv.Barbory, který je již někde datován do konce 12.století.

V matričních zápisech zemřelých se prakticky až do konce 18.století dočítáme, že "zemřelého prohlédl" nebo "ohledal" či "smrt potvrdil" - s uvedením jména a funkce. Tehdy nebylo ještě tolik lékařů, zejména na venkově, ke každému úmrtí se tedy přivolal někdo zkušený a věrohodný, který "úředně" potvrdil jeho smrt. Dříve to býval třeba právě kněz, někdy však i místní občan, hrobník, kostelník a pod. Až teprve instrukcí z r.1787 byli zřízeni tzv. ohledači mrtvol, kteří měli za povinnost po prohlídce vystavovat tzv. ohledací lístky s uvedením jména a příjmení zemřelého, stáří, nemoc a den úmrtí. Je-li však z těchto dob uváděna diagnóza, nebývá v mnoha případech spolehlivá, je to spíš jen obecná konstatace, např. plicní nemoc, chrlení krve, píchání a pod. Lékaři nebo ranhojiči bývali voláni jen při epidemiích nebo násilných úmrtích.

Že se za podobných okolností stávaly všelijaké věci, že třeba osoba, někdy jen zdánlivě mrtvá, se z hlubokého

bezvědomí pak třeba sama probrala znovu k životu, se můžeme dočíst i v literatuře. Jen si vzpomeňme na případ klášterního bibliotekáře Otce Matyáše v románu Aloise Jiráska Fr.L.Věk. Ale bývaly i případy horší. Někdy byl takový "mrtvý" již pohřben. Při nárazu rakve na dno hrobu, nebo padající hlínou při zahazování hrobu se probral, a než si uvědomil, že se nalézá v rakvi a začal tlouci, bývalo někdy už pozdě. Byly i případy, o kterých jsem sám slyšel, že "nebožtíka" v poslední chvíli ještě zachránil právě hrobník; ale také již na poslední chvíli... Po letech, když byly některé hroby znovu otevřeny pro dalšího zemřelého, byla nacházena těla zdánlivých nebožtíků všelijak pokroucená, jak se snažili zachránit - avšak nebylo již pomoci. Hrob byl zasypán a hluk, který třeba by mohl i někdo slyšet, nikdo neslyšel. Všichni, včetně hrobníka již odešli...

Ale vraťme se k dětem Josepha Dittricha a jeho ženy Magdaleny, rozené Möltzerové. Víme již, že se z tohoto manželství narodilo sedm dětí:

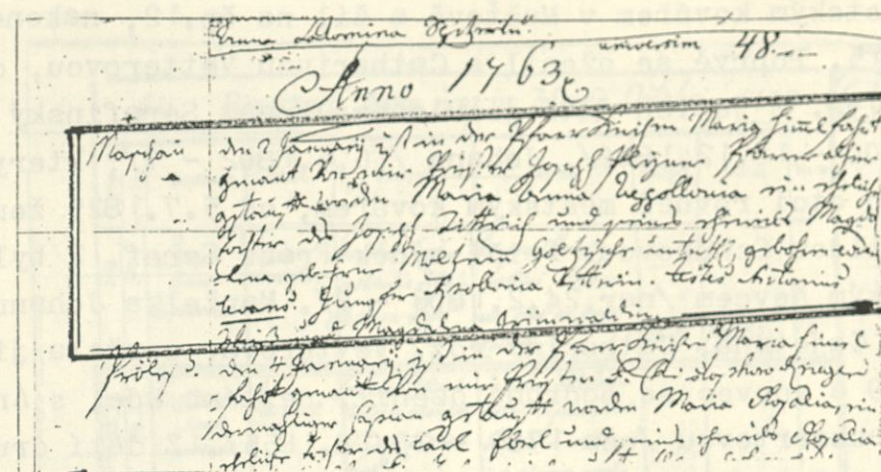
Maria Anna Appolonia - kde ze zápisu o jejím křtu je patrné rodné jméno matky, ženy Josefa Dittricha /obr.40/:

Mašťov:

Dne 2.ledna /1763/ byla ve farním kostele Panny Marie Nanebevzaté pokřtěna mnou, knězem Josefem Pleynerem, místním farářem, Maria Anna Appolonia, manželská dcera Josepha Dittricha a jeho manželky rozené Möltzer, poddaných panství Golzů. Kmotři: panna Appolonia Vetterová, Antonius Weiss a Magdalena Grünwaldová.

Po dalších osudech Marie Anny Appolonie jsem již nepátral.

Maria Clara - se narodila 6.8.1765. Stejně jako i z předchozího zápisu vidíme, jak dosud jen německy prováděné zápisy, se zhruba v polovině 18.století mění na latinské. To platilo i pro jiné lokality, ale tato praxe netrvala moc dlouho, protože Marie Terezie na sklonku svého panování,

Obr.40: Zápis o narození Marie Anny Appolonie Dittrichové

a zejména pak její syn, císař Josef II., nařídili, že se musí všechny úřední zápisy, tedy i matriční, provádět jen německy, bez ohledu, zda se jednalo o kraje české nebo německé. Maria Clara se provdala 10.5.1795 v Mašťově za 38 letého školního učitele Georga Wahla, a odešli neznámo kam. Při této svatbě byl uváděn jako svědek Jakob Dittrich, její strýček - "Bürger und Leinwebermeister in Maschau" /měšťan a pláteník v Mašťově/ - a dokonce vlastnoručně podepsán, což bývalo výjimkou ještě i v dobách pozdějších. Další osudy Marie Clary jsem již nemohl sledovat.

Veronica - narodila se 28.3.1768, zemřela ještě jako dítě, již 1.11.1775, příčina smrti neuváděna.

Joseph 1 - plným jménem Josephus Joannes Wenceslaus, narozen 7.6.1771, rovněž brzy umírá, pouhých deset dnů před svojí sestrou Veronicou, tedy 21.10.1775. Zdá se, že také tyto smrti nějak ovlivnila bída a hladomory či epidemie, jak je o tom zmínka k tomuto období na jiném místě. Dvojnásobný smutek během několika dnů - ale tak to již chodívalo. Kolikrát se ještě v našem povídání setkáme se skutečností, kdy byli rodiče nuceni hledět do hrobů svých dětí a zkrápět jejich rakvičky hořkými slzami.

Johann Wenzel Cajetan - a nebo jak uvedeno v zápise Joannes Wenceslaus Cajetanus - narozen 6.7.1774, býval posléze uváděn jen pod druhým jménem Wenzel. Později se

stal městským kovářem v Mašťově a žil na čp.12, nakonec na čp.115. Poprvé se oženil s Catharinou Vetterovou, dne 26.11.1799. Z jejich dětí jsou známé Franz Serafinský /1.7.1800 - 18.12.1800/, Johann /16.5.1802 - ?/, který býval po otci rovněž městským kovářem, od 5.7.1825 ženat s Mechtildou Schuhovou. Další synek Franz Seref. 2 byl mašťovským ševcem /nar.24.2.1806 - ?/. Manželka Johanna Wenzela Cajetana, Catharina roz. Vetterová, zemřela již 8.1.1809 a vdovec se podruhé oženil, neznámo kde, s Annou Marií Haussertovou /cca 1785 - 23.10.1855/. Z dětí druhého manželství lze vyjmenovat: Marii Amalii /2.2.1812 - 20.11.1838/, Eduarda Franze /13.7.1815 - 17.6.1819/ a Magdalenu /1810 - 5.7.1852/, která byla obchodnicí ovocem /Obsthändlerin/ a žila v Mašťově na čp. 105 či 165. Tato Magdalena, ač celý život svobodná, porodila tři děti, jejichž otec není v matrice uveden: Eduard /1837 - 21.7.1841/, Anna /2.7.1848 - 10.7.1848/ a Agnes /12.2.1843 - ?/ a s největší pravděpodobností ještě se dá této matce připočíst syn Anton. Johann Wenzel Cajetan předešel svoji druhou ženu Annu Marii tam, odkud není návratu, již ve věku 46 let, 28.5.1823, tedy o plných 32 roků dříve a zanechal poměrně mladou vdovu.

Anna Catharina - narozena 23.11.1776, ale již o vánocích stejného roku zemřela /26.12.1776/. Také v tomto případě nám záznam neuvádí příčinu smrti dítěte.

Joseph 2 - jehož zápis o křtu v matrice narozených, /oddaných a zemřelých/, kterážto první část knihy je nade-psána: MATRICULA SEU CONSIGNATIO BAPTIZATORUM IN ECCLESIA PAROCHIALI MASCHOVIENSI Sub Patrocinio Beatissimae Virginis Mariae in Caelum Assumptae incepta á Josepho Pleyner, Loci Parocho...⁷ je na obr.41 a přepis zní takto:

Mašťov:

16./16./říjen 1779/ - Josephus - rodiče: Josephus Dittrich, tkadlec v Mašťově čp.21 a Magdalena, jeho žena. Kmotři: Josephus Goldhaken, bednář, Sigismundus Hausstein, švec, a Anton

64 Baptizati Anno 1779 in Mense Octobri. 1779 63							
Dies	Baptizatus	Infans	Patronus	Patroni	Religio	Locus	Nus
15. 10.	P. Andreas Kraus Capellanus.	Josephus	Josephus Dittich, pastor in Mašťově, et Anna Maria uxor ejus.	Josephus Hergel, pastor in Mašťově, et Anna Maria uxor ejus.	Cathol.	Mašťov	17.
16. 10.	P. Andreas Kraus Capellanus.	Josephus	Josephus Dittich, pastor in Mašťově, et Magdalena uxor ejus.	Josephus Goldhaken, pastor in Mašťově, et Anna Maria uxor ejus.	Cathol.	Mašťov	18.
November.							
11. 11.	P. Andreas Kraus Capellanus.	Josephus	Josephus Dittich, pastor in Mašťově, et Anna Maria uxor ejus.	Josephus Hergel, pastor in Mašťově, et Anna Maria uxor ejus.	Cathol.	Mašťov	19.

Obr.41: Zápis o narození Josepha 2 Dittricha

Marcin, ovčák, všichni z Mašťova, katolického vyznání. Křtil: P.Andreas Kraus, kaplan.

Tento Joseph byl současně posledním dítětem Josepha a Magdaleny Dittrichových. Jejich děti se tedy narodily v roz-pětí 16 let /1763 - 1779/, přičemž období plodnosti matky bylo mezi jejím 26 - 39 rokem a otce mezi 31 - 47 rokem. Joseph 2 byl naším dalším přímým předkem, který popostr-čil štafetu života o kousek směrem k nám. Nevíme o něm vlastně nic jiného, než že byl rovněž tkalcem, pokračova-telem rodového řemesla, ale jeho životní osudy nejsme již schopni nijak dokreslit. Zřejmě však musel od mládí ovlá-dat mistrně svoje řemeslo a brzy se musel osamostatnit, protože jeho rodiče záhy zemřeli. Technika tkaní se po-stupně vylepšovala, bylo možné a především nutné vyrábět plátna různě vzorovaná, s vetkávanými vzory, květinami.

Konkurence bývala totiž velmi neúprosná, a prodal jen ten, který měl kvalitnější zboží či lacinější. Vzorovací mechanismy se na stavech začaly objevovat jako doplňky již v průběhu 18.století. "...a v tom i zakládá se možnost, že převeliké množství mustrů se může dělati pouhým vložením jiných patron z lupenů kartového udělaných. Často i několik set, anobrž i tisíc kusů složených...", jak je uváděno v knize o zapomenutých řemeslech.

Další pohroma postihla Maštov opětovně roku 1791. Dne 3.října nenasytné plameny zničily ve městě 23 domů, 18 stodol a dalších hospodářských budov. Mezi postiženými bylo i děkanství, kde mnoho matrik padlo za oběť ohni. Pro postižené občany byly pořádány dobročinné sbírky jak finanční, tak i poskytovány pomoci při výživě. Základy nové děkanské budovy byly položeny 5.března roku 1794. Tak jsme se konečně dověděli, proč nám zůstanou snad navždy zahaleny údaje ze života našich předků z let 1720 až 1750. A teď se podívejme na zápisy o úmrtí Magdaleny Ditrchové a jejího muže Josepha /obr.42 a 43/:

Mašťov:

Dne 27.dubna /1800/ - čp.21 - zemřela Dittrichová Magdalena, manželka Josepha Dittricha, katolička, 63 let. Příčina smrti horkost /zápal/, smrt potvrdil a pohřbil Ignat Helfert, děkan. Poznámka: rozená Möltzerová.

To bylo Josephovi teprve dvacet a půl roku když matka zemřela. O dva roky později umírá i otec.

Mašťov:

Dne 5.května /1802/ - čp.21 - zemřel Dittrich Joseph, maškovský měšťan a mistr tkalcovský, katolík, 70 roků stár. Příčina smrti plicní nemoc /tuberkulóza/. Pohřbil: Ignat Helfert, děkan.

Také tuberkulóza byla zřejmě dědičnou nemocí, znásobená neustálým pobytem v zaprášené místnosti za tkalcovským stavem. S hygienou bývali na štíru i daleko výše posta-

Zeit des Sterbens.		Nummero des Heiles.	Namen des Verstorbenen.	Religion		Geschlecht		Lebensjahre	Krankheit und Todessart.
17	18			Katholisch	Protestant.	Männlich	Weiblich		
(1800)									
den 27. April.	28.		Christian Augustin Sohn aus der Ehe von Augustin und Catharina Schütz	f			f	12	Lebend. an Scharlachfieber gestorben im 4. Lebensjahre.
den 27. März	28.		August Johann Baptist	f			f	1	4. 9

Obr. 42: Zápis o úmrtí Magdaleny Dittrichové, ženy Josefa

[illegible]

Obr. 43: Zápis o úmrtí Josepha Dittricha, otce

vení, léčebné metody spočívaly především jen v lidovém léčitelství. A tuberkulóza bývala ještě donedávna nemocí nevyléčitelnou. Ale přes svůj neustálý zápas o právo na bytí, neustálý zápas o krajíc chleba pro

sebe i své děti, ale mnohdy i rodiče, prožívali i oni své starosti, ale i radosti. Každá doba má své oboje, žít bylo, je a zřejmě i bude stejně krásné v každé době. Zřejmě již nikdy se nám nepodaří najít žádné další údaje, které by nám osvětlily jejich život. Myslím tím JEJICH život, život NAŠICH předků, kteří nás předešli. Obecných údajů máme dostatek - z nich sice můžeme zčásti složit mozaiku jejich životů - ale stále musíme mít na paměti, že "tak nějak asi žili i oni..." Prožívali chvíle radosti i bolesti, chvíle smutku i úsměvu. Ale jak se zdá, přece jenom těch trpkých chvil asi bylo více. Těžko bychom očekávali, že i v měšťanské rodině Dittrichových vládl nějaký přepych. V místnosti, kde se žilo, spalo, rodila se nová pokolení a umírali lidé, se musel především odbývat zápas o chléb vezdejší. Místnost s vestavěnými kamny a možná i pecí, kde nacházely svůj kout především děti ke svým hrám, ale také ke každodennímu spánku, když po splnění svých povinností se oči klížily. Z těch míst také jistě naslouchaly vyprávění starších, kteří i za dlouhých zimních večerů se věnovali práci při plápolající smolnaté louči v držáku nad škopíčkem s vodou, nebo při blikající olejové lampičce. V koutě postel rodičů s vystlanými peřinami, v dalším koutě skříň koutnice, několik truhlic, ale především vévodil bytelný stůl s lavicí a několika židlemi s vyřezávanými opěradly. Stůl - střed každého domova, kde se celá rodina shromažďovala k práci, ale také k jídlu, kde společně vzdávali chválu Hospodinu Stvořiteli. Stůl, to vždy býval jakýsi svorník rodiny, jakási záruka vzájemné pospolitosti generací, rodičů, dětí, prarodičů. Všechna závažná rozhodnutí se konala u rodinného stolu.

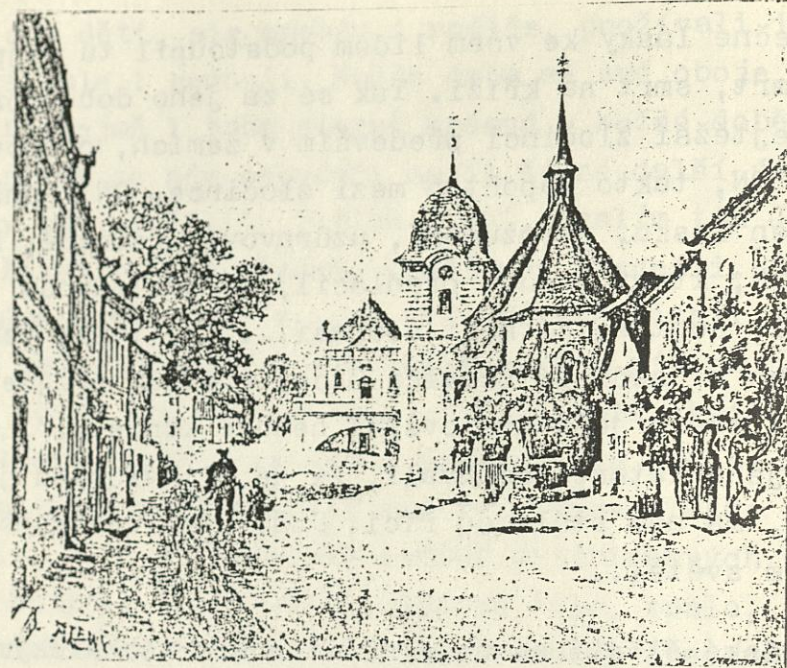
A konečně tkalcovský stav, nebo stavy, základní zdroj obživy. Na stěnách v čele veliký dřevěný kříž s Umučeným, několik tištěných obrázků svatých, nebo obrázků malovaných na skle, jak se prodávaly na poutních místech. Ke kříži se denně domácí obraceli, vysílali své děkovné či prosebné modlitby, k Nazaretskému, Božímu Synu, který přišel zvěstovat světu spásu a lásku a přesto byl nepochopen.

Z nekonečné lásky ke všem lidem podstoupil tu nejpotupnější smrt, smrt na kříži. Tak se za jeho dob popravovali ti nejtěžší zločinci především v zemích, okupovaných Římany. ON, takto započten mezi zločince, ON, jenž rozdával jen lásku, porozumění, uzdravoval nemocné, křísil mrtvé. ON, který o sobě prohlásil, že "nalomenou třtinu nedolomí, doutnající knot neuhasí..." Byl však vzkříšen z mrtvých a "sedí po pravici Otce, a odtud přijde soudit živé i mrtvé a jeho Království nebude konce...". ON, o kterém se jeho katané domnívali, že je zlikvidován jednou provždy, má nám stále co říci. JEHO učení se rozšířilo po celém světě...

Lidské štěstí se nedá měřit pouze technickými či jinými vymoženostmi, pohodlím, přepychem. Je to sice velmi příjemné - ale toto nám nemůže zaručit, že bude lidstvo šťastnější, spokojenější, protože tím vším se také otupuje svědomí a lidská morálka. Jen vzájemně vyvážený pokrok a lidská morálka může přinést člověku, a tedy i společnosti ve které žije, to pravé štěstí. Protože člověk, jediný tvor, kterému bylo Stvořitelem dáno svědomí, je součástí vesmíru a jemu byla dána Země, aby ji vzdělával, zušlechťoval a naplňoval tak Stvořitelův záměr. Ne ničil, ne sobecky zneužíval!

Naši předkové určitě nemívali svůj život lehký. Stále se opakoval ten životní koloběh, tvrdá práce, zápas o přežití, výživu rodiny, rození, ale také smrt. A především smrt bývala velmi častým hostem v jejich rodinách. Již mnohokrát jsme se přesvědčili, kolik jen dětí se nestačilo ani naučit říkat to nejhezčí slovo na světě: "mámo!" a "táto!" - a je přece jedno, v jaké je to zrovna řeči! Nemysleme si, že by snad mívali rodiče svoje děti tehdy méně rádi! Nemohli jim sice většinou poskytnout mnoho, ale měli je rádi, s nimi se smáli, s nimi plakali. Radovali se z jejich úspěchů, cítili s nimi v jejich starostech. Samozřejmě bolestně plakali nad jejich ztrátou. Také asi proto, že tak často hledívali smrti do očí, pro-

Obr.44: Mašťov, horní část s kostelem a mauzoleem Mladotů, v popředí socha sv.Jana Nep. od J.J.Eberla. /Asi pol.19.stol./

tože bývala častým hostem pod jejich krovem, neměli z ní takový strach, jako má člověk dnešních dnů. Naším předkům bývala kmotřička Smrt důvěrně známá tím, že jim byla stále nablízku, někdy až příliš. Snad s nimi bydlela v jednom domě. Ale přesto byli naši předkové odevzdání do vůle Nejvyššího, bez jehož vůle nepadne ani vlas z hlavy, a jejich rty byly vždy připraveny k modlitbě...

Já vím, měli bychom si povídat o Josephu 2, který ve svých necelých 23 létech zůstal sám za tkalcovským stavem po svém otci. Ale napřed si musíme povídat o něčem úplně jiném, protože do rodové kroniky patří i následující kapitola...

Vater unser, der du bist in dem Himmel!
Geheiligt werde dein Name. Zukomme uns
deim Reich. Dein Wille geschehe wie im
Himmel also auch auf Erden. Gib uns heute
unser tägliches Brot. Und vergib uns unsere
Schulden, wie auch wir führe uns nicht in
Versuchung. Sondern erlöse uns von dem Übel.
Amen.⑧

IV. ŘÍKALI MU IL ROMANO

Pokud si dobře pamatujeme, již v předešlé kapitole jsme si řekli, že v Mašťově a blízkém okolí žily prokazatelně rodiny Eberlů. Dokonce několik rodin tohoto jména jsem objevil při jiné příležitosti až v Klášterci nad Ohří, dř. Königsberk. Georg Eberl byl šafářem, Michal provazníkem, pak ještě Christof, Caspar, Martin... a jejich rodinní příslušníci. Ale my hledáme ty "svoje" - mašťovské. Žili zde nejméně od počátku 17.století. Např. Jakob Eberl vdával 24.9.1628 v Mašťově dceru Susanu, jak je napsáno v matrice z té doby. V téže knize je uvedena Agnes, manželka Georga Eberla, která byla 24.3.1624 křestní kmotrou jedné místní holčičce. Z Meckel, t.j. dřívější název obce Mětikalova, byl v mašťovském kostele 25.10.1626 pokřtěn Simon, synek Paula Eberla a Margarety, za účasti kmotrů Lorenze Ůrschmida, Simona Uhla, Simona Weisse, Christiny, manželky učitele Weiba, Marie Gostersové. Georg Eberl, asi syn výše zmíněného Georga, se ženil 17.1.1649, další údaje v knize jsou nečitelné, začátek matriky je velmi poškozen. Ale z dalších zápisů je patrné, že jeho žena se jmenovala Justina a 25.1.1650 jim byla pokřtěna Anna Maria.

V soupisu poddaných podle víry z r.1651 je v Mašťově uváděn Simon Eberl, kterému bylo v ten čas 30 roků, jeho ženě Marii 27 let a synovi Andreasi 9 roků. S nimi uváděna ještě tchýně Dorothea, 60letá. Při dalším hledání jsem však zjistil, že tato cesta nikam nevede. Ve zmíněné vesničce Mětikalově žila ještě jedna rodina Eberlů, jejíž hlavou byl Lorenz /Vavřinec/, což byl zřejmě bratr již zmíněného Paula. Ač tato obec patřila do panství i farnosti Mašťova, jsou v matrikách farnosti zápisy z té doby jen sporadické. Proto také přesnější stav nám uvádějí vzpomenuté soupisy podle míry z této obce /obr.45/. Na první kopii lze spatřit rodinu Paula Eberla, tedy její všechny v té době členy. Paul Eberl /45 let/, Margareta, jeho žena /40/,

Namen der Leut.	Unterthan	Stand	Alter	Frei
Paule geb. Bart.	-	-	40	-
Christina, f. u. Weib	-	-	26	-
Christina, f. u. B. f. u.	-	-	2	-
Anna, d. i. u. m. u. g. l.	-	-	15	-
Mats Dits	-	-	40	-
Margaretha, f. u. Weib	-	-	40	-
Maria, f. u. d. o. g. l. e. r.	-	-	9	-
Christina, f. u. d. o. g. l. e. r.	-	-	1	-
Sappat Deblege	-	-	50	-
Christina, f. u. Weib	-	-	26	-
Christina, f. u. d. o. g. l. e. r.	-	-	2	-
<u>Das Dorf Weeslee</u>				
Mats Däcker	-	-	34	-
Barbara, f. u. Weib	-	-	32	-
Maria, f. u. d. o. g. l. e. r.	-	-	10	-
Christina, f. u. B. f. u.	-	-	9	-
Andreas, f. u. B. f. u.	-	-	3	-
Christina, f. u. B. f. u.	-	-	1	-
Maria, f. u. d. i. u. m. u. g. l.	-	-	18	-
Paule Däcker	-	-	45	-
Margaretha, f. u. d. o. g. l. e. r. Weib	-	-	40	-
Christina, f. u. B. f. u.	-	-	22	-
Christina, f. u. d. o. g. l. e. r.	-	-	20	-
Anna, f. u. d. o. g. l. e. r.	-	-	15	-
Christina, f. u. d. o. g. l. e. r.	-	-	12	-
Mats, f. u. B. f. u.	-	-	10	-
Christina, f. u. d. o. g. l. e. r.	-	-	7	-
Maria, f. u. d. o. g. l. e. r.	-	-	4	-
Barth. Kiebler	-	-	15	-
Christina, f. u. Weib	-	-	40	-
Maria, f. u. d. o. g. l. e. r.	-	-	15	-
Maria, f. u. d. o. g. l. e. r.	-	-	12	-
Andreas, f. u. B. f. u.	-	-	12	-
Christina, f. u. d. o. g. l. e. r.	-	-	7	-

Obr.45: Soupis poddaných podle víry, farnost Maštov,
obec Mětikalov /Meckel/ - 1.část

	Labmen der Leule	Underban	Dänel	Aller	frey
Andreas Düchel	-	-	-	23	-
Maria, sein Weib	-	10. 1/2 Pfennig	-	20	-
Hans, sein Sohn	-	-	-	1	-
Simon Hörner	-	-	-	52	-
Katharina, sein Weib	-	-	-	40	-
Maria, seine Tochter	-	10. 1/2 Pfennig	-	16	-
Dieter, sein Sohn	-	-	-	10	-
Katharina, ihre Tochter	-	-	-	10	-
Christoff Rupp	-	-	-	40	-
Margaretha, sein Weib	-	-	-	47	-
Simon, sein Sohn	-	10. 1/2 Pfennig	-	20	-
Matz, auch sein Sohn	-	-	-	19	-
Jacob, auch sein Sohn	-	-	-	1	-
Hans Hilbert	-	-	-	61	-
Maria, sein Weib	-	-	-	58	-
Simon, sein Sohn	-	10. 1/2 Pfennig	-	21	-
Barbara, seine Tochter	-	-	-	19	-
Christoff, auch sein Sohn	-	-	-	10	-
Barth Dülzer	-	-	Wilt. ban	50	-
Anna, seine Tochter	-	-	-	19	-
Katharina, seine Tochter	-	10. 1/2 Pfennig	-	18	-
Katharina, auch seine Tochter	-	-	-	16	-
Dieter, sein Sohn	-	-	-	10	-
Adam Gast	-	-	Wilt. ban	20	-
Anna, seine Tochter	-	-	-	19	-
Hans, sein Sohn	-	10. 1/2 Pfennig	-	20	-
Barth, auch sein Sohn	-	-	-	13	-
Lorenz Beze	-	-	-	45	-
sein Weib	-	-	-	40	-
Anna, seine Tochter	-	-	-	20	-
Barth, auch seine Tochter	-	-	-	15	-
Matz, sein Sohn	-	-	-	11	-
Katharina, seine Tochter	-	-	-	9	-
Milch, sein Sohn	-	-	-	4	-
Adam, auch sein Sohn	-	-	-	2	-

Dtto: 2.část

a dále děti Simon /22/, Catharina /20/, Anna /15/, Sybila /12/, Matz /Mathes - 10/, Christine /7/ a Maria /4 roky/. Na druhé kopii jsou uváděni členové rodiny Lorenze /Vavřince/ Eberla, jemu bylo dle zápisu rovněž 45 let. Ale jak jsme si již mnohokrát řekli, musíme uváděný věk brát také jaksi s rezervou, pokud snad bratři Paul a Lorenz nebyli dvojčata. Nelze to vyloučit, ale ani potvrdit, zápisy zkrátka nejsou k dispozici. Žena Lorenze není jmenována - ale také jí bylo právě 40 roků, jako její švagrové Margaretě. Jejich děti: Lehna /Lena - Helena - 20 let/, Walla /Walburga - 15/, Matz /11/, Catharina /9/, Michal /4/ a konečně Adam /2 roky/.

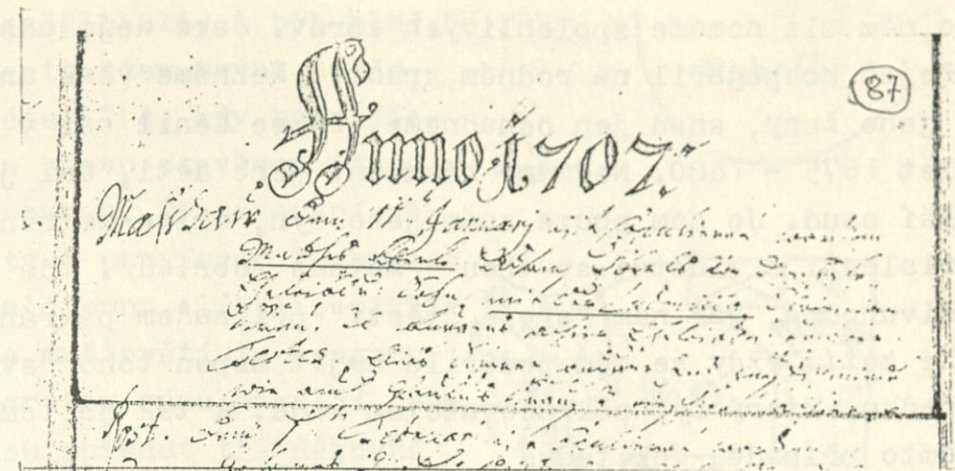
Tak jsme si udělali jakousi přehlídku obou rodin Mětikalova, které nás zajímají, a to z nejstarších a dostupných archiválií. Paul Eberl byl usazen na gruntě, ke kterému /roku 1654 - berní rula/ náleželo 15 strychů orných polí, 3 tažná zvířata /neuvedeno zda koně či voly/, krávy byly 4, 4 jalovice, 8 ovcí, 2 svině /prasnice/ a 2 kozy. V berní rule je uváděn již také jeho syn Simon se 12 str. polí, 1 potahem, 1 krávou, 4 jalovicemi, 1 ovcí, 2 sviněmi a 2 kozami, s poznámkou, že "šenkuje."

Již jsme pochopili, že přes maššovské rodiny Eberlů naše cesta nevede, a tak se můžeme ptát, zda jsme jaksi na stopě u rodů z Mětikalova? Do celé záležitosti nám vnáší jasno až matriční zápis, který je na obr.46, a pojednává o sňatku Mathese Eberla:

Mašov:

Dne 11.ledna roku 1707 byl oddán Mathes Eberle, Adama Eberla z Mětikalova manželský syn, s Ludmillou, manželskou dcerou Christiana Kranzsla, místního měšťana. Svědkové: Elias Schramm, měšťan a podkovář, jakož i Paul Kranzsl, stolař, místní.

A proto se znovu vrátíme na obr.45 - 2.část, kde jako poslední je uváděn syn Lorenzův - ADAM. A to je ON, na kte-

Obr.46: Zápis o sňatku Mathese Eberla

rého je na výše uváděném matričním záznamu odvolávka. Jak tedy dáme tyto osoby do jakési posloupnosti:

Lorenz - narozen kolem r.1605, jeho manželka pro nás neznámého jména i příjmení, nar. cca r.1610. Ostatní děti pak přibližně: Lena r.1631, Walburga r.1636, Mathes r.1640, Catharina r.1642, Michal r.1647 a konečně NÁŠ Adam r.1649. V matrikách jsem našel pouze zápisy o sňatku Mathese, který se ženil rovněž v mašovském kostele 11.listopadu 1659, tedy poměrně mladý, a bral si Evu, pozůstalou dceru z Chotěbudic. Její rodové jméno se mi nepodařilo při nejlepší vůli spolehlivě rozluštit. V zápise o tomto sňatku je výslovně uvedeno: "... copulirt worden Mathes Eberl, Lorentz Eberles Ehe Sohn von Meckel..."⁹

Lorenz Eberl měl v Mětikalově rovněž grunt, a jak uváděno v berní rule, ke gruntu patřilo 14 strychů orných polí, 5 porostlých, 1 potah /2 koně/, 3 krávy, 6 jalovic a 4 ovce. Situační náčrtek gruntu je na obr.47.

V berní rule je nakonec i sama charakteristika obce: "Ta ves má stavení prostřední, rolí žitných, nětco pšeničných, leží mezi vrchy, luk s potřebu, dobyt看em a dědinami stojí, živnost jejich je z přízí, od města Kadaně 2 míle, od města Žatce 3 míle. Jeden mlýn na 1 kolo pustý po mnoho let, 2.mlýn na 1 kolo pustý - pila se užívá..."

Adam - poslední syn Lorenze Eberla, narozený cca r.1649.

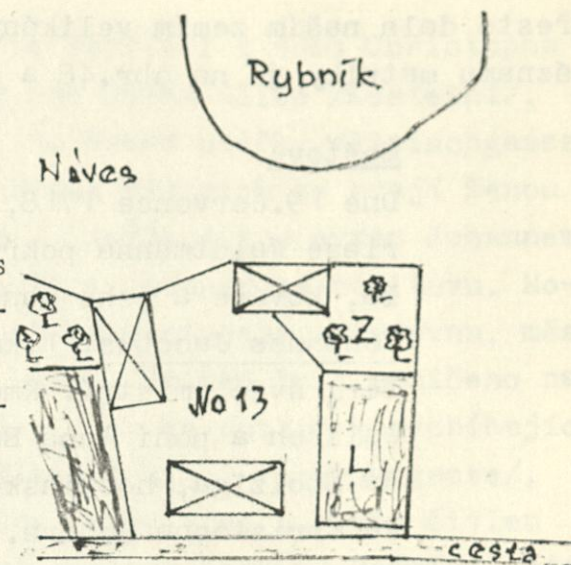

Dále o něm ale nemáme spolehlivých zpráv. Jako nejmladší syn zřejmě hospodařil na rodném gruntě. Neznáme však ani jméno jeho ženy, snad jen odhadneme, že se ženil asi v období let 1675 - 1680. Neznáme však ani jeho děti, ani jeho další osud. Je nám pouze znám jeho syn, dříve zmíněný v souvislosti s vlastní svatbou - Mathes /obr.46/. Zdá se až podivuhodné, jak nám "přeje štěstí" při našem pátrání, protože zatím vždy se nám podařilo najít aspoň toho "svého" předka, který byl pokračovatelem rodu. A tak je tomu i v tomto případě. Tak tedy

Mathes - buď tedy Matěj nebo Matouš /Mathias - Matheus/, tato dvě jména se dříve tak nerozlišovala, se vyučil kovářem a snad právě u podkováře Schramma, který mu byl za svědka na svatbě. Kdo jsou to, či spíše byli, podkováři, dnes lidé ani nevědí. Předpona pod- není nižší stupeň, podkováři se starali o obutí koní tím, že pro ně dělali /obvykle na míru/ a přibíjeli na kopyta podkovy, ošetřovali koňská kopyta, ale znali ošetřovat či léčit i jiný domácí dobytek, mnohdy i lidí, a nemálo kovářů nebo podkovářů bylo slavných, především uměli trhat zuby. Bývalo kovářské řemeslo velice vážené, a podkováři se cenili vždy na trošku "víc".¹⁰

Že byl Mathes Eberl kovářem, a později jmenován městským kovářem v Mašťově, nám dokládá tzv. Tereziánský katastr. Také z jeho života si toho moc neřekneme, než ocitujeme narození jejich tří synů. Může se zdát, že odstup od svatby do narození prvního dítěte je dost značný - ale při hledání v matrikách až do r.1720 /období 1720 - 1750 ztraceno/ jsem jich více nenašel. To ovšem nevylučuje, že jich skutečně mohlo být více. Co když po sňatku novomanželé v Mašťově nebydleli? To nemohu ani potvrdit, ani vyvrátit. Je však skutečností, že léta 1713 - 1714 byla také pro Mašťov tragická. Jak byla již zmínka v minulé kapitole, postihl naše země mor. Město Mašťov bylo uzavřeno ze všech stran, nikdo nesměl ven, nikdo dovnitř, potraviny byly dopravovány velmi obtížně, obyvatelé venkovních obcí je přiváželi před město, odkud si je mašťovští pak

rozdělovali. A byl hlad. Tento stav trval až do léta 1714, kdy bylo město znovu otevřeno všemu provozu. Představení města i pan farář Zacharias Waldtmann slíbili, pakliže mašťovští tu hroznou morovou ránu přežijí, budou pořádat tři děkovná procesí v roce. O svátku Navštívení Panny Marie

Obr.47: Městkalov čp.13, situace gruntu Eberlů /stav 1843/

/25.března/k vintířovské kapli, při sv.Michalu do Bukoviny a ve městě pak v den posvěcení kostela k soše Panny Marie na náměstí. Při těchto děkovných procesích nosily dívky, oděné v černém, mariánský obraz. Tato procesí se konávala až do doby, kdy císař Josef II. zrušil většinu církevních svátků. Potom se morová epidemie v Mašťově, a její přežití /ve městě zemřelo "jen" 38 osob/ připomínalo vždy v neděli po 2.červenci. Magistrát totiž rozhodl, že právě tento den má být provždy svátkem města. Tato praxe prý trvala až do našeho století. Z těchto hrozných dob pak dlouho přežívalo úsloví "Die Forcht va Mascha" /Furcht vor Maschau - strach před Mašťovem/...

Johann Ferdinand - první syn Mathese Eberla a jeho ženy Ludmilly, abychom se vrátili k našemu hlavnímu úkolu, se narodil za 9 roků po sňatku rodičů. Později býval uváděn jako městský syndikus /městský písař/, a občas jako křestní kmotr. Byl pokřtěn /a zřejmě i narozen/ 9.2.1716.

Johann Jacob - se narodil v době mezi morovou epidemií a zničujícím požárem města. Narodil se do doby, kdy se zvyšoval především národnostní a sociální útlak, ale také do doby, která i v našich zemích dala vzniknout mnoha uměleckým hodnotám, před nimiž se dodnes skláníme a je obdivujeme, do doby - ač vytrvale nazývaná dobou "temna",

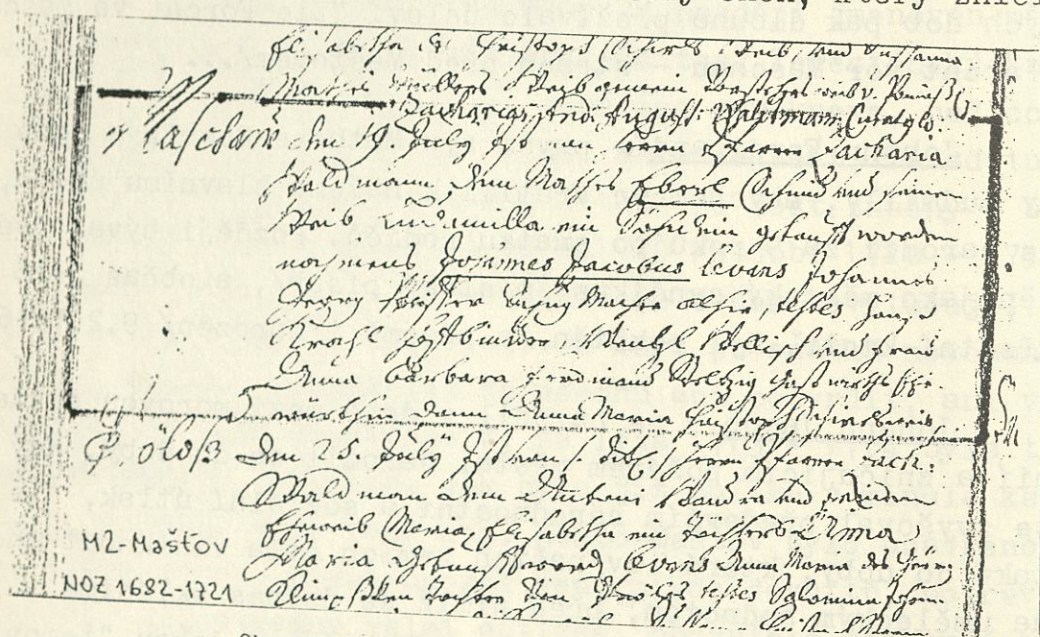

přesto dala našim zemím velikány kultury a umění. Kopie záznamu matriky je na obr.48 a já uvádím přepis:

Maštov:

Dne 19.července 1718, byl od pana faráře Zachariase Waldtmanna pokřtěn synáček Mathesa Eberla, kováře a jeho manželky Ludmilly, jménem Johannes Jacobus. 1.kmotr: Johann Georg Pfeiffer, švec, místní. Kmotři: Hans Krahl, Wenzel Walisch a paní Anna Barbara, manželka Ferdinanda Stolziga, hostinského, a Anna Maria, manželka Christopha Schira.

Protože právě narozený a pokřtěný bude pokračovatelem rodu, bude o něm pojednáno podrobně. A tady znovu nám byly "sudičky" příznivé, protože i Johann Jakob se narodil tak včas, /pro naše bádání/, že doklady zůstaly zachovány. Velikým nebezpečím bývaly vždycky požáry. Domy bývaly většínou dřevěné, nebo z hrázděného zdiva /dřevěná konstrukce dozdívaná/, a tak se případný oheň šířil naprosto nekontrolovatelně, zejména při tehdejší zcela nedokonalé hasební technice: řetězec lidí s vědry od potoka, rybníka či kašny, žebříky, háky atd. Také 12.srpna 1719 vypukl ve městě mezi 9 - 10 hodinou večerní veliký oheň, který zničil

Obr.48: Zápis o narození Joh.Jakoba Eberla

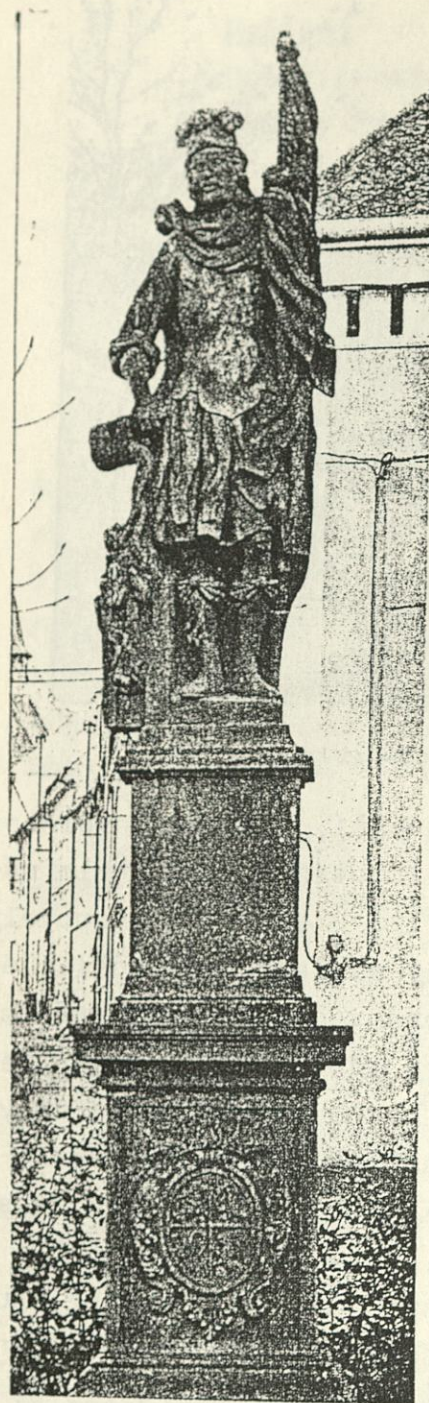
větší část Maštova. Požár se rozšířil z domu Christopha Schierla na všechny strany, do Horní ulice /Kostelní/, přes Marktplatz /náměstí/, do Masné uličky /Fleischgasse/, kde, jak již víme, bydlel Franz Dittrich se svojí ženou Susanou, rozenou Eberlovou z Chotěbudic a synem Johannem Frederikem. Také chytlo v ulici vedoucí ke hřbitovu. Hořela radnice, obecní dům, městský pivovar, sladovna, městská věž, špitál i městské jatky. Celkem bylo poničeno na 78 domů a 34 stodol, naplňujících se obilím z probíhajících sklizně. Pouze 10 domů v Zámecké ulici /Schlossgasse/, 2 v Masné a 3 u městské věže, byly před ničivým živlem ušetřeny. Za oběť padl také městský archiv. Radnice, která zde byla již r.1444, byla znovu postavena roku 1720. Tyto draze zaplacené zkušenosti obyvatel města byly podnětem, aby byla zpřísněna i bezpečnost a tím také především povinnosti ponocného. Ten musel při pravidelných nočních pochůzkách městem vyvolávat každou noční hodinu na sedmi místech města...

Johann Wenzel - poslední nám známé dítě Mathese Eberla a Ludmilly, nar. 28.9.1720. Všimněme si, že všichni tři byli prvním jménem Janové, teprve druhé jméno je rozlišilo. Johann Wenzel, posléze uváděný jen Wenzel, se vyučil bednářem /Bindermeister, viator/, a později žil v Maštově na čp.92. Za manželku měl Annu Catharinu rozenou Moritzovou, cca r.1720. Z jejich dětí lze jmenovat Ferdinanda, nar. asi r.1750, který byl kovářem a 20.7.1774 se v Maštově ženil s Marií Annou, dcerou po zemř. Johannu Schillovi z Příbrami. Dále to byl Johann Anton - nar. cca r.1755, jehož první ženou byla Brigitta Juglová /sňatek se konal 16.1.1781/. K uvedenému manželství nemohu nic dodat, děti jsem nesledoval, a pro naše povídání nejsou bližší údaje nijak podstatné. Ve městě existoval však ještě jeden Johann Anton Eberl, kterého se mi však nepodařilo přesně zařadit. Ale nejpravděpodobněji byl synem Johanna Ferdinanda, městského syndika. Jeho ženou se stala Maria Anna rozená Krinschová. Narodil se jim chlapec, ke kterému se v průběhu pojednání ještě několikrát vrátíme. Uvádím citaci záznamu z matriky pokřtěných:

Obr.50: Socha sv. Floriána
nám. v Mašlově

farář zprostředkoval v Praze pro Jakoba možnost učení u mistra Simona Thallera...

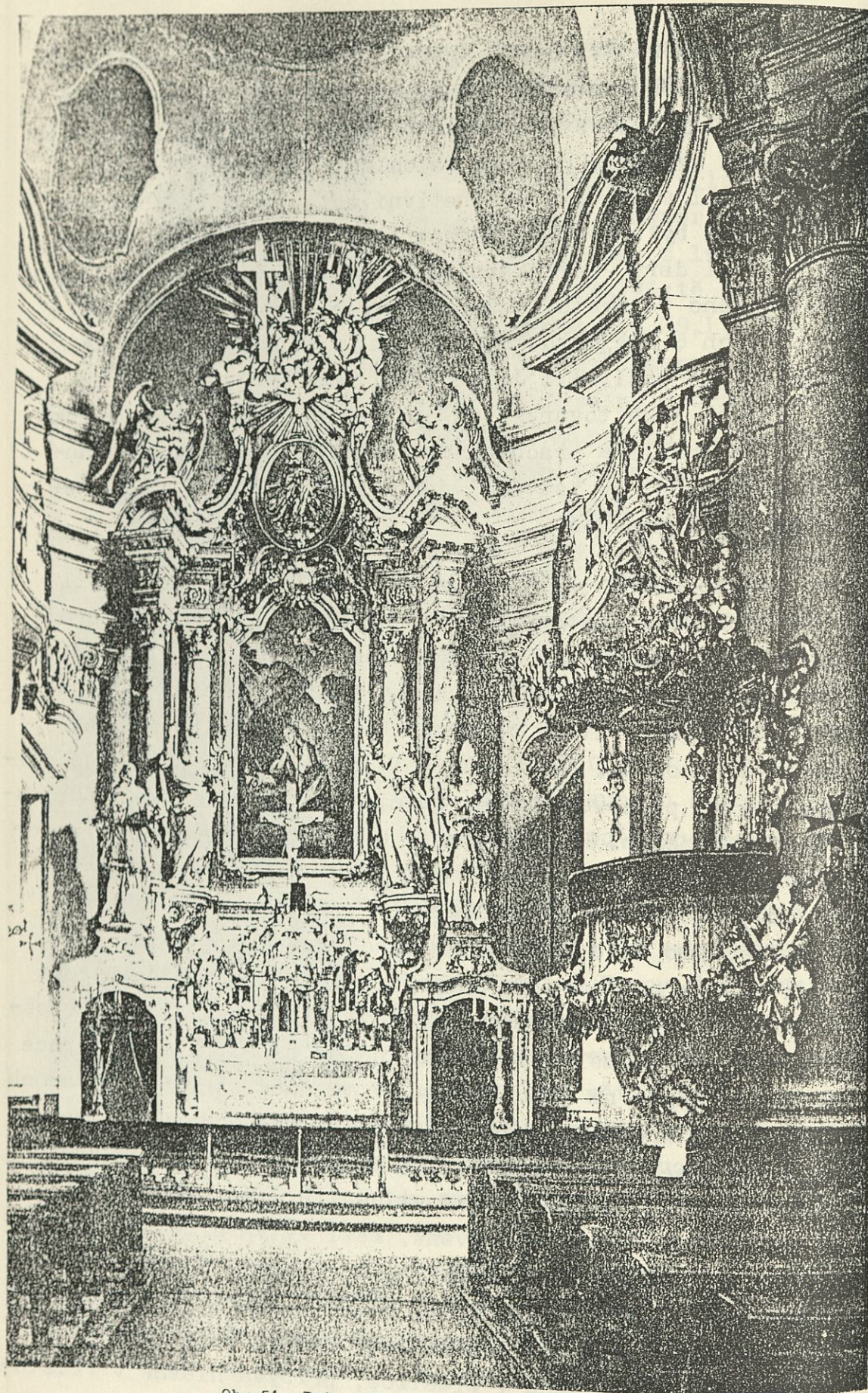
Simon Thaller přišel do Prahy odkudsi z Bavor, a jsou zde o něm záznamy z let 1718 až 1744. Na Starém Městě obdržel městské právo již 29.1.1720, když předložil list Johanna Rudolfa barona z Wampelu, dvorního rady kurfiřta bavorského. Stal se tedy pražským měšťanem. Podle zápisů v matrikách bývalého kostela sv. Martina bydlel v domě U dvou kozlů, někde také psáno U dvou kozlíčků. Jeho manželka se jmenovala Marie Josefa Žofie a měl s ní 10 dětí. Z nich Jakub Josef /nar.10.7.1736/ se ženil 18.11.1760 jako "rodilý Pražan, tovaryš kunstu řezbářského" s Caecilíí, poctivou vdovou po nebožtíku Janu Grégrovi. Simon Thaller, někde psán i Toller, pracoval např. na zakázkách pro poutní kostel Panny Marie ve Staré Boleslavi, ale ve svém výsledku se jevil více jako dekoratér, bez větší invence a osobitosti. Pro tento kostel dodal dnes již nezachované oltáře do ambitů /1731 - 1733/, a do

kostela také náročnou výzdobu varhan /1738/ s mnoha postavami andělů. Dále to byla kazatelna se sochou Panny Marie /1741 - 1743/ a oltáře vedle kazatelny, s výrazným, architektonicky provedeným rámem, anděly a alegoriemi /1743/. Naproti kazatelně pak byla dodána ještě socha

menších rozměrů sv. Josefa /1744/. Avšak postavy Thallerovy jsou značně konvenční a zejména pozdější úpravy ještě zdůrazňovaly jejich bezvýraznost hustým nátěrem laku. Nicméně však vynikaly na jeho malohlavých postavách měkká zvlnění těl a rouch a dekorativní motivy zřasení. Simonu Thallerovi byla r.1741 svěřena také výroba dubové skříně na votivní dary /Opferkasten/ ke hrobu mučedníka sv. Jana Nepomuckého ve svatovítské katedrále, za kterou obdržel 39 zlatých 6 krejcarů. Na mnohých uváděných pracích se tedy zřejmě podílel i Jakob Eberl, ať již jako učedník, či později jako tovaryš. On po vyučení ještě několik roků u mistra Thallera pracoval a v odborné literatuře je dokonce uváděno, že "stvořil ještě mnoho dalších děl, která jsou již neznámá..."

Jakob Eberl - někde psáno i Eberle - se nespokojil s tím, co se u mistra Thallera naučil. Také v této "branži" nebyli vandrující tovaryši žádnou výjimkou. Jak to vypadalo konkrétně, říká zachovaný deník sochařského tovaryše Ertingera, který v letech 1690 - 1697 procestoval Čechy a Rakousko. Jeho sedmiletá pouť vedla z dílny do dílny, kde se pracovalo nejen na mistrových, ale také na vlastních zakázkách. Dlouhé pobyty utvářely umělecký charakter mladého sochaře. U mnohých děl jsou známy tzv. slohové vsuvky, které lze vysvětlit právě zásahem někoho "cizího" do konečného díla známého nebo podepsaného mistra. Doba, ve které se ocitáme, je nazývána dobou vrcholného baroka a raného rokoka. Naše země se dověděly až se značným zpožděním o novém uměleckém směru, novém umění, které po roce 1600 vyhranilo na jihu Evropy. V té době se však v Čechách schylovalo k dramatickým událostem, které odvracely pozornost od všech kulturních a uměleckých zájmů. K nám začal barok pronikat v dramatické situaci a jako umění cizí, zprvu navíc násilně vnucované. Mezi výtvarníky nového slohu bylo hodně umělců z Německa, to platilo především o sochařích a architektech, a ti, kteří k nám přicházeli, byli obvykle nuceni měnit působiště z důvodů existenčních. Českých jmen, zejména v plastice, přibývá hlavně v 18.sto-

Obr.51: Interiér kostela sv.Maří Magdaleny
v Karlových Varech

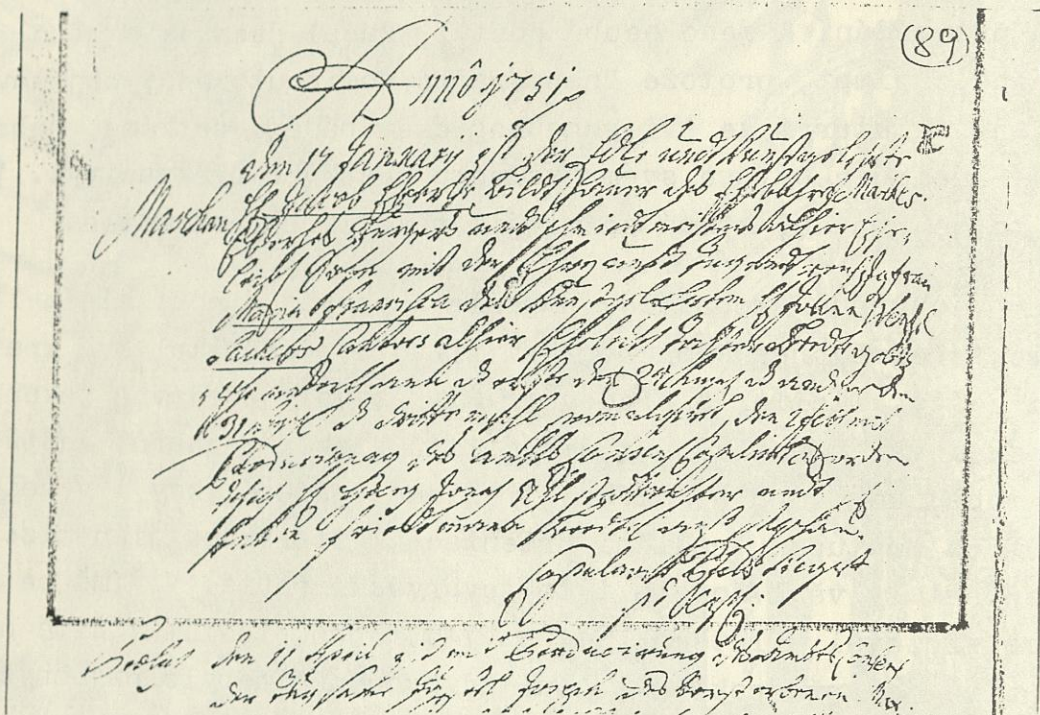
letí a v rokoku je již český živel v umění stále početnější.

Původně jsem o Johannu Jakobu Eberlovi moc nevěděl, i když jsem se setkal u mnoha zápisů s údajem, že byl sochařem /Bildhauer, sculptor/. Zdálo se, že se pravděpodobně jednalo o běžného řemeslníka, kameníka. To jen v rodině se říkalo, že "děd našeho děda byl nějakým kumštýřem", ale bližšího už nikdo nic nevěděl. Až jsem se ve sledu času při bádání k jeho osobě dostal, začal jsem se o něho vážně zajímat, protože "není radno pominout žádný zajímavý údaj, se kterým se při genealogickém bádání setkáme, neboť pro nás může být ve svém výsledku nečekaně překvapivý..." A to je pravda, která se mi již několikrát potvrdila.

Johanna Jakoba tedy zavedla tovaryšská pouť až do Itálie, zřejmě přes Německo, kam již dříve podnikal své kratší cesty. Itálie, a především Řím, bývaly odedávna jakousi Mekkou všech umělců, ať již malířů, tak i sochařů. Ještě v době, kdy váha římského střediska poklesá, kdy i v našich zemích postupně tradiční orientace k italskému jihu mizely, nepřestaly však docela tyto tovaryšské poutě. V Římě se Jakob zdržoval v letech 1744 - 1745. Jeho studium v Římě nemusíme jen předpokládat. Ani kdyby o něm nebylo písemných zpráv, projevíly by se italské vlivy na jeho dílech. Na jeho pracích, které vytvořil po svém římském pobytu, jsou patrné italské slohové reminiscence, a to zejména ve velké figurální výzdobě hlavního oltáře kostela sv.Maří Magdaleny v Karlových Varech, ale i jinde /obr.51/. Postavy světců nadživotních velikostí, pevných postojů, pomalých, ale výrazných gest, působí především monumentálně. Jejich vážný realismus není sice bezprostřední, ale v jisté dramatické stylizaci tím působivější. Umělec zde předvedl technickou lekci římského mramorářství a štukatérství do dřeva. Po stránce slohové je zajímavé a příznačné, že na něho v Římě nezapůsobilo lehké baroko Cornacchiniho, nebo Liro-niho, ba ani ho nezaujala bravurní virtuosita Queirova, Sammartina nebo Corradiniho, nýbrž uznávaná monumentalita

římského sochařství začátku 18.století, v němž Berniniho tzv. "maniera grande" bylo oddramatizováno a zbaveno výrazného pathosu, kde nová plastická plnost nahradila někdejší malebná rozevlátí. Eberlovi se nakonec podařilo spojit odkaz tvorby Brokofovy, kterou poznal již v Praze a která v západních Čechách našla příznivý ohlas, s monumentálním římským uměním 18.věku, s nímž se sblížil za svého italského studia...

Obr.52: Zápis o sňatku Joh.Jakoba Eberla s Marií Fr.Sacherovou

Odborná literatura uvádí, že Jakob Eberl - někde též psáno Eberle - se za svého pobytu v Římě oženil již 7.září 1744 s rodilou Vídeňankou Teresií Stegerovou, ale o níž dalších zpráv není. Je však skutečností, že po roce 1745 přesídlil již jako hotový umělec zpět do vlasti, snad i se svojí ženou, a ještě po několik roků žil a pracoval v Praze. Nejsou však známy ani jeho pražské pobyty, neznáme ani děti, které mohly být splozeny v tomto manželství. V literatuře se však uvádí, že s největší pravděpodobností vznikla za jeho pražského pobytu celá řada děl a to jak v Praze, tak v nejbližším okolí, která však nejsou zmápana. Snad pracoval pro některou dílnu pražského mistra. Ale již za svého pražského pobytu byl zván il Romano -

- Říman, podle svého římského studia. Lze předpokládat, že jeho, v literatuře uváděná, první žena Teresia zemřela v Praze, a Jakob se již po roce 1750 nachází opět ve svém rodišti Mašťově. Podle mého názoru to mohlo být motivací pro odchod z Prahy v době, kdy ho žena navždy opustila, ale stejně tak to byly pravděpodobně i důvody existenční, protože Praha byla v podstatě v té době umělci doslova přeplněna. Vždyť víme, že mnoho dalších současných umělců tvoří svá díla tzv. na venkově. Že tomu tak skutečně bylo, svědčí matriční zápis o jeho, snad druhém sňatku v Mašťově /obr.52/, který cituji:

Mašťov:

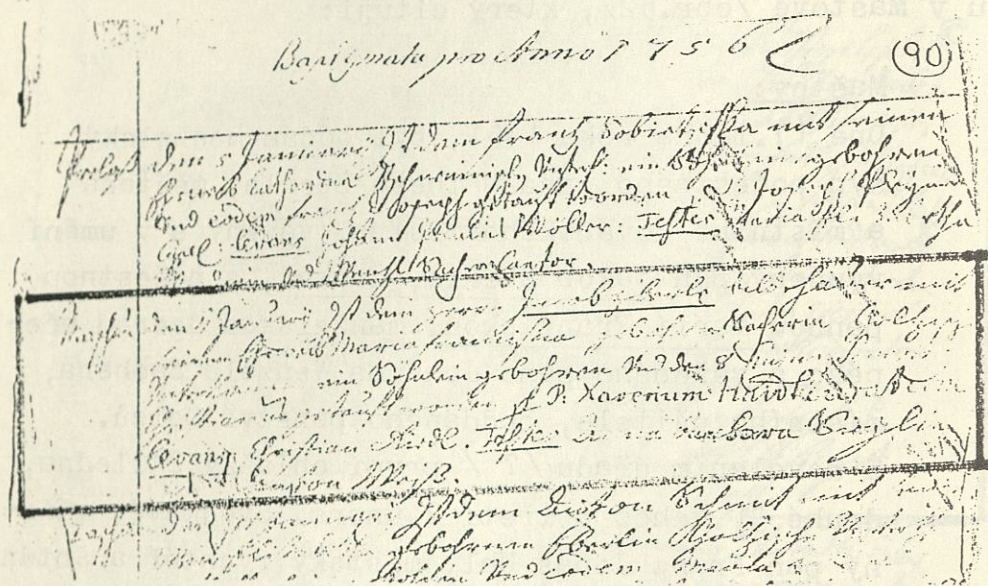
Dne 17.ledna roku 1751, byl oddán manželský syn počestného pana Mathesa Eberla, měšťana a místního kovářského mistra, vážený a v umění vyučený pán Jakob Eberle, sochař, s počestnou pannou Marií Franziskou, manželskou dcerou učného a váženého pana Johanna Wenzela Sachera, místního učitele, poddaného panství Golzů. S dovolením úřadu /? / první ohlášky 24.ledna, druhé 31.téhož a třetí 2.února. Svědkové: vážený pan Franz Jonas Uhl, městský rychtář a Anton Friedmann, mašťovský lékař. Oddával: P.Ferdinand Siegert.

Sice mne trochu zarazilo, že Jakob není v zápise uváděn jako "vážený a počestný vdovec", ba není uváděn "jen" jako vdovec, ale již mnohokrát jsme se mohli přesvědčit, že ne všechny zápisy bývaly nejpřesnější. A pakliže však jsou zápisy správné, zpochybňuje to údaje o Jakobově první ženě, uváděné v odborné literatuře. I pro tuto úvahu mám vcelku opodstatněnou domněnku, protože někde se hovoří jen o jeho římském zasnoubení.

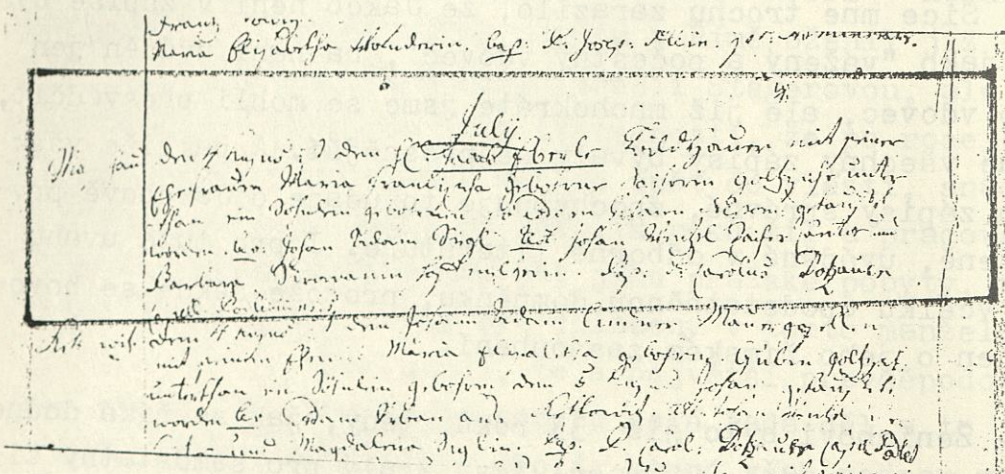
Ženichovi bylo již 33 roků, tedy, jak se říká dodnes, měl Kristova léta, a tak byl tzv. zralý pro samostatný život. Maria Franziska se narodila cca r.1730, v době sňatku pouze 21letá. Její otec nastoupil v Mašťově kantorské

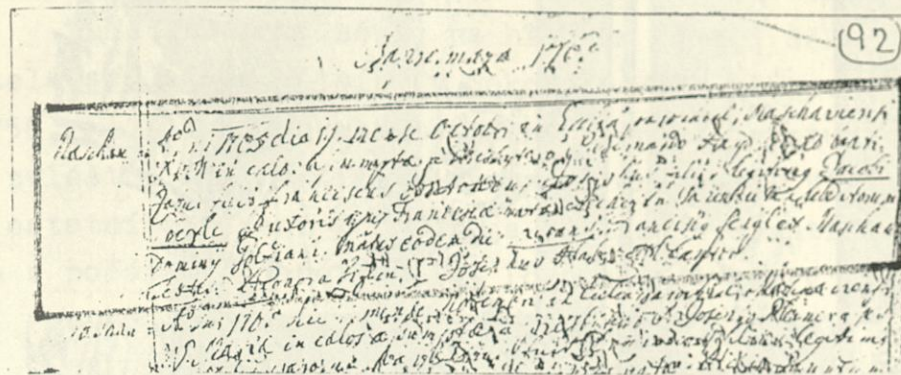
místo po Leopoldu Zollmannovi, který ve městě působil od roku 1720. Z dětí, narozených v tomto manželství, můžeme zřejmě jmenovat Anastasii, která se narodila asi r.1754, ale již 20.1.1755 zemřela. Dále to byl Severin Christian, narozený 7.1.1756 /obr.53/, dále Johann Nepomuk, narozen 4.7.1759, /obr.54/, a konečně poslední známé dítě, syn Franciscus Antonius Josephus, který se narodil 19.10.1765, a kopii si /snad/ přečtete na obr.55. Jaké však byly další osudy těchto dětí, jsem nesledoval, pro naše pojednání to není podstatné...⁽¹²⁾

Obr.53: Zápis o narození Severina Christ. Eberla

Obr.54: Zápis o narození Johanna Nep. Eberla

Obr.55: Zápis o narození Franze Ant. Jos. Eberla

Ani Johann Jakob - umělec - však nelenil. Jeho první velkou zakázkou byla výzdoba kostela sv. Maří Magdaleny v Karlovéch Varech /obr.51/ v roce 1752. Sochy dal pořídit Rudolf hrabě Chotek, a Leopold Stöhr v knize Kaiser Karlsbad uvádí, že Jakob Eberle dostal za oltář zaplacen 600 zlatých. Ve velebných stařeckých zjevech karlovarského oltáře zní "grandezza" římské plastiky takového Giuseppa Mazzuoliho, Pietra Stefana Monnot, Legrose ale především Camilla Rusconiho, autorů apoštolské řady v Lateráně. Umění posledně jmenovaného mělo na Jakoba především rozhodující vliv. Pro sochu sv. Petra také použil Monnotovy předlohy, je volnou obměnou jeho mramorové sochy téhož světce z galerie apoštolských soch v Lateráně /San Giovanni in Laterano/, což je vlastně katedrální kostel římského biskupa - papeže. Z Rusconiho díla lze také odvodit Jakobovo pojednání povrchové, jmenovitě jeho diagonální řasení a velké trojúhelníkové záhyby, ploché, ostře seřezávané. V kostele jsou sochy církevních Otců sv. Augustina a sv. Pavla /obr.56/ a sv. Jeronýma a sv. Petra /obr.57/, posléze provedený reliéf Panny Marie Assumpty, sochy andělů a Nejsvětější Trojice, z r.1759. K pracím v tomto kostele pak patří rovněž výzdoba kazatelny, se sedící postavou starozákonního Mojžíše /obr.58/.

V monumentální výzdobě hlavního oltáře Dientzenhoferova kostela /Kilián Ignác Dientzenhofer stavěl v letech 1732 - 1736/, je patrné vydatné poučení, které si přivezl nejvýznačnější barokní sochař severozápadních Čech, Jakob Eberle z římského pobytu. Uvedené sochy nemají ani roko-

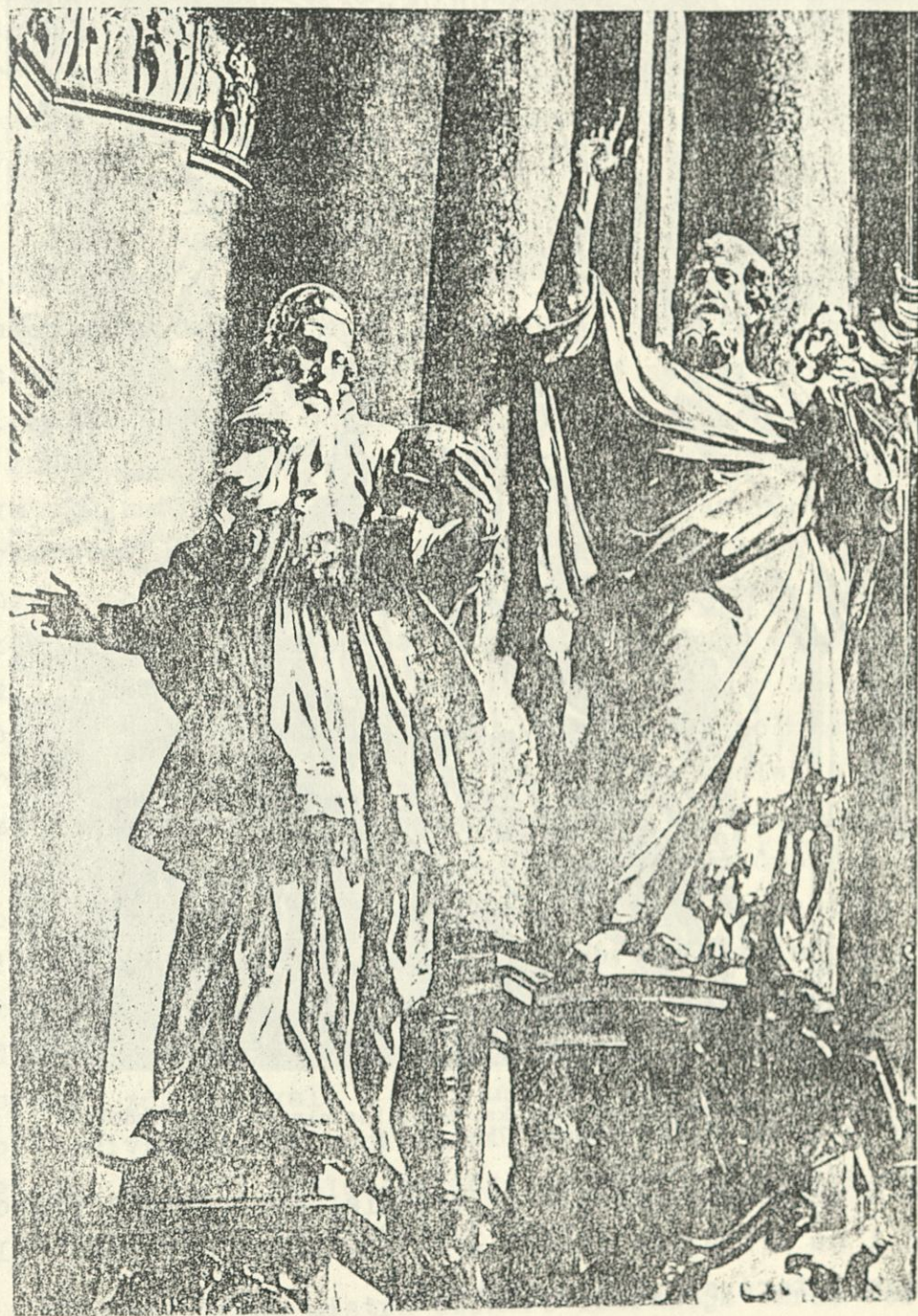

Obr.56: Sochy sv.Pavla a sv.Augustina v kostele sv.Maří Magdaleny v Karlových Varech /1752/

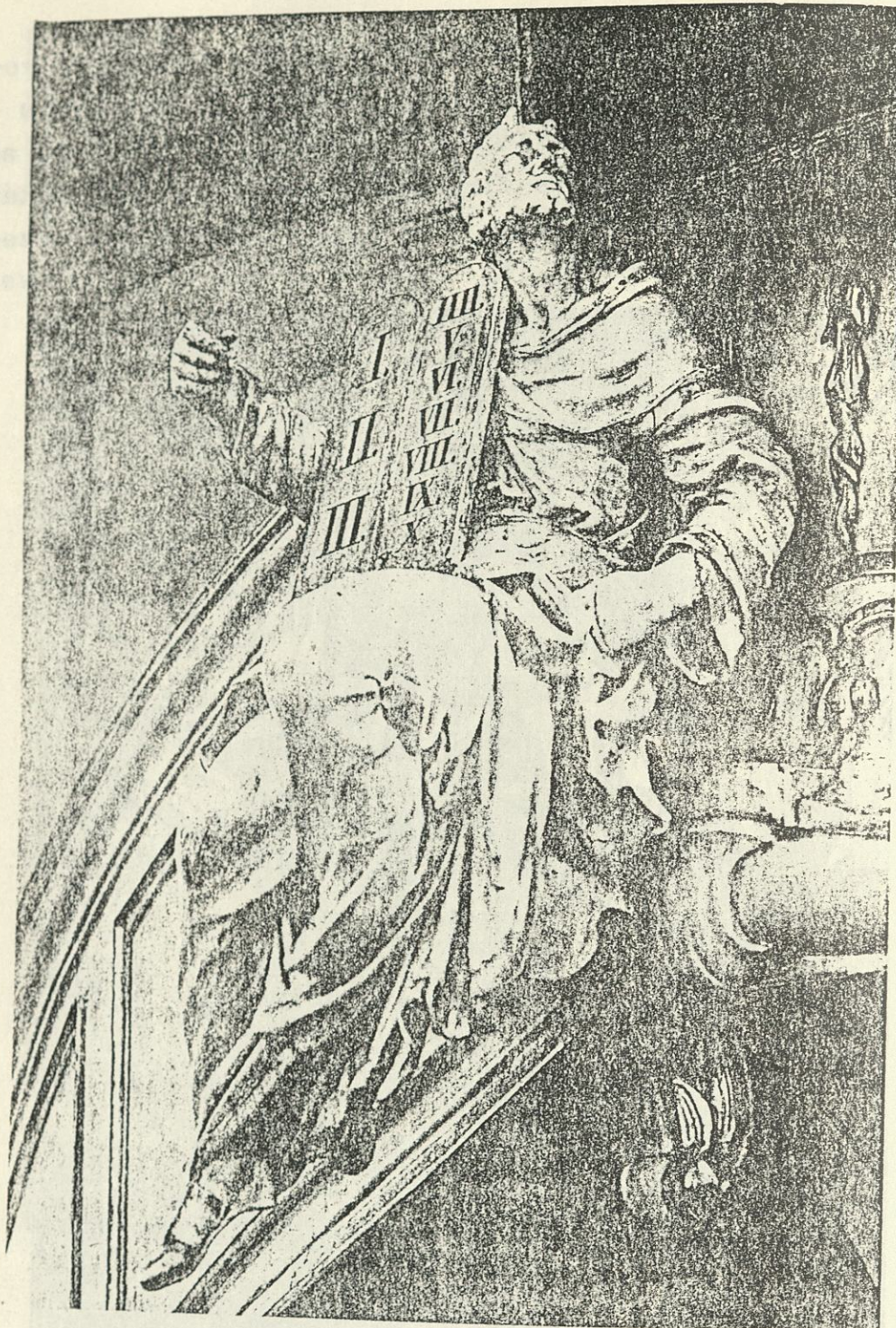
kový ráz, ani se nevyznačují klasicistními principy, jeké vyznával ve Vídni vyškolený Ignác František Platzer. Ve své vznešené monumentalitě a důraznosti pomalých, ale velkorysých pohybů poněkud připomínají právě díla F.M.Brokofa i práce jeho následovníků. I když na Jakoba působily římské příklady, přesto se hlásí k prostředí a kultuře Čech rysem nelíčené vážnosti a životní opravdovosti, který tak zřetelně odlišoval místní sochařství od okolních zemí.

Také Jakobovy sochy na hlavním oltáři děkanského kostela sv.Jakuba Většího v Sokolově /dř.Falknov/, z roku 1756, mají takovou monumentální pádnost, vystupňovanou až k zvláštní hmotné tíži a výrazové drsnosti. Vlastní oltář a ostatní zařízení kostela je od Ignáce Františka Platze-
ra z počátku šedesátých let 18.století, které bylo převe-

Obr.57: Sochy sv.Jeronýma a sv.Petra v kostele sv.Maří Magdaleny v Karlových Varech /1752/

Obr. 58: Starozákonní Mojžíš, kazatelna kostela sv. Maří Magdaleny v Karlových Varech /1752/

zeno z pražského kostela sv. Michala. Jakob Eberl pracoval snad i na dřívějším oltěři a na některých oltářních plastikách, které se však nedochovaly.

Zdá se, že umělec v přebytku zakázek velmi brzo potřeboval spolupráce vlastní dílny. Aktivní skupinu zákaz-

níků, objednavatelů uměleckých děl, tvořili především církevní představitelé a představení velkých klášterů. Mnozí si umělce nejen vybírali, ale i vychovávali a jejich práce pak tématicky usměrňovali. Umělci tak byli zřejmě seznámeni s novými slohovými podobami v předložených rytinách nebo dobové literatuře. Každý objednavatel jistě také zasahoval umělci do jeho práce, třeba i dost podstatnou měrou; ale přesto si zřejmě každý z umělců zachovával více či méně svoje specifické a charakteristické podoby a znaky svých děl.

Jak vypadala taková barokní sochařská dílna a jak pracoval sochař v 17. a 18. století? Představa individuálně pracujícího umělce, vyvýšeného svojí jednoznačností jak nadáním, tak snad i společensky, se zdá naivní. Tato zásada byla sice zařazena především v italské renesanci, byla také známa i v tzv. zaalpském baroku. Ale pro většinu objednavatelů uměleckých děl, ať to již byly osoby světské či církevní, byl sochař jen řemeslníkem, nebo lépe řečeno: dobrým nebo velmi dobrým řemeslníkem. Jak se ještě zmíním později, např. v Knize počtů kláštera Chlumu sv. Maří, ani žádný z dobrých či velmi dobrých řemeslníků - umělců nestojí za to, aby byl jmenován. V příslušné položce je jen stroze uvedeno "Bildhauer... 70 fl."; jen položka za dovozní "Aus Maschau..." nám prozrazuje, o kterého umělce se jednalo. Mnozí umělci sice sami mnohdy zdůrazňovali svoji uměleckou nadřazenost, ale tehdejší i cechovní instituce je nutila do odmítavé kategorie, nutila je přijímat tovaryše a tak se vlastně podřídili živnostenským pravidlům a zvyklostem. Nakonec pak někde tuto cechovní příslušnost zdůrazňovali i sami umělci, aby se tak bránili proti přivandrovalé konkurenci, resp. proti tzv. dvorním umělcům. Někteří umělci se také nechávali imatrikulovat na filozofických fakultách universit.

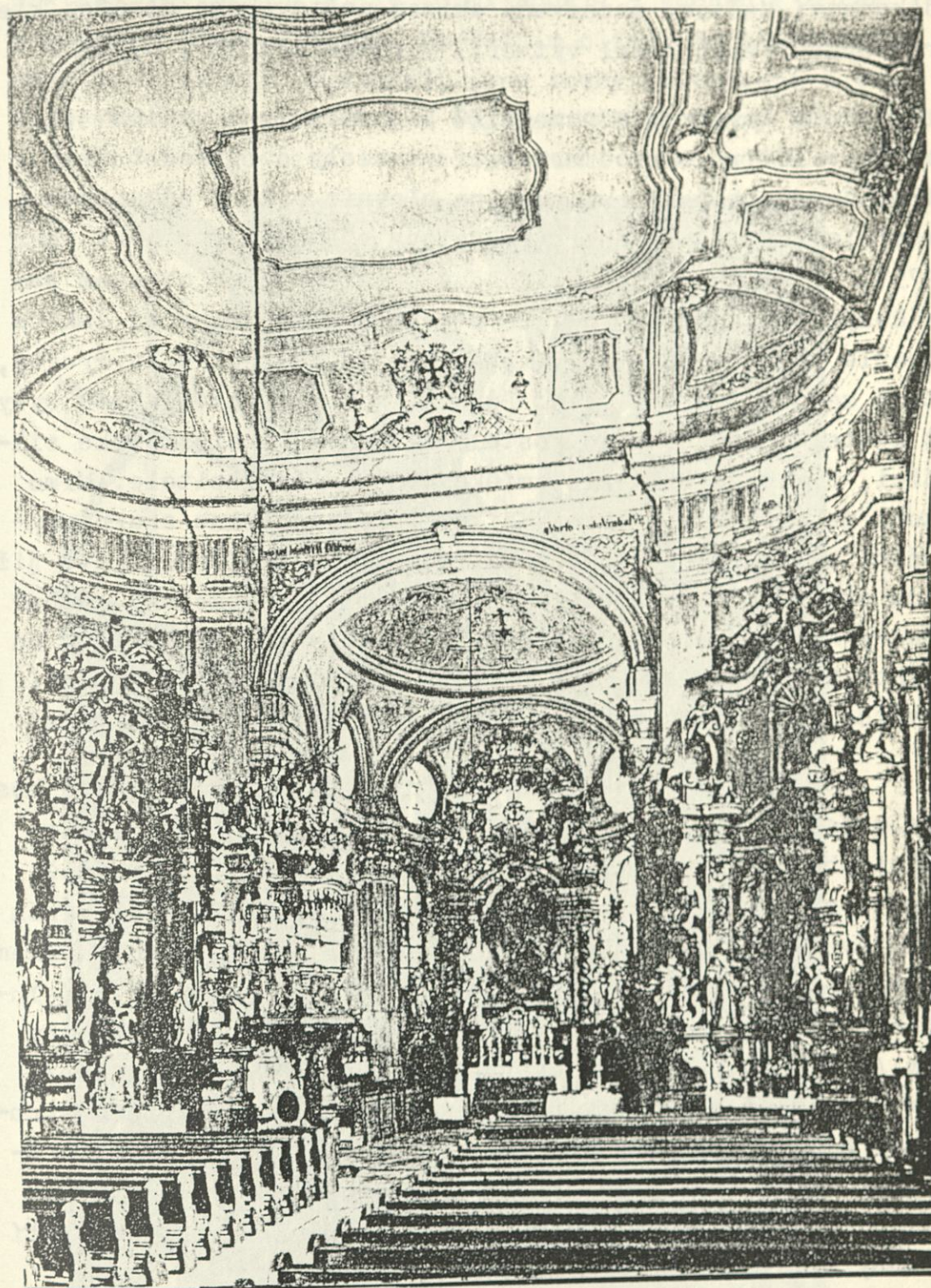
Vlastní dílnu mistra sochaře zobrazuje obraz Norberta Grunda v pražské Národní galerii. Jedná se o dílnu v jistém pojmovém zhuštění celého provozu ateliéru, snad

Platzerova, jak se domníval prof. V.V.Štech. Nasvědčuje tomu velká skupina zápasících gigantů, na níž pracují dva tovaryši a jejíž model je vidět v pozadí. V názorové zkratce, promítající v jediný prostor činnost dílny lze vidět práci na kameni i na dřevě, práci na drobných modelech. Těm se říkalo "bozzetta" - byl to model velkého, konečného díla. Dále jsou na obraze patrné odlitky zavěšené po stěnách ateliéru, grafický list a knihu na polici vedle kalamáře, předvádí i různé sochařovy zakázky až po dekorativní vázu parkové výzdoby. Pět lidí s mistrem v čele tu spojuje své síly a schopnosti ve společném výsledném díle.

Jak jsme již řekli na jiném místě, není pochyby o tom, že na mnohých dílech se pak podepsala tato kolektivní činnost, která někdy i zčásti pozměnila mistrovu slohovou podobu či záměr, i když charakteristika ateliéru byla zachována a rozeznatelná. Jen vytvořením dílny mohl umělec zajistit splnění stále se zvyšujícího počtu zakázek uměleckých děl. Zejména pak druhá polovina 18.století v této oblasti kulminovala, kdy mnohdy počet zakázek značně převyšoval možnosti mistra, kdy už on sám jen vytvářel jakousi koncepci celého díla, ale konečné provedení zajišťovali jiní. Umělec pak prováděl jen nutné korekce. Tato skutečnost je patrná i na některých dílech Jakoba Eberla, jak ještě bude zmínka.

Řekli jsme si o modelech velkých děl, bozzettech. Jenom dílenská práce podle těchto modelů, na kterých se především podílel mistr, nebo je podstatně ovlivňoval, mohla vést ke splnění velkých závazků a zakázek. To také do jisté míry diktovala i sama doba horečného stavebního tempa baroka. Modely hotových děl bývaly obvykle uskladňovány, tak jako se uchovávají osvědčené recepty či střihy. I když se obvykle stejná úloha nevracela, přesto mohlo být a bývalo modelu použito aspoň zčásti. Vždyť přece mnohé motivy a schémata toho kterého mistra umělce se obvykle prolínají celým jeho dílem a jsou tak pro jeho dílnu charakteristické. Nejsou výjimkou ani drobné či plastické skizzy

Obr.59: Interiér děkanského kostela sv.Václava v Lokti. Hlavní oltář od Jakoba Eberla z roku 1757

projektovaných děl. Tak je např. v kadaňském OA, ve fondu děkanství Maštov, zachovaná skizza maštovského oltáře, kterou právě Jakob Eberl vytvořil v rozměrech 32 x 53 cm.

Ruce tovaryšů a pomocníků poznamenaly i umělcův osobitý projev rokokovou hravostí a vnesly do práce i rysy tradiční řezbářské rutiny i na hlavním oltáři děkanského kostela /dř. městského/ sv.Václava v Lokti /obr.59/z roku 1757. Oltář je sloupový, řešený průhledově, s obrazem zavěšeným na zadní straně. Po stranách jsou sochy od Jakoba Eberla a to sv.Ludmila, sv.Václav, sv.Vojtěch a sv.Prokop, tedy zemští patroni Čech. Původní sochy těchto světců byly z kostela přeneseny do kostela sv.Jana při slavkovské silnici, o kterém byla již zmínka v předešlé kapitole. Mimo toho je zřejmě z umělcovy dílny také kazatelna s ornamentální a figurální ozdobou na řečništi i stříšce. Právě již zde pracoval v Eberlově dílně také místní loketský sochař Georg Anger, ranhojič, který se podepisoval "I.G.A." a od něhož jsou ve městě také některé plastiky, např. sousoší světce s atributy smrti, které zdobilo bývalý horní most.

Stejně cizí prvky jsou patrné i na hlavním oltáři kostela Nanebevzetí Panny Marie v Kynšperku nad Ohří /dříve Königsberg a.Eger/. Díla jsou z let 1765 - 1766. Rovněž tento oltář je sloupový s postranními sochami a reliéfním nástavcem. Z inventáře farního kostela, pořízeného farářem P.Heinrichem Seitzem 15.2.1931 vyplývá následující příslušenství: barokní hlavní oltář od Eberla z Maštova, sochy sv.Anny a sv.Heleny na evangelijní straně /levá strana/, sv.Jáchyma a sv.Augustina na straně epištolní /pravá strana/. Nad oltářem pak sousoší Nejsvětější Trojice. Dále uveděno šest soch velkých andělů a čtyři sochy andělů malých. Pro úplnost lze dodat, že oltářní obraz Nanebevzetí Panny Marie je od Eliáše Dollhopfa.

Podobně tomu bylo i v Krbicích u Chomutova v kostele Všechny svatých, kde jsou od Jakoba Eberla hlavní oltář a dva oltáře boční /r.1770/. Hlavní oltář je edikulový s tos-

kánskými sloupy, nesoucí úseky kladí a segmentovou římsu, postranními křídly s klečícími anděly - adoranty a rám s obrazem Všechny svatých. Na bočním oltáři Božského Srdce Páně ze 3.čtvrti 18.století jsou sochy sv.Prokopa a sv.Vojtěcha na konzolkách a s obrazem. Oltář Panny Marie proti kazatelně je retáblový s postavami dvou andělů a obra-

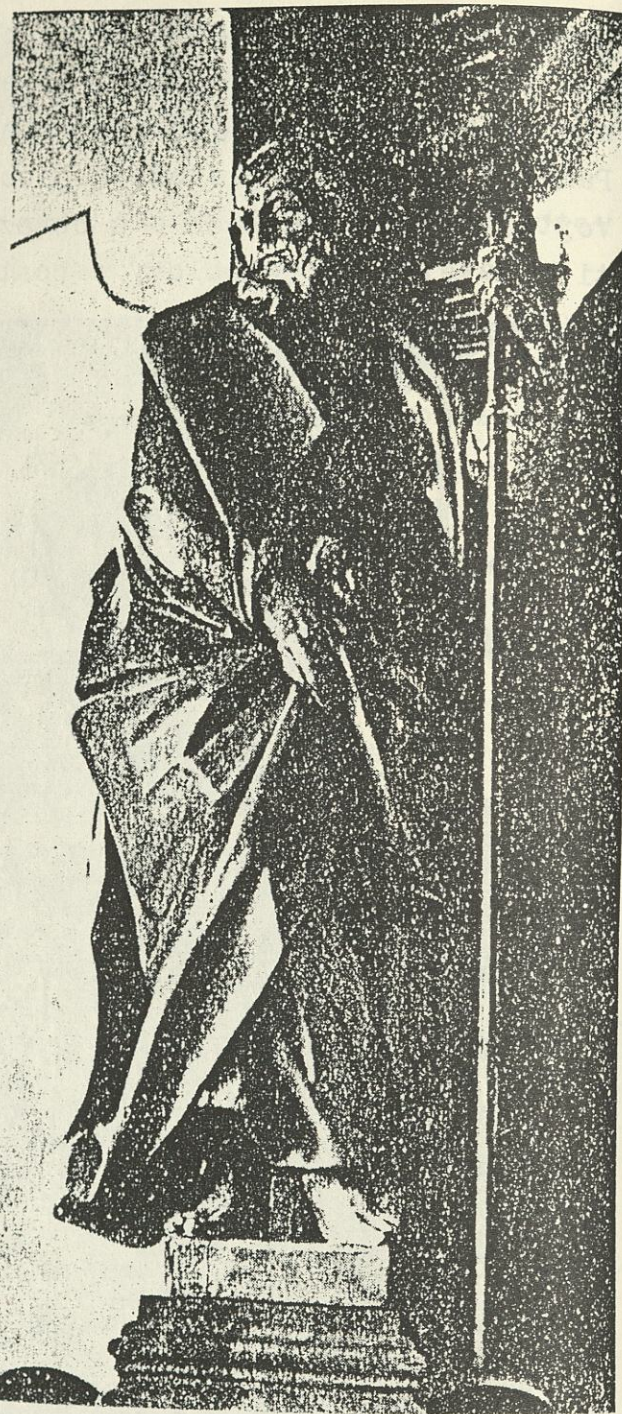
Obr.60: Sv.Jan Nepomucký v Krbicích u Chomutova /3.čtvrtina 18.století/

zem Panny Marie, v nstavci sousoší Nejsvětější Trojice a sochy svaté Barbory a sv. Anežky Římské, rovněž z téhož období. V kostele uváděna rovněž socha sv. Jana Nepomuckého /obr. 60/ na stejnojmenném oltáři.

Nicméně i ve vlastních pracích Jakoba Eberla přibývá povrchového stylismu. Výrazně řezané sochy apoštolů v kostele sv. Mikuláše v Droužkovicích u Chomutova /rok 1760/. Hlavní oltář je portálový s obrazem v rokokovém rámu. Na levé straně jsou sochy sv. Jakuba Staršího a sv. Petra, na pravé straně sv. Jana apoštola a sv. Pavla. Polychromie slonové kosti /obr. 61/. Zařízení kostela je jednotné z doby kolem roku 1780 z dílny Eberlovy. Kazatelna s rokokovými medajlony na řečništi, barokní pískovcová křtitelnice kalichového tvaru

na hranolové noze a nad ní baldachýn s plastikami Nejsvětější Trojice a sv. Jana Křtitele. Důkladně promodelované hlavy apoštolů s příznačným útvarem malých očí mají zcela konkrétní ráz vlasů a vousů a roucho je komponováno ve velkých, ostře vyhraněných a příkře na sebe narážejících řasách, vesměs diagonálního duktu. Při všem stylismu ne-

Obr. 61: Apoštol. Droužkovice u Chomutova

ubylo však velkého účinku. Stylismus dekorativně proměňující realistickou formu nastupuje u Eberla, obdobně jako u pražského Platzera ve chvíli, kdy se vytrácí výrazová náplň.

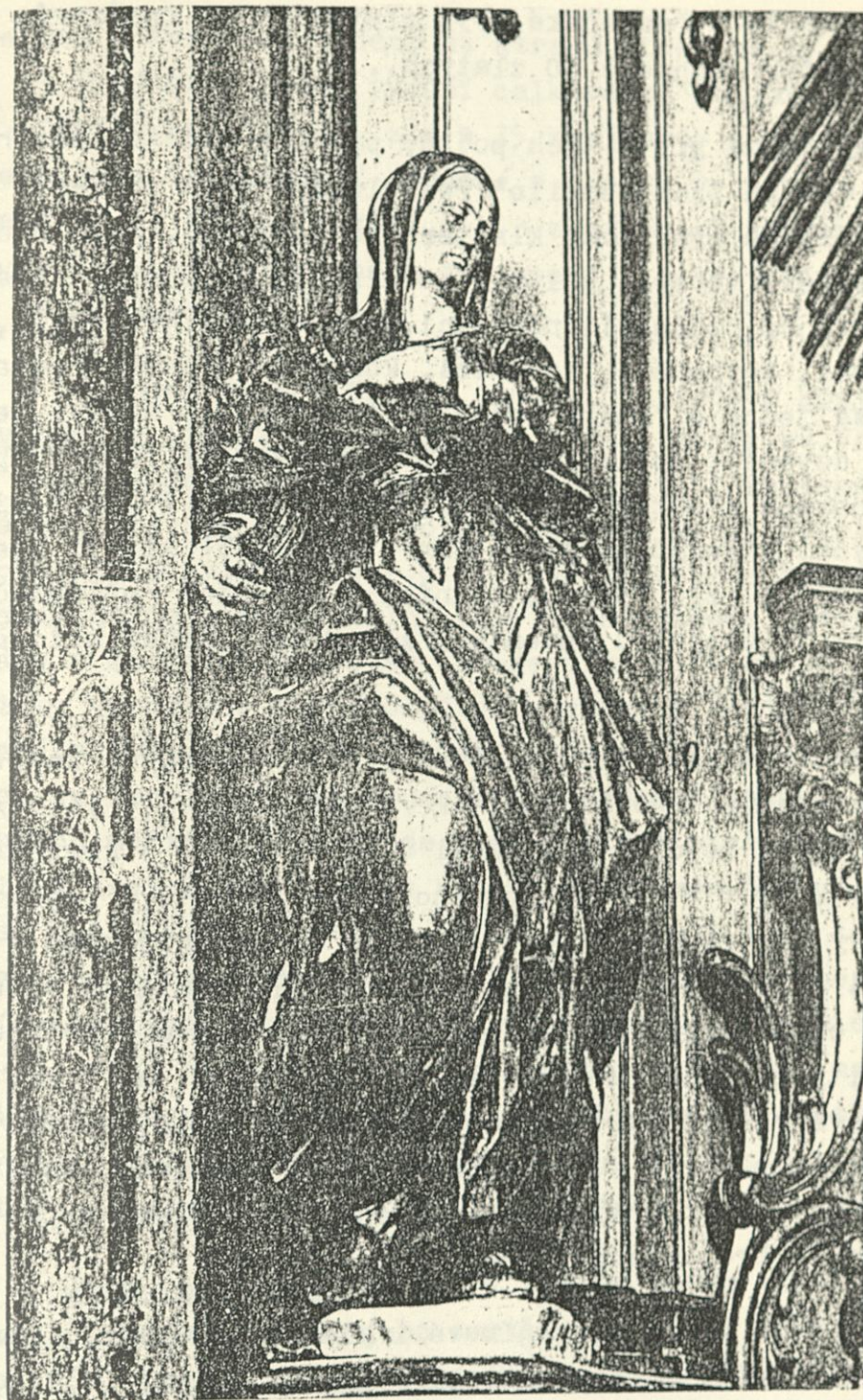
Jakob Eberl pracoval také pro řád Křížovníků s červenou hvězdou /Krucigenorum cum ruber Stella/, který je jediným českým církevním řádem, jehož založení spadá do doby sv. Anežky České - Přemyslovny /kanonizace 12. listopadu 1989 v Římě/. Tomuto řádu patří kostel v Karlových Varech, Lokti, Kynšperku nad Ohří a jinde, ale také Chlumu sv. Maří u Mariánských Lázní. Na zakázku jmenovaného řádu provedl Eberl také výzdobu tohoto poutního místa /současný název Chlum nad Ohří/, v letech 1760 - 1770. Vnitřek kostela v té době již nepotřeboval doplňků, až na dvojici protějškových soch sv. Apolonie a sv. Háty na pilířcích pod kruchtou. Zbývalo však dekorovat ambity kláštera a jejich kaple. Oltáře v těchto ambitových kaplích se sice objevují v úpravě pozdější restaurace, ale ta nesetřela z drobné figurální plastiky charakter Eberlovy práce. Všechny linie a plochy jeho řezu jsou nyní především dekorativně účinné a postoje i pohyby někdejší ztrácejí působnost a přesvědčivost v jemnosti vycizelovaného podání. V ambitu, u serie štíhlých andělských postav s nástroji umučení a symboly spasení, je ještě větší podíl mistrovských tovaryšů, a pojetí povrchu se tady ještě úplněji mění dekorativně. Měřítka Eberlových figur se postupně zmenšuje, a přece ani tyto sochy chlumských kaplí nepůsobí v rokokovém interiéru drobně a hravě. Na konzolách kostelní lodi jsou sochy s. Maří Magdaleny a sv. Jana Nepomuckého, sv. Vavřince a sv. Floriána, ale o nich nelze tvrdit, že pocházejí také z Eberlovy dílny. Uvádí se, že hlavní oltář je snad od Jakoba Eberla z roku 1753, ale některé prameny uvádějí jeho autorství do souvislosti s truhlářem J. T. Hermannem z Chebu /r. 1736/. Ale podle blíže neuvedené listiny dostal za tento oltář zaplacen právě Jakob Eberl roku 1753. Snad by do toho mohlo vnést trochu jasno /nebo zmatek?/ studium Kostelních počtů jmenovaného kláštera

z let 1752 - 1758
kde je r.1753 za-
psána položka:
"Zaplaceno za pře-
pravu oltáře z Ma-
štova 10 zlatých.."
a další položka:
"Ujednání se socha-
řem 205 zlatých.."
Tomu předchází ro-
ku 1752 záznam:
"Za předělání fron-
ty hlavního oltáře
113 zlatých..." -
ale jméno autora
není výslovně uve-
deno. Byl-li však
oltář převážen
z Maštova, pak tam-
též byl přinejmen-
ším rekonstruován
v Eberlově dílně.
Další výdaje byly
až roku 1755, kdy
"...sochaři 320
zlatých" a "...
za odvoz andělů
pro křížovou chod-
bu od sochaře
z Maštova zapla-
ceno 20 zlatých."
Roku 1756 bylo
z řádových finan-
cí zapláceno
"...sochaři a sto-
laři /a 4 pomocní-
kům/ celkem 285
zlatých a 15 kr.

Obr.62: Sv. Anna, lipové dřevo zlacené, polychrom,
134 cm. Libočany u Žatce /kol.r.1770/

Obr.63: Sv. Alžběta, lipové dřevo zlacené, polychrom,
Libočany u Žatce /kol.r.1770/

Roku 1757 obdržel "sochař na základě smlouvy 70 zlatých",
roku následujícího, 1758, pak ještě 160 zlatých. Po tomto
roce se již vydání pro "sochaře" v klášterních účetních
knihách nevyskytují. Celkem tedy spočítáno za léta 1752
až 1758, bylo zapláceno zřejmě dílně Jakoba Eberla za

práce sochařské a řezbářské 1153 zlatých a 15 krejcarů, za dovoz z Maštova nejméně 30 zlatých...

A když jsme již u těch počtů, právě v těchto letech se to na Chlumu "jen hemžilo" řemeslníky všech profesí, kteří pracovali na přestavbě klášterního komplexu. Mimo našeho předka sochaře to byli malíři, zámečníci, sklenáři, kováři, tesaři, krejčí, zedníci, nádeníci, knihvazači, řemenáři, pozlačovači, varhanáři, kameníci, komínáři a další řemesla. Protože se jedná o "Knihy počtů" - tedy účetní knihy, je možné se dovědět, kolik také jiná řemesla měla ročních příjmů na opravách klášterních budov. Třeba roku 1757 malíři 553 zlatých, sklenář 34 zl. 10 kr., kováři 51 zl. 35 krejcarů, tesaři 37 zl. 59 kr., zedníci a nádeníci /přidavači/ 74 zlatých 31 krejcarů, zvoník 9 zl. 9 kr., noční hlídač 12 zlatých a pod.

Ze záznamů jsou patrné také výdaje na stravu, resp. ceny některých potravin: omastek /1 máz - asi 1,4 litru/ = 30 krejcarů, žejdlík soli /asi 0,35 litru/ = 3 krejcare, půl libry kávy = 11 kr., libra hovězího /asi 0,51 kg/ = 4 krejcare, libra telecího = 4 kr., 8 hovězích jazyků = 5 kr., 24 chlebů = 48 kr., krocan = 21 kr., žejdlík octa = 4 kr., cent mouky /asi 56 kg/ = 27 kr., květák, artyčoky a 2 citrony /není uvedeno množství/ = 2 zl. a 19 kr. Jsou účtovány také další přidružené práce, např. oprava věčného světla /před svatostánkem/ za 21 krejcarů, kopání písku 18 dní po 12 krejcarech za den, dovoz písku v počtu 43 fůr po 12 krejcarech a pod.

Jsou svým způsobem zajímavá i klášterní vydání, spojená s církevními svátky v roce 1770:

- Navštívení Panny Marie	29	21	kr.
- svatodušní svátky	119	27	
- Nejsvětější Trojice	44	20	
- sv.Petra a Pavla	26	17	
- Nanebevzetí Panny Marie	53	14	
- Narození Panny Marie	63	25	
- sv.Václava a Michala	54	19	
- ... atd.			

Celkem v tom roce vydáno na stravu kláštera 812 zlatých a 53 krejcarů. Roční vydání celkové za období 11/1769 - 10/1770 bylo 20 001 zl. a 35 krejcarů, v ostatních letech bylo hospodaření obdobné a vcelku vyrovnané, pohybovalo se ve stejné částce $\pm$ 150 zlatých. V uvedeném roce byly pro hudebníky chóru zakoupeny 2 nové violy za 5 zl. a 30 krejcarů...

Obdobně jako v Chlumu, působí i výzdoba kostela Všechných svatých v Libočanech u Žatce. Jsou to sochy sv.Václava a sv.Jana Nepomuckého na vedlejším oltáři Pražského Jezulátka, dřevěné zlacené polychromované sochy sv.Alžběty /obr.63/ a sv.Anny /obr.62 a frontispice/na bočním oltáři Panny Marie, ornamentální plastická výzdoba hlavního oltáře a kostelních varhan. Především socha sv.Anny, dynamicky vyzdobené boční oltáře, varhany i skromněji vyzdobený a malovaný hlavní oltář, jsou nejlepším dokladem toho, že Eberl dovedl monumentální pádností nadat i řezbu malého měřítku. I tady je ovšem patrná stylizace rouch, která dost kontrastují s vážným realizmem hlavy. Přesto, jak uvádí Vladimír Valeš ve své publikaci "800 let Maštova", překonala zde tvorba maššovského Jakuba Eberla ryzostí a kvalitou i pražské mistry. Dokonale kompozičně vyřešený celek zde vytváří jeden z nejkrásnějších, nejharmoničtějších a slohově nejčistších rokokových prostorů v Čechách... Díla pocházejí z konce 60.let 18.století, přestavba kostela byla provedena v letech 1749 - 1769.

Jeho rodný Mašov, který umělce znovu přivítal a poskytl mu domov až do jeho smrti, přišel na řadu teprve roku 1765. Kostel Nanebevzetí Panny Marie tzv. "Horní", byl až od roku 1580 po provedené přestavbě kostelem farním. Předtím sloužil tomuto účelu kostel sv.Barbory, vzpomínaný již k r. 1193, na dolním konci městečka, později užívaný jen jako kostel hřbitovní. Pro "horní" kostel byl uvedeného roku pořízen hlavní oltář a další vybavení. Jak již řečeno dříve, skizza hlavního oltáře, podle které bylo dílo provedeno, se nachází v Okresním archivu Kadaň. Oltář

Obr.64: Hlavní oltář kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mašťově /r.1765/

je portálový, s postranními sochami apoštolů sv.Petra a sv.Pavla /obr.64, 65 a 66/. Podle některých údajů je možné, že dílem Eberlovým jsou i oba postranní oltáře, t.j. Nejsvětějšího Srdce Páně a Panny Marie, socha sv.Kateřiny /obr.70/ a dokonce i kazatelna /obr.69/ s figurálními reliéfy ze 2.poloviny 18.století. Pod kostelem stojí pískovcová socha sv.Jana Nepomuckého asi z roku 1765 /obr.67/, která je umělcem signována GIAC EBERLE FECIT /obr.68/, doklad toho, že umělec tvořil také v kameni. Na náměstí stojí socha sv.Floriána /obr.50/, o níž se také někteří domnívají, že ji lze připsat Jakobu Eberlovi, ale podle ji-

Obr.65: Sv.apoštol Petr, kostel v Mašťově /r.1765/

ných pramenů však byla postavena po požáru města roku 1613. Sv.Florián je totiž uctíván jako ochránce před ohněm a patron hasičů. Na stejném náměstí je ještě socha sv.Vavřince a poblíž místního zámku socha sv.Vojtěcha. Ale tyto sochy jsou údajně podstatně mladší.

Ze stejného období, t.j. šedesátých let 18.století, je i přízdoba hlavního oltáře ve hřbitovním kostele Navštívení Panny Marie v Klášterci nad Ohří z ro-

ku 1765. Oltář se však do dnešní doby nezachoval. O několik roků mladší /cca z r.1770/ byla výzdoba hlavního oltáře v klášterním kostele sv.Alžběty v Doupově a krucifix v tamním klášterním konventě. Lze jmenovat sochu sv.Alžběty, dřevěnou z roku kolem 1770, dále sv.Jeremiáše z téže doby. Mimo dřevěného krucifixu z poslední čtvrti 18.století to byla ještě hlava Kristova a na levém postranním oltáři byla dřevěná bíle štafírovaná socha anděla. Ovšem zařízení dnes již neexistuje, v doupovském prostoru byl v polovině našeho století vybudován vojenský prostor a tak můžeme právem předpokládat, že vzhledem k všeobecné "úctě" k památkám vzalo vše za své. K Eberlovi také snad ukazují oltářní sochy, které byly umístěny v bývalém barokním oddělení městského muzea v Chebu. Bohužel, tato instituce se neobtěžovala na moji žádost ani odpovědět.

Z téhož období je i snad dřevěná zlacená socha sv. Václava na postranním oltáři filiálního kostela, zasvěceného sv. Bartoloměji v Kojeticích u Kadaně /Koitz bei Kaden/, někde psáno i Kojetín. Tato skutečnost byla uváděna jen v katalogu výstavy Chomutovského muzea v říjnu roku 1927. Ovšem o této soše, jakož i některých dalších dílech v tomto katalogu uváděném, není již v jiné literatuře zmínka.

Dále je možné uvést spolupráci Jakoba Eberla na kazatelně kostela sv. Jana Evangelisty v Zahořanech u Chomutova s A. Steinerem roku 1756. Sochy na hlavním barokním oltáři v kostele Nejsvětější Trojice v Místě u Chomutova z roku 1760 již nelze identifikovat. Pouze na vrcholku hlavního oltáře se zachovalo miniaturní sousoší Boha Otce, možná torzo ze sousoší Nejsvětější Trojice. Rovněž tento kostel je zcela devastován. Také zřejmě na něm se projevila úcta našich generací ke kulturnímu odkazu našich předků, která zejména v posledním období neměla obdoby než v ničení za husitských bouří, 30letých válek, či reforem josefinského období.

Poslední známá velká skupina Eberlova díla nás zavede ze severozápadu na český jih, do kláštera Zlatá Koruna, dříve Svatá Koruna, kde již od počátku sedesátých let 18. století

Obr. 66: Sv. apoštol Pavel, kostel v Mašově /r. 1765/

Obr. 67: Sv. Jan Nepomucký /asi 1765/.
Poblíž kostela v Mašově

a zvláště pak po roce 1770 /v období 1755 - 1775/, byl s velkým elánem zdoben vnitřek kostela kláštera cisterciáků, především za tamního opata Bohumíra Bylanského /Obr. 72 a 73/. Povrchově zbarokovanému presbytáři se dostalo pestré ilusivní výmalby, která proměnila jeho barevnou i prostorovou dispozici; Eberle sem navrhl bohatou výzdobu plastickou. Mnichy a církevní Otce mezi sloupoví, anděly i andílky do nástavce vzorného oltáře hlavního /kol. r. 1772/, alegorie na dvojici menších oltářů při stěnách kněžiště, kam dále umístil náročné protějšky kenotafu Přemysla Otakara II. /roku 1263 založil klášter/ a náhrobku Bavora III. ze Strakonice, donátora kostela, po straně epištolní. Na nich Eberle pracoval s místním řeholníkem fráterem Tobiášem Feilerem¹³, a byly rovněž pořízeny jmenovaným opatem Bylanským r. 1773. Jmenovitě tyto dva památníky z uměleckého mramoru a štuky, oživené mytologickými a alegorickými zjevy, přizdobené symboly a trofejemi, dávají poznat zjednodušené předlohy náhrobků římských a zřejmě se v nich zrcadlí Eberlovy vzpomínky na římskou sepulkrální plastiku kolem roku 1700. Ale veškeré sochařské po-

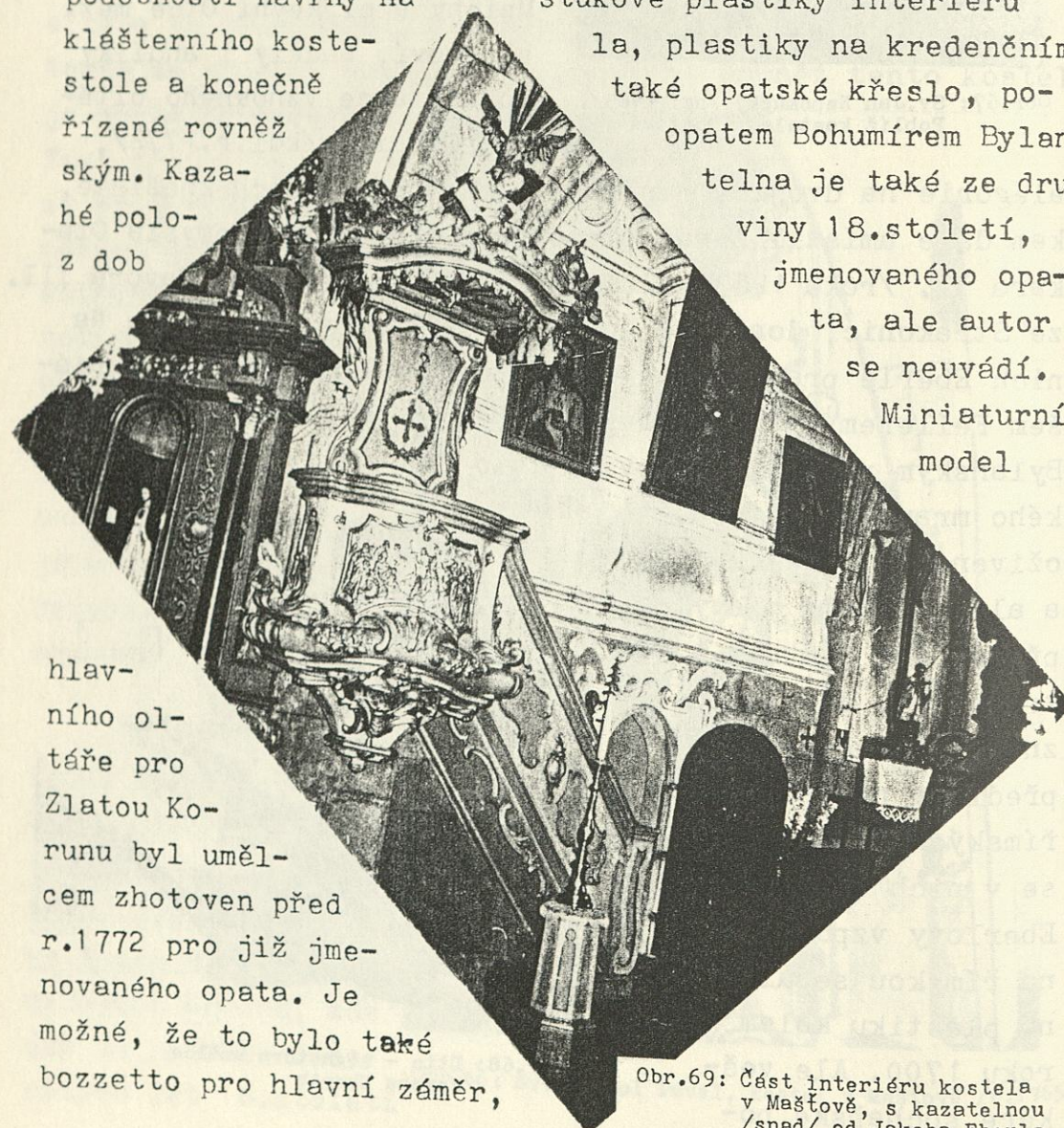
Obr. 68: Dto - signatura umělce Jakoba Eberla

dání této zlatokorunské plastiky je poměrně hrubé a místy až neumělé. Umělcova vyvážená přednost se tu změnila v nezvládnuté hmotnosti, jeho jemně stylizovaný povrch neurčitě změkkl a výrazné obličejové byly vystřídány maskami. Eberle se tu patrně omezil jen na skizzi a největší část zřejmě obstarávali pomocníci, zejména již zmíněný místní fráter Feiler. Tato poslední velká Eberlova práce je tedy snad jenom svědectvím o jeho režijních a kompozičních schopnostech.

Figurální výzdoba představuje sv. Benedikta, sv. Bernarda, sv. Ambrože, sv. Silvestra, sv. Augustina a sv. Řehoře. Z Eberlových prací lze ještě uvést s největší pravděpodobností návrhy na štukové plastiky interiéru klášterního kostele, plastiky na křesleném stole a konečně řízené rovněž ským. Kazahé polo- z dob

la, plastiky na křesleném stole, také opatské křeslo, popatěm Bohumírem Bylan- telna je také ze dru- viny 18. století, jmenovaného opa- ta, ale autor se neuvádí. Miniaturní model

hlav- ního ol- táře pro Zlatou Ko- runu byl uměl- cem zhotoven před r. 1772 pro již jme- novaného opata. Je možné, že to bylo také bozzetto pro hlavní záměr,

Obr. 69: Část interiéru kostela v Mašově, s kazatelnou /snad/ od Jakoba Eberla

realizovaný pak v klášterním kos- tele. Jedná se o model se soška- mi a kvalitním obrázkem Nanebe- vzetí Panny Marie na plechu; byl umístěn v domácí kapli chýnovs- kého zámku, kde opat Bylanský roku 1788 zemřel. V současnosti je snad umístěn v děkanském kos- tele v Chýnově na oltáři sv. Anny Samotřetí. Ani sošky na tomto mo- delu, hustě natřené a pouze ná- znakové, nedávají jasnou před- stavu o drobné řezbě Jakoba Eber- la...

Probrali jsme si většinu známých děl Jakoba Eberla a z je- jich výčtu je patrné, že byla umělcem provedena v letech 1752 až 1783; tedy plných 30 roků tvořivé umělecké práce. Ale zce- la oprávněně můžeme předpoklá- dat, že děl bylo mnohem více.

Obr. 70: Sv. Kateřina. Kostel v Mašově /snad/ od Jakoba Eberla

Např. dr. Toman uvádí, že "...mimo to je od něho... a růz- né jiné nezjištěné práce v Praze a na venkově...". Jeho pražské působení je potvrzeno tamtéž: "...vrátil se do vlasti /z Říma/ jako hotový umělec a byl zván v Praze po svém římském pobytu IL ROMANO..."

Do jaké míry si manžela užila Maria Františka a je- jich děti se můžeme jen domnívat, když přihlédneme k je- ho dvacetiletému přerušovanému působení při pracích v ji- hočeském klášteře Zlatá Koruna v letech 1755 - 1775. Kdy však byl s určitostí doma, byl 14. března roku 1767, pro- tože v tento den je zapsán jako křestní kmotr Anně Kate- řině Siegllové z Mašova, jak jsem si náhodou všimnul při listování matrikami. Manželství Jakoba s Marií Františ- kou trvalo 24 a půl roku, jak nám uvádí příslušný zápis v mašovské matrice zemřelých /obr. 74/:

Maššov:

Dne 29. měsíce srpna roku 1775 zemřela Francizka, manželka Jakoba Eberla, sochaře z Maššova čp.29, ve věku 45 let. Náboženství katolické. Zaopatřil P.Andreas Kraus, kaplan, pohřbil P.Josef Pleyner, farář, na místním hřbitově.

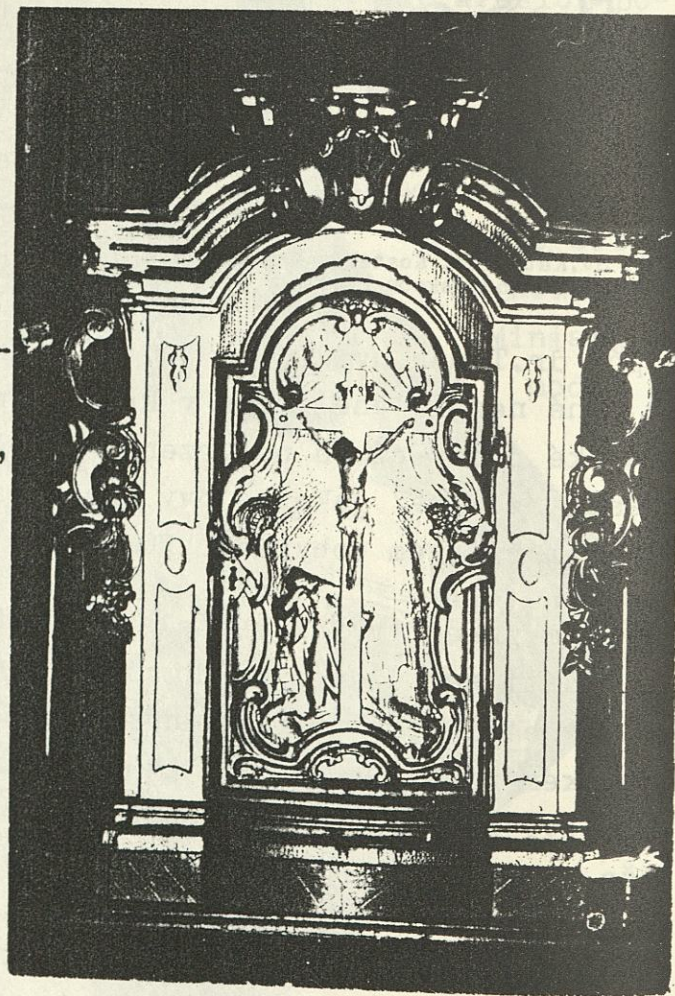
Johann Jakob Eberl tedy ve svých 57 létech snad již podruhé ovdověl. I když dosáhl zřejmě vrcholu své umělecké tvorby a většina jeho děl byla vytvořena před rokem 1775 - a nebo snad právě proto - zhovu zakládá novou rodinu a již následujícího roku se žení, jak dosvědčuje matriční zápis na obr. 75, jehož přepis uvádím takto:

Maššov:

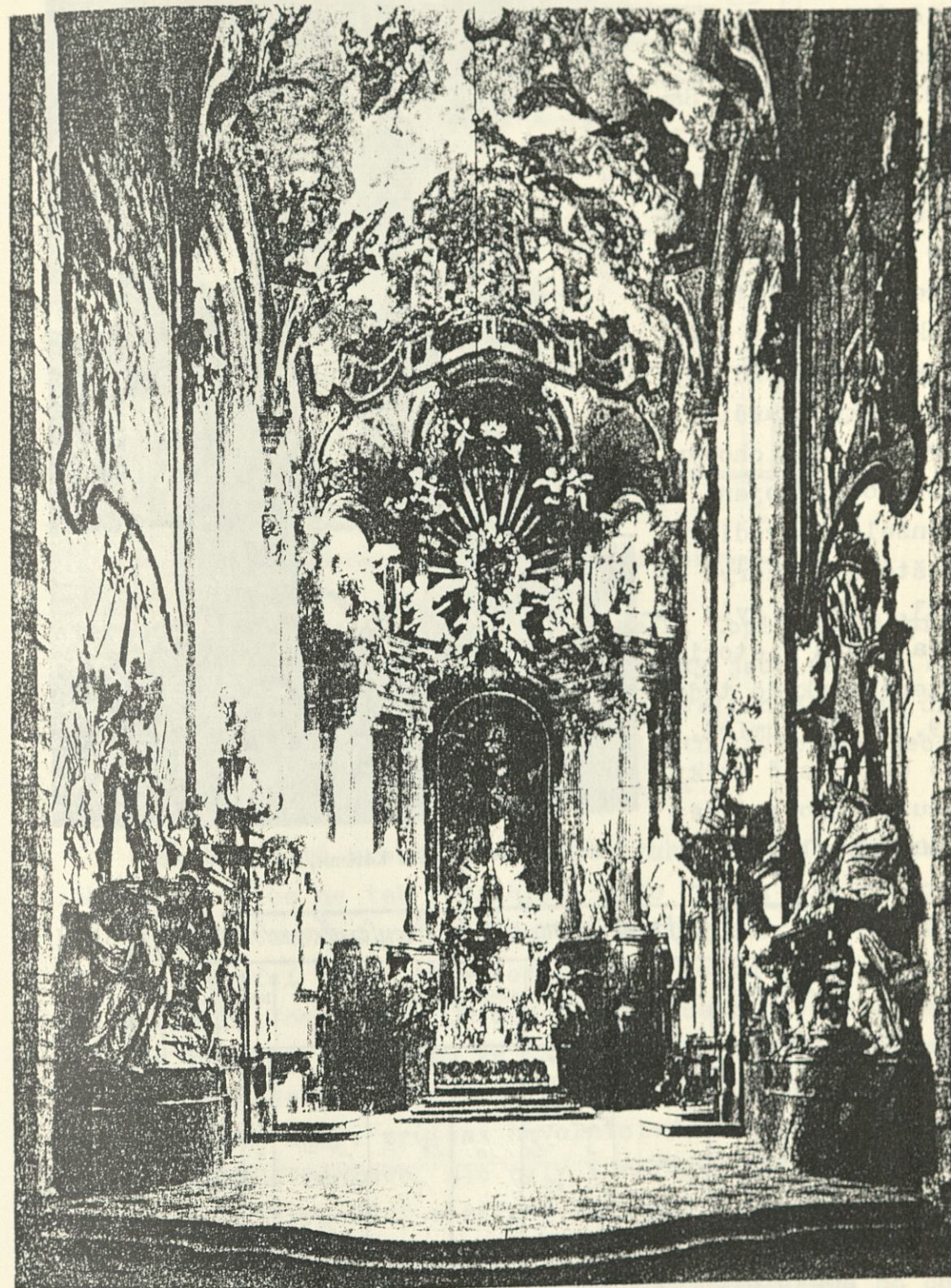
Dne 16.července /1776/ byl oddán počestný vdovec

Jakob Eberl, sochař z Maššova čp.29, se svojí nevěstou pannou Terezií, dcerou Georga Pfeiffra, ševcovského mistra z Maššova. Svědkové Georgius Sacher, leštič a Ferdinandus Eberl, městský písař, všichni z Maššova, katolíci. Oddával P.Josephus Pleyner.

Uvedu několik poznámek k dříve řečenému. Teresia se narodila kolem roku 1736, v době sňatku s Jakobem Eberlem byla již 40letá. Ženichovi bylo o 18 roků více,

Obr.71: Svatostánek postranního oltáře v maššovském kostele. Podle některých pramenů od Jak. Eberla

Obr.72: Zlatá Koruna, cisterciácký kostel Nanebevzetí Panny Marie. Presbytář s oltářem a sochami od Jakoba Eberla

zde máme přesné matriční údaje, tedy bez dvou dnů plných 58 roků. Svědek Sacher zřejmě patřil do Eberlové dílny, uváděn "polio", tedy leštič, spolupracovník mistra Jakoba. Druhý svědek, Ferdinand, byl o 2 roky starším bratrem ženichovým. Z tohoto spojení se manželům narodily ještě dvě dcery. Až 3.3.1778 to byla Maria Clara Victoria, která však do týdne /9.3.1778/ umírá. To byl jistě velký smutek pro rodiče, oba již vlastně

Obr.73: Zlatá Koruna, klášter

Mortui Anno 1778 in Mense Augusto. (93)									
Dies	Sepeliens.	Providens.	Mortui.	Religio.	Cimiterium.	Locus.	Nus.	Etas.	
8	J. Sacher		Polio						
29	J. Sacher		Polio						
30	J. Sacher		Polio						
31	J. Sacher		Polio						
1	J. Sacher		Polio						
2	J. Sacher		Polio						
3	J. Sacher		Polio						
4	J. Sacher		Polio						
5	J. Sacher		Polio						
6	J. Sacher		Polio						
7	J. Sacher		Polio						
8	J. Sacher		Polio						
9	J. Sacher		Polio						
10	J. Sacher		Polio						
11	J. Sacher		Polio						
12	J. Sacher		Polio						
13	J. Sacher		Polio						
14	J. Sacher		Polio						
15	J. Sacher		Polio						
16	J. Sacher		Polio						
17	J. Sacher		Polio						
18	J. Sacher		Polio						
19	J. Sacher		Polio						
20	J. Sacher		Polio						
21	J. Sacher		Polio						
22	J. Sacher		Polio						
23	J. Sacher		Polio						
24	J. Sacher		Polio						
25	J. Sacher		Polio						
26	J. Sacher		Polio						
27	J. Sacher		Polio						
28	J. Sacher		Polio						
29	J. Sacher		Polio						
30	J. Sacher		Polio						
31	J. Sacher		Polio						

Obr.74: Matriční záznam o úmrtí Franzisky Eberlové

Copulati Anno 1778 in Mense Mayo. (66)						
Dies.	Copulans.	Sponsi.	Telles.	Religio.	Locus.	Nus.
17	J. Sacher	Teresia Pfeiffer	Polio			
18	J. Sacher	Teresia Pfeiffer	Polio			
19	J. Sacher	Teresia Pfeiffer	Polio			
20	J. Sacher	Teresia Pfeiffer	Polio			
21	J. Sacher	Teresia Pfeiffer	Polio			
22	J. Sacher	Teresia Pfeiffer	Polio			
23	J. Sacher	Teresia Pfeiffer	Polio			
24	J. Sacher	Teresia Pfeiffer	Polio			
25	J. Sacher	Teresia Pfeiffer	Polio			
26	J. Sacher	Teresia Pfeiffer	Polio			
27	J. Sacher	Teresia Pfeiffer	Polio			
28	J. Sacher	Teresia Pfeiffer	Polio			
29	J. Sacher	Teresia Pfeiffer	Polio			
30	J. Sacher	Teresia Pfeiffer	Polio			
31	J. Sacher	Teresia Pfeiffer	Polio			

Obr.75: Zápis o sňatku Jakoba Eberla s Teresií Pfeifferovou

stárnoucí, na konci svých životních sil. Kopie matričních záznamů narození i smrti jmenované dcery jsou na obr.76 a 77. Ale přesto se zřejmě ještě nevzdávali naděje na další potomky, a já musím říci, že to vlastně bylo nakonec určitým štěstím pro mne a moje potomky...

Jakob zřejmě pracoval na některých dalších uměleckých zakázkách, sice ne tak rozsáhlých jako dříve, ale pracoval. Po roce 1780 začíná totiž doznívat epilog barokových tendencí, trvající téměř 15 desetiletí, a to za samostatné vlády císaře Josefa II. On dovršil započaté rozsáhlé tereziánské reformy také tím, že pouštěl se vědomě, ale snad i někdy bezděčně do zápasu se vším a do reform všeho. Ty příznivé bylo např. zrušení nevolnictví, částečné počestování českého venkova, ale byly i reformy ryze negativní, jako bylo rozptylování a ničení uměleckého a památkového bohatství v důsledku rušení klášterů, středisek veškeré kultury, kostelů, kde jeho až chorobnou byla snaha po odpuzujícím zjednodušování forem a účelnosti a svévolné zasahování do vnitřních církevních věcí.

Umění tak postupně ztrácelo svoji existenční základ-

[illegible]

Obr.76: Zápis o narození Marie Clary Victorie Eberlové

nu, jak města, tak i venkov již byly vlastně přesy-
ceny architekturou, plastikou a malbou. Po venkově,
který dřívějšími přestavbami změnil tvářnost, stojí
kapličky, boží muka, sochy světců na návších i na
samotách. Vzhledem k rušeným řeholním řádům přestá-
vají být objednavatelé dalších prací. V té době zři-
zované kostely v důsledku nově ustanovených farností
jsou zcela prosté jak svým slohem, tak vnitřní výba-
vou. Takové kostely, zřizované v josefinské době, se
dají poznat velice dobře ještě dnes. Není proto di-
vu, že se umělci zcela zákonitě postupně ocítali ve
stále svízelnější situaci. Ani Praha už nestačila
uživit svoje sochaře. O tom nás nakonec přesvědčuje

[illegible]

Obr.77: Zápis o úmrtí výše jmenované

případ Platzerův i Prachnerův. Udává se, že počty umělců klesly v letech 1780 - 1790 až o 55%. Ale ještě daleko větší byl pak úbytek výtvarníků až na samém konci 18.století.

Nečetná díla, vzniklá po r.1780 samy o sobě vykazují znaky stagnace, odumírání. Je to jakési tuhnutí třeba i figurálních oltářních plastik, bez pohybu. Za obecný příklad poslouží třeba oltář kostela v Českém Brodě od L.Huebera z roku 1791, nebo oltář děkanského kostela v Čáslavi z roku 1794. Řezbářský barok končí v bezradné amorfnosti, sochy jsou bez pohybu, bez výrazů, bez osobnosti, ale také bez dovednosti, až dosud běžné. Také takový sochař, jako byl Ignác František Platzer, jehož tvorbu lze srovnávat s Jakobem Eberlem, má podobná díla. Např. sochy andělů na oltáři v Novém Boru z r.1792, nebo ztrnulé sochy sv. Jana a sv.Floriána na mostě z Prčic do Sedlece, či v kostele sv.Gotharda v Praze-Bubenči. Proto i na venkově, kde byly donedávna umělecké dílny zakládány, postupně rychle mizely. Jen tu a tam lze postihnout ještě přežívání osobního projevu umělce, či starší slohový přístup. To je ku příkladu patrné na objemové pádnosti soch kostelního interiéru v Dolním Jiřetíně u Mostu /1782/, jako dědictví tvárného projevu a názoru Jakoba Eberla. V uvedeném kostele jsou sochy sv.Mikuláše, patrona kostela a dvou andělů z r.1782, v presbytáři sv.Vavřince a sv.Floriána. Konečně i sochy sv.Antonína a sv.Anny v kostelní lodi jsou rovněž ve slohu Jakoba Eberla. Ale to byl již opravdu konec umělecké dráhy našeho pra-předka, kterého lze jinak hodnotit jako uměleckou osobnost, vystupující nad dobrý průměr, odlišenou jak od pražských řezbářů, tak od nositelů platzerovského klasicismu. Jeho dílo, tvořivě rozvíjející přísnou velikost a výraznou pádnost vrcholného baroku, znovu připomíná, jak silný a přitažlivý byl příklad umělecké generace činné v Čechách po roce 1700, a dokládá zároveň, že ani v tísnivých poměrech 18.století u nás předpoklady pro další rozvoj sochařství nezanikly...

Jak lze vypočítat z dále uváděných dokladů, ještě v srpnu roku 1783 bylo počato v životě Teresie - dítě! Jakob potom náhle umírá, zanechává svoji ženu, která pravděpodobně ještě netuší, že se stane matkou Jakobova dítěte. A právě toto dítě se má stát pokračovatelkou rodu, jehož potomky jsme my sami. Uvádím záznam o smrti Johanna Jakoba Eberla /obr.78/:

Maššov:

Dne 9.září 1783 zemřel Jacobus Eberl, sochař z Maštova čp.29, ve věku 64 let, katolík. Zaopatřil a na místním hřbitově pohřbil Josef Pleyner, děkan

Na kopii matričního zápisu není uváděna příčina smrti. Vezmeme-li ale v úvahu celý Eberlův život, tak jak byl stručně popisován, dožil se vlastně na tehdejší dobu poměrně vysokého věku 65 let. Ve vlastním záznamu je zřej-

Mortui Anno 1783 in Mense Augusto.									
Dies	Sepeliens.	Providens.	Mortui.	Religio.	Cemeterium.	Locus.	Nr.	Age	Sex
3	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	1	64	M
4	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	2	64	M
5	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	3	64	M
6	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	4	64	M
7	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	5	64	M
8	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	6	64	M
9	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	7	64	M
10	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	8	64	M
11	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	9	64	M
12	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	10	64	M
13	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	11	64	M
14	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	12	64	M
15	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	13	64	M
16	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	14	64	M
17	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	15	64	M
18	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	16	64	M
19	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	17	64	M
20	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	18	64	M
21	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	19	64	M
22	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	20	64	M
23	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	21	64	M
24	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	22	64	M
25	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	23	64	M
26	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	24	64	M
27	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	25	64	M
28	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	26	64	M
29	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	27	64	M
30	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	28	64	M
31	Josephus Eberl		Josephus Eberl	Cath.	Maasov	1. 1.	29	64	M

Obr.78: Zápis o úmrtí Johanna Jakoba Eberla, sochaře z Maštova. Teprve tento záznam může upřesnit datum umělcovy smrti, současné údaje v odborné literatuře jsou nesprávné!

má chyba, můžeme si srovnat se známým datem narození. Jaká síla a ctižádost byly v tomto člověku, že dosáhl toho, čeho dosáhl. Byl to život vrchovatě naplněný prací, dynamikou a jeho dílo i talent prověřil ten soudce nejpřísnější - čas. Jeho jméno se nadále objevuje v encyklopediích a naučných slovnících až do současnosti a nejen v naší vlasti...

Asi největším šokem proto muselo být pro vdovu Teresii, 47letou, když po smrti svého manžela zjistila, že chová pod srdcem jeho dítě. Přesto si jistě vroucně přála, aby aspoň toto dítě jí připomínalo manželství s Jakobem, kterého zřejmě tak málo užila. S ním byla i jaksi duchovně spojena prostřednictvím jeho maššovských prací, zejména sv.Kateřinou, kterou prý vyřezal jen pro ni, a v její tváři se odráží podoba Teresie Pfeifferové...

V květnu následujícího roku se Teresii Eberlové, vdově po sochaři Jakobu Eberlovi, narodila dcera /obr.79/:

Maššov:

23.května 1784 se v čp.29 narodila a pokřtěna byla Anna Barbara Eberlová. Otec Jakob Eberl, matka Teresia Eberlová. Kmotři: Franz Feigl, uzenář, Barbara Fröligová, hostinská. Křtil: P.Ignatius Helfert, kaplan

Anna Barbara se narodila osm a půl měsíce po smrti svého otce, tedy jako pohrobek. Snad proto - vzhledem k dost choulostivé situaci pro matku dítěte - bylo důsledně ve všech dokumentech uváděno, že se jedná o dceru zemřelého Jakoba Eberla, sochaře, vždy s datem narození. To se konečně ještě přesvědčíme sami. Bohužel, v rodinách se nezachovaly v podstatě žádné vzpomínky ani odkazy, jak vypadal život Anny Barbary a její matky Teresie, v čí byly péči, kdo jim pomáhal. Že to nebyl zřejmě život lehký, je nasnadě. Pravděpodobně zůstaly vdově nějaké úspory po manželovi, snad se mohly v nouzi opřít i o své některé příbuzné - ale to jsou jenom spekulace, které nelze nijak prokázat...

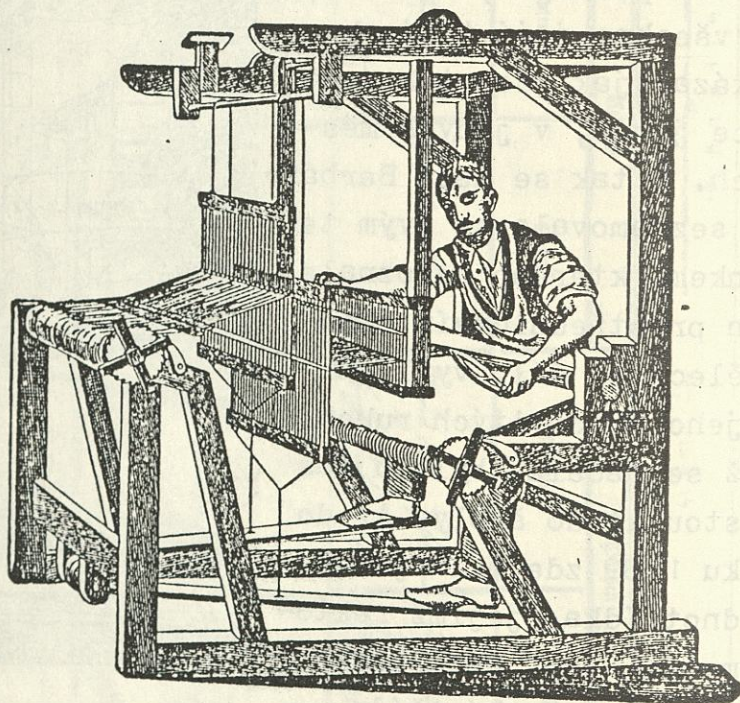

Základní kámen k novému děkanství byl položen a posvěcen až 5.března 1794.

Barborka dospívala a ve svých asi 18 letech se seznámila s o pět roků starším Josefem Dittrichem, měšťanem mašťovským a tkalcovským mistrem. Svoji živnost provozoval v domě čp.21, v ulici vedoucí z náměstí/Marktplatzu/, Masné - Fleischgasse. Jak si možná ještě pamatujeme z minulé kapitoly, jeho rodiče již zemřeli a tak se Josef začínal pomalu rozhlížet po životní družce. S Barbarou se znali, vždyť bydleli vlastně jen pár domů od sebe. Vídávali se nejen při bohoslužbách, ale i jiných společenských událostech. Josefa na vojnu nevzali, proto měl čas nejen na svoje tkalcovské řemeslo, které bylo řemeslem rodinným i rodovým, ale udělal si také čas, kdy se rád díval do modrých očí Barbary Eberlové.

Od časného rána do pozdní noci se z domu čp.21 ozývalo hrkání tkalcovského stavu, ale především pak o nedělích hořela dvě srdce mladých lidí, kteří snovali svoje životní plány. A když najednou bylo

Obr.81: Práce na tkalcovském stavu

pro oba i pro maminku Eberlovou zřejmé, že láska nezůstala bez následků, požádali místního pana děkana, mimochodem prvního děkana v Mašťově, aby jejich společné cestě životem požehnal. Zápis o sňatku je na obr.82 a přepis zní:

Pag. 49 (69)

Braut		Bräutigam.		Beipfand.	
Name	Wittwer Unverehelicht Alterjahre Religion Protestantisch Katholisch	Name	Wittwer Unverehelicht Alterjahre Religion Protestantisch Katholisch	Name	Stand
Barbara Eberlová	21	Josef Dittrich	25	Mio. Maštlou	0.1784-1823
[Handwritten details]		[Handwritten details]		[Handwritten details]	

Obr.82: Zápis o sňatku Josepha Dittricha s Barbarou Eberlovou

Pag. 50 (70)

Vater		Mutter		Beipfand.	
Name	Wittwer Unverehelicht Alterjahre Religion Protestantisch Katholisch	Name	Wittwer Unverehelicht Alterjahre Religion Protestantisch Katholisch	Name	Stand
Wenzel Dittrich	25	Barbara Eberlová	21	Mio. Maštlou	0.1784-1823
[Handwritten details]		[Handwritten details]		[Handwritten details]	

Obr.83: Zápis o narození Wenzela Dittricha

Mašřov:

Dne 15.února 1803 - byl oddán ženich Joseph Dittrich, měřřan a tkalcovský mistr, manřelský syn Josepha Dittricha, tkalcovského mistra v Mařřově řp.21, katolík, 23 roků, nar.16.10.1779 s nevěřřtou Barbarou Eberlovou, manřelskou dcerou zemřř. Jakoba Eberla, měřřana a sochaře v Mařřově řp.29, katoličkou, 19 roků, nar. 23.5.1784. Svědkové: Anton Schmidt, mistr kovářský v Mařřově, Johann Kail, měřřan v Mařřově.

Oddával: Ignatus Helfert, děkan

A tak se Barbara, vlastně Anna Barbara, sirotek po Jakobu Eberlovi, zvaném il Romano, sňatkem spojila s pokračovatelem rodu Dittrichů, aby společně poponesli onu řtafetu řivota, onu "řervenou nit", aspoň o kousek blíže nám. Na nositele řtafety ani moc dlouho nečekali. Jeřřtě se nestačili vzpamatovat z líbáněk, a už tu byla další radostná událost, kterou pan děkan zaznamenal v matrice narozených jako doklad pro ty, kteří po téměř 200 létech budou sledovat osudy svých předků /obr.83/:

Mařřov:

Dne 3.řervence 1803 byl pokřřtěn Wenzel Dittrich. Otec: Joseph Dittrich, tkalcovský mistr v Mařřově řp.21. Matka: Barbara, manřelská dcera zemřř. Jakoba Eberla, sochaře v Mařřově řp.29. Kmotři: Wenzel Pfeiffer, mistr řevcovský, Maria Anna, jeho řena, Anna Wallerová, místní porodní asistentka. Křřřil: Ignat Helfert, děkan

Na kopii matričního řápisu si můžeme pod lupou přeřříst i údaj o vystavení křřestního listu ze dne 4.října 1831, zřřejmě v souvislosti s Wenzelovým sňatkem, o kterém si povíme později. Byl tedy náš další přímý předek, již někdy na začátku tohoto pojednání vzpomenutý "Wenzel Dittrich aus Maschau...", prvorozeným synem svých rodičů a plodem jejich neutajené lásky. My se můžeme jen domnívat, ře právě on byl přřřinou, ře matka nevěřřty, vdova

po sochaři Jakobu Eberlovi, v té době již 66letá, svatbě své mladičké dcery s Josefem Dittrichem již řádně překáží ani neřřinila. Jednak byla pokročilého věku - a která matka nevěřřty netouží dočkat se pokračovatelů rodu? Která matka by nechtěla mít svoje dítě zabezpečeno, když sama již víc dát nemůže? Tak se Teresia Eberlová dočkala pouze jednoho pokračovatele, výře jmenovaného Wenzela. Svůj řivot dořřila u své dcery a zetě Josefav domě řp.21, dočkala se jeřřtě prvních dětských krůčků svého vnoučka, prvních slov i vět. Malý chlapec se jeřřtě více jak tříletý batolil kolem své babičky a vnímal její vyprávění; maminka se musela starat o domácnost, ale přeřřevším se také podílet na řivnosti svého manřřela...

Přiřřlo to jako rána s nebe. V pátek 19.září náhle babička zavravorala a ztratila vědomí. Vnouček zavolal rodiče, kteří ji uložili na postel a tatínek běžel pro kněze. Jeřřtě téhořř dne však zemřřela a v neděli ji doprovodili pod ochranu sv.Barbory. Uvádím řápis /obr.84/:

Mařřov:

Dne 19.září 1806 zemřřela v domě řp.21 Theresia Eberlová, vdova, rozená Pfeiferová, ve věku 70 let. Přřřčina smrti mrtvice /Schlagfluss/. Zaopatřil Anton Stöhr a na farním hřřbitově pohřřbil P.Ignat Helfert, děkan

Wenzel Dittrich byl jeřřtě moc maličký, aby si pamatoval některé události z té doby, to spíš znal až z vyprávění své maminky. Sám pak vyprávěl svým synům a ti pak opěřř svým, až se značně rozmělněné a útrřřkovité dostaly až k nám...

Z manřřelství Josefa a Barbary Dittrichových se narodilo v rozmezí let 1803 - 1826 celkem osm dětí. Vidíme, ře období tzv. plodnosti řen bývalo v dřřívějších dobách proti dneřřku daleko větřřší; v našem přřřpadě to bylo plných 23 roků, a srovnáme-li s věkem matky, pak to bylo od jejích 19 roků až do 42 roků věku. U otce pak od 24 roků

Zeit des Sterbens.		Haus. num.	Namen des Verstorbenen.	Religion		Geschlecht		Lebensalter.	Krankheit und Todesart.
1806				luth. tith.	prot. kath.	männ- lich.	weib- lich.		
2. Septem- ber	St.		Johann Bauer nicht selbst hingerichtet sondern von der Gasse hingelegt worden nachdem er sich selbst erschossen hatte	1			1	1	Todes- schuß
17 Aug. 1806	St.		Caroline Hingeworfene die geboren Hingeworfene nachdem sie sich selbst erschossen hatte	1			1	1	Todes- schuß

Obr.84: Zápis o úmrtí Teresie Eberlové,
vdovy po Jakobu Eberlovi

do 47 roků věku. A teď si povíme o dalších dětech Josefa a Barbary Dittrichových, s případnými známými doplňky:

Franz Joseph - druhý syn /prvního Wenzela si necháme až nakonec/ - se narodil 28.4.1807. Vyučil se u svého otce - čím jiným než tkalcem. Někdy před r.1843 se oženil s Franziskou, dcerou Johanna Rotta. Z jejich dětí lze pak jmenovat Johannu /8.7.1843 - 15.5.1845/, Franzisku /25.5.1848 - ?/ a Josepha /22.5.1850 - ?/. Právě jmenovaný Josef byl později uváděn v Mašťově na čp.30 a oženil se koncem roku 1872 v Chomutově s Marií Annou, jejíž rodné jméno se mi nepodařilo spolehlivě rozluštit. Narodila se kolem roku 1835 a svému muži povilo pouze jedno dítě, rovněž Josefa, který však již čtvrtý den zemřel /18.11.1873 - 21.11.1873/. Marie Anna zemřela 25.6.1877. Druhou ženou Josefovou byla Barbara Glaslová z Brodců, ale ani děti z tohoto manželství se nedožily vyššího věku. Alfred zemřel tříletý /1879 - 16.5.1882/ a Johann dvouměsíční /únor 1877 - 27.4.1877. Takže lze říci, že tento výhonek rodu Dittrí-

chů koncem minulého století v Mašťově v podstatě zanikl. Franz Joseph Dittrich, měšťan mašťovský z čp.161, syn Josepha a Barbary, zemřel v Mašťově 23.12.1871 ve věku 64 a půl roku.

Anton - kterého si musíme označit pro pořádek číslicí 1, žil jen čtyři roky /23.7.1810 - 28.6.1814/. Žil svůj kraťoučkový život právě v době, kdy r.1813 leželo ve městě rakouské vojsko v počtu asi 30 tisíc, pod velením generála hraběte von Klenau. Na děkanství "byl návštěvou" generál-polní maršál kníže Hohenlohe von Bartenstein a generálmajor Scheffer. Po zprávě, že předvoj Napoleony armády míří do země přes Sasko mu odpochovali přes Kadaň naproti a ve městě po nich zůstala jen spoušť... Také tento synek - tak jako všechny ostatní děti - mají v matričních zápisech doslovně uváděno v rubrice své matky: "Mutter: Barbara ehel. Tochter des + Jakob Eberl, Bildhauermeisters in Maschau Nr.29..."

Johann Nepomuk - čtvrtý syn, narozený 2.4.1814, tedy pár týdnů před smrtí staršího bratra Antona 1. Vyučil se později 'zedníkem a žil ve městě v domě čp.42. Tam se oženil 18.1.1848 s Rosinou, dcerou Wenzla Erdta. Ani z tohoto manželství nezůstalo potomků na živu, také taťka rato-
lest rodu Dittrichů zanikla příliš brzy. Dne 26.5.1854 narozený Joseph zemřel po deseti hodinách života následující den, dcera Maria pak 11.9.1856 ve věku šesti let.
Johann Nepomuk Dittrich zemřel na zápal plic 21.1.1870 ve věku 56 roků a jeho žena Rosina 68letá dne 9.4.1883.

Anton 2 - pátý a poslední syn. Narozen 29.10.1816, dále jsem o něm však nenašel žádnou zprávu ani stopu. Nevím, kam se z rodného města vytratil.

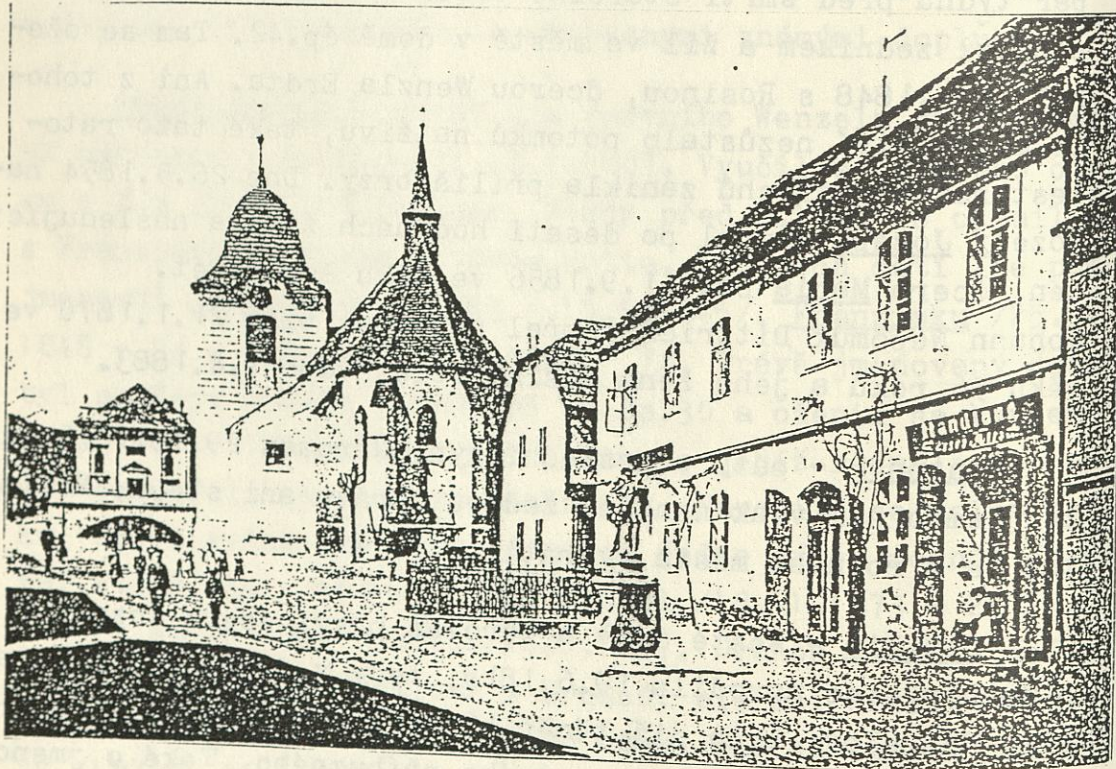
Otilia - šesté dítě a zároveň první dcera Josefa a Barbary, se narodila 19.6.1819, tedy v době, kdy nejstaršímu Wenzelovi bylo již téměř 16 roků a osvojoval si základy stolařského řemesla u svého příbuzného. Také o jmenované jsem nic nezjistil - ale ani zvlášť nepátral.

Johanna - druhá dcera. Také o ní víme jen datum narození 4.7.1822, ale její další osudy jsou nám skryty.

Maria - třetí dcera a poslední dítě, se narodila 22.8.1826. Zemřela v dětském věku šesti let 15.5.1832. Jak jsem se zmínil již v zápisech o narození dětí, tak tomu bylo i v záznamech úmrtní matriky, že matka dětí byla důsledně uváděna jako dcera sochaře Jakoba Eberla. Pro ilustraci cituji doslovně zápis o úmrtí jmenované Marie: "Den 15. Mař 1832 - Maschau Nr.24 - Dittrichin Maria, Ehe Tochter Joseph Dittrich, Webermeisters und Barbara geb. Eberlin, Bildhauers Tochter aus Maschau No 29. 14." A tak se zdá, že rod Dittrichů, založený rodiči Josephem a Barbarou, rozenou Eberlovou, zůstal zachován aspoň a jen potomky prvorozeného Wenzela, a v našem případě pak pouze po přeslici, o dalších - řekněme - snad 200 roků...

Ale teď bych prosil váženého /a případného/ čtenáře o trochu pozornosti a soustředění. Když se vrátíme zpět do I.kapitoly, znovu si připomeneme onoho záhadného muže

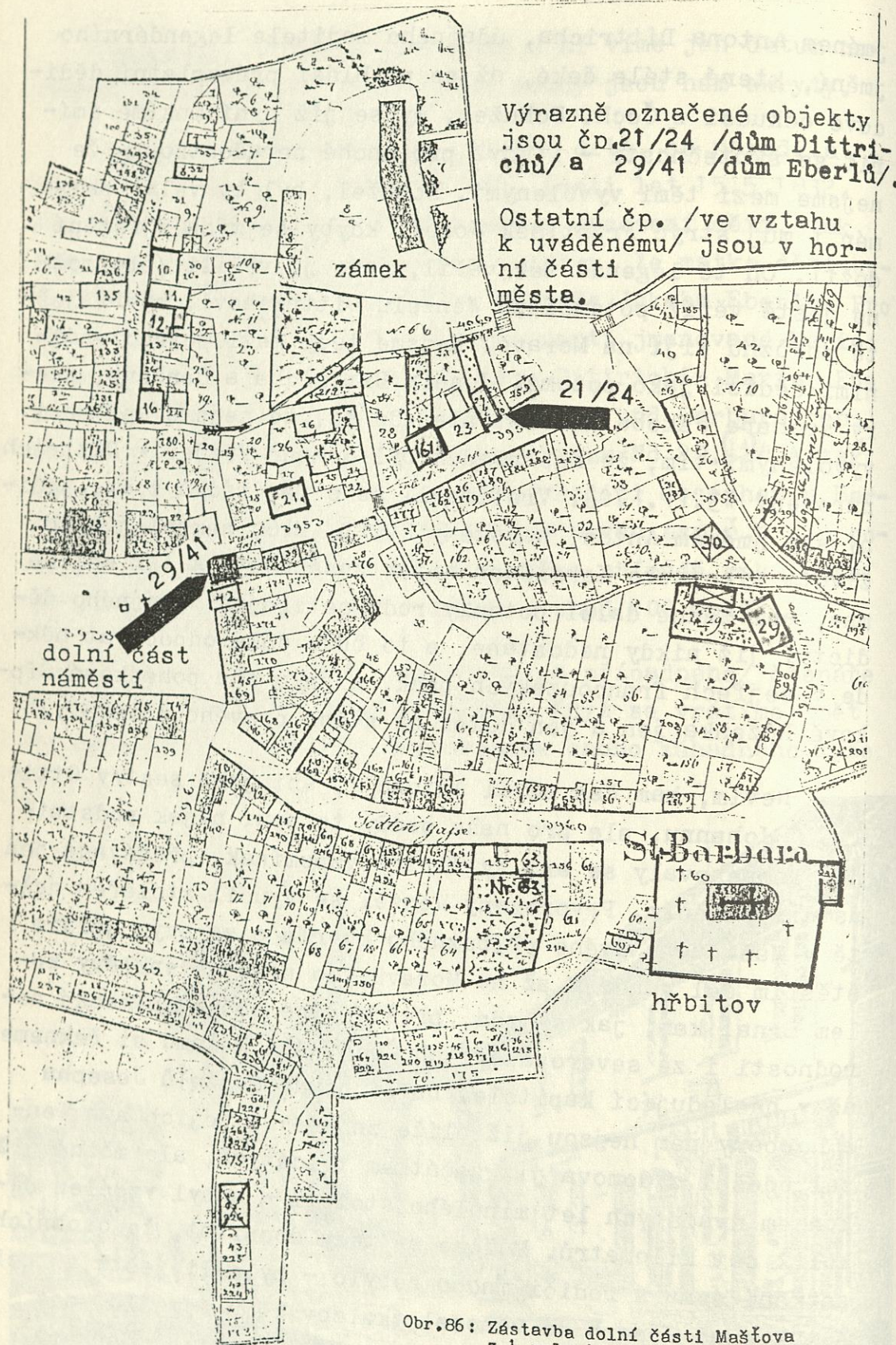

Obr.85: Mašťov minulého století

jménem Antona Dittricha, údajného majitele legendárního jmění, které stále čeká, až se přihlásí právoplatní dědicové odkudsi z Čech. Bohužel, my se již nyní musíme smířit se skutečností - i když pro mnohé neradostnou - že nejsme mezi těmi vyvolenými. Bohužel, byl by velmi zklamán i můj strýc František Josef, kdyby se mých zjištění dožil. On té legendě tak věřil, jako jí věřili /ale možná ještě věří/ potomci po Wenzelu Dittrichovi, kteří ještě porůznu žijí na Moravě. Nejsme tedy mezi potencionálními dědici jako potomci Josefa Dittricha a Barbory, dcery sochaře Jakoba Eberla, ale zdá se, že nejsme ani mezi vyvolenými tím, že náš předek byl Johann Frederik Dittrich, narozený 13.11.1703. Vrátime-li se o pár řádků zpět, jediný syn jménem Anton, narozený 29.10.1816, nemohl již do života výbojného Korsičana nijak zasáhnout. A tak ani na mne, ani žádné další potomky rodu se zřejmě z bájného dědictví již nikdy nedostane, a to bude dále odpočívat někde v sejfech francouzských bank, a jako ona pohádková Šípková Růženka jen a jen čekat na svého pravého prince...

Nevím, kam čas odvádl Antona 2, ani jeho sestry Ottilii a Johannu, ale pro naše osudy to není nijak podstatné. Nezachovaly se ani ty útržky vzpomínek, předávané jen ústním podáním. Prvorozený Wenzel se vyučil stolařem ještě v Mašťově u svého příbuzného Eberla a za svým dalším štěstím šel wandrem až na Moravu, do německé enklávy kolem Brna, kam, jak se zdá, přišlo více občanů německé národnosti i ze severozápadních Čech. Ale k tomu si řekneme až v následující kapitole. Další osudy manželů Josepha a Barbory nám nejsou již blíže známe - a jejich syn Wenzel odešel z domova již začátkem třicátých, ale možná již koncem dvacátých let minulého století - a byl vzdálen několik set kilometrů. Můžeme se tedy domnívat, že osobních setkání syna s rodiči mnoho nebylo - bylo-li ještě vůbec! A tak snad Joseph se věnoval tkalcovskému řemeslu, než předal svoji živnost synovi Franz Josephovi. A Barbara? Co dělávaly vlastně ženy řemeslníků? Jistě se ani nenudily, ani nemávaly dlouhou chvíli. Jen škoda, že vnoučci

Obr.86: Zástavba dolní části Mašťova z 1.poloviny 19.století

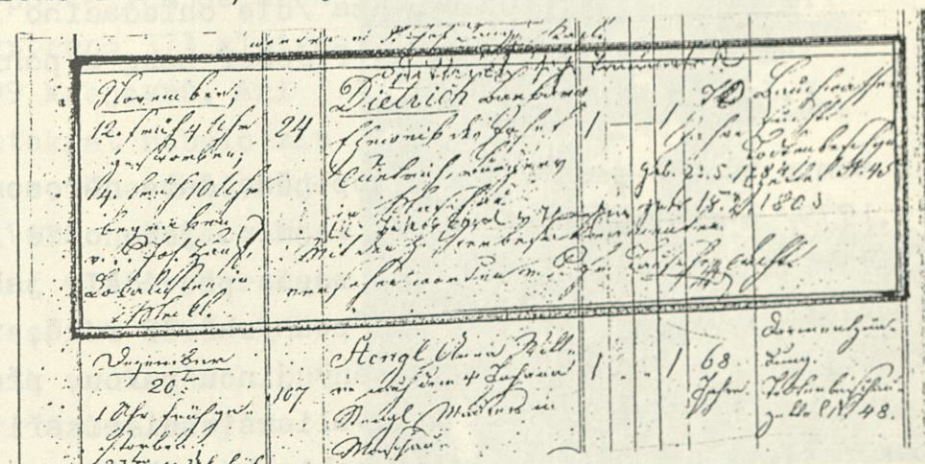
jejího milovaného Wenzela byli tak daleko, že je ani nikdy nemohla vidět. Snad jen občas těch pár řádků...

Milovaná Anna Barbara Dittrichová, modrooký sirotek po sochaři baroku a raného rokoka Johannu Jakobu Eberlovi, opustila svého manžela a své blízké, aby odešla na cestu nejdelší. Zápis v matrice zemřelých /obr.87/ říká:

Mašťov:

Dne 12.listopadu 1854 ve 4 hodiny ráno zemřela, a 14.téhož v 10 hodin byla pohřbena P.Josefem Langem, lokalistou v Mašťově, Barbara Dittrichová, manželka Josepha Dittricha, měšťana mašťovského z čp.24, ve věku 70 let. Příčina smrti: vodnatelnost /dle ohledacího listu č.45/.

Na kopii si můžeme všimnout, že zápis je doplněn datem narození /23.5.1784/ a datem sňatku /15.2.1803/ a údaj, že se jedná o dceru Jakoba Eberla. Tak tedy znovu máme potvrzenou přímou linii - a to naprosto dokonale. Barbara byla pohřbena u kostelíka sv.Barbory, své křestní patronky, který býval v dolní části města, tam, kde vede cesta do sousedních Němčan. A tato cesta, později ulice, se nazývala Todtgasse - tedy něco jako Cesta mrtvých - Poslední cesta. Konečně si můžeme prohlédnout dolní část města Mašťova na obr.86. Zástavba, na mapce zakreslená, je z poloviny minulého století, tedy z doby, kdy naši pra-rodice ještě žili.

Obr.87: Zápis o úmrtí Barbary Dittrichové, dcery sochaře Jakoba Eberla

[illegible]

Obr.88: Zápis o úmrtí Josepha Dittricha,
zetě sochaře Jakoba Eberla

A tou jmenovanou Poslední cestou musel o tři roky později projít také Barbořin manžel, se kterým měla osm dětí a prožila s ním téměř 52 roků života. Kopie matričního záznamu je na obr.88 a jeho přepis uvádím:

Maštov:

Dne 18. listopadu 1857 ve 3 hodiny odpoledne zemřel a 20. téhož v 10 hodin byl pohřben Joseph Dittrich, vážený usedlík a měšťan z Mašтова čp. 24, Podbořanský okres, ve věku 82 roků, katolík. Příčina smrti: tuberkulóza /dle ohledacího listu č.44/1857/. Zaopatřil P.Josef Lang a pohřbil P.Johann Wendel

Také v tomto zápise jsou v textu doplněna data narození /16.10.1779/ a sňatku /15.2.1803/, i jméno jeho otce /Joseph Dittrich/. I když se ten, kdo zápis prováděl, jaksi "nedopočítal", mně vychází věk na "pouhých" 78 roků, vypadá, že doplňky jsou dodatečně zapsány jinou rukou, přesto jsem si jenom povzdychl, proč nebývali všichni písaři mat-
rik tak pečliví a důslední, kolik mohlo být ušetřeno námahy, nervů, nejistot při hledání stop svých předků. Když

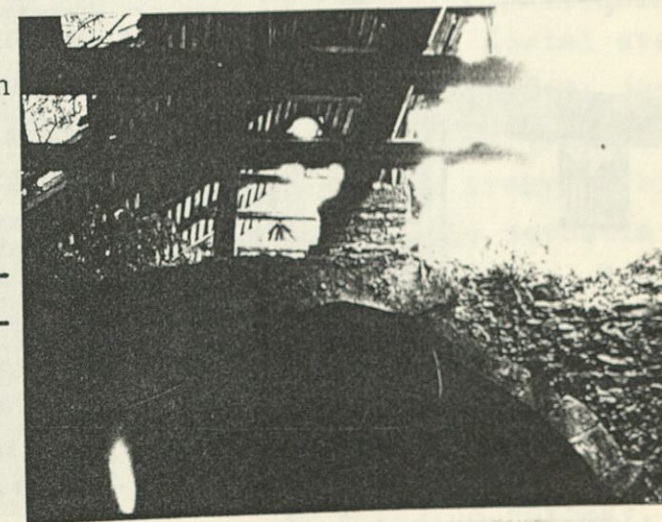

Obr.89: Pohled na zcela
zničený hřbitov

si ze známých záznamů srovnáme přesná data narození a smrti, zjistíme, že Dittrichové, pokud přežili i nebezpečné nemoci, jakou třeba byla TBC, dožívali se poměrně vysokého věku.

Dějiny Mašтова jsou také, bohužel, výčtem katastrof, epidemií, neštěstí. O některých již byla tzv. v čase zmínka. Rovněž 6. dubna 1859 opětovně hořelo. Oheň se rozšířil z čp. 18 a za oběť mu padlo 27 stodol. Přestože se k ohni sjely 2 městské, 1 zámecký a několik okolních hasičských sborů z vesnic, vybral si svoji daň

až do konce. Roku 1862 /16.října/znovu hořelo. V půl osmé ráno shořelo opět 12 stodol na Trávníku /am Anger/. Sotva byl oheň uhašen, chytlo v poledne znovu 6 domů, 8 stodol a hospodářských objektů v západní části města a na náměstí a lehla popelem. Silným větrem ještě chytly další dvě stodoly v severní části Maštova. Pro poškozené byly pořádány finanční sbírky po celých Čechách a vybráno 373 zlatých a 99 krejcarů. Ani tentokrát nebylo zlu konce. Znovu 20.října 1871 hořelo v Kostelní ulici /Kirchengasse/ 16 domů a několik vedlejších budov. O dva roky na to, v listopadu, v téže ulici ohněm zničeno 19 stodol.

Obr.90: Hřbitovní kostel sv.Barbory.
Vítězný oblouk a strop s prů-
hledem na honící se mraky...

Jak se uvádí v literatuře, bylo město Maštov postiženo ohněm v době od r.1854 do r.1890 celkem 30x !

Také Maštov měl své slavné rodáky. O Johannu Jakobu Eberlovi jsme si pověděli. Ale třeba r.1489 je

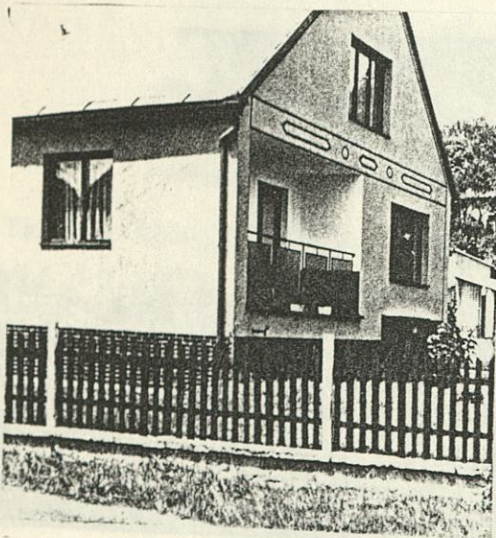
zmiňován nějaký místosudí Levy z Maštova, který spolu s místokancléřem Bohuslavem z Řehořova vydal na rozkaz krále Vladislava rozhodnutí ve věci sirotků Hynka z Valdštejna. Místní občan a lazebník /ranhojič/ Johann Wasmuth založil ve městě špitál už roku 1588, který byl později po požáru r.1776 znovu obnoven.

Slavným rodákem byl i Erasmus Dionys Krieger, kněz, který byl kaplanem a od r.1760 farářem v Radonicích, od roku tamtéž děkanem. Již v r.1776 se stal dómským farářem u sv.Víta v Praze, a od 28.11.1781 pak generálním vikářem a světícím biskupem pražským. Na biskupa byl konsekrován papežem Piem VI. Spolu se svými bratry, z nichž jeden byl rovněž knězem, další císařským radou v Plzni a dalším maštovským rodákem Christophem Polletem, farářem v Žaboklíkách, založil tzv. Krieger-Polletovu nadaci pro studenty.

Předkládám několik snímků maštovských domů. Jak již řečeno, k trvalým nejasnos-

Obr.91: Hrázděný dům čp.17 na parc. 17 - 18 na náměstí Maštova

Obr.92: Vilka čp.24 na parc. 24 /stav 1989/

tem ve vztahu k nejpravděpodobnějšímu řešení a vyřešení číslování domů ve městě, a také ke zprávě Okresního archivu Kadaň, jsem se rozhodl vypravit se znovu do Maštova a na místě si nějak udělat jasno. Pořídil jsem několik snímků, abych je

srovnal s indikační skicou. Procházel jsem tedy místy, kde ještě před 200 roky žili naši předkové. Je téměř jisté, že v místě, co stojí ta hezká vilka současné čp.24 /obr.92/, stával původně dům Dittrichů, který měl staré konskripční číslo 21 a po roce 1808 čp.24. Dům čp.29, tedy dům, kde se narodil a žil sochař Jakob Eberl, se mi zatím nepodařilo zjistit. Podle paní Klímové, se kterou jsem hovořil, stával dům toho čp. vedle jejich, tam, kde je nyní už jen vzrostlá zahrada /obr.95/. Ale mám určité pochybnosti, zde se zřejmě jednalo o čp. nové, které nemuselo být totožné s původním čp.29. Ale je tato skutečnost nejdůležitější? Podívejme se na ob.89 a 90, které nám přibližují stav

míst jejich posledního odpočinku. Kostel svatě Barbory je ruína, jehož střechou vidíme honící se mraky, hřbitov džungle zarostlá keři a plevellem. Tento stav trvá vlastně už od r.1945. A tak jsem smutně procházel a vzpomínal na své předky i jejich potomky, kteří zde zřejmě ještě v tomto století žili...

Obr.93: Dům čp.21 na parc.21

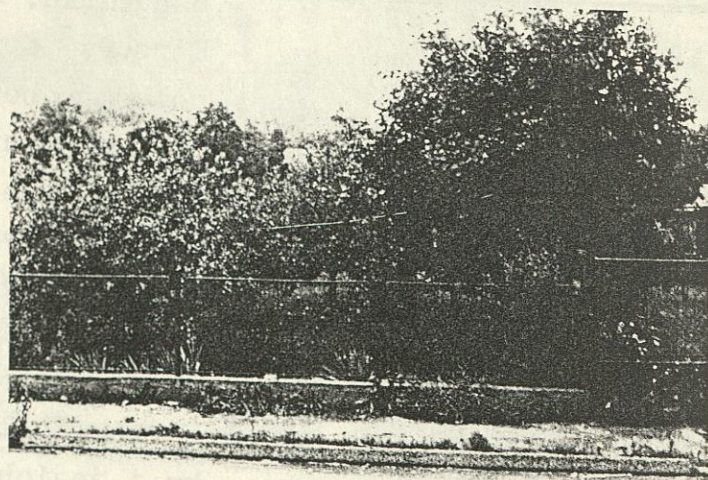
Obr.94: Dito - detail s číslem domu

Samozřejmě, že mne zajímalo, jaké byly osudy těch, kteří byli potomky loketského pláteníka Christiana Ditttricha a jeho ženy Marie. Poslední záznam v mi dostupné matrice zemřelých Mašťova uvádí např. Rosinu Ditttrichovou, obyvatelku čp.42, která zemřela 9.4.1883 a uváděna jako "vdova po Johannu Ditttrichovi, 68letá...", Byla to švagrová Wenzela Ditttricha, který byl v té době již více jak 10 roků po smrti. Dne 28.11.1877 se ženil Anton Ditttrich, nar.19.1.1845, obuvník na čp.183, s Annou Ottovou. Anton byl synem dříve vzpomínané obchodnice Magdaleny Ditttrichové. O vánocích - 26.12.1900 - si odvádí od mašťovského oltáře Franz Löschner, mlynářský mistr z čp.108 /na i.s. je mlýn označen čp.86 - č.108 je číslo parcely!/, Annu Ditttrichovou, nar.16.1.1875, dceru Johanna Ditttricha, usedlíka na čp.30 - atd. Koncem minulého století se ve městě nacházely rodiny Schusterle, Eberl, Sacher, Pollet, Krehan, Pfeifer, Melzer - abych vyjmenoval aspoň ta jména, s nimiž jsme se setkávali.¹⁵

A tak je docela možné, že někteří z potomků rodů se v poslední válce také podíleli na vítězstvích i pádu Adolfa Hitlera - a tak zřejmě nakonec odešli tam, odkud jejich předkové v polovině 17.století do Čech přišli...

Ale my musíme uzavřít kapitolu "Maschau" - a přemístit se na Moravu za naším předkem Wenzelem Ditttrichem...

Obr.95: Snad v těchto místech stával rodný i obytný dům sochaře Johanna Jakoba Eberla?

V. NĚMECKÉ KNÍNICE - STANICÍ PŘESTUPNÍ ?

Hodně vody uplynulo od doby, co se mašťovský ro-
dák Wenzel Ditttrich vyučil u svého vzdáleného příbuzného
Eberla stolařem, a vandrem se dostal koncem dvacátých let
či začátkem let třicátých až na Moravu. Přišel až do Němec-
kých Knínic - tehdy ještě psané Kynice, kde byl bratranec
jeho matky farářem. Jmenoval se Franz Xaver Eberl, a při-
pomněli jsme si ho již v minulé kapitole...

Podle cechovních artykulů, které vydal císař Karel VI.
5.ledna 1739, se stolaři měli učit tři roky a další tři ro-
ky jít vandrem. Pro zajímavost: např. pekaři, provazníci,
pokrejšvači a perníkáři se měli učit jen dva roky a dva ro-
ky jít vandrem, naopak zlatníci, kameníci, koželuhové, ho-
dináři se učili čtyři roky a stejný počet roků šli vandrem.
Vandr - to byla taková opravdová škola života. Jít nemusel
jen ten, "kdo byl na těle nedostatečný." Tato povinnost
platila i pro syny mistrů. A kdyby přece jenom někdo skuteč-
ně z nějakých příčin nešel, musel zůstat u některého mistra
ve městě kde se vyučil a pracovat dvojnásobný počet let.

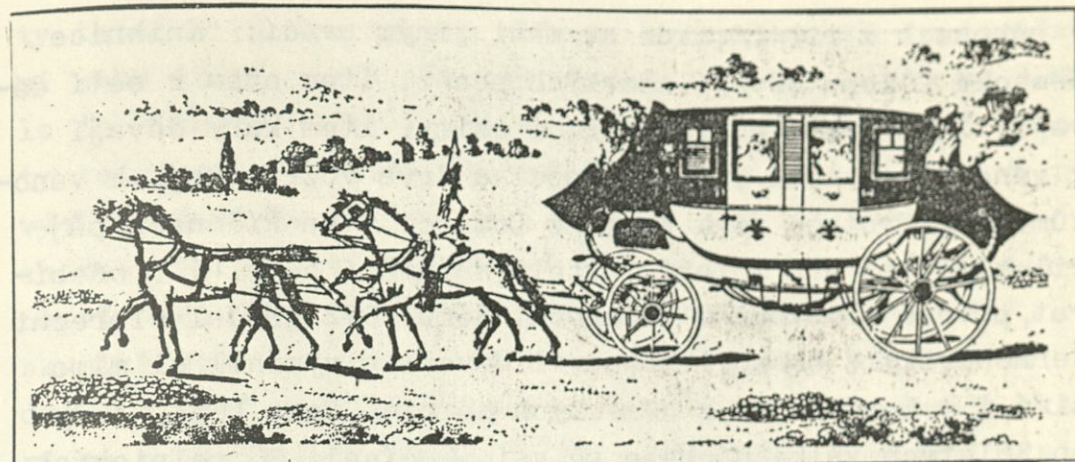
Ono dostat se do učení mívalo svoje pravidla. Dříve
musel být budoucí učeň katolického náboženství, do učení
směl být zapsán až po šestitýdenní zkoušce, něco jako zku-
šební době. Byl-li pak mistrem uznán, že může učení zdár-
ně ukončit, předložil křestní list nebo jiné platné vysvěd-
čení o svém rodě, a byl-li ve své době také poddaným, to
bylo u většiny lidu, musel ještě předložit vrchnostenské
povolení. Zaplatil do cechovní kasy poplatek 3 zlaté, za-
pisovateli 35 krejcarů a cechovnímu poslu 15 krejcarů. Mí-
val povinnost složit také určitý obnos jako záruku, že se
řádně doučí a vyučí. Dodatkem z roku 1751 bylo nařízeno,
že je zakázáno používat učeňů k pracím nesouvisejícím
s učením, např. kydání hnoje, vození dříví, žatí, robotám,
chování dětí a pod. Ale většinou to nebyla pravda, jak

se můžeme přesvědčit třeba z literatury, a my starší ještě z vyprávění; z vyprávění těch, kteří to zažili na vlastní kůži. Jak jinak by mohlo vzniknout ono známé rčení, že "učedník je mučedník?". Až r.1781 mohli dostat i nekatolíci dispens a mohli nabývat i mistrovských práv. V letech 1786 a 1787 bylo ještě ustanoveno, že učňové se mají vyká- zati aspoň dvouletou školou a před "dostáním za vyučenou" prokázat, že pilně navštěvovali opakovací cvičení i cviče- ní křesťanská, která se konávala obvykle v neděli odpoled- ne po požehnání v kostele.

Tovaryš musel před vystoupením dát svému mistru osm dní předem výpověď, bez vůle mistra nesměl držet tzv. mod- rý pondělek, jinak mu mohl mistr strhnout buď celý, nebo polovinu týdenního platu a "položít je do pokladnice cechu ...". Kdyby však býval mistr prozahálené dny nijak nepo- trestal, musel by on sám dvojnásobek zaplatit. Meškat pra- covní směny se tedy ani tenkrát nevyplácelo. Tovaryš byl také povinen dodržovat i večerní hodinu, v létě to bylo 10 hodin večer, v zimě 9 hodin večer, kdy se musel navrátit domů. Kdyby býval nepřišel, opět ho čekala pokuta ve pros- pěch cechovní pokladnice.

Pravidlem cesty tovaryšů bývalo, že vandrem chodívali tam, kde se mohli ve svém oboru zdokonalit, proto obvykle jejich cesty vedly do větších měst, kde také nejsnáze do- stávali práci. Hodně se tehdy chodívalo třeba do Vídně. Vandrovní šli světem jak se dalo, pěšky i s formany, kte- ří křižovali s náklady země od západu k východu či od se- veru k jihu. V první třetině minulého století již jezdily také poštovní dostavníky tzv. rychlíky, které zdolaly ces- tu z Prahy do Vídně s nutnými zastávkami a noclehy za 37 hodin. Na svých cestách zažívali tovaryši příběhy veselé i smutné, někdy měli dostatek, jindy hlad a ústrky. Býva- lo velmi zlé, když se dostali do kraje, kde lidé zmírali hladem či hromadnými nemocemi. Přes všechny těžkosti však sbírali nové zkušenosti, poznávali svoje řemeslo z jiné strany, než je viděli doma. Ale i když bylo nabyto sebe-

Obr.96: Poštovní rychlík z 1. třetiny 19. století

více cenných zkušeností, přece jenom cesta domů bývala nejsladší ze všeho, pokud ovšem tovaryš nezaložil svoji existenci jinde...

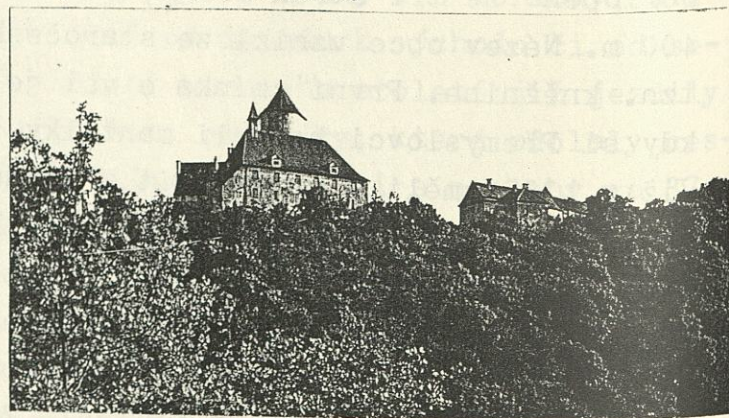
Dříve než se budeme věnovat osudu našich předků v té- to nové lokalitě, do které se přesunul Wenzel Dittrich, řekneme si něco o vsi, která se stala jen jakousi přestup- ní stanicí, jak je již naznačeno v samém názvu kapitoly. Německé Knínice - Knihnice - Kynice - Kněhnice - Knenich - Knehnice - Chneniz, abychom uvedli aspoň větši- nu názvů, byly výnosem min. vnitra z 30.5.1947 přejmeno- vány na Veverské Knínice. Leží v malém údolí na knínickém potoce, který vyvěrá v lese "Smiřovačky" v nadmořské výš- ce 454 m a vlévá se pod hradem Veverčí do dnešní Brněnské přehrady. Sama vesnice leží v nadmořské výšce 334 metry, obklopena ze tří stran vrchy, které dosahují výšky až 400 m. Název obce vznikl ze staročeského slova "knienie" tzn. kněžnina. První zmínka o vsi je z r.1223, v době, kdy si Přemyslovci brávali manželky z německých rodů. Již r.1335 směli v obci vařit a prodávat pivo. Odedávna patřila obec k tišnovskému klášteru Porta coeli, jemu by- li obyvatelé poddáni a povinni robotovat. Markrabě Jan, který vzal klášter pod svoji ochranu se všemi vesnicemi, jemu příslušejícími, nařídil purkrabímu hradu Veverčí, aby toto ochranné právo vykonával. Za to měli však oby- vatelé i povinnosti k zeměpanskému hradu, jak je psáno

v pŮhonech z r.1480, kde se mezi jiným uvádí: "Knihnice Německé 1 kopu dávají zemských peněz, item ovsa k setí dávají, item orati mají k jaři i ozimy, item kury dávají k vánocům a vejca k veliké noci a drva voziti mají k vánocům...". Protože však Znata z Lomnice a na Říčanech půjčil klášteru 900 tolarů, museli kníničtí od r.1565 odebírat pivo z pivovaru v Říčanech. Roku 1572 prodal Albrecht Černohorský z Boskovic Znatovi Veverří a vymínil si mimo jiné i 4 kopy vajec z Německých Knínic. Roku 1654, tedy po 30letých válkách, bylo ve vsi 56 čísel, 36 rolnických domů, 13 domků, fara, škola, hostinec, kořalna, dvůr, kovárna a mlýn. Patentem císaře Josefa II. z r.1782 byl zrušen klášter Porta coeli. Všechno bylo provedeno velmi rychle, i dominikální půda rozprodávána ve veřejné dražbě, konané 23.12.1782. V Kynicích byl dvůr který patřil klášteru, a z něho byly rozprodány např.:

- 1/ Františku Knottovi mlýn podkomorský čp.55 s jedním složením a kašníkem, 3 mírami polí, rybníkem atd. za 208 zlatých, 40 zl. roční činže a jisté výhody pro melivo panských sluhů,
- 2/ Šebestiánovi Vašíčkovi /!/ panský hostinec s cca 4 mírami polí za 386 zlatých a 40 zlatých roční činže s povinností odebíráni a nalévání panského piva,
- 3/ Josefu Bauerovi palírnu s právem výseku masa za 155 zlatých a 130 zl. roční činže,
- 4/ Františku Cardovi domek čp.44 s téměř 2 mírami polí za 130 zlatých a 7 zlatých roční činže.

Takto byl tedy rozkouskovan panský dvůr, který měl nejlepší pozemky a vytvořeny tzv. familie a vybaveny roboty. Celkem 19 sedláků se zavázalo platit po 20 zlatých každý za 156 dnů robo-

Obr.97: Hrad Veverří

ty tažní a 13 dnů roboty pěší, po 24 krejcarech za dovážení sáhu dříví, po 5 zlatých za dovoz 20 mír sladu na 3 míle do Tišnova. Dále 1 půlláník 90 zlatých za 78 dnů roboty tažní atd. Poddaní platili za robotu po 1 zlatém, 6 nových domkařů za robotu po 2 zlatých. Zbytků podzemních chodeb pak užívali obyvatelé jako sklepů. V rohovém jednopatrovém domě čp.19 sídlíval správce dvora /obr.98/, skupině domů v tomto areálu se ještě dlouho říkalo "ve dvoře." Celý majetek koupil r.1802 Vilém baron Mundy, který se z původního soukenického vandrovního tovaryše stal zakladatelem soukenické továrny v Brně, zbohatl zejména za napoleonských válek, koupil si šlechtický titul a stal se majitelem panství Veverského i Tišnovského. Vilém baron Mundy zemřel již 22.5.1805 a dědicem se stal jeho syn Jan, který panství prodal roku 1830 švédskému exprinci Gustavu Wassovi za 620 tisíc zlatých C.M.

Zdejší farní patronát i desátky patřily tišnovskému klášteru, který si také obsazoval faru kněžími své řehole, tedy cisterciáky. Posledním byl Edmund Kocourek v létech 1780 - 1797. Zrušením kláštera přešlo právo na světské pány. Ze světských /neřádových/ kněží zde byli nejdéle Vavřinec Brychta /1797 - 1811/. Po něm následoval nám již známý Franz Xav. Eberl. Byl do funkce ustanoven 6.12.1819, tedy právě v den svých 28. narozenin, když již předtím působil jako kaplan na faře v Komíně /Brno-Komín/. V Kynicích byl v pořadí 17. farářem a působil zde od zmíněného roku 1819 do jara 1841, kdy si vyměnili svoje farnosti s Janem Melískem, který byl farářem v Horních Dubňanech.

Původní zbytky klášterního kostela se nacházejí v nižších partiích kostelní lodě, na severu s gotickým portálem. Věž byla přestavěna v 16.století, barokní úprava kostela byla provedena v pol. 18.století, kdy se zvýšila kostelní loď asi o 12 metrů, zaklenula a završena kostelní věž, vysoká 33,7 metru. Velký zvon dali r.1567 ulít tzv. pikarti a nápis hlásá: TENTO ZWON GEST SLIT OD WAC-

ZLAWA KONWARZE Z
WELIKE BITESSE K
SWOLANI SLOWA BO-
ZIHO DO CHRAMU PA-
NA BOHA WSSEMOHOU-
CIHO LETA PANIE

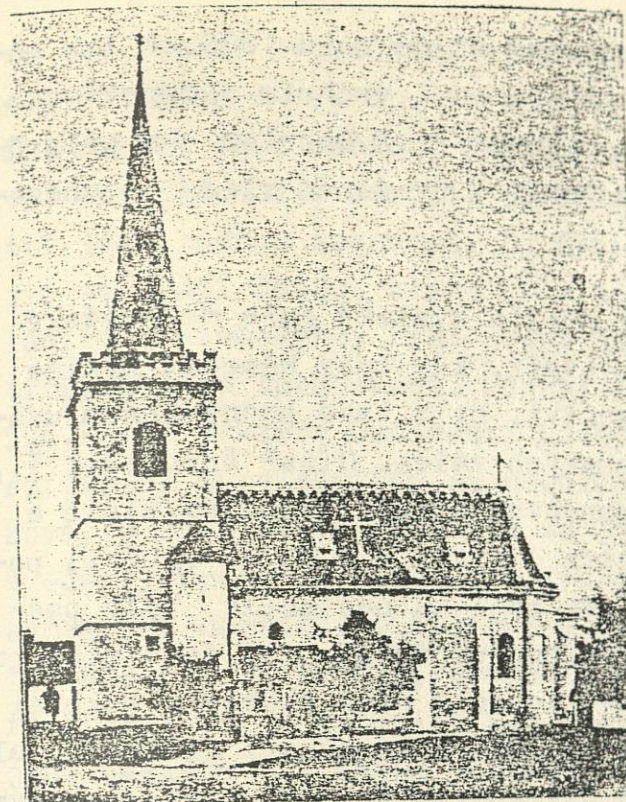
1657. K tomuto zvo-
nu, vážícímu 6 cen-
tů, se váže zajíma-
vá pověst. Kníničtí
se nedohodli přesně
na ceně zvonu a po-
tom se jaksi zdrá-

Obr.98: Dům čp.19, býv.dvůr. Vlevo je čp.20,
kam se přišel Wenzel Dittrich

hali zaplatit skutečně požadovanou cenu. Ráno však marně
čekali na zvonění. Chasa mistra Konváře, která zvon do vsi
přivezla a vysadila na věž, v noci opět odvezla do Velké
Bíteše. Vesničtí se za nimi honem vypravili, dohonili u Při-
byslavic a v nastalé potyčce zvítězili a zvon si odvezli ví-
tězně domů. Jak se s mistrem Václavem vyrovnali, však již
pověst nepraví. Prostřední zvon vážící 5 centů, z roku 1515
s nápisem: REGINA COELI LAETARE ALL. RESURREXIT SICUT DIXIT
ALL. ORA PRO NOBIS DEUM ALL. 1517¹⁶ Malý zvonek byl ulit až
roku 1862. Kostel zasvěcen sv.Mikuláši, vedlejší oltáře Na-
vštívení Panny Marie asv.Janu Nepomuckému. Části obce za fa-
rou se říkalo "za brankou", byl to název ještě z dob, kdy
tudy byl jediný příchod do obce od východu. Cesta se na noc
zavírala brankou.

K farnímu hospodářství patřil jeden lán polí ve 3 dí-
lech, louka, lesík, zahrada a desátek. Filiálně patřivala
ke kynickému beneficiu i Svatoslav, ale pro velkou dálku
tam byl r.1756 ustanoven samostatný lokalista Otto Zeman.
Jednotřídní škola byla ve vsi již k r.1654, ale vůbec nej-
starší zmínka o kostele a tedy i o škole je už z r.1259.
Dříve bývaly tyto instituce většinou spojeny. Duchovní
správcové i kláštery dbali o zřizování škol, protože bez
zpěvu a hudby se nemohly konat liturgické obřady. Dříve
tak používané slovo "kantor" je z latinského "cantare",

Obr.99: Kostel sv.Vavřince v Brně-Komíně
/stav 19.stol./ Zde působil
P.Fr.X.Eberl do roku 1819

t.j.zpívají. Roku 1645
byla obec přepadena
švédskými vojsky gene-
rála Torstensona, kte-
rý se pokoušel dobýt
nedaleké Brno. Z té do-
by je zpráva, že v Ky-
nicích není školy. Ten-
to stav trval do roku
1653. Farář z té doby
podával zprávu, že Švé-
di kostel úplně vylou-
pili a školu rozbořili.
Pak ještě existuje na-
hodilá zmínka v matri-
ce Říčany k roku 1709:
"...dne 11.března Joha-
na, 22letá dcera Danie-
le Střely, rektora sko-

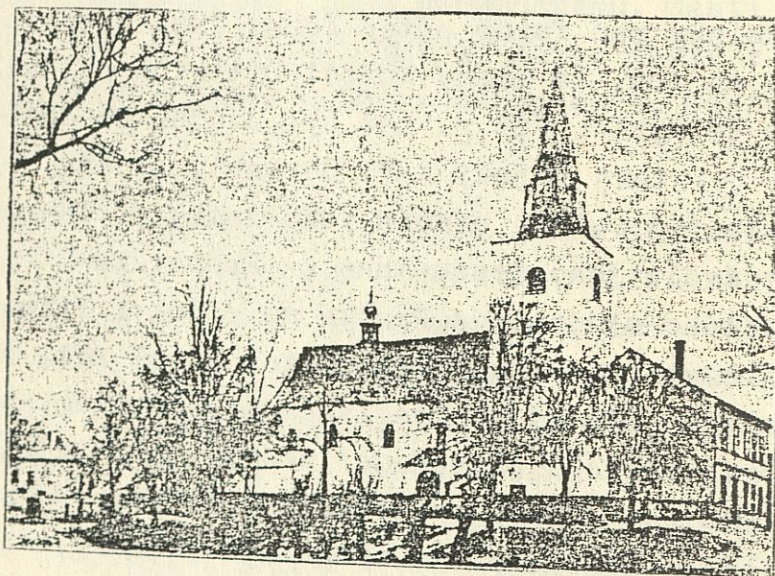
ly v Německých Kynicích, jdouc z Říčan domů ještě s dvěma
ženskými, na cestě zmrzla i s nimi. An je sníh zavál, byly
jejich mrtvoly teprve 17.března pochovány a sice na hřbi-
tově kostela Říčanského..."

Kynický pan farář pater Franz Xav. Eberl se tedy asi
podílel na tom, že mladý Wenzel Dittrich přišel z rodného
Maštova do Kynic. Již r.1832 byl uváděn na domě čp.48, fa-
ře, kde byl také nějaký Karl Gerbert, bednář /Bindermeis-
ter/, ale již r.1821 uváděn jako zemřelý. Téhož roku se
totiž vdávala jeho dcera Anna za Františka Strážnického,
mysliveckého mládence z Prudké na panství Tišnovském. Za
svědka tomuto páru je zapsán Anton Eberl /!!!/ z Mikulovic
či Mikulova, bývalý nadmyslivec na Veverském panství až
do r.1817, s jehož jménem je také spojen dar oltářního
obrazu svatého Jakuba ve Veverské Bitýšce za 120 zlatých
v roce 1804. Zajímavou je snad i skutečnost, že bratr zmí-
něného ženicha Františka, Vincenc Strážnický, byl jmeno-
ván vrchním nadmyslivcem po Antonu Eberlovi a pobyl v té-

to funkci na Veverském panství až do roku 1838. A tak můžeme přemýšlet, jaký vztah byl mezi vrchním nadmyslivcem Antonem Eberlem, farářem páterem Fr.X.Eberlem - a případně ještě Wenzelem Dittrichem?! V uvedeném sledu přicházeli do těchto končin...

Jak jsme již řekli, přešla kynická fara na světské majitele a rokem 1821 k Veverčí, kdy byly Německé Kynice "přivtěleny" k tomuto panství. Byla také poznamenána událostmi nedávných napoleonských válek. Císař František I., aby sehnal peníze, dal puncovat a vážit všechny zlaté a stříbrné předměty především z kostelů a za to vybíral poplatky. Protože tyto příjmy zdaleka nestačily, byly postupně odebírány i bohoslužebné předměty, aby se z nich razily tak chybějící peníze. Kostely sice obdržely jakousi náhradu, ale poprvé až roku 1821 a to zčásti finanční, ale z větší části jen formou obligací s úrokem, které pak byly spláceny ještě hodně dlouhou řadu let. Takže i s těmito problémy se musel "strýček" Eberl potýkat. Byl jistě jakýmsi záchytným bodem pro přišedšího Wenzela Dittricha, který pak s největší pravděpodobností provozoval v Kynicích svoje řemeslo - a to zřejmě v bývalé živnosti již zmíněného zemř. Karla Gerberta na farním statku...

Obr.100: Fara, kostel a škola v Něm.Kynicích /stav 19.stol./.
Působíště P.Fr.X.Eberla v letech 1819 - 1841

V těsném sousedství bývalého dvora stojí dosud jednoposchoďový domek čp.20 /zčásti vlevo na obr.98/. Zde žil r.1827 Jiří Juřica, uváděný jako kolonista, tedy do vsi přistěhovalý. Narodil se kolem r.1791, avšak nezjistil jsem, odkud pocházel. Do Kynic se zřejmě přistěhoval již se svojí ženou, která byla dcerou Jakuba Hemaly,čtvrťlátníka z Hlubokého, nyní Lesní Hluboké a jeho ženy Františky rozené Dundáčkové. Jmenovala se Anna a narodila se 5.6.1805. Některé okolnosti nasvědčují tomu, že jako dospívající byla služkou na usedlosti svého bratra v Pejškově, a snad právě odtud se za Jiřího Juřicu provdala a odešli spolu do Německých Kynic. První jejich dítě - synek, se narodil 10.11.1827 a byl pokřtěn Jan Evangelista, ale již 23.8.1830, dvaapůlletý, zemřel na osypky. Dcera Františka se narodila 6.4.1829, ale její další osudy jsem nesledoval. Avšak manželství netrvalo dlouho. Jiří Juřica zemřel 18.5.1831 na tuberkulózu ve věku 40 let a byl pochován při kostele sv.Mikuláše v Kynicích. Až po jeho smrti, 6.6.1831, se narodila další dcera, pokřtěná Anna, ke které toho však rovněž nemohu moc povědět. Stala se tedy Anna Juřicovou, původem z Hlubokého, ve svých 26 letech vdovou a zůstala s dvěma maličkými děvčátky Františkou a Aničkou - pohrobkem. Možná, že nás okamžitě napadne srovnání s Teresí Eberlovou a pohrobkem Barbarou, matkou Wenzela Dittricha...

Hluboké. Možná se nám vybaví Devět křížů, dnes známý motorest při dálnici Praha - Brno. Ale k této lokalitě se váže dávná pověst. Sama obec Hluboké měla po 30letých válkách jen 9 domů osedlých, 8 bylo pustých. Ves ležela v hlubokých lesích - proto to jméno - a patřila od nepaměti ke statku Domášov, který byl již r.1048 darován Rajhradskému klášteru, tehdy založenému. Jedná se tedy skutečně o velmi staré osídlení. V blízkosti se kdysi dovalo stříbro. Rod Hemalů je uváděn jako rod starobylý. A snad k té pověsti: různě velikých 9 křížů, se sochou uprostřed, bylo postaveno na památku události, tzv. krvavé svatby. Byl zde r.1540 přepaden svatební průvod je-

doucí z Bíteše a při tom 9 osob přišlo o život. Bylo prý to tak: Cestoval obchodník zdejšími lesy a onemocněl. Dcerou jednoho zdejšího sedláka byl nalezen na cestě a u nich doma ošetřován. Když se uzdravil, slíbil, že se jednou vrátí a svoji "ošetřovatelku" si vezme za ženu. Skutečně se po několika letech vrátil a když se po dceři sedláka ptal, dověděl se, že se právě vdává s jedním selským synkem v Bíteši. S myslivcem si počkali na svatební průvod a 7 osob zavraždili a nakonec si vzali život i oni dva. Kříže vždy stavěl klášter Rajhradský - a např. r.1824 se zde zúčastnilo mnoho lidu...

Protože byla Anna Juřicová nejen vdová mladá, ale zřejmě i vdova pohledná, neušlo to ani Wenzelovi Dittrichovi, ale ani snejvětší pravděpodobností páteru Eberlovi. Bylo již jeho příbuznému a rodákovi 28 roků, měl řemeslo a dá-li se usuzovat z fyziognomie jeho potomků, nebyl také jako muž k zahzení. A tak se stalo, že za třičtvrtě roku se vdova Juřicová znovu provdává, za Wenzela Dittricha, narozeného "kdesi na konci Čech", který prý míval problém se vůbec se svojí nastávající domluvit. On Němec, ona Češka. Ale láska nezná překážek, a mladí se dovedou obvyklé domluvit i za mnohem horších okolností, bez jakýchkoliv bariér ať již jazykových, tak národnostních či jiných. Uvádím prepis matričního zápisu z matriky oddaných, je to oten zápis, který mě zpětně nasměroval v dalším pátrání po našich předcích do Mašтова a Lokte. Kopie je na obr.101.

Německé Kynice:

Dne 7.února 1832: Ženich: Dittrich Wenzel, zdejší stolařský mistr, syn Josepha Dittricha, tkalcovského mistra z města Mašтова v Čechách, Žatecký kraj, a Barbary, dcery Jakoba Eberla, jeho manželky. Věk 29 roků, katolík. Nevěsta: Anna, ovdovělá po Jiřím Juřicovi, dcera Jakuba Hemaly čtvrtlánika z Hlubokého, domášovské panství, a Františky rozené Dundáčkové, jeho manželky. Věk 27 roků, katolička. Svědkové: Jan Svoboda, po-

<p>48. 30.</p>	<p><i>Handwritten text in German script, likely a church record or marriage certificate.</i></p>	<p><i>Handwritten text in German script.</i></p>	<p><i>Handwritten text in German script.</i></p>
<p>48. 30.</p>	<p><i>Handwritten text in German script.</i></p>	<p><i>Handwritten text in German script.</i></p>	<p><i>Handwritten text in German script.</i></p>

Obr.101: Zápis o sňatku Wenzela Dittricha s Annou, vdovou Juřicovou

loláník, místní a Antonín Sedmík, pololáník z Rudky. Oddával: P.Franz Xav.Eberl, farář.

Wenzel tedy sňatkem získal nejen mladou pohlednou vdovu, ale do začátku i dvě malé holčičky po nebožtíku Juřicovi. Manželé bydleli v domě čp.20, hned vedle rohového domu bývalého klášterního velkostatku. Tam tedy žili, tam se jim rodily ale i umíraly jejich děti, v tomto domě nakonec zemřeli i oni sami...

Jan Evangelista - první dítě novomanželů, narozené za necelý rok po svatbě. Jméno si zřejmě prosadila matka, snad jako vzpomínku na její dítě stejného jména z prvního manželství, zemřelé ve věku necelých tří let. Kopie matričního záznamu je na obr.102 a já uvedu překlad:

Německé Kynice:

Dne 14.ledna 1833 - čp.20 - Jan Evangelista. Otec: Dittrich Wenzel, stolařský mistr zdejší.

Již jsem se zmínil dříve, že naši předkové tzv. po přeslici - to je rod mojí matky - byli Němci a to do té doby, než později splynuli s českým živlem. Proto se také snažím zachovávat jejich jména v původní, to je německé podobě. Tato asimilace probíhala právě v Německých Kynicích a to v podstatě dětmi Anny a Wenzela Dittrichových.¹⁸ A proto také již mohu říci, že Jan Dittrich začal chodit do školy v Kynicích roku 1839. Byla to vlastně nová škola, postavená na účet Veverského patronátu, snad na jiném místě pod kostelním návrším, kde dříve býval i místní hřbitov. Původní škola totiž shořela 14. dubna 1824, a tak lze do jisté míry předpokládat, že na nové škole se svým řemeslem podílel právě i Wenzel Dittrich. Učilo se již podle tzv. nového školního plánu, který byl vydán 7.3.1804 za císaře Františka I., kterým byl nahrazen všeobecný řád školní ze 6.12.1774. Pro život našich předků bývaly nejdůležitější institucí nadále zachované školy triviální, které byly nejrozšířenější právě na vesnicích. Tohoto názvu se v současné době možná trochu zneužívá ve smyslu pejorativním a neadekvátním. Tyto školy sloužily jako základní stupeň vzdělání. Vyučovalo se předmětům: náboženství - tedy především morálce, čtení, psaní, počítání a praktickému návodu k některým písemnostem, ale také hospodářství. Do školy se chodilo od 6 do 12 roků. Odrostlejší mládež /do 20 let/ byla nadále vyučována duchovními správci a učiteli především o nedělích a svátcích odpoledne a to zdarma. Učitelé byli od r.1814 vedeni jako státní úředníci, a bylo jim tedy dovoleno nosit i uniformu. Učitel triviální /tedy vlastně základní/ nosil uniformu tmavozelenou s hnědým límcem a výložkami, postříbřenými knoflíky a kordík. Uniforma byla zdobena přezkami a vyšíváním. Je také zajímavé, že v poslední době udělovaný titul "vzorný učitel" není institut nijak nový. Tyto tituly byly udělovány již podle zmíněného školního řádu těm učitelům, kteří vzorně vedli právě nedělní a sváteční opakovací hodiny, a podíleli se tedy na vzdělávání nejširšího, prostého lidu. Dávaly se i peněžité renumerace /odměny/; např. v r.1821 ve výši 25 - 30 zlatých těm, kteří byli vzorní, mravní a nejméně 5 roků opakovací hodiny úspěšně vedli.

Byli ustaveni tzv. školdozorci, o jejichž jmenování na vyšších stupních rozhodovala příslušná konsistoř /biskupský úřad/. Důraz byl zejména kladen na odbornost a na mravnost. Nad místními školami mívali obvykle dozor místní duchovní. Tyto osoby byly k vykonávání dozoru schopné, protože každý kněz měl jednak zkoušku z katechetiky a pedagogiky a všeobecně svým vzděláním civilní učitele zpravidla předčil. V této souvislosti je třeba si uvědomit, že počátky všeho vzdělání byly v církevních institucích, klášterech a pod., a to nejen ve vrcholném středověku, kdy nejen prostý lid neuměl číst a psát, ale mnohdy byly tyto základní disciplíny na hony vzdálené i vladařským dvorům. Vzpomeňme si, kolik filozofů, vědců, badatelů, spisovatelů, malířů a dalších vysoce vzdělaných lidí dala církev světu! Uvažme, kolik z nich bylo právě z venkovského lidu a nebýt církevních institucí, byly by jejich talenty navždy pohřbeny.

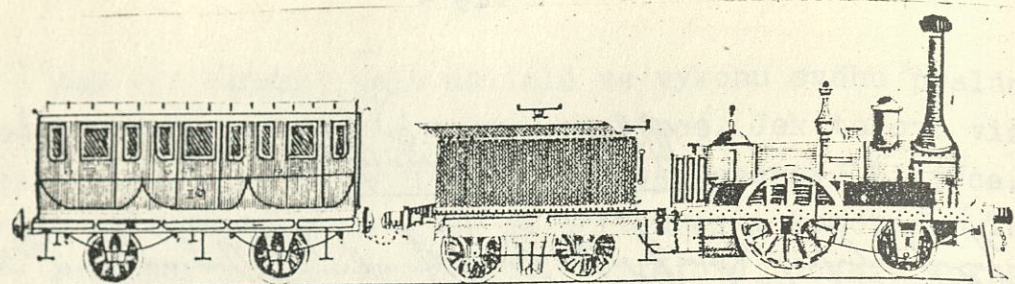
Kynickými učiteli v době školou povinného Jana Dittricha byli František Celbr a potom Antonín Boháč, který roku 1846 přešel do Komína /Brno-Komín/. Jakousi povinnost vůči svým patronátním školám na Veverském panství pocítoval i majitel, švédský princ Gustav Wassa, který žil v naší zemi ve vyhnanství. Jeho péčí se dostalo i škole v Kynicích. Založil nadaci na podporu pro vzdělávání dětí.

Až do r.1832 se kandidáti učitelství po tři měsíce prakticky cvičili u některého vzorného učitele na tzv. hlavní škole /ty bývaly ve větších městech/, nebo s dovolením obvodního školdozorce i u jiného způsobilého učitele. Když se podrobili zkoušce, byli ustanoveni za tzv. pomocníky. Teprve po jednoroční praxi a úspěšném složení další zkoušky, a při dovršení věku aspoň 20 let, získali učitelskou způsobilost. Tato praxe byla r.1826 zpřesněna výnosem brněnské konsistoře tak, že každý kandidát musel absolvovat aspoň 3 třídy hlavní školy a 6 měsíců praktického výcviku.

Obr. 105: Lokomotiva "Moravia" s osobním vozem 1. třídy Severní dráhy Ferdinandovy z roku 1837

Po vyjití školy se Jan Dittrich vyučil u svého otce - jak jinak - stolařem. Jaký byl jeho osud, než jsem mohl zachytit jeho další stopu v Deblíně, kde se ženil, nemohu uvést, nezachovaly se ani písemné památky, ani moc z ústně předávané rodinné tradice. Zdá se však, že ho na Blahoňov přivedla nějaká známost a doporučení, protože žena Františka Mičánka, který hospodařil na čp.1 v Blahoňově, jak si později povíme, byla rozená Chalupová z Hlubokého, tedy asi známá Janovy matky Anny, která ze stejné vsi rovněž pocházela. Ale pravdou je, že již několik roků před svojí svatbou pracoval jako řemeslník na stavbě usedlosti čp.4, pro nového majitele Josefa Babáka. A protože podle mého zjištění jsou v domě ještě např. některé původní dveře a do nedávna také okna, jednalo se zřejmě o práci Janových rukou. To mi ostatně potvrdili i ti, kteří pamatují více než já.

V této kapitole se věnujeme Německým Kynicím, proto si - jako ostatně již několikrát - povíme všechno, co je pro nás možná zajímavé a co se mi podařilo zjistit. Obci se nevyhnula ani válka rakousko-pruská roku 1866. Byly nařízeny sbírky na najímání dobrovolníků a na podporu raněných, sedláci měli nařízenou povinnost s povozy k odvozu vojenského materiálu do Brna. Našel jsem i poznámku, že i Katov a Křižínkov musel vyslat po dvou povozech. Okres Tišnovský musel toho roku dodat pro armádu na 6 tisíc bochníků chleba po 3 librách a 3 lotech /tedy asi 2 kg/. Bylo nařízeno připravit větší počet nemocnic v Předklášteří, Braníškově a Velké Bíteši. Zajisté zajímavá je instrukce daná vozům, aby po silnicích jezdili a vyhýbali se vpravo. Zajímavá z pozdějšího pohledu, protože jízda vpravo byla v našich zemích zavedena až v roce 1939! Prusové

ve vesnicích rekvírovali co se dalo, potraviny, pití, oves a seno pro vojenské vozatajstvo atd. Při stravování pruských vojsk se čítalo na důstojníka 1 zlatý 66 krejcarů, pro mužstvo po 85 krejcarech. Válečných náhrad za škody se však obyčejní lidé dlouho domáhali, zcela uspokojen však obvykle nebyl žádný. Podívejme se, jaký byl tehdejší vojenský rozpočet na stravu /na jeden den/: snídaně byla za 13 kr. V této položce započítán lot kávy za 4 kr., 2 loty cukru za 2 a půl kr., 2 žemle za 4 kr. a smetana také za 2 a půl kr. Oběd v hodnotě 90 krejcarů obnášel za 13 kr. půl libry masa, 5 kr. příprava polévky, omáčka či zelenina v hodnotě 10 kr., půl libry pečeně za 25 kr., 15 kr. stál salát, 2 kr. chléb - a navrch za 20 kr. půl mázu piva! Ke svačině byla káva za 13 kr., ve večeri za 50 kr. bylo započítáno půl libry pečeně s příkrmem, chléb a půl mázu piva. Pokud se vám zdá, že se snad jednalo o hostinu, máte do jisté míry pravdu, takto si žili jen páni důstojníci. Mužstvo mělo ke snídani a svačině kávu po 13 kr., k obědu půl libry masa s příkrmem za 23 kr., na večeri brambory, sýr či něco podobného, co se dalo pořídit za 10 kr. K tomu pak za 14 krejcarů pecen chleba, asi na zajezení a půl mázu vína za 12 krejcarů na povzbuzení nálady. Náklady na pruská vojska šly zřejmě na útraty "hostitelské země" - a tak již 18.10.1866 jel císař pán se osobně přesvědčit, jak touto nevítanou návštěvou utrpěla země. Přijel vlakem do Brna, pokračoval přes Vyškov do Olomouce, do Šternberka a Opavy, odtud do Pardubic a přes Jihlavu a Znojmo, kde byl 8.listopadu, zpátky domů, do Vídně...

Mezitím se v Kynicích oženil Janův mladší bratr Václav s Anastázií, dcerou Antoše Cardy a Cecilie rozené Jurnečkové. Cardové byli uváděni také v domě čp.20. Svatba se konala 1.3.1859 a téměř do roka se jim 16.3.1860 narodil Josef - který se posléze přiženil do Křižínkova a tam roku 1936 zemřel. Vincenc - přišel na svět 5.1.1862, vyučitel se krejčím a žil v Kynicích na čp.13. Následoval syn Cyrill - narozen 31.10.1863, který v dospělosti vlastnil

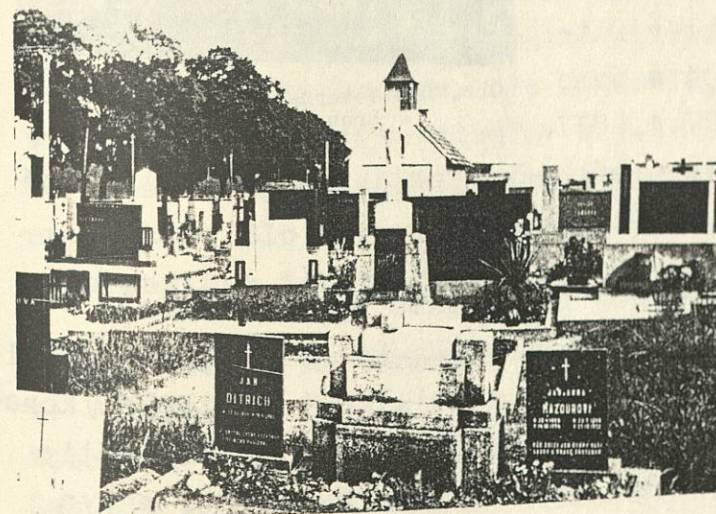

v obci hospodářství. Další syn Antonín - narozen 6.2.1866 zemřel za necelé dva týdny, 18.2.1866 na psotník. Také první dcera Filoména - která se narodila 25.3.1867, zemřela již 27.8.1867 na stejnou nemoc. Ludmilla - narozená 3.8.1868, se později provdala za nějakého Novotného. Další syn František Václav - spatřil světlo světa 17.8.1870, žil na rodném domě čp.20, a převzal od otce Václava řemeslo i dílnu. V jeho rodině pak dožili rodiče Václav a Anastázie. Ale přišel ještě jeden synek, dne 2.12.1872 narozený Jan Mikuláš - o kterém si ještě povíme. Otec Václav zemřel 3.8.1905 a matka Anastázie skoro o dvacet roků později, 22.2.1925. Ale to jsme trochu předběhli dobu...⁽²⁰⁾

Jak již řečeno, rodiče Jana, Václava a dalších dětí, Anna, rozená Hemalová a její manžel Wenzel, dožili svůj život u syna Václava na čp.20. Anna opustila tento svět v 67 letech dne 17.5.1872 sešlostí věkem. Zřejmě všeobecná vyčerpanost, epidemie cholery, smrt některých dětí, válka... Její muž, můj 2.praděd Wenzel, rodák z Čech, německého Maschau, ji následoval téhož roku 31.12.1872, tedy na Silvestra. Příčinou byl zápal plic. Bylo mu 69 a půl roku, a přišlo prý to dost náhle; ještě snad o vánocích byl na půlnoční a v duchu si probíral svůj život, zatímco pod klenbou kostela sv. Mikuláše, toho dobrotivého světce, jehož mají odedávna nejraději děti, se ozývaly velebné tóny varhan a zaplňovaly prostor kostelní lodi radostnou, ale i tklivou písní, která se rozšířila po celém mocnářství i okolních zemích z malého hornického Oberndorfu u Salzburku, kde poprvé zazněla o vánocích r.1818, v kostele zasvěceného stejnému světci. To mu bylo 15 roků - a teď je stařec!

Stille Nacht, heilige Nacht!
Alles schläft, einsam wacht
nur das traute, hochheilige Paar.
Holder Knabe im lockigen Haar,
schlaf in himmlischer Ruh',
schlaf in himmlischer Ruh'.⁽²¹⁾

Ten nový pan učitel taky hezky hraje, a hlas má jako zvon. Ten předešlý, Peregrin Hrdina, zemřel krátce po Novém roce. Nový pán, František Peša, který pocházel z Věžné, za hracím stolem královského nástroje vyzpíval radostné "Gloria in excelsis Deo! a Wenzel Dittrich bilancoval dále svůj uplynulý život, jakoby cítil, že jeho pozemská pouť zanedlouho skončí. Vzpomínal na svoje rodiče, otce Josepha a na ten jeho věčně hrkající stav. Na matku Barbaru, která nikdy nepoznala svého tatínka, význačného sochaře Jakoba Eberla... Vzpomínal na svoje příbuzné tam daleko v Čechách, v Maschau, kde od mládí nebyl... Vzpomínal na svoji věrnou životní družku Anny, se kterou prožil více jak 40 roků, kterou letos v květnu doprovodil na místní hřbitov... Vzpomněl si na svoje děti, které tak záhy zemřely, Josefa, Mariannu a Barboru, ale i na Fanny a Anči, které sňatkem s vdovou Juřicovou vzal do své péče jako táta... Co dělá Tony? Jak se vede Hansimu, již ho dlouho také na Blahoňově nenavštívil, přece již jen ty nohy tak neseleží... A asi už ho nenavštíví. Viděl je naposledy v květnu, když přišli s dětmi na pohřeb, to bylo asi naposledy. Děti Václava - ty měl kolem sebe ve vsi... A taky musí po půlnoční podívat se ještě za nebožkou Anny...

Obr.1 06: Veverské Knínice - hřbitov,
v popředí hrob rodiny
Dittrichovy

Ještě o vánocích ulehl. Zápal plic byl v té době poměrně nebezpečnou nemocí. S koncem roku dokončil svůj život. A tak zhruba po vánočním svatvečeru, zezněla v kostele mešní píseň za zemřelé, když se kyničtí občané loučili se svým dlouholetým sousedem...

Herr! Vor deine, Gnaden Throne
betten deine Kinder heut;
sei uns gnädig und verschone,
die dein Sohn am Kreuz befreit...⁽²²⁾

Jak se vyvíjely osudy potomků Wenzela a Anny Dittrichových v Kynicích, nám zčásti ukáže sčítání lidu, které se provádělo ke dni 31.prosince 1900. Podíváme se nejdříve na sčítací arch "otcovského" domu čp.20, kde jsou zapsáni:

Dittrich František /Václav/ - nar. 17.8.1870, stolař, jeho žena Anastázie /podle mých zjištění se jednalo o Augustýnu Zounkovou/, nar.12.7.1870, oddáni 8.2.1898 v Kynicích. Dále uvedeny děti František, nar.7.1.1899 a Růžena, naroz. 29.9.1900. Byl zapsán i syn Antonín, bez dalších údajů. Ten byl zřejmě mnou nezjištěným synem Václava Dittricha ml. V archu jsou rovněž uvedeni i výminkáři, tedy Václav Dittrich, nar. 28.10.1834 a jeho žena Anastázie, nar.27.4.1837. Zbývá dodat, že mimo stolařské živnosti byly sčítány také 2 krávy, 2 prasata a 8 slepic...

Ve sčítacích operátech je na domě čp.13 uváděn:

Dittrich Vincenc, nar. 5.1.1862, krejčí a jeho manželka Lucie, rozená Ambrožová, nar.27.11.1862. Svatba se konala v místním kostele 4.2.1891. Jsou zapsány jejich děti: Marie, narozená 8.4.1892, Jan, narozený 26.10.1894 a syn František, nar. 27.11.1896 /jeho hrob je na obr.107/, Anna, nar. 3.7.1899 a nakonec výminkářka Františka Mrázová, nar. 17.12.1850, od kterých snad Vincenc domek zakoupil.

Obr.107: Veverské Knínice - hřbitov, hrob rodiny Dittrichovy

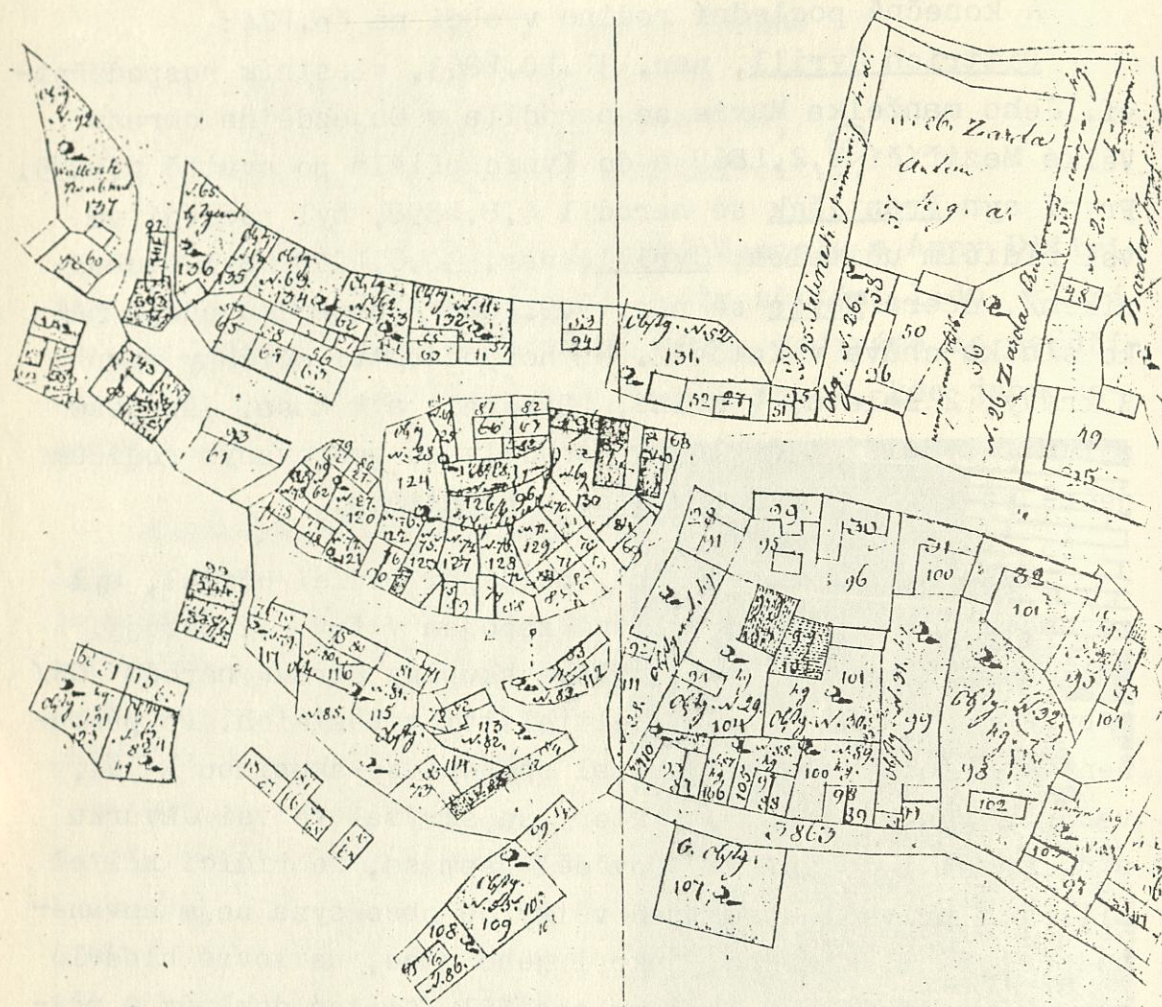
A konečně poslední rodina v obci na čp.124:

Dittrich Cyrill, nar. 31.10.1863, vlastník hospodářství. Jeho manželka Marie se narodila v Oujezdě na okrese Velké Meziříčí 2.2.1869 a do Kynic přišla po svatbě r.1895. První syn František se narodil 4.8.1898, byl později ve vsi řídícím učitelem, Cyrill, nar. 30.6.1900 /byl obchodníkem/, dcera Marie se nar. 6.9.1888 /později uváděna jako služka-chůva v Katově/. Na hospodářství sčítány rovněž 3 krávy, 2 selata, 1 svině, 10 slepic a 1 husa. Jak jsem zjistil z dalších dokladů, narodily se jmenovaným rodičům ještě po roce 1900 dcery Anna a Františka...

Výše zmíněný František, pozdější řídící učitel, byl za nacistické okupace aktivně zapojen v tzv. II.odboji. Byl místním vedoucím odbojářské skupiny Obrana národa /ON/ a byl napojen na obvodní velitelství v Rosicích. Po přerušení těchto styků pak navázal spojení se skupinou R III, vedenou generálem Lužou, který se skrýval ve vsi Javůrku a docházel i do Knínic. Dověděl jsem se, že řídící učitel Dittrich přivedl uprostřed války do obce syna nejmenovaného partyzána, kterého, jako i jeho otce, usilovně hledalo německé gestapo. Na obci mu opatřil falešné doklady a přihlásil ho pod jménem Jan Brychta a pod tímto jménem přijal i do školy. Hocha přijala rodina Kratochvílova z domu čp. 235 a prohlásila ho za sirotka po svém příbuzném. A tak se chlapec díky hodným, ale i odvážným lidem dočkal ve zdraví konce druhé světové války v r.1945. Zdá se to z dnešního hlediska jako bezvýznamná epizodka - ale tady v případě prozrazení šlo opravdu o život nejméně dvěma rodinám. Ono zase gestapo takové "žertíky" nesnášelo...

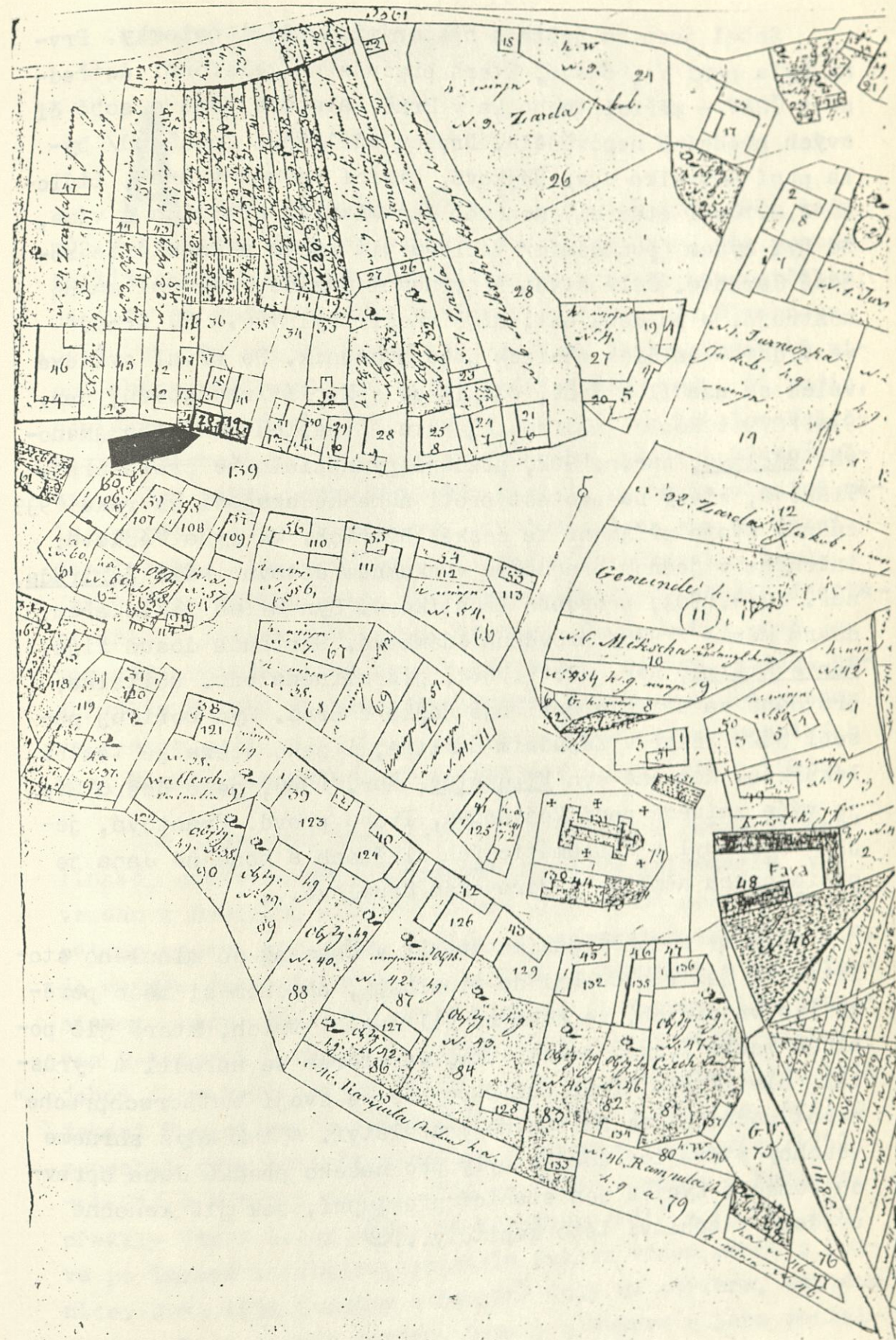
S dcerou uvedeného pana řídícího jsem se osobně sešel ve Veverských Knínicích v červenci r.1988. Jmenuje se Marie Malcová. Její sestra Jarmila se provdala za učitele Jana Rampulu a žijí ve Znojmě. Paní Malcová znala však historii své rodiny jen po svého dědečka - a tak jsem ji zasvětil do historie našich společných předků, počínaje Christianem Ditterigem, pláteníkem loketským.

Orts-Skizze
der Gemeinde
Deutsch-Kinitz
1826

Obr.108: Zástavba Něm.Kynic r.1826 - levá část obce

Obr.109: Zástavba Něm.Kynic r.1826 - pravá část obce

Sešel jsem se ještě s některými dalšími potomky. První byla paní Vejvodová, která pracuje na telefonní ústředně v ČSAV - měřicí technika v Brně, ale moc toho o sobě či svých předcích nepověděla. Druhou sdílnější /poněkud/ byla paní učitelka v.v. Hájková, žijící rovněž v Brně, Lidická č.8. Její otec se jmenoval Jan Mikuláš Dittrich a víme, že byl synem /posledním/ Václava Dittricha a Anastázie rozené Cardové. Celý život se věnoval muzice, ovládal mnoho nástrojů, a po dobu aktivní činnosti byl v c.a k. armádě ve Vídni a dalších městech jako hudebník. Po první světové válce se usadil v Brně, oženil se s Marií Trbuškovou, nar. 9.4.1879 v Konici na Prostějovsku. Z jejich dětí lze jmenovat Václava, nar.r.1902, později gymnaziálního profesora v Tišnově, který na protest proti německé okupaci si roku 1939 změnil svoje příjmení na české: Dětrich. Má syna Václava, inženýra v jednom brněnském výzkumném ústavu. Dále Gertruda, nar. 29.9.1903, provdaná Padalíková. Syn Milan je lékařem, dcera Marie /1928/ provdaná Adámková. Gertruda dosud žije. Marie Amalie, nar. 22.11.1904, již zmíněná odb. učitelka, provdaná za učitele Bořivoje Hájka z Brna. Syn Bořivoj působí jako lékař v Západním Berlíně, i jeho dcera je tamtéž lékařkou. Konečně syn Vladislav, nar. 1906, jeho dcera Eva je výše zmíněná paní Vejvodová, Ivona provd. Frantová, její manžel byl v diplomatických službách a konečně Jana je profesorkou němčiny v Moravském Krumlově...

Ale my se opět musíme vrátit v čase až do minulého století, ba ještě hlouběji do minulosti, abychom si něco pověděli o vesnicích, ve kterých žil Jan Dittrich, který již pohlcen zcela českým prostředím, ve kterém se narodil a vyrůstal, ale přesto míval časté potíže se svojí "mutterschprache" neboť pocházel ze smíšeného manželství. A tak když shrneme všechny stávající údaje, byly pro našeho předka Jana opravdu Německé Kynice jen stanicí přestupní, jak již konečně uvedeno v záhlaví této kapitoly...²³

VI. SMĚR BLAHOŇOV - NEBO JESTŘABÍ ?

A proč ta nejistota? Dům, o kterém bude řeč, tedy můj rodný dům, stojí vlastně v obci Blahoňově. Ale protože již stojí na druhé straně silnice a nepatrným potůčkem, je tedy na katastru obce Kuřimské Jestřabí. Do Blahoňova je to bratru asi 50 kroků, do Jestřabí však nejméně 15 minut chůze. Ale ani mezi příslušníky našeho rodu, či rodin, nevládne nějaká oficiální shoda. Obvykle se říkalo: Vašíčkovi z Blahoňova, pojedeme na Blahoňov, přijeli Blahoňovští... Jen velmi poskrovnu bylo slyšet, že by se vlastně mělo jednat "... o jestřabské...". Svého času mne to jaksi dopalovalo, snad jen proto, že Blahoňov čítával 5 domů, /mimo toho našeho - ten tam přece nepatří!/, kdežto Jestřabí mělo v létech mého mládí 50 domů. Že to nebyl snad jenom můj problém, nebo snad problém naší rodiny, svědčí archiválie č.1505 z inventáře panství Kuřim, kam obě jmenované obce patřivaly, který pojednává o sporných hranicích mezi Blahoňovem a Kuřimským Jestřabí z let 1878 a 1928.

Obě jmenované obce patřily odjakživa k farnosti deblínské, proto se nemohu vyhnout několika informacím ve vztahu k Deblínu. /Pro orientaci doporučuji podívat se opět na mapku, obr.103/. Deblín, s nadmořskou výškou 476 m, je uváděn jako městečko s kostelem sv.Mikuláše a se zříceninami hradu. Na falsu ze 14.století je k roku 1184 jmenován Ratibor z Deblína, v létech 1234 - 1245 jiný Ratibor, jehož syny byli Artleb /1233 - 1286/, jehož manželkou byla jakási Budislava, a Janáč /1234 - 1274/ z Deblína. Artleb zanechal syny Artleba mladšího z Dubna a Brušperka /1252 - 1294/ a Vítka z Loučky /1292 - 1322/. Janáče z Deblína přežily čtyři dcery, z nichž Kateřina /1312 - 1338/, vdova po Tasovi z Lomnice, přinesla Deblín věnem pánům z Lomnice. Roku 1234 uváděny v Deblíně doly na stříbro, zejména na tzv. Danielových horách. Demetr z Bukové a jeho manžel-

ka Gertruda z Deblína, darovali roku 1294 patrocinium německým křížovníkům, což r.1295 potvrdil biskup Dětřich. Dále seděli na Deblíně páni z Lomnice a sice 1371 - 1389 bratři Jeneč a Prošek a roku 1391 Beneš z Deblína. Markéta, dcera Jenče z Deblína, vzala roku 1390 svého manžela Čenka z Kunštátu na spolek na hrad Deblín s vesnicemi Kátov, Nová Ves /Kuřimská/, Nelepčí /Nelepeč/, Čechy/Čížky/, Žernovice /Žernůvka/, Prosetín /Prosatín/, Holasice, Podolí, Žďárek, Blahoňov, Pístkov a Jestbořice. Ještě stejného roku však Deblín s panstvím prodala bratřím Benešovi a Čenkovi z Lomnice. Poslední z nich tu byl ještě roku 1412, než Jan z Lomnice předal r.1415 Artlebovi z Veteřova, jehož manželkou byla Markéta z Hošťálkova, který zde byl ještě roku 1433. Dále se střídali r.1449 Jan z Drahotuš, r.1464 Jan z Boskovic a jeho synové Václav, Albrecht, Jaroslav a Ladislav z Boskovic, z nichž posledně jmenovaní prodali roku 1470 hrad Deblín včetně městečka a s vesnicemi Čížky, Žernůvkou, Nelepčí, Pejškovem, Čeblovicemi, Holasicemi, Maršovem, Braníškovem, Žďárcem, Blahoňovem, Prosatínem, Kátovem, Novou Vsí, Jestřabím, Lažánkami, Ludvíkovem, Podolím, Veselou a Úsuším městu Brnu.⁽²⁴⁾

Deblínský hrad prý byl tak rozsáhlý, že z jeho zřícenin byl postaven kostel, škola a 7 stavení. Erb pánů z Deblína tvořil štít ve štítě s pruhem napříč položeným. Z vnitřního štítu vycházejí zubovité ozdoby, v klenáku křídlo, na kterém se rovněž opakují 3 zuby. Tento znak je uveden na listině pro kounický klášter r.1181. Páni z Deblína byl starý šlechtický rod, který vymřel až roku 1816 františkánem Benvenutem, jehož starší bratr Josef František hrabě z Deblína byl zastřelen pytlákem roku 1784. Nade dveřmi kostela prý je zazděn kámen s pernštejnským znkem a údajným nápisem: ANNO DNI 1510 OBIIT NOBILIS VIR VITUS DE DEBLIN. ORA PRO EO. Kostel byl obnoven r.1746 a celkově opraven v našem století. Na věži kostela jsou čtyři zvony. Nejstarší zvon mezi svými bratříčky, ale nejmladší na věži váží 212 kg. Byl odlit roku 1481 a nápis MAGISTER GEORGIUS DE BRUNA nám uvádí autora. Zvon pochází ze zrušeného

kostela sv.Mikuláše v Brně. Město Brno bylo patronem kostela deblínského. Další zvon nese nápis CHRISTUS NOBISCUM STAT.TENTO ZWON GEST DIE LAN KE CTI A CHWALE PANU BOHU W MEZRICZI 1562, jeho váha je uváděna "12 centenarium" - což jest asi 672 kg /starý cent, centnýř = asi 56 kilo/. Třetí zvon je z roku 1688 a nápis uvádí: MATER ADMIRABILIS ORA PRO NOBIS. HAEC CAMPANA FUSA EST HONOREM BEATISSIMAE VIRGINIS MARIAE.⁽²⁵⁾ Hmotnost uváděna 8 centů t.j. asi 448 kg. Kromě uváděných zvonů visí na věži i maličký zvonek - umíráček, nahoře ve věži, nad všemi zvony. Tímto asi 50 kilovým zvonkem se zvonívá člověku při odchodu z tohoto světa. Kronika uvádí: "Et unam minorem /i.e.campanam Ecclesiae haec habet/quae est unius centenarii absque inscriptione, et pulsatur agonizantibus..."⁽²⁶⁾ zvon je bez nápisu. Zdejší fara byla v 16.století evangelická. Komenského mapa uvádí doly na stříbro v Deblíně ještě roku 1510. Také samotný název obce prodělal svůj vývoj: roku 1234 = Deblin, roku 1238 = Doblin, 1243 = Dobilin, 1249 = Deblin, 1295 = Doblyn,⁽²⁷⁾ 1415 = castrum Deblyn, později již jen Deblin, Deblín.

V tomto přehledu jste si zajisté povšimli, že Blahoňov se připomíná již r.1390, Jestřabí v jiných materiálech až r.1415, kdy rovněž náleželo k deblínskému panství. Sama osada prý vznikla v blíže neurčené době vymýcením lesa pro sedm poddaných. Prodejem městu Brno patřilo k panství Kuřim, proto se až značně později psalo jako Kuřimské. Chci poprosit o prominutí, když budu neustále jaksi kolísat mezi Blahoňovem a Jestřabím, ale vynasnažím se, aby každý pochopil, o které vsi se povídá. Také jsem zatím nikde nečetl ani neslyšel, že by snad někdo zpracoval aspoň nástin historie Blahoňova a jeho okolí. Ono zřejmě psát studii o obci s několika chalupami by bylo jaksi neatraktivní. Ale dlouhá léta byl Blahoňov skutečně obcí ve smyslu politicko správním, sousední Prosatín byl vždy zván "osadou obce Blahoňova", měli společného starostu, obecní úřad ap. Z materiálů, které mi byly v současné době dostupné, jsem se snažil zpracovat aspoň stručný pohled na minulost této lokality. S nadšením jsem se zahloubal AMB /Archiv města

Brna/ do inventáře panství Kuřim, kde mne zaujalo množství materiálů, které by byly vhodné ke studiu a k rekonstrukci minulosti. Ovšem o to horší bylo zklamání - vlastní fondy nejsou do současnosti archivně zpracované, a tudíž pro badatele nepřístupné. Ani několikanásobná "prosebná audience" u ředitele archivu nic nezmohla...

Pro přehled lze i v tomto případě uvést, jak se obce v minulosti psaly. Nejdříve Blahoňov: roku 1390 to byl Blahonow, 1415 = willam Blahonow, 1504 = Blahoniow, 1720 = Blahnow, 1751 = Blahanow, 1846 = Blahoniow, 1872 - Blahoniow i Blahoňov. Etymologicky pak pochází od osobního jména Blahoň, t.j. člověk blahý. Název Prosatína prodělal tento vývoj: roku 1415 = willam Prossetyn, 1504 = Prosetin, 1674 = Prosatín, 1718 = Prossetin /Prossetiner Bauerhoff und Severamühle/, 1720 = Prosnatin, 1751 = Prosetin, 1789 = Prosetin, Prossatin, 1846 = Prosatín, 1881 = Prosetín a roku 1924 = Prosatín. S Kuřimským Jestřabím to bylo takto: r.1415 = willam Gestrzebye, 1504 = Gestrzebij, 1674 = Gestržabij, 1696 = Gestržaby, 1718 = Gestržaby, 1720 = Jestrzeby, 1751 = Gestržaby, stejně jako ještě roku 1846. Roku 1872 = Gureiner Jestrzaby nebo Kuřimské Jestřábí, roku 1893 = Gureiner Jestřaby nebo Jestřeby u Kuřimi a konečně současné verze z roku 1915 = Kuřimské Jestřábí...

Podle nejstarších pověstí stával na místě dnešního Blahoňova dvorec, který vlastnil jakýsi Blahoň, snad zeman, snad vladyka - ale tato pověst není dokladována. Přežil po něm jen název obce. Neboť jak jinak by se mohl posléze jmenovat "Blahoňuov dvuór", než Blahoňov? V historicky dostupné době se pak jméno obce, resp. místa, přeneslo na obyvatele, usedlíky, v době, kdy se u nás jakžtakž ustálila příjmení. Dříve totiž příjmení, nebo rodová jména, nebyla, postačilo zcela jen křestní jméno. Jak se lidstvo postupně rozrůstalo a stejná jména vlastnilo více lidí, bylo je nutné z praktických příčin nějak rozlišovat. Jak známo, již staří Římané měli několik příjmení, v západní Evropě začala vznikat již v 10.století, v Německu pak již ve 13.století.

Zpočátku byla příjmení - rodová jména - nahodilá a značně labilní. Bylo třeba dlouhé doby, než se ustálila; v době husitské se před příjmení mnohdy udávalo "řečený". Tato příjmení, spíše jen přízviska, s jedinci také zanikala, nepřenášela se tedy na jeho potomky. Tvořila se také obvykle na určitou osobu i s trochou humoru nebo ironie, podle charakteristických znaků, vlastností, přezdívek či nedostatků, nebo z obecného názvu. Např. podle charakteru vznikalo Dobroň, Dobrota, z mladého Mladoň, Mlada, Mladota. Z křestních jmen Václav a Jan je údajně známo na 200 obměn z každého jména, např.: Václavík, Václavek, Vacek, Váša, Vašek, Vašíček, Váša, Vaněk, Vaněček, Vaníček atd. Od jména Jan např.: Janda, Jandák, Janek, Janků, Jašek, Jankovský, Jankovec, Janeček, Janáček, Janů, Janoušek atd.

Jak řečeno, platilo rodové jméno /příjmení, přízvisko, resp. rozlišovací jméno/ zpočátku jen pro jedince, teprve později přecházelo i na jeho potomky a konečně na celou rodinu a rod, i když také mnohdy v určitých obměnách, jak patrně u rodu Dittrichů a později i u Vašíčků a Kulíků, jak bude řečeno ve II.dílu. Příjmení byla uzákoněna teprve patentem císaře Josefa II. r.1780, každý měl mít pouze jedno příjmení. Přesto se však ještě dnes někde setkáváme se skutečností, že někteří obyvatelé mají vlastně příjmení dvě, jedno rodové a druhé tzv. "po chalupě" - které je si ce již zcela neoficiální, avšak v té které lokalitě se bez něho neobejdou. Vzpomínám na některá taková příjmení, která stále ještě přežívají v lokalitě, kde jsem se narodil. Např. Mašek: Mašek-Krejčí, Mašek-Košinář, Mašek-Kovárnický, Mašek-Amerikán, Balabán-Zahradský, Balabán-Baťa, Balabán-Zelinka, Pestr-Hospodský, Pestr-Matějů, Pestr-Kovář, Pestr-Matal, Pestr-Nácek, Pestr-Šátkař, Pestr-Kučera... Lze připomenout, že v poslední době a pro mladší generace jsou mnohá z nich jen ztěží srozumitelná...

Abych se mohl se svým pátráním ponořit co nejdále do minulosti, hledal jsem v tzv. Lánových rejstřících, které byly zpracovány na Moravě v polovině 17.století. Soupisy

poddaných podle víry se na Moravě nesestavovaly. Pro "naše" obce byly lánové rejstříky sepsány roku 1664. Tou dobou žili v Jestřabí: Jiřík Sedlák po Valentinu Sedlákovi, obhospodařoval na 40 měřic polí ve 12 dílech, Vít Musil 45 měřic - 11 dílů/, Říha Krejčí po Venclu Šnajdrovi /45 - 8/, Daniel Fejfoš, psaný také Fayfoš i Fayfosa /45 - 11/, Andreas Machan /45 - 11/, Vít Kvokal /45 - 11/. Vojtěch Tvarůžek /40 - 12/ byl v tu dobu uváděn jako pustý. V Nové Vsi to byl Jíra Mašek po Havlu Maškovi /50 - 6/, Mikoláš Malásek po Blažejí Maláskovi /50 - 7/, Havel Ender /50 - 8/, Lorenc Weber /50 - 12/, Jiřík Marvan po Jiřím Balákovi /25 - 7/, Tomáš Severa, mlynář /25 - 4/. Po provedené revizi ještě připsáni Ondřej Tkadlec /50 - 8/, Mates Malíček /25 - 8/, Václav Čech a Sojkovec. Na Prosatíně Hanes Ráboň /50 - 3/ a Havel Babák /50 - 1/. A konečně na Blahoňově to byl jediný usedlík Jiřík Blahoňovský po Lorenci Blahoňovském /50 měřic v jednom dílu, vcelku. Můžeme zavítat ještě do nejbližší obce Katova, kde byli r.1657 zapsáni celolánici Tomáš Mičánek po Filipu Mičánkovi, Jan Juříček po Václavu Juříčkovi, Jiřík Kaláb po Kateřině vdově, Lorenc Habán a Vít Havlíček. Dále ještě uvedena jména Jan Čech, Mikuláš Kříž, Havel Gamba, Mates Šmidt a Jakub Chvosta. A nakonec Pánov, v současnosti vesnička o několika číslech, tehdy obývaná jedním usedlíkem, právě jako Blahoňov. Zapsán Bartoloměj Pánovský. Stejně jako na Blahoňově, i zde býval prý původně vladycký dvůr a ve 14. - 15.století rod zemanský. Roku 1396 je zmínka o Ondřeji z Pánova, r.1412 o Janu z Pánova, r.1464 o Vaňku z Pánova. V některé literatuře se hovoří o Bartoloměji Koumalovi, jehož rod pocházel údajně ze Saska, kterému byl dvorec r.1676 prodán. Ale také v tomto případě nakonec rodové jméno Koumal ustoupilo později dokládanému příjmení Pánovský...

Co jsme uvedli dříve o tvorbě příjmení, vidíme na seznamu usedlíků. Jiřík Sedlák byl uváděn jako "Ganzlahner" tedy celoláník, byl tedy skutečně sedlákem. Ze sedláka Jiříka se tedy stal Jiřík Sedlák. Obdobně tomu bylo zřejmě i u Říhy /Řehoře/ Krejčího, příp. u Václava Šnajdra

/Schneider = něm. krejčí/. Rovněž lze podobně odvodit původ Vavřince který byl tkalcem /Lorenc Weber/, kdežto první nám známý obyvatel Blahoňova, Jiřík, dostal svoje příjmení po místě, kde žil; v době provádění soupisů se svým otcem Vavřincem, již výměnkářem. Babákové byli na Prosatíně již v polovině 17.století a snad přišli z Heroltic, kde je tento rod dodnes...

Jak jsem již uvedl, věrnou průvodkyní při hledání byla, bohužel, vždy jen příslušná deblínská matrika. Ta nejstarší pak pochází z let 1659 - 1751 a na jejím titulním listě je následující zápis:

MATRYKA TATO ZALOŽENA GEST LETHA PANIE 1663 NA KRŽTY, ODDAWKY A POHRŽBY PRZY ZADUSI DEBLINSKYM A LAŽANSKYM, DO KTERÉ BY GENŻ OD LETHA 1659 KRŽTENI, ODDAWANI A POHRŽBENI GSAU PORZADNĚ SE WEPSALI. GE TO ZA CZASU DWOGCTIHODNEHO A WISOCZE UCZENEO KNĚZE MATIEGE NORBERTA BURŽOWSKEO A.A.L.L. a W. PHILOSOPHY MAGISTRA A TEN CZAS FARARZE DEBLINSKEHO. ANNO DOMINI 1659 OD LETHA TOHOTO AŻ DO MARTII LETHA 1662 KRŽTIL DWOGCTIHODNY PATER KNĚZ ONDRŽEG KLIM. Z CZYŻEK 25 JUNY OD TOHOTO CZASU KRŽTIL KNĚZ MATEG NORBERT BURŽOWSKY NATEN CZAS FARARŻ ZDEGSSY.

Uvedené zkratky pak znamenají: Artia Liberalium a Venerabilis Phylosophy... = svobodných umění a ctihodného filozofie magistra... Matrika byla založena až po 4 letech od provedení prvních zápisů. Byly tedy zapsány dodatečně veškeré církevní úkony? Nahlédneme-li do matriky, hned jeden z prvních zápisů je z Jestřabí:

Z Gestržaby:
25. January 1659 - Wondra Pacholek z Pánowa wzał sobě do stawu Sw. Man-
želstwij Salomenu dceru Neb. Machana z Gestržaby. Testes: Witek Kwokal
a Hawel Rychtarz z nowe Wsy.

Zalistujme si, prosím, touto matrikou a podívejme se na několik nejstarších zápisů, od kterých nás dělí více jak tři staletí:

Z Deblína:
1659 - Tehož Letha dne 13 Julii Urozena Panna Kateržina Przędhorska
z Przędborže Usnula w Pánu a w chramu Panie Przęd Woltaržem welkym
nanroti Kazatelnicy gest Pochowana.

Z Prosatyna:

1661 - 24 January Dokonala ȝiwot swug w Panu Maryna Materȝ Babákova.
Prȝi chramie Paně Deblinskym Pochowána.

Z Blahonowa:

1663 - 15 February Dokonal ȝiwot swug Jan Cȝerney Podruh z Hlahonowa.

Ale nebyly jen zápisys o sňatku či úmrtích, byly samozřej-
mě i o narozeních dítek, příchod nového člověka na svět.
Podívejte se na několik z těch nejstarších:

Z Prosatyna:

1662 - 10 Augusti - Wawrȝinecz - Jan Rabon, Mr. Dorotha, Km. Walenta
Straka, wdowa Peterkowa z Debljna.

Z Gestrȝaby:

1662 - 24 7bris - Rozyna - Gȝra Korȝjnek, podruh, Mr. Mandalena, Km.
Wawrȝinecz Tkadlec z Nowy Wsy, Mandalena Sedlka z Gestrȝaby.

Z Blahoniowa:

1675 - 5 January - Marianna - Jirȝik Blahonowsky a Margita. Kmot. Ondrȝeg
Machan z Gestrȝaby, Mandalena Stracȝka z Debljna.

Z Nowy Wsy:

1663 - 18 February - Apolena Gustyna - Gȝra Pátek, Mr. Dorota, Km. Johanna
Manȝelka Bednarȝowa z Nowy Wsy, Wawrȝinecz Tkadlec z Nowy Wsy

Z Gestrȝaby:

1660 - 22 Decembris - Sstepán - Rod. Witek Musyl, Ma: Dorota, Km. Wacław
Podruh z Katowa, Mandalena Bilkowa z Debljna

Ale jsou i zápisys jiné, které svědčí o neklidných těch do-
bách, např. hned následující zápis o narození Maryny, kte-
rou v Deblíně porodila neznámá ȝena, prchající před turec-
kým nebezpečím:

1663 - 6 Septembris - z Bosonoh: ditie Maryna - Rodicȝowe: Na Materȝino
gmeno wten Strach a Bies Tureckeg wyptawati se cȝasu nebylo. Otec z mimo
manȝelstwo. Km: Magda Stracȝka, Wala Straka, oba z Debljna

1663 - 9 7bris - Z ȝidlochowicz: krȝtil gsem ditie nagehoȝto gmeno gakoȝ
i Rodicȝe a kmotru, protoȝe Prȝileȝitosti k tomu nebylo, aby se to hned
poznamenati mohlo, zapomenul gsem...

Podívejme se, co nám o těch pohnutých dobách říká his-
torie. Jiȝ od památné bitvy na tzv. Kosově poli 15.června
1389, kdy turecký sultán Murad I. prakticky rozmetal celý
Balkán, Srbsko a Bulharsko byly do základů otřeseny a roz-
děleny mezi vazalská kníȝata, slouȝící osmanským zájmům.
Padl Cařihrad r.1453 a tím i Byzantská říše. V průběhu 15.
století osadili Turci velkou část Uher, Rumunska a dostali
se až k Vídni. V Budíně seděl velký turecký vezír jako na

stráȝi. Každý vojvoda byl pod vrchním poručenstvím sultá-
novým, jenȝ koho chtěl uznal, nebo neuznal. Roku 1657 byl
sibiňský vévoda Jiří II. Rákoczi sesazen, protoȝe se pus-
til bez povolení do války s Polskem. Místo něho byl jme-
nován Michal Apafy. Velkým vezírem v Cařihradě byl podni-
kavý Achmet Kiuprili. S vojskem čítajícím asi 120 tisíc
se vypravil do Uher. Za ním táhlo na sto tisíc Tatarů.
Spojili se s Apafym a přitáhli roku 1663 až na dnešní Slo-
vensko a zmocnili se důležité bašty, Nových Zámků, potom
Nitry a Nového Hradu. Osmanské tlupy konaly nájezdy až na
jihovýchodní stranu Moravy, plenili, loupili a odváděli do
zajetí. Proto se vůbec nemůȝeme divit deblínskému panu fa-
ráři, ȝe neměl ani času se vyptávat na jméno matky, či na
jména rodičů a kmotrů, ba ve druhém, výše uvedeném případě
neměl ani čas na provedení zápisu tak, aby si byl ještě pa-
matoval jméno dítěte které pokřtil. Byly to jistě vzrušené
a bouřlivé doby, kdy obyvatelstvo se houfně přesidlovalo
z oblastí, které byly postupujícími Turky bezprostředně
ohroȝovány, v uváděných případech pak jižně nedaleko pod
Brnem. Ono z Brna do Deblína je to vlastně jen kousíček.
A nebýt těchto dvou náhodných zápisů, ȝe právě dvě prcha-
jící těhotné ȝeny z ohroȝených oblastí pod Brnem porodily
v Deblíně...

Také Deblín utrpěl zejména 30letými válkami. Uvádí se,
ȝe po jejich skončení, ještě k roku 1653 čítala obec jen
19 domů osedlých, z toho již 4 osedlé nově, 5 pustých a
15 tzv. staropustých, tedy opuštěných již dříve během vá-
lek. Tyto hrůzy a jejich následky byly charakterizovány
na zemském sněmu r.1649: "Při pohledu na to utrpení lidu
našeho na Moravě, na ty pustiny v obcích a polích onoho
věku jest člověk - buȝ si je jakékoliv víry a národnosti -
ȝe do takové spousty a hnané bídy uvrhla naše praotce uk-
rutně dlouhá válka... Všichni stavové s velkým potěšením
a obveselením myslí děkovali Bohu a Králi za ten skrze sl-
zavé úpění všeho křesťanského lidu dávno vinšovaný, a již
vyskytlý zlatý a milý pokoj..." To trvalo jen krátce, do
toho všeho se začali ozývat oni Turci...

Z Gestržaby:

1663 - 21 January oddani gsau od Pána Fararže Swrchupsanyho: Stanislav Syn Nebosstjka Michala z Gestržaby s Judytou, Dcerau Martina Smoljnka z Lažánek. Swiedkowe: Urban Zámečnjak a Jakub Kowarž oba z Lažánek.

Právě jsme si přečetli ještě jeden starý zápis svatby jestřabského občana s nevěstou ze vsi Lažánek, a tak se můžeme věnovat jakési rekonstrukci blahoňovských obyvatel. V této, nám nejvzdálenější době, byl jediným usedlíkem a majitelem - či snad lépe řečeno: obdělavatelem pozemků, již zmíněný Jiřík Blahoňovský. Jeho otce Lorence /Vavřince/ bychom mohli zařadit někam kolem roku 1610 - 1670. Narození jeho syna Jiříka cca k roku 1640, datum jeho smrti známe, tento svět opustil 17.4.1712. Za ženu měl nám blíže neznámou Margitu, jsou nám známy také některé jejich děti. Nečiním si nároku na jejich úplný výčet, protože se postupně objevovala další jména, která nebyla v matrikách /aspoň deblínských/ zapsána: Marianna - * 5.1.1675, Kateřina - * 3.3.1677, Alžběta - * 9.3.1679, Mandalena - * 5.3.1680, Justina - * 6.10.1681 + 30.3.1730, Šebestián - * cca 1685 /jeho žena Kateřina + 8.2.1749 60letá/, Josef - * 7.3.1688 /za manželku měl nějakou Barboru a 23.10.1739 se jim narodila dcera Barbora/, Václav - * 9.3.1689, Jan - * 12.5.1691, Matouš - * cca 1692, Bartoloměj - * ? /měl za ženu Kateřinu, dceru po + Tomáši Mičánkovi z Katova, a jejich dcera naroz. 28.4.1723 se jmenovala rovněž Kateřina/, konečně poslední narozené dítě Kateřina - * 13.1.1701. Vidíme, že dětí bylo požehnaně, konečně jak bývalo tehdy obvyklé.

Rod Blahoňovských byl zřejmě rodem váženým, což také dosvědčuje, že při křtech dětí jsou uváděni i vážení občané. Obvykle se dá usuzovat, ke které společenské vrstvě ten který rod patřival právě podle kmotrů a svědků na křtinách dětí či při svatbách. Podaří se mnohdy najít další rodiny, které s nimi byli nějak spřízněny. Při křtech dětí Jiříka a Margity Blahoňovských třeba svědčili či je na rukou nesli jestřabští sedláci Ondřej Machan, Zuzana, žena Víta Musila, Mikuláš Hrdlička, purkmistr deblínský, deblínský sedlák Valentin Straka a jeho žena, kovářský mistr Vavřinec Hruška a jeho manželka Marianna, Blažej Baláš z Tišnovské

Nové Vsi a další. Naopak zase při stejných příležitostech posloužili členové rodu Blahoňovských, např.: "3.Xbris 1681" byla Margita Blahoňovská kmotrou Julie, dcery "Wyta Musyla a Zuzany z Gestržaby...". "12.Mage 1702" - byl ještě Jiřík Blahoňovský kmotrem při křtu Antonína, syna Marka Balabána, rychtáře z Nové Vsi, dále "22.Dec.1706 byl "Jirži Blahoniowsky, dworžak z Blahoniowa" kmotrem Janu, synu Jiřího Machana a Justiny z Jestřabí, a o dva roky později 1.12.1708 dítěti stejných rodičů, jehož jméno zapomenul pan farář do matriky zapsat. Než zemřel, našel jsem ještě datum 28.2.1710, kdy byl společně se svojí ženou Margitou kmotry Václavovi, synu Jakuba Sedláka a Anežky z Jestřabí...

Jejich děti, pokud přečkaly úskalí svého nejmladšího věku, zejména tehdy vysokou úmrtnost z důvodů nejrůznějších dětských nemocí či nemocí nakažlivých, se posléze usazovaly v okolních obcích. Byli postupně také v Nové Vsi, Katově, Dolních i Horních Loučkách, Chytalkách a jinde. Tak např. roku 1724 je uváděn v Nové Vsi /Kuřimské/ Bartoloměj Blahoňovský, který co by vdovec si r.1737 vzal vdovu po + Petru Bednářovi z Katova, v Katově byl téhož roku znám Adam Blahoňovský. Na Blahoňově se 3.1.1723 narodila Veronika rodičům Matoušovi a Kateřině Blahoňovským, které byli za kmotry Havel Buryan z Újezda a jeho žena Veronika. Stejným rodičům se ještě narodil 29.8.1726 syn, pokřtěný po otci Matouš. Našel jsem Havla Blahoňovského v Nové Vsi /1730/, Františka na Blahoňově /1728/, Adama v Jestřabí /1732/, Ondřeje na Blahoňově /1745/ a k nim patřící manželky a příslušný počet dětí. Našel jsem zápis, dokladující, že "8.Febr.1749 Sepulta Catharina uxor Sebastiani Blahoniowsky é Blahoniow - 60 Annorum..."⁽²⁸⁾ nebo dokonce až ve Stříteži se roku 1753 narodila Marianna, jejímž otcem byl Tomáš Blahoňovský a matkou jakási Anna, za kmotra uváděn "Matheas Blahoniowski ex pago Now Wes...". Členové rodu Blahoňovských a potomci Jiříka a jeho ženy Margity, či již Vavřince a jeho ženy neznámého nám jména, podnikli invazi do bližšího i vzdálenějšího okolí...⁽²⁹⁾

V této souvislosti se podíváme, jaké mívali naši předchůdci na kuřimském panství robotní povinnosti. Tak blahoňovští měli povinnost robotovat s 2 koňmi jeden den v týdnu, z Jestřabí pak 7 dnů a z Nové Vsi 11 dnů. Roboty pěší mívali blahoňovští 1 - 3 dny /od sv.Jana do sv.Václava/, jestřabští 2 - 7 dnů, nebo měli za povinnost místo této týdenní roboty posekat a srovnat sáh dřeva /lesní práce/. Povinností také bývalo odevzdávat včas deblínskému faráři desátky. Blahoňov měl v povinnostech 2/3 kopy rezné /žitné/ slámy a 2 měřice rži /žita/, 1/3 kopy ovesné slámy a 1 a 2/8 měřice ovsa. Z Jestřabí dostávala deblínská fara 2/4 kopy slámy pšeničné a 1 a 4/8 měřice pšenice, 2 kopy slámy rezné a 6 měřic žita, 1 kopu slámy ovesné a 5 měřic ovsa. Nová Ves dodávala 4 kopy rezné slámy a 12 měřic žita, 1/3 kopy slámy ječmenné a 1 a 4/8 měřice ječmena, 2/3 kopy slámy ovesné a 2 a 4/8 měřice ovsa. Povinnost Prosatína byly 3 kopy žitné slámy a 9 měřic žita, 1/3 kopy slámy ovesné a 1 a 2/8 měřice ovsa. Z tohoto výčtu vidíme, že největší povinnosti měli občané Nové Vsi, bylo to odvislé od velikosti hospodářských výměr. Vrátime-li se zpět na str.164 zjistíme, že občané této vsi měli také největší zemědělské usedlosti.

Dle smlouvy z roku 1666 s deblínským farářem vrchnost desátek sbírala a za něj faráři odevzdávala na hotovosti 65 zlatých a 20 krejcarů, 7 beček piva a 1 vědro, 8 kop pšenice a 2 snopy, 43 kop rži a 3 snopy, 2 kopy ječmena a 22 snopů, 15 kop ovsa a 12 snopů. Mimo to měl povinnost mlynář z Prosatína /!/ a blahoňovský svobodník dávat 1/2 rakouského mázu másla. Z těchto výčtů vidíme, jaké zemědělské plodiny se v našich krajích pěstovaly. Možná, že někoho napadne, že jsme se nesetkali v žádném případě také s dnes tak populární plodinou - bramborami. Ale na ty si museli naši předchůdci ještě více jak sto let počkat.

Pro pořádek si zopakujeme blahoňovské hospodáře. Tak v první polovině 17.století /v období 30letých válek/ to byl Lorenc /Vavřinec/ Blahoňovský; potom hospodařil již

tolikrát zmíněný Jiřík Blahoňovský /cca 1640 - 17.4.1712/ a po něm jeho syn Matouš /cca 1692 - 30.11.1732/. Kdy zemřela Jiříkova žena Margita, Matoušova matka, nevíme. Žena Matouše, Kateřina neznámého původu se narodila kolem roku 1686 a zemřela 10.8.1724. Její muž Matouš ji následoval ve svých 40 letech 30.11.1732, v záznamu je uváděn "...incola in Blahoniow...", když se ještě předtím stačil oženit opět s blíže neznámou Kateřinou, která se coby vdova provdala 3.5.1733 za Šebestiána Kadlece ze vsi Habří, jak to dokládá příslušný matriční zápis: "1733 3 Maius - Copulatus est honestus Juvenis sponsus Sebastianus, filius Defcti Georgy Karlecz ex pago Habrzy, cum honesta vidua Catharina, post defunctorum Mattheum Blahoniowsky ex pago Blahoniow..."³⁰

Rod Blahoňovských, o kterém nemáme zpráv jak dlouho byl na blahoňovské usedlosti /zde by nám možná bývaly pomohly ony nedostupné archiválie kuřimského panství/, byl vystřídan dalším rodem, který se zde dlouhou dobu udržel. Usedlost - celolán - který později dostal konskripční číslo 1, byl osazen novým majitelem. Byl to František Mičánek, rodem z Katova /nar. cca 1715/, který se oženil s Magdalenou, dcerou po zemřelém Matouši Blahoňovském, před oltářem sv. Mikuláše v Deblíně 13.11.1736. Matriční zápis nám říká, že "...Franciscus filius Andrei Miczanek ex Katov copulatus est cum honesta virgine Magdalena, filia def. Matthey Blahonowsky..."³¹ O této jmenované Magdaleně víme, že se narodila 2.7.1716 a její příchod na svět dosvědčili "Ssubrt Jan Ssafárž a Judyta manž. gehu z Deblina...". Avšak Magdalena Mičánková umírá již 16.1.1743 a následujícího roku 1744 měl již František Mičánek další ženu jménem Kateřinu. Tuto skutečnost nám mimo jiné dosvědčuje i zápis, kdy manželé Mičánkovi byli dne 22.11.1751 kmotry při křtu Kateřině, dceři Tomáše Kříže a Anny, jeho ženy.

František Mičánek zemřel 30.9.1769 ve věku 54 roků, jeho manželka Kateřina pak 26.11.1774 50letá, v zápise již vzpomínaná jako vdova. Je pravděpodobné, že na blahoňovs-

kém celolánu hospodařili jak Mičánkové, tak ještě Blahoňovští, než později došlo k rozdělení půdy mezi potomky rodiny. Zřejmě již na Blahoňově žili i další občané, patřící jaksi k celolánu /další členové rodiny, či chaloupkáři/, nevlastníci žádné pozemky. Podle záznamů z r.1746 je jmenován Pavel Mičánek, jehož ženě Marině, nám blíže neznámé, se narodila a 20.11.1746 byla pokřtěna Kateřina, nebo "23 July sepulta Magdalena uxor Andrea Blahoniowsky é Blahoniow - 24 Annorum..." - zemřela velmi mladá...

Pro zajímavost nahlédneme do Rustikálního katastru z konce šedesátých let 18.století, kdo byli vlastníky půdy v našich obcích: Blahoňov: Mičánek František. Prosatín: Babák Jan, Kvokal Vít /nesprávně uveden Kvákal/ a Ráboň Josef. Kuř.Jestřabí: Blahoňovský Adam, Daniel Jakub, Dohnal Jan, Fejduša /Fejfoša?/ Jiří, Kašpárek Matěj, Kvokal Jan, Machan Kašpar, Slabý Matěj, Staněk Jan, Staněk Matouš. Kuř.Nová Ves: Balabán Jan, Blahoňovský Martin, Daniel Mikuláš, Formánek Florián, Janáš Pavel, Jaroš Josef, Malášek Vavřinec, Mašek Pavel, Mičánek Pavel, Severa Antonín /mlynář pod Novou Vsí/. Řikonín: Balák Martin /mlynář/. Pejškov: Hejl Jakub /psáno Hell/.

Můj rodný domek, nyní vedený pod čp.33 v Kuřimském Jestřabí, měl tehdy blahoňovské číslo 3. V tomto domku žil Melchior Chyba, když se přiženil do této lokality. Jak již řečeno, patřil domek zřejmě k blahoňovskému celolánu, čemuž by nasvědčovala skutečnost, že v pozdější době si obyvatelé tohoto domku odkupovali /?/ polnosti právě od uvedeného celolánu /např. pole na Stráních. O sňatku Melchiora /Melichara/ Chyby nám podává svědectví zápis v deblínské matrice: "...1767 die 16 Febr. Honestus Juv./enus/ Melchior fil./ius/ post Dfcti /defuncti/ Joannem Chyba é Ždiaretz...cum hon./esta/ anc./illa/ Josefa Filia Francisci Miczanek, incola in Blahoniow...". Jmenovaným manželům se narodil 2.12.téhož roku syn Pavel, 25.12.1768 dcera Maria, 11.1.1771 další dcera Veronika, 1.2.1773 syn Josef. Josefa Chybová, rozená Mičánková z čp.1, zemřela ve věku 30 let

dne 2.4.1774 ve svém rodném domě čp.1 na Blahoňově. Dodám jen, že její děti - až na Josefa - zemřely všechny v raném věku do tří let. Vdovec Melichar Chyba se znovu oženil 21.11.1775 s Annou, dcerou Jiřího Růžičky z Předklášteří, za svědectví Ondřeje Blahoňovského z Blahoňova a Vavřince Pánovského /!/. Z jejich dětí lze např. jmenovat Josefa - * 19.3.1777, Vavřince - * 5.8.1781 a Veroniku - * 11.1.1784, které byl kmotrem Tomáš Petrus, mlynář z Kavřidy, jinde také zvaný Petr Tomek či Tomeš, mlynářský syn ze mlýna ve Štěpánovicích, který zakoupil mlýn ležící na Libochůvce mezi Jestřabím a Dolními Loučkami od Havla Svobody, ale brzo jej prodal Jiříku Moučkovi ze Zvole. Melichar Chyba však již asi r.1784 Blahoňov opustil, aby se ujal dědictví po svém otci ve Žďarci a na chaloupku se mezitím dostali noví majitelé. V této souvislosti se nabízí myšlenka, že jmenovaný Melichar Chyba je prapředkem Melicharů, kteří vlastnili v našem století v Jestřabí obchod a hostinec. Pocházeli totiž ze Žďárce - a jak víme, byla ještě koncem 18.století rodová jména tzv. v pohybu...

Mohou nás také zajímat nejstarší občané té doby. Ze záznamů matričních se mi podařilo sestavit asi takto: tak pravděpodobně absolutně nejstarším občanem, kterého mohu zápisy doložit, byl jestřabský skoták /pastýř/, který byl zřejmě na samém pokraji tehdejší společnosti, protože se jeho jméno nezachovalo. Zápis o jeho smrti je z roku 1679 a vypadá takto: "...die 6 Martij umrzel Skoták gestržabsky mage wieku sweho 87 Leth a pochowan gest prži Zadussi deblynskym..." Již jsem na jiném místě uvedl, že z opatrnosti musíme brát všechny věkové údaje, kde mohou být dosti velké věkové rozdíly. Ale přesto se asi jednalo o velmi starého člověka; odečteme-li uváděná léta i s případnou nutnou tolerancí, dostaneme se k letopočtu 1592! To jsme se dostali poměrně dost hluboko do nám dostupné minulosti a překročili téměř nepřekročitelnou bariéru období 30letých válek. V tomto případě jsme se dostali do období panování obecně známého císaře Rudolfa II., zádušního milovníka vědy, umění a alchymie. Nejstarší občankou

těch dob byla "Kadlecza balabanka z Nowiwsy magic wieku sweho 83 Letha, umrzela 8 Mage 1681..." - narodila se tedy kolem roku 1598. Dále to byl jestřabský občan "...Wit Kwokal 1687 die 17 Martii pochowan Saused, dle obrzadu Kržestianskyho, magic Wieku sweho okolo 78 Leth...". Mohl se tedy narodit cca 1611. Staré časy jistě pamatovala také "...Katerzyna Ssadowa, která zustawala w Podrużstwy u Kwokala w Gestrzeby, dokonala Żiwot Swug 11 Aprilis 1663". Další občankou byla "...Magdalena chromyho kregczyho z Gestrzaby... 2 Aprilis 1693 magicze okolo 70 Leth...", mohla se tedy narodit asi roku 1623. Nejstarším občanem Prosatina v době, o které si povídáme, byl "... Saused z Prosatina gmenem Rabon, mage wieku sweho 40... 14 Jan.1666...", který se narodil někdy na počátku válek. A opět žena, jejíž jméno však nebylo uvedeno "... 1677 7 Martij umrzela Manželka Danhele z Gestrzaby gmenem - mage wieku sweho 45 Leth, pochowana gest przi Zadussi Deb...", narozená tedy přibližně kolem r.1632. Zajímavý je také zápis z Blahoňova, kde "...1722 27 Maius Umrzel Pawel Padouch, Žebrák. Zaopatřen Swatostmi a Pohržen przi Chramu P. w Deblinė Wieku swyho magic Przes 70 Leth..."

V matrice deblínské, založené Léta Páně 1722 deblínským učitelem Tomášem Viligusem za faráře Tomáše A. Scholce, jsou uváděny také tzv. štólové poplatky, t.j. poplatky za některé církevní úkony. Tak za křest dítěte bylo stanoveno 21, 24 a 30 krejcarů, za svíčky při svatebním průvodu snoubenců 18 krejcarů, pohřeb dítěte 24, 30 a 34 krejcarů, pohřeb se zpěvem /sancto cantato defunctorum officio et conductu/ a se smutečními obřady a průvodem přišel na 3 zlaté, 3 zlaté a 7 krejcarů a 3 zlaté a 34 krejcarů atd. Poplatky byly odstupňovány podle výpravnosti jednotlivých obřadů.

Ve svém pojednání se zčásti zabýváme historií Blahoňova a trochu i obcí okolních. S některými jmény jsme se již seznámili. Mnozí z nich však byli nejen majitelé usedlostí a gruntů, ale také ti, kteří kromě svých rukou a

kupy dětí nevlastnili ničeho, byli to podruzi, bezzemkové, odkázání svojí obživou na ty, na jejichž majetku námezdně pracovali. Proto se i na Blahoňově objevují jména, jako Jan Černeš, Jakub Havlíček a jeho žena Marie, Hatlocha, Katolický, Goliáš /byl nádeníkem na čp.2 a 3, měl za ženu Marii Ranou ze Křoví a k stáru zemřel jako žebrák/, Holeček, Kincl a další. Roku 1764 zemřel na Blahoňově Jan Jocha, švec, r.1778 pak "...Czerwenei Georgius, inquilinus..." tedy podruh - a další, nám nic neříkající jména.

Známe tedy usedlost čp.1, zmínili se o domku čp.3. Usedlost čp.2 prý původně stávala až za Blahoňovem, tam, kde nyní končí silnice u bývalého "panského lesa", do nedávna tam stával dřevěný kříž mezi dvěma lípami, který dělal můj děd. Dodnes je tam na pozemku patrná jakási rovinka, která by svědčila pro tuto pověst. Říkalo se, že již v té době panovaly nedobré sousedské vztahy mezi majiteli celolánu a čp.2, v jehož prospěch zřejmě došlo k dělení části pozemků. Již tenkrát sousedé žárlivě sledovali, komu se lépe daří, komu více vyrostlo, komu méně potloukly kroupy, či více napršelo. Proto prý usedlost u lesa poměrně často lehávala popelem a říkalo se, že paličem býval vždy někdo z původního celolánu - snad prý manželka Františka Mičánka Kateřina, která byla za zlý čin arestýrována. Avšak jen byla propuštěna - vyhrožovala znovu. To se dělo jen do té doby, než to postiženého jaksi "přestalo bavit", chalupu na spáleništi, několikrát obnovovanou již neobnovil, ale postavil těsně vedle čp.1, jak je patrné vlastně dodnes, kdy hospodářská stavení obou usedlostí jsou takřka spojena. Život ukázal, že to bylo vtípně vyřešeno. Od té doby nehořelo, protože by plamenům podlehlá stavení obě. A tak na místě původní usedlosti stojí již jen ty dvě věkovité lípy, dřevěný kříž v nedávné době padl za oběť neúprosnému zubu času...

Domek čp.3 po Melchioru Chybovi obsadil Antonín Strnad. Strnadové zde žili koncem 18. a začátkem 19.století. Otec zmíněného Antonína se jmenoval Urban a narodil se kolem r.1700 v Zahrádkách /Zahrady u Štěpánovic/ a zemřel

již před rokem 1761. Obec Zahrady patřivala tišnovskému klášteru Porta coeli. V gruntovní knize jsem našel zápis, který si dovolím zčásti ocitovat:

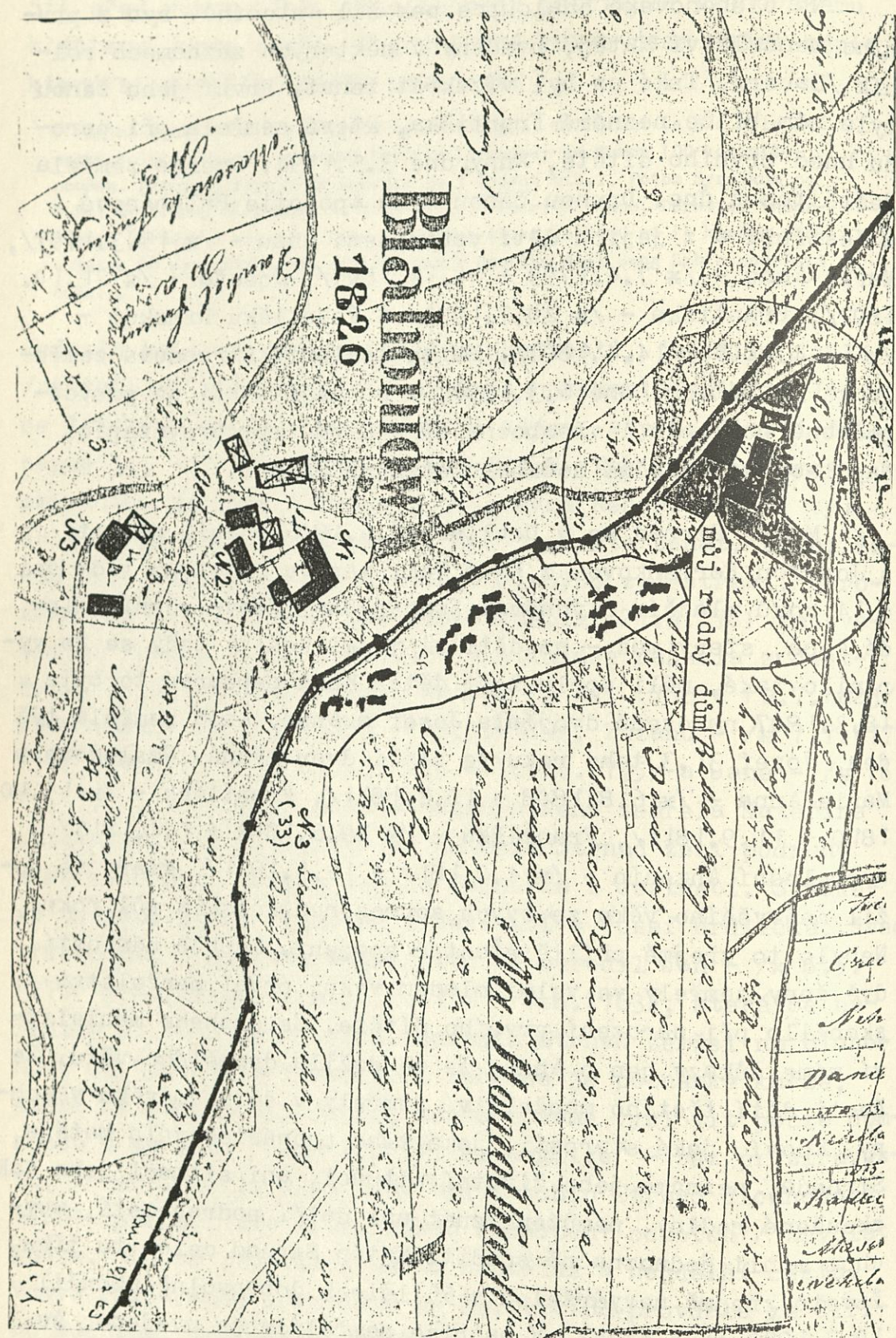
Letha Panie 1656 z dowolenim Wrchnosti gest tyž Grunt as 3/4 Roly se wssym kniemu Pržyslussenstwim Ržihowy Strnadowy za Summu 100 kop míš. prodán. Placzenj Weyrunkuw Rocžnie po 3 kopach míš... Potom Syrotkum po Nebo: Martinowy Strnadowy na Sedm dielů a Materži: Anna, Dorotis, Thomasowy, Ržihowy a Rozynie, Materžy Rownym dilem každemu po 11 kopách míš. v Sumie 88 kop. Ržyha pak držitel tehož Grunthu diel Swug Sobie podržeti bude...

Jednalo se o odprodej opuštěné usedlosti, jejíž majitelé /uživatelé/ buď zemřeli a nebo je rozehnala válečná litice 30letých válek. Panství měla zájem, aby usedlosti dále nepustly, ale přinášely spíše užitek. Tak tedy potomek zmíněného Martina Strnada a jeho syna Řehoře Urban, byl dalším obyvatelem Blahoňova. Byl dvakrát ženat. První ženou byla Kateřina, dcera Matěje Slabého z Jestřabí, narozená asi 1739. Sňatek uzavřen v Deblíně 27.9.1761 za svědectví France Peška z Deblína a Mikuláše Daňhela z Jestřabí. Z jejich dětí známe: Matěje /x asi 1768 + 10.7.1823/, Františka - /x 27.5.1769 + 28.5.1769/, Zuzanu - /x 7.7.1770 + ?/, Barboru - /x 23.12.1774 + 10.10.1775/ a Jana - /x 16.11.1775/, při jehož porodu nezaopatřena zemřela Kateřina Strnadová. Již 30.4.1776 se Antonín Strnad žení podruhé s Marií Annou, dcerou Tomáše Kašpárka z Jestřabí. Svědkové uváděni Pavel Žaloudek z Jestřabí a Josef Hrdlička, švec z Deblína. Z druhého manželství se narodil Jan - /x 6.5.1777/ a Marianna - /x 5.12.1778 + 7.6.1783/, která se narodila až po otcově smrti. Antonín Strnad zemřel na Blahoňově 28.10.1778 a v matriční rubrice je poznámka kněze, která mi není zcela jasná, takže můžeme vyslovit pouze domněnku o co šlo: "Sine provis, ex negligē" - bez prozíravosti, z nedbalosti. Snad tedy byl Antonín Strnad dlouhodobě vážně nemocen, ale nebyl nikdo /schopen? ochoten?/ zavolat kněze, aby ho připravil na tu nejtěžší a nejdelší cestu. Vdova Marie Anna Strnadová se 24.11.1782 provdala za Jiřího Machana, sedláka z Jestřabí, který byl rovněž vdovec a vlastnil grunt čp.9...

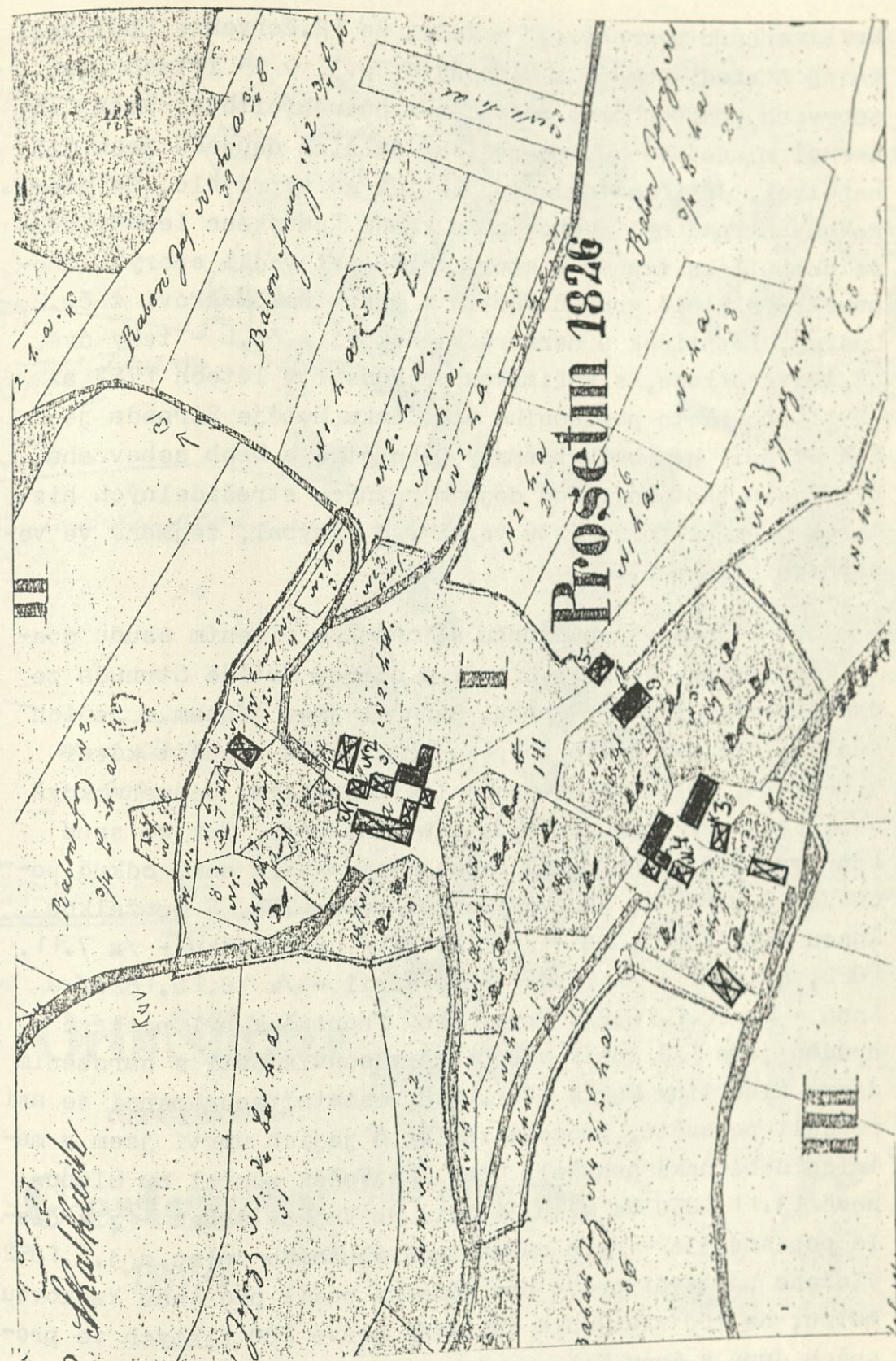
Na blahoňovské chaloupce pak žil Antonínův syn z prvního manželství Matěj, uváděný v některých záznamech rolník /Bauer/. Také on byl vícekrát ženat. První jeho ženou byla nám blíže neznámá Františka, která zemřela při porodu hned prvního dítěte, Anny, dne 3.5.1794. Dcerka zemřela ještě téhož dne. Druhou ženou byla Apolonie Balabánová z Jestřabí a z jejich dětí vzpomeneme Annu - /x 15.3.1797/, Marii Annu - /x 7.4.1799 + 11.12.1805/, Josefa - /x 21.10.1802/, Františka - /x 20.7.1803/ a Františku Římskou - /x 12.4.1805 + 14.4.1807/. Matka Apolonie Strnadová zemřela ve 32 letech, dne 6.3.1806, a na její smrti se pravděpodobně podílela i všeobecná bída a zmatky, provázející Napoleonova válečná dobrodružství na Moravě.

Matěj Strnad se v Deblíně 10.6.1806 oženil potřetí s Josefou Formánkovou z Nové Vsi, teprve 24letou, tedy asi o 14 roků mladší. Slýchal jsem jedno lidové rčení: mladá žena, starý muž - na děti si vezmi koš! A tady se to vyplnilo také, měli spolu šest dětí: hned napoprvé to byla 18.3.1807 narozená dvojčata Josef a Anna. Anna zemřela týž den, Josef 31.3. toho roku ve stáří dvou týdnů. Následovala Marie Anna - /x 6.8.1808 + 10.2.1811/, František - /x 19.10.1810 + 11.9.1811/, Františka - /x 29.6.1813 + 1.4.1815/ a poslední Antonín - /x 4.9.1814 + 15.3.1821/, který se dožil nejvyššího věku ze svých sourozenců, šesti a půl roku. Nebylo to zřejmě příliš šťastné spojení. Souběh událostí, dvě ženy zemřely ve velmi mladém věku, první manželství skončilo při narození prvního dítěte. Ze druhého manželství máme důkazy jen o Anně, že se dožila dospělého věku. Ze šesti dětí třetího manželství zemřely v dětském věku všechny. Kdoví, jaké starosti, jaká tíha pronásledovala Matěje Strnada, neznáme jeho životní situaci, ani situaci jeho tak zkušované rodiny, nemůžeme znát ani další podrobnosti, abychom mohli jednoznačně soudit. Matěj Strnad celou tu tíhu života zřejmě nevydržel a v 55 letech dobrovolně ukončil 10.7.1823 svůj život. V matrice zemřelých je uvedeno, že "... den 12. Juli 1823 - Nr.3 - Mathias Strnad, Häusler von Blahoniow, 55 Jahr... der Selbstmörder wurden ausser dem

Obr.110: Blahoňov - zástavba k roku 1826

Obr.111: Prosetín - zástavba k roku 1826

Heiligenhofe begrabt..." - tedy: že 12.července 1823 byl Matěj Strnad, domkář z Blahoňova čp.3, v 55 letech jako sebevrah pohřben mimo posvěcenou půdu hřbitova. Matěj zanechal mladou vdovu, po jejíchž dalších osudech jsem již nepátral. Ještě zamých mladých let se vyprávělo, že jmenovaný Strnad byl pochován na kraji "panského lesa", dříve Bombaliska zvaný, o který po 70 let vedli spory blahoňovští držitelé gruntů Martin a František Maškovi z čp.2, Ondřej, František a Bernard Mičánkovi z čp.1 - tedy dvě až tři generace, s kuřimskou vrchností v letech 1782 až 1851! Ono místo posledního odpočinku Matěje Strnada je pod Strání, kde byly pozemky mého otce a hrob sebevraha byl zcela znatelný. Pod dojmem různých strašidelných historek jsem se tomu místu velmi rád vyhýbal, zejména ve večerních hodinách...

Na Strnadovu chaloupku se nějakým řízením osudu dostal Jan Vašek, když se oženil s dcerou Matěje Strnada ze druhého manželství - Annou. Nenašel jsem záznam o jejich sňatku, ale již dříve dospělá Anna mohla sloužit kdesi u sedláka, ta praxe nebývala tak neobvyklá, zejména když její otec měl doma jinou ženu a jiné děti. Tak se snad Anna vrátila až po smrti svého otce. Nevím ani, odkud pocházel Jan Vašek, narozený kolem roku 1794. S manželkou Annou měli Františka - /x 1.2.1821/, Františku - /x 7.11.1822, Antonii - /x 15.4.1826/, Marii - /x 10.10.1828/ a Annu - /x 22.1.1832/. Prvorozený František byl posléze uváděn jako 1/2 láník v Deblíně v souvislosti s narozením dcery Albertiny Marie 14.1.1868, ostatní sourozenci se asi rozešli po světě, protože zápisy o jejich úmrtí jsem v matrice deblínské nenašel. Otec Jan Vašek zemřel na Blahoňově 13.11.1850 ve věku 56 let. Na Vaškův domek - již číslo popisné 33! - bylo na základě dlužního úpisu z 3.1.1852 vloženo zástavní právo pro dědický podíl pro Annu Vaškovou matku, na 100 zlatých, a zástavní právo 200 zlatých ve prospěch Jana a Anny Kožnarových, snad z Katova. Anna byla nejmladší dcerou Jana Vaška. Tyto údaje nám prozradily pozemkové knihy v okresním městě Žďáře nad Sázavou...

Obr.112: Kuř.Jestřabí - zástavba k roku 1826

V Jestřabí se v té době objevovala i trvala jména: Daniel, Babák, Kvokal, Balák, Nehyba, Knoflíček, Fila, Duchek, Čech, Kadlec, Pleva, Dohnal, Viktorin, Višinka, Želoudek, Mašek, Mičánek, Sojka, Malášek a další. Potomci některých jsou v obci dosud. Zajímavý je dosud trvajících rod Danielů. Původně uváděný Daniel Fejfoš byl zřejmě prapředek všech Daňhelů, Danihelů a Danielů. Tento Fejfoš se stal otcem Kryštofa, syna Danielova, který se narodil na později označeném domě čp.1 v Jestřabí 15.8.1663 a tamtéž zemřel 6.5.1737. Kryštofův syn Matěj - * 15.2.1691, se oženil s Marií, dcerou Ondřeje Lakoty ze Žernůvky a jako rolník v Úsuší zemřel 17.2.1745. V této vesničce se narodil jeho syn František - * 3.10.1720. Oženil se 31.10.1745 s Kateřinou, dcerou 3/4 láníka Prokopa Pánovského z Deblína. Na otcovském gruntě zemřel 1.2.1791, zanechal syna Bartoloměje, nar. 13.8.1748. Tento Bartoloměj se 2.6.1776 přizemil do Nové Vsi na čp.1, což byl starý danielovský grunt v obci. Vzal si Annu, vdovu po svém bratru Mikuláši Danihelovi, která byla již v pokročilém stavu těhotenství; byla dcerou Pavla Maška, 3/4 láníka z Nové Vsi a Marianny, dcery Jana Juříčka z Katova. Dále pak na čp.1 hospodařil jeho syn Matěj - * 22.1.1786, jehož ženou byla Klára, rodem snad Pestrova /+ 11.11.1852/, tedy o 8 roků starší. Jmenovaný Matěj byl i se svými dalšími bratry aktivním účastníkem napoleonských válek, které šťastně přečkal. Zemřel ve vysokém věku 89 let dne 2.2.1875 v Nové Vsi. Syn Matěje a Kláry, Tobiáš - * 5.11.1811, byl dalším usedlíkem na čp.1. Svůj život spojil 9.2.1836 s Veronikou, dcerou Martina Maška, 3/4 láníka z Blahoňova čp.2 a Anny Marie Staňkové. Tobiáš přežil svého otce jen o 4 roky, byl nalezen zmrzlý u Dolních Louček. Na Danielovském gruntě čp.1 v Kuřimské Nové Vsi pak byl František - * 18.4.1852, jehož ženou se stala Marie Babáková - * 21.9.1859 z Blahoňova, dcera Josefa Babáka zv. "Bradatého" a Marie rozené Mičánkové. Oba manželé Danielovi zemřeli nakonec v Ostrovačicích; František 14.11.1932, Marie 29.9.1926. Jejich syn Josef - * 21.2.1881 se narodil ještě na gruntě v Nové Vsi, ale odešel do světa a r.1952 zemřel daleko

Obr.113: Kuř.Nová Ves - zástavba k roku 1826

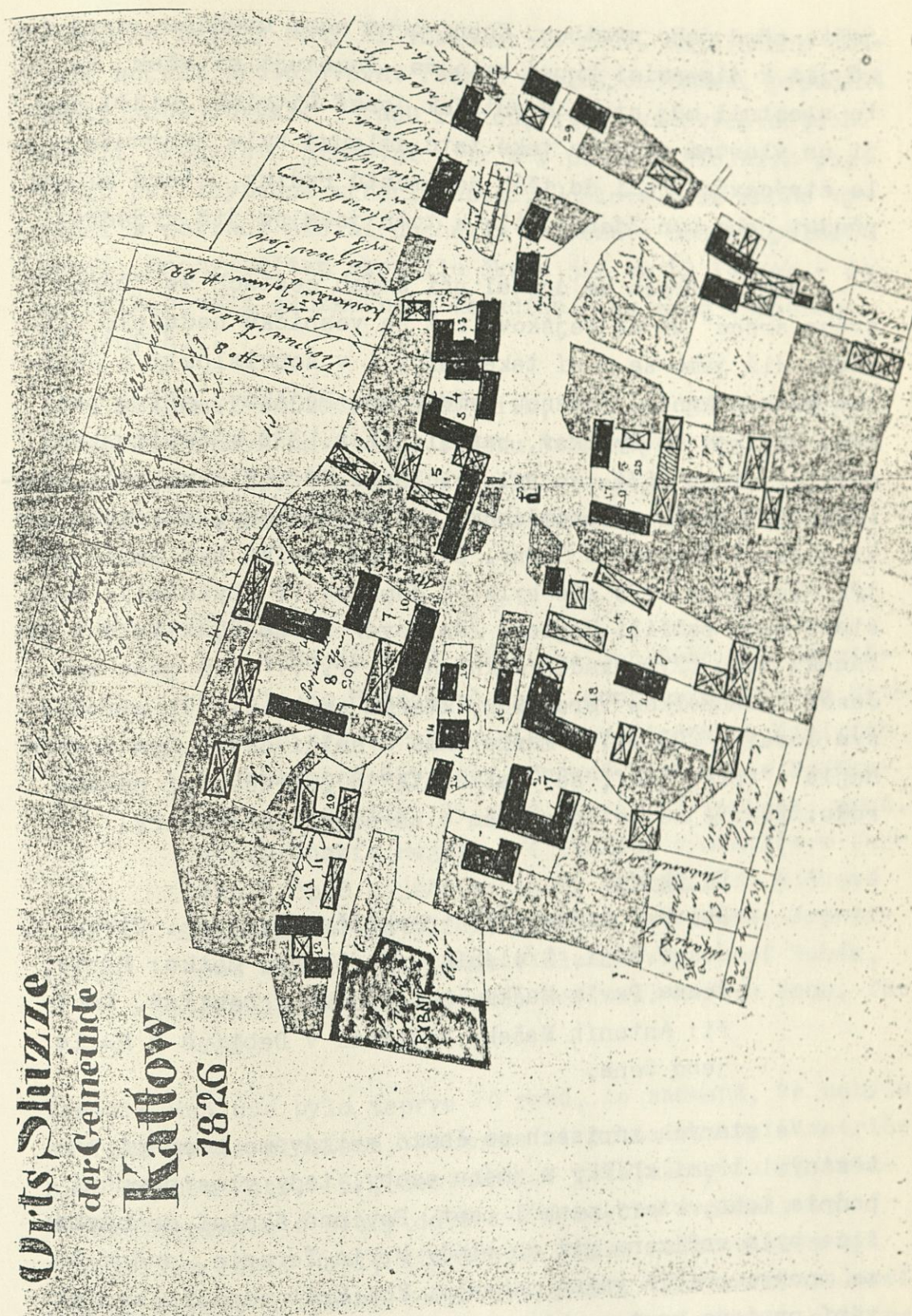
v Čechách - v Domažlicích. Z Nové Vsi tím zmizel starobylý rod z čp.1, kam se dostal z Jestřabí oklikou přes Úsuší. Na statku se usadil rod Juračků a Kupských, Danielové se udrželi jen v Jestřabí, z nichž Josef /nar.1929/ dodnes drží soukromou zemědělskou usedlost na čp.31...

Jak již řečeno, Prosatín ovládaly rody Babáků a Ráboňů. Žili zde ovšem ještě další obyvatelé, třeba švec Josef Kaša, který se na Prosatín přišel z Kuřimi /17.11.1765/, kdy si vzal počestnou dívku Kateřinu, dceru Josefa Ráboně. Tak měla vesnička asi poprvé /a naposled/ svého ševce. Dále zde žil podruh Antonín Balabán, Matyáš Fila, Vít Kvokal, Jakub Vitola, Jakub Pokorný, František Procházka a další. Vesnička měla před více než sto léty také svého obecního sluhu, Antonína Böhma, původem ze Sentic, jehož manželka Františka byla dcerou obecního sluhy France Černého z Heroltic. Vzhledem k původu obou se zdá, že funkce obecního sluhy byla zřízena přáním rodu Babákových, kteří z Heroltic původně pocházeli...

Pokud by se někdo přece jenom domníval, že jsem se těmito údaji zabýval snad až příliš, že do rodové kroniky ani nepatří - ať mi laskavě odpustí. Ale mám zato, že již nikdy nikdo ani přehled, ani stručnou historii těchto lokalit psát nebude, jak jsem se konečně již dříve zmínil. Myslím si, že by především moji potomci měli vědět, jaké byly v minulosti osudy míst ze kterých pocházím. Je také možné, že jsou to moje jakési nostalgické vzpomínky na doby, které se již nemohou vrátit. Jak vesničky, tak i můj rodný dům jsou zcela jiné a téměř si nepodobné, ale stále žijí v mých vzpomínkách. A kdosi kdysi napsal, že "vzpomínky jsou ráj, ze kterého nemůžeme být vyhnáni..." Navíc připomínám: v roce dokončení této práce - 1990 - by měl Blahoňov, Prosatín i Kuřimská Nová Ves oslavovat právě 600 let svého oficiálního trvání...³²⁾

Ale teď se již skutečně musíme posunout ve svém vyprávění trošku kupředu a věnovat se osudům svých předků. Jan Dittrich, kterého asi na Blahoňov přivedla známá jeho matky, Barbora Mičánková z čp.1, která rovněž pocházela z obce Hluboké, si od dědiců po zemřelém Janu Vaškovi, tedy vdovy Anny a dcery Anny provdané Kožnarové, zakoupil chaloupku s příslušenstvím a kusem pole na Stráních. Je to dotvrzeno kupní smlouvou z 31.8.1856 a stalo se tak

Obr.114: Katov - zástavba k roku 1826

ještě před jeho svatbou. Kupní cena není uváděna, není také již k dispozici kupní smlouva. Pamatuji si však, že tuto vlastnil můj strýc František Josef Ditrich, viděl jsem ji na vlastní oči - a také tato smlouva byla zahrnuta podle strýcových řečí do těch dokumentů rodiny, které mi měl předat jeho syn Zdeněk. Ale k tomu jsem se již vyjádřil...

Jan Ditrich se dostal při svých cestách za "ženou svého srdce" až na Pejškov, což je vesnička nedaleko Deblína. Již jsme se o ní také zmínili v souvislosti s Janovou matkou Annou, rozenou Hemalovou. Pejškov, dříve psán také Pyštkov či Pystkov, patřil již r.1390 k deblínskému panství. Roku 1674 zde byl celolán s 50 měřicemi polí, který patřil Václavu Lupoměchovi a dva pololány, na nichž byli usazeni Novotný a Černý. Ze 2 podsedníků byl jeden pustý. Ale již r.1793 zde bylo 12 domů se 77 obyvateli. Mezi staré rody patřili Hejlové /Hellové/ na čp.8, Vitula a Mičánek. Roku 1770 uváděn Jakub Hejl, r.1771 již jeho syn Josef s manželkou Veronikou, kterým se 10.3.1771 narodil syn Josef a 29.7.1774 Maria Anna a další děti. Syn Josefa Hejla - také Josef, se "zasloužil" o pokračování našeho rodu. Podívejme se na záznam o narození jeho dcery:

Pejškov:

Dne 2/2 října 1837 - pokřtěna Terezie. Otec: Josef Hejl, 1/4láník v Pejškově. Matka: Marie, dcera Pavla Maška, 1/2 láníka v Deblíně. Kmotři: Antonín Mašek, 1/4láník v Deblíně a Maria jeho žena.

Ve starých zápisech se často setkáváme s oněmi pověstnými třemi křížky u jména osoby, tedy vlastnoruční podpis toho, který neuměl psát. Povinná školní docházka sice byla nařízena již za vlády Marie Terezie, avšak to se mnohde příliš vážně nebralo. Kolikrát odpadlo vyučování protože kantor, který býval současně varhaníkem a regenschorim /ředitel kůru/, musel hrát při svatbě, pohřbu či jiné slávě, jindy zase děti nemohly do školy pro velikou zimu či jinou nepohodu z toho prostého dů-

vodu, že neměly boty či vůbec co na sebe. Když někde učitelé začali probojovávat řádnou školní docházku, popudili proti sobě obvykle i řadu rodičů, kteří ve svých dětech viděli především pracovní síly a v placení školních poplatků pak zbytečné mrhání penězi. Udělovalo se mnoho výjimek z povinné školní docházky zejména v období polních prací, mnohým dětem skončila škola již ve 12 letech - doma potřebovali služku nebo čeledína - zejména v dobách válečných...

Seznámil se tedy Jan Ditrich, bydlící již a pracující na Blahoňově na stavbě statku Babákových /čp.4/, zakoupen domek čp.33 a mohl si přivést svoji vyvolenou Terezii, dceru Josefa Hejla. V příslušné matrice se dočteme:

Pejškov:

Dne 4.února 1857 - Ženich: Jan Ditrich, přistěhovalý na Blahoňově čp.3, manž. syn Wenzela Dittricha, stolařského mistra v Německých Kynicích a jeho manželky Anny, rozené Hemalové z Pejškova/!/, katolík, 25 roků. Nevěsta: Terezie, manž. dcera Josefa Hejla, 1/4 láníka, výměnkáře v Pejškově čp.8 a jeho manželky Marie, roz. Maškové z Deblína, katolíci, 20 roků. Svědkové: František Mašek, 1/4 láník v Blahoňově, Josef Babák, 3/4 láník v Blahoňově. Oddával: Martin Raus, farář

Terezii Hejlové bylo teprve 20 roků, to znamená, že nebyla zdaleka ještě plnoletá. Všimněme si proto na kopii matričního zápisu /obr.115/, dost špatně čitelného, že "k svatbě své neplnoleté dcery dává své otcovské svolení:+++ " s dodatkem Josef Hejl, kteréhožto jména podpisatelem byl jakýsi Karel, příjmení nešlo rozluštit. Výše zmíněný Josef Babák zvaný Bradatý, pro jeho výraznou fysiognomii obličej, byl synem Jana Babáka z Prosatína, zvaného Slepého a Veroniky rozené Danielové. Dům, vlastně celou hospodářskou usedlost, si vystavěl ještě před svatbou s Marií Mi-

[illegible]

Obr.115: Zápis o sňatku Jana Ditricha

čánkovou, dcerou Bernarda Mičánka a Františky rozené Vykypělové ze Žernůvky, kteří hospodařili na statku čp.1. Z tohoto statku byly také vyděleny pozemky pro 3/4 lán Josefa Babáka, jako již byly dříve vyděleny pozemky pro postupně vznikající čp.2 a čp.3. Přitom usedlost čp.1 měla své pozemky směrem k Deblínu, pro další čísla byly oddělovány vždy po 4 měřicích střídavě k západu. Stejně jako polnosti byly děleny i louky. Josef Babák žil v době 27.4.1834 - 14.5.1922, jeho žena Marie 2.3.1838 - 15.5.1910. Jako výměnkáři bydleli v malém domku označeném číslem 5, přilepeném ke štítu stodoly gruntu. Svědectví Josefa Babáka na svatbě Jana Ditricha mělo zřejmě spojitost přes řemeslnické práce při stavbě statku čp.4. Mého praděda Jana oddával deblínský farář P.Martin Raus /narozen r.1789 + 25.9.1866/, který byl v místě 43 roků a je vzpomínán v jedné publikaci jako "...náš nezapomnutelný a největší dobrodinec chrámu Páně, veliký lidumil, šlechtěný a nejvzornější kněz...". O tomto knězi se dovíme ještě později, při vzpomínce na stavbu kaple v Prosatině.

Snad ještě uvedu, že Deblín prožil nedávno před sňatkem Jana Ditricha několik pohrom, které městys citelně postihly, především jeho obyvatele. Tak roku 1831 zde řádila poprvé cholera, hned za pět roků poté znovu, kdy současně mimo 56 osob zemřelých během dvou měsíců, pošlo větší množství hospodářského zvířectva. Do třetice pak roku 1853 veliký požár zničil během jedné hodiny do základů celkem 36 stavení. Zřejmě právě pro zásluhy z těch let byl místní pan farář tak veleben...

První dítě Jana Ditricha a Terezie rozené Hejlové na sebe nenechalo dlouho čekat:

Blahoňov:

Dne 5/6 prosince 1857 - Maria - Otec: Jan Ditrich,
stolař a domkař na Blahoňově čp.3. Matka: Terezie,
dcera Josefa Hejla, 1/4 láníka v Pejškově. Kmotři:
Jan Šindler a Františka, jeho žena, z Deblína

Tato Marie si 30.7.1876 bere o 13 let staršího Jana Knoflíčka z Jestřabí čp.19, syna Jana Knoflíčka, domkaře a Františky rozené Žaloudkové, rovněž z Jestřabí. Marii bylo pouhých 19 roků a otec Ditrich ji musel rovněž tzv. zplnoletit, čili dát k sňatku svůj otcovský souhlas. Plnoletosti se v té době dosáhlo až ve 24 létech života. Z větve těchto Knoflíčků se pak vytvořily rodiny Knoflíčků /Albert/, Růžičků, Malých, dále pak rodiny Mašků, Kolesarů, Dvořáčků a dalších. Potomkem je i současný řídící učitel v.v. z Katova Jaroslav Juříček, jehož matka měla jako prvního manžela Alberta Knoflíčka, syna jmenované Marie Ditrichové.

Byla to opět dcera, která se manželům Ditrichovým narodila o dva roky později:

Blažňov:

Blahoňov:
25/26 června 1860 - Františka - Otec: Jan Dit-
rich, domkař v Blahoňově, syn Wenzela Dittricha
a Anny Rozené Hemalové z Hlubokého. Matka: Tere-
zie, dcera Josefa Hejla, 1/4 láníka v Pejškově

a Marianny rozené Maškové z Deblína. Kmotři:
Jan Šindler a Františka, jeho manželka, z Deblína

Františka se provdala 3.7.1881 ve věku 21 a půl roku za Tomáše Urbánka z Katova čp.37. Ženichovi bylo jen o půl roku více, takže oba otcové museli dát svůj písemný souhlas se zamýšleným sňatkem. V matrice je rozšafný podpis "Ján Ditrich, otec", Tomáš Urbánek připojil "+++". Z tohoto spojení vzešlo dost Urbánků, jejichž potomci jsou v Katově podnes.

Rodiče Ditrichovi zřejmě čekali na dědice. Jejich radost však zkalila událost, když se jim 28.3.1864 narodilo mrtvé dítě, dcera. Pohřbena 30. téhož měsíce v Deblíně...

Jan Ditrich se věnoval stolařině a přitom hospodařil na políčkách, nacházejících se za lesíkem zvaným Chrástkou, pro veliké množství lískových keřů, habrů a dalších listnáčů. Tato pole na Stráních zakoupil současně s domkem od dědiců Jana Vaška, svého předchůdce. Domek ve kterém bydleli, si v podstatě zachoval svoji původní podobu až do generálky v roce 1927. Bylo to malé stavení postavené z nepálených cihel, na Moravě zvaných truple. Stavební materiál se vyráběl z jílu /na Moravě slínu/, prohnětl se nejlépe soustavným šlapáním, smíšen s plevami se tvořily cihly, které se nechaly dobře na slunci vyschnout. Domek i hospodářská stavení byla kryta slaměnými došky, které se dělaly ze žitné, dlouhé slámy. Obytné stavení bylo uvnitř rozděleno malou chodbičkou, síňkou. Vlevo byla maličká kuchyňka a větší světnice /seknica/ kde se spalo, žilo, ale především se provozovalo stolařské řemeslo. Vůně hoblovaček a rozvářeného klišu zaplňovala seknici. Ale museli se vejít ještě nejen členové rodiny, ale i tovaryš, učedník, kteří také na ponku nebo pod ním v noci přespávali, podloženi hoblovačkami a přikryti hrubou dekou či jenom svrchním kabátem.

V kuchyňce stávala kamna ze zelených kachlů, která příjemně hrála a musela vyhrát i ten vedlejší "verštat" Vpravo chodbičky byla další seknicka, kde nocoval pan mistr

se svojí ženou a dětmi, které již nevměstnaly na lavičce v kuchyni u kamen. Později tam byla světnička výměnkářů pokud byli a žili a nebo tam bývali ubytováni i podnájemníci a tzv. luftáci, jak se říkávalo lidem z města, kteří trávili svoji dovolenou na venkově. Vedle chaloupky vlevo, tam, co je dnešní horní zahrádka, stávala dřevěná stodůlka pro nevelkou úrodu z Ditrichových kamenných políček, či případné uskladnění všeho, co již se nikam jinam nevešlo. Vedle obytné chaloupky vpravo stávaly chlěvy, původně menší, dřevěná stavba, později také přestavěná z nepálených cihel. Na hřebeni doškové střechy kvetl od nepaměti netřesk, o kterém se věřilo, že chrání dům před bleskem; proto se nesměl nikdy ani trhat, ani odstranit. A pokud vím, nikdy jsem ani nezažil, ani neslyšel, že by kdy do domku uhořel blesk...

Do domku nikdy blesk neuhodil. Ale uhořelo zcela jinak. Jako blesk se zemí šířila zpráva, že bude vojna, vojna s "Prajzem". Po nedlouho trvajícím relativním klidu našich předků narušily jejich život výboje severních sousedů Prusů. Za absolutismu v Rakouské říši vše jako by ustrnulo. Na úkor Rakouska se začalo rychle a úspěšně rozvíjet Prusko, které bylo daleko pružnější, schopnější a přístupnější novým myšlenkám. S rozvojem rostla i jeho výbojnost, která se stávala nebezpečnou i českému národu. Pruská vojska vtrhla do Čech, a onoho mlhavého a deštivého 3.července 1866 se na výšinách západně od tehdejší pevnosti Hradec Králové chystala rakouská armáda a spojenecký saský sbor ke střetnutí s pruským protivníkem o vedoucí úlohu při sjednocování Německa. O půl osmé padl z rakouské strany první dělový výstřel. Bitva u Hradce Králové, v dějinách častěji známá jako bitva u Sadové, začala.

Tam u Králového Hradce
lítaly tam koule prudce
do nevinnej lidiček.
A v tom hrozném dešti kulek
fajerverkr Franc Jabůrek
s luntem u kanónu stál...

Největším strůjcem a stoupencem této války byl pruský kancléř Otto von Bismarck, který usiloval o sjednocení Německa za každou cenu, železem i krví a to pod pruským velením. Prusové zahájili útok, který však brzy ztroskotat na urputném rakouském odporu, především dělostřeleckém. Granáty dopadaly i do prostoru stanoviště pruského velitelství, sám král Wilhelm I., který armádu provázel až na bojiště, byl prý zasypán sprškou hlíny. K poledni byla situace již tak vážná, že pruské velení připravovalo rozkazy k ústupu a kancléř Bismarck, jehož plány se začaly hroutit, jižjiž natahoval kohoutek svého služebního revolveru.

U kanónu stál a stále ládo- ládo- ládo-
u kanónu stál a furt jen ládoval...

Hrdinný boj rakouských vojsk, kde byli většinou Češi, se dochoval také v lidovém podání a jarmareční písničky o kanonýru Jabůrkovi. Odpoledne však dorazila nečekaně od severu posila pruského korunního prince - a příchod čerstvých sil rychle rozhodl. Překotný ústup Rakušanů při přechodu Labe a zavodněného okolí hradecké pevnosti, se měnil rychle ve zmatek. Tím pak byly daleko větší škody než porážka na bojišti. Zůstalo tam na 12 - 15 tisíc mrtvých, ale z toho jen asi 2300 Prusů. Statečnost vojáků rakouské armády nestačila, nestačily ani technické i duševní schopnosti příslušníků českého národa, který vždy patřil k nejkulturnějším a nejvzdělanějším národům v mocnářství. Úspěch pruských vojsk bývá jednoznačně přičítán lepší výzbroji, především puškám tzv. jehlovkám, které byly nabíjeny zezadu a tím zvýšena rychlost palby. Ale rakouské předovky je zase předčily přesností a účinným dostřelem. Dělostřelectvo pruské docela zaostávalo za rakouským. Rakouské velení neumělo využít svých předností a vedlo boj nesmyslnými bodákovými útoky v sevřených útvarech, které se pak hromadně hroutily pod pruskou palbou. Dá se říci, že boj byl prohrán zastaralým a překonaným vedením boje a nevyužitím tehdy moderních prostředků, telegrafu, železnice a zdravotnického zabezpečení...

A tak střílel jako blázen
Prajzi měli horkou lázeň
celý rozbil regiment
Jabůrek, ten saprment...

Každý pruský velitel měl podrobné mapy bojiště, avšak Rakušané měli tyto mapy až u velitelů sborů. Důstojníci pruského generálního štábu již dávno před válkou prováděli podrobné průzkumy kraje a válčiště v přestrojení za obyčejné fotografy...

Přiletěla koule prudce
utrhlá mu obě ruce
a on pořád u kanónu stál...

Jan Ditrich se války neúčastnil, oni bývali odvždycky Ditrichové "špatní na oči", takže většinou nebývali odvedeni. Ale v kraji i tak bylo "živo", zejména v okresním městě Tišnově 11. července. Rakouská vojska, unavená dlouhými pochody, odpočívala a ve spěchu uvařenou "menáž" pojídala kde se dalo. Pouze dvě škadrony hulánů byly v pohotovosti a nikoho nenapadlo, že ještě zde dojde ke krvavé srážce s Prusy. Stísněnost vládla i mezi obyvateli, ulice i náměstí byly přeplněny vojskem. Hlučno bylo v hospodě U zlatého jelena, i v hospodě na Humpolce či U hradu Pernštejna. Obyvatelé se však pro jistotu začali stěhovat do lesů. Od Dolních Louček se blížil předvoj pruských dragounů - a rakouské vojsko nebylo připraveno. A jak se zmiňuje místní kronikář, když tišnovský občan pantáta Kolbábek bez dechu vrazil do hospody U hradu Pernštejna, kde právě hodovali rakouští vysocí důstojníci a volal: "Pane komandant, Prajzi só tade!" tak mu nejen nevěřili, ale odpověděli "cože ho to jen napadlo, kdeže jsou teď Prušáci". Ale vtom se již rozvřeštěla polnice, v největším chvatu se vojsko chystalo k odchodu, aby se za Tišnovem seřadilo k boji a krylo tak ustupující proviantní sbory rakouské armády, táhnoucí k Brnu. Rytmistr Barres vyslal k Předklášteří vstříc Prusům polovinu hulénské škadrony pod vedením rytmistra Knesebecka. Ke střetu došlo již u mostu přes Svratku, dříve Svarcavu zvanou. Ačkoliv bylo rakouské vojsko v té době početnější, přesto byl ús-

pěch na straně Prusů a krvavá bitka na náměstí pak skončila jejich vítězstvím. Na rakouské straně byly ztráty 5 důstojníků, 56 mužů a 45 koní. Pruské hlídky pronikly až k Čebínu. V jejich řadách sloužil tehdy osmáctiletý dragounský kadet Hindenburg, pozdější německý císařský generál a po 1.světové válce prezident Německa. Těžce raněný rytmistr Knesebeck zemřel v předklásterské papírně 22.7.1866 a byl pochován na místním hřbitově. Zápis matriční uvádí, že "Julius hrabě z Knesebecku, c.k. rytmistr 5.hulánského pluku z Verdenu v Hanoveránsku, ve službách rakouských, 27 roků stár, zemřel na dvě sečné rány, které dostal do hlavy v bitce tišnovské dne 11.července 1866 za pruské invaze."

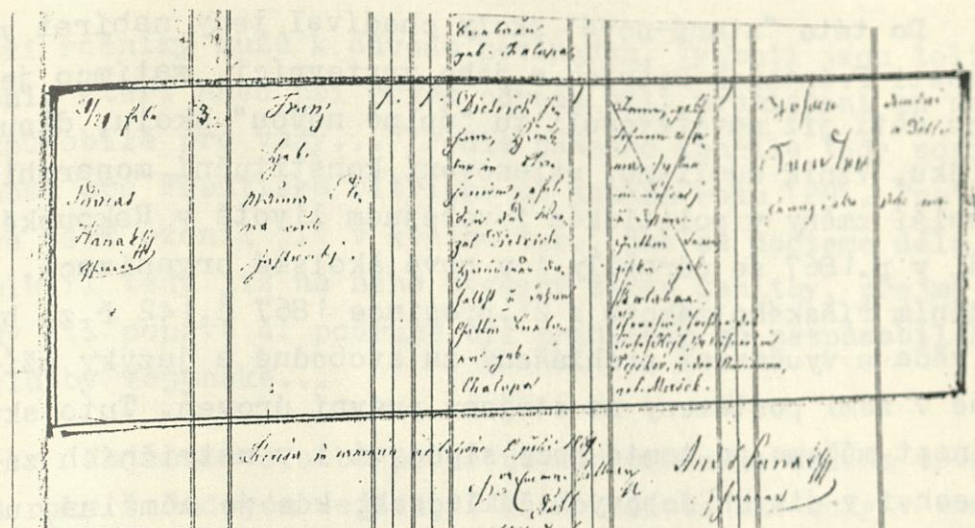
Janu a Terezii Ditrichovým se narodilo poslední dítě - a byl to syn. Kopie matričního zápisu je na obr.116 a přepis si dovolím uvést takto:

Blahoňov:

Dne 20/21 února 1868 - pokřtěn František. Otec: Ditrich Jan, domkař v Blahoňově, manželský syn Wenzela Dittricha, domkaře tamtéž a jeho manželky Barbory rozené Chalupové. Matka: Terezie, dcera Josefa Hejla, 1/4 láníka v Pejškově a Mariany rozené Maškové, katolíci. Porodní bába: Marie Plevová z Jestřabí. Kmotři: Jan Šindler domkař z Deblína a Františka jeho žena. Křtil: Ondřej Hanák, farář

Sledujete, kolik je v tomto zápisu nesprávných údajů? Wenzel Dittrich nebyl nikdy uváděn na Blahoňově jako domkař a víme velmi dobře, že jeho ženou, tedy Janovou matkou, byla Anna Juřicová, rozená Hemalová. Oba žili až do své smrti ve Veverských /Německých/ Knínicích na čp.20.

Konečně se tedy Ditrichovi dočkali syna - pokračovatele rodu. Za několik málo týdnů však zaklepala na dveře blahoňovské doškové chaloupky kmotřička Smrt. Františkova babička, Marie Hejlová z Pejškova, která zřejmě pomáhala

Obr.116: Zápis o narození Františka Ditricha

své dceři Terezii v domácnosti a dělila se s ní o starosti i radosti v souvislosti s právě se narodivším prvním kloučkem, zemřela ve svých 67 letech na tyfus, který ten čas v kraji řádil. Zemřela 7.4.1868. Radost i smutek, smích i pláč - tak to již v životě chodívá. Období těch let zachytil farář z Předklášteří zajímavou rýmovávkou: "Eis, Maus, Preus und Scheiss!" - tedy: zima, myši, Prajzové a sračka!

Prožíval malý František Ditrich svoje mládí na blahoňovských pláních, chodil do jednotřídní obecné školy v Jestřabí. Jestřabská škola byla do roku 1859 v domku čp.30. Když se podíváte na zástavbu obce na obr.112, je to ten osamocený domek zcela vpravo dole. V této škole se vyučovalo tzv. exkurendně z Deblína, byla to tedy jakási pobožka deblínské školy. Roku 1856 je na této škole jmenován učitel Anton Šonek, syn Viktorina Šonka, mistra zámečnického z Osové Bítýšky, a Filipíny Trávníčkové, dcery ovčáka. Roku 1859 se jim narodila dcera Florentina. Toho roku se stala škola v Jestřabí samostatnou, ale nová budova byla postavena až r.1861 a bylo jí přiděleno čp.6, když budova téhož čísla byla zbořena. Tato škola sloužila až do roku 1898, kdy byly postaveny dvě nové učebny na dvorku staré školy, kabinet a příslušenství. Původní domek pak sloužil jen za byt pro řídícího učitele. (33)

Do této "staré-nové" školy chodíval tedy nabírat vědomosti František Ditrich a jeho vrstevníci, zatímco jejich děti již navštěvovali tu "úplně novou" školu, dvoutrídku. Vznik dualismu, ustanovení konstituční monarchie a další změny v politickém i veřejném životě v Rakouské říši v r.1867 se odrazily i v nové školské organizaci. Vydáním říšského zákona z 21.prosince 1867 č.142 ř.z. byla věda a vyučování prohlášeny za svobodné a jazyky užívané v zemi postaveny na stejnou právní úroveň. Tuto skutečnost můžeme po tomto roce sledovat i v matričních zápisech i v jiných dobových dokladech, kde je němčina, užívaná od dob Marie Terezie, postupně ale stále důsledněji nahrazována češtinou.

Vydáním cit. zákona a zákona z 25.května 1868 č.48 ř.z. byla také řešena otázka vztahu školy a církve. Prakticky bylo nulováno ustanovení konkordátu z r.1855 a vrchní dozor nad školstvím byl svěřen výlučně státu. Katolická církev byla vyloučena z řízení školství, které až do té doby měla a bylo jí ponecháno jen vyučování náboženství. Školské záležitosti byly nově podřízeny ministerstvu kultu a vyučování, v zemi pak zemské školní radě, dále okresním školním radám a v obcích místním školním radám. Zemská šk. rada řídila v zemi učitelské ústavy a tzv. školy cvičné...

František musel také pomáhat svému otci nejen v zemědělství a pracích "kolem domu", ale i ve stolařině. Proto se u otce tomuto řemeslu i vyučil. Na vojně rovněž nebyl, pro svůj zdravotní stav - především zrak - nevyhovoval. Byl by již sloužil podle nového branného zákona, který vstoupil v platnost v dubnu 1889. Hned v úvodu se pravilo, že "dostaviti se jest povinen každý státní občan a přijde k odvodu toho roku, kdy dokončí 21.rok věku svého. Povinnost ta končí 31.prosincem toho roku, kdy dosáhl 23.roku svého věku...Každý kdo k odvodu dostaviti se má, musí se již v listopadu roku předcházejícího ohlásiti u konskripčního neb obecního úřadu pod pokutou od 5 do 100 zlatých...V celém mocnářství platí zákaz ženitby pro všechny

tři ročníky mužů k odvodu povinných. Vyjmutí jsou toliko oni, kteří hned při prvním odvodu byli prohlášeni za nezpůsobilé pro vady..." Podle psaného končila tedy povinnost pro Františka Ditricha až koncem roku 1891. Protože se však oženil již v květnu t.r., jak se dočteme dále, neplatil tedy již na něho uvedený zákaz ženitby, zřejmě tedy již poprvé či podruhé byl prohlášen za nezpůsobilého služby vojanské...

Vojenská služba podle nového branného zákona trvala 3 roky v řadovém vojsku, 7 let v záloze a 2 roky v zemské obraně. Tomu, kdo nebyl přímo odveden k řadovému vojsku, pak zákon ukládal 10 let v náhradní záloze a 2 roky v zemské obraně a nebo v náhradní záloze. Všichni odvedenci mezi 1.lednem až 1.říjnem nastupovali řadovou službu dnem 1.října. Do náhradní zálohy bývali ještě přiděleni kandidáti duchovního stavu církví a vyznání státem uznaných, jestliže o to požádali. V době studií byli od veškerého vojenského výcviku osvobozeni. Podučitelé i učitelé mohli o totéž požádat, ale předtím museli prodělat vojenské cvičení 8 týdnů. Potom byli povolávání k vojenským cvičením. Tato praxe se vztahovala i na majitele zděděných rolnických statků, které sami obdělávali a jejichž výtěžek sloužil k obživě rodiny. Byly i výjimky pro jediné syny otců nebo vdov, kteří si nebyli sami schopni zaopatřit živobytí, rovněž tak zeťové a vnukové, na kterých byli závislí výživou další členové rodiny, jediný bratr osiřelých bratří a sester, nemanželský syn, pokud vydržoval svoji matku, ti, kteří měli nezhojitelné neduhy tělesné nebo duševní a pod.

Provždy nezpůsobilými pak byli občané, kteří měli například znetvořenou hlavu, úplnou a nezhojitelnou holohlavost, nádory a otekliny spojené se znetvořením hlavy, bezucha, se zarostlým zvukovodem, scházelo-li oční víčko úplně nebo částečně, jisté choroby oka, slepota, krátkozrakost nebo dalekozrakost, byli bez nosu, se zaječím pyskem, měli silný chrapot, veliké vole /struma/, puklé ponebí v ústech, zkřivené tělo, hrb, chybějící palec nebo ukazo-

1189

10. / 1. / 1889

Kupní smlouva

Kteroužto uzavřeli nížepsaného dne a roku paní Marie Ebnerová hostinská v Tišnově jakožto vydražitelka usedlosti č. 9 v Jestřabí kušimském, prodávatelka ze strany jedné a manželé Jan a Terezie Ditrichovi domov. kuš. č. 33 v Jestřabí kušimském, kupitelé ze strany druhé následovně:

Předmetem

těto kupní smlouvy jsou pozemky náležící k usedlosti č. 9 v Jestřabí kušimském, parc. č. 787/1, 787/2 a 788 v území rybníče Jitka 822¹² v trati tak zvané Homolky

Kupní podmínky

- I. Paní Marie Ebnerová prodává a nabytí Jan a Terezie Ditrichovi kupují tyto uvedené pozemky se vším právem a příslušenstvím za dohodně ujednánou kupní cenu 330 zl. č. 100 sta třicet zla. tých rak. čísla.
- II. Tato kupní cena za zavedení se kupitelé, manželé Jan a Terezie Ditrichovi rukou společnou a nerozdělnou zaplatili prodávatelce, paní Marie Ebnerové v Tišnově se šest procentovým úrokem ode dneška, neděle do 1. ledna 1891 (devadesátého prvního).
- III. Dávání a užívání koupených pozemků přechází dnem na kupitelé a nabytí, ode dneška ve c.k. daně a jiné obecní i výjimečné povinnosti na pozemky tyto se vztahující.
- IV. Prodávatelka, paní Marie Ebnerová se zavazuje, že dle svých a bývalých z odprodání svých pozemků na své jistoty, neděle do 28. února 1891, knihovně dle výměryti.
- V. Dávání na úhradu z knihovně fondu kušimského a z majetku obecního připadá, již na tyto koupené pozemky přiváděti kupitelům.
- VI. Obě strany vzdaly se práva na smlouvu, tuto pro stáčení, již kolovici, pravě, ceny.
- VII. Zg. výměry a jistoty, prodávatelka, kupitelům novici.
- VIII. Zákaz, že, kolovici a knihovni vklad této smlouvy, plat z převodu vlastnictví a úhrady odmlouvání kupní ceny nesou kupitelé.
- IX. Prodávatelka, paní Marie Ebnerová svoluje, že, totiž, aby se od usedlosti č. 9 v Jestřabí kušimském prodané pozemky, parc. č. 787/1, 787/2 a 788, knihovně, oddělit, moře, vlastní knihovně plocha, se zavázala a právo vlastní, ale k nim v prospěch kupitelé, manželé Jana a Terezie Ditrichových knihovně, klíčeno bylo, kupitelé, dle povolení, aby se na tyto koupené pozemky, klíčeno bylo, zásluhou za první, druhé a třetí, 330 zl. č. 100, 6% úrok, ode dneška k zaplacení, dleci a úhrady, budoucí, kvitance ve prospěch prodávatelky, paní Marie Ebnerové.

1889, dne 5. srpna 1889.

Enl. 104587 Jan Ditrich

Manželé Jan a Terezie Ditrichovi

Prodávatelka, paní Marie Ebnerová, hostinská z Tišnova

Obr. 117: Koupě pozemků Homolky Janem a Terezií Ditrichovými od Marie Ebnerové z Tišnova

váček na pravé ruce nebo dva prsty na jedné ruce, chybějící palec nebo prsty na nohou, příliš malá postava, přílišná otylost, němota a další. Výslovně však bylo pod pohružkou uvedeno, že kdo se úmyslně zmrzačí, aby tím ušel službě vojenské, bude potrestán vězením od 3 měsíců do 6 let nebo peněžitou pokutou od 300 do 2000 zlatých. Přesto se však takový musel dostavit k odvodu a byl-li jen poněkud schopen k nějakým podřízeným vojenským službám, musel sloužiti o 2 roky déle než v řadovém vojsku - tedy suma sumárum pět let...

Jan a Terezie Ditrichovi se rozhodli rozšířit svoje hospodářství. Zatím, jak již řečeno, nebo je patrné na obr. 110, vlastnili a obdělávali pozemky na Stráních, které zakoupili s domkem, ale které postupně nestačily zřejmě pro obživu celé rodiny. Naskytla se koupě, když hostinská Marie Ebnerová z Tišnova v dražbě zakoupila selskou usedlost čp. 9 v Jestřabí a brzy zase prodala. Na této usedlosti bývali Machanové, Mičánkové, Hrbkové. Ve veřejné dražbě roku 1889 pak část pozemků zvaných Homolky zakoupili Ditrichovi, větší část s chalupou pak získal Josef Daniel, otec současníka Františka Daniela. Kupní smlouva je na obr. 117. Na zadní straně smlouvy /kterou neotiskujeme/ jsou úřední záznamy c.k.okr. soudu a c.k.listovního úřadu v Tišnově o provedení příslušného záznamu do pozemkové knihy s právem vlastnickým pro Jana a Terezií Ditrichovy. Jistě se měli co ohánět, aby do dvou roků zaplatili paní Ebnerové 330 zlatých rakouského čísla a 6% úroky...

Jak to bylo vlastně s měnou v těch dobách? Již od roku 1762 se objevovaly první papírové peníze, zvané bankocetle, které vydávala Městská banka vídeňská. Používalo se jich jen pro vnitřní platy, platy za hranice monarchie byly placeny tzv. konvenční měnou stříbrnou /C.M./. Emise papírových bankocetlí /peněz/ byla sice omezena jen na částku 12 milionů zlatých, ale později ve válečných letech došlo k inflačnímu vydávání těchto peněz. Již r. 1794 činil oběh 32 milionů, r. 1800 141 milionů a křivka stále nezadržitelně stoupala. V roce 1811 dosáhl oběh těchto papírových

peněz astronomické výše 1 060 milionů zlatých! Nutně muselo dojít k finančnímu krachu, byl vyhlášen 15.března t.r., kdy hodnota bankocetlí snížena na jednu pětinu jmenovité ceny. Postupně vydávány tzv. směnné listy zvané šajny /Einlösungsscheine/ nové papírové vídeňské měny, označené Wiener Währung /W.W./, která byla měnou vnitřní. Mělo být vydáno přes 212 mil. zlatých šajnů, současně byla řešena i otázka s ohledem na měnu stříbrnou. V období, kdy mimo papírovou vnitřní měnu platila i měna stříbrná, /C.M./, se zajišťovali prodávající při prodeji nemovitostí, obligací a pod. proti ztrátám tím, že v listinách byla vždy zmínka, v jaké měně byla ta či ona finanční transakce prováděna. Vzpomeňme si na tuto poznámku ve II.dílu kroniky! Podle dohody mezi bankou a státem byla papírová měna vídeňská /W.W./ přepočtena na stříbrnou měnu konvenční /C.M./ kursem 250, t.j. 250 zlatých W.W. bylo 100 zlatých C.M.

Po bouřlivém roce 1848, který znamenal nový otřes měny a nedůvěru ke státu, došlo k thesauraci stříbrné mince a tím nastal nedostatek kovových platidel, zejména drobných. Po mnoha nezdařených pokusech obohatit oběh drobnou mincí byla provedena v září 1857 nová měnová reforma a došlo k zavedení tzv. rakouské měny /Österreichische Währung - Ö.W./. Za základ zde posloužila tzv. celní libra o váze 500 gramů ze které se razilo 45 zlatých /florenů/, které se již dělily na 100 krejcarů. Při přepočtu se počítalo 100 zlatých nových za 95 zlatých starých. Zvýšená světová těžba stříbra od r.1870 do 1888 měla za následek, že poměr stříbra ke zlatu stále klesal a bylo proto uvažováno o zavedení zlaté měny, která měla stabilizovat měnové poměry. Roku 1892 byla zavedena korunová měna na zlatém základě, místo stříbrného zlatého se měnovou jednotkou stala koruna /K/, dělící se na 100 haléřů a její vnitřní obsah stanoven na 0,3280 gramů ryzího zlata. Koruny byly raženy ze stříbra a měly poloviční hodnotu zlatého. Nejmenší zlatá mince byla desetikoruna. Tato měna platila až do konce roku 1918 /skončení 1.světové války/. Náš stát převzal měnovou jednotku koruna /československá/ se zkratkou Kč...

Mezitím již František Ditrich dospěl v mládí, sice ještě neplnoletého, který se však přesto pouštěl přes kopečky za svojí vyvolenou. Jmenovala se Fányinka Svobodová, byla jediná z rodiny, která se svojí matkou přežila v Říkoníně tyfovou epidemií. Že se oba našli, lze zřejmě připočíst příbuzným Hejlům z Pejškova, příbuzným z obou stran. Ale to musíme zase trochu do minulosti. Takže, pokud máte zájem, pozorně poslouchejte...

Stirke Sterberegister 77

Zeit des Absterbens und Begrabens	Namen des Verstorbenen	Religion	Stand	Geburtsjahr	Krankheit und Todesort	Ob verheiratet	Ob begraben
1872 9.7.72	Ondřej Svoboda			1800			
1872 17.10.72	Kateřina Svobodová			1800			
1872 19.10.72	...			...			

Obr.118: Zápis o smrti Ondřeje Svobody

Stirke Sterberegister 78

Zeit des Absterbens und Begrabens	Namen des Verstorbenen	Religion	Stand	Geburtsjahr	Krankheit und Todesort	Ob verheiratet	Ob begraben
III. Quartal 1872							
1872 1.11.72	Kateřina Svobodová			1800			
1872 ...	...			...			

Obr.119: Zápis o smrti Kateřiny Svobodové

VII. KOVÁŘOVA FÁNYNKA

Řikonín byla a dosud je jenom malá vesnička, čítající přes půldruhé desítky chalup a chaloupek, některých již jen rekreačních, vklíněna do údolíčka, západně od Dolních Louček. Její klid narušila až nově vybudovaná železniční trať z Brna do Havlíčkova Brodu po 2.světové válce. Je zde menší železniční stanice, takže sem, kam se dříve choďovalo jen pěšky, se můžeme dostat vcelku pohodlně osobním vlakem. Vesnička se připomíná již r.1365, kdy tu seděl Lověk z Drahan. Posléze byla uváděna "u Lubné" /1481/, "u Litavy" /1490/, "u Lomnice" /1547/ či i "u Borače" /1589/. Řikonín patřil do farnosti Dolní Loučky. V 17. a 18.století bývala kolem uváděna celá řada mlýnů, zřejmě na říčkách Libochůvce a Loučce, např. Borkovcův mlýn, Buchalův Spálený mlýn, Severův mlýn, Kuťův nebo Kuťový mlýn, Bělušův mlýn, Medkův mlýn. Dále to byl mlýn "pod Řikonínem", "pod Drahonínem", Kalový mlýn, Beladkovy mlýn, Chvalsový či Chvalsovský mlýn, nyní Falsovy, samota pod Jestřabím, stojící na místě dávno zaniklé vsi Chvališova, kde již r.1519 byl mlynářem nějaký Jiřík, který obdržel privilej od Jana z Lomnice a Byteše. Přímo v Řikoníně byl mlýn Tomáše Baláka na čp.1. Ale Balákové zde byli již v době bělohorské, protože "let-ha Panie 1656 gest tyž grundt s tym wesskerym ktomu przi-slussenstwym mlynarzskym pržipsan Ondrowi Balakowi za sumu 97 kop míš..." Dále se ve stejné době hovoří o prodeji jiného mlýna "grundt Pawla Mlynarze prodán Rzyhowy mlynarzy za 220 kop míš. Tyž Rzyha Mlynarz mage sobie Smlauwami Swadebnimi od Otcze Sweho Polowiczy z teg Summy, totiž 135 kop míš. zadany, kterau pak Polowiczy s Aniczku Ses-trau Swau se diely, mage wydati gegiho polowiczniho dielu 65 kop míš. a na gehu diel tež 67 kop míš. 15 grošů. A tak tu Rzyhowych Peniez gemu samemu nalezagicznych bude 202 kop míšeňských 15 grošů..."

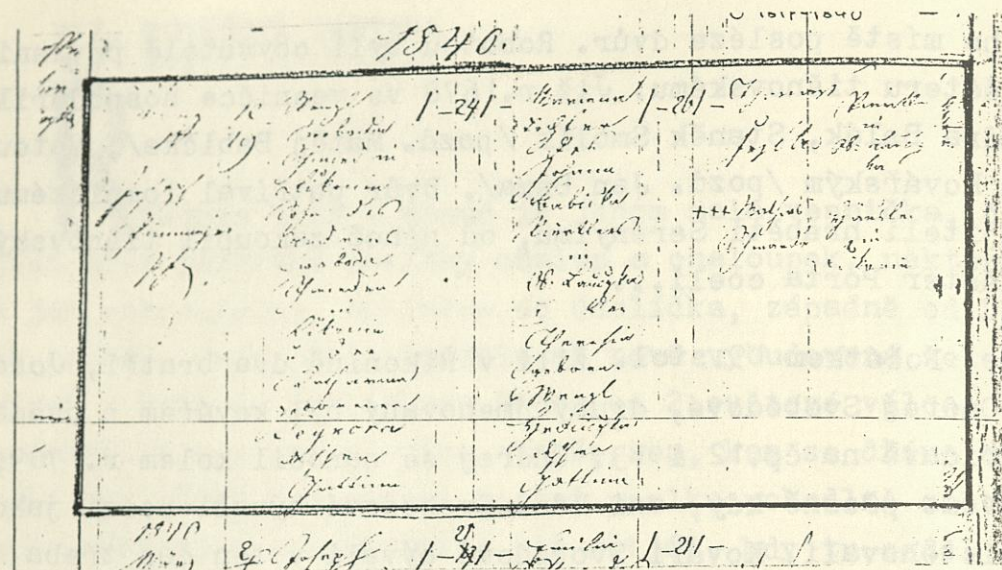
Před rokem 1667 byl v Řikoníně dokonce pivovar a na

jeho místě posléze dvůr. Robotou byli obyvatelé povinni klášteru tišnovskému. Již r.1678 ve vesničce hospodařili Ondra Balák, Staněk Smolík /pozd. Matěj Babička/, Matouš na Kovářském /pozd. Jan Baxa/. Dvůr patřival lomnickému majiteli hraběti Serényimu, od něhož zakoupil tišnovský klášter Porta coeli...

Počátkem 19.stol. žili v Řikoníně dva bratři, Josef a Ondřej Svobodové, druhý jmenovaný byl kovářem a uváděn střídavě na čp.12 i 13. Ondřej se narodil kolem r.1769, nevíme přesně kdy, ani kde. Svobodové bývali psáni jako přistěhovalí. Kováři Svobodové bývali v ten čas třeba v Tišnovské Nové Vsi, Mezihoří, Horních Loučkách - a to ještě ve 2.polovině min. století, ale původ "těch našich" se mi tam nepodařilo zjistit. Ve prospěch Horních Louček by ale mohla svědčit skutečnost, že Ondřejův syn Václav si do této vsi šel "vybrat" svoji ženu. Tak nevím. Do obce se zřejmě dostali až v první třetině 19.století, neboť právě jmenovaný Václav se v Řikoníně nenarodil. Ondřejovou manželkou byla Kateřina rozená Seykorová /cca 1777/, měli spolu snad jenom jednoho syna, jmenovaného Václava, narozeného někdy kolem r.1817. Oba rodiče zemřeli v Řikoníně: "Dne 5/7 září 1843 Ondřej Svoboda, obecní kovář v Řikoníně čp.13, ve věku 74 let na stařeckou slabost..." /obr.118/ a jeho žena: "Dne 9/12 srpna 1849, Kateřina, vdova po Ondřeji Svobodovi, kovářském mistru z Řikonína čp.13, 72 roků na stařeckou slabost..." /obr.119/. O jeho bratru Josefovi víme, že žil se svou ženou Annou na domku čp.6, a když jmenovaná 15.prosince 1842 ve věku 80 roků umírá, byla již psána jako vdova. V Řikoníně zůstal syn Antonín Svoboda, kterému 27.3.1843 zemřel půlroční synek Josef...

Také Václav Svoboda byl v Řikoníně obecním kovářem. Již bylo řečeno, že pro svoji životní družku si zašel "až" do Horních Louček a svatba se konala v kostele sv. Martina v Loučkách Dolních. Kopii matričního záznamu vidíme na obr.120 - a já uvádím český přepis:

Obr.120: Zápis o sňatku Václava Svobody

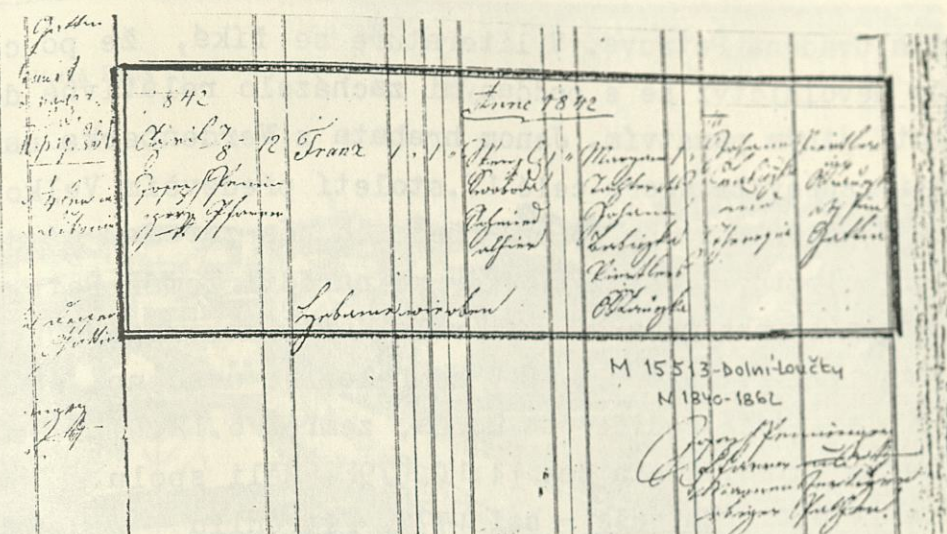
Horní Loučky:

Dne 8.března 1840 - čp.12/19 - Ženich: Václav Svoboda, kovář v Řikoníně, syn Ondřeje Svobody, kováře v Řikoníně a Kateřiny rozené Seykorové, jeho manželky, katolík, 24 roků. Nevěsta: Marianna, dcera Jana Babičky, čtvrtníka v Horních Loučkách a Terezie, dcery Václava Hrdličky, jeho ženy, katolička, 26 roků. Svědkové: Tomáš Filka, čtvrtník z Horních Louček a Matouš Šmarda, domkář z Řikonína. Oddával: P.Josef Preninger, farář.

Z tohoto manželství se narodili pouze dva synové: František, jehož záznam uvedeme v přepise, je na obr.121, a Hynek, narozený 15.8.1845 /pokřtěn Ignác/. Ale teď slíbený přepis o narození Františka, pokračovatele rodu:

Řikonín:

Dne 7/8 dubna 1842 - čp.12 - František. Otec: Václav Svoboda, kovář zdejší, matka: Marianna, dcera Jana Babičky, čtvrtníka v Horních Loučkách. Kmotři: Jan Babička, čtvrtník z Horních Louček a Terezie, jeho žena. Křtil: P.Josef Peninger, farář

Obr.121: Zápis o narození Františka Svobody

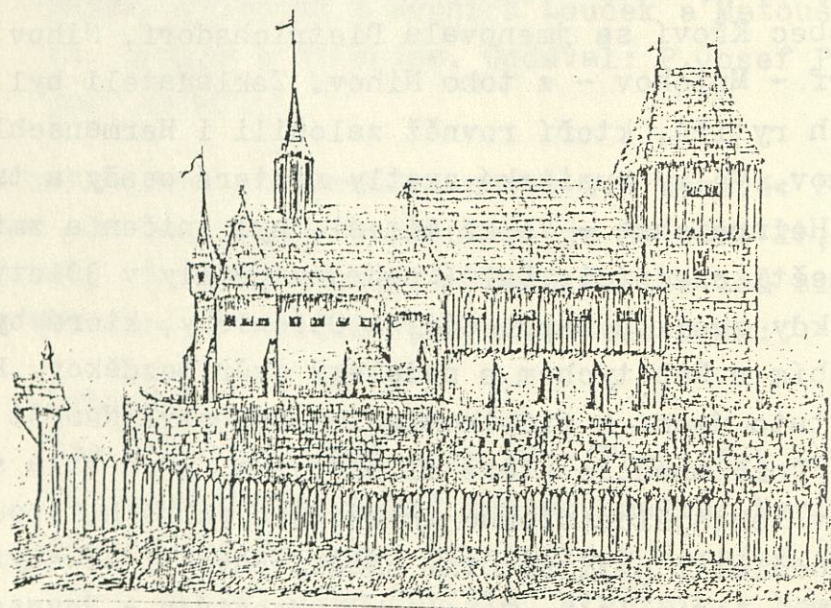
Oba synové Václava Svobody se vyučili kováři, byla to asi rodinná tradice a víme, že dříve se rodové řemeslo předávalo s otce na syna - a tak dále. A protože si František po více jak dvou desítkách let vyvolil svoji ženu až ze vsi Nebštýcha, podíváme se na chvílku do této obce...

Nyní je vesnice součástí města Velké Bíteše, která leží téměř na dálnici Praha - Brno. Již ve XIII.století byla tato oblast osidlována Němci, kteří obsazovali zeměpanské statky. Původní název Velké Bíteše byl Heinreichsa, jako obec Křoví se jmenovala Dietrichsdorf, Nihov zase Pfafendorf - Mnichov - z toho Nihov. Zakladateli byl řád německých rytířů, kteří rovněž založili i Hermanschlag, t.j. Heřmanov. Války husitské smetly některé osady a také klášter v Heinreichsa - Velké Bíteši, byl zničen a zmizeli také němečtí osadníci. Další pohromy přišly v 30letých válkách, kdy zanikla např. dědina Otěchleby, která byla mezi Jestřabím a Nebštýchem a nedaleký dvůr Bezděkov. Potom paštrčila tato území k fideikomisnímu hrabství Náměšť nad Oslovou. Také obec, o které si povídáme, prodělala spoustu útrap v tehdejších dlouho trvajících válkách, spoustu proměn prodělala i její samotný název. Původní Newstyft se měnil na Neustyft - dále Nebstich - Nebštých - Novosady a konečně v poslední době Nové Sady. Po 30letých válkách zde zůstalo 12 domů, 8 osedlých a 4 pusté. Jednou z nejstarších

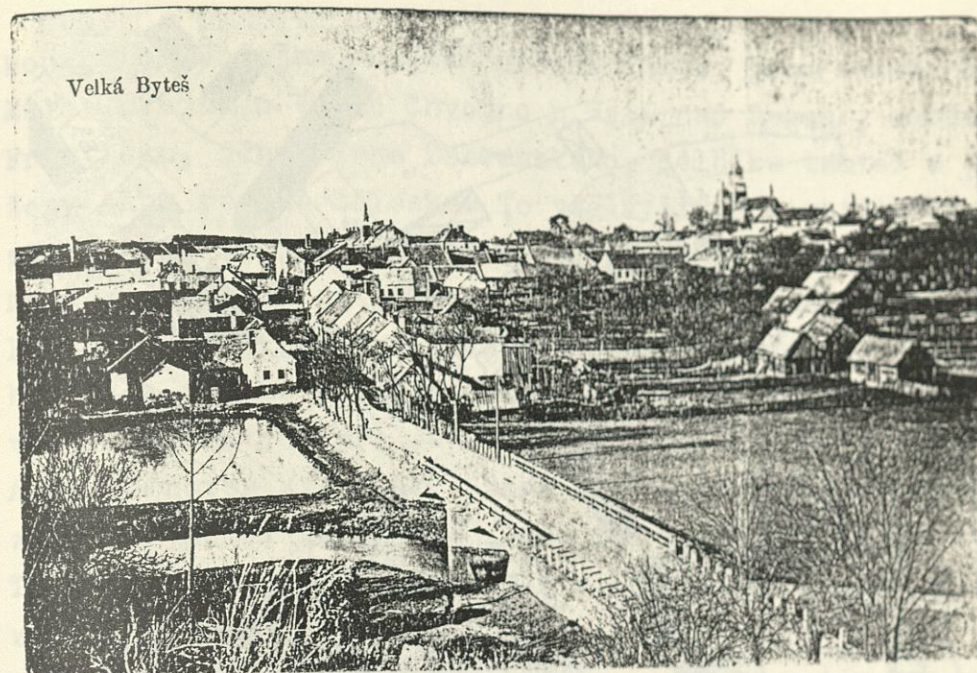

rodin uváděna Petrova. V literatuře se říká, že po celou dobu nevolnictví se s poddanými zacházelo relativně dobře oproti jiným panstvím. Jenom hrabata z Werdenberka na Náměšti, sužovala skoro celé 17.století především Velkou Bíteš. Nejstarší stopy po pra-předcích nás zavedou až do první poloviny 18.století, kdy se narodil Tomáš Petr. Byl rolníkem a jeho žena se jmenovala Kateřina, rozená Boudová /cca 1745/. Když 8.8.1815 zemřela, je uvedeno, že jí bylo 70 let. Její rodiče Jan Bouda, zemřel 6.12.1789 ve věku 67 let a matka 60letá dne 14.10.1791. Měli spolu s Tomášem Petrem 4 děti: Matouše - asi 1777, Petronilu - * 8.5.1786, + 12.1.1829, Josefa - * 3.2.1788, + 20.4.1808 a konečně Annu - * 29.5.1793.

Matouš Petr si vzal Annu Kučerovou, která se narodila někdy r.1789. Z jejich dítek lze jmenovat: Františka Jana - * 5.8.1812, Annu - * 30.5.1814, + 4.6.1814, Mariannu - * 3.1.1815, Františka - * 20.9.1817, Jana - * 2.12.1821 a Antonii - * 1.12.1823. Podle gruntovní knihy obce Nebštýcha zakoupil Matouš Petr 11.března 1825 pololán čp.10 za 150 zlatých C.M. Selský pololán odkoupil po otci prvorozený František Jan dne 10.2.1832 za 500 zlatých W.W. s tím,

Obr.122: Kostel sv.Jana Křtitele ve Velké Bíteši /stav v 15.století/

Obr.123: Pohled na Velkou Bíteš /zač.20.stol./

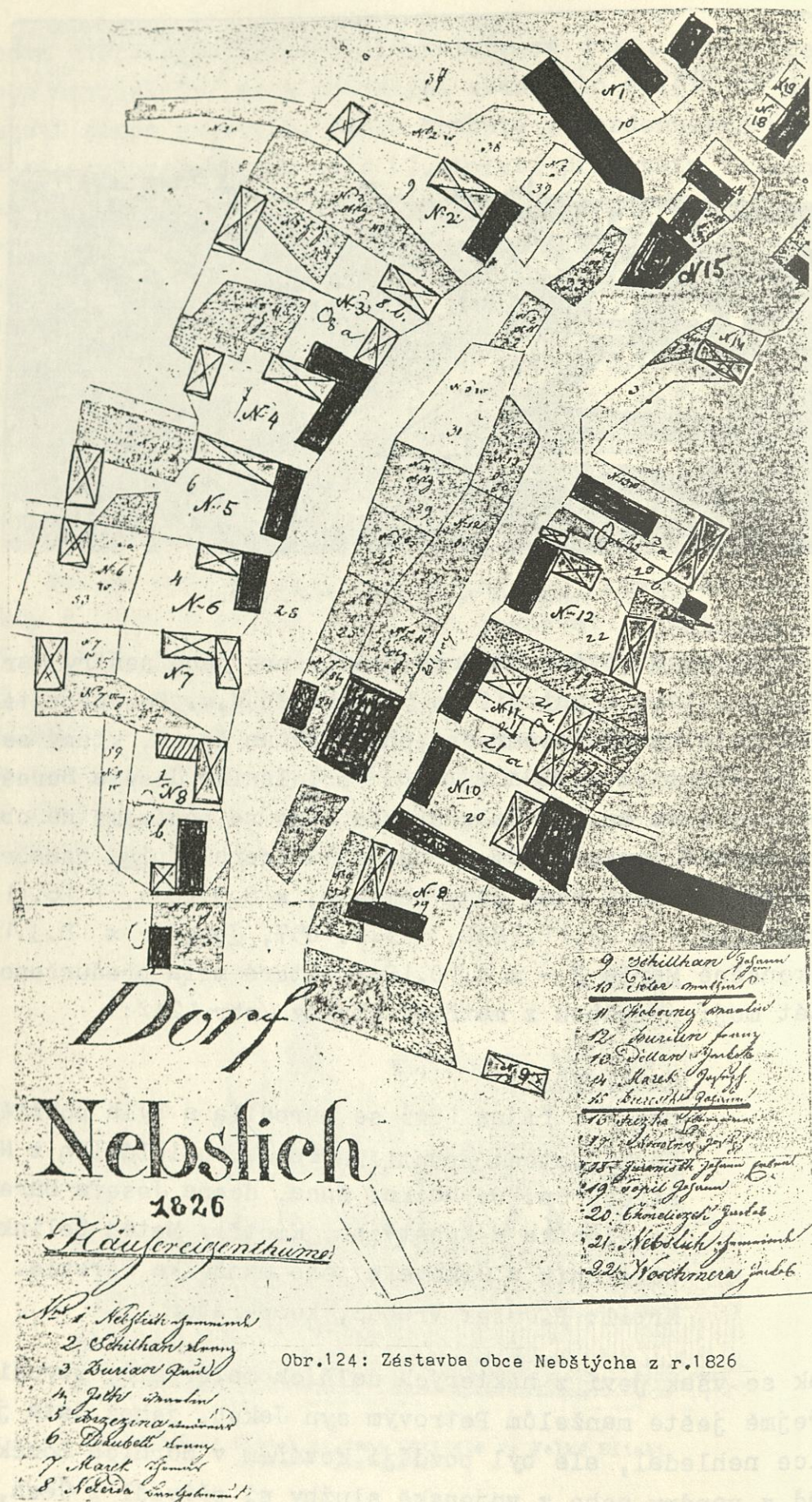
že byly zaknihovány dědické podíly pro jeho sestry Marianu, Františku a Antonii po 50 zlatých W.W. Pokračovatelem rodu se stal František Jan, půlláník na čp.10, který se oženil s Annou, dcerou místního pololáníka Josefa Bureše, hospodáře na čp.15. Na zástavbu obce se podíváme na obr. 124. Manželům Petrovým se narodila dcera Maria, označená číslem 1, která však záhy zemřela, * 8.9.1835, + 16.11.1836, František - * 22.11.1838, + 5.8.1857, Josef - * 18.3.1840, a konečně Maria 2 - * 6.10.1845, která měla předurčeno se stát mojí prabábou z matčiny strany /obr.124/:

Nebštých:

Dne 6/6 října 1845 se narodila a byla pokřtěna Maria, otce: Františka Petra, pololáníka z Nebštýcha čp.10. Matka: Anna, dcera Josefa Bureše, pololáníka z Nebštýcha. Kmotři: Matěj Zelinka, pololáník z Číkova a jeho manželka Terezie. Křtil: P.Josef Vrabec, kooperátor

Jak se však jeví z některých dalších materiálů, narodil se zřejmě ještě manželům Petrovým syn Jakub, jehož data jsem sice nehledal, ale byl později kovářem v Horních Loučkách. Buď z vandru nebo z vojenské služby si přivedl z Čech,

konkrétně Chvojna /bližší určení chybí, jsou známa např. Malé Chvojno i Velké Chvojno u Ústí nad Labem/, manželku Františku, dceru Jana Zábranského, dělníka tamtéž a jeho ženy Anny rozené Záleské. To vše vyplývá z matričního zápisu, když se jím 26.1.1880 narodil synek František Jakub. Na první pohled je zřejmé, že má jména po dědečkovi a otci. Pololán čp.10 měl v r.1872 již cenu 3 tisíce zlatých, z čehož bylo vázáno podílem 1500 zlatých pro Josefu Kettnerovou, 500 zlatých pro Jana Petra a 500 zlatých pro vdovu Annu Petrovou /výměnek/. Anna rozená Burešová pocházela z čp.15, domek koupil její děd Jan v dubnu 1807 od Josefa Tinky za 160 zlatých. Ale již r.1833 kupuje Jakub Kalina za 100 zlatých...

Roky ubíhaly, občané vesničky Řikonína, vcelku dobře skryté před okolním světem a tím i nepohodou prusko-rakouské vojny zestárli; plnoletosti dosáhl i řikonínský kovář František Svoboda, který spolu se svým otcem řemeslo provozoval. Jak a kde se seznámil se svojí budoucí ženou, nevím - ale víme, že cesty osudu bývají rozličné a mnohdy dokonce nepochopitelné. Nepodařilo se mi však zjistit datum ani místo jejich sňatku. Příslušné matriky jsou t.č. dosud na MěstNV ve Velké Bíteši a na můj dotaz odpověděli, že "šetřením v matrice oddaných celé farnosti nenašli zápis o uzavření manželství na jméno František Svoboda. Prohlédnuty roky 1863 - 1870...". Lze tedy položit pouze otázku: kde se "náš" František Svoboda s Marií Petrovou oženil? Takže tuto událost nejsem schopen doložit, ale ani upřesnit, zdá se však, že se to stalo nejpozději roku 1867, v době, kdy se mladší Hynek chystal nastoupit vojenskou službu. První přišla na svět dcera /obr.125/:

Řikonín:

Dne 17/18 února 1868 byla P.Josefem Svítilem, farářem, pokřtěna Františka. Otec: Svoboda František, kovář v Řikoníně, manž. syn Václava Svobody, kováře v Řikoníně a Marianny rodem Babičkových. Matka: Maria, manželská dcera Františka Petra,

1. března	František Svoboda	1. 1. 1870	tyfus	Jan Svoboda	kooper.
26. března	Václav Svoboda	1. 1. 1870	tyfus	Jan Svoboda	kooper.
28. března	Marie Svoboda	1. 1. 1870	tyfus	Jan Svoboda	kooper.

Jan Svoboda
M 15 1870 - Dolní Loučky
2. 1871 - 1892

Obr.128: Zápis o úmrtí Františka Svobody a jeho otce Václava

Lidové přísloví hovoří o tzv. šťastné i nešťastné třetici. V řikonínské kovárně se však ta nešťastná naplnila vrchovatě. Na vojně zemřel mladší bratr už mrtvého Františka Svobody, Hynek. V matrice zemřelých řím. kat. farního úřadu v Dolních Loučkách je uvedeno, že "Dne 6.března 1870 zemřel Hynek Svoboda, svobodný kovářský tovaryš, syn zemř. Václava Svobody, kováře v Řikoníně, ve věku 24 let, na tyfus, vojín u cís. a král. 7.císařského dělostřeleckého pluku, narozen v Řikoníně na Moravě. Jistota smrti dle úmrtní listiny od 6.března 1870, farní archiv odd.III sv. C/1870 čís.11, a pohřben na hřbitově v Aujezdě na Moravě." Byl tedy pohřben vedle svých příbuzných a a známých, hřbitov v Újezdě sloužil k poslednímu odpočinku občanů místních, ale i pro vsi Řikonín, Tišnovskou Novou Ves a snad i Boudy. Hřbitov je pod ochranou patrona filiálního kostelíka sv.Jiljí, který patří farnosti v Dolních Loučkách. Kopie z matriky je na obr.129 a jistě si povšimnete ještě třetího a čtvrtého zápisu. Ten třetí znovu patří do rodiny /snad by se dalo již říci bývalé/:

Řikonín:

Dne 26.zemřela a 28.května 1870 byla pohřbena Maria, manželská dcera Františka Svobody, domkaře a kováře v Řikoníně, ve věku 3 měsíce a 28 dní, na psotník. Pohřbil P.Jan Korčian, kooper.

Ještě jednou přišla pod střechu řikonínského domku čp.13 nelítostná smrt. Snad sestřenice /?/ Marie Svobodové,

Antonie Petrová z Nebštýcha, zřejmě sloužila v domácnosti mladého řikonínského kováře a své příbuzné, Marie, rozené Petrové. Také Antonie Petrová zemřela na tyfus asi 28 letá 1.7.1870, a také ona zakončila svoji pozemskou, bohužel velmi krátkou, životní pouť na hřbitově v Újezdě. Z celé rodiny na čp.13 přežila tedy jenom matka a její dvouletá dcera, kovářova Fányňka či Fányňka z kovárny. Naši předkové bývali zbožní a důvěřovali v Božskou prozřetelnost. I ve chvílích nejtěžších a zdánlivě beznadějných říkali: "Co Bůh činí, dobře činí." Necháпали sice souvislosti a zdánlivé protiklady, ale jejich víra byla prostá a čistá. Svůj život naplňovali prací a modlitbou. Já vím, předchozí věty znějí uchu současníka poněkud pradiálně a snad jako výsměch tehdejší bolesti našich předků. Dokážeme se však na vše podívat jejich očima a myšlením?

Pane, v možnosti milosrdenství tvého vejdu do svatyně tvé, modlití se budu v chrámě svatém, vzývati budu jméno tvé veliké, a ty uslyš mne s trůnu svého svatého. Amen...

Sterberegister.									
Zeit des Absterbens und Begrabens	Namen des Gestorbenen	Religion	Ort der Geburt	Alter	Stand	Ursache des Todes	Dat. gesehen	Dat. begraben	
6. März 1870	Hynek Svoboda, Sohn des Václav Svoboda, Kovarský tovaryš, 24 Jahre alt, starb an Typhus.	Řím. kat.	Řikonín	24	vojín	tyfus	6. März 1870	6. März 1870	Jan Svoboda, kooper.
26. März 1870	Marie Svoboda, Tochter des Františka Svoboda, 3 Monate und 28 Tage alt, starb an Typhus.	Řím. kat.	Řikonín	3 Monate und 28 Tage	domkařka	tyfus	26. März 1870	28. März 1870	Jan Svoboda, kooper.
1. Juli 1870	Antonie Petrová, Tochter des Václav Petrová, 28 Jahre alt, starb an Typhus.	Řím. kat.	Řikonín	28	domkařka	tyfus	1. Juli 1870	1. Juli 1870	Jan Svoboda, kooper.

Obr.129: Zápis o úmrtí Hynka a Marie Svobodových a Antonie Petrové

Nebylo možné - a zvláště v těch dobách, bez jakéhokoli sociálního zabezpečení, tak jak je známe dnes - aby zůstala vdova sama a s maličkým dítětem. Bez jakýchkoliv příjmů, živa jen z malého hospodářství patřícího ke kovárně, na jehož obdělávání zůstala také sama, ve věku pouhých 25 let. Utichl hvízdavý zvuk kožených měchů a uhasl oheň výhně, přestala zvonit kovadlina, protože nebylo nikoho, kdo by mistrnou rukou vládl perlíkem. Ne, to opravdu nebylo možné. Ale ta mistrná ruka tu již byla - i když vzdálená necelé dvě hodinky chůze. Vzpomínáte si ještě na vesničku Pejškovo, odkud si přivedl svoji ženu Terezií Jan Ditrich? Jistěže ano! Tam se narodil budoucí kovář a druhý manžel Marie Svobodové, rozené Petrové, když této byl skoro již rok:

Pejškov:

Dne 6/6 září 1846 byl pokřtěn František Tobiáš. Otec: František Korcyna, podkovář v Pejškově čp.12. Matka: Maria, dcera Josefa Hejla, 1/4 lárníka v Pejškově. Kmotři: Antonín Mašek, 1/4 lárník z Deblína a Maria, jeho manželka

Zdá se vám tento zápis poněkud povědomý? Znovu se totiž dostáváme do rodiny Hejlů v Pejškově. Terezie, manželka Jana Ditricha, byla rovněž dcerou Josefa Hejla z Pejškova, tedy tetičkou právě narozeného Františka Tobiáše Korcyny - později Korciny a konečně Kocyny či Kociny v závěru jeho života. František Tobiáš se vyučil u svého otce kovářem. Kolik kovářů jsme již v rodech měli? Nějakým řízením osudu, či spíše lidským přičiněním a lidovým zpravodajstvím, se dověděl o mladičké vdově, která má mimo dvouleté Fányňky v Řikoníně i osiřelou kovárnu. Všechna jednání byla motivována snad především rozumem a tak se svatba konala ještě závěrem července onoho nešťastného roku. Kopie zápisu je na obr.130 a i když je psán česky, přesto, z důvodu praktických, uvádím jeho přepis:

Řikonín:

Dne 31.července 1870 - Ženich: František Kocyna, kovář v Pejškově čp.12, manželský syn posud ži-

jících katolických rodičů Františka Kocyny, kováře v Pejškově a Marie, rodem Hejlových, katolík, 23 let. Nevěsta: Maria Svobodová, vdova po Františku Svobodovi, kováři v Řikoníně čp.13, manželská dcera zemř. katolického otce Františka Petra, půlláníka z Nebštychu a posud žijící Anny, rodem Burešových, katolička, 25 let. Svědkové: Ignác Jaroš, čtvrtník v Řikoníně, František Odehnal, domkař v Dolních Loučkách, oba katolíci. Oddával: P.Jan Korčián, kooperátor

Protože František Tobiáš nebyl ještě plnoletým, je připomeno: "Ku sňatku svého neplnoletého syna Františka dávám v přítomnosti výše podepsaných svědků mé otcovské povolení. František Kocina, otec." František Tobiáš měl bratra Antonína, který byl posléze v Deblíně kolářem. Měl za ženu Františku, dceru Jana Millera, deblínského zedníka a jeho ženy Anny rozené Martinové. Je zajímavé, že jak oni, tak i jejich děti, kterým byli ve všech případech křestními kmotry František Tobiáš a Marie Kocinovi, si nadále zachovávali rodné jméno "Korcina". Nejstarší z jejich čtyř dětí se však dožila necelých 4 roků, ostatní zemřely mladší...

Handwritten church record of a marriage in Řikonín, dated July 31, 1870. The document is written in Czech and includes details about the bride (Maria Svobodová) and groom (František Kocyna), their parents, witnesses, and the officiant (P.Jan Korčián). The text is written in a cursive script on a grid-lined paper.

Obr.130: Zápis o sňatku Františka Tobiáše Kociny a vdovy Marie Svobodové, roz. Petrové

v následujících dvou kapitolách se dožila jediná stáří. František 2 - * 15.12.1879, o němž si povíme v kapitole následující, a konečně Helena - * 29.4.1885 zemřela jen dvoutměsíční 28.6.1885. Její starší bratříček Josef - předposlední dítě, se narodil 8.4.1882 a zemřel 29.5.1894 již v Předklášteří, kam se Kocinovi přestěhovali a kde František Tobiáš byl kovářem na velkostatku kláštera Porta coeli...

Děti manželů Kocinových křtil v kostele sv. Martina v Dolních Loučkách farář ThDr. Jan Evangelista Bílý který patřil k buditelům národa, především na Moravě. Narodil se r.1819 v Dolních Kounicích kde byl jeho otec řezníkem. Po gymnaziálních studiích vstoupil roku 1839 do semináře v Brně, kde již od počátku na něho měl vliv kněz, spisovatel a vychovatel mládeže Tomáš Procházka a další, kteří svoje kněžské poslání chápali jako svoji svatou povinnost vůči národu, podílet se na jeho probuzení ze stáleté strnulosti. Toto vše podporoval brněnský biskup Gindel, který ač Němec, byl příznivcem a podporovatelem těchto snah. Biskup Gindel byl národnostně spravedlivý, sám se naučil dokonale česky a totéž žádal i od kněží, kteří měli působit mezi česky mluvícím lidem. Např. r.1840 odmítl vysvětit 10 německých kandidátů, kteří neobstáli při zkoušce z češtiny. Dr. Bílý byl činný literárně, především jsou známy jeho náboženské práce, sbírky kázání, církevní dějiny, legendy, životopisy sv. Cyrila a Metoděje a další. Na sklonku života se stal farářem v Předklášteří a Dolních Loučkách, a pro své zásadní národnostní postoje byl nakonec ThDr. Jan Bílý zvolen i poslancem v říšské radě. Zemřel v Dolních Loučkách ve středu velikonočního týdne, 28. března 1888 a na Hod Boží velikonoční byl pochován za přítomnosti 18 kněží děkanem Karlem Dědkem, obklopen svými farníky, kteří ho ve velkém množství doprovodili na poslední cestě...

Jak jsme si již řekli dříve, již v roce 1890 se blažonovský stolař František Ditrich vydával přes Jestřabí,

lesem i přes luka až "za kopečky", do Řikonína, kde našel svému srdci nejbližší - kovářovu Fányňku. Vzájemné sympatie jak mladých, tak i rodičů, vyústily v konkrétní dohodu a František Ditrich požádal o Fányňčinu ruku jejího nevlastního tatínka Františka Tobiáše Kocinu a maminku Marii, rodem z Nebštýcha. Zdá se, že nic nedbali na staré pověry, že "v máji na máry", protože svoji svatbu slavili právě v tomto krásném měsíci ve farním kostele sv. Martina v Dolních Loučkách. Kopie matričního zápisu je na obr.132 a přepis neuvádím, neboť na následujícím obr.133 je velmi čitelný oddávací list vyhotovený roku 1891... Snad si povšimneme, že ani jeden ze snoubenců nebyl v době svatby plnoletým, i když - jak vidíme z věkových údajů - byla snaha se této hranici maximálně přiblížit. Musel dát svůj písemný souhlas Jan Ditrich, nevěstu "zplnoletil" c.k.okr. soud v Tišnově.

1891-1892 Řikonín tom. III.
Kniha oddaných. — Trauungsbuch. 85 *pg. 241*

Den oddavků a sezdával? Trauungstag und hat getraut?	Ženich — Bräutigam	Nevěsta — Braut	Svědci — Beistand
	1888.		
12. května 1891. Dědka Jarar	33. František Ditrich z Blatné, m. a v. Kocinova, syn Fr. a Jany Kocinova, v. a v. Kocinova, v. a v. Kocinova, v. a v. Kocinova, v. a v.	2. Marie Svoboda z Blatné, m. a v. Kocinova, v. a v. Kocinova, v. a v. Kocinova, v. a v. Kocinova, v. a v.	3. Kocinova 4. Kocinova 5. Kocinova 6. Kocinova 7. Kocinova 8. Kocinova
13. května 1891. Dědka Jarar	34. František Ditrich z Blatné, m. a v. Kocinova, syn Fr. a Jany Kocinova, v. a v. Kocinova, v. a v. Kocinova, v. a v.	3. Marie Svoboda z Blatné, m. a v. Kocinova, v. a v. Kocinova, v. a v. Kocinova, v. a v. Kocinova, v. a v.	3. Kocinova 4. Kocinova 5. Kocinova 6. Kocinova 7. Kocinova 8. Kocinova

Obr.132: Zápis o sňatku Františka Ditricha a Františky Svobodové /kovářovy Fányňky z Řikonína/

Rodný a křestní list.

matriky Jestřabí Dom. II. pag. 23. se úředně
znamenají v Jestřabí síd. Dom. 33. se dne 17. března 1892
v tisíc osm set devadesát dva / narozen dne 18. března
1892. De obřadu přímro- kat. od P. Konráda Blaschke,
faráře pořítil byl:

František Josef

manj. syn: Ditrich - Františka stolářského mistra
v Jestřabí syna Jana Ditricha Dom. kate. v Jestřabí
a Terezie rož. Hejzl

Františka Panny Františka Svobody kovářské
ho mistra v Říchné smy. kate. v Petr.

Kmotři byli: Jan Ditrich Dom. kate. v Jestřabí a Terezie rož.
Porodní babička: Marie Kulík z Katoru síd. 34.

Děkujeme toho farní počtu v lestenosti a jdu.

Farář úřad v Deblíně
Dne 5. října 1920.

Jan Páša

kon. rada

U sv. Vavřince v Brně-Řečkovících

uzavřen sátek dne 11. X. 1920

s. Amalajil Cernou

Jan Odhual.
přep.

Obr. 134: Rodný a křestní list Františka Josefa Ditricha

Otec: František Ditrich, stolařský mistr z Jestřabí Kuřimského čp. 33, manželský syn Jana Ditricha a Terezie, rozené Hejlové. Matka: Františka, dcera Františka Svobody, mistra kovářského z Říkonína a Marie rozené Petrové. Kmotra: Terezie Ditrichová, výměnkářka z Jestřabí. Porodní asistentka: Filipína Juříčková z Deblína čp. 5. Křtil: P. Eduard Opálka, farář

Růženka se narodila až v době, kdy František Josef již začal chodit do tišnovské měšťanské školy. Bylo to namáhavé - dvě hodiny chůze ráno tam, dvě hodiny chůze odpoledne nazpět, vždyť žádný dopravní prostředek, mimo vlastní nohy, neexistoval. Rodiče se uskromnili, aby dali jedinému synovi vzdělání. Naštěstí se ho posléze ujali prarodiče Kocinovi, takže přes týden byl u nich v Předklášteří. Cesta po svých se zredukovala jen na pondělní ráno a sobotní odpoledne, za což byl František Josef svým starouškům vděčen, protože měl více času jak na učení, tak i další vzdělávání. Heleně bylo v ten čas již více jak 11 roků, pilně navštěvovala novou jestřabskou dvoutřídku, mladší Marie byla v samých začátcích, od září 1904 chodila do prvního oddělení první třídy...

Při tomto povídání bychom však neměli zapomínat, že 19. století se propadlo do věčnosti času a vlády se ujalo století dvacáté. K 31. prosinci 1900 bylo nařízeno sčítání obyvatelstva, domů, bytů, hospodářského zvířectva. Byla to snad jakási inventura na rozhraní dvou století. Podívejme se, jaký byl stav na Blahoňově, Prosatíně a zčásti v Jestřabí, u rodin které nás mohou zajímat:

Blahoňov:

čp. 1 - Mičánek František, * 24. 2. 1845, majitel hospodářství /v obci od r. 1845/, Mičánková Josefa, * 3. 3. 1844, manželka, narozená ve Štěpánovicích /od 1865/, Svobodová Kaželka, narozená ve Štěpánovicích /od 1865/, Svobodová Karolína, * 5. 5. 1840 v Kuř. Nové Vsi, služka /od 1900/, Zanolínková Františka, * 31. 10. 1868 v Kuř. Jestřabí /od 1900/, Ludvík Hynek, * 13. 8. 1851 ve Štěpánovicích, nádeník, /od

REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ.

Číslo: 296/33

Země moravsko-slezská.

Okresní úřad farního úřadu:

Okresní soud místa narození:

Diecéze:

Děkanství:

Fara:

Rodný a křestní list.

zdejší rodné a křestní knihy, sv. II str. 32 potvrzuje se tímto úředně, že se narodil 4 v Jestřabí kuř. ulice 33 v domě číslo 33 léta Páně jeden tisíc osm set dekadent čtyři číslicemi 1894 dne 1. prosince / 1. 12. / a dne (i rok) 2. prosince 1894 ve farním chrámu Páně ve Zblichu (kým) františkem dle římsko-katolického obřadu pokřtěn a byl

Rodné a křestní jméno dítěte-křtěnce: <u>Helena Ditrichová</u>	
Náboženství: <u>římsko-katolické</u>	
Původ: manželský, nemanželský, syn-dcera: <u>manželská dcera</u>	
Otec:	<u>františek Ditrich, stolářský mistr v Jestřabí kuř., manželský syn Jana Ditricha, domka v Jestřabí - Terezie, roj. Hejl. Rím katol. - nar. 21.2.1868</u>
Matka:	<u>františka, manželská dcera františka Svobody, mistra kovárského v Říkoníně a Marie, rojené Petr. Rím katol. - nar. 17.2.1868</u>
Oddávky rodičů, datum, místo, fara:	<u>oddáni v Hol. Loučkách 12.5.1891</u>
Kmotři:	<u>Jan Ditrich, smekar v Jestřabí Terezie, jeho manželka</u>
Porodní asistentka:	<u>františka Petr-ová v rodě ves 5.</u>
Poznámka:	

Potvrzuje vlastnoručním podpisem a úředním razítkem:

Římsko-katolický farní úřad ve Zblichu

dne 2. srpna 1933

Kláš Dvořák
farář.

Tisk. č. 157. Tiskem a nákladem říšské tiskárny v Brně.

Obr. 135: Rodný a křestní list Heleny Ditrichové

1897/, Mičánek Josef, * 8.8.1827 v Kuř. Jestřabí, nádeník, /od 1898/. V hospodářství sečítána 1 kobyly, 1 hřibě, 1 jalovice, 2 jalovice březí, 3 krávy, 3 kozy, 9 selat, 1 prase, 1 svině, 1 včelí úl a 46 slepic;

čp.2 - Balák Josef, * 2.11.1846 v Kuř. Jestřabí, majitel hospodářství /v obci od 1874/, Baláková Josefa, * 16.2.1853 na Blahoňově, manželka hospodáře, Balák František, * 11.12.1876 na Blahoňově, syn, Balák Vojtěch, * 17.12.1880 na Blahoňově, syn, Daniel Josef, * 12.11.1824 na Blahoňově, výměnkář, Danielová Marie, * 12.12.1832 ve Křoví, manželka výměnkáře /od 1852/. V chalupě 2 kobyly, 2 jalovice, 5 krav, 1 koza, 2 svině, 15 slepic a 2 husy;

čp.3 - Mašek Karel, * 16.10.1847 na Blahoňově, majitel usedlosti, Mašková Marie, * 15.12.1849 v Kuř. Jestřabí, manželka hospodáře /od 1869/, Mašek František, * 5.12.1870 na Blahoňově, syn, Mašek Karel, * 27.7.1875 na Blahoňově, syn, Mašek Vojtěch, * 16.3.1881 na Blahoňově, syn, Korcová Marie, * 15.6.1882 v Kuř. Jestřabí, služka /od 1900/, Pochopová Marie, * 1.2.1887 v Horních Loučkách /od 1900/. K hospodářství patřilo 1 hřibě, 2 kobyly, 1 býček, 1 jalovice, 4 krávy, 2 kozy, 2 svině, 15 slepic, 1 husa;

čp.4 - Babák Jan, * 4.11.1855 na Blahoňově, majitel hospodářství, Babáková Marie, * 5.3.1866 v Říkoníně, manželka hospodáře /od 1896/, Babáková Berta /správně křtěna Adalberta/, * 19.3.1883 na Blahoňově, dcera, Babák František, nar. 10.7.1885 na Blahoňově, syn, Babáková Josefa, * 19.3.1889 na Blahoňově, dcera, Babáková Marie, * 23.9.1891 na Blahoňově, dcera, Babák Josef, * 9.4.1897 na Blahoňově, syn, Babák Josef, * 12.4.1834 na Prosatíně, výměnkář, Babáková Marie, * 12.2.1838 na Blahoňově, žena výměnkáře. K chalupě patřilo 2 hřibata, 2 kobyly, 2 jalovice, 2 jalovice starší, 4 krávy, 2 svině a 17 slepic.

Prosatín:

čp.1 - Balák František, * 8.4.1865 na Prosatíně, majitel hospodářství, Baláková Amalie, * 7.2.1869 v Kuř. Jestřabí, manželka hospodáře /od 1890/, Baláková Vojtěška, * 23.4.1895 na Prosatíně, dcera, Balák Josef, * 11.2.1900 na

Prosatíně, Ráboň Jan, * 12.7.1872 v Katově, čeledín /od 1897/, Justová Emilie, * roku 1869 v Kunštátě, služka, /od 1897/, Nehybová Klára, * 12.8.1812 na Pejškově, vdova výměnkářka /od 1830/, Balák František, * 3.10.1840 v Kuř. Jestřabí, výměnkář /od 1864/, Baláková Antonie, * 24.9.1840 v Katově, výměnkářka /od 1859/, Balák Dominik, * 9.5.1881 na Prosatíně, řeznický tovaryš ve Velké Bíteši. Tento Dominik byl již druhým toho jména, první syn Dominik se narodil manželům Balákovým v 70. letech a + 16.5.1879;

čp.2 - Mičánek Josef, * 23.3.1846 v Katově, majitel usedlosti /v obci od 1859/, Mičánková Barbora, * 4.12.1839 na Prosatíně, manželka hospodáře, Novotná Anna, * 13.7.1838 v Katově, služka /od 1899/, Mičánek Josef, * 25.2.1820 v Katově /ve sčítacím operátu je zřejmá chyba v datu narození: 19.3.1816/, výměnkář /od 1859/, Mičánková Marie, * 21.9.1831 v Ořechově, manželka výměnkáře, /od 1886/. Jmenovaný Mičánek mladší uváděn současně jako trafikant a obchodník s lahvovým pivem. Na hospodářství zapsány 2 kobyly, 2 jalovice, 3 krávy, 1 vůl k tahu, 2 prasata, 1 svině a 16 slepic;

čp.3 - Knoflíček František, * 16.3.1848, majitel hospodářství /v obci od 1878/, Knoflíčková Josefa, * 15.4.1865 v Doubravici u Boskovic, manželka hospodáře /od 1884/. Dále uvedeno celkem 11 dětí /!/ narozených v rozmezí 1876 - 1900;

čp.4 - Raný František, * 31.3.1851 ve Štěpánovicích, majitel hospodářství, /v obci od 1877/, Raná Marie, * 8.9.1857 na Prosatíně, manželka hospodáře, /od 1857/. Dále zapsány 4 děti a 2 nádenice. Babák Jan, * 24.12.1825 na Prosatíně, výměnkář, Babáková Josefa, * 23.6.1828 v Holubí Zhoří, manželka výměnkáře /od 1848/;

čp.5 - v době sčítání domek již zbořen;

čp.6 - domek toho čp. neuveden, snad rovněž již zbořen;

čp.7 - Raus František, * 8.9.1852 v Pucově u Třebíče, majitel hospodářství /v obci od 1859/, Rausová Františka, * 6.1.1861 v Březí, manželka hospodáře, /od 1879/, Raus František, * 8.3.1814 v Pucově, výměnkář /od 1859/. Dále uvedeno celkem 7 dětí;

čp.8 - Králíková Kateřina, * 6.11.1821 ve Vilémovci u Havlíčkova Brodu /tehdy Německého Brodu/, vdova, Králík Vilém * 16.3.1865 v Dolních Loučkách, kovář, svobodný. Matce Kateřině a synu zv. Vilémovi patřily ještě 2 kozy.

Ještě si stručně připomeneme obyvatele jednotlivých domů v Kuřimském Jestřabí, sčítané ke konci roku 1900:

čp.1 - Ondra Ferdinand, * 17.6.1874 v Kuř. Jestřabí, jeho žena Josefa * 25.2.1876 v Deblíně, /dále děti a nádeníci/;

čp.2 - Mičánek František, * 20.1.1849 v Kuř. Jestřabí a jeho žena Veronika * 4.2.1844 tamtéž, /a 2 děti/;

čp.3 - Knoflíček Jan, * 27.12.1874 v obci, jeho žena Karolína * 3.6.1881 v obci, Babička František, * 13.6.1847 v obci, tchán, jeho žena Filipína * 7.5.1842 v Meziboří u Nového Města, /podnájemník a nádeníci/;

čp.4 - Sojka Jan, * 3.6.1842 v obci, jeho žena Marie * 24.7.1850 v Podolí u Nového Města n.M. /v obci od 1874/, syn Jan * 22.7.1875;

čp.5 - Burian Jan, * 18.8.1845 v Březce /v obci od 1873/, synové Alois * 8.8.1876 v obci a Method * 11.10.1884 v obci, Melkesová Marie, * 1.11.1882 v obci, služka. K hospodářství patřili 2 valaši, 2 jalovice, 1 starší jalovice, 2 krávy, 1 prase, 1 svině, 15 slepic, 2 husy a 9 jiné drůbeže. Burian Alois se posléze přiznal na Blahoňov čp.1, jeho ženou se stala Adalberta Babáková;

čp.6 - Matoušek Josef, * 18.2.1866 v Telči, nadučitel, v obci od 1895, jeho žena Kateřina, * 6.2.1872 v Lelekovicích, /dále 3 děti a tchyně/;

čp.7 - Pleva Josef, * 15.12.1839 v obci a jeho žena Františka, * 4.10.1846 v Křižínkově, v obci od 1876, dcera Marie * 8.11.1878;

čp.8 - Nehyba Josef, * 6.12.1869 v obci, jeho manželka Antonie, * 28.4.1880 v obci, /dále děti, podnájemníci, mezi jinými také Karel Ondra, obchodník s drůbeží/;

čp.9 - Daniel František, * 18.2.1824 v obci, jeho žena Anna, * 15.4.1845 v Katově, v obci od 1869, /další podnájemníci, mezi nimi také hajný Bedřich Brůžička nar. na Blahoňově se ženou Antoníí /;

čp.10 - Sojka Josef, * 25.10.1849 v obci, vdovec a nádeník, /spolu s ním 3 děti/;

čp.11 - Knoflíček Jan, * 30.4.1844 v obci, jeho žena Marie /roz. Ditrichová/ * 5.12.1857, Marie * 5.10.1880, dcera, Vojtěch * 1.9.1882, syn, který byl stolařem u Josefa Žaloudka ve Vídni XII., Alois * 5.3.1884, syn a pasák dobytka v obci, Karel * 5.8.1886, syn a stolař u Jana Žemlička ve Vídni XII., Anna * 13.12.1888, dcera, Petr * 10.4.1892 syn, Čech Josef, * ? tzv. Vídeňátko /v obci od 1900/. Při domku byly 2 krávy, 1 jalovice, 1 koza, 5 slepic a 1 husa;

čp.12 - Dobšová Karolína, * 20.12.1848 v Boudách, v obci od 1867, vdova s 10 dětmi;

čp.13 - Nehyba Josef, * 28.10.1863 v obci se ženou Evou, * 24.12.1870 v obci /spolu se 6 dětmi/;

čp.14 - Kadlecová Anna, * 15.10.1841 v Nelepči, vdova /zapsány 3 děti/;

čp.15 - Mašek Jan, * 27.5.1848 v obci a jeho žena Františka, * 4.5.1850 v obci, /5 dětí/;

čp.16 - Špatynka Karel, * 2.10.1871, pachtýř a jeho manželka Marie, * 4.9.1869, /2 děti a 2 švagři jménem Fic/;

čp.17 - Praskač František, * 21.9.1825, vdovec a podpůrnanec obecní, nar. v Dolních Loučkách, v obci od 1860. Žil se svými 2 dětmi - pasáčky;

čp.18 - Nehyba Jan, * 26.5.1870 v obci a jeho manželka Emilie, * 10.11.1872 v Ostrově u Žďárce, /snad později jako vdova se provdala za Mořice Cika do Předklášteří/;

čp.19 - Čech Josef, * 24.4.1865 a jeho žena Lucie, * 6.10.1869 v Hlubokém, /2 děti a výměnkářka Kateřina Pokorná, její matka/;

čp.20 - Mašek František, * 20.1.1853 v obci, krejčí, jeho žena Františka * 27.3.1857 v Katově, v obci od 1876, dcery Antonie * 27.5.1879 /později provdaná za Františka Šuberta na Prosatín/ a Marie, * 20.5.1885 /zůstala svobodná až do své smrti v rodině svého bratra/, syn Petr, * 20.5.1895. Maškovi dále měli na výchovu Vídeňátko Maximiliana Hasenaura, * 1.3.1894. V hospodářství 1 kráva, 1 koza a 5 slepic;

čp.21 - Chmelíček František, * 10.1.1871 v Nihově, v obci od 1897, jeho žena Julie, * 26.4.1872 v obci, /dále 3 děti, Jan Mašek, vdovec s dcerou a vnukem Josefem Kalábem ze Slavkovic u Nového Města n.M./;

čp.22 - Cardová Marie, * 3.1.1855 v obci, uvedena jako majitelka hospodářství. Její muž pocházel z Německých Kynic a byl údajně pro nezřízený život ze statku vyhnán. /4 děti, Františka Baláková, matka výměnkářka a čeledín/;

čp.23 - Balák František, * 28.4.1857 se ženou Josefou, * 11.10.1864 v Horních Loučkách, v obci od 1890, /dále 3 děti, matka Marie Baláková roz. na Blahoňově 8.3.1832, čeledín Hladík z Vratislávky, Emilie Vrzalová z Kuř.Nové Vsi, Hynek Melichar, * 24.8.1872 ve Žďárci, obchodník, v obci od 1897 se ženou Marií, * 1.3.1879 na Prosatíně, /rodem Baláková, v obci od 1897. Tento Melichar byl pravděpodobně potomek již dříve zmíněného Melchiora Chyby, který žil na domku č.3 či 33/;

čp.24 - Balabán Felix, * 11.1.1863 v Deblíně, v obci od 1888, jeho žena Františka, * 28.1.1869 /rodem Mašková/ v obci /dále 5 dětí a tchýně Josefa Mašková, vdova/;

čp.25 - Juříček Antonín, * 31.7.1860 v Deblíně, žena Františka, * 16.6.1864 v Jilmovém, v obci od 1897, /dále 4 děti, Františka Machanová, tchýně, rozená na Ondruškách, Vilém Machan, švagr, svobodný/;

čp.26 - Mašek Jan, * 15.10.1824 v obci, nádeník, Uhlíř Jan, * 10.12.1868, mlynář, v obci od 1899, jeho manželka Veronika * 9.1.1866 v obci a syn Jan;

čp.27 - Formánek František, * 3.4.1848 v obci, jeho žena Amálie, * 7.10.1860 v obci /1 dcera/;

čp.28 - Fic Jan, * 15.5.1834 v obci, jeho žena Františka * 4.10.1837 v Drahoníně, /syn František/;

čp.29 - Mičánek Josef, * 9.3.1846 v obci, švec, manželka Marie, * 13.9.1853 v Rojetíně, v obci od 1874, /a 4 děti/;

čp.30 - Špatynka František, * 12.7.1864 v obci, žena Josefa, * 19.3.1868 v obci, /2 děti, Špatynka Rudolf, otec se ženou Klárou a 1 sestrou/;

čp.31 - Daniel Antonín, * 13.1.1860 v obci, žena Anna, * 21.7.1866 v Rojetíně, v obci od 1899, /3 děti, Bohuslav

Jašek, * 15.9.1890 ve Skryjích, synovec, v obci od 1900, Marie Jašková, neteř/; poznámka: jmenovaný Bohuslav Jašek byl syn Stanislava Jaška a Josefy Kadlecové ze Skryjí, asi sirotek /?/, snad později manžel Anastázie Malachové, řídící učitelky v obci;

čp.32 - Nehyba Josef, * 20.3.1837 v obci a jeho manželka Františka, * 25.5.1838 v Čížkách, /a 3 synové/;

čp.33 - Ditrich František, * 20.2.1868 v obci, mistr stolářský, Františka, * 17.2.1868 v Řikoníně, jeho žena, František, * 17.3.1892, syn, Helena, * 1.12.1894, dcera, Marie * 1.2.1898, dcera, Jan, * 27.12.1833 v Německých Kynicích, /zřejmě chyba data narození/, Terezie, * 15.10.1838 na Pejškově, v obci od 1854 /opět zřejmě chyba/. V hospodářství 2 krávy, 1 jalovice, 3 prasata a 20 slepic;

čp.34 - Žaloudek František, * 18.10.1862 v obci, manželka Marie, * 8.9.1864 v Nihově, v obci od 1886, /dále 3 děti, matka Karolína Žaloudková, sestra, podnájemník Jan Zedníček a jeho žena se synem, nádeníci/;

čp.35 - Plevová Marie, * 8.1.1847, ve Žďárci, vdova se synem, dále Josef Kadlec, * 29.9.1872 v obci, nádeník, později místní školník, zvaný také "Páne" se ženou Cecilíí, * 2.9.1872, 3 dětmi a tchýní Annou Plevovou;

čp.36 - Mašek Josef, * 17.3.1842 v obci, žena Marie, * 16.9.1853 v Tišnovské Nové Vsi, v obci od 1860, /3 děti a výměnkářka Eleonora Mičánková, tchýně, * 15.5.1820 v Řikoníně, v obci od 1860/;

čp.37 - Sojka František, * 15.8.1847 v obci, jeho manželka Antonie, * 14.8.1853 v obci, /7 dětí, noclehářka a obecní podporovanec Anna Vyšínková, * 25.1.1842/;

čp.38 - Žaloudek Karel, * 1.1.1858 v obci, mistr kovářský, Karolína, * 14.12.1861 v obci, jeho žena, syn Florián, kovářský učeň, * 1.5.1885 - později zvaný Froliš a dalších 6 dětí;

čp.39 - Slavíček Bedřich, * 12.1.1881 v Zákupích, učitel, v obci od 1900...⁽³⁴⁾

Omlouvám se těm, kteří se domnívají, že těch několik stránek soupisů obyvatel bylo zařazeno zbytečně. Mám však

dojem, že uvedené množství informací může být přesto někomu užitečné, snad především těm, kteří z uvedených lokalit pocházejí a chtějí rekonstruovat minulost svých předků...

Někdy na rozhraní obou století se odhodlal mladý hospodář František Ditrich ke stavbě nové stodůlky. Ta původní, vlevo obytného domku, již nemohla sloužit svým potřebám. Stavělo se na opačné straně, směrem k lesíku Chrástce, kolmo na budovu chlévů, avšak narazilo se na těžkosti. Původně uvažovaná stavba měla být širší; avšak do záměru stavebníka jaksi vstoupila - docela obyčejná třešeň, kterou bývalý majitel, Jan Ditrich, nedovolil za žádnou cenu porazit. Už tehdy musel stavebník respektovat přírodu a stodůlka byla jen tak široká, že když se do ní vjelo s obilím, stálo spřežení již mimo. Za čtyři roky po narození Růženky přišel na svět poslední potomek rodičů Ditrichových. Narodil se 5.4.1909 a dva dny nato byl v Deblíně pokřtěn jménem Jaroslav. Kmotrem mu byl jeho strýc Tomáš Urbánek z Katova čp.37 a Jan Marek, k němuž bližší údaje nebyly uvedeny. Jaroslav se však nedožil dospělosti. Kovářova Fánynka, nyní již delší dobu v místě "mladou Ditříškou" zvaná, přivedla na svět pět dětí, k nimž se postupně ve sledu času vrátíme...

Naproti Ditrichově chaloupce, krčící se za cestou již na jestřabském katastru, vypínal se naproti na kopečku statek, postavený v polovině 19.století Josefem Babákem. S touto skutečností jsme se seznámili již dříve. Tento Josef měl syna Jana, kterému se později říkalo "fousatý", pro jeho plnovous. Narodil se koncem roku 1855 /viz také str.225/ a zdědil po svém otci hospodářství. Byl celkem str.225/ a zdědil po svém otci hospodářství. Byl celkem třikrát ženat. První ženou byla Anna Klímová z Nihova, se kterou měl dceru Adalbertu, posléze provdanou za Aloise Buriana a syna Františka, který později na otcovském statku hospodařil. Druhou ženou byla Marie Karasová z Mezihoří, která mu zanechala dceru Josefu, kterou si vzal blaž. hoňovský rodák Vojtěch Balák z čp.2 a dceru Marii, která

byla později provdána za nějakého Kubizňáka z Malhostovic. Také druhá žena Jana Babáka zemřela poměrně velmi mladá 6.3.1896 ve věku 29 let;/první Anna stejně stará 18.2.1887 - obě na TBC/ - a tak se hospodář oženil potřetí 14.7.téhož roku s Marií Bítešníkovou z Řikonína. Ženichovi bylo 40 let a 7 měsíců, nevěstě 30 roků a 3 a půl měsíce, jak je doslova uvedeno v matričním zápisu. Jejich děti byli Josef, později doktor obého práva a postupně až brněnský policejní prezident, snad dvakrát odsouzený k smrti - jednou nacisty a podruhé komunisty v padesátých letech, ale vždy přežil jakoby zázrakem. /Také jemu vděčím za některá dobrodiní/. Dcera Božena si vzala jestřabského Petra Daniela, potomka starobylého rodu. Poslední dcera Blažena zemřela již 13letá.

Lidové rčení říká, že "sedlák bohatne, když ženy umírají a kobyly rodí..." - ale to nebylo zcela pravda, za mladých let býval Jan Babák vášnivým nimrodem a při jednom honě dostal pár broků do tváře, nechal se tedy zarůst plnovousem. Vyhledával společnost výše postavených lidí, obchodoval s jetelovými semínky i umělými hnojivy a tím jaksi do jisté míry zanedbával svoje hospodářství. Obchody bývaly většinou nevalné, takže zůstala jen fůra dušičných pohledávek. Svoje dcery se snažil - pochopitelně - provdat na chalupy a když náhodou nebyl ženich zrovna po chuti, působil prý na její cit "výchovně" - třeba jako na Josefku, které bylo určeno vzít si, jak již výše uvedeno, Vojtěcha Baláka, který byl ale křtěn Albert /Vojtěch je Adalbert/ - a kterou ještě těsně před svatbou zbil surově mokřým provazem. Manželství nebylo příliš šťastné - Balák se dal na pití a padl v r.1917 jako jeden ze tří blahonovských občanů v 1.světové válce. ③

Fousatý Babák se zapletl, za poněkud choulostivých okolností, do jakési aféry s cukrem z bývalého cukrovaru v Předklášteří. Když se na věc přišlo, nahonem odvezl na dvě fůry cukru zpět a blíže nespecifikovaný zbytek vsypali do studánky pod kopečkem, kam se chodívalo ještě dost

dlouho pro pitnou vodu. Snad ještě ve třicátých letech se prý lidé počouchle vyptávali, zda mají na Blahoňově dosud sladkou vodu. Celou aféru prý vzal na sebe nějaký Ondráček a potom, když byl zavřený s jedním tesařským mistrem, se po tu dobu vyučil řemeslu a nakonec se z něho stal vážený tesařský a studnařský mistr v Tišnově. A tak se na tomto Ondráčkovi vyplnilo přísloví, že "všechno zlé je vždycky na něco dobré..."

To co řečeno výše, se zčásti zakládá na tzv.lidovém podání. Avšak při hledání v deblínských matrikách jsem narazil na zápis svatby, zřejmě jmenovaného Ondráčka, křtěného Antonína. Úváděn jako syn Josefy, svobodné dcery Josefa Ondráčka, domkaře z Maršovic. Dle matričního zápisu byl tesařem a 26 roků stár. Vzal si za ženu Josefu Maškovou, sloužící na čp.4 u Babáků, která byla dcerou zemřelého Cyrila Maška, domkaře v Křižínkově a zemř. Barbory rozené Kupské. Byla to svatba tzv. nahonem, která se konala 6.7.1870 a již 6.9.téhož roku se jim narodil chlapec, pokřtěný z nouze František, který během jedné hodiny po narození zemřel. A tak se zdá, že se jedná o jednu a tutéž osobu...

Obr.136: Rakouská stokoruna /zmenšeno/

V dříve uváděném soupisu obyvatel jsme se setkali se slovem "Videňátka". Byly to děti narozené buď svobodným matkám, většinou služkám, které podlehly tzv. svodům velkoměsta, nebo se jednalo o děti rodičů, kteří je nedokázali či nemohli z nějakých příčin vyživit. Tyto děti si brávali dobří lidé do svých rodin, třeba i ke svým několika dětem a dělili se s nimi i o to málo, co sami mnohdy měli. O to záslušnější byl pak jejich počin před Spravedlivým. Dali ze svého nedostatku - nikoliv ze svého přebytku. Koncem minulého století bylo v Jestřabí těchto dětí více, každé mělo u svého jména evid. číslo a ve zlomku rok narození.

Holubová Maria č.1319/1888 byla u Albíny Sojkové, Kokesch Josef č.4395/1888 u Antonie Formánkové, Linhart Josef č.6373/1888 u Marie Plevové, Urbánková Anna č.4781/1888 u Amálie Sojkové. Všechny tyto děti zemřely na souchotiny, katary, psotník, ve věku 21 dní - 8 měsíců.

Dále lze uvést další děti: Fuchs Karel č.3934/1891 u Marie Mičánkové, Lindner František č.3850/1893 také u Marie Mičánkové, Eisbenstein Margareta č.914/1894 u Klotildy Špatynkové, Grünner Ernestine č.6775/1893 u Amálie Danielové, Cuota Benedikt č.1643/1894 u Františky Balabánové, Slezáková Leopoldina č.4437/1894 u Marie Maškové, Barton Jan č.5771/1894 u Františky Juříčkové, Rath Emilia č.1952/1893 u Františky Balabánové - a mnoho dalších ubohých dětí, které nepoznaly mateřskou lásku ani mateřskou péči. Nikdy nepoznaly a ani nemohly poznat teplo máminy náruče a vlastního domova. Mnohé zemřely v ranném věku, ale také mnohé přežily, jejich další osud ani přes obětavou pěstounskou lásku nebyl nijak záviděníhodný. Postupně se stávaly pasáky dobytka a služkami či čeledíny u sedláků, v lepším případě se dostali na učení. Mnozí se nakonec ztratili ve světě, ale někteří se ke svým pěstounům ještě i v dospělosti rádi hlásili...

Ještě než se rozloučíme s touto kapitolou, dovolte mi, abychom se na chvíli podívali do sousední vesničky Prosatína. Mnozí zatím třeba ještě nepochopí smysl tohoto od-

bočení, ale později si jistě vzpomenou, o čem si právě nyní budeme povídat. Prosatín má sice o něco více popisných čísel než Blahoňov, přesto však to bývala jen osada obce Blahoňova. To se konečně můžeme přesvědčit na citaci sčítacích operátů. Prosatín patřival do 17.století ke Kuřimské Nové Vsi, v listinách uváděn poprvé r.1390, školou přidělen do r.1862 do Jestřabí, potom do Katova. Při opravě domu čp.1 byla nalezena popelnice a bronzová šipka, dokládající to znaky dávného osídlení. Vesnička leží ve svažujícím se údolíčku, rozdělena jakoby jízvou, po jejímž dně protéká maličký potůček, přítok říčky Blahoňůvky, který pramení nad vesničkou v katastru zvaném "Vodavky" - snad právě pro tu vodu. I když dlouho neprší, tam je stále na povrchu voda. Před několika desítkami let jí bylo využito, aby žíznivou vesničku napájela.

Tato jízva - údolí - tvořila již v dávných dobách jakýsi předěl mezi dvěma rody, které Prosatín ovládaly. Podíváme-li se směrem po toku potůčku, levý ostroh byl osídlen rody Ráboňů, kteří vlastnili čp.1 a čp.2, na pravém ostrohu žily rodiny Babáků v čp.3 a čp.4. Tak tomu bylo v podstatě bez větších změn až do poloviny minulého století. Protože nás konkrétně zajímá osídlení a obyvatelé domu čp.2, uděláme si opět jakýsi přehled: roku 1662 uváděn v lánovém rejstříku Jan Ráboň s manželkou Dorotou, žil cca 1625 - 19.2.1671. Následoval Jan Ráboň s manželkou Marynou, v létech cca 1650 - 16.1.1700. V rustikálním katastru uváděný Josef Ráboň, jehož bližší údaje nemám k dispozici. Roku 1800 pak František Ráboň, cca 1775 - 6.3.1853. Znovu František Ráboň který žil cca 1800 - 1872, jehož ženou byla Marie Pešková, dcera Martina Peška z Deblína a za jehož "panování" se stavěla prosatínská kaple. Jeho syn další František Ráboň /x 25.9.1840 + 7.10.1863/ měl za ženu Antonii, dceru Františka Pospíšila a Eleonory Varušové ze Střemchoví, oddání 10.1.1860 v Deblíně. Jak patrně, František zemřel 23letý a vdova Antonie si bere 19.1.1864 opět v Deblíně Františka Baláka z Jestřabí čp. 22, aby se ujali hospodářství na čp.1 v Prosatíně. Na

statku čp.2 již od roku 1859 hospodařil za neduživého majitele Františka Rábóně Josef Mičánek, * 25.2.1820 v Katově a chalupu nakonec získal. Jeho první ženou byla Marianna Rambousková z Heřmanova / * cca 1820 + 24.10.1884 na Prosatíně - obr.137/. Z jejich dětí jmenuji Josefa, narozeného ještě v Katově 23.3.1846, který později hospodářství po svém otci převzal a Františku, * 27.3.1857 také v Katově, která se provdala do Kuř.Jestřabí. Josef Mičánek se ještě po smrti své ženy Marianny znovu oženil ve Březí s blíže neznámou Marií z Ořechova dne 14.4.1885. Tato Marie se narodila 21.9.1831 a zemřela po roce 1900 neznámo kde. Josef Mičánek zemřel na Prosatíně 21.9.1902, úmrtní list je na obr.138.

Jedinou dědičkou chalupy čp.2 byla Barbora Rábónová, * 4.12.1839, dcera Josefa Rábóně a Kateřiny rozené Šebkové. Tuto dědičku si 8.2.1871 vzal syn faktického hospodáře Josefa Mičánka, Josef, v době sňatku uváděn jako dovolenec 25.mysliveckého sboru, bylo mu necelých 25 roků, zatímco nevěsta byla již postarší - 31 letá. Zdá se tedy, že to byla svatba spíš z vypočítavosti, možná s obou stran. Jejich děti: Josef * 29.11.1871 + 22.3.1878, Josefa, * 12.4.1873 + 25.3.1878 - obě děti zemřely na záškrť. Poslední Františka, * 1.7.1880 + 3.12.1891 na spálu - a tak statek byl opět bez nástupců. Josef Mičánek měl, jak řečeno výše, sestru Františku, která se 12.11.1876 provdala za krejčího Františka Maška z Jestřabí, syna Josefa Maška, domkaře tamtéž a jeho ženy Anny rozené Kadlecové ze stejné obce, čp.24. Vdávala se poměrně mladá, bylo jí jen 19 roků, krejčímu Maškovi 23 let, oba dva museli mít také k sňatku souhlas. Josef Mičánek s tím, že převzal chalupu, převzal zřejmě i povinnosti vůči své sestře Františce a vybavit ji tehdy požadovaným věnem. A právě tady prý vznikly jakési nesrovnalosti, takže se Františka již svého podílu nedočkala. Nebyl Josef Mičánek právě dobrým hospodářem na statku, který vyženil spolu ženou Barborou, lidově zvanou Babušou, která byla o 7 roků starší. Na Mičánkově chalupě došlo koncem minulého století k hrůzné udá-

Země moravsko-slezská.

Okresní úřad farního úřadu: *Tišnov*

Okresní soud místa úmrtí: *Tišnov*

REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ.

Diecéze: *Brno*

Děkanství: *Kuřim*

Fara: *Deblín*

Úmrtní list.

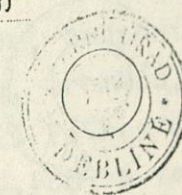
zdejší knihy zemřelých, svazek *2* str. *205* potvrzuje se tímto úředním
léta Páně jeden tisíc *osm* set *osmdesát čtyři* číslicemi *1884*
dne *24. října / 24. 10. /* v *Prosatíně* ulice *—*
v domě číslo *2* zemřela a dne *26. října / 26. 10. /* (kým) *adm. Janem*
Konečným dle římsko-katolického obřadu pochován* byla na *řím. katol*
hřbitově v *Deblíně* po převozu, s úředním povolením

Jméno rodné a křestní, povolání, bydliště, stav, rodo- kmen, příslušnost i okres zemi- lého, oddávky, datum, místo, fara:	<i>Marie Mičánková, nyněkdejší v Prosatíně</i>
Náboženství:	<i>Řím. katol</i>
Věk: roky, měsíce, dni: Datum narození, místo, okres:	<i>65 let</i>
Příčina smrti:	<i>Státní věkem</i>
Poznámka:	

Potvrzuje vlastnoručním podpisem a úředním razítkem:

Římsko-katolický farní úřad *Deblín*

dne *4. února* 19*35*

Jan Porubný
farář

Tisk č. 168. Tiskem a nákladem Občanské tiskárny v Brně.

Obr.137: Úmrtní list Marie Mičánkové, roz. Rambouskové z Heřmanova

REPUBLICA ČESKOSLOVENSKÁ

Číslo: 36/35

Země moravsko-slezská. Diecése: Brno
Okresní úřad farního úřadu: Tišnov Dekanství: Kuřim
Okresní soud: Tišnov Fara: Deblín

Úmrtní list.

zdejší knihy zemřelých, svazek I. str. 207 potvrzuje se tímto úředně,
léta Páně jeden tisíc devět set 202 číslicemi 1902
dne 21. září / 21. 9. / v Prosatině ulice
v domě číslo 2 zemřel a dne 24. září / 24. 9. / (kým) admir.
Josef Mičánek dle římsko-katolického obřadu pochován byl na řím. kat.
hřbitově v Deblíně po převozu, s úředním povolením

Jméno rodné a křestní, povolání, bydliště, stav, rodo- kmen, příslušnost i okres zemi- lého, oddávky, datum, místo, fara:	<u>Josef Mičánek</u> <u>žanaty výměnkář z usedlosti</u> <u>Prosatině</u> <u>14. 4. 1885 v Brně / podruží /</u>
Náboženství:	<u>Řím. katol.</u>
Věk: roky, měsíce, dni: Datum narození, místo, okres:	<u>22 let 6 měs 26 dní</u> <u>25. 2. 1880 v Kátově okr. P. Brně</u>
Příčina smrti:	<u>Charasmus</u>
Poznámka:	

Potvrzuje vlastnoručním podpisem a úředním razítkem:
Římsko-katolický farní úřad v Deblíně
dne 4. října 1935

Jan Povolný
farář

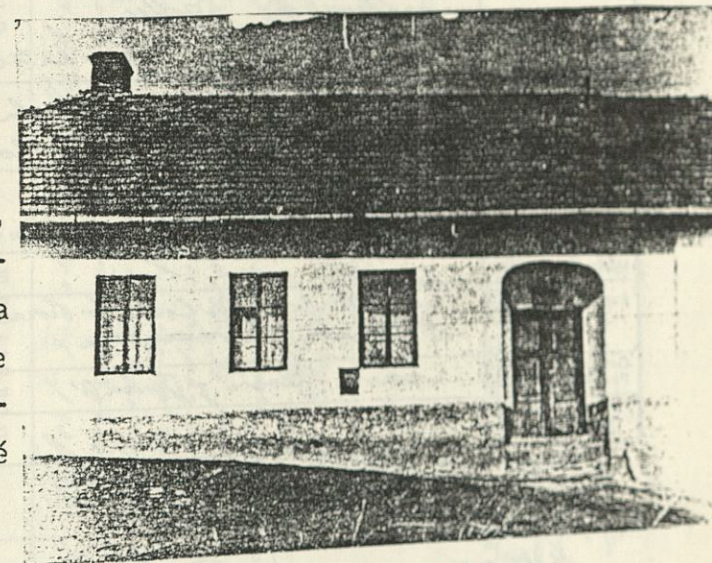
Tisk č. 168. Tiskem a nákladem Občanské tiskárny v Brně.

Obr. 138: Úmrtní list Josefa Mičánka staršího

losti. Sloužil tam čeledín jménem František Štefan, syn Jana Štefana, dělníka z Kátova a Antonie Plevové. Stráda-
vě byl na statku čp. 1 i čp. 2. O těchto lidech se vyprávě-
lo, že byli tak chudí že vykopávali a jedli i mršiny, t. j.
uhynulá a zakopaná zvířata. Jmenovaný František najednou
22. října 1894 beze stopy zmizel a více jak půl roku nik-
do nevěděl, co se s ním stalo. Ani jeho rodina. Muselo to
být velmi dramatické pro všechny, byl ženatý s Veronikou
Praskačovou, dcerou Františka Praskače, domkaře z Jestřa-
bí a Františky rozené Ráboňové a již 24. 9. 1877 se jim na-
rodil syn František. Snad proto měl k těmto rodinám na
Prosatině nějaký vztah. Rodina se již pomalu smiřovala
s tím, že snad odejel za moře hledat štěstí a lepší prá-
ci. Opak byl pravdou. Jeho mrtvola byla nalezena až 4. 5.
1895 v seně, kam zřejmě zapadl při přípravě krmiva pro do-
bytek, tak nešťastně, že se mu již nepodařilo vyprostit
a udusil se. Byl pochován na deblínském hřbitově, bylo mu
47 roků...

Jména dětí,
které se naro-
dily manželům Maš-
kovým v Jestřabí,
najdeme na soupi-
su z r. 1900. Byla
to Antonie, Marie
později zvaná te-
ta Mařena, do své
smrti svobodná a
Petr, který poz-
ději obýval ot-
covský dům, byl

rovněž krejčím, hasičem, hudebníkem, vyučoval hře na hu-
dební nástroje / housle, trombón, baskřídlovku, violu či
další nástroje. Byl již Petrem druhým - první syn toho
jména se narodil 14. 10. 1887 a zemřel ještě téhož roku.
Narození Petra druhého je rozporné o jeden rok - v matri-
ce je zapsán letopočet 1896.

Obr. 139: Pohled na obytnou část Mičánkov-
statku / pozd. Šubertova / zač. 20. st.

Rodný a křestní list Toninky Maškové je na obr.140. Po vychození školy v Jestřabí sloužila v rodině školního učitele v Deblíně a posléze u svých křestních kmotrů Františka a Antonie Balákových, ale především u jeho syna a snachy, Františka a Amálie. Na toto období neměla právě nejhezčí vzpomínky. Snad se nakonec přece jenom v Josefu Mičánkovi /či v jeho ženě Barboře?/ hnulo svědomí a svoji křivdu proti sestře Františce se snažil nějak napravit. Toninku si vzali jako schovanku a zřejmě spíš z nutnosti zachránit ještě co se dá se rozhodli předat jí poměrně chátrající hospodářství čp.2 na Prosatíně. Dokonce jí našli ženicha, aby statek zvelebili rukou společnou a nerozdílnou. Ženich pocházel z malé vesničky Ondrušek na panství Osová. Ondrušky jsou v historii a lokalitě poměrně "mladé", byly vystavěny v letech 1560 - 1590; dříve osadníci bydleli ve vsi zvané Rohy, která byla dále na sever uprostřed lesů. Pozůstatkem po zaniklé vsi je dosud myslivna Na Rohách. Z dob 30letých válek jsou známy jen 3 grunty, Václava Potřeby, Jana Klusáka a Jana Čáhla zv. Koláčného. Jedním z nejstarších rodů uváděn Šubertův. Při této příležitosti bych chtěl upozornit na tzv. Ohlašovací list, ojedinělý zachovalý dokument, kterým se oddávajícímu faráři v místě nevěsty, tedy deblínskému, ženich prokázal, že jeho zamýšlený sňatek byl v jeho farnosti řádně ohlášen a že přichází církevně připraven k uzavření manželství /obr.141/.

Ale ještě než došlo k vlastnímu uzavření manželství mezi Františkem Šubertem a Antonií Maškovou, musela být sepsána notářská kupní a smlouva mezi skutečnou majitelkou selské usedlosti čp.2 na Prosatíně, tedy Barborou Mičánkovou a budoucími novými hospodáři. Celý tento notářský spis je na str. 143 - 250 /obr.142/. Oddavkový list je zařazen na obr.143 a je rovněž dobře čitelný, není nutné uvádět přepis; v samotné matrice je však rovněž souhlas rodičů z obou stran se sňatkem nezletilců, 24 a 23 roků. Dostala tedy chalupa nové majitele ale především nové a snaživější hospodáře...

Strana první.

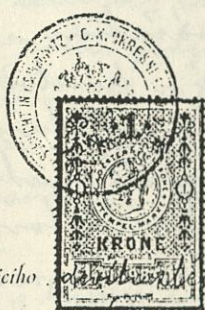
Číslo jednací: 4564 ~

B. R. 740.

Inimelk.

Notářský spis.

Roku tisícého... dne...
 cítěho května (1902) dostal se
 ke mně **Františku Lisickému**, c. k. notáři v Tisnově na Moravě, do mé
 kanceláře tamtéž, u **Barbory Mičánkové**, rolnice v
 Prosatíně, co prohlavatelka se strany jedné a vedle
 mnečerní s. c. k. okresního soudu ve Velké Bytce,
 že dne 25. května 1902 č. jed. 4564 z moci
 okresní propuštěný p. františek Šubert, rolnický syn
 v Ondruškách, společně se svoji nastávající
 manželkou, vedle mnečerní s. c. k. okresního
 soudu v Tisnově ze dne 23. května 1902 č. 4564
 též z moci okresní propuštěnou Antonii Maškovou,
 domkářskou dcerou z Křižimského žesťá-
 bí, co kupitelé se strany druhé a konečně rolní-
 ce spolukupitelé františka Šuberta ml. pp. man-
 želů františek a Marie Šubertovi, rolníci v Ondruš-
 kách uzavřeli tuto smlouvu veřejnou a not.

Obr.142: Notářský spis: předání statku čp.2 na Prosatíně Barborou a Josefem Mičánkovými Františku a Antonií Šubertovým /strany 243 - 250/

Strana druhá.

nici přede mnou náležející
smlouvu kupní a smlouvu:

I. Prodává a smlouvou touto již prodala p. Bar-
bara Hicánková ten již vedle svatební smlouvy
od 31. ledna 1871 a tržbové smlouvy od 16. srpna
1880. náležející a knihovně připravený tříčtvrťlán
čís. 2. st. 2. v Prostatině s náležejícím příslu-
šenstvím, totiž jedním párem koní, jednou
kravou, třemi vozy, žentourovou mlaticí, ko-
řátkou, fukarem, veškerým srovnáním a drab-
ným hospodářským nářadím a zářbami
na obilí, píci a slámě p. Františku Libertovi
mil. a Antonii Hicánkové a poslední kupní a
smlouvou touto již koupili uvedený tříčtvrť-
lán s vyžitaným příslušenstvím za měří-
oběma stranami dobře umluvenou cenu kup-
ní per omi tisíc smi set čtyry a osmdesát
korun 46 hal. 888 1/2 k. 46 h.
do svého rovnodilného vlastnictví pro každého
do polovice.

II. Na výžku této ceny kupní převzala kupi-
telé ten po právu itavající sbytek per tři
tisíce dvě stě čtyřadvacet kor. 46 h. 322 1/2 k. 46 h.
té na ukoupeném tříčtvrťlání sábla.
dem Fuhopim od 16. listopadu 1886
pro hypoteční banku maikrabství
moravického v Brně významí pohle-
dávky, svou tisíc st. s. c. k zastání, úro-
kování a k nápotomnému zaplacení.
III. Na další výžku ceny kupní zava-
zuje se kupitelé rukou společnou a ne-
rozdílnou část per tři tisíce dvě stě kor. 3200 k. -

Strana třetí.

do jednoho měsíce, další část per jeden
tisíc smi set kor. 1800 k. -
do prvního října běžícího roku a zby-
tek per šest set sedmát kor. 660 k. -
po čtyřletní, oběma stranám rovnobné
výpovědi, kterážto se však před první
lednem příštího roku p. prodávatelkou
láti nemu, této p. prodávatelce hoto-
vě zaplatiti a mezi tím dočasný sbytek
kupní ceny, čestí set sedmát kor. od pro-
ního ledna roku jeden tisíc šest set
třetího pět % úrokovati. - Tim jeri se bý-
ti celá kupní cena per 888 1/2 k. 46 h.
(som tisíc smi set čtyry a osmdesát kor. 46 hal.)
vykázána.

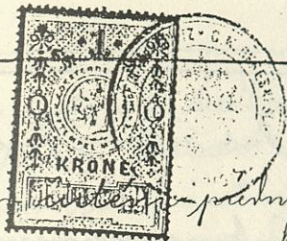
II. Bez výžky z kupní ceny převzala kupi-
telé ten na ukoupení uvedenosti základem sva-
tební smlouvy od 31. ledna 1871 se manželé Josefa
Hicánka významí výminek na se k zastání.
Dále budou p. kupitelé povinni od ukoupení
uvedlosti poskytovat p. prodávatelce Barbore
Hicánkové a jejím manželé p. Josefu Hicán-
kovi mil. náležející sbytky a bezplatný vý-
minek, totiž:

1. Pokud bude výminek Josef Hicánek st. na živu,
tak bude příslušeti řečeným manželům Josefu
a Barbore Hicánkovým společný byt s hospoda-
rím při jejich světle a teple a celostenní stra-
vování při stole hospodářím. - Co smrti řečeného Jose-
fa Hicánka st. bude pak místo tohoto společné-
ho bytu a stravování náležeti manželům Josefu
a Barbore Hicánkovým výminek náležející a

ice:

Užívání stávajícího výminkářského domku, pozistávajícího ze světnice, síně, kuchyně, komory, chlévu pro hovězí dobytek a z hůry nad tímto místnostmi, též užívání k dotýčenému domku patřícího dvora, dále kolny, a partní se nacházejícího dřevěného chlévu pro černý dobytek. - Dávající pak zmíněná kolna jest chatrná, tedy musí hospodáři na tom samém místě novou zřídit. - Kto se stobale ku složení sbilí z výminkářských pozemků, kteréžto sbilí musí hospodáři svým dělníkům výminkářům vymělati a vyčistiti. - Právo chodit na trávu do polí hospodářových, táhat vodu ze studně, lžet si čerstvého a tyto, jakož i dva kusy černého dobytka výminkářům svobodně pohřbí, avšak bez škody na majetku hospodářově. Běhat nechati. Požívání té nyní výminkářem Josefem Hicánkem starším požívání zahrady v těch mezích, jak jest nyní chráněna, dále části jeho za kůlnou položeného pozemku a vice od této kůlny až po první pilír zahrady, pak té domů Josefem Hicánkem požívání části lva, na skalec jak ku hácnu dříví, tak i ku hrabání stělna a požívání pole vedle tohoto výminkářského lva a pole kat. č. 38. - Tyto výminkářské pozemky musí hospodáři výminkářům v pravý čas řádně sblčlati a shledně dotýčených pozemků seikere hospodářské fůry a vůbec práce potahem konati. - Též bude povinností hospodáři sblčlati výminkářům každoročně

prvním smlouvě potahmo
františek Lúcký, m.p.
c.k. notář

v dobré jakosti pět metrických centů řísa, po jednom metrickém centu pšenice a ovesa, dva metrické centy ječmene, po patnácti kilogramech hrachu a vike, třicet kilogramů čočky, čtyry metrické centy slámy, řitné, tři metrické centy slámy, ječné a jeden metrický cent slámy ovesné, po třech metrických centech rýsa a starý, čtyry sáhy měkkého, šilem šipového a šilem válcového dříví, kteréžto poslednější musí hospodáři pod kůlnou výminkářů rovnati. Kupitele bu, domu povinnosti vprostit svého dobytka parákem svým jednu výminkářskou krávu párti, zavěsti sbilí výminkářům do mlýna a do města, přivezt z mlýna mouku a jiné mlýnářské výrobky, z města pak, čeho bude výminkářům třeba, také v čas potřeby přivezt a odvážti lékaře a kněze. - Konečně bude povinností hospodáři na výminkářských místnostech potřebné spravy výminkářům pořizovati a z předloženého výminkářského sblčlati. - V páte přetomiti jednoho výminkáře bude přeripci výminkář přetomiti výminkář náležitě celý nesteněně a inu, že v tom páte, že by tento přeripci výminkář se spětně zjmiti, potahiti vlati chtil, svého manžela, potahmo manželku do svého výminkářského bytu si vzíti. - Ten přetomiti manželkou jejím manželu p. Josefu Hicánkovi mladšímu v tom, to sblčlati vyhražený výminkář zakláda se na

Prana icta. -

mojim sivoletím staru, sakiž dar řečený Josef
Hicánek ml. s líky přijímá.

F. Do skutečné služby a požívání nkonpené nemo-
vitosti vstoupí kupitelé dnem uzavření svého
manželského sňatku, s kteréhožto dne je též zi-
nelní nebezpečí nkonpení nemovitosti a provin-
nost ku obvrácení dotýčné nemovitosti se týká
příslušných zemípanovských daní, přírůžků a vůbec vše-
měn veřejných státních.

I b' proslavatelka mič' za to, ži ty na prola-
ne' nemovitosti vázanci a kupitelz k zastá-
ni nepřevzati. Dluhy a břemena nestávají po-
právu, obstarání jejich knihovního významu
jest však věci kupitelii.

II Obě strany zříkají se oprávněného prostředku
stipulace platnosti emlovny této pro zkrácení pra-
vé ceny přes notarici. -

II. Za účelem vymezení poplatků strany se-
znávají, že ni prolatatelka prolamou nemovitost
co do stavění toto obývá a co do pozemků, tyto
sama obkličává.

IV. Strany mlčelyj povolení, aby na třicetletém
čís. 1. obz. 2. a Prosatino.

1) rovnoběžné slatnické návo ve prospěch Františka Lubita na polovici a Antonie Kaňkové na polovici a rovněž

2) ten v sítí: I předložení smlouvy opravný vými-
nek ve prospěch manželů Josefa a Barbory Kličán.
Kvůli do knihy pozemní vložený byl: -

11 Op. manželé františek a Marie Pšibrtovi slibují na
něch rodičenského pověru svého syna františka
Pšibrtu ml. tomuto a jeho nastávající manžel.

Strana sedmá.

se Antonii Karlové jistinu pět tisíc korun a dvě
žalovice, Karlovi u cenně čtyřiceti kor. a dvěma
manželé František a Marie Půbtorů se rukou ep-
lečinou a nerozdělnou zárukou část slibné
jistiny per tři tisíce dvě stě kor. do jednání měi-
ce a zbytek per jeden tisíc šim set kor. do první-
ho října tohoto roku manželciim hotově vyplá-
titi a ty poslednějším slibné žalovice jim imet
po jejich svatbě in natura obvéti. - Manželci
toto obháření s liby přijímají. -

1. Utraty umowny tito a tace. raplati inoubenci.

II. Hlatnosť predložení smlouvy ve věci jejího st-
stavecké závieri st uzavření manželského sml-
ku mezi frantíkem. Pubertem mladším a anto-
nín Harksovou.

Polárnost' stran byla mi potvuzena mne osobně sna-
mými svědky p. Janem Stepankem, rolníkem, lejske-
m a p. Pavlem Ivoráčkem, měšťanem a Písnarč-

O tom byl tento spis mnou c. k. notářem sepsán, stra-
 nám u přítomnosti uvedených svědků točímosti, jako
 to též spisovatelých svědků tohoto jednání přičten, od stran
 přičte mnou a předs uvedenými pp. svědky schválen
 a podepsán, co se týká se strany p. Marie Lubkové,
 znamením ruky, spátiem, načež svědek p. Václav Dvo-
 ráček jméno její vyznal.

1. úhrada za repárát, dvojité honorár za čas. 28 k. ~ poplatek od maní 2 k 40 h kolky 1 k ~ spolu 34 k 40 h	2. úhrada Kúšineck mpr. Josef Kúšineck mpr. Jit. Lúbert mpr. Antonie Káňkova mpr. František Lúbert stec mpr. 3. úhrada P. Káňkova mpr.
---	---

+++ to jest Marie Šubertová podzemal

22' Káclav Dvoraček včelák mr.

Jan Štěpánek vědecký mr

(L. P.) František Lišický mr.
o.k. notář

Prímek tento pro kupitele p. Františka Luberta mladšího, rolnického syna z Ondruškách uče-
ný, souhlasí selské a písemné vztahy, a
mých písemných vztahů pro účely jednání
1500 nložených, na dvou arších napsaných
a každý za čtyřicet korun opatřených. 40
Prímek, dne šestého června roku jedená-
tého letu set desátého. (1876. 02.)
kopie

onceren . 2 K. 50h.
 kolky . 2 k ~
 apeln . 7 k 10h

Frantisek Lisicki
et uolai

Pla usnesení ze dne 18/6 1856 a na
 bu. sl. č. 2. v Rozatíně, právo vlastnické
 a panské manství, panských a šlechtických
 kulturních, právo výminku a odětu III
 na této šlechtě, dle svého manství Josefa
 a Barbory Hrubých.

С. к. библ. описи изд. в Тисновѣ, 2-е. 19. января 1902.

NOV 19 1964

1. and 2. in 1871
v. 1871

František Šubert býval velmi snaživým hospodářem, založil lesní školku, vysázel velkou ovocnou zahradu, uměl štěpovat /roubovat/ stromy, čehož využívali i ostatní hospodáři, již roku 1909 zřídil do statku samospádem vodovod, takže ušetřil mnoho těžké dřiny s napájením početného dobytka. Koupil žací stroj na obilí a i jinak soustavně zveleboval a modernizoval získaný majetek. Na stavbě stodoly pracoval především také můj budoucí strýc Antonín Jambor z Rozseče, se kterým se František Šubert znal zřejmě již z dřívějška, pocházeli vlastně ze sousedních obcí a jedné farnosti...

František Šubert býval snaživým, dokonce podle tradic velmi snaživým hospodářem, do doby, než se mu rozbo-lavěly nohy. Četné bércové vředy mu značně ztěžovaly a ztrpčovaly život a nesnesitelná bolest i určitý hendikep ho nakonec dohnaly až k alkoholu, kterým se snažil svoje trápení a bolesti otupit. Snad si již nějaké tyto potíže přinesl do manželství, aniž o nich jeho žena věděla. Prý jí nikdy předtím neřekl čím trpí, snad se za to styděl. Prý nosil neustále zafačované lýtka a převazovat si je chodil do maštale /koňské stáje/. Dříve se běžně nosívaly dlouhé spodky, takže i takové potíže se daly poměrně dost dlouho utajovat i před vlastní ženou. Když nakonec Tonínka přece jen cosi tušila a doslova ho vyhnala k lékaři, byl moc zlý - a bylo také již pozdě pro jakoukoliv léčbu. Neměla to potom s ním lehké, byl mrzutý, žádné domluvy ne-pomáhaly, alkohol vykonal své...

Prvním dítětem Františka a Antonie Šubertových byla Marie, * 6.5.1903 a o tři dny později pokřtěna v deblínském kostele. Kmotry byli bývalí hospodáři, nyní výměnkáři, Josef Mičánek a jeho manželka Barbora - Babuša. Rodný a křestní list je k nahlédnutí na obr.144. Do chalupy postupně přibýly ještě další dvě děti: František, * 30.3.1905, pokřtěný stejným knězem za účasti stejných kmotrů jako jeho starší sestra. Další a poslední dítě - Anna, nechala na sebe čekat až do 15.7.1912. Skoro za měsíc

Protektorat Böhmen u. Mähren:
Cislejthien Morava:

LAND MÄHREN.
ZEME MORAVA.

Bezirksbehörde des Pfarramtes: *Brno - Krumlov*
Okresní úřad larního úřadu: *Brno*
Bezirksgericht des Trauungsortes: *Brno*
Okresní soud místa oddavky: *Brno*

Zahl: *1176*
Cislo: *Brno*
Diözese: *Krumlov*
Dieceze: *Krumlov*
Dekanat: *Brno*
Děkanství: *Brno*
Pfarre: *Brno*
Fara: *Brno*

Trauungsschein. - Oddavkový list.

dem hiesigen Trauungsbuche, Band *II*, Seite *7* wird hiemit amtlich bestätigt, daß
zdejší knihy oddaných, svazek *II*, str. *7* se tímto úředně potvrzuje, že
im Jahre des Heils Eintausend *devět* Hundert *devět* in Ziffern *1902*
léta Páně jeden tisíc *devět* set *devět* číslcem *1902*
am *10. června 1902* in der Pfarrkirche (titulus eccl.) *St. Mikuláš*
dne *Brno* ve larním chrámu Páně *St. Mikuláš*
in *Brno* (vom) *P. J. Mikulášek, far.*
(kým)

nach römisch-katholischem Ritus ehelich getraut worden sind:
die römisch-katholische obfady ve stav manželský oddání byli:

auf Grund der schriftl. Entlassung u. Delegation, angezeigt durch das Pfarramt in
na základě písem. propuštění a delegace oznámená far. obadem v

Der Bräutigam. - Ženich.	
Wohnort: - Bydliště:	<i>Ondruš, v. l.</i>
*) Sein Familien- und Taufname: *) Jeho rodné a křestní jméno:	<i>Šubert František, v. domě obecním v Ondrušské, manj. syn zjizněl. Kateř. rodičů Františka Šuberta, v. l. a Kateřky v Ondrušské a Manj. roj. Němec.</i>
Geburtsort, Datum, Alter: Místo a datum narození, věk:	<i>27. 7. 1878 - 23 roků</i>
Zuständigkeit: - Příslušnost:	<i>Neudáno</i>
Religion: - Náboženství:	<i>řím.-katol.</i>
*) Stand: - Stav:	<i>svobodný</i>
Anmerkung: - Poznámka:	
Die Braut. - Nevěsta.	
Wohnort: - Bydliště:	<i>Proskau, v. l., obv. Brno</i>
*) Ihr Familien- und Taufname: *) Její rodné a křestní jméno:	<i>Mašková Antonie, dceř. na Proskau, manj. dceř. zjizněl. Kateř. rodičů, Františka Maškovy, domkář v Jitřích a Fran- tíška, roj. Němec.</i>
Geburtsort, Datum, Alter: Místo a datum narození, věk:	<i>27. 5. 1879 - 23 roků</i>
Zuständigkeit: - Příslušnost:	<i>Neudáno</i>
Religion: - Náboženství:	<i>řím.-katol.</i>
*) Stand: - Stav:	<i>svobodná</i>
Anmerkung: - Poznámka:	
Beistände: - Svědci:	<i>Jan Běloš, roj. v Brně Antonín Kubíček, roj. v Brně a O. Břížďa.</i>

Bestätigt mit eigenhändiger Unterschrift und Amtssiegel römisch-kathol. Pfarramt
Potvrzuje vlastnoručním podpisem a úředním razítkem římskokatol. larní úřad

am *4. června 1902*
dne

Jan Fylo
Pfarrer - far.

*) Familien- und Taufname, Charakter, Wohnort, Haus Nr., Datum der Geburt, Geburtsort, Gerichtsbezirk, Religion, Stand, Abstammung usw., wie in der Matrix.
*) Jméno rodné a křestní, náboženství, povolání, bydliště, číslo domu, čas narození, rodiče, soudní okres, stav, rodokmen atd., jako v matrice.
Drucksorte Nr. 141, Imperator Bischöfliches Konsistorium in Brünn. Druck und Verlag ausschließl. Bürgerliche Druckerel in Brünn.
Tisk. č. 141, Imperator Biskupské konsistoře v Brně. Tisk a náklad vyhrazen Občanské tiskárně v Brně.

Obr. 143: Oddavkový list Františka Šuberta a Antonie Maškové

Protektorat Cislejthien Morava.

LAND MÄHREN.
ZEME MORAVA.

Bezirksbehörde des Pfarramtes: *Brno*
Okresní úřad larního úřadu: *Brno*
Bezirksgericht des Geburtortes: *Brno*
Okresní soud místa narození: *Brno*

Geburts- und Taufschein. - Rodný a křestní list.

hiesigen Geburts- und Taufbuche, Band *II*, Seite *11* wird hiemit amtlich bestätigt, daß
zdejší rodné a křestní knihy, svazek *II*, str. *11* se tímto úředně, že se
in *Proskau* Gasse *II* Haus-Nr. *2*
narodil v *Proskau* ulice *II* v domě č.

im Jahre des Heils Eintausend neun Hundert *devět* in Ziffern *1903*
léta Páně jeden tisíc *devět* set *devět* číslcem *1903*
am *6. května 1903* geboren und am (auch Jahr) *9. 5. 1903*
dne *Brno* a dne (i rok) *Brno*
in der Pfarrkirche *St. Mikuláš* (vom) *P. Ed. Špáth*
ve larním chrámu Páně *Brno* (kým)

nach römisch-katholischem Ritus getauft wurde:
die römisch-katholische obfady pokřtěn byl

Kind, Täufling: Familien- u. Taufname. Dítě, křtěnec: rodné a křestní jméno.	<i>Šubert Marie</i>
Religion: Náboženství:	<i>řím.-katol.</i>
Abstammung: ehelich, unehelich, Sohn - Tochter. Původ: manželský, nemanželský, syn - dcera.	<i>manj. dcera</i>
Vater: sein Familien- und Taufname, Beruf, Wohnort, Beruf, dann dessen Vaters Familien- u. Tauf- name, Beruf, Wohnort, und dessen Mutter Tauf- und Familienname. Datum der Geburt, Ort, Bezirk, Religion des Vaters. Otec: jeho rodné a křestní jméno, povolání, bydliště, okres, pak jeho otce rodné a křestní jméno, povolání, bydliště a jeho matky jméno křestní a rodné. Otcovo datum narození, místo, okres, náboženství.	<i>Šubert František, v. l. a Prosa- line manj. syn Františka Šuberta, v. l. a Kateřky v Ondrušské a Manj. roj. Němec. Nar. 27. 7. 1878 - obv. řím.-katol.</i>
Mutter: Ihr Taufname, ob Witwe, dann deren Vaters Fa- milien- und Taufname, Beruf, Wohnort, Bezirk und deren Mutter Tauf- und Familienname. Datum der Geburt, Ort, Bezirk, Relig. der Mutter. Matka: její křestní jméno, zda vdova, pak jejího otce rodné a křestní jméno, povolání, bydliště, okres a její matky jméno křestní a rodné. Matčino datum narození, místo, okres, náboženství.	<i>Antonie, manj. dcera Františka Maškovy, domkář v Jitřích a Fran- tíška, roj. Němec. Nar. 27. 5. 1879 - obv. řím.-katol.</i>
Trauung der Eltern: Datum, Ort, Pfarre. Oddavky rodičů: datum, místo, fara.	<i>10. 6. 1902 v Brně</i>
Paten: Ihr Familien- und Taufname, Beruf, Wohnort, Haus-Nr. Kmotři: jelech rodné a křestní jméno, povolání, bydliště, číslo domu.	<i>Josef Němec, roj. v Proskau a Barbora, jeho manj.</i>
Geburtsassistentin: Porodní asistentka:	<i>Flj. Jurek, Brno, 5</i>
Anmerkung: Poznámka:	<i>dd. 11. 10. 1903 s Ed. Špáth v Brně</i>

Bestätigt mit eigenhändiger Unterschrift und Amtssiegel:
Potvrzuje vlastnoručním podpisem a úředním razítkem:

Römisch-katholisches Pfarramt *Brno*
Římskokatolický larní úřad

am *2. 6. 1903*
dne *1903*

L.S.

Jan Fylo
Pfarrer - far.

Drucksorte Nr. 159, Imperator Bischöfliches Konsistorium in Brünn. Druck und Verlag ausschließl. Bürgerliche Druckerel in Brünn.
Tisk. č. 159, Imperator Biskupské konsistoře v Brně. Tisk a náklad vyhrazen Občanské tiskárně v Brně.

Obr. 144: Rodný a křestní list Marie Šubertové

po narození Anny, zemřela kmotřenka Barbora Mičánková ve věku 73 let na zánět ledvin, dne 17.8.1912 /obr.145/. Její manžel Josef, výměnkář na Šubertově chalupě a současně prosatínský trafikant a prodejce piva, se ještě nechtěl smířit se samotou právě tak jako kdysi jeho otec. Bylo mu "pouhých" 65 roků - a tak si zanedlouho vzal vdovu Juríčkovou z Deblína. Byla prý to hodná žena, ale jejich společné štěstí trvalo jen krátce. Josef Mičánek je opět vdovcem, ale znovu se nevzdává a ještě do konce první světové války zkouší svoje štěstí potřetí. Vyšlo již však jen zlé. Vzal si nějakou Žakovou z Chudčic, a byla to, jak se říká, "bába metr" a ještě se třemi dospělými dětmi. Dcery jezdily do Brna do práce a aby ušetřily, vozily si živobytí z domova, vlastně všechno, co se jim a její matce podařilo shrábnout. Mičánek neměl ve své ženě zastání proti jejím dračicím, byla spíš vůči němu zastáncem tzv. tvrdé ruky. Mičánkovi zbyly ze všeho a na konci života jen oči pro pláč a pasení kravky po mezích kolem Prosatína. Mnohokrát si se slzami v očích stěžoval své neteři Tonince na svůj osud a mnohokrát ji odprošoval i za příkoří spáchané na její matce, své sestře Františce. Sklízal ale také ovoce svého života. Místo aby se staral o řádný chod vyžehněného statku, věnoval se spíš jiným činnostem jak již řečeno, chtěl rychle zbohatnout a tak často a zcela zbytečně sázel do loterií v naději, že užuž přece musí vyhrát, avšak štěstí se k němu celý život točilo zády. Co se prý kvůli loterii najezdil do Brna, kolik zbytečných cest a kolik promrhaných peněz. Z poslední cesty do Brna se již nevrátil. Vážně onemocněl, začal otékat po celém těle. Do brněnské nemocnice ho odvezla Marie Šubertová a tam záhy, 21.1.1924 zemřel v Zemské nemocnici u sv. Anny na Pekařské ulici a byl pochován na hřbitově v Brně-Králově Poli. Prosatínský výměnek osiřel, protože jeho "bába metr", která vlastně vzala jakousi spravedlnost do svých rukou, byla nakonec z výměnku vyhnána. Ale to jsme přece jenom trochu zase předběhli reálný čas...

Země moravsko-slezská.

Okresní úřad farního úřadu:

Okresní soud místa úmrtí:

REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ.

Diecése:

Děkanství:

Fara:

Úmrtní list.

zdejší knihy zemřelých, svazek II str. 1 Prosatín potvrzuje se tímto úředně, že
léta Páně jeden tisíc devět set dvacet číslicemi 1912
dne 17 srpna / 17. 8. / Prosatín ulice
v domě číslo 1 zemřel a dne 19 srpna / 19. 8. / (kým) far. Eduardem
Opátkou dle římsko-katolického obřadu pochován a byla na řím. kat.
hřbitově v Deblíně po převozu, s úředním povolením

Jméno rodné a křestní, povolání, bydliště, stav, rodokmen, příslušnost i okres zemřelého, oddávky, datum, místo, fara:	Barbora Mičánková, manželka Josefa Mičánka, výměnkáře v Prosatíně, odd. P. 1. 1871 v Deblíně
Náboženství:	Řím. katol.
Věk: roky, měsíce, dni: Datum narození, místo, okres:	72 let 9 m. 13 dní, nar. 4. 12. 1839
Příčina smrti:	Sestroti nemocí
Poznámka:	

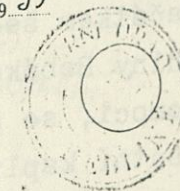
Potvrzuje vlastnoručním podpisem a úředním razítkem:

Římsko-katolický farní úřad

dne

4. února

1935

Tisk č. 168. Tiskem a nákladem Občanské tiskárny v Brně.

Obr. 145: Úmrtní list Barbory Mičánkové zv. Babuša

František Šubert postupně propadl alkoholu docela. Rodina se bránila, neboť položky za tuto pochybnou útěchu byly stále a stále vyšší a častější, hostinští z širokého okolí se hlásili o svoje. Byl zbaven svéprávnosti, a tak byla aspoň jakási záruka, že mu v hospodě nanalili - nebyl schopen svoje dluhy uhradit. Rázem spadla starost o hospodářství na ostatní členy, Toninku a vlastně malé nedospělé děti. Marie musela ukončit povinnou školní docházku ve svých 12 letech a František, teprve sedmiletý, již musel orat s koňským potahem. Byly to velmi špatné časy, přitom vlastně již byla válka. Ještě že bylo možné si se-zónně sjednat tzv. nádeníky, t.j. dělníky na denní mzdu a stravu. Na Šubertově statku platívalo, že se musí dobře dělat, ale současně se musejí i lidé dobře najít. Proto prý nikdy neměli o dělníky nouzi.

Rodinu postihlo nečekaně tyfové onemocnění. Mimo hospodyně také dceru Marii a 3letou dcerku Annu, se kterou to vypadalo velmi špatně. Dítě odvezli na voze k lékaři do Velké Bíteše, ten již žádnou velkou naději nedával. Jen prý přede-psal nějaké prášky a upozornil na to nejhorší. Jednou prý upadla do hlubokého bezvědomí, že jí pokládali za mrtvou. Na věžičce prosatínské kaple se rozklínkal zvonek, lidé se křižovali a říkali: "To zemřela Anička Šubertova...". Do statku se dostavily i místní děti s kytičkami květů, jako rozloučení s malou Andulkou, přinesla kterási i obrázek sv.Kateřiny, který jí měl být dán do rakvičky. Ale Anička nemoc přežila a přežila i "svou smrt" - jen ten obrázek sv.Kateřiny, který opatrovaly její dcery, na tuto událost upomínal...

Ještě o jedné události se v souvislosti s Prosatínem musím zmínit, stala se začátkem šedesátých let minulého století. Z iniciativy rodiny Babákových a za jejich podstatné finanční i jiné pomoci, se prosatínští usedlíci rozhodli postavit si vlastní kapli, místo, kde by se mohli shromažďovat při občasných pobožnostech - a jistě také proto, aby si mohli slavit svoji vlastní pouť, která tehdy bývala nezanedbatelnou společenskou událostí.

Markrabství Moravské
Okresní hejtmanské

Číslo matriky: 1332/1840
Současně číslo: 734

Úmrtní list.

Ze zdejší matriky zemřelých Tom. II. pag. 3. se tímto úředně dokazuje, že léta Páně: 1920

Jeden tisíc *devět* set *dracet* (1920)
dne *27. května* zde v *obci Prosatíně*
v domě číslo *1* zemřel a dne *29. května* od *podpisu faráře* dle římsko-katolického obřadu pochován byl:

Křestné a rodinné jméno, pak stav a bydliště zemřelého	Náboženství	Stáří kolik roků, měsíců a dní?	Nemoc aneb způsob smrti
<i>Antonie Baláková, vdova po Františku Balákovi, z Prosatína č. 1.</i>	<i>řím. katol.</i>	<i>79 let na 13/6 1840</i>	<i>žádost</i>

Důkazem toho budiž můj vlastnoruční podpis a pečť úřední.

Dáno v *Prosatíně* dne *4/10* 19*24*

Antonín
far.

K. Olopec v. H. Prosatín
1. pod. O.

Obr. 146: Úmrtní list Antonie Balákové /1. manžel František Ráboň z Prosatína č.p.2/

Zakládací listina kaple byla založena ve farním archivu v Deblíně, jak tvrdil bývalý děkan P.Jan Fejta. Je znám jen její opis, který mi dal k dispozici současný deblínský farář P.Jaroslav Jaša. Opis zní:

My představení obce Prosatína, vyznáváme tímto listem, že jsme z nábožného křesťanského pohnutí a ke cti a chvále Boží v naší obci kapli se zvoníčkou postavili a do ní obraz růžencové Panny Marie zavěsili, a zavazujeme se tímto listem pro všechny budoucí časy, že budeme kapli v dobrém stavu udržovati.

Podepsáni: Jan Babák, Jan Babák, František Ráboň, František Raus, Josef Mičánek a P.Martin Raus, farář v Deblíně

Dále je v uvedeném farním archivu stavební plán kaple /Bauplan/ s německým textem. I na něm jsou podpisy prosatínských občanů, deblínského faráře P.Martina Rause a krajského stavebního mistra Richtera. Všichni přítomní byli členy komise, která se ve vesničce sešla 7.července 1863. Stavební plán obsahuje schvalovací doložku c.k.okresního úřadu v Tišnově ze dne 8.července 1863. Dalším dokladem, mající vztah ke stavbě kaple je také ve farním archivu uložený revers:

Wir, Endesgefertigten sämtlichen Insassen der Gemeinde Prosatin erklären hiemit, die von uns zu Ehren der Mutter Gottes neuerbaute Kapelle immer im guten und reinen Zustand erhalten zu wollen.

Prosatin den 19ten Mai 1864

Martin Raus, Pfarrer, Johann Babak, saused, Johann Babak, saused, Franz Raboň, saused, Franz Raus, saused, Josef Mičánek, saused

Znění je možné převést do češtiny asi takto: "My, na konci podepsaní usedlíci Prosatína, prohlašujeme, že novou kapli ke cti Matky Boží, chceme vždy udržovat v dobrém a čistém stavu." Konečně je i zápis samotného světitele o slavnostním posvěcení kaple /současně se svěcením v obci Braníškově/. Na Prosatíně se konalo 2.října 1864:

Am 5.Juli 1864 in festo ss.apostolorum Cyrilli et Methodii. und am 2.Oktober 1864 in festo ss.Rosarii, wurde mit hoher Ordinariatsbewilligung vom hochw. Herren Pfarrer Tit. Consistorialrathe Martin Raus am 1.Tage die Kapelle in Branschkow, am letzten diese in Prosatin benediciert. Beide Kapellen wurden von den betreffenden Gemeinden im Jahre 1863 neubaut. 36

Ze zápisu patrně, že kapli posvětil z pověření biskupského ordinariátu brněnského deblínský pan farář. Protože to bylo o první říjnovou neděli /kaple je zasvěcena Růžencové Panně Marii/, dodnes je na Prosatíně pouť právě o první neděli říjnové. Na věž byl zavěšen zvon ze zrušeného kostela sv.Mikuláše, který stával na bývalém Dolním trhu /dnešní nám.Svobody/ v Brně, zrušený roku 1786 a konečně zbořený r.1870. Atestace a darovací listina zní takto:

ANDREAS HAMMERMÜLLER, Regiae Cathedralis Brunnensis Praelatus primus infulatus et Decanus Capituli, Episcopalis Consistorii, Judicii circa causas matrimoniales et Examinis Prosynodalis Praeses ect.

Lecturis Salutem a Domine!

Praesentibus fidei facio et attester, quod anno Domini 1863 die 25ten Septembris campana pro Capella Communitatis Prosatinensis parochiae Deblinensis sub invocatione St. Floriani juxta Rituum S. Romanae Ecclesiae in tabulis fieri solitum, vigore facultatis a S. Sede Apostolica Decano Capituli Cathedralis Ecclesiae Brunnensis pro tempore existenti sub 5ta Decembris 1845 clementer concessae, a me fuerit benedicta.

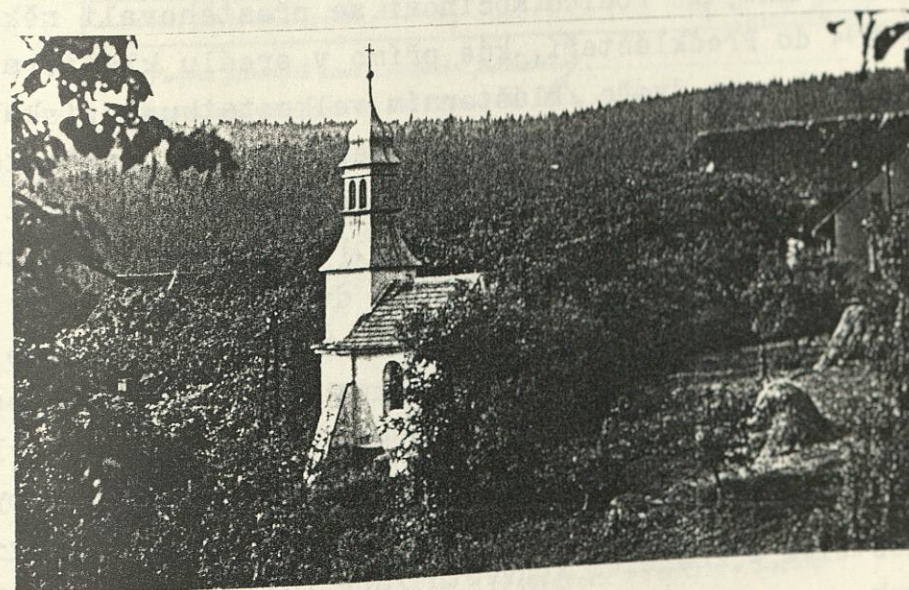
In quorum fidem has propria manu subscriptas et sigillo munitas dedi in aedibus decanalibus Brunnae die 25ta Septembris 1863.

LS

And. Hammermüller m.p. 37

Reg. Cap. Decanus

Veronika Babáková se postavení ani vysvěcení kaple nedožila, zemřela 26.3.1857 na zápal plic. Pouze její monogram na barevném okně připomíná tuto iniciátorku stavby...

Obr.147: Prosatínská kaple Panny Marie Růžencové

VIII. "ROMEO A JULIE" DVACÁTÉHO VĚKU

Bylo již řečeno, že z dětí Marie rozené Petrové a Františka Tobiáše Kociny přežily pouze dvě, František a Marie. Starší Marie, až do své smrti nazývaná jen Mařenka, odešla po skončení povinné školní docházky do služby, zřejmě hned do Brna. Přesné datum již není možné zjistit, snad jen odhadnout, že někdy začátkem devadesátých let minulého století. Mladší František po skončení třetí třídy měšťanské školy v Tišnově /obr.148/, se zajímal o studium na učitelském ústavu v Brně, který také absolvoval a stal se podučitelem /pomocný učitel/ na obecné škole v Terezově, což je obec na Hodonínsku. Tam působil do konce školního roku 1901, od nového školního roku 1901 - 1902 byl c.k.okresní školní radou v Hodoníně jmenován zatímním podučitelem na pětitřídní obecné škole v Mikulčicích. Přípis je na obr.149. V Mikulčicích pobyl jeden rok, aby byl zemskou školní radou v Brně ustanoven podučitelem v Lužicích. Z jmenovacího dekretu lze vyčíst nejen složenou přísahu, ale i to, že zřejmě v průběhu minulého školního roku přešel z Mikulčic do Dolních Bojanovic /obr.150/.

Víme také, že rodiče Kocinovi se přestěhovali někdy roku 1894 do Předklášteří, kde přímo v areálu kláštera Porta coeli - ve dvoře /klášterním velkostatku/, získal František Tobiáš místo kováře. Bydlel v přízemí proboštství, přímo proti hlavnímu vchodu do kostela Nanebevzetí Panny Marie, oné "bráně nebes" /obr.151 a 152/. Do bytu se vstupovalo buď přímo zvenku přes dvojité prosklené dveře /do pokoje, jehož obloukovité okno bylo nevysoko nad terénem/, nebo z chodbičky do kuchyňky. Obě místnosti byly propojeny. Protože byly zčásti pod terénem, bylo zde poměrně vlhko a přitímí, které působily staleté lípy v těsné blízkosti domu. Mezi budovou proboštství, hlavním kostelem a kostelem konventu /obr.153/, byl udržovaný park.

Měšťanská škola chlapecká v Tišnově.

Čís. list. kn. 15.
Školní rok 1894/95.

ROČNÍ VYSVĚDČENÍ.

Kocina František z Přiborína
na *Maxavě*, narozený dne *15. měs. prosince* 1879.
Katolického náboženství, žák *třetí třídy* měšťanské školy chlapecké v Tišnově dostává tímto za školní rok 1894/95. následující známky:

Moravě chování *velmi příměrně*.

Pilnost *vytrvalá*.

Z jednotlivých předmětů učených:

z náboženství	<i>velmi dobře,</i>	<i>Jan Kupčák</i>
z jazyka vyučovacího a z písemnosti	<i>velmi dobře,</i>	
z zeměpisu	<i>velmi dobře,</i>	<i>Antonín Kovář</i>
z dějepisu	<i>velmi dobře,</i>	
z přírodopisu	<i>velmi dobře,</i>	<i>Karel Mašek</i>
z přírodopysu	<i>velmi dobře,</i>	
z počtů a z jednoduchého vedení knih	<i>velmi dobře,</i>	<i>Josef Těpěl</i>
z měřičtví a měřického kreslení	<i>velmi dobře,</i>	
z volnorukého kreslení	<i>velmi dobře,</i>	<i>Josef Vacík</i>
z krasopisu	<i>velmi dobře,</i>	
z zpěvu	<i>dobře,</i>	<i>Karel Mašek</i>
z tělocviku	<i>dobře,</i>	<i>Jan Pátek</i>
z druhého jazyka zemsk. (nezáv. 3. odd.)	<i>dobře,</i>	<i>Karel Mašek</i>

Vnějšík písemných prací *velmi pořádný*.

Počet zameškaných hodin učených *0*, z nichž neomluveno *0*.

Toto vysvědčení platí za vysvědčení propouštěcí.

Ředitelství školy měšťanské v Tišnově dne *25. června* 1895.

Max Seveš
ředitel.

Antonín Kovář
obecní
měšťanské
školy chlapecké
ředitel.

Antonín Kovář
ředitel.

Stupeň	Moravě	Pilnost	Prospěch	Vnějšík písemných prací
1.	úplně příměrné	vytrvalá	velmi dobrý	velmi pořádný
2.	příměrné	uspokojivá	dobry	pořádný
3.	meně příměrné	nestejná	dostatečný	méně pořádný
4.	neplněné	malá	sotva dostatečný	nepořádný
5.			nedostatečný	

J. F. Štork v. T. K. Mašek.

Obr.148: Roční /propouštěcí/ vysvědčení Františka Kociny

Avšak ještě předtím, než byl František Kocina ustanoven podučitelem, zaslal své sestře do Brna dopis, ve kterém sděluje, že "prázdniny již brzy skončí a nová starost nastane..." Protože té korespondence mezi Františkem a rodiči, Františkem a sestrou Mařenkou, Františkem a jeho snoubenkou bylo více a snad nejspolehlivěji nám podají obraz o vzájemných vztazích a především poznáme vzájemnou náklonnost mezi Františkem a Bohdanou, překládám je v nezkrácené a neupravené podobě. Omezím se pouze na jejich slovní spojení, jakýsi komentář, resp. vlastní poznámku. Tak tedy slíbený dopis první:

Milá sestro!

Odpusť, že teprve teď odepisuji. Když dopis Tvůj přišel, nebyl jsem právě doma. Byl jsem ve Sloupě. Chtěl jsem se u Tebe staviti, ale nezbylo mně k tomu času.

Již se prázdniny končí a nová starost nastane. Chtěl jsem Ti tento měsíc poslati dluh, ale není mi možno. Musíš odpustiti. Dám Ti to později. Teď právě budu nejvíc peněz potřebovati, budu-li se stěhovati někam jinam. Prvnější týden byl jsem na Blahonově. Všichni jsou zdraví. Pozdravují Tě. U nás jde to se zdravím velmi špatně. Já pořád ještě nejsem úplně zdrav. Maminka velice zkusila s okem. Pořád jí moc bolelo a bolí dosud. Tatínkovi se také onedý stala nehoda. Jak sekali železo, tak mu kousek vletěl do oka. Měl je celé červené. Teď mu už přestává bolet. V neděli možná pujdeme do Říkonína. Jistě to, však ještě není.

Všichni Ti přejeme stálého zdraví a tím končí Tvůj upřímný bratr František
V Předklášteří 10.8.00

Z citovaných dopisů na nás dýchne doba před devadesátí roky, starosti, bolesti i naděje, kterými žili aktéři - moji prarodiče, prastrýc a prateta. Jistě jste si povšimli, že si František stěžuje své sestře Mařence na svoje zdraví. Během studia ho totiž postihla zákeřná plicní choroba /TBC/, která mu nedopřávala, aby se mohl soustavně věnovat svému učitelskému poslání. Snad proto také to častější přemisťování. Choroba ho sužovala nejen tělesně, ale především duševně, protože si jistě uvědomoval svoji bezvýchodnou situaci a naprosto nerovný boj. Tuberkulóza

C. k. okresní školní rada v Hodoníně

L. 1378

Hodonín, dne 14. srpna 1901

*Janu
Františku Kocinovi
podučiteli přidělenému
škole*

Těckové

*C. k. okresní školní rada ustanovuje
Vás tímto ratifikovaným podučitelem
pro pětiletou školu obecní v Mi-
kulčicích pro rok 1901 s roční
sazkou (900) korun a očekává se pro
vámi řádu svého svědomitě plniti
a poruč se dovoziti budete.
Plnění v Mikulčicích máte na-
stoupiti 1. září 1901.*

Předseda:

Milý

Obr. 149: Ustanovení Františka Kociny podučitelem /c. k. okresní školní radou v Hodoníně/

byla v té době /ale ještě i později/ nevyléčitelná. Tím více trýzně pak zažíval, když se zamiloval do své kolegyně Bohdany Krapkové, která pocházela z Benešova u Prahy nebo nejbližšího okolí. Následující dopis byl datován 18. dubna 1903 a odeslán opět z domova, tedy zase zřejmě v době Františkovy nemoci. Poprvé je zmínka o Bohdaně - Danušce.

Milá sestro!

Těšili jsme se již, že dnes se sejdeme společně, ale zase nic. V Čechách jsem byl celý týden skoro. Přijel jsem v úterý večer. Rád bych se byl u Tebe zastavil, ale nezbylo času. Do Brna přijel jsem o 3/4 na čtyři. Pak jsem musel jít něco pojit, poněvadž od 10 h. jsem nic nejedl. Z hostince musil jsem zase pospíchat na nádraží, abych nezmeškal vlak. V Čechách měl jsem se dobře. Danuška je již zdravější. Za týden jde již do školy. Dnes máme u nás hotovou zimu. Sněhu je skoro po kolena a pořád ještě mete. Kdo by to byl ku konci dubna ještě čekal? O svátcích byli zde František a Helenka. Než jsem přijel, byli už zase pryč. Zítra maminka za Tebou jeti nemůže. Bolí jí stále zuby, a při takovém počasí zajisté by jí to uškodilo. Boty ještě tu nejsou, ale večer je snad donese. Budeme čekat na druhou neděli, že jistě přijedeš a dopis do té chvíle nám pošleš.

Nového zde, pokud já vím, není nic, leda že Lojzi Kopalova přijela domů. Proč a zač nevím. Bude mít snad brzo svatbu.

Tatínek dosud nehájí, až prý bude po práci. Bojí se, aby nebylo málo práce.

Těšíme se, že jistě tedy druhou neděli přijedeš. Paní řekni, ať je jak chce. Však za slovo se Ti nic nestane. Srdečným pozdravem se loučíme. Tvůj upřímný František.

Nejen z tohoto dopisu vycítíme Františkův stesk po sestře, která byla ve službě v Brně. Toto zjistíme i z mnoha dalších dopisů, i z dopisů stárnoucího otce - mého nevlastního praděda - Františka Tobiáše. Jsou jmenováni také František a Helenka. Jedná se o mého tolikrát vzpomínaného strýce Františka Josefa a jeho sestru Helenu Ditrichovou z Jestřabí. Budeme-li číst tyto dopisy jenom trošku pozorně, dovíme se i další informace, třeba že ještě 18. dubna 1903 "bylo sněhu skoro po kolena a stále se ještě mete", jak uvádí František ve svém dopise. Z toho nakonec můžeme usoudit, že počasí neoplývalo rozmary jenom za časů našich. Další dopis byl odeslán z Lužice. Podučiteli Františkovi se zřejmě trošku ulevilo, takže se mohl aspoň na čas postavit před svoje žáčky:

Milá sestro!

V Lužicích 12.9.03

Dosud nemám ještě určitý byt, ale chtěl bych a byl bych velice rád, kdybys ke mně šla. Dej teď na 15. tého výpověď, abys i října mohla ke mně jít. Zatím již byt nějaký najdu. Bylo by to pro mne velmi zlé, kdybys zase

C. k. mor. zemská školní rada.

Čís. 8803

V Brně, dne 13. srpna 1902

Čís. král. zemská školní rada ustanovuje Vás na základě prezentace c. k. okresní školní rady v Hodoníně pro učitelství při čtyřletém všeobecném školství a naději se do Vás, že se vždy vzorně chovali a povinnosti úřadu svého horlivě a neunavně plniti budete.

Pro c. k. místodržitele:
Kučera

Pan František Kocina složil dnešního dne přísahu do rukou podepsaného.

C. k. okresní školní rada
v Hodoníně, dne 9. července 1902
předseda:

František Kocina
m. podučitel

František Kocina

Čís. 12.

Karol Winkler v Brně. 100-01.

Obr. 150: Ustanovení Františka Kociny podučitelem /c. k. moravskou zemskou školní radou/ a složení učitelské přísahy

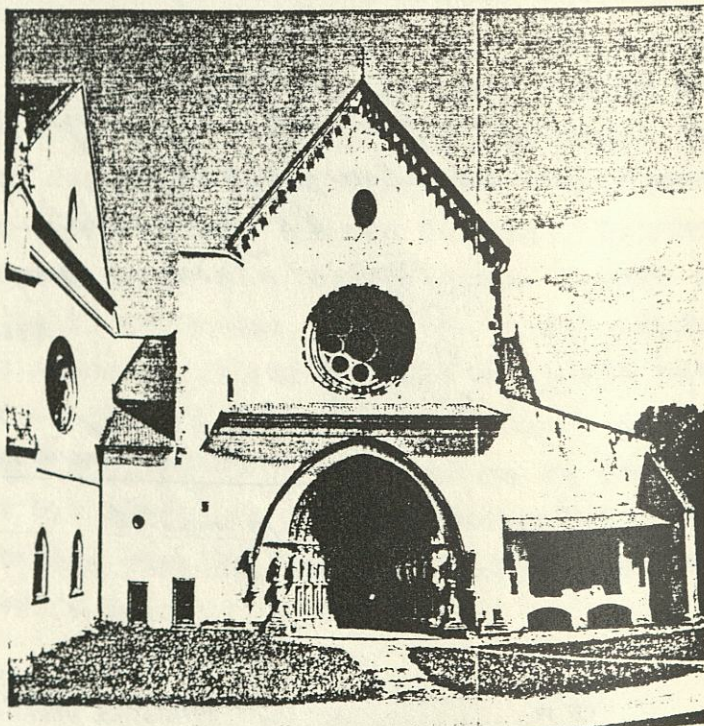
musil zůstat na starém bytě a být odkázán na hostinec. Prosím Tě tedy, udělej mi to k vůli a přijď. Smutno Ti tu nebude. Lepší se budeme mít, než se máš v Brně. Více se nás tu budou vážit. Se stravou budeme tak dělati, jak nejlepší to půjde. Ve škole mám sice klid, ale je to napjaté. Měl jsem ze začátku III. tř. Když jsem si stěžoval okr. šk. r., dala mi I. třídu. Jak to dál bude, nevím.

Domů jsem psal jen lístek. Co nejdřív pošlu prádlo a tak také budu jím psát.

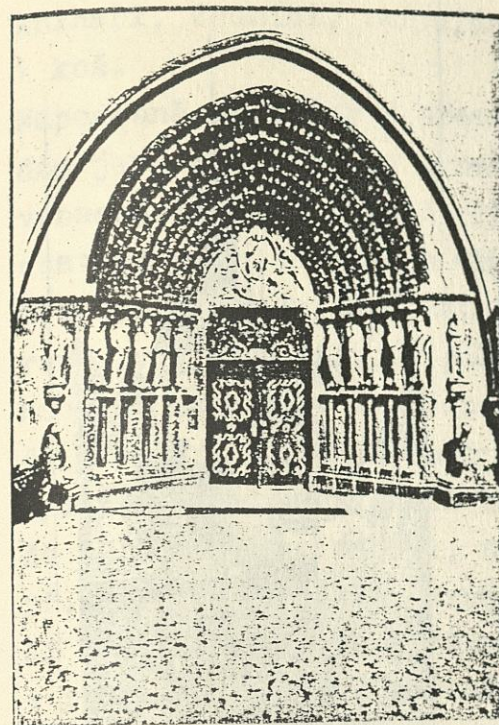
Tak na shledanou! Zdraví Tě Tvůj upřímný bratr
František

Vzpomněli jsme okresní město Tišnov, děj této kapitolky se odehrává převážně v Předklášteří, které s Tišnovem již dříve těsně sousedilo, ale přesto se jednalo o samostatnou obec. Ke sloučení došlo až v nedávné době. Předklášteří byla obec, později založená před klášteřem Porta coeli. Již k r. 1235 je známa tišnovská fara, při nájezdech Kumánů, Tatarů a Maďarů byl kolem r. 1252 Tišnov několikrát vypleněn a zpusťšen. Ale již dávno předtím se pod ochranou hory Květnice choulilo několik chaloupek, které stály podél cesty, která již od pradávna pod názvem Libická sloužila kupcům,

poslům a dalším pocestným. Směřovala přes Tišnov povodím Svratky k pozdějšímu Žďáru, dále pak přes Vojnův Městec, Choťboř a Libici dále ku Praze. Po založení klášteřa roku 1233 královnou Konstancií, vdovou po českém králi Přemyslu Otakarovi I., se stal Tišnov /Tusnowic/ centrem bohatého klášteř-

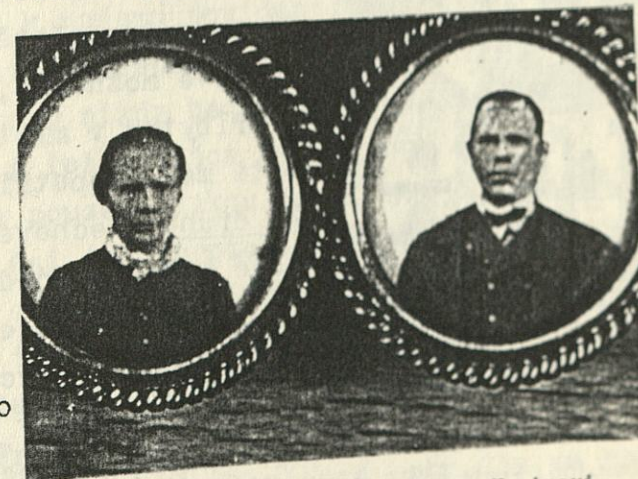
Obr. 151: Porta coeli - hlavní kostel s portálem

Obr. 152: Porta coeli - vlastní portál

ního panství, v jehož majetku se postupně vystřídalo 82 měst, městeček a vsí, např. Jihlava, Krnov, Boleráz na Slovensku - ale také, jak víme, třeba Německé Kynice či Říkonín. Zhoubně zasáhly také husitské vojny. Roku 1425 bylo město i klášter zničený ohněm a řeholnice cisterského řádu rozeznány. Také události 30letých válek vykonaly své. Tak třeba 17. 7. 1642 Švédové přepadli klášter a zastřelili probošta Arnolda Weisskopa, a co mohli, zpusťšili a vypálili. Ještě než byl krov opraven, přitáhli znova a opět pálili a ničili. Roku 1645 si stěžuje tišnovský purkmistr Bítešským, jak velikou škodu Tišnov utrpěl a snažně prosil, aby ani náhodou dalším vojenským hordám neukazovali cestu Deblínem přes Nelepeč, "kamž my schuzení se stádečky a hovádky svými se uchylujeme...". Dále si stěžoval, že jako utečenci z Tišnova se schovávali v lesích i v zimě a za nepohody, zatímco jezevci, zajáci, lišky a ba i vlci či jiná zvěř vyšli z lesů a hor, aby se zabydleli v jejich domovech, na opuštěných pecích celou tu dobu měli svá hnízda a tam se líhli...

Již koncem března 1668 vyhořelo v Tišnově 67 domů včetně kostela s věží, zvony a hodina-

Obr. 153: Marie a František Tobiaš Kocinovi /konec 19. století/

mi, 3 oltáře, fara, škola, radnice, 2 obecní dvory, panský dům, dvůr Humpolka. Roku 1707 zničil oheň zase střechu kostela sv. Václava, faru, radnici, obecní dům a 53 domů obytných. V důsledku těchto opakujících se katastrof vydala abatyše kláštera Benigna z Deblína požární řád pro městečko, z něhož lze citovat: "Poněvadž z nevyzpytatelného tajemství a dopuštění Božího, anebo snad více skrze neopatrnost obyvatelů v mém městě Tišnově velmi časté pokušení a předěšení lidu se stává, což Bůh svrchovaně račiž budoucně skrze mocné zásluhy a přimluvu svatého svého mučedníka Floriána odvrátiti a zachrániti, kdyby pak někdy nenadále takové neštěstí ohně vzniknouti mělo, toto nařízení a pravidlo mým věrným

Obr.155: Porta coeli - konventní kaple

RADNICE

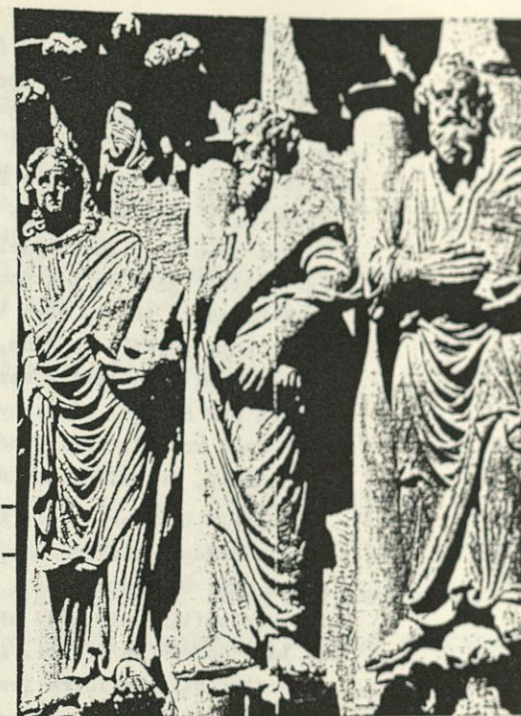
Tento dům ať potrvá až do skonání světa,
Tišnováci pěstovaní po něm žijí léta.

Obr.154: Tišnov - radnice a kostel sv. Václava

poddaným obyvatelům Tišnova, jímž by se řídit mohli a měli, tímto mocí vrchnostenskou ustanovují a nařizují, jak následuje. Totiž: předně ihned po vyhlášení mého vrchnostenského nařízení jedenkaždý soused v městě mém Tišnově žebřík dle své možnosti, kterýžto ustaví v příbytku v místě příhodném skován býti má, zaopatřil. Za druhé: cechové města téhož, aby koše kožené k dodávání vody zjednali, jak následuje, totiž: cech řezníků 2 koše, ševců 2 koše, krejčí 2 koše, kovářský 2 koše, mezulánský 2 koše, punčocháři 1 koš, mydláři, pekaři, kožešníci, soukeníci, hrnčíři, jircháři, kloboučníci,

knihaři, zedníci, barvíři 1 koš.

Nápodobně primátor s úřadem jemu předaným se ihned vynasnaží komíny i podlahy chatrné prohlédnouti a to vše bez odkladu, aby nápravy byly nařídili... pod hrozbou pokuty 4 zlatých do 2 měsíců..." Dále pak bylo určeno, který cech bude mít jaké povinnosti, například řezníci k hákům, krejčí a punčocháři ke košům a putýnkám, kováři a ševci ke stříkačkám a pod.

Obr.156: Porta coeli - detail portálu

Další požáry řádily ve městě ještě roku 1805, 1821, 1822, kdy znovu shořela celá střecha kostela a fara, kde vzaly za své staré archivy, matriky, knihy a pod. Také mor sužoval obyvatele v letech 1679, 1680, 1713, 1745, kdy pomřelo mnoho lidí. Město mělo právo hrdelní, které však bylo podmíněno rozhodnutím vyššího hrdelního soudu v Brně. Kat dostával za jednu opravu 21 zlatých, konávaly se na tehdy holém návrší lesa Klucaniny...

Vraťme se však k našemu povídání. František Kocina doufal, že jeho sestra Mařenka opustí službu a půjde mu hospodařit. Ale k tomu nikdy nedošlo, František střídal učitelský stupínek s ložem těžce nemocného, a zřejmě věděli všichni, že je pouze otázkou času, jak dokáže tělo chorobě vzdorovat. Asi také proto snad Mařenka neměnila jisté místo v Brně za nejisté místo ve Františkově učitelské domácnosti, třebaže a nebo právě proto, že by to bylo stejně jen dočasné, pro vážnou známost bratrovu. Příští dopis píše František již z vánočních prázdnin, opět z Předklášteří. Znovu ji přemlouvá, aby šla za hospodyní, a je patrné, že žije ve finanční tísní:

Drahá Mařenko!
V Předklášteří 23.12.03
Šťastně dostal jsem se domů. Byl jsem nerad, že nemohli jsme ani pár slov spolu promluvit. A myslím, že ani na Boží narození mnoho hovořit nebudeme moci. Budeš mít asi mnoho práce s vařením právě od 10ti do 12ti hodin, kdy já budu v Brně meškati. Proto Ti píši, abych mohl říci vše a abys mohla o tom trochu přemýšlet.

Jak jsem Ti z Lužic psal, chtěl bych, abys šla ke mně. Radili jsme se teď doma o tom. Myslíme a snad Sama také budeš si přát, abys trošku z té dřiny si odpočinula, abys prožila lepších, spokojenějších chvil. S tím vařením bys tolik práce neměla, vždyť ta obyčejná jídla jen pro nás dva přece by ponechala Ti trochu prázdného času ku zotavení. Domácí paní, od které mám být pronajmutý, je velice hodná, líbilo by se Ti v Lužicích.

Do kostela bys mohla jít každou neděli do blízkých Mikulčic a když je mše u nás, to se samo sebou rozumí, že můžeš jít. Budeš tady mít úplnou volnost. Abychom vyšli, rozpočítáme si každý měsíc, co smíme utratit a podle toho budeme se řídit. A s tím zařízením neměj žádných starostí. Pořídíme jen to, co je nejpotřebnější. Peníze na to dám sám. Nechci, abys mi krejcar svůj do toho musila vložit. Bylo by to ode mne necitelné, kdybych něco žádal. Snad dostanu nějakou podporu a to nám, myslím, dostačí. O to tedy starosti neměj!

Ale o něco Tě budu prosit ještě. Nedostává mi, jelikož jsem dal sám ještě za prádlo 5 zl., kromě Tvých a cesta na svátky a různé jiné vedlejší výdaje mne vyčerpaly. Snad budeš moci mi do ledna zapůjčit 5 zl. Kdybych jel hned do Lužic, minul bych se, ale když pojedu k Danušce na ty 2 dni, musím mít o groš více, poněvadž nemohu napřed vědět, kde kolik budu muset vydati. Nebudeš se hněvat proto?

Tak tedy na shledanou. Jak přijedu, přijdu k Tobě a řekneš mi, jak jsi se rozhodla. Teď právě maminka mi říká, že chceš si uložiti po Ježíšku 50 zl. Byl bych velice nerad, kdybych měl tím způsobit Ti nepříjemnost. Nechci, abys úmyslu svého musila se vzdát. Nemohla bys peníze u sebe 14 dní podržet a až po prvním Ti oplatím 5.zl., teprve si je do záložny dáti?

Jak se asi máš? Zítra již přijde Ježíšek. Přejeme Ti všichni, aby byl hodně štědrý!

Veselé svátky! Srdečně Tě zdraví Tvůj upřímný bratr

František

František prosí o další půjčku a posečkání se splácením dřívějšího dluhu. Příští dopis je již opět z Lužice, František si stýská na poměry za jakých je nucen žít. Sestra Mařenka se dosud ještě nerozhodla, jak si můžeme přečíst v následujícím dopise. V té době již byla zaměstnána u baronky Leopoldiny d'Elvertové.

Milá Marjánko!
V Lužicích 26.1.04

Čekal jsem, že byla-li jsi na Tři krále doma, že jste promluvíli také o tom, půjdeš-li sem nebo ne. Zatím nedostal jsem ani od Tebe, ani z domu slůvka. Nevím tedy, jak jsi rozhodnuta. Myslím, že nyní není třeba již dbát na paní. Musím tu spokojit se mnohdy mizernou stravou. Ba mnohdy nemohu k večeři ani nic dostat. Kdybys věděla, jak se mnohdy musí člověk takto bídačit, nevěřila bys. Jinak jsem ještě trochu na nohou, že mohu povinnosti vyhovět.

Budu čekat na brzkou odpověď. Tvůj upřímný bratr
František

František se nenadál, že to byl jeho poslední dopis z učitelského působiště. S končící zimou skončila definitivně i Františkova kantorská dráha. Následující dopis je opět z domova, nemocného přijely navštívit jeho snoubenka a její sestra.

Milá Marjánko!
V Předklášteří 11.4.04

Divíš se asi, proč tak dlouho Ti nepíšu. Mám každý den toho psaní fůru a dosud nejsem k ničemu. Vstávám sice na chvíli každý den, ale jsem jako pára, až dost jím. Danuška odejela až v úterý odpoledním vlakem. Nedbala na všechny nepříjemnosti a přece zůstala. Na Blahoňovské jsme měli dopal. Věděli, že nebudou mít kde spát a přece tu zůstali. Nezáleželo by na tom, ale co si o nich pomyslí, jak dbají o dům a děti. Šli v úterý až o 7mi hodinách.

Děkuji Ti, žeš přišla na tu chvíli a připravila vše. Nevím, jak by to bývalo dopadlo. Maminka jen v pondělí měla připravit něco k obědu a chodila celá pryč, tak že málem by se byla dala u všeho do pláču. Ale vždyť Danuška ani Mílinka nepřišly posuzovat vaření snad. Danuška mi psala, že děkuje všem za vše a tím i Tobě.

Piš nám zase brzy. Zdraví Tě srdečně Tvůj bratr a rodiče.

Další dopis adresovaný sestře Mařence je až z 1.zář 1904. Když se zamyslíme nad jeho obsahem, je tu jakási předzvěst loučení přes špetku optimismu, že snad přece jen nemoc bude překonána. Mimo jiné je také zmínka o Františku Josefovi, kterému jeho teta - Mařenka - zakoupila nový klobouk, když nastoupil do měšťanské školy v Tišnově.

Milá Marjánko!
V Předklášteří 1.9.04
Vzpomínáme často, jak se máš, jak jsi spokojena. Až budeš mít volnou delší chvíli, napiš nám, jak jste se s p. baronkou domluvily.

Prošli mi, že nedovedl jsem více při rozchodu říci, než abys dobře se měla. Cítil jsem vše, co učinila jsi pro nás všechny a pro mne zvlášť a co byla jsi ještě ochotna učiniti. Třeba jsme do Lužic nejeli, přece zůstane to zrovna tak skutkem, že pro moje dobro jsi chtěla svého prospěchu se zříci. Děkuju Ti za vše, co jsi učinila a za to, co jsi učiniti chtěla.

Já nyní budu mít na toho půl roku snad pokoj a potom z jara již to nějak překonám do prázdnin. Viď, vzpomínáš si, že pobyt doma přinesl Ti více dření a soužení než ve službě. Cítil jsem to dobře, ale promiň mi, že nemohl jsem věc změnit. Však víš Sama dobře, jak vše je. Nyní zas žijeme tu jako opuštění. Já umínal jsem si, že i když nebudu s něčím souhlasit, neřeknu mamince již nic, protože se jen zbytečně soužila a na věci stejně by se nic nezměnilo.

František je zapsán do I. tř. /měšťanské školy v Tišnově - pozn. autora/. Od pondělka byl doma a dnes zase přijde. Klobouk má koupený za 1 zl. 65 kr. Je to slušný klobouček. Jen jsem se mrzel, že mu odpouštěla ty peníze. Patřilo právě mu říci, že je dlužen a má povinnost se vyrovnat. Pro příště si umiň a nikam již ani krejcaru, ani co jiného nedávej. Ty si škodíš a jiní pak se na dary spolehnou a místo, aby se přičinili, nedbalostí pak ani o nic nedbají. A nikam neposílej. Každý se musí minout bez toho. Co Ti zbude, schovej pěkně pro strýce příhodu.

V koši posíláme Ti několik hrušek. Vyndej je, ať tam neshnijí a nezničí šaty.

Zdravíme Tě všichni srdečně a těšíme se, až nám napíšeš. Tvoji rodiče a upřímný bratr František.

Obr.157: Zaměstnanci v domácnosti baronky d'Elvertové /označena Mařenka Kocínová/

Obr.158: František Kocina

Do areálu kláštera Porta coeli, kde bydleli Kocinovi, se vstoupilo hlavní branou, dále stromořadím letitých lip. Po pravé straně je komplex kláštera s mohutnou stavbou kostela Nanebevzetí Panny Marie, vlevo hospodářské budovy velkostatku, býval tam i pivovar. Již samo založení kláštera bylo významnou událostí v našich dějinách. Je jednou z nejvýznamnějších stavitelských památek, neboť vedle kláštera svaté Anežky na Františku v Praze, je první stavbou v gotickém slohu, kte-

rý tehdy ve 13.století k nám začal pronikat přes Německo z Francie. Největší ozdobou kostela je západní brána, která svojí nádherou měla patrně vystihnout název kláštera Porta coeli, to je Brána nebes /obr.151, 152, 156, a některé další/. Její ozdobu tvoří jednak sochy, jednak pásy ornamentů. Po obou stranách jsou umístěny sochy dvanácti apoštolů. Nad vchodem ve výplni - tympanonu, sedí Ježíš Kristus, po stranách Mojžíš a prorok Eliáš. Před Kristem klečí zbožná Konstancie, zakladatelka kláštera a její syn Přemysl, podávající mu model kostela. Čtyři evangelisté jsou tu zastoupeni jen svými symboly: Matouš andělem, Marek lvem, Lukáš býkem a Jan orlem. V ornamentálních pásích lze vidět vinný list, trojlístek a pupence. Vnitřní výzdobu tvoří díla umělců zvukných

Obr.159: Bohdana Krapková

Obr.160: Rodina Krapková /označ.Bohdana/

jmen. Kazatelna a oltářní sochy jsou dílem brněnského mistra Ondřeje Schweigla, oltářní obrazy vídeňského Maulpertsche a jezuitů Raaba, socha na oltáři Panny Marie Lurdské je výtvozem tyrolského umělce Runggaldiera. V kapli ke chrámu přiléhající jsou uloženy ostatky královny Konstancie a jejího syna Přemysla. V chrámové kryptě jsou pochovány řeholnice. K severní straně kostela přiléhá mozaiková křížová chodba, nejkrásnější toho druhu u nás a kapitulní síň. K původnímu klášternímu kostelu, nyní farnímu, byl roku 1901 přistavěn pseudogotický kostel konventní /obr.155/. Klášterní panství vystřídalo několik majitelů až je r.1859 koupil cisterciácký klášter v Mařidolu v Lužici, jenž je r.1901 prodal klášteru tišnovskému. Při klášteře byla ve své době zřízena odborná škola pro ženská povolání s právem veřejnosti. Za pozornost stojí ještě vý-

Obr.161: Mařenka Kocinová /zač. 20.století/

Obr.162: Porta coeli - Ježíš v zahradě Getsemanské

klenek vpravo od portálu kostela, jehož sochařskou výplň tvoří náboženský motiv Ježíš v zahradě Getsemanské, dílo sochaře Břenka /obr.162/. Budova bývalého proboštsství je právě naproti portálu a obloukovitě pokračuje vpravo před konventním kostelem. Jak již řečeno, Kocinovi obývali přízemní byt hned proti kostelnímu portálu, který se různými úpravami terénu dostal pod jeho úroveň, takže byl poměrně vlhký a studený. Byl to tzv. byt deputátní, dnes bychom řekli služební, František Tobiáš byl na velkostatku kovářem a později ve válečných letech dokonce šafářem. Ač již vlastně 70letý, byl touto funkcí pověřen, když většina mladších odešla bojovat. Marie Kocinová - matka /na rozdíl od Marie Kocinové - Mařenky/ se jednak starala o domácnost vlastní, v případě potřeby pomáhala jako pomocná síla v domácnosti probošta kláštera /kněz, představený kláštera/, jak se dočteme také v následujícím dopise. Ani této domácnosti pak nebyly cizí různé klípky a pletichy, především mezi zaměstnanci.

Milá Marjénko!

V Předklášteří 13.10.04

Domluvili jsme se v záležitosti jablek následovně: Přemýšleli jsme, jak nejlépe věc zařídit. Kdybychom dali jablka do pytlů, natloukli by je cestou a pak by hněla. Bedna by stála nejméně 25 kr. A ani by tak velkou za ty peníze nedostal. A vážila by aspoň 6 kg. K tomu jablka a bylo by od pošty hodně mnoho - alespoň 60 - 70 krejcarů. K tomu tam v Brně potravní daň. Tak by přišla fasůvka místo na 1 zl. 20 kr. až za půl třetí zlatky. Kdybychom poslali je s fasůvkou, stálo by to ještě více /fasůvka tam i zpět/. Kdyby maminka zajela s nimi, přišlo by to asi na 2 zl. 30 kr. Zde chtějí za kilo pěkných jablek 10 kr. i více. Jak tedy se rozhodneš? Milerádi bychom Ti posloužili, když tam nebylo by možno Ti je opatřit. Kdybys však bez potíží mohla tam si je zaopatřit, je samozřejmo, že přišly by za poloviční cenu.

Dosud jsme všichni tak trochu lůžili kuchyň a od týdne měla pilno. V úterý a ve středu lůžila kuchyň a od středy až do úterka musila dělat za Máry nahoře. Byla

- tak dlouho nemocná /však trucovala prý/. Myslíli jsme již, že zase to maminku umoří. Od půl sedmé až do devíti ráno na hoře poklízet a po obědě hned zas umývat nádobí. K tomu všecka práce doma. Pořádek všechn stál a ani uvařit nebylo času. A potom velmi to maminku namáhalo, když měla běhat se schodů do schodů. Měli jsme dopal na Mári. Mamince říkala, aby tam chodila, aby ostatní ne-
všdělí a Franz a Rudi zas mamince zakázali tam jít, že v klášteře si to nepřejí. Doktor tu byl dvakrát, ale řekl, že jí vlastně nic není, že neví, co mají mezi sebou. Jemu řekla, že prý jí to přišlo líto, že se s ní pan probošt nerozloučil, když odejel /byl tři dni pryč/. A zase povídali, že prý trucovala Francovi, že je s Rudi a jí si nevšímá. A my jsme tu v tom jako v ohni. Ale nevšímáme si ani té, ani těch. Jako kdybychom o ničem nevěděli.

Blahoňovští chtěli jít sem na ňať, ale když musí se za ni ještě platit, nešli. Však by se jim to bylo vyplatilo, kdyby v takovém deštivém počasí měli piplat se tam s blátem.

Já zase vzal jsem jinou metodu na léčení. Dávám si stále studené obklady na žaludek a piji 4 - 5 sklinic čerstvé vody denně. Nevím, co to udělá. Zkousím to třetí den. Pravím, tak ještě - chvála Bohu - jsme tu dost zdraví a spokojení.

Srdečně Tě zdraví Tvůj upřímný bratr František a rodiče.

V tomto dopise je dále připsán pozdrav studentíka Františka Josefa, který v domácnosti svého nevlastního dědečka a vlastní babičky Kocinových přes týden bydlel. Tím, že nemusel denně 12 km docházet - samozřejmě tehdy jen pěšky - měl více času na učení a konečně se i naučil "mravům", jak se říkalo a byl vlastně pod patronací svého strýce, učitele Františka Kociny. František Josef píše své tetě Mařence:

Milá tetičko!

Také ode mně přijměte srdečné pozdravení. Přeji Vám, abyste byla hodně veselá a spokojená. Těším se, že v neděli půjdu domů na hody.

Aj, hode, hode, hodečke,

jen bodó-li take dolečke.

Aj na šiřato, na placato...

Váš vděčný synovec

František

Jest-li se František Josef Ditrich dočkal šiřatých nebo placatých vdolečků na jestřabských hodech v říjnu toho roku 1904, se již nedovíme. Již není - bohužel - koho se zeptat. Popěvek je hanácký, ale velmi se podobá lidové

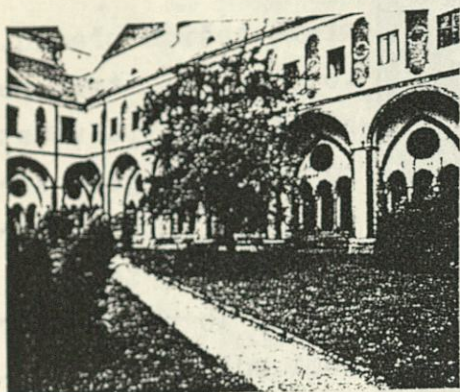
Obr.163: Baronka Leopoldine d'Elvertová

mluvě našich předků. Toto nářečí, tzv. podhoráčtina, již vlastně zanikla, jako zanikají i další nářečí v našich zemích. Zřejmě to mají na svědomí sdělovací prostředky a neustávající migrace obyvatelstva. Uvedu kousek z dějin města Tišnova v nářečí, kterým se hovořilo u nás ještě za mých mladých let:

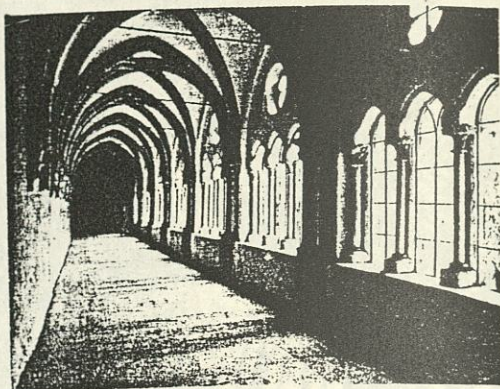
"Svém puvodem de městů Tišňův dů důb mūdáváných. Teprvá ve 13. stūletí se hovádí mezivá prvnima dědinama Tišňův s kūstelem sv. Václava. Páni z Perštýna a Lomice beli take s hositama, rūko 1425 na polo ho Drásova lágrovál král Zikmund a markrabě Albrecht. Pak bēl tišňův-

ské klášter vepleněné vod těch hositů, a zasi pūtům za toho Jiříhū z Pūděbrad, keré vedl válko protivá Ohersko, bēl celé kraj zpostošéné a celá řada dědin zanikla. Take za tý třicetiletý válke belū zle skrzivá durchcuke vūjska jak císařskýho tak švédskýho. A ešče neco: rūko 1642 bēl Tišňův e klášter dobeté a verabované vod Švédů, akorát se ho bránili na hrado Veverí. Další neščestí stihale Tišňův, dež dvakrát pū sūbě vehūrél a pak dež tam lágrovali Praj-zi. Jož v rūce 1785 bēl v Tišňůvě zřízené magistrát, pūtům 1805 tade beli Francózi za bitve ho Slavkūva..."

Obr.164: Porta coeli - rajská zahrada

Obr.165: Porta coeli - křížová chodba

Tak to byla malá exkurse do nářečí mých předků. Jenom bych dodal něco k výslovnosti písmena "u" - je to něco neurčitého mezi "u" a "o" - tedy nikoliv "Tišňuv", ale ani "Tišnov". Z ledna 1905 máme dva Františkovy dopisy. Jeden je adresován sestře Mařence:

Milá Marjánko!

V Předklášteří 7.1.05

Předem píši za maminku. Přijmi srdečné díky za tak veliký dar. Maminka má velkou radost. Stál jsem na tom i maminka, aby peníze nikam jinde nedávala a koupila si pro sebe věci nejpotřebnější, protože pak nezbyvá jí na to a jsou z toho nedorozumění. Tak si maminka koupila papuče, vlnáček a dala dělat botky. Já jsem jí na papuče dal předem a tak dala to na dříví. Velice nás překvapil tak velký dar. Dala jsi celého "Ježíška" mamince.

Rozpočet nám teď vychází až na nepatrné vyjímky. A teď máme schválené zvýšení platů, takže to půjde ještě lépe. Budu nyní měsíčně brát 48 zl. 50 kr. Již ten

čas kvapem utíká a co navídit bude po dovolené. Jen aby zdraví posílilo se aspoň tolik, abych bez obav mohl vyučovat. Léčím se nyní, jak ještě nikdy jsem se neléčil. Cvičím každodenně, chodím hodně rázně /po vojensku/. Tak chci tělo otužit, abych byl hodně silný.

Danuška mi psala, že jste se v Brně sešly. Děkuji Ti i já jménem jejím i svým, že si jí též vážíš. Musím Ti také sdělit, že František Šmardův z Řikonína již je pod zemí. Zemřel asi před třemi nedělemi. Jiných novin nevím. Ještě jednou díky za vše. Srdečně Tě zdravíme Tvůj upřímný bratr František, rodiče a malý František.

Druhý dopis psal po vánocích, v lednu 1905, své snoubence Bohdaně Krapkové. Původní dopis se nezachoval, pouze nepatrné poznámky, snad koncept. Následující dopis je tedy jen jakousi rekonstrukcí z jiných materiálů a vcelku mohl vypadat asi takto:

Milá Danuško moje!

V Předklášteří 1.1.05

Přijmi srdečné pozdravení ode mne i od mých rodičů, hlavně od naší maminky. Srdečné díky za tak milé dárky, které jsi nám všem k Ježíšku poslala. Moc jsme byli rádi, naše maminka zase všechno oplakala. Nemáš si však činiti takových vydání, vždyť sama můžeš potřebovat. Všichni jsme na Tebe vzpomínali a při vzpomínkách těch nám bylo, jako by jsi mezi náma dlela. Vždyť i ve světlých svíčkách na našem skromném stromečku jsem viděl Tvoje modré oči a Tvůj hlas z větviček se mi ozýváti zdál, jako by šeptal: Františku, jak Tě mám ráda! Moc škoda, Danuško milá, že jsi k nám na svátky se podívat nemohla. Vím, že musíš být také u svých drahých, u maminky, sestřiček. A těch dnů tak málo. Jistě jste i za p. tatínkem na hřbitov zašli pomodlit se za jeho ušlechtilou duši. Dejž mu Pán Bůh lehké odpočinutí a radost věčnou!

Také od naší Marjánky jsme dostali hodně "Ježíška", to co dostala navíc ona od p. baronky, poslala nám. Také jí jsem už psal s díkem za vše odeslal. Maminka si koupila papuče, nový vlnák, aby se chuděra také trochu ohřála, a dala si dělat u Slaniny nové botky, jak dlouho už po nich stonala, ale rozpočet pořád nevycházel. Pán Bůh to všechno naší Marjánce odplať, co udělala pro maminku a tatínka, ale i pro mně.

Jen bych si přál, aby se mi zdraví trochu více posílilo, abych zase mohl vyučovat a abych zase mohl být blíže k Tobě. Hodně se léčím a otužuji se tělesně, chodím po venku, pokud to jde s počasím. Jsem taky rád, že jste se s Marjánkou v Brně sešly.

Vím, že naši mají veliké starosti o moje zdraví, myslím, že maminka potajmu pláče a že jí spátí nedá moje zdraví. Hodně jim způsobují starosti, vím, že není peněz na zbytek a oni se musí všelijak ukrčovat. Ani Danuško neví, jak jsem jim nesmírně vděčný a jak se snažím jim dalších starostí nepřidělovat. Pan doktor říkal, že se mi nemoc trochu lepší a že již snad brzo bych mohl zase nastoupit do školy.

Nechci taky Tobě starostí přidělovat, vím že Tvoje povinnosti Ti veškerý čas zabere, ale přece se zase budu těšit na milý dopis od Tebe. Aspoň na pár řádek. Vždyť každý ten dopis od Tebe mi přinese tolik úlevy v mé nemoci, že chci tak silně žít, vůbec se nechci smířet s tím, že snad bych musel... ale to již mne vůbec ani napadnouti nesmí! Vždyť já mám Tebe, Ty máš mně, tak přece musíme žít jeden druhému, musíme se těšit na náš budoucí společný život. Až se úplně uzdravím, potom již budeme spolu na vždycky. Pak již nás nemůže nic rozloučit. Snad až smrt jednou...

Snad tedy Pán Bůh dá, a všechno se stane tak, jak si představuji. Modli se za mně, Danuško, za moje brzké uzdravení, já se zase budu za Tebe modlit, abys měla sílu všechno vydržet.

Moc Tě naši pozdravují i malý František, který se už po svátcích zase k nám přistěhoval. S veškerou důvěrou v Tebe Ti vděčně ruce líbá Tvůj František.

Dopisy, které František Kocina zasílal Bohdaně Krapkové, skončily bůhvídkde. Podle jiných náznaků se zdá, že určitý čas je opatrovaly i sestry Bohdany, ale potom lze již jen předpokládat, že vzaly za své. Možná, že skončily stejně jako dopisy, které Dana zasílala Františkovi. Podle jeho přání byly nakonec převázány stužkou a vloženy mu do rakve. A tak se můžeme jen začíst do těch dopisů, které zasílala Danuška Mařence Kocinové, což bylo již v době kdy obě věděly a znaly pravý stav věcí, že Františkovi není s největší pravděpodobností pomoci. Jsou to dopisy plné bolesti a zoufalství...

Milá slečno!

Odpusťte, že Vás svým listem vyrušuji v práci. Je mi dnes tak hrozně, že chvílemi se mi zdá, že musím o rozum přijít. Je již 7 hod. večer a já právě jsem rozsvítila. Až do té chvíle zde ve své světničce svěťovala jsem svůj bol, své zoufalství čtyřem stěnám za tmavé hodinky.

Snad víte již, že Fanouš zase stůně. Minulý týden měl podebráno v ústech a v krku a dnes píše, že to již pomínulo, ale že dostal žaludeční a střevní chřipku. Takových Jobových zvěstí jsem již nečekala a proto jsem jimi zcela zrcena. Teď, když za 17 dní se chystal na cestu do Lužic, zase něco takového!! Jak dlouho nás ten hrozný osud bude stíhat, to ví jen Bůh!

Nebude-li do soboty líp, tož chci v sobotu, bude-li mi možno, zase jeti k Vám. Fanoušovi o tom ovšem ani slova nepíši a nechci, aby se to dověděl. Proto píši Vám, slečno. Bylo-li by mne tam třeba, tož bych jela v sobotu odpoledne. Do Brna bych přijela o půl čtvrté asi a dál bych jela večer. A tu bych Vás, milá slečno, prosila, mohla-li byste i Vy jeti, abych večer nemusela tam jít sama. Tam bychom přijely ve 6.45 hod. Pojedu-li, pošlu Vám telegram v pátek, byste se mohla na to připravit. A když by Vám nebylo možno, tož bych šla sama. V případě, že bych jela, budu Vás hledat ve 3.24 min. na nádraží. Když Vám nebude možno přijít, /je sobota, tož je to zcela očekávatelné/ tož bych Vás vyhledala v bytu. Nebudete se hněvat? Ale všechny úmluvy odpadnou, nedostanete-li telegram, poněvadž když ho nepošlu, nikam nepojedu. Jen o to Vás, slečno, prosím, nic o mém úmyslu domů nepište do neděle. Dostanete-li však nějakou zprávu z Předklášteří, tož mi laskavě napište o to Vás prosící Vaší dnes zoufalé Bohdaně.

Hroznová Lhota 7. února 1905

Jak se jeví z následujícího dopisu, byla Bohdana na návštěvě v Předklášteří. Mezitím ale zřejmě existoval nějaký dopis Františkův své sestře Mařence, který způsobil jisté nedorozumění, které pak Dana Mařence vysvětluje.

Milá slečno!

Hned po přečtení milého Vašeho dopisu sedám ku psaní. Slečno drahá, promiňte mi, jestli jsem nějak podivně něco řekla, že Vás to bolelo. Já měla ten nejlepší úmysl. Chci dnes Vám vše vysvětlit, abyste zbytečně se něčím nesoužila. Slečno, Fanouš mi neřekl nic, co by mohlo bolet pány rodiče, vždyť on je má rád a nemyslí v ničem o nich nic takového, co by bolelo. Když já jsem mu domlouvala, proč je smutný, že si tím ještě na zdraví ubližuje, napsal mi, že by rád na všechno, co tak doléhá trpce, zapomněl, ale že to nejde, když tak sám leží a ostatní jsou zaměstnání. Já mu to zase vymlouvala a ukazovala na sebe, když já jsem byla nemocná.

Slečno, Vy snad víte, že mám já Vaše pány rodiče tak ráda, jako maminku svou, že vážím si jich a že jistě dovedu dobře ocenit to, co oni Fanoušovi udělali, když tak dlouhá léta pořád postonává. Já obdivuji se pí. matince, že při všem tom soužení je tak čilá a tolik práce vykoná. Já nechtěla Vás svou řečí nějak roztruchlit, ale chtěla jsem Vám jaksi vysvětlit, proč je Fanoušovi líp, když přijdu, poněvadž jsem si myslila, že musí Vás to bolet. Slečno milá, nechci, aby se páni rodiče dověděli o to, že mi F. řekl, že ho velice mrzelo, když si musel myslet, že by kdo mohl na něho věřit, že by kdy flamoval. Ani jemu to slečno neříkejte - prosím Vás o to. To víte, když něco tak mrzí, že si rád člověk u někoho uleví a komu jinému on by se měl s tím svěřit, než mně? Tím ale zase nic nebylo myšleno, než že on chtěl na mne poznati, mohla-li bych já tomu věřit.

Slečno, kdybyste četla jeho dopisy, viděla byste, co lásky a úcty k pánům rodičům chová. A jestli Vás, milá slečno mrzí to o té důvěře, tož ani tím se nesoužete. To mi též Fanouš neřekl, ale lagračili tak s pí. matinkou, která mi pak sama povídala, že se jí nějaké malé oklamání nevyplácí, protože jí pak nevěří, i když nežertuje. A já při těch slovech myslela jen večer na tu soudovku. A tak vidíte, slečno, že není nic, co by Vás mohlo znepokojovat, že to jen bylo mezi námi špatné pochoopení. Teď snad již bude líp F., a tož nebude třeba ani o tom psát, by Fanoušovi nedávali cítiti žádnou beznaděj, když je zle - - -

Slečno, již teď nemám co vymlouvat F., protože již o ničem nepřemýšlím. Tak bude opravdu nejlíp, když ani slovem se o ničem nezmíníte doma, vždyť vlastně není o čem. Já ani Vám říci nemohu, jak ráda k Vám jedu, jak opravdu doma se cítím mezi Vámi všemi. Slečno milá, Vy

mne těšíte a sama máte též nějaké boly. Proč byste měla jen čekat na vykoupení z toho všeho smrti? Nevím slečno nic o tom, co Vás tak tíží, ale přece si myslím, že každý člověk musí jednou být spokojený a šťastný dle svého přání, byť i jen okamžik a tak ani Vy nesmíte se všeho vzdávat, i Vás musí přece čekat jednou život veselejší.

Slečno drahá, mohla-li bych já Vás potěšit, tak ráda bych to udělala, ale nevím jak. Nepovažujte to za nějaké vtírání, ale je-li Vám možno a ulevilo-li by se Vám, svěřte se mi se vším, jako já Vám. Nehleďte na to, že jsem mladší, proto přece může být ve mně srdce, které dovede vnímat i bol jiných. A to, co svěříme jedna druhé, to bude jistě svatým tajemstvím.

Tož slečno, pá! Musím jít do školy. Srdečným pozdravem končí a na brzký dopis se těší Vaše Danuše.

16. února 1905

Zdalo by se snad, že téměř doslovná citace dopisů je zbytečná a působí rozvláčně v celém sledu vypravování. Nebo také může vyvstat námitka, proč tak obšírně pojednávám o rodině svého nevlastního praděda? Proč odhaluji vysloveně soukromé záležitosti a city obou hlavních aktérů? Podle mého názoru však ukázky dopisů dokreslí, jakými starostmi, bolestmi, strastmi, ale i nadějemi žili naši předkové před devíti desetiletími. A každý dopis - podle mého názoru - nám podá pravdivější a autentičtější svědectví, než jakékoliv převypravování. Přesto však prosím, abyste - pokud nebudete mít dostatek trpělivosti při čtení této kapitoly - ji prostě přeskočili. Ono "svaté tajemství", jak o něm píše Bohdana Krapková, již dávno není tajemstvím, jeho prozrazením již v současné době vůbec nikomu neublížíme. Pokud tedy jste se odhodlali, že si přece jenom přečtete i další Bohdanin dopis, zkuste se vžít do děje a bude Vám také smutno, i když všechno bylo dávno, tak dávno...

Milá slečno!

"Konečně!" si řeknete jistě, když poznáte můj dopis. Ale slečno, nehněvejte se na mne, já nemohla dříve psát.

Váš dopis jsem dostala ve středu v učitelské schůzi. Já ani tušení neměla, že by zase bylo F. zle a proto hrozně mne Vaše zpráva rozčilila. Nejraději bych se byla schoulila do koutěčka a tam si pláčem ulevila, ale nemohla jsem odejít.

Několik hodin musila jsem dlít mezi ostatními, ač myšlenky byly daleko. Konečně přišla jsem domů, napsala dopis F., jímž ptala jsem se po vysvětlení a pak v bezvědomí byla jsem dlouho do noci. Konečně jsem se probírala a ulehla. Ve snu viděla jsem F. na smrt bledého, ptala jsem se, jak je mu a on mi řekl, že dobře. Pro Boha jsem ho prosila, ať nic přede mnou netají a tu on sklonil ledovou hlavu, rukama mne obejmul a tak tiskl, že jsem cítila na zádech tak nesnesitelné horko, jako řežavé uhlí a na prsou led jeho hlavy - tak skončil. Já naříkala hlasitě, až jsem procitla. Bylo 3 a 1/4 hod. a více jsem nespala. Myslíla jsem, že v tu chvíli zemřel a to bylo hrozné pomýšlení. Ráno čekala jsem dopis neb telegram - nepřišlo nic. A to mne uvrhovalo do zoufalství.

Během těch dvou dnů jsem strašně zeslábla, že jsem již sotva se táhla jako stín. Konečně v pátek přišly dva dopisy. Jeden pravidelný a druhý opožděný. F. píše, že je mu líp, že oním zeslábnutím myslel zeslábnutí za celou nemoc, že Vy jste to jistě špatně pochopila. A když viděl, jak se o něho bojím, napsal mi vše. Od pondělka chodí již trochu po světnici. Nejdříve s pomocí pí. Kocinové a teď již sám. Cítí se již hodně silnější, ale nohy jsou slabé a v krku bolí. Když já jsem tam byla, ani hlavu nemohl udržet vzpřímenou a teď sám přejde po světnici. Jsem zase jako na novém světě a na ty hrozné chvíle za ty dva dny prožité již raději nemyslím.

Tož vidíte, milá slečno, že i Vy zbytečně jste se trápila a že není třeba myslet na zaopatření /viaticum/, nyní svátost nemocných - pozn. autora/. I dle toho soudím, že není tak zle, že doktor řekl, že je s F. již dobře, že nejhorší je již pryč. O zaopatření jsem se ani slůvkem nezmínila a ani Vy, milá slečno, se teď nezmíňujte, že jste mi o tom psala. Já jsem mu jen psala, že od Vás jsem se dozvěděla, že teď velice trpí a mně že o tom ničeho nepíše. Až bude úplně zdrav, pak mu to všechno povíme. Teď by každá zmiňka o tom rozrušovala a F. nouš se musí teď všeho rozčilení varovat. Já mu píši denně dlouhý dopis, aby se měl čím obírat a krátit si chvíli. Dnešní dopis jsem napsala víc jak na celý arch papíru.

Co říkáte malé Růžence z Blahoňova? Jen když je paní sestra zase zdráva! Jen kéž je lepší počasí, aby nemocní okřivali!!

Jak Vám se daří, milá slečno? Já jsem stále duchem daleko - tedy jen živořím. Ale již mi je zase zcela dobře, tak jako dřív.

Tož, slečno, až budete mít volnou chvíli, vzpomeňte si zase nějakým slůvkem na Vaši srdečně zdravící Bohdanu

Hroznohá Lhota. 9.4.1905

Při studiu písemných materiálů jsem četl ten dopis několikrát, ale přesto jsem měl při psaní na zádech do slova husí kůže. Bylo to vlastně strašné, jakou pravdivou vizi měla v ten večer Bohdana. Byly doby, kdy jsme se podobným jevům zcela oficiálně vysmívali a vydávali je za projev chorého ducha. Ale v poslední době se o parapsychologii a psychotroniku začínají zcela vážně zajímat i mnozí vědci nejen u nás, protože ne všechny

Obr. 166: Bohdana Krapková

jevy, které nás obklopují a které jsme schopni lidským rozumem, mimochodem stále ještě značně nedokonalým, pochopit. A přece to, co nejsem /třeba zatím/ schopen chápat, nemusí ještě neexistovat! Již jsme zažili, zejména my starší, tolik věcí, kterým jsme se posmívali, ale které stále existují bez ohledu na naše smýšlení, i když se je snažíme zavrhnout. Jenom namátkou jmenuji třeba kybernetiku, o které se před léty tvrdilo, že je to pavěda - a dneska? Dávno víme, že bez ní by pokrok nešel kupředu. Málokdo si pamatuje, jak bylo znevažováno učení Jiřího Mendela /zákony dědičnosti/, jen proto, že to byl kněz! Vezměme si lidové léčitelství, bioenergie a další pro nás zatím záhady. Jak jsme se oficiálně klaněli před pseudovědci a šarlatány Lysenkem či Mičurinem /a dalšími/, to se také již dnes nepamatuje.

V minulém Danině dopisu si můžeme potvrdit datum narození Růženy Ditrichové, t.j. v dubnu roku 1905. Zřejmě chyba je tedy na některých dokladech, kdy je uváděn květen. Zřejmě tak bývalo odpradáva, že se matka snažila vypomáhat své dceři, když jí přibyl do rodiny další člen. Asi to nebylo se zdravím Františky Ditrichové právě nejlepší, její matka Marie Kocinová přišla, aby pomohla z nejhor-

šího, snad aby také trochu pomohla v hospodářství svému zeti. Protože však na ní byl současně závislý i její syn František, u kterého snad již nemoc vrcholila, vzala ho s sebou na Blahoňov, kde byl přece jenom lepší vzduch než v Předklášteří. Z Blahoňova píše František dopis svému otci:

Drahý tatínku náš!

Na Blahoňově 8.6.05

Tak dostal inspektor co proto! Však si také zasloužil. Teď se mu raději vyhýbejte a jen co musíte, s ním mluvíte. Píši u stolu. Dnes po včerejší bouři jsem nebyl venku. Po ty tři dny jsem vždy od 9 h. až do 4 h. ležel na zahradě. Včera mi to dalo. To mne projmul ten vzduch. Dnes jsem ležel až do teď a chvílemi seděl. Je odpoledne. Tatínku, piju kozí mléko 3x denně, vejce, máslo s chlebem. Jak Vy se tam máte? Vzpomínáme na Vás stále. Bůh Vám to, tatínku drahý zaplať, že pro mne tak se tam ukrčujete.

Maminka má tu práce dost. Chová, pere, mně slouží. Prosím Vás, tatínku, kupte mi v lékárně zas ty prášky proti kašli /recepis je doma/, pak pošlete ten olípek zelený na mazání boků, u klempíře kupte rychlovar drahý nejvýš za korunu a pošlete nám alespoň 1 litr líhu /špiritusu/ na pálení. Nemají tu dříví a tak vejce vždy uvaříme na líhu.

Tatínku drahý, víte, že na více dosud se nezmotám. Vidím Vás každou chvíli přicházeti. Srdečně Vás zdravíme všichni a zvláště já a maminka.

Ruce Vám líbá vděčný syn František

Druhý - a bohužel již poslední dopis Františkův je také psán z Blahoňova. Ze svého hlediska je krutým soudcem své nevlastní sestry. Ale což si připomenout, že nejstarší František Josef na studiích, dcery Helenka a Mařenka školačky, maličká Růženka, nemocný nevlastní bratr, řemeslo, hospodářstvíčko...?

Drahá Marjánko!

Na Blahoňově 1.7.05

Dlouho Ti nepíšem, pravda. Já stále ještě psátí mohu jen s obtíží. Ale jinak se tuším. Každý den piju kozí mléko, vejce, kuřata, piju 2 půllitry piva. Sám se již oblékám a svlékám, jdu pomalu na zahradu, tam si lehnu, zas sednu, no tuším se. Snad Pán Bůh dá, že zase brzy sám sobě všecko budu moci udělati. V Klášteře bych se byl nesebral. Kéž přístě Ti již mohu psátí úplně zdrav. Maminka teprve teď po 4 nedělích se odebere ale na 2 dny domů. Nemůže se pustit na děl, protože by mi tu neměl kdo vařit. To ti máš. Když jsme přijeli, dal jsem jim na chléb, cukr, kávu, sádlo, vše na celý měsíc. A zatím

se vším jsem musel vydržet. Ani vyndry nemají a spo-
lehlí se, že já se vším je vydržím a maminka bude dělat.
To jsou hrozní lidé. Nic nemají uděláno, nic v pořádku,
jen si sednout a dost. Oba jsou stejní. Nedivím se, že
nemají nic. Kde kdo k čemu přijde, to sní, nemají ani
lžice, ani hrnka, nic. No jen buď veselá, nic si z toho
nedělej, zas brzo se uvidíme. Pěkně a srdečně pozdrave-
ní od maminky a ode mně

hřímavé zdar,
ať brzo jsem zdrav
a Tobě přeju vše dobré,
šťastné a veselé navrácení.
Neměj mi za zlé, že zase dál
nebudu psát. Víš, že když
to dělá obtíže, že často
to nejde. Díky za pohledy.
Na zdar! Na zdar!
Pozdrav i od ostatních.
Tvůj upřímný bratr
František

Další dopis je od Bohdany Krapkové, adresované Mařen-
ce Kocinové, která prožívala zřejmě období osobních krizí.
Jen z velice kusých informací mé tety Heleny vím, že to by-
lo jakési veliké zklamání v lásce...

Milá slečno Mařenko!

S radostí chytila jsem Váš dopis, ale nadpis mne za-
razil. Slečno, proč takové zbytečné ohledy? Je to něja-
kou předností lidí, kteří trošku mohli se dál učit?!

Vždycky je mi nejmilejší duše upřímná, neafektovaná,
taková, ku které mohu mít tolik důvěry, jako mám k vlast-
ní sestře. A tu dobrou duši nalezla jsem ve Vás, tou
v pravém slova smyslu ve Vás ctím. Slečno, já věřím Va-
ším slovům, že snad žádné předpojetí proti mne Vám duši
vůči mne nezastírá a budu se těšit do příštího dopisu,
že beze všech okolků mi budete tykat. Začala bych dnes
sama, ale zase si myslím, že by to prvně ode mne divně
znělo.

Slečno Mařenko, já dopis Váš tolikrát četla, tak jsem
vžívala se do každého slova, z nichž každé tak k srdci
mluví a tak dojímá. Nechci ránu Vaši jitřiti a proto,
když jsem tak málomocnou v té věci, nebudu se již o tom
zmiňovatí vícekrát, jen dnes ještě bych ráda si s Vámi
trochu popovídala. Víím, že nejste chvilková, že to, co
v duši jednou vypučí, to tam i zůstane, ale není to dob-
ře. Když není člověk lásky hoden, pak raději zapomenout.

Já Vás zcela chápu, já dobře dovedu si vše představi-
ti a víím, že bych jistě nedovedla též vše se sebe setřás-
ti, ale není to správné, poněvadž se mi zdá, že Vy, kte-
rá nedovedete nikomu ublížití, nemáte ubližovatí ani Sa-
ma Sobě a teprve ne tak, jak ubližujete si takovým smut-
kem. Slečno drahá, já dobře víím, co je to, vždyť žila

jsem se sestrou takové hrozné chvílky, když podobného
zklamání se dožila. Dosud nemohu říci, že by zapomněla,
protože ani se suchým okem nemůže se do minulosti zahle-
dět, ač uplynulo již as deset let. Ale aspoň jinak se
vyráží, však ji znáte, je to Milka. Ne ve společnosti,
ale doma je veselá. Ó, kdyby se tak daly vyškřábatí ty
vzpomínky!!

Slečno milá, jen Svého zdraví šetřte!! Kolikrát jen
já letos již stála jednou nohou nad propastí a jen je-
diná vzpomínka na Fanouše mne vzpamatovala. A když Vy
jste již tolik síly měla k překonání, tož dodržte i dál.
Já musím se přiznati, že takovou sílu duševní bych asi
sotva měla, jako Vy. Ale vzpomínka na to, jaký bol byste
připravila všem doma, kdybyste byla nemocna, Vás jistě
vzpruží, a posílí i dál.

Slečno, já se těším, až tak jednou se spolu zase sej-
deme mezi všemi a budeme si tykat. To budou na nás hle-
dět, když teď nikomu o tom neřekneme.

A co psátí o Fanoušovi? Pořád se tuží a činí. Již
i prý více jí. Jen kéž!! Víte, že podal žádost o Před-
klášteří? Jak asi bude na počátku roku?!

Slečno, tento dopis píší na třikrát. Vždy mne někdo
volá a musím všeho nechat. Před koncem roku je vždy
mnoho práce. Školní rok trval od 15. září do 15. červen-
ce, proto jako učitelka měla "hodně práce" - pozn. au-
tora/. Na prázdniny budu v Poddvorově a tož buďte tak
laskava a pište mi tam, ano? B.K. t.č. v Poddvorově
u Dolních Bojanovic u Hodonína.

Srdečně Vás zdraví a líbá Vaše Bohdana.
11.VII.1905.

Jak dopadla žádost Františka Kociny o místo učitele
v Předklášteří od nového školního roku 1905/1906 nevíme,
žádná písemná památka se nezachovala. Je však skutečnos-
tí, že nové místo neobsadil. Danuška navštívila Františ-
ka koncem července u Ditrichů na Blahoňově. Pod dojmem
této návštěvy píše Mařence celkem uklidňující dopis:

Milá Mařenko!

Divíš se asi, že tak dlouho nepíši a teď konečně pí-
ši z Blahoňova. Hned po obdržení Tvého dopisu jsem sedla
a psala Ti odpověď, již jsem však nedopsala, poněvadž
jsem chtěla napsat pár slov o Fanoušovi, od něhož jsem
čekala ve čtvrtek psaní. Ale nepřišlo nic ani ve čtvrtek,
ani v pátek, ani v sobotu a já již jako půl blázna jsem
byla. Nevěděla jsem, co se děje, nebyla jsem schopna my-
šlenky jiné, než že se stalo něco hrozného. Kdybych bý-
vala byla sama, sebrala bych se hned a jela se přesvěd-
čiti, ale takto jsem nemohla. Napsala jsem tedy expresní
dopis panu Ditrichovi s prosbou o okamžitou odpověď. Ta
přišla v úterý a velice mne poděšila. Ve středu jsme
s maminkou šly k vlaku a odpoledne jsme byly na místě.

buďte pro práci. Říká se, aby mělo
malo práce.
Věnujte se jí, jak jste byli
na prubech, nechtějte přece
jani věnovat, aby je jak chce. Věnujte
pro toho, je to, nic nedávate.
Dobře vám přepravou se konance.
Františka.

Věnujte práci se jim, že chci se
viděno potřebu, ale zase nic.
Věnujte práci, jak jste byli, když
stare. Říká se, aby je jak chce. Věnujte
pro toho, je to, nic nedávate.
Dobře vám přepravou se konance.
Františka.

Obr.167: Část dopisu Františka Kociny

Jaké chvílky jsem zažila, to se nedá říci a marně bych
Tě tím rozrušovala. Ač neměla jsem téměř naprosté naděje,
že se s Fanoušem živým setkám, přece na zdař Bůh jsem
vzala s sebou dr. Jurnečku, aby přispěl svojí radou.
Přijely jsme tam a těžký kámen spadl se srdce - Fanouš
seděl oblečen v posteli. Mařenko, je nám teď veselo,
buď i Ty klidná docela. Přitížení ve Fanoušově nemoci
bylo z rozčilení a teď je již dobře. Maminka odejela
hned zpět a já myslím pojedu zítra.

Fanouš chodí docela dobře. Včera jsme seděli dopoled-
ne as tři hodiny a odpoledne čtyři hodiny venku pod stro-
mem. Dr. mi říkal, že je to jen slabost vyvolaná rozčile-
ním a malým nachlazením a že to brzo zmizí a bude zase
dobře. Mařenko, buď tedy zcela klidná. S maminkou jsme
se smluvily, že přes 1.srpna tu asi zůstanu a teď, když
vidím, že je dobře zas, odjedu dříve abych je tady zby-
tečně dlouho nezlobila. To Ti snad postačí k úplnému
uklidnění. Fanouš by Ti též pár slov teď napsal, ale je
právě po snídani a je trochu ospalý, že se mu oči klíží,
tož promiň.

Mařenko, buď tak dobrá a piš mi zase do Poddvorova,
jak se máš. Já bych se rozepsala o obsahu posledního
Tvého dopisu více, ale nechám si to až doma. Teď vyřizu-
ji ode všech srdečný pozdrav a sama posílám pusu.

Tvá klidná zase Dana.

Blahoňov 28.VII.1905

Říká se, že snad každému na smrt nemocnému se nakonec
uleví a jeho stav se nápadně zlepší. Tak tomu bylo zřejmě
i u Františka. To zlepšení zdravotního stavu a ten klid
byl opravdu jen zdánlivý, aby o to s větší silou nemoc
propukla a aby tělo nakonec již nedokázalo vzdorovat. Ja-
kýsi poslední útok smrti proti tělu i duchu, které se ne-
hodlaly v marném boji vzdát. Ani Bohdany, ani rodiče, ani
snad nikdo jiný v té chvíli nečekal, že nastávají posled-
ní dny Františkova života. Rodiče ho převezli domů, do
Předklášteří. Zemřel v úterý 15.srpna 1905 ve večerních
hodinách v náručí své milované Danušky, kterou telegrafem
povolali, zrovna ve chvíli, když zvon konventního kostela
zval řeholní sestry cisterciáčky k hodinkám. Zemřel jen
pár desítek metrů od oltáře Té, jejíž svátek ten den far-
níci slavili, zaopatřen svátostmi umírajících. A tak se
ona děsivá vize Bohdany Krapkové naplnila...

- ... et ne nos inducas in tentationem
- Sed líbera nos a malo

Zde v Pánu odpočívá
František
KOCINA
učitel

* 18 $\frac{16}{12}$ 79 + 19 $\frac{15}{8}$ 05

Ty nejsi mrtev, jen vzdálenýs nás,
něb v našich srdcích žiješ!
Mrtev jen ten, kdo všemi zapomněn!

(40)

J. Pekný

Tišnov č. 10

Obr. 169: Hrob Františka Kociny
/stav po pohřbu r. 1905/

Milá moje Mařenko!

Konečně zase sedám ku psaní. Mařenko, odpusť mi, že tak dlouho jsem neodpověděla. Mám celé dny tolik práce, že mi ani minutka nezbyla. Na středu a neděli tu vždy některou ze sester mám a tak jsem v kole stále. Včera tu byla Boženka, Márinka i Liduška. Mařenko, kéž Tebe mohu tu viděti brzy!! A což, kdyby můj Fanouš mohl přijíti!! Celý rok jsem se na Jeho příchod těšila a zatím!! Mařenko, moje milá Mařenko! Tak je mi hrozně! Zde mám být tak pěkný, o jakém jsme s Fanoušem snili. A proč právě teď jsem ho dostala? Může mne v něm něco těšit? Ten hrozný osud, který mne pronásledoval vždy, ten dokončuje své dílo i teď ještě. Všecko jsem ztratila pro co jsem chtěla a jediné dovedla žít a teď ještě se mi osud za vše vyšklebí tím, že poskytl mi toho, co jen pro nás oba jsem si přála. Každý myslí, že je mi tu dobře, sestry mi přejí tu jen štěstí a věří, že prý je to možno a mne jen každý krok trýzní. Mařenko, já čím dál víc poznávám, že není možno, abych bez Fanouše tu dlouho byla. Ve škole a před lidmi musím sbírat síly všechny, ale doma mne vše přemůže. Včera tu byl onen silák Frištenský a tož všechny do mne mluvily, abych jim nekazila radost, abych šla. Musela jsem, když mne nijak nechtěly nechat doma. Sotva tam začali hrát, já nemohla a nemohla se přemoci a přede všemi lidmi se rozplakala. Prosila jsem, aby mi daly klíč, že půjdu domů, ale nechtěly. Hudba ustala a já rozjímala o všem. A když začala znova, bylo mi tím hůře. Takové rozčilení bolestné se mně zmocňovalo, že jsem se chvěla jako list a již jsem si nic z nikoho nedělala a šátek na očích držela. I druhý kousek jsem s napjetím všech sil přebyla, ale pak mne chytila taková bolest u srdce a svět se se mnou točil, že jsem se bála, že se skácím a v tom začali ladit housle zas a já již nevydržela. Utekla jsem a běžela kamsi, že jsem sama nevěděla kam, až mne Mirka dohnala. Srdce mi bušilo a celé tělo se tak třásl, že jsem sotva šla. Doma jsem se vyplakala, stoupla k Fanoušovu oltáříku a tam s Ním mluvila a prosila Ho, ať mne tu dlouho nenechá - ale neodpovídal. Po ulicích chodím s hlavou sklopenou a s Fanoušem si jen vykládáme, Jeho cítím u sebe a to jediné mi dožívá tolik síly, že neklesám. Dnes šest neděl jsem celou noc drahou Jeho hlavičku utírala naposledy, to naposledy večerel. Tak to všecko živě vidím, tak cítím.

Bože, co mám dělati! Každý večer jdu do postele s Jeho fotografií v rukou - bez ní bych již neusnula. U Něho si tak ulevím, s Ním se potěším. Mařenko má milá, jen Tobě mohu všecko říci, Ty mne pochopíš. Přijed, bude-li Ti možno brzo sem!! Teď nemám jízdního řádu, abych Ti cestu hned vypsala, ale co nejdříve Ti to napíši.

Mařenko a s tím pomníkem myslím, že bychom to mohly udělati takto. Když ten prvý, co jsem já Tobě poslala, je z mramoru pernatýnského, bude trvalý, vezmeme ten snad. Víš, já bych mileráda ten větší, ozdobnější, ale

teď nedostanu ani kr. as 2 měs. a proto nemohu na tolik se odvážiti. Pak se mi zdá, že rozdíl těch pomníků není tak velký a myslím si, že bych na jaře nechala dátí vrch hrobu kamenný, aby se neslehal hrob stále. A tak by můj "škrábek" tam hajal pak v tichu a klidu. A pak si myslím, že by to bylo pěkné, kdyby měl Fanouš podobný hrob jako náš tatínek, který má pomník nejpodobnější tomu prvému obrázku, jen že je v něm ta deska vložená. Pak si necháme hrob ofotografovati a udělám si pro něho i pro tatínka stejné rámečky. Vždyť oni se tam nahoře snad sešli a teď se na nás dívají a snad brzo - - - - -

Mařenko, příkládám Ti list od pí. Ditrichové. Ráda bych věděla, byli-li doma po mém psaní nebo již dříve. Od tatínka jsem též dostala před několika dny dopis. Bože, proč nemohli jsme opravdu býti tak svoji, aby nám bylo všem dobře?!!

Mařenko, teď vzpomínám, že jsem Ti dosud nepoděkovala, že bys se obtěžovala s tím barvením mých šatů. Děkuji Ti, Mařenko! Zde je též barvírna a snad dobře pracuje - dám to tam.

Mařenko, zdává se Ti v noci o Fanoušovi? Mně se z počátku, ještě ve Lhotě zdávalo velice moc, pořád jsem Ho někde viděla, ale k Němu jsem se nijak nemohla dostat. A teď, ač stále Ho vidím před sebou a rozmlouvám s Ním víc než dříve a s fotografií v ruce usínám, přece teď se mi o Něm nezdá.

Mařenko, to jsem Ti toho naškrabala, že ani to nebuděš moci čísti. Pá, pá, Mařenko!! Přijed brzy!! Líbá Tě vřele Tvá smutná Danká.
25.9.05.

Moje adresa B.K. uč. v Hodoníně, Brestlová ul. č.10.

Jen díky mé pratetě Mařence Kocinové a tetě Heleně Ditrichové, která je občas v dopisech vzpomínána jako malá Helenka, se zachovaly tyto písemnosti. Škoda, že se mi nepodařilo získat ani žádné informace o dalším osudu Bohdany Krapkové. Tiskem jsem chtěl vyzvat ty, kteří by se snad mohli na bývalou paní učitelku na Hodonínsku pamatovat - ale neuspěl jsem. Ani z OA v Hodoníně mi nemohli poskytnout žádné materiály z těch časů. Dopisy zasílané Danuškou Františkoví, již dávno zetlely v hrobě...

Milá moje Mařenko!

Je tomu již zítra snad týden co jsem dostala milá Tvoje slova a teprve dnes píši. Mám pořád práce plno, pořád tolik, že od časného rána do pozdního večera jsem v kole, ve spěchu. Do Předkl. jsem tento týden psala dvakrát. Tatínek mi totiž poslal cenník pomníků od kameníka nedvědického a žádal o okamžitou odpověď. Vybrala

jsem tedy pomník za 55 zl. bez vyzdění základu. Bude z tmavého mramoru a na něm malý bílý ukřižovaný Pán Ježíš. V neděli jsem psaní dostala a hned jsme šly na zdejší hřbitov, kde se mi líbil jeden německý veršák. Tož jsem ho opsala a poslala vše hned obratem pošty, aby prý to bylo do Všeck Sv. Odpust, Mařenko, že jsem Ti vybraný kříž dříve neukázala - nebylo času. Veršák bude tento: "Ty nejsi mrtev, jen vzdálen nás, neb v našich srdcích žiješ. Mrtev jen ten, kdo všemi zapomněn." - - - - -

Líbí se Ti? Mně velice! Tak z duše jde každé slůvko. Mařenko, kolik máš již na pomník připraveno? Kdy ho zaplatíme? Já mám letos takové opletačky stále s penězy.

Dosud jsem nedostala z úřadu ani haléře. Čekám denně poukaz a ono pořád nic nejde, Nerada bych svůj dluh ještě zvětšovala, ale když bych do Všeck sv. nic nedostala, budu nucena. Však pak dostanu vše najednou a tak to hned vyrovnám. Myslím, že snad do Vš. sv. ten kameník počká, že - - - - -

Mařenko moje milá, Ty se mne ptáš, co mne souží? Vždyť víš!! Já měla Fanouše tak strašně, strašně moc ráda a On již není tu!! On mi jen v poslední chvíli dokázal, jak těžko se se mnou loučí, jak těžko odchází a přec odešel a mne nechal tu tak samotnu. Mařenko, že mne májí doma rády, ale mně byl Fanouš nade vše drahý, Jeho mi nenahradí nic na světě. Věř, Mařenko, kdybych tu byla sama, že bych již dávno tu nebyla. Já ale jsem si uložila povinnost a té bych ráda dostála. Já nepodrývám si zdraví, ale také nijak o ně nepečuji. Až do prázdnin, ba do té chvíle, kdy jsem se dověděla, co doktor řekl mamince, žila jsem pro Fanouše, pro Něho jsem hleděla na sebe, abych byla zdráva. Celý rok v těch nejstrašnějších chvílích jsem si vždy vzpomněla, co by řekl, kdybych špatně vypadala a jen to, že On by trpěl, mne pohnuło, abych hleděla a pamatovala na sebe. Ale teď je pryč, teď jsem sama. Teď není pro mne hrůzy ve smrti, ale v životě. I když si myslím, že bych měla dlouho ještě žít, je mi tak strašně! Mařenko, Fanouš říkal vždy, že by beze mne nemohl žítí a já neměla Ho míň ráda než on mne jistě!! To, co já bych měla pro naši rodinu vykonati, to udělají cizí lidé, zrovna tak, ba lepší. Vždyť já se toho neodříkám, ale nedovedu té myšlence žítí teď. Své povinnosti zastávám tak, jak za nejlepších uznám a o jiné věci pro budoucí časy se nestarám.

Mařenko, o tom, jak těžkým je mi teď život a jak šťastnou bych byla, kdyby mne ho Pán Bůh zkrátil hodně, o tom neví nikdo, než jen Ty. Před ostatními se dovedu již hodně přemáhati a dělati i veselou, žádná neví, jak často hlasitě tu s Fanoušem vykládám, jak někdy mi vše vstoupí na mysl, že zdá se mi, že mne smysly opouštějí.

Mařenko, já nemohu za to přece, že tak moc jsem Ho měla ráda, já nemohu za to, že s Fanoušem se zavřel přede mnou svět, že nic veselého nemá ke mne přístupu a tím více vše, co hodně rozladí. Mírka sem dochází 2x týdně.

Já ani jí nedám znáti, co mi je, přemáhám se a raději překusuji vše mnohem trpčeji v noci, než bych ve dne před ní se tomu poddala. Dnes ráno odešla jistě v domě ní, že jsem již klidná a nevěděla, co jsem si vedle ní na posteli v noci odbyla a ani teď netuší, jak je mi smutno. Mařenko, kdybych já Ti dovedla říci, co smutných pohledů Fanoušových vidím v půlhodině před sebou, kolik bolestných výdechů slyším a kolik volání, tož bys mi nic nezazlívala. Ale snad budu Ti moci, až se uvidíme, říci více o posledních okamžicích Jeho a bude mi volněji. Mařenko, mnoho Ti chci říci, ale nevím, odhodlám-li se k tomu zase.

Dnes již dosti. Jen Ty si Mařenko hleď svého zdraví aspoň tak, jak já. Co dělá Tvůj žaludek? Budeš moci jeti na Vše sv. domů? Kéž již je to tu! Tak dlouhý čas mi teď připadá, že nikdy se dny tak pomalu netáhly jako teď. Dobrou noc!! Líbá Tě Tvá Danka.

5. října 1905.

Mařenko, spal to psaní hned! Prosím pěkně!!!

Ještě že toho přání Mařenka Kocinová neuposlechla, ani dodatečně jiní - a konečně ani já, když jsem před léty probíral pozůstalost po své tetě, která celý život opatrovala všechny památky na své příbuzné. Když jsem si mohl dopisy předčítat poprvé, ještě jsem netušil, že někdy údajů použiji. V té době se mi jevila postava mého prastrýce Františka Kociny a očekávané pratety asi jako postavy Romea a Julie ze známého dramatu. Když se zamyslíme nad jejich osudy, které tak vystupují jak z dochované korespondence, tak z fotografií - a u mne ještě z vyprávění těch, kteří je osobně poznali - nejsem asi daleko pravdy. Byla to veliká láska, naděje, zvraty, smrt a moře beznaděje. Bohdana musela být hodně citlivá žena, která ještě dlouho prožívala celou tragiku Františkova skonu, bez jakéhokoliv nadějného pohledu do vlastní budoucnosti, bez odevzdanosti a důvěry v Pána života a smrti. Snad to právě způsobila Františkova smrt v jejím náručí, která jednoznačně rozhodla, která nebrala žádný ohled na jejich plány, jejich lásku, budoucnost. Vím, bylo to z jejich hlediska kruté a nespravedlivé, vždyť sama Danuška si přála zemřít. Vlastně se rouhala, když chtěla násilně zasáhnout do toho, co si sama nedala - zbavit se života! Vzpomínky byly příliš živé...

Sem bych měl zřejmě zařadit část dopisu která se dochovala, ze které je patrné pouze to, že byl psán Bohdanou někdy na podzim roku 1905. Druhá část dopisu chybí, nikdy předtím jsem ji neviděl:

Drahá moje Mařenko!

Nejdříve přijmi upřímnou pusu za přání a dopisy. Mařenko, Ty víš, že srdce mé již netouží po ničem jiném než po tom, aby co nejdříve přestalo tlouci a mohlo být Fanoušovi blíž - vždyť ono není mé.

Mařenko drahá moje, jen se nějak nepřemáhěj psaním. Vždyť já na milá Tvoje slova raději počkám, jen ať si na zdraví neublížíš. Mařenko, právě teď jsem dopsala psaní paní Ditrichové. Zmínala jsem se jí nejdříve o tom, jak jsem byla o Svatoduš. svátocích ráda, že tam F. je, ale pak že se to změnilo jistě jen nedorozuměním. A pak jsem jí napsala, že F. těžce nesl následky pobytu na Blah., ale v poslední chvíli že na vše zapomněl a volal ji a dával tím s Bohem. Pak jsem se zmínila o Jeho prosbě, aby mamince vše vymluvila, aby nebyl při pohřbu křik atd. Ku konci jsem jí prosila, aby mamince připravila chvíli klidnou. Napsala jsem, že maminka Fanouše ztratila, Ty že jsi pořád pryč, že doma býti nemůžeš a tož ať ona se udobří a tím Fanoušovi připraví klidný spánek. Řekla jsem dále, ať se doma o mém psaní nezmínuje, že ani já jim neřeknu, že jsem psala. A proto, Mařenko, ani Ty jim nic nepiš. Víš, kdyby přece nešla, mrzelo by to maminku tím více. Jen se jich za čas můžeš doma optatí byli-li tam Blahoňovští. Svým dopisem jsem pí. Ditrichové kladla na srdce, že je též matkou a že by jí i nedorozumění takové s dětmi velice bolelo. Zkrátka, chtěla jsem působiti hodně na cit, který dle jejího psaní Tobě, nepozbyla. Utrpením Fanoušovým jsem jí moc raniti nechtěla. Až se s ní sejdu a bude-li si to přát, povím jí vše. Prosila jsem též, aby mi psala. Mařenko, ráda bych se jím někdy odvděčila za to, že aspoň první čas popřáli Fanoušovi tam milého útulku. Až se sejdem, povím Ti, co mám na mysli, ano?

Mařenko a teď o tom pomníku. Tatínek /odpusť, že píši bez titulu, je to tak srdečnější a jsem-li Fanoušova, mohu tak říci, že/, mi poslal od kameníka pouze jeden obrázek, poněvadž prý cenník nemá. Pomník je prý za 45 zl. Mně se to nezdá mnoho a dosti se mi líbí. Co Ty říkáš? Napiš mi svůj úsudek též - a já bych pak sehnala nějaký veršák a napsala bych, aby ho nechali postavit.

Mařenko, Mařenko! Třetinu svého života skoro jsem prožila s Fanoušem a teď - - - - -

Jen mi zbývá vzpomínka a Jeho obrázek. Udělala jsem si malý černý rámeček na Jeho fotografii ve slohu kapličky a okolo Něho jsou růže a j. květiny, takže je můj brouček jako na oltáříku. Ani ze světnice se mi nechce, pořád jen oči k Němu obracím. Mařenko, kéž jsi tu Ty,

abychom obě byly s ním!! Nemohla bys někdy přijet?!

Nedostaneš na jeden den aspoň dovolenou? Vzpomínám, jak bláze mi bylo dnes rok, kdy seděli jsme spolu v Pisárkách a ve štěstí opravdovém...

Zde dopis - lépe řečeno první část dopisu - beznadějně končí. Posuzuji-li jednání Bohdany ze svého dnešního hlediska, měla svoje nervy notně pošramoceny vším tím, co prožila, co se stalo a čeho byla svědkem zejména v posledních hodinách života svého snoubence. Zemřel příliš mlád, aniž rozvinul svoje schopnosti, příliš mlád, aby splnil svoje poslání, pro které se připravoval a na něž se tak těšil. To vše zanechalo stopy nejen na Bohdaně Krapkové, ale také na jeho sestře, rodičích, jak pochopíme z dalších dopisů.

Milá moje Mařenko!

19 ⁹/₁₁ 05

Již jsem Ti napsala dlouhý dopis a když jsem již chtěla končit a četla ho celý, odložila jsem ho a nechám si ho tady na památku, nebo ho spálím a píši znovu.

Mařenko milá!! Proč bys se rozčilovala tolik takovými zbytečnými věcmi? Já vím, drahá dušo má, že někdy maličkost člověku v hlavě vyrostne v obra, ale myslím, že tím bys se zcela zbytečně trápila. O jakých 100 zl. to vlastně myslíš? Půjčila jsi jim domů snad více než Ti teď dali? A co myslíš tím, že by někdo tatínkovi řekl, aby to zaplatil? Co, Mařenko?

Nemysli, že oni neuznávají vše, co Ty jsi jim udělala. Já jsem byla svědkem, jak se rozplakali oba, když vyprávěli, co jsi jim udělala, jak jsi jim vždy pomohla atd. Že vzali Františka, tomu se nediv. Je to přeci jen jejich krev a bylo by zle, kdyby děcko mělo po celý život trpět za nějaké unáhlení rodičů. Pak je to jediný nastávající muž Vaší rodiny a tož není divu, že i oni by chtěli ho podporovat v jeho studiu. Mařenko, to já jím zcela schvaluji a věř, že Fanouš, je-li kde a vidí-li to, má též radost. Chápu, Mařenko, Tvé obavy a uznávám je za zcela oprávněné, ale tomu se dá odpomoci. Napiš přece mamince, aby Ti Tvé věci schovala a pí. Ditrichové nic z toho nedávala. Teď tam mají Fanoušův nábytek. Ten je Tvůj. Nechť vše, co je Tvé, složí Ti do skříně a klíč Ti pošlou - tak budeš bez obav. Nebo si tam zaješ a uloží vše sama. Uznávám, že v nouzi by se mohla maminka pohnout i k tomu, že by zase něco Tvého dala.

Mařenko, moje dobrá Mařenko! Ty naříkáš tak, a já zase zcela opačně. Ale nebudu se o tom moc rozepisovat, abych Tě nerozčilovala ještě i já - - - -

Již za pět dní to bude 1/4 roku co má dušička drahá mi odešla, a já nemám ani chvilky klidu. Před třemi měsíci jedl ještě můj Fanouš drahý k obědu u stolu kuře

zadělávané a okurky. Tak si to tehdy líboval a když jsme seděli spolu u stolu mi šeptal: "Dano, tak jsem šťastný, když Tě vidím tu u sebe, když vidím, jak vaříš. Již mi to připadá, že jsme spolu sami dva v Lužicích". A tak se na mne při tom podíval, jak mu oči svítily radostí a položil lžici a vzal mi ruku do své a tehdy naposledy mi ji stiskl /pak již neměl síly k tomu/ a líbal mi ji. A všemu je konec, jen ty hrozné vzpomínky mi zůstaly. A to, co za Fanoušova života ještě mi bylo tak drahé, tak vzácné a svaté, to teď drásá srdce a hrozný bol působí. Dnes 3 měsíce ráno před šestou tam přišel ten strýček z Řikonína /zdá se mi/, z kterého jsme pak měli s Fandou můj dobrý den...

Mařenko, má Mařenko!! Mnoho mne tíží, ráda bych Ti vše napsala, ale nebudu Tě soužiti svými boly, máš sama Svého až dost. Raději to napiši do denníku a ten Vám to jednou vše poví...

Dnes Tě líbá a srdečně zdraví Tvá Danka.

Škoda přeškoda, že není možné mít Danin deník, kterému zřejmě svěřovala svá nejtajnější přání, své radosti, bolesti, jak se o něm v některém z dopisů mimochodem zmiňuje. Kdyby dnes existoval, co by mohl říci těm, kteří by mohli číst z jeho tajemství? Byl by to vhodný protějšek k uváděným dopisům. Danuška si nadále vyměňovala korespondenci s Mařenkou Kocinovou.

Moje Milá Mařenko!

Hodonín 18.11.05.

Tož konečně zas píš. Byla zde tento týden tři dny Liduška a tak jsem se nemohla ku psaní dostat. Mařenko, jen napiš mi vždycky všecko, co Tě tíží! To víš přece, že jediným mým přáním nyní je, abych mohla jíným ulevit když sama úlevy nikde nenalezu. Mařenko, odpusť, že tak píš a pochop to tak, jak to myslím. Ty mne dobře neznáš ještě. Ty nevíš, že mám velice uzavřenou povahu, jak naši říkají, ač já sama tak nemyslím. Ano, zbytečně nikomu své stesky a bol nevykládám. A pak, Ty víš, že těžko člověk doma svůj bol předkládá, zvláště takový, v němž nenalézá pochopení. Já od loňských Všech svatých se vším jsem se utákala k Fanoušovi, jako on ke mně. Když Jemu jsem něco řekla, cítila jsem, jak je mi volněji a On si to zrovna tak líboval. Já cítila Ho, já měla Ho ráda celým svým já, já měla a mám Ho dosud ráda, jak nikoho na světě. On dovedl pochopit mne ve všem a vždy mne potěšil. Mařenko, když Jemu bývalo někdy smutno, těšil se jako dítě, až přijdu a vše mi bude mocí říci. A to štěstí, které bylo naším majetkem, naším největším blahem, když jsme se sešli a do očí sobě podívali!!!! Mařenko, v tu chvíli se zapomnělo vždy na vše,

na všechno!! A když mohla jsem pít z té číše štěstí, cítila jsem dobře, že v tom je celý můj život. A to mne neklamalo!!!

Leč zase bych zabrousila jinam, raději se vrátím. Mařenko, teď nejdůvěrněji mluvím vždy k Tobě. Ty mne chápeš jinak než moje drahé, které přílišnou obavou o mé zdraví odvracejí od sebe moji důvěru úplnou. Leč minulým psaním bych Tě byla rozčílila a toho nechci. Mařenko, Ty sama máš všeho víc jak dosti a ode mne by to bylo hříchem smrtelným, kdybych ještě přidávala. A pak v některou chvíli je člověk rozčílený a v takových chvílích by roztrpčoval jiné. Dnes je mi v té věci líp a Tebe bych odesláním dopisu toho přivedla do zoufalé nálady, v jaké jsem sama byla. Mařenko Moje!! Nemysli již na ty peníze. Vždyť všechno pomine a jen to, co dobrého kdo vykonal, to zůstane. Já chápu, já vím, co Ti bylo líto, ale nemysli si to tak Mařenko! Nebylo by tak, jak Ty se domníváš. Byla snad nápadná ta veliká obava tatínkova, ale nediv se, když je tolik případů loupeže a krádeže denně. Mařenko, jen neklesej!!

Já již též si povídám, že nesmím kráčet ke konci, poněvadž jsem ještě nic dobrého nevykonala. Tak by měl Fanouš málo radostí ze mne! Já musím a chci také sama něco trpět a tím jemu život zasvětit. Necht' mluví kdo chce do mne, jak chce, já chci žít jemu a k dobru jiných. A na stvrzení slibu Tě beře za svědka Tvá Tě líbající Fanoušova Danka.

Jak se Ti daří vzhledem ku zdraví? Kdy pojeděš domů a kdy asi sem?! Kéž brzy!!! Líbá Tě Tvá D.

Dále zařazuji pozdrav, který poslala Bohdana z Benešova u Prahy 6.2.1906. Patří na toto místo z hlediska chronologické. Je psán na rodinné fotografii /obr.160/, ze které na nás vzhlíží zřejmě klasická spořádaná měšťanská rodina. Otec s květinou ve klopě, slamáku, bílý knír a bradka - na první pohled typ pana řídícího. Syn s kloboučkem posazeným frajersky do týla, květina, knír. Mezi nimi Bohdana. Sedící matka s přísným pohledem starostlivé paní domácí a tři další dcery.

Drahá Mařenko!

Posílám Ti pohled tak na zdař Bůh, poněvadž nevíme, zastáhne-li Tě. V úterý pojedu odtud a as za 14 dní snad se uvidíme. Mařenko, já se již tolik těším k F...!!! Věř, že již nemohu si dobře představit, jak je to mezi svými a že tak brzo mezi nimi budu! Líbá Tě a na Tě se těšící Dana

Další dopis byl psán z tehdejších Uher, kde byla provdána Danina sestra. Zdá se, že se pisatelka pomalu uklidňuje, již to není vyslovená touha po útěku z tohoto slzavého údolí, snad si uvědomila, že by tím nic nevyřešila. Ale začala se hlásit choroba...

Drahá Mařenko má!

Nehneváš se, že tak dlouho nepíší? Uznávám, že jsi v právu, ale Ty mi promineš. Celý týden minulý jsem ležela. Žaludek mi prováděl věci, jež mne již dlouho nechaly na pokoji. Bylo mi tak, že jsem myslela jen na to, že půjdu za Fanoušem. Ve dne v noci to mnou kroutilo, že jsem byla jako potrháná. Teď již je mi zase dobře docela. Och, jak jsem se těšila, že již bude konec všemu a ono zatím zase začne nově to živení. Kéž mohu zavřít oči a vše zaspát!!

Mařenko, proč Ty se soužíš takovými zbytečnými myšlenkami? Jak Ti může jen napadnout něco takového? Což myslíš, že někdo se zavděčí všem? A jestli někdo, komu je Tvá spravedlivost nepohodlnou, řekne tak hloupé slovo, to ještě nic neznamena, ba právě spíše Ti lichotí. Mařenko, jak bys mi oddůvodnila, že my všechny máme Tě od prvního spatření rády? Vid, že nemusím Tě z ničeho jiného usvědčovat, a že budeš klidná!? Je to vše jen z vysílení tělesného povstala slabost nervů, která připouští každou věc příliš bolestně na duši. Ó, já znám ten stav dobře! Ty ale musíš se tomu bránit, sic budeš pořád něco cítit, co bolest bude /mluvím ze zkušenosti/. Musíme statečně snášet to, co bolí! Je tolik lidí v světě, kteří mají také takovou bolest a musí žít. Mařenko, já si ce poučuji, ale sama - - -

Nejde to jinak, mám před očima stále vše, všecinko a jsem ráda ještě, když tím bolem hodně mohu se potýznit. Vždyť jen bol mi zůstal ze všeho, co jsem do budoucna stavěla. Je to teď rok, co jsem Fanouše ošetřovala a každé slůvko, každý pohyb a výdech Jeho vidím a cítím teď jako nově. Mařenko, to nedá se říci!! Jsem ráda, že aspoň Ty's vše neviděla - teď nemáš to aspoň před očima stále - - -

S tímto psaním posílám též dopis do Předkl. - Mařenko, jak cítíš se zdráva? Piš mi o Sobě hodně, bych byla trochu aspoň v tom ohledu uklidněna. Tvá Tě líbající Danuše. Kővecses 2.srpna 1906.

I když rok je poměrně krátká doba která uplynula od událostí které tak zasáhly do jejího života, je v lidské povaze se s tím vyrovnat. Člověk přece má oproti jiným živočichům nejen svědomí a cit, ale také rozum a svobodnou vůli. Toho všeho musí umět užívat rozumně a každé svoje rozhodnutí a skutek by měl kontrolovat svým srdcem.

Po každé ráně obvykle zůstává jenom jízva - ale jízvy už ani nebolí. V dalších Daniných dopisech můžeme sledovat onu jízvu, ale i tato se postupně zacelovala...

Milá Mařenko!

Chtěla jsem Ti hned po příjezdu svém domů psát, ale zase všelicos se do cesty postavilo a tak se stalo, že Ty's mne předešla. Mařenko! Proč jsi tak cizí vůči mne teď? Tak zdá se mi to z dopisu. Proč chceš, bych psala Blance, že nechceš na to myslet? Mařenko, jsme přece spolu jako sestry. Já cítím jistě dobře vše, co Tebe bolí. Paní Kocinová je nemocná, já dobře vím, jak může Tobě být, já žiju vše s Tebou. Mařenko, nemysleme zrovna na nejhorší, ale těšme se nadějí, že bude zase líp. Mařenko, a kdyby bylo nejhůř, neděs se ničeho. Ty's říkala, že máš strach o tatínka. Kdyby snad ten krutý osud ještě neměl dosti a on zůstal sám, Mařenko, věř, že by mu nebylo zle v Uhrách. Tam by měl nový domov. To, co všecy cítili. k Fanoušovi, přenesou na tatínka a budou ho mít rádi. A z milosti tam nebude, to ať Ti ani nenapadne. Švagr má mnoho úlu a již o prázdninách říkal, že by někoho potřeboval. A přece, ač by zaměstnaný tatínek měl, nebyl by nikde a ničím vázán, žil by zase po mnohých psotách a souženích lepší, neodvislejší dny.

Mařenko, nemínila jsem Ti o tom všem psát v obavě, bych nerozdírala ještě více Tvoji ránu. Ale teď uznávám, že líp je říci to, bys aspoň trochu strachu zbavena byla. Doma ani slůvkem se o ničem nezmiňuj, by někde něco neza-bolelo. Snad dá Bůh, že bude zase líp, že maminka bude běhat jako běhala dřív. Ač, když pomyslíš na celý její život zpět a na to, co ji snad ještě čeká, jistě bys jí toho klidu již dopřála. Co má tu také dobrého? Proč má se stále trápit? - - -

Mařenko, bylo-li by Tě doma třeba, napiš mi pár slůvek, prosím Tě. Tak ráda bych věděla, jak se daří a přece nechci obtěžovat, když vím, že tak málo volných chvil mají. Je mi tak smutno, tak úzko, když si je oba představuji. - - -

Ó, šťastný je Fanouš, že je pryč, že neví o ničem již!!

Mařenko, hleď jen Ty Svého zdraví, ať ještě Ty nestárněš!!

Co by bylo pak?!!! Líbá Tě a o klid prosí Tvá Danka.

7. listopadu 1906.

Mirka má teď dovolenou na 3 týdny.

František Tobiáš Kocina se ale nestal včelařem v Uhrách, ani zaměstnancem Bohdanina švagra. Moje prabába se uzdravila, vždyť oba měli docela dobrý kořínek. To jenom jejich mnohé děti měly svůj život "naprogramován" poněkud jinak. Časová období mezi jednotlivými dopisy se začala pomalu ale jistě prodlužovat. Čas konal své...

Milá Mařenko!

S radostí sedám zrovna po obdržení Tvého dopisu ku psaní.

Ty víš, že již při posledním shledání jsem Ti říkala, že bych velice ráda se nějak o někoho z těch dětí Ditrichových postarala, ale bála jsem se to navrhnout, poněvadž jsem myslela, že by je z domova nedali. Teď, když přečetla jsem Tvůj dopis a mohu souditi, že jsem byla v tom na omylu, jsem ráda. Mařenko drahá! Vesna je hrozně drahá a účel výchovy nevyhovuje životu Helenčinu. Vesna odchovává jen "slečinky", takové opravdivé a parádivé. Ona by byla pak velmi nešťastnou v budoucnu a již ve Vesně, když by nemohla s ostatními závodit. Je to přece jen děcko, nemůže mít rozum náš.

A tož já navrhuji toto: Vezmu si ji sem ke mně! Mařenko, Ty bys musela mi k ní dopomoci, neodepřeš mi toho? Vid, že ne!! Já budu mít Vládu také po prázdninách u sebe. Mařenko, napiš Ti vše, co jsem zamýšlela a Ty mi zas brzo odpovíš, co o tom soudíš, ano?

Tož Vláda má být u mne. Já bych chodila na stravu do hostince a on by chodil do některého domu jen na stravu v poledne, Tak to bylo umluveno mezi námi trochu, ale mně se to nelíbilo. Teď jsem šťastna při tomto pomýšlení. Helenku bych ten rok učila sama soukromě tomu, čeho je pro školu třeba, by mohla jít ke zkoušce na konci roku. Ona by byla stále tady doma, naučila bych ji něco uvařiti, cmuchtila by nám obědy, jež bych já vždy připravila předem a tak by nám bylo velice dobře. Žádnou oběť bych já nepřinášela a měla bych lepší pohodlí a pro ni by to bylo též velmi dobré. Tak soudím aspoň já.

Po tom roce by byla dospělejší, trochu by něco uměla a bylo by hej i pro ni. Co s ní dál, to by se ukázalo teprve, až bych ji blíže poznala.

Mařenko, nic mi nevymlouvej, prosím Tě! Já budu ráda, když trochu budu moci udělati něco k radosti mého Fanouše drahého. Ty víš, že on by měl jistě radost a tož mi toho dopřej, Ty pak častěji se přijdeš na nás podívat a budeme se spolu těšiti, když nám vše půjde.

Mařenko, tak cítím Fandu nad svou hlavou, ba zrovna jeho rty na mém čele a oči mu tak září!! - - -

Odpověz mi brzy a napiš mi adresu na Ditrichovy, abych jim mohla psát, ano?! Srdečně Tě zdraví a líbá dnes šťastná Fanoušova Danuše.

V Hodoníně 1. června 1907.

Jednalo se o další životní osudy Heleny Ditrichové, pozdější mé tety. V té době měla před sebou ještě poslední rok jestřabské školy. Bída s nouzí si zřejmě podávaly ruce v doškové chaloupce a hledaly se tedy proto všechny možnosti, aby hladových krků u stolu bylo co nejméně.

Ale ty hladové krky potřebovaly také ještě obléct, about. Mařenka Kocinová asi Bohdaně její záměr rozmlouvala, jak vyplývá z dopisu následujícího. Dana však stála na svém, i když se její krásné předsevzetí pomoci Ditrichovým dětem nikdy neuskutečnilo...

Drahá moje Mařenko!

Ty již jistě čekáš nedočkavě na můj dopis a já nemohla dosud psát. Od svého plánu ani v nejmenším neustupuji. Již vidím celou naši domácnost v budoucnu a zdá se mi, že se mi pak ani z toho koutečka nebude chtít odejít. Jak teď budu mít nejbližší volnou chvíli, budu psát Ditrichovým. Mám jen strach, aby oni svým záparem mi neudělali kříž přes všechny mé rozpočty. Mařenko, napiš jim i Ty, aby mi ji sem dali, ano?

Co Ti napadá, Mařenko, že mi píšeš, nebudu-li mít nepříjemnosti doma? Což nejsou naši tak přístupnými, aby vše dobře chápali? Což nemají ani rádi ty, které já? A konečně nejsem dost starou a samostatnou, abych mohla jednat sama? V neděli, nebude-li ošklivo, pojedu do Podivína, tam chci Bož. to říci a pak Ti napíši. Již předem mohu Tě ubezpečiti o obsahu dopisu. O podrobnostech si dopíšeme ještě, vždyť do té doby jsou 3 měsíce ještě.

Mařenko, jen Ty nebuď smutná, nepřemýšlej tak o každé maličkosti. Co máš jakýs strach před nevděčností. Já nepočítám na vděk nikde, tak ani tu nebudu. A vždyť nevím ještě, bude-li to opravdu k dobru Helenčinu. Že chci, že myslím udělati to nejlepší, neznamená ještě, že to také tak pro ni bude. Co bude v mé moci, to udělám ráda, tak ráda jako pro své. Vždyť Fanouš měl je rád! Já budu aspoň něčemu žít - pro mne to bude největší dobro - najdu aspoň drobtý života, když celý je mi vzat.

Mařenko, mnoho a mnoho bych chtěla psát, ale čas kvaří a škola volá - Tož pá! Piš brzy a jen potěšitelné zprávy Tvé vzpomínající Danuši.

V Hodoníně 14. června 1907.

Dopis, který je však bohužel bez začátku, byl napsán až následujícího roku 1908. Místo není rovněž uvedeno. První část dopisu si můžeme jenom zrekonstruovat... Život plynul, od Františkovy smrti uplynuly skoro 3 roky. Roky však ubíhaly i Bohdaně Krapkové. V té době jí mohlo být - znám její data narození - zhruba 25 roků, možná o něco více. Jízva se pomalu zacelovala, i když zůstal šrám. Do Bohdany se pravděpodobně zamiloval někdo, kdo jí nebyl lhostejný. Ona však kolísala mezi možnostmi vrátit se k životu, nebo z piety k bývalému snoubenci se vzdát světa. Nejistíme,

zda ten, který k ní zahořel láskou, chtěl skutečně obětovat svůj život, nebo zda to bylo jen gesto, které mělo poděsit již tak dlouho trýzněnou Bohdaninu duši...

... jako mrtvola --- Pak mi řekl, že jistě jedním správně, prosil za prominutí, že mne rozčílil - plakali jsme oba - ale přísahal mi při památce Fanoušově, že nikdy, ani myšlenkou se proti mně neprohřeší, že vždycky i teď zůstane mým, byť i já nemohu - a to že bude celý jeho život. Pak jsme šli přes 1/2 hodiny beze slova - Mne jeden hlas volal k Fanoušovi a druhý sem - bylo mi nevypsitelně - v hlavě tlouklo, srdce usedalo a tak se svíralo a já měla ještě dělati hrdinu - nešlo to - propukla jsem v pláč a zdálo se mi, že musím zemřít v tu chvíli. Klesl mi k nohám, prosil, abych zapoměla na vše, naříkal nad mnou, že zas tolik musím trpět. Jak jsme došli domů, to nevím. Jeho chvějící se tělo mi dokazovalo, co on trpí - - - V noci jsem zase nespala, psala jsem jemu. Psala jsem mu vše věrně, nezatajila jsem mu ani své boje. Ráno dopis jsem poslala, aniž bych tušila, že dopis je spasitelem - - -

On po probdělé noci v zoufalství vyšel ze světnice, by již nikdy nespátl nikoho - v kapse měl jed, šel do zahrady, kde chtěl udělati konec mému utrpení. Na chodbě narazil na děvče, jež ale v hrozných myšlenkách přehlédla. Děvče šlo k němu a dopis odevzdalo. On byl zachráněn. Plakal a smál se pak, že maminka jeho myslela, že blázní. Poznal z mých slov, že nikdy mi není odporným, že s ním cítím, že si ho vážím a proto již chtěl žít. Když mi to řekl, co chtěl udělati, poznala jsem velkou sílu citu tak dlouho tajeného a cítila jsem, že i já ho mám ráda. Zdálo se mi to hrozným proviněním na F., já se svého přiznání lekala a pro něho přece jsem též cizí nebyla. - - Mařenko, dnem i nocí jsem bděla, Fanouš byl ze strany jedné a Slavouš z druhé. Doma měli již též o můj rozum obavy - konečně zvítězil cit, zvítězil soucit. Fanouš je mi stále tím, čím dřív, Slavouš ho má také rád a moc si ho váží. Chce býti ve všem a vždy Fanoušovi roven, má mne tak rád jako Fanouš. Celá jeho rodina mi děkuje, že jsem ho zachránila - - -

Časem vstoupí mi na mysl myšlenka, že jsem nejednala správně - a to bolí tak hrozně, že bych věru v té chvíli dovedla se zabít. Ale Mařenko, bylo by mi volněji, kdyby byl Slavouš k vůli mne se zabil?! Mařenko, proč jsem jen to všecko musela prožít já, která jsem se všemu tolik vyhýbala? - - -

Teď se spolu chystáme někdy si vyjít ke hrobu Fanoušovu. Velmi často vidím je v noci oba, cit pro oba je stejně velký - já zabíjím se, abych ušetřila oba většího ještě bolu - - -

Mařenko, teď víš aspoň část všeho, všechno nedovedu napsat. Posuď mne, odsuď mne, jen prosím Tě, nemlč! Napiš mi brzo, abych viděla, že se na mne nehněváš a napiš mi upřímně své mínění. Pošli pak, prosím, uznáš-li za dobré, toto psaní do Předklášteří, aby i oni se na mne nehněvali. Mařenko, Vaši Danu to tolik bolí, když má si myslet, že se na ni hněváte a teď si to myslet musí.

Vždyť tak, jak měla jsem Vás všechny ráda dřív, budu Vás mít stále.

Mařenko! Piš brzy Tvé toužně odpověď čekající Danuši.
24. března 1908.

Těžko mohu komentovat nějak jinak následující dopis, než bylo řečeno dříve. Život se skutečně nedá zastavit a jen vzpomínky na to, co snad kdysi bylo, ty nám pro život ztěžít mohou postačit. Na ty, které jsme měli sebevíce rádi, kteří odešli tam, odkud již není návratu, můžeme již jen vzpomínat, uchovat si k nim úctu, mohou již jen žít v našich srdcích. Jako křesťané si musíme uvědomit onu úžasnou pravdu, ve kterou věříme, že se s nimi nakonec také jednou shledáme... Pravdou je, že si Bohdana na odpověď musela počkat téměř jeden celý rok:

Drahá Mařenko má!

Promiň mi laskavě, že tak dlouho jsem nepsala, ač psát jsem slíbila. Není věru ve světě nic potěšitelného. Duše moje chví se stále před těmi hrůzami, které nás čekají. Pak byla jsem a dosud jsem churava, tak že mi musel lékař dát dovolenou do konce roku. Sám mi ale hned řekl, že nemyslí, že bych se i přes prázdniny zotavila, je prý celý organismus tak otřesen a zeslaben, že zotavení úplně bude trvat velice dlouho. Mařenko, já prožila moc. A též aspoň z jedné strany mohla bych mít jistotu a klid, ale tam zase hrozí válka - - -

Mařenko moje dobré, Ty víš, Ty cítíš se mnou, víš - - Ale já píši a vzpomínám, že Ty máš zítra svátek. Kéž mohu za Tebou na skok se podívat a s Tebou si pohovořit! Mařenko, Ty víš, čím je moje srdce plno při vzpomínce na Tebe! Kéž můžeš zapomenouti těch smutných dnů minulých a kéž můžeš býti kladna, šťastna a spokojena po celý Tvůj život!! Kéž to jarní slunko se svým teplým polibkem přinese Ti i polibek štěstí! Tak často vzpomínám, jak sedávaly jsme a chodily spolu po Kolišti, jak jsme si rozuměly, jak cítily jsme jedna s druhou. Mařenko, je tomu již dávno a mnoho se změnilo, ale já pevně věřím, že zas by nám bylo spolu pěkně a zase bychom spolu cítily tak jak dříve - - - Tvé poslední psa-

níčko jsem čítala denně, tolik jsem s Tebou cítila bol nad maminčinou nemocí, zvláště když jsi ke všemu měla ještě bol z nedorozumnění. Nesmím ani nyní ještě si představititu světnici s uzavřeným vzduchem, v níž mi bývalo tak krásně, nejkrásněji ale i nejhrozněji. Mařenko má!!! A Ty jsi tam zase prožívala smutné okamžiky, víš. Och, proč, jen proč, je jednomu člověku udělem toliké utrpení a druhému jen slast a veselí!! Mařenko, maminka se na mne hněvá, že mluvím se Slávou?! Kdybych jí mohla vše říci, kdyby slyšela ho mluvit a vzpomínati na Fanouše, věru že by mi nezazlívala. Vždyť já tolik protrpěla dříve než jsem si svůj cit přiznala. O Fanoušovi se mi často snívá, myslím na něj stále, se Slávou čítávám jeho dopisy, v nichž celá dobré jeho duše se zrcadlí - nemohu vše vypsati - - -

Mařenko, já snad svými vzpomínkami Tě rozčiluji, ale to nechci - - - Děkuji Ti tisíckrát za gratulaci a přijmi ještě jednou srdečné blahopřání od Tvé na brzkou odpověď se těšící Danky.
24.3.1909.

P.S. Neoplácej mi dlouhé mlčení a piš brzy a hodně!
Prosím moc.

S největší pravděpodobností putoval ještě nějaký dopis od Mařenky Kocinové k Bohdaně Krapkové, nebo do její rodiny. Ale to bylo již asi příliš formální a ze slušnosti. Následuje v řadě poslední dopis Mařence Kocinové - ale ten již psala sestra Bohdany - Božena:

Milá slečno Mařenko!

Navrhla jsem Vám, abyste k nám přijela, abychom si o všem pověděti mohly. Vidím, že slova dopisu připouští všelijaký výklad a možné nedorozumnění. Jsme rozrušeny, píše se kusovitě a na Vás duši jemně citlivou doléhá to jinak, než mám v úmyslu. Dostala byste snad tolik dovolené, abyste sem třeba v neděli odpoledne mohla zajet a v pondělí ráno odtud. Obětovaly bychom na to kus této noci, abyste Vy i milá paní Kocinová klidně býti mohly. Danuščina historie je spleť, dost nepochopitelná a pak jsou jiné a jiné věci, o nichž bych s Vámi mluvit chtěla. Vy máte ovšem nyní v první řadě starost o pí matku, ale kdybyste jen trochu mohla, přijďte za mnou. Řeknete, že mohu přijet já. Ovšem, ale moje zdraví je tak chatrné, že každou cestičku odstonu. Nynější cestu na pohřeb také těžce odstonávám.

O památky po p. Kocinovi starosti nemějte. Ty jsou v uctivé památce v rukou sestřiček, které je znaly a ctily jako Danuška. I Slávek velice šetrně měl se ke každé drobnůstce. Zaslzela byste dojata, kdybyste to byla viděla.

Napište mi, kdy byste přijeti mohla včas, abych já
Vám zas ještě napsati mohla, že Vás čekám. Na Vš. Sváté,
dožijem-li, ráda by maminka jela ku hrobu. Já budu muset
zůstat doma. Neviděly bychom se zas.

A buďte klidná, Mařenko, ke všemu, co se stane. Po-
myslete: co Bůh činí, dobře činí, jako i Vaše
Božena Krapková.
4.10.1911.

A tím skončil navždy náš příběh "Romea a Julie". Boh-
dana Krapková zemřela téhož roku pravděpodobně na rakovinu
žaludku. A tak se konečně sešla se svým drahým Fanoušem,
ořes všechna úskalí života a nabídky člověka, kterého si
také zamilovala, ale se kterým nakonec svůj život přece je-
nom nespojila. Tak jsem to aspoň slyšel z vyprávění těch,
kteří byli tak říkajíc skoro "při tom". Bohdana zůstala

věrná své první
veliké lásce, bý-
valému kolegovi
Františku Kocino-
vi - až za hrob.
Znovu se v duchu
omlouvám oběma,
věřím že mi pro-
minou, snad mi ně-
kde "tam nahoře"
promine i moje pra-
teta Mařenka Koci-
nová, že jsem vám
po téměř devadesá-
ti lety odhalil je-
jich tak střežená
tajemství...
Odpočívejte v po-
koji, tak zkouše-
ná srdce!

Vy máte ovšem nyní v prouze radě
starost o pi. matku, ale kdybyte jen
hoctou mohla, přijedte za mnou.
Rádujte, se mnou přijet, já. Ovšem, ale
může zdraví je také chabí, se každou
celistvou odstavem. Můj pi. netu na pi.
hrob také třeba odstavem.
Opamátky po p. Kocinovi starosti se
může. Ty jsou v uctivé památce o mi-
stou sestřičce, které je malý a chvilý ja-
ko. Domnívám se, že starost volice sehná
můl se ke každé drobnosti. Každou
lá byte dojata, kdybyte to byla vidi-
la.
Napište mi, kdy byste přijet mohla
zas, abych já Vám zas ještě napsati
mohla, se Vás čekám. Na Vš. Sváté, do-
žijem-li, ráda by maminka jela ku
hrobu. Já budu muset zůstat doma.
Neviděly bychom se zas.
A buďte klidná, Mařenko, ke všemu, co se
stane. Pomyslete: co Bůh činí, dobře činí,
jako i Vaše
Božena Krapková
4.10.1911.

Obr.170: Část dopisu Boženy Krapkové
/sestry Bohdany/

Velečná Hečna

Fr. Danuška Krapková

Hroznového

Obr.171: Jediná obálka psaná Františkem Kocinou
své snoubence do Hroznové Lhoty. Zacho-
vala se jen díky tomu, že se nepovedla

Uctěné slečně

M. Marii Kocinové

u pi. baronky d' Elvertové

v

Brně
Františka Josefa tía
Schmerlig-Hof

Obr.172: Jedna z dopisních obálek, které psal
František Kocina své sestře Mařence

IX. ... A ŽIVOT ŠEL DÁL ...

Už asi nikdy a nikde nezjistím, jak se skutečně odvíjel život Mařenky Kocinové když odešla z domova sloužit do Brna. Z té doby se nezachoval žádný písemný doklad, ze kterého by bylo možné zrekonstruovat její životní dráhu. První doklad je z roku 1903 - 1904, kdy pracovala u nějakého Dr. Putckera, uváděného ve vile "Engel" v Pisárkách a posléze na Velkém náměstí č. 28 /dnešní náměstí Svobody/. Po uvedeném roce již byla u baronky d'Elvertové, která měla dům na třídě Františka Josefa, jinak uváděný jako Schmerling Hoff /dnešní Francouzská ulice/. V domácnosti baronky začala jako pomocnice v kuchyni a během několika let již byla kuchařkou a v brněnské češtině nazývaná kechynkou /die Köchin = kuchařka/. Již tato funkce byla zřejmě sama o sobě natolik čestná "pro obyčejný lid", že dostávala mnoho dopisů a pohledů od známých, spolupracovníků i příbuzných, kde se to hemžilo "velectěnými slečnami", "spanilomyslnými slečnami", či také "Wohlgeborene Fräulein" - i když je to nutné brát jako spíš běžné společenské oslovení v té době. Baron Heinrich d'Elvert byl německým politikem a brněnským poslancem, který prosazoval na Moravě německou politiku. Byl synem barona Christiana d'Elverta /1803 - 1896/, který byl v Brně vrchním finančním radou, redaktorem, publicistou a historikem. V létech 1861 až 1864 a 1870 až 1876 byl brněnským starostou.

Mnohé ze života Mařenky Kocinové jsme mohli pochopit z dopisů, uváděných v minulé kapitole. Služba nikdy nebyla lehká, každý zlaťák musel být poctivě odpracován, zardarmo nikdo nic nezískal. A pakliže se postupem času vypracovala do jakéhosi postavení, bylo jen a jen výsledkem tvrdé a nekonečné práce. Pokud odjížděla se svojí paní, resp. s celým jejím domem do Tyrol, do Itálie či jinnam, tak ani tam ji nečekala jen dovolená a sladká zahál-

ka - ale znovu práce, protože tehdy se obvykle stěhovala celá domácnost - či lépe řečeno "celý dům". A mít na starosti spokojený žaludek toho "celého domu" jak v Brně tak na dovolené v cizině, jistě nebylo hračkou. Navíc pak nekonečné recepce, čaje o páté a různé domácí společenské události - a kechynka musela být vždy pohotově k dispozici, vše muselo jaksepatří klapat, i když měla k ruce celý štáb spolupracovníků a spolupracovnic. Když se podíváme na fotografii paní baronky /obr. 163/, byla to jistě velmi náročná a přísná paní se svými panskými rozměry. O tom mi vlastně rozprávěla kdysi sama Mařenka Kocinová, má prateceta, když jsem u ní občas trávil některé dny volna...

Zdá se, že jsme jaksi pozapomněli na Ditrichovu rodinu v Jestřabí /Blahoňově?/. Po dlouhé době opět zaklepala na okno chaloupky smrt. Bylo to ve středu 10. srpna 1904, kdy vydechl naposled můj praděd Jan Ditrich, výměnkář. V příslušné matrice je pak záznam:

Kuř. Jestřabí:

10/12. srpna 1904 - Jan Ditrich, ženatý výměnkář v Jestřabí čp. 33, nar. 8. 8. 1833 /!/. Příčina: sešlost věkem. Zaopatřoval Eduard Opálka, farář, pochoval jmenovaný...

Za datem narození jsem udělal výkřičník. Kdybychom si nalistovali str. 143 zjistíme, že správné datum je 14. 1. 1833. Dožil se tedy 71 a půl roku, více než jeho otec Wenzel. Jeho žena Terezie se tedy stala v 67 letech vdovou. V té době bylo jeho vnukovi Františku Josefovi 12 roků a víme, že po absolvování pěti ročníků obecné školy v Jestřabí odešel na měšťanskou školu do Tišnova a přes týden bydlel u svých prarodičů v Předklášteří. U "klášterského dědóška" jak se říkalo. To druhorozená Helena si blahoňovského dědóška užila více. V té době bylo skoro již desetiletá, ale již dávno předtím dostávala krejcar a utíkala do Jestřabí pro paklíček tabáku, aby dědóškovi nevyhasla fajfka. Neustále ji držel mezi zbytky zubů, spíš jen rty, na konci náústku tzv. mundštyku navlečenou gumičku z pивní láhve,

Republika Československá
Okresní politická správa

Tisnov

Biskupství

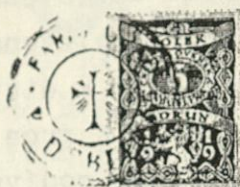
Děkanství

Fara

Brno 1993

Kuřim

Deblín

Úmrtní list.

Ze zdejší matriky zemřelých Tom. VII. pag. 1 se tímto úředně dokazuje, že léta Páně:

jeden tisíc devět set čtyři (1904)

dne 10. srpna zde v Jestrábi Kuř.

v domě číslo 23 zemřel a dne 12. srpna od

Eduarda Opálky podle římsko-katolického obřadu pochován byl :

Křestné a rodinné jméno, pak stav a bydliště zemřelého	Náboženství	Stáří	Nemoc aneb způsob smrti
		kolik roků, měsíců a dní?	
Ditrich Jan, ženatý, by m. č. 23 v Jestrábi Kuř.	řím.-katol.	71 let Naroz. 8/8. 1833	Sešlost věkem

Důkazem toho budiž můj vlastnoruční podpis a pečť úřední.

Dáno v Tisnově dne 12. srpna 1927

na opátku

Občanská úřadna v Brně. — Č. 169.

Obr. 173: Úmrtní list Jana Ditricha

aby fajfka lépe držela. Dědóšek neměl rád, když mu vyhasla. Kudy chodil, tudy se prý za ním táhl oblak štiplavého čmoudu, občas fajfku vyklepal kamkoliv a kdekoliv zrovna byl, třeba do dřevěných hoblovaček ve veršatu svého syna. Všichni se divili - a to ještě i po létech, že vlastně chaloupka nikdy nechytla. Tak tedy Helenka běhávala dost často přes kopeček, tzv. cestičkou "přes Prskadla" k Ignáci Melicharovi, který si posléze nechal říkat Hynek. Znělo to v té době nějak moderněji. Od cesty dostávala obvykle cukrle, pro které pan Melichar sáhnul do skleněné nádoby. Takové "pozornosti" bývaly vcelku obvyklé, byla to vlastně jakási obchodní politika. Dědóškova fajfka bývala dobrého půl metru dlouhá a když šel, tak se mu v ústech pohybovala jako kyvadlo starých hodin, které visely hned vedle dveří a chrchlavě ohlašovaly každou půli a celou hodinu. Chodíval v dlouhé modré zástěře s laclem a pokud mohl, aspoň trochu pomáhal svému synu Františkovi s řemeslem. Bábička Terezie, rozená Hejlová, pomáhala své snaze Fánynce z kovárny pokud prý zrovna měla dobrou náladu, bývala prý dost vrtošivá. Byla tedy Fánynce nejen tchyní, ale i pratetou, neboť ona a matka Františka Tobiáše Kociny, nevlastního otce své snachy, byly sestry. Je to poněkud zamotané?

Výměnkáři Ditrichovi obývali maličkou světničku pod doškovou střechou chaloupky, s dvěma malinkými okny. Vybavení? Postel, skříň, malý stolek a nízká lavice. Na tzv. futře dveří háky, na které si výměnkář věšel čepici a denní oblečení. V koutku ještě dřevěná polička na nádobí či nejnnutnější potraviny. A na sporáček nesmíme zapomenout, byl malý, železný, topívalo se v něm dřevem nasbíraným v lese, nebo smrkovými či borovými šiškami...

Tak tedy výměnkář - dědóšek - již nežil, a děti Ditrichovy mu jen v neděli, kdy se účastnily mše svaté v Deblíně, zanesly na hrob kytičku nasbíranou na loukách ve Žlebě či panském lese. Následujícího roku 2. dubna 1905 se narodila dcera Růženka - jak uvedeno již na str. 221.

Obr.174: Jestřabská škola v r.1905-1907 /ozn.1 = Helena Ditrichová,
ozn.2 = Marie Ditrichová

Druhorozená Helena ukončila povinnou školní docházku jestřabské školy 1.12.1908. Pokud byste si vzpomněli na datum jejího narození... ano, tehdy se chodilo do školy jen do dovršení věku 14 let, bez ohledu na školní rok. Podívejme se na její propouštěcí vysvědčení /obr.175/, ale ještě si prohlédneme fotografii jestřabských školáků /obr.174/, kde

jsou označeny Helena i její sestra Marie, která navštěvovala zatím první třídu. Fotografie je někdy z let 1905 - 1907, nechybí samozřejmě pan řídící školy Jan V.Jurnečka, učitel snad jménem František Šlesinger a industriální učitelka /ručních prací/ Helena Čížková. Ještě po tolika desetiletích se dají poznat mnohé další děti - a to podle charakteristiky podob, které si zachovali jejich potomci. Takže můžeme určit, která je Praskačova, Syslova, Balabánova Cilena, Petr Daniel, Frantík Čech, Petr Mašek mladší bratr Toninky Šubertové, Balabán, Frantík Staněk a další. Po ukončení školy zůstala Helenka několik roků ještě doma, aby pomohla své mamince s péčí o mladší sestřičku Růženku. Víme z minulé kapitoly, že se jednalo také o její budoucnost mezi Bohdanou Krapkovou a Mařenkou Kocinovou, plánovaly, že by Helenka měla pokračovat ve výuce ve Vesně, což byla škola pro ženská povolání. Ale také víme, že k vlastní realizaci nikdy již nedošlo...

Vdova Terezie Ditrichová se nehodlala smířit se svým vdovským údělem. V čp.1 na Blahoňově žil v té době již také ovdovělý Jan Burian, který byl sice o sedm roků mladší, ale přesto v sobě zřejmě došli zalíbení, takže ke stáru spojili svoje životy i přes velké nepochopení svých dětí, jak ze strany nevěsty, tak ze strany ženichovy; "podívejte se na starý blázne..." říkali si příbuzní, a nejen oni. Tuto událost nám přibližuje matriční zápis:

Blahoňov:

Dne 21.srpna 1907 byli oddáni: Burian Jan, vdovec a výměnkář z Blahoňova čp.1, manželský syn Jana Buriana, rolníka v Březce a matky Františky rozené Hajátkové, oba katolíci, narozený dne 21.8.1845, s Ditrichovou Terezií, výměnkářkou a vdovou po + 10.8.1904 Janu Ditrichovi, domkaři v Kuř.Jestřabí, manželskou dcerou Josefa Hejla, rolnického výměnkáře v Pejškově a matky Marie rozené Maškové, oba katolíci a již zemřelí, narozenou 2.10.1837, věk 70 let. Oddával: P.Ed.

Země: Morava. *Tišnov*
Školní okres: *Tišnov*

Číslo: *3*
Školní rok: *1908/9*

Vysvědčení propouštěcí.

Ditrichová Helena, narozená dne *1. prosince 1894*
v *Jestřabí Kví* na *Moravě*, náboženství *katolického*
chodila do školy obecné od *1. září 1900* do *1. prosince 1908*,
naposled jsouc žákyní *druhé* třídy *druhého* oddělení skupiny
dvou třídní veřejné smíšené školy obecné v *Jestřabí Kví*,
i dostává při svém propuštění z povinnosti školní známky následující:

Mravy: *chvalitebné*
Pilnost: *vytrvalá*

Prospěch v jednotlivých předmětech učebných:

v náboženství	<i>velmi dobrý</i>
ve čtení	<i>velmi dobrý</i>
v psaní	<i>velmi dobrý</i>
v jazyku vyučovacím	<i>velmi dobrý</i>
v počtech a měřickém tvaroznalství	<i>velmi dobrý</i>
v přírodovědě	v přírodopise <i>velmi dobrý</i>
	v přírodopyle <i>velmi dobrý</i>
v zeměpise a dějepise	<i>velmi dobrý</i>
v kreslení	<i>dobry</i>
ve zpěvu	<i>dobry</i>
v ženských ručních pracích	<i>velmi dobrý</i>
v předmětech nepovinných	v jazyku německém (druhém jazyku zemském)
	v tělocviku

Vnější úprava prací písemných: *velmi úhledná*

Žákyně tato vyhověla požadavkům říšského zákona o školách obecných i propouští se proto tímto vysvědčením ze školy.

Správa veřejné *obecní* školy obecné v *Jestřabí Kví*,
dne *1. prosince 1908*.

Jan V. Jureškal
správce školy.

E. V. Jureškal
ředitel.

Helena Tišková
místní učitelka.

Školní ústředí: Ant. Vostáň, knihař v Tišnově. Tiskem Aluina Šafka ve Velkém Meziříčí, Ch.

Obr. 175: Propouštěcí vysvědčení Heleny Ditrichové

Opálka, farář. Svědkové: Josef Hejl, výměnkář z Deblína a Josef Babák, výměnkář v Blahoňově, oba katolíci.

Dlužno dodat, že jmenovaného Jana Buriana bychom našli v soupisu obyvatel Jestřabí /str. 227/ vč. jeho rodinných příslušníků, na domě čp. 5. V té době již vdovec. Jeho první ženou byla Marie rozená Zelinková, dcera Františka Zelinky, pololáníka v Nové Vsi a jeho ženy Marie, rozené Musilové z Rádňovsi. Měli spolu Aloise a Josefa, kteří se narodili 8. 8. 1876 /dvojčata/, ale Josef brzy zemřel. Další chlapec byl rovněž Josef - * 14. 8. 1878, ale také již 9. 9. 1878 umírá. Alois se později přiznal na Blahoňov, když si vzal Adalbertu Babákovou a hospodařili na čp. 1. Manželství Jana Buriana s Terezií však nemělo dlouhého trvání. Nejdříve bydleli v Jestřabí u Nehybů, kde měli pronajatu světničku, ale po krátké době se každý vrátili zpět "ke svobodnému stavu" a do míst, kde žili před svou snad skutečně unáhlenou a nerozvážnou svatbou. Jan Burian na Blahoňov čp. 1 a Terezie již také Burianová na čp. 33, ač jen o 200 metrů dále, přesto v Jestřabí. Abych se nemusel k tomuto "manželství" dále již vracet, Terezie zemřela na sešlost věkem 29. 1. 1923 a 31. ledna byla pochována na deblínském hřbitově. Dožila se tedy 86 let. Její druhý manžel Jan Burian ji následoval 29. 8. 1930 ve věku 85 roků. Vypráví se, že byl dlouhá léta nemocen po úraze, který si způsobil pádem s patra, kam chodil tajně vybírat svému synovi, hospodáři Aloisovi, vejce právně snesená, aby měl dostatečný příjem pro svůj zlovyk. Propadl totiž alkoholu. Jejich manželství bylo jen velmi krátká a prý nešťastná episodka, ale přesto se obě rodiny k sobě hlásily, jako "do jisté míry příbuzné"...

Františce a Františkovi Ditrichovým se po 18 letech manželství, kdy matce bylo 41 roků /rovněž tak otci/, starším dětem 17 roků /František Josef/, 15 roků /Helena/, 11 roků /Marie/ a 4 roky /Růženka/, narodil opět syn, o kterém se předpokládalo, že zdědí rodný dům. Narodil

Herzlichen
Glückwunsch
zum Namensstage

Herzlichen Glückwunsch zum Namensstage
Frau Maria Kocina
in Brünn
Franz Josefstrasse 47
Pfeifferlinghof.

Fräulein
Maria Kocina
bei Frau Baronin d. Elbert
in Brünn
Franz Josefstrasse 47
Pfeifferlinghof.

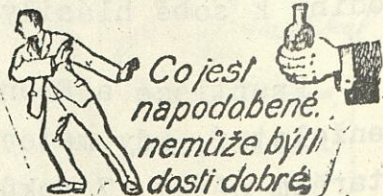
Obr. 176: Z korespondence Mařenky Kocinové - 1 / a dobová reklama /

Pravé a nepravé.

Tohle jest pravý
Fellerův fluid se
značkou
„ELSAFLUID“
ze Stubiце, vidě-
me jméno „Feller“
na láhvi. Tak jest
dobrý a pravý.

Ono tam jest
padělek, jmenuje
se ovšem také
fluid, není to
však Fellerův
fluid se značkou
„ELSAFLUID“,
tedy pryč s tím.

Oprávdový, již mnoho let v celém světě známý, výborně účinkující Fellerův fluid se zn. „ELSAFLUID“ vyrábí se jen u dvorního lékárníka E. V. FELLERA ve Stubiце, č. 284 (Chorvatsko, odkud se může po 12 malých neb 6 dvojitých neb 2 speciálních láhvích za 5 K vyplacených dostati.

Erdečně
přání.

Mařenka Kocinová
v Brně
Františka-Josefa tr. 3
„Schmerling Hof“

Mařenka Kocinová

v Brně

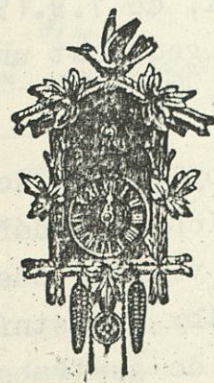
Františka-Josefa tr. 3

„Schmerling Hof“

Obr. 177: Z korespondence Mařenky Kocinové - 2 / a dobová reklama /

Hodiny s kukačkou: K 850!

Čís. 4453 krásná ře-
zaná kukačka s pláštěm,
kukátkem a šelcem
a ručičkami, s hodinovým a plá-
hodinovým voláním, 81 cm. vy-
soká, úplně s 2 slatovými pobronz-
ovanými závažky tvaru jedlových
šišek, přesná a přesná la stroj
K 850. — Čís. 4419. Kulaté ho-
diny kuchařské, 8 dní jdoucí
la jakosti, 80 cm. průměr, K 850.
— Čís. 4404. Tyto, 18 cm. v pře-
měru K 3. — Za každé hodiny
3letá písemná záruka. — Vyněma
dovolena, neobnos zpět. — Zaslá-
na dohledu, nebo proti zaslá-
obnosu předem První ověření na
hodiny HANUS KONRAD
a k. dvor. dodav., Most č. 81
(Čechy). — Hlavní ceník a více
jak 3000 vyobrazení zdarma a Franko.

Velké úspory

došlo se při používání těchto stříhačů strojů, na které a vony
zhotovených z prima souhlasné oceli, které jsou co nejjemnější
poměrně a nedostateč-
ně praktické. — Č. 9150.
In. Jakosti, s 2 vysnova-
cími hřebci, stříhá přes 2
zuby, délka stříhač bez hře-
bce 3 mm. se slabým vy-
snovačím hřebcem 1 mm.
se silným vysnovačím hře-
bce 10 mm. Stříhač stříhá i
plochy 19 zubů 19/2 cm. kus
a náhradním přem. a návodem k použití, tak se každý, i nevy-
čený může ihned stříhat vlasy, K 580, č. 9151. Nůžky ku stří-
hání vlasů, délka stříhač 10 mm., provedení jako u č. 9150, jen
poměrně menší, bez vysnovačích hřebců, K 5. — Č. 9154. Dobry
strojek ku stříhání vlasů a otevřeným přem. nůžky, K 480.
Č. 9155. Nůžky na vlasy bez vysnovačích hřebců, délka stříhač
1 mm., úplný K 450.

Č. a k. dvorní dodavatel HANUS KONRAD, zaslátelský dům
v MOSTE č. 81 (Čechy). — Bohatě ilustrovaný hlavní katalog s vy-
jak 3000 vyobrazení na požádání každému zdarma a vyplacené.

se 5.dubna 1909 a 7.téhož měsíce byl panem farářem Eduardem Opálkou pokřtěn jménem Jaroslav. Na svět ho přivedla porodní bába Marie Mašková z čp.36 v Jestřabí, zvané "kmotřenka", kmotry při křtu byli Tomáš Urbánek z Katova a Jan Marek. Jaroslavovi však nebylo dopřáno, aby nějak zasáhl do osudů rodiny Ditrichovy...

František Josef Ditrich po studiích na měšťanské škole vyučil u svého otce stolařem a ještě před první světovou válkou narukoval k c.k.dragounům. Helena odešla z domova do služby zřejmě v době, kdy mladší Marie ukončila školní docházku. Dokladuje nám to tzv. Dienstbotenbuch - knížka čelední, která jí byla vydaná jestřabským starostou Janem Knoflíčkem 16.1.1912. Tato knížka, doklad, byla průkazem všech sloužících, byly zde zapsány jednotlivé nástupy, ukončení a zaměstnavatel, tedy záznamy, které jsou v současnosti prováděny do občanských průkazů /obr.178/. První svoje služební místo nastoupila Helena 8.2.1912 u nějakého pana Veselého, Šmerlingova č.37 v Brně, ale pobyla zde jen do 1.května stejného roku s pracovním posudkem, že "sloužila vždy ochotně, věrně a poctivě k úplné spokojenosti, zdravá byla propuštěná..." a potvrzeno k.k.Polizeidirektion in Brünn téhož dne. Již 17.5. stejného roku pracovala u "Herr Ottokar Kofranek, Pestalozzig Nr.48" a to do 4.2.1913 se záznamem: "Sloužila u mne až do dnešního dne k úplné spokojenosti a byla na vlastní vyžádání zdravá ze služby propuštěna...". Zřejmě několik měsíců zůstala doma, snad pro žňové práce, do domácnosti Franze Weihsmanna, Beischlagegasse Nr.18 nastoupila až 16.9.1913. V této službě pobyla skoro rok, do 7.9.1914 a propuštěna se zápisem: "Hat bei mir treu gedient und wurde gesund entlassen. Sophia Weihsmann..."⁽⁴¹⁾

V následujícím mezidobí byla opět doma a pomáhala rodičům a příležitostně v místních hospodářstvích. František Josef z presenční služby hned vlastně zůstal ve vypuknuvší válce, Marie odešla do služby k místním sedlákům, Růženka od 16.zář 1911 chodila do jestřabské obecné školy,

Dienstbotenbuch
Infolge der Dienstboten-Ordnung für die Markgrafschaft Mähren vom 2. Mai 1886.

Knížka čelední
diefäden čeledního pro markrabství Moravské daného dne 2. května 1886.

auf Grundlage
na základě *Domo*

ausgefertigt am
vydaná dne *16.1.1912*

von
Od *P. Knoflíček*

Eingetragen in das Vornamts-Register sub Nr.
zapsaná do rejstříka zápisného pod čís. *7*

17.5.1913
St. Knoflíček

Brünn

zatímco nejmladší bratříček Jaroušek capkal kolem domu a s úspěchem prý pásával husu, a posléze, kdy už se tak nebál, i "milostpaní kozu", která byla velmi umíněná a jen tak se nadala nikým manipulovat. Když si usmyslila že půjde do Chrástky, že právě tam jsou ty nejlahodnější zelené lístky a větvičky - nedonutil ji nikdo, tím méně malý Jarouš, aby se svého úmyslu vzdala. Mnohokrát prý zasahoval sám hospodář, ale ani koza se nedala - měla veliké rohy a "svou hlavu..."

Dienstbotenbuch,
enthaltend achtundvierzig mit fortlaufender Zahl versehene Blätter.

Knížka čelední,
obsahující osmačtyřicet listův po značených číslem postupným.

für
pro *Ditrichova Helena*

gebürtig aus
rodem z *Jestřabí Hus*

Gemeinde
obec *Jestřabí Hus*

Bezirk
okres *Brünn*

Kronland
země korunní *Morava*

zufühnig zur Gemeinde
příslušná k obci *Jestřabí Hus*

Bezirk
okres *Brünn*

Kronland
země korunní *Morava*

Personbeschreibung. — Popis osoby.

Geburtsjahr *r. 1894/12*

Rok, kterého se narodil *Kotelnice*

Religion *protestant*

Náboženství *Kotelnice*

Größe
Vzrost (výška těla) *1,65 m*

Geficht
Obličej *modré*

Augen
Oči *modré*

Augenbraunen
Obočí *modré*

Bruy
Brýle *ne*

Nose
Nos *normální*

Mund
Ústa *normální*

Haar
Vlasy *černé*

Bähne
Zuby *normální*

Wart
Vouse (brada) *ne*

Besondere Kennzeichen
Zvláštní známky

Handchrift des Befizers:
Vlastnoruční podpis majetníka této knížky:
Ditrichova Helena

Obr.178: Knížka čelední Heleny Ditrichové

Recina

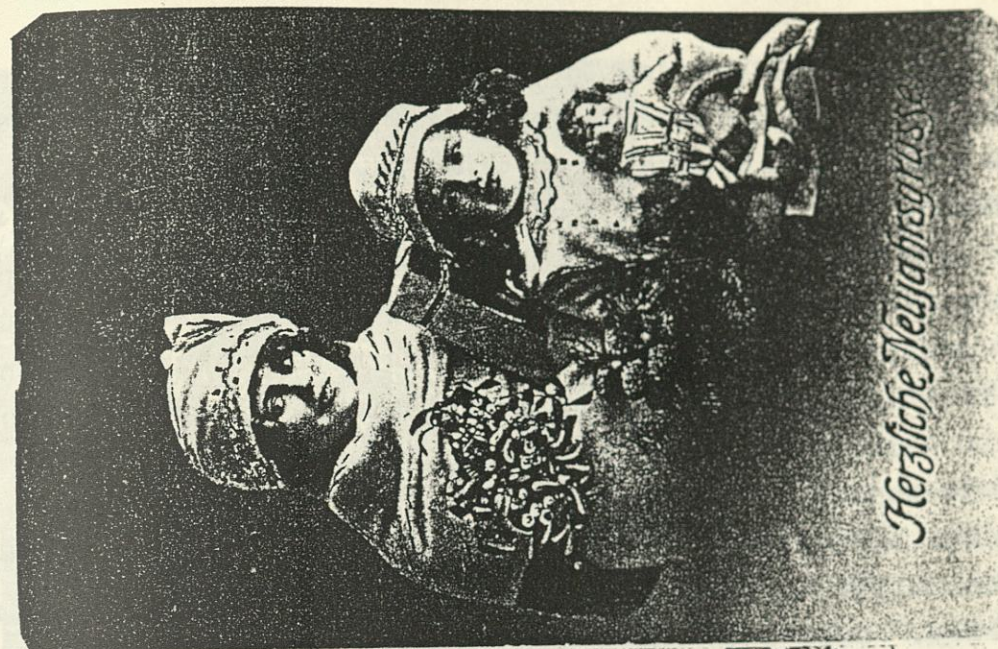
Marie Kocinova
u p. baronky d'Elstové

Prno

Smeltinger dör
III. 10th.

[illegible]

Obr.179: Z korespondence Mařenky Kocinové - 3 /a dobová reklama/

[illegible]

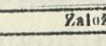
Detleva Nina
Harinka Kucmova
up. Bar. Lohmert

Frank Jos. Jr. & Co. IIIrd floor.
Brew

The 'Blaine'!
 Good 'Blaine' history &
 I hope very soon
 to purchase that train by buying
 the IV Water in Blaine to
 the river.

Obr.180: Z korespondence Mařenky Kocinové - 4 /a dobová reklama/

Založeno r. 1884.

Nejlepší, nejlevnější a
přímý nákupní pramen

housli
cltar, klarinetů, flét a
všech fankalch nástrojů,
jakot i světoznamých

harmonik
a orchestrovým laděním
a bombardovými buzy.

Všechny mechanické hudební
stroje dodává se zá-
rukou továrna na hudební nástroje a harmoniky

O. LEDERHOFFER, PRAHA III., Mostecká ul. č. 4.

Dodávatel c. a k. vojska, c. a k. svazu státních úřed-
níků, hornických i hutních hudebních sborů, ústavů atd.

Cepky zdumma. Vývoz do všech zemí!

Pendlovky s budíčkem,
č. 4482/W se 30 hodinovým přerovným strokem,
při celém hodině přibíjí, v křesle podrovná
občasně skřípí, 71 cm dlouhá, a bílý s
fernkem a budíčkovým ukazovákem

pouze Kč 12-20 pouze
č. 4485/W, tentýž elegantnější, vypraven v
temné ořech skřípí Kč 18-20. Miniaturní pen-
dlovky bez hudby Kč 8-50, 10-50, 11-50 a výše.
Jedná písnička zarážka. Za dne tří kor. Výzina
dovolená neb vrstí se pouze. Zaslá se do-
bliku první továrna hodin

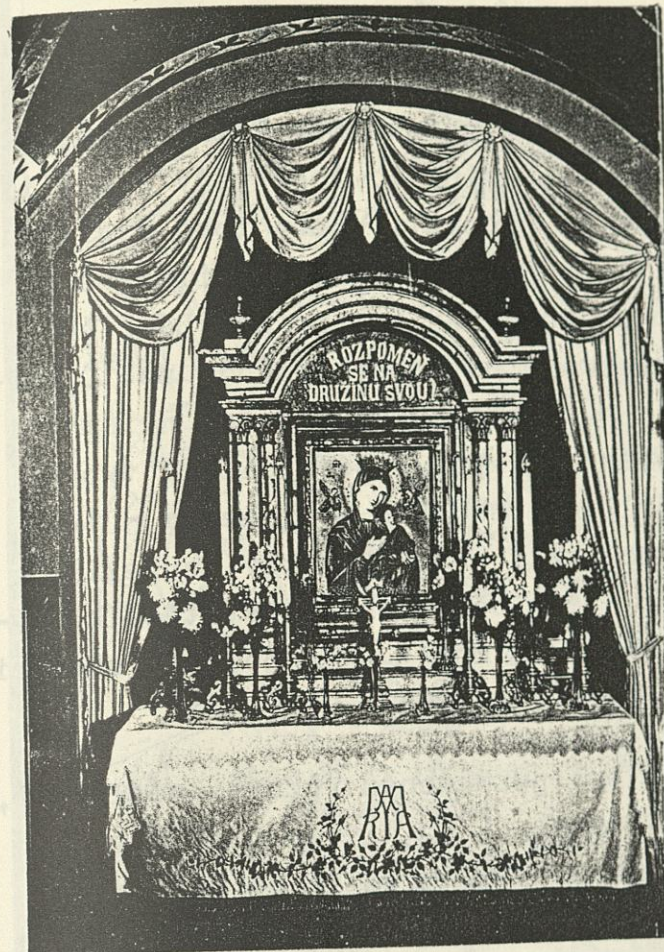
Hanus Konrad,
c. a k. dvorní zaslátel v MOSTĚ č. 81 (Čechy).

Bohaté ilustrované ceník a více tak
3000 vyobrazení! Zasláť každému zdarma
a vyplacením.

Při kostele redemptoristů u sv. Michala v Brně, zvaném jinak "u dominikánů", byla 12.2.1913 zřízena Mariánská družina žen a dívek, pod ochranou Zvěstování nejblahoslavenější Panny Marie a svaté Anny /její matky/. Do této nově zřízené družiny byla již 12.května téhož roku přijata 37letá Mařenka Kocinová. Bývalo zvykem zakládat různé družiny, spolky, sdružení, které mívaly různé ušlechtilé cíle. Podle stanov bylo posláním této družiny "spojiti nadšené ctitelky nejbl. Panny Marie, aby navzájem se povzbuzujíce, nebeskou Matku a Královnu milovaly, její pak službě se zvláštním způsobem zasvětily, v životě ctnostném a bohumilém horlivě ji následovaly a úctu její též u jiných šířily." Dále bylo povinností družiny "vésti členky ku křesťanské, jejich stavu a povolání přiměřené dokonalosti, aby po příkladě bl. Panny Marie a pod její mateřskou ochranou byly vzornými, uvědomělými a zbožnými katoličkami, a aby věrně a svědomitě plnily své povinnosti křesťanské i stavovské." Podle odst.3 pak "...družina v podstatě své je též apoštolskou co do své činnosti, mají členky její nejen samy sebe posvěcovati a zdokonalovati, ale modlitbou, slovem i příkladem mají též na jiné blahodárně působiti."

Správu družiny vedlo představenstvo s ředitelem v čele, býval to vždy kněz - redemptorista, v době založení P.František Blažek CSsR /Congregatio Sanctissime Redemptoris/, rektor koleje redemptoristů v Brně, která bývala v Dominikánské ulici č.7. Vedle ředitele to byla starostka, její dvě náměstkyně, tajemnice, dvě radní a pokladní. Potom bývaly ještě tzv. nižší úřady, jako kostelnice, pečující o družinskou kapli, její zástupkyně, knihovní a p. Funkci knihovní vykonávala Mařenka Kocinová již od roku 1915, je uváděna v ročenkách družiny. Později vykonávala funkci I.náměstkyně a instruktorky. V tomto období byla v ročence rovněž uváděna nějaká Anna Vašíčková, bydlící na třídě Františka Josefa č.60, která bude vzpomenuť ještě ve II.dílu kroniky. Byly ještě další funkcionářky, jako vrátná, praporečnice, předčítatelky, navštěvovatelky

Obr.181: Družinský oltář u redemptoristů v Brně

nemocných, řídící zpěvu, jichž bývalo několik. Členkou družiny se mohla stát "každá katolická zbožná žena nebo dívka obyčejného, středního stavu, aneb služebná, neb jinak svým povoláním na jiných závislá." Jak výslovně uvedeno, paní a dívky z vyšších tříd se nepřijímaly, měly vlastní družinu. Ještě ta demokracie nebyla tak dopracována. Zachovaly se fotografie této družiny, jedna je na obr.178. Ta, která se o vstup do družiny ucházela, byla nejdříve několik měsíců čekatelkou, po přijetí zvláštním obřadem a složením slibů se stala sodálkou. V zásadě to bylo obdobné jako přijetí do řeholního řádu. Sodálka obdržela odznak družiny na široké modré stuze a diplom. Naopak zase předala svému představenému a celé této komunitě svoji zásvětnou modlitbu, která byla položena při obřadu na družinský oltář. Tyto zásvětné modlitby se dle stanov obnovovaly každým rokem, vždy 25.března, tedy v den hlavní družinské slavnosti, kdy se slaví v ř.k.církvi slavnost Zvěstování Panny Marie /nyní slavnost Zvěstování Páně/. Jedna taková zásvětná modlitba se zachovala:

Nejsvětější Panno Maria - Matko Boží - já, Marie Kocinová, nehodná sice, abych tobě sloužila - ale jsoucpohnuta tvou podivuhodnou láskou

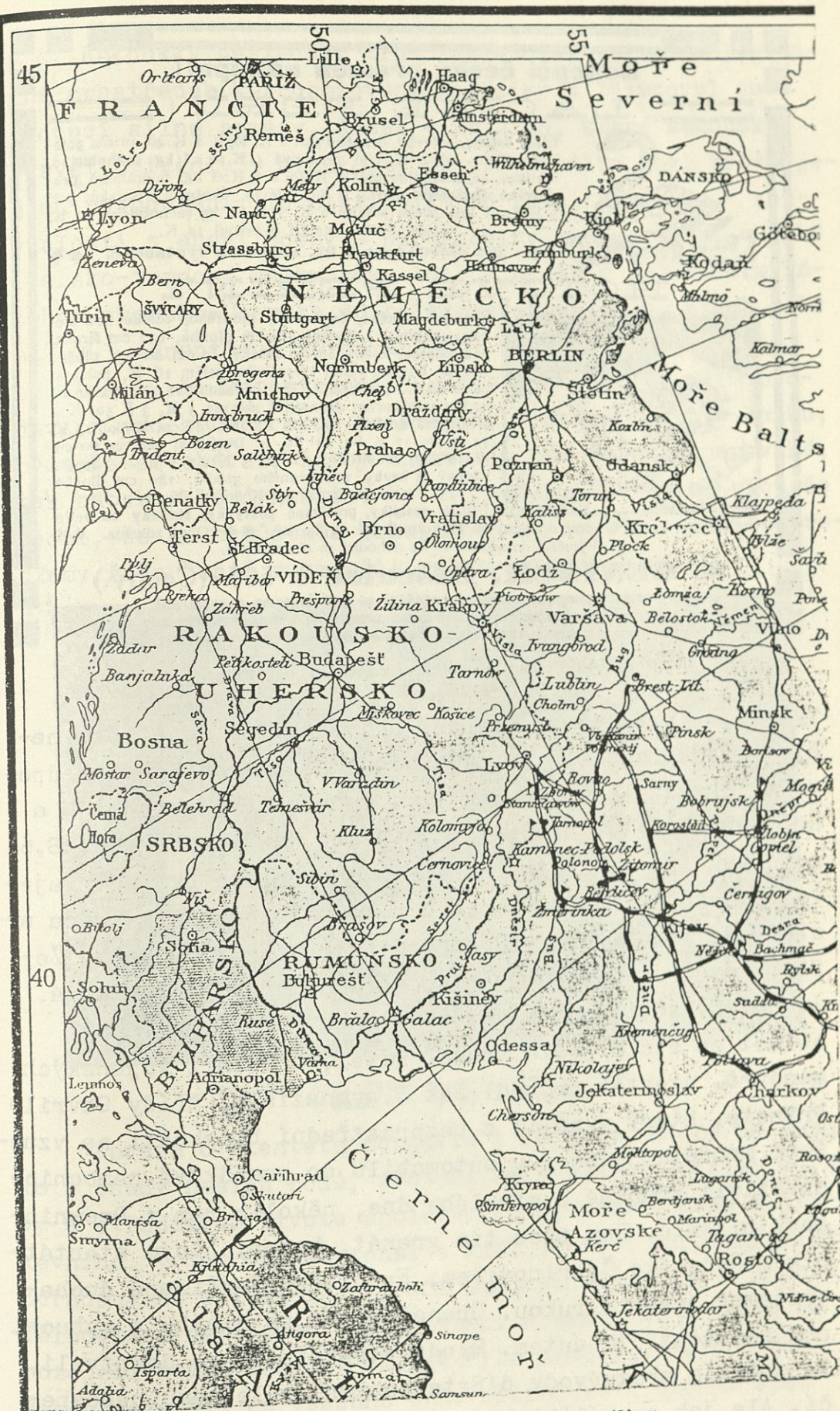

- a roznícenou touhou sloužití tobě - volím si
tě dnes před svým andělem strážným a veškerým
dvorem nebeským - za svou Paní, Přímluvkyni a
Matku - a pevně si umínuji, tobě vždy sloužití
- a seč budu o to pečovati - aby tobě i jiní
věrně sloužili. - Pročež Matko přemilostná -
prosím tě co nejvroucněji - pro krev Ježíše
Krista za mne prolitou - abys mne do počtů svě-
řenek svých - a za stálou služebnici přijmouti
ráčila. - Pomáhej mi při každém díle a vypros
mi milost - slovem, skutkem a myšlením - tak
se vždycky zachovati - abych nikdy neurazila
ani očí tvých - ani očí tvého nejsvětějšího Sy-
na. - Rozpomeň se na mne - a neopouštěj mne ani
v hodinku mé smrti. - Amen.

Začátek 20.století byl poznamenán různými událostmi,
které přímo či nepřímo zasáhly i do života našich rodů.
První revoluce v Rusku roku 1905, předtím r.1903 změny
v Srbsku, kdy se zbavilo závislosti na Rakousku. Anexe
Bosny a Hercegoviny roku 1909, válka na Balkáně, kdy spo-
lek srbsko-bulharsko-řecko-černohorský vítěznou válkou

Obr.182: Mariánská družina /ozn.Mařenka Kocinová/

Obr.183: Mapa Evropy před I.světovou válkou

Nejlepší český pramen nákupní!
LACINÉ PEŘÍ!

1 kg. šedého, dobrého, draného peří 2 K, lepší 2 K 40, prima polo-
 bílé 2 K 80, bílé 4 K. bílé prachové 5 K 10, 1 kg. sněhobílého,
 draného, nejmenějšího peří 6 K 40, a 8 K; 1 kg. nedraného, pra-
 chového, škrabaného peří 4 K 80, 5 K 20, škrabané (císařské) peří
 5 K 80. 1 kg. šedého prachu 6 K, 7 K. 1 kg. sněhobílého 10 K,
 nejmenějšího, chmýří (s prsou) 12 K.

♦♦ Při objednávce 5 kg. susilá se vyplaceně. ♦♦

HOTOVÉ PEŘINY

z hustě tkaného, červeného, modrého, bílého neb žlu-
 tého naukinu: 1 dužna 180 cm dlouhá, 120 cm široká,
 a 2 zhlavce, každý 80 cm dlouhý, 60 cm široký, plněné
 novým, šedým, velmi trvanlivým peřím 16 K, polopra-
 chem 20 K, prachem 24 K. Jednotlivá dužna 10 K,
 12 K, 14 K a 16 K. Jednotlivé zhlavce 3 K, 3 K 50, 4 K,
 14 K 70, 17 K 80, 21 K. Dvojspací zhlavce 90 cm
 dlouhé, 70 cm široké, 4 K 50, 5 K 20, 5 K 70. Spodní
 dužny z hezky pruhovaného grádla, 180 cm dlouhé,
 116 cm široké 12 K 80, 14 K 80.

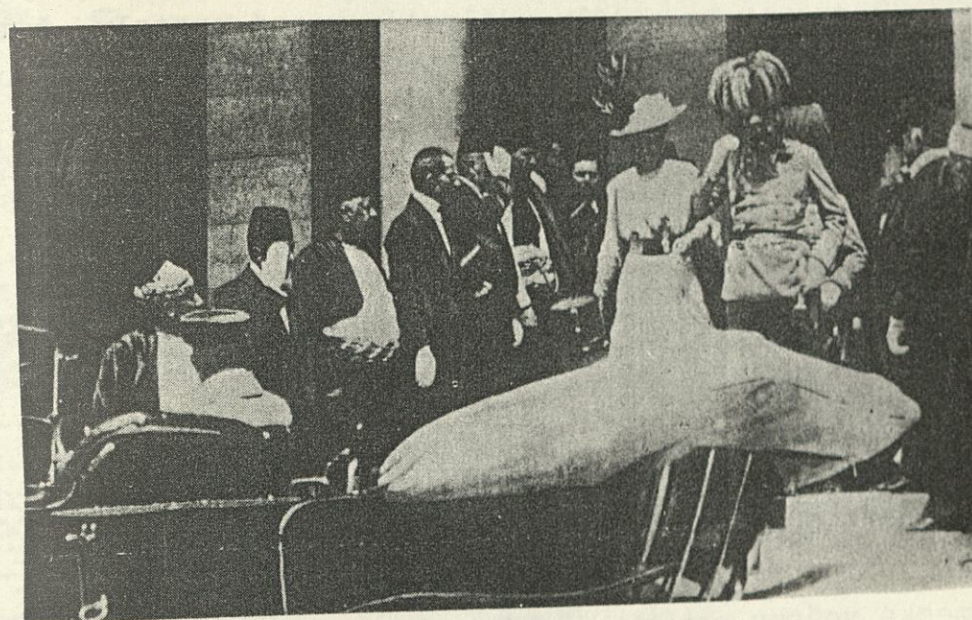
Dětské postýlky, prošívání pokrývky, žíněnky za nejle-
 vnější ceny. Zaslá se proti dobře, od 12 korun výše vyplaceně. ♦♦ Obal zdarma. ♦♦
 Výměna dovolena. — Za nehodící se obnos vrátí.

S. BENISCH, Dešenice č. 566. (Čechy.)
 Bohatě ilustrovaný ceník na požádání se zašle zdarma a vyplaceně.

Obr. 184: Dobová reklama - kupte si peřiny!

vytlačil Turky až za Bospór. Nejvíce však do života na-
 šich předků zasáhla I. světová válka, kterou lidé předpo-
 vídali na základě výbuchu tzv. tunguzského meteoritu a
 Halleyho komety, tehdy lidově zvané "Hejlovy". Dne 28.6.
 roku 1914 se do světa rozletěla zpráva, že byl v Saraje-
 vu zavražděn ve věku 51 let rakouský následník trůnu ar-
 civévoda František Ferdinand d'Este a jeho manželka Žo-
 fie, vévodkyně Hohenbergová, rozená hraběnka Chotková.
 Jmenovaný se tam přes varování těch, kteří pokládali
 oblast za stále ještě vroucí kotl, účastnil vojenských
 manévřů. Atentát provedl žák 8. gymnaziální třídy Gavrilo
 Princip, který vypálil z bezprostřední blízkosti na vzne-
 šené manžele jedoucí v automobilu do posádkové nemocnice
 navštívit zraněné z minulého dne, několik ran z Brownin-
 govovy pistole. Den před tím granát, hozený jiným atentát-
 níkem Nedeljko Čabrinovičem, František Ferdinand ducha-
 přítomně odrazil rukou. Granát spadl na dlažbu a vybuchl
 pod následujícím autem. Mladí atentátníci se domnívali,
 že zabitím arcivévody d'Este zabrání válečnému nebezpe-
 čí. Ale jak se mýlili.

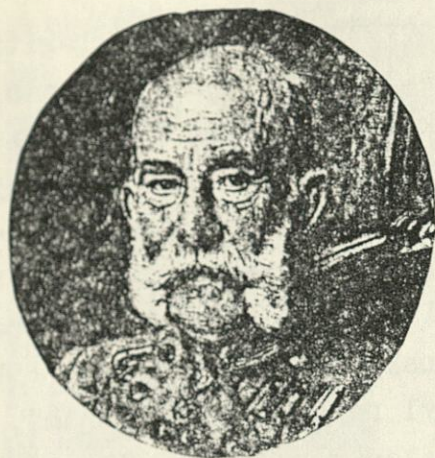
Rakouský následník trůnu považoval válku za legiti-
 mní prostředek k prosazování politiky a zasazoval se o
 budoucí silné armády. Avšak v krizích, které Rakousko
 i svět přivedly v minulosti na okraj války, byl proti je-
 jímu rozpoutání. To platilo i pro krizi vzniklou v sou-
 vislosti s anexí Bosny a Hercegoviny v roce 1908, v době
 italsko-turecké války roku 1911 a akutním nebezpečím zá-
 sahu Rakousko-Uherska do balkánských válek v letech 1912
 až 1913. František Ferdinand byl natolik inteligentní,
 aby tušil, že katastrofální následky by válka měla pře-
 devším pro habsburskou monarchii. Nechtěl válku v Rusku,
 protože se obával, že by znamenala konec jak romanovské,
 tak habsburské dynastie. Nechtěl válku v Srbsku, protože
 věděl, že by nezůstala lokalizována, nechtěl složité pro-
 blémy říše ještě rozmnožit zábery srbských zemí...

Obr. 185: Arcivévoda s chotí před hotelem
 v Sarajevu /před atentátem/

Zpráva o atentátu dorazila i do Brna, které je spja-
 to s osudy našich rodů, protože bylo hlavním městem Mora-
 vy a střediskem života společenského, politického i cír-
 kevního. V ten čas se konal v Králově Poli sokolský slet
 pořádaný na oslavu 50. výročí založení brněnského Sokola.
 Tělocvičné vystoupení bylo okamžitě skončeno a hosté se
 rozejeli domů. Vážnost chvíle byla zřejmá, přesto však
 nikdo netušil, co všechno bude následovat. Mnohým sice

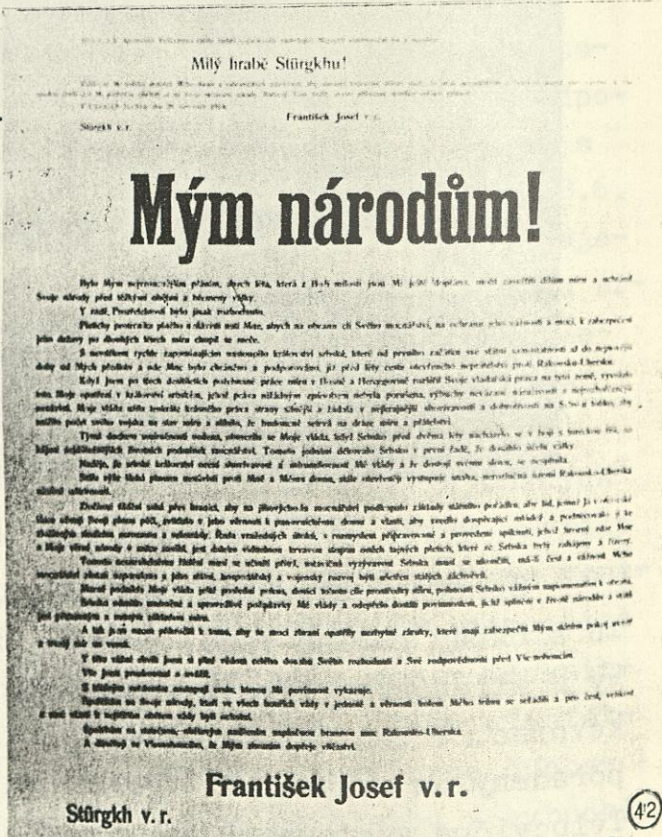
Obr.186: Císař František Josef I.

nebylo tajemstvím, že mezinárodní situace se značně zostřila, ale spád událostí přece jenom předčil všechna očekávání.

Na sv. Annu - 26. července 1914 - byla v Rakousku-Uhersku vyhlášena částečná mobilizace. Pamětníci vzpomínají, že to bylo zrovna v neděli, kdy se rozezněly zvony po celé ří-

ši, vyhlašována povinnost určitých ročníků nastoupit do určených kasáren. Byly žně, rozléhal se pláč, rty žen či matek šeptaly modlitby nebo proklínaly očekávanou válku. Po 26. červenci se začaly události, které nastaly, řítit jako lavina. Již 28. července vyhlásilo Rakousko válku Srbsku, jako odvetu za sarajevský atentát. Na stranu Srbs-

ka se postavilo Rusko, kde byla také vyhlášena mobilizace. Této situace využilo Německo a dne 1. srpna vyhlásilo Rusku válku. Obratem na to, 2. srpna, okupovalo Lucembursko a v dalším dnu vyhlásilo válku Francii. Německá vojska porušila neutralitu Belgie, aby mohla napadnout Francii. Tyto militaristické kroky Německa kvitovala Anglie tím, že vypověděla Německu válku. Dne 6. 8. vstoupila Rakousko-Uhersko do války s Rus-

Obr.187: Manifest císaře Františka Josefa I. o vstupu Rakousko-Uherska do války

kem. Vzápětí vyhlásila Itálie neutralitu. Hned na počátku listopadu přistoupilo na stranu centrálních mocností Turecko. Roztočilo se šílené drama, do kterého byly postupně zatahovány další a další státy. Na bojištích tekly potoky krve, šrapnely trhaly lidská těla, drama se měnilo v apokalypsu. Přes 70 miliónů mužů postupně oblékalo polní uniformy, 10 miliónů z nich se již nikdy nevrátilo domů. Historici a ekonomové odhadli celkové ztráty způsobené touto válkou na 3 miliardy dolarů. Lze však v penězích vůbec vyčíslit nezměrné hoře a utrpení, které válečná litice páchala?

Obr.188: Život v zákopech /ruská vojska/

Telegramy i telefonáty přinášející první zprávy o situaci na frontách, jakož i lístky polní pošty, byly pro některé rodiny tragedií. V září 1914 přibyli do Brna první polští uprchlíci z Haliče, město i život v něm se změnil, z četných veřejných budov byly zřizovány vojenské lazarety a přijížděli první transporty s raněnými. Policie začala se zatýkáním prvních "podezřelých" osob, další odeslání na frontu a nebo dání pod policejní dohled. Moravský místodržitel baron Oktavián Bleyleben

Correspondance des prisonniers
de guerre
АВСТРО - ВЕНГРИЯ

Absender:
Отправитель

Carte postale

Adresse:

Matthias Sedlařík
Gemeinde: Čelabinsk
Station: Jargamisch
Sibirische Bahn
Russland

Matthias Sedlařík
ул. Чельабинская
Маттиас Абрамий
ул. Чельабинская
Россия

Portofrei
Бесплатно

Verlag der österr. Ges. vom „Röten Kreuze“
Издатель Австр. Общ. Красного Креста.

Nachdruck verboten
Перепечатка воспрещается

ПОЧТОВАЯ КАРТОЧКА

Matthias Sedlařík

Freiwilliger Kavaler
in K. u. K. Schützenkorps
Häuptmann
1. АВСТРИЯ

20. Juli 1917

Liebe Marie!

Grüße Sie herzlich, bin gesund und geht
mir gut. Hoffe auch daselbe von Euch.
Matthias... - srdečně zdravím - jsem zdrav - vede se mi
dobře - myslím, že i vám - Váš Matěj. Podobných dopisnic,
odesílaných z front Mařence Kocinové se zachovalo více.
Ve všech jsou vřelé pozdravy domů, radost ze zdraví, po-
děkování Mařence za pomoc jejich rodinám, které zřejmě
strádaly, poděkování za dárky zasílané na frontu a pod.
Mnohé pak končí zvoláním: Na zdar!

K.u.K. Infanterieregimentem Erzherzog Karl Stephan Nr. 8:

Frau
Marie Schaffer
Kumrawitz bei Brünn, Mariazellergasse No 42
Auf Ihre Anfrage vom 6. Juni wird bekanntgegeben, dass
Ihr Sohn Infanterist Mathias Sedlařík seit den Gefechten
vom 16. - 21. Mai l. J. vermisst wird.
Derselbe dürfte in Kriegsgefangenschaft geraten
sein und wird gebeten, im Falle eine Nachricht von ihm
eintreffen sollte, dem Regimentskommando hievon Mittei-
lung machen zu wollen.
Standort, am 13. Juni 1915
Rgts. Kmdt.
beuerlabt:
podpis nečitelný

Dále se zachovalo oznámení Červeného kříže, že jmenovaný
se nachází v gubernii Čeljabinsk, stanice Jargamitc na
Sibiři. Zajatec se ozval sám Mařence Kocinové, "Počtova-
ja kartinka" je datována 20. července 1917. Obligátní text
říká: "Liebe Marie! Grüsse Sie Herzlichte... bin gesund
und geht mir gut...Hoffe auch daselbe von Euch...Euer
Matthias..." - srdečně zdravím - jsem zdrav - vede se mi
dobře - myslím, že i vám - Váš Matěj. Podobných dopisnic,
odesílaných z front Mařence Kocinové se zachovalo více.
Ve všech jsou vřelé pozdravy domů, radost ze zdraví, po-
děkování Mařence za pomoc jejich rodinám, které zřejmě
strádaly, poděkování za dárky zasílané na frontu a pod.
Mnohé pak končí zvoláním: Na zdar!

Válka na frontách je zlá, krutá a nespravedlivá. Ne-
lehko však bylo i těm, kteří zůstali. Zachovaly se dva
dopisy, které psal můj nevlastní praděd František Tobiáš
své dceři Mařence do Brna. Také z těchto dopisů zčásti
pochopíme, jak vypadal život "v klidném a hlubokém záze-
mí":

Draze milovaná dcero naše!
V Předklášteří 16. 8. 1914
My tě nastokrát a mnohokrát pozdravujem a srdečně líbáme, však
třeba naposledy. Ví Bůh, jak se s námi stane, budeme-li se více vi-
děti, jsme všichni hin kdyby sem vrazili nepřátelé. Děkujem ti srdečně
za tvůj milý dopis na který jsme dlouho čekali a jak jsme se s ním
společně potěšili, když ty ses za námi nemohla osobně přijet. Co je
dělat, když ten osud nás tak zachvátil. Jen ví Bůh, jak to bude dále,

Jestli co koupíme na jídlo, vše se zde zdrazuje a nejní ani k dostání. Ani papírový bankovky nechtějí měnit a stříbrný peníze schovávají, až byli Hejtmanstvím napomínání, ale nic platno, lidé si nedají říct, jen pořádě stojí na svém. Já mám veliké starosti, šafář je pryč, hlídač je pryč a tak jsem zůstal sám a nevím, ani kde mi hlava stojí. Jestli je pošlu odsat a nejdu s nima, sedí na poli, jestli nejdu svážet, valí se s fůrami u mláčení též tak a na mlatu u zrní to samé. Tak nevím, kde mám být, zkrátka kde nejsem, tam nic nedělají. Kdybych měl, drahá dcero vše vypsati, to by mi nestačilo celý půl den na psaní, ale až přijdeš aspoň na chvílku, tak ti vše požalují. Budeš-li trošku moci, tak co nejdříve přijdi, ví Bůh, jestli se pak uvidíme. Letos jsou pracné žně, stále prší a lidé dělat nechtějí, že přijde válka a že vše poberou. Přidali mi na službě po tu dobu dokud nepřijde šafář a nebo až bude jiný ustanoven. Dostal jsem 15 korun týdně, než přijde šafář, však jsou zastloužení. Všude abych byl a o všem věděl a vše zařizoval a lidi nechtějí poslouchat. Mše svatá dneska byla za všechny farníky co jsou mrtví a co jsou pryč, tak jen bylo modlení za něho. /Pozn.: 9.výročí smrti Františka Kociny/. Prase bychom rádi prodali ale žádný nic nekupuje, všecko stojí. Blahoňovští tady byli s teletem a žádný ho nechtěl. V klášteře včera zabili tele sami a půlu ho prodali, žádný řezník nic nekupuje. Zatím končím, půjdeme na průvod zase k Panně Marii. Každou neděli chodíme a je oufěra na raněné vojíny a taky červený kříž, tak to vypadá smutně. Všecky vás srdečně pozdravujem a tebe líbáme oba dvě. Buďte s Bohem a budem se velice těšiti na brzkou návštěvu. Nejvíce mi dá práce všecko zapisování lidí a všech prací a kam kdo jede a co potřebuje. O všem musím vědět. Ještě jednou s Bohem.

Dopis je zčásti upraven. V originále je to vlastně jediná věta, vychrlená ztrápeným otcem své dceři, která ho měla pochopit. Nelze se divit, psala to ruka téměř sedmdesátiletého starce, která byla zvyklá celý život svírat ne pero, ale perník. Další dopis, který se zachoval, byl psán o dva roky později, část je na obr.193. Celý dopis zní:

Draze milovaná dcero naše!

Předklášteří 5.3.1916

My tě nastokrátě pozdravujeme a přejeme ti stálého zdraví. Nevíme ani jak se máš a nebo jak se ti vede. Máme stále strašné sny, snad nejsi nemocná a nebo snad nemáš veliký hlad. Pořádě se těšíme, že za námi přijedeš aspoň na chvílku se podívat, aby si nám sdělila, jak se stále máš. Když ono nejní toho času, víš, pořádě nějaké překážky se kladou. Teď snad bude teplej, už to bude utíkat a jak přijde svatého Josefa, však už letos bylo dost té plískenice. Jak to dál půjde s tou drahotou, taky je zde všecko drahé a ještě nic nejní k dostání na ty lístky, škoda mluvit. Týdně dostávají 92 deka loje na jednu osobu, co to je, ani na jíšku na celý týden.

My ještě doposud jsme v tom byli dobře, ale teď jak dál to půjde? Brambora nebude a nic se nekoupí. Kdyby chtěl od někoho koupit, žito nesmí a u toho družstva nic nekoupí, jen na lístky. My jsme si měli

koupiti aspoň na podzim 50 kilo žita, to by bylo dobře na chleba, ale když se člověk bojí, pořádě spisují a straší arestem a pokutou u koho se najde. Ale bylo dobře kdo se nebál a byl tak smělý, tak má dost. My aspoň že budeme mítí drobek toho sádla svýho a toho masa máme uděnýho a pěkně tak budeme mít podrobku na polívku a zelí, nějak bude přeci jen strava. Tento týden měl taky pohřeb nadučitel Hoffman co tě vyučoval v Dolních Loučkách. Už ti známi všici umírají. Řezáč už je taky zahra-baný, co jsem u něho pracoval. Dneska jsme a zítra ne, staň se vůle Boží. Budu tě prosit drahé dcero, když nebudeš moci přijít, tak aspoň kartu pošli nám, jak se ti vede, abychom se spokojili, jak je s tebou. Nemáme už nikoho krom tebe a Boha na světě, tak máme o tebe starost velikou. Tady musejí všici /na frontu/, a hajní panští už jsou všici pryč a i Ládek řezník už taky ekzecíruje a má tam syna a zetě učitele. Je to smutné a tak zatím končím, oba tě srdečně líbáme a všechny domácí pozdravujeme a i paní Řezníčkovou. Buďte všichni hodně zdraví, s Bohem a budeme se velice a toužebně těšiti na shledání brzké.

Byla veliká bída. Kdo neměl aspoň trochu svého živobytí, byl na tom velice špatně. Pokud mohl něco nabídnout proti-hodnotou - látky, šaty, boty a jiné nedostatkové zboží, tak si mohl občas něco vyměnit za potraviny. Ale ubývalo věcí k výměně, ubývalo i potravin - ale naopak přibývalo keřasů, jak se v té době říkalo šmelinářům. Nedostatek surovin i pracovních sil ukončil přechodnou válečnou kon-jukturu a vedl k poklesu výroby zejména ve spotřebním průmyslu. Velký počet mužů odešel na frontu, a tak ani úřady a doprava neměly dost pracovních sil. Velkou část

Obr.192: Žně na panském /velkostatek Porta coeli/

úkolů musely převzít ženy, které působily v zásobovacích komisích, pracovaly v průmyslových závodech, zajišťovaly městskou dopravu a především - s dětmi - zajišťovaly chod zemědělských usedlostí. Vyjímkou nebyl ani velkostatek kláštera Porta coeli /obr. 192/.

Rakouský patriotismus členů brněnské rady i zastupitelstva se stále více snoubil s velkoněmeckým šovinismem. Nejmarkantněji se to projevilo přejmenováváním brněnských

[illegible]

ulic a náměstí. Velké náměstí bylo nazváno po císaři Františku Josefovi, Zelný trh se stal náměstím císaře Viléma, Obilní trh byl náměstím Hindenburgovým, Křenová ulice třídou arcivévody Bedřicha a pod.

"Jak rozkošné bylo naslouchati hlasům všech pražských zvonů, jejichž zvuky nesly se nad hladinou Vltavy. Nic podobného jsem v životě neslyšel, ještě dnes nedovedu si vysvětlit tu

zvukovou rozkoš..." to napsal ve svém spise Miscellanea historica regni Bohemicae Bohuslav Balbín. Ale zvony opěvoval nejen on, bylo to celá řada našich spisovatelů a básníků. Jen vzpomeňme třeba Jaroslava Vrchlického. Tak jako lidský rod, tak také zvony byly postihovány během svého "života" tragediemi a dramatickými osudy, aby pak byly vystřídány zase dny radosti, hlaholem a burcováním k činům. Velikou pohromou byla rovněž I.světová válka. Již brzy po jejím vypuknutí se začala projevovat hospodářská a materiální slabost císařství a proto se přistoupilo také k mnohým nepopulárním opatřením. Nedostatek barevných kovů, především mědi, pro válečnou výrobu, měla řešit tzv. rekvizice zvonů, křtitelnic a podobných předmětů zhotovených převážně z bronzu. Nejprve byla r.1915 vyhlášena dobrovolná rekvizice za úhradu. Ta však mnoho nepomohla - vždyť která farnost by se vzdala dobrovolně třeba svých zvonů, které ji po mnoho desetiletí, mnohdy staletí, provázely od kolébky až po hrob? Proto bylo v květnu r.1916 nařízeno vyhotovit soupisy zvonů ve všech farnostech a označit cenné kusy, které měly být z rekvizice vyňaty. Ale ani to ještě nestačilo, proto nové nařízení z května 1917 už požadovalo rekvizici všech zvonů a průměru větším než 25 cm. Vyjimky tvořily jen velmi cenné a nezbytné kusy pro signální a bohoslužebné účely. V praxi však stejně docházelo k tomu, že byly zničeny i skutečné unikáty. Na věži deblínského kostela zůstal zvon z r.1688 s nápisem MATER ADMIRABILIS ORA PRO NOBIS..., který svolával věřící do domu Božího. Osud jej postihl až ve II.válce, kdy musel být odevzdán pro válečné potřeby v dubnu 1942 jako válečná skupina C. Řízením Božím však nebyl proměněn ve vražednou zbraň, po válce byl neporušený nalezen a roku 1945 opět slavnostně zavěšen na deblínskou věž...

K vážným změnám došlo také v politickém životě. Le-
vicový socialista dr. Bedřich Adler zastřelil v říjnu 1916
ve Vídni ministerského předsedu hraběte Stürgkha a jeho
nástupcem se stal dr. Körber. Zanedlouho zemřel císař Fran-
tišek Josef I. ve věku více jak 86 roků/21.11.1916/. Té-

Srdce plné
jmeninain

Blahopřání od Růženy
Bítrichové. (Na zvonu
ce je císař Karel I.)

Vážená slečna

Milá Kocinová!

Pro vaše srdce, které mi
píše, jsem vám posílám
tato, která vám bude
v míru a v radosti
dobře přijata. Bylo
mne velmi, takže vám
také domov.

Se srdcem a s láskou
Bítrichová

První

Františka - Josefa Lída
Schmerling - H.Š.

Obr. 195: Z korespondence Mařenky Kocinové - 8 /a dobová reklama/

Opravy, přestavby a ladění
stávajících varhan levně a
— správně. —

HARMONIA,
soustavy evropské a americké,
nejlepší a nejlevnější.

Rozpočty a nákresy varhan,
ceníky harmonií franko.

Záruka 5 roků.

dokonalé a lahodné intonace vyrábí a důstojnému
duchovenstvu, P. T. učitelstvu, varhaníkům a slavným
obcím a patronátním úřadům nabízí

Fr. Fabiánek,
stavitel varhan a harmonií
v Ráje na Moravě.

ně přihlížela nekonečné vlně hladových bouří a stávek. Sítilo národně osvobozené hnutí. Jistý rozruch způsobila událost v portugalské Fatimě, kde se 13. května a potom opakovaně až do října téhož roku zjevila Panna Maria třem dětem a jejich prostřednictvím byl vyzván svět, aby se modlil růženec a tak svět dosáhl míru a ukončení války. V květnu téhož roku došlo k ohromnému výbuchu muniční továrny v Plzni, při kterém zahynulo přes 200 lidí a jejich pohřeb se stal protiválečnou demonstrací. Příčina není objasněna dodnes. V polovině ledna 1918 došlo k velké vzpouře rakouského vojenského námořnictva v Boce Kotorské na jihu Dalmácie, které se účastnili také Češi a Slováci. Vídeňská vláda však zasáhla, vzpoura potlačena, na 800 námořníků zatčeno a 40 vůdců postaveno před polní soud, 4 hlavní, v čele s opavským občanem Franzem Raschem, byli 11. března 1918 zastřeleni u vojenského hřbitova ve Skaljari nad Kotorem, byla vzpoura v Rumburku a jinde.

Dohodové mocnosti uznaly Českou národní radu v Paříži za oficiálního představitele československé zahraniční sekce. Na pondělí 14. října 1918 připravena generální stávka, která se změnila na politickou demonstraci. Po těchto událostech bylo již jasné, že dny habsburské monarchie jsou sečteny. Vojáci opouštěli zákopy, odmítli dále bojovat a vraceli se domů ke svým rodinám. Za takové situace a v tomto ovzduší pak nadešel 28. říjen 1918, kdy se rozšířila zpráva, že císař i vláda přijali všechny mírové podmínky dohodových mocností, což znamenalo mimo jiné i samostatnost mnohých národů rozpadlého mocnářství. "Tvůj odvěký sen stal se skutkem. Stát československý vstoupil dnešního dne v řadu samostatných kulturních států světa!" Tak hlásal Národní výbor lidu československému ve slavný den 28. října 1918. Prvním prezidentem republiky se stal dlouholetý bojovník za osvobození českého a slovenského národa, přes válku v emigraci, profesor Tomáš Garrique Masaryk, syn panského kočího z Holíče na moravsko-slovenském pomezí /x 7.3.1850/. Byl zvolen 14.11.1918 a do Prahy slavně přijel 21.12.1918...

Kdež státní č. revoluce svedl Rašín
a své samostatnosti národ
jakon
Original prvního zákona
československé republiky

vydaný Národním shromážděním dne 28. srpna 1918
Alaš
Moškov
Bucur

Samostatný stát československý vstupuje do světa zachován jeho právní jednotou a státní suverenitou, aby nemaršal, zmatky a úpadek byl nutně přechodem k novému státnímu zřízení. Národní shromáždění Československého národa jako vykonavatel státní moci rozhodl o následujícím:

Článek I

Státní formou československého státu vůči Národní shromáždění a shromáždění národů v Československém národním Rašín v Paříži je samostatná republika národního národa. Věc se tak stane vykonávanou národním shromážděním národa.

Článek II

Všechny právní úkony a úkony zákonů a nariadení vyžadují podpisu a platnosti.

Článek III

Který máby samostatný a státní právní jednotu, zejména právní jednotu obecní pro právní Národním shromážděním a právní jednotu národa. Všechny právní úkony a úkony zákonů a nariadení vyžadují podpisu a platnosti.

Článek IV

Zákon tento nabývá platnosti dnem vydání.

Článek V

Prezidium Národního shromáždění, aby tento zákon provedl.
Dáno v Praze, dne 28. srpna 1918

Antonín
Antonín
Dr. Petr Soukup
Dr. Alois Rašín
Jan Čech

Obr.199: První zákon čs. státu

ÚSTAVNÍ LISTINA

ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY

RESIDENT
 REPUBLIKY
 SÍDLÍ PŘED
 NÁRODNÍM
 SHROMÁŽ
 DĚNÍM 18381

NA SVOU ČEST
 A SVĚDOMÍ BU
 DE DBÁTI BLAHA
 REPUBLIKY HLADU
 A ŠETŘITI ÚSTAV
 NÍČI A JINÝCH
 V Á K O N Ů

ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA
...dávaje upr...
...niti dokonalou jednotu národa, zveřejní spravedlivé...
...dily a republiky. Zveřejní pokojný názor domovního česko...
...slovenské prosperu, obecnímu blahu všech občanů...
...tuhle státní a zabezpečí poctivost svobody při...
...stím pokolením, přijali jsme se svými lidovými shro...
...máždění dne 28. srpna 1920 ústavu pro Českoslo...
...venskou republiku, jejíž znění následuje.
...Přítomný národ Československý, povaha...
...sujeme. Je třeba usilovati, aby tato ústava i vše...
...chny zákony naší země prováděny byly a duchu na...
...ších dějin a je jako o duchu moderních zákonů, ob...
...suzených o hroze sebezničení, neboť chceme se při...
...členiti do společnosti národů jako člen uzdravený,
...mírumilovný, demokratický a pokrokový.

Obr.200: Ústavní listina Československé republiky

Jak lehce lze zmanipulovat lidi, kteří pak podléhají davové psychóze, lze dokumentovat stržením mariánského sloupu v Praze na Staroměstském náměstí. K tomuto lehkovážnému a nezodpovědnému činu došlo 3.11.1918 a to na podkladě nepravdivých pověstí, jimiž byl lid podněcován, že cenný monument byl postaven na oslavu porážky českého

národa na Bílé hoře roku 1620, tedy na oslavu potupy české samostatnosti. Mariánský sloup barokního sochaře J.J. Bendla byl však postaven až za 30 let po bělohorské bitvě, a to na památku vítězství nad Švédy, na příkaz císaře Ferdinanda III., aby symbol na sloupu, stojící Matka Boží, chránila město pro budoucí věky před válkami, útoky nepřátel, morových epidemií a jiných katastrof. Na sloupě byl latinský nápis: VIRGINI GENITRICI SINE ORIGINIS LABE CONCEPTAE PROPUGNATAE ET LIBERATAE URBIS EGO CAESAR PIUS ET IUSTUS HANC STATUAM PONIT.⁽⁴⁴⁾

Tento mariánský sloup byl také ojedinělým jako gnómon. Přesně v poledne totiž vrhal svůj stín na odlišně vydlážděný stezník, jehož šíře byla stejná jako stín sloupu. Tím bylo přesně možno určit poledne. Samozřejmě za slunečního svitu. Vzácný mariánský sloup nám již nikdo nenahradí, pozdě je plakat nad rozlitém mlékem, jak se lidově říká. Inu, oslavy vítězství a rozdmýchávané vášně mívají mnohdy nepředvídatelné konce...

Mařenka Kocinová ztratila po válce svou zaměstnavatelku, baron d'Elvert musel opustit Brno a přesídlit do Vídně. Zachoval se dopis baronky, ve kterém se pídí po svém majetku, který nebyl při stěhování údajně přibalen. A tak Mařence zbyla na památku dámská taštička, zdobená vyšíváním z maličkých různobarevných korálků a fotografie aristokratky s jejím vlasnoručním podpisem.

Liebe Marie,

Endlich sind alle dessen Sachen...

Milá Marie,

Konečně jsou všechny naše věci vyndány z beden, postrádám však nástěnné hodiny... chlebník... co se s nimi stalo při tom velkém transportu... Proto prosím, milá Marie, buďte tak laskava a podívejte se, zda bylo odebráno a zabaleno, nebo zda se v bytě zapomnělo... Napište mi... Tyto věci mají nyní zvláště velkou cenu, zejména porcelán... Vy nemáte žádný pojem, jak drahé to je... Proto prosím brzkou odpověď. Jak se daří rodičům? Vrátil se Matěj Solařík ze zajetí? Doufám, milá Marie, že jste zdravá a mnohokrát Vás pozdravuji.

Leopoldine d'Elvert

Země: Morava.

Školní okres: Tišnov

Školní rok 1918/19

Číslo třídního katalogu 3

Začal chodit do školy dne 16. 9. 1911

Vstoupil do této školy dne

Přestěhoval se dne

16. 9. 1911

16. 9. 1911

do

Školní zpráva.

Ditrichová Růžena, narozená dne 2. 5. 1905
v *Jestřábí Hradi* na *Moravě*, náboženství *Katolická*
žákyně 5. třídy 5. oddělení — skupiny (8. školního roku) dvou třídní
smíšené školy obecné v *Jestřábí Hradi* ve školním roce 1918/19

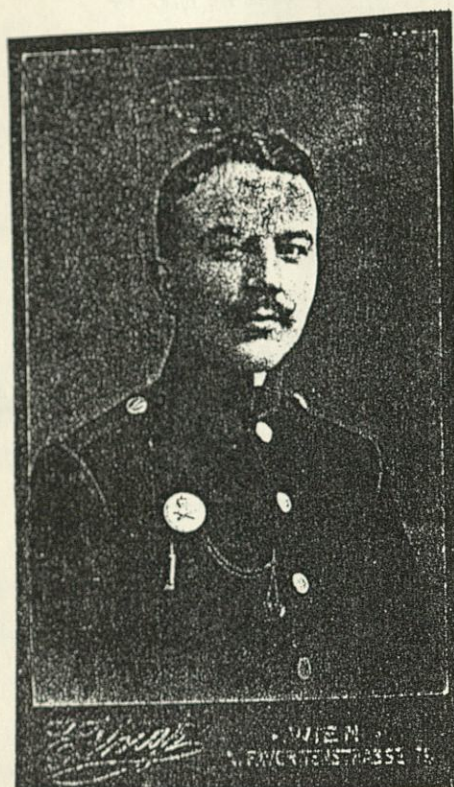
		D o b a			
		od 16/9. 1918 do 30/12. 1918	od 1/1. 1919 do 31/12. 1919	od 1/1. 1919 do 31/1. 1919	od 1. 1919 do 1. 1919
Mravy		1	1	1	
Pilnost		1	1	1	
Náboženství		1	1	1	
Čtení		1	1	1	
Psaln		1	1	1	
Vyučovací jazyk		1	1	1	
Počty a měřické tvaroznalsví		2	1	1	
Přirodověda	přirodopis	1	1	1	
	přirodozpyt	1	1	1	
Zeměpis a dějepis		1	1	1	
Kreslení		1	1	1	
Zpěv		2	1	1	
Tělocvik		—	—	—	
Ženské ruční práce		1	1	1	
Německý jazyk (druhý zemský jazyk)		—	—	—	
Vnější úprava písemných prací		1	1	1	
Počet zameškaných půldnů	omluvených	38	17	30	
	neomluvených	—	—	—	
Poznámka		—	—	—	
Den, kterého školní zpráva vydána		7. 12. 1918	15. 2. 1919	3. 5. 1919	
Podpis rodičů neb jich zástupců		<i>Ditrich</i> <i>Frankl</i>	<i>Ditrich</i> <i>Frankl</i>	<i>Ditrich</i> <i>Frankl</i>	

Žák prohlašuje se způsobil postoupiti do třídy
oddělení (..... školního roku).

Leopoldine d'Elvert
Morava. Vzor 26. Školní zpráva pro školy obecné. vydáno v roce 1918. (1. k. školní knihovna, Vol. 121/17 (483).)

Obr. 201: Poslední školní vysvědčení Růženy Ditrichové

Obr. 202: Jak se vám líbí školník Fr. Láník z K.u.K. Militärvolksschule Wien X.?

Mařenka nastoupila do nového místa v Biskupské ulici, ale její paní či pána se mi nepodařilo na jediném lístku, který se zachoval, rozluštit. Navíc zřejmě jméno přesně neznal ani odesílatel, protože u nečitelné zkomoleniny je otazník. Růženka Ditrichová hned na jaře po skončení války ukončila povinnou školní docházku, její propouštěcí vysvědčení, s vcelku úspěšným hodnocením, je na obr. 201. Také v "našich obcích" si válka vybrala své oběti. Ke svým rodinám se již nevrátili a v nesmyslném válečném běsnění položili svoje životy:

z Jestřabí Alois Nehyba /+1914/, Josef Žaloudek a Emil Mašek /+1915/, Florián Žaloudek a Josef Daniel /+1917/, František Nehyba /+1918/. Z Blahoňova Vojtěch Balák /+1917/. Z Prosatína František Raný /+1917/. Z Falcovského mlýna Cyril Hloušek /+1917/. Z Nové Vsi František Balabán /+1917/, Jan Balabán /+1914/, Alois Jöchtel /+1915/, Josef Kupský /+1920/, Stanislav Sedlák /+1914/, Hynek Kvasnica /+1918/ a Vojtěch Trčka /+1921/.

Zajímavým dokladem některých událostí jsou opět dopisy mého praděda Františka Tobiáše, adresované dceři Mařence do Brna:

Draze milovaná dcero naše!

V Předklášteří 14.9.1919

my tě nastokráté pozdravujeme a přejeme Ti stálého a hojného zdraví. Předně ti drahé a milé dítě mě děkuji za Tvé milé přání, kterým jsi mne tak mile překvapila a srdečně Ti děkuji za všechno. Bůh dobrý vše Ti odplatí, když už my nemůžeme Ti odplatit a nahradit. Stále na Tebe myslíme jak se Ti vede. Myslíme, že valně asi ne. My jsme letos také moc zkusili. Teprve ve středu budeme mít mouku z pšenice, když jsme ji měli mít už v červenci. Teď je již půl září, žito nám semleli prvnější týden a ječmen ještě ne. Dostali jsme na čtvrt roku celkem 42 kg žita a 36 kg pše-

nice a 18 kg ječmene a s tím musíme vydržet až do půli listopadu. /Jednalo se o deputát - naturálie z velkostatku/. Kdybychom neměli tu brumlici, co jsem koupil na sušení, tak ví Bůh, jak jsme to vydrželi. Jak nejsou brambory, tak je se vším chyba, to přijde jídlo draho, když se musí pořáde jen ze samé mouky vařit. Když jsou brambory a kapku mléka, už je večeře. Když musí pořáde jen chleba a kafe, to přijde draho. My jsme byli jak dlouho bez mouky, nebyla brambora, ani nevím, jak jsme to přebyli. Nikde jsem nemohl nic koupit. Ale jak jsem říkal, mouka nebyla a tak dlouho se táhli s tím mlácením. Sami mají dost a s druhým necítí.

Ve mlýně je teď tolik mletí, že se není možné dočkat a to ještě melou napřed sedláci, vozí plné fůry. Kdyby nám aspoň to prase ostalo, přece by to přišlo laciněji. Mléko dostaneme jen málo, jak tam přišla ta Kača, tak nám nechce dát více než půl druhého litru a je to chyba. Když jsme měli dva, tak maminka za týden přece uchránila a měli jsme na celý týden. Na maštění, ani přední maso nedostaneme, celý čas je to bída, jak není čím mastit. Kača nám udělala zle, jiným dá co chtějí, ale nám ne. Co je dělat, ke starosti musíme trpět, ale vždyť to snad nebude věčně trvat.

Drahá dcero, kdybys tak mohla za náma některý den aspoň na chvíli se podívat, že bychom Tě aspoň jednou uviděli, vždyť už nám to připadá tak dlouhé, co jsme s Tebou nemluvili a Tebe neviděli. Aspoň na chvíli - ku, ano?

Ve středu už budeme mít semleto, tak přece bude trošek té mouky a maminka má pár vajec a pár jablek, máme i nějaké brambory, kdyby jsi chtěla, tak za námi přijeď se podívat, dokud nejsou tak krátké večery. Budeme se těšit, že Tě zase jednou spatříme a s Tebou se potěšíme.

Blahoňovští sem nejdou, ani se nehlásí od božího jara. Ti se zatvrdili, to že jsi jim nedala polovičku toho oblékání. A přece by to nebylo jim nic platné, už toho dostali od Tebe dost a dost a pořád to nic není. Mamince se líhnou kuřata, kolik jich bude se ještě neví. Jsou pozdní, ale přece by nějaké byly. Prase doposud žere, ale Pán Bůh ví, jak dlouho to půjde. Tento týden zase dvě pošly z toho hnízda co my máme. Naše snad vydrží, že bychom aspoň toho sádla měli drobek na tu zimu. Jen to zdraví aby trošku mamka mohla aspoň po domě.

Teprve dneska tady mají dožínky, tak dlouho trvaly žně. Zatím končím, měl bych toho psaní hromadu, ale až přijedeš, tak si to lépe povíme. Z toho si nic nedělej, drahá dcero, že jiní mají větší službu, na tom ať Ti nic nezáleží, jenom kdybys byla zdravá a neměla hladu. Ostatně když můžeš, si přilepši.

Zatím buď s Bohem a budeme se těšit na brzké sšledání s velikou radostí. Kdybys přijela, pošli lístek, abych Ti mohl nakopat pár bramborů, vždycky nemám čas.

Helena Ditrichové se znovu vrátila do služby v Brně. Již 1.5.1917 nastoupila k Marii Fleischerové, choti advokáta který bydlel na d'Elvertově ulici č.9. Z tohoto místa odchází k 1.lednu 1919 s vysvědčením, že "byla po celou dobu věrná, mravná a poctivá a byla zdravá propuštěna...". Od 1.3.stejného roku pracovala u Sitty Friedmann, na Schmerlinggasse 39, ale jen do 8.října 1919. Hněd dal-

Obr.203: Bankovka 5000 Kčs z r.1919 - ale kdo ji měl ve své peněžence?

Obr.204: Helena Ditrichová - přijetí do Družiny

ší zápis je již 6.10.toho roku u paní Wilmy Halphen, "Oberstens Gattin, Brunn, Koliště 61-63 - Stubenmädchen." Odtud odešla zdravá a na vlastní přání 1.3.1920. Jak dosvědčují zachované dobové doklady, byla Helena Ditrichová přijata zřejmě po příkladu a z podnětu své tety Mařenky Kocinové do Mariánské družiny. Stalo se tak 27.7.1919. Fotografie z tohoto slavnostního aktu je na obr.204. V roce Družiny za rok 1919 je uváděna bydlištěm na Šmerlingové 39 - tedy jak víme, byla u Frau Sitty Friedmann. V té době byla její teta Mařenka Kocinová I.náměstkyní Družiny. Později byla Helena přijata ještě do nábožens-

kého a misijního spolku Apoštolát sv.Cyrila a Metoděje. Tento spolek měl za úkol rozšiřování katolické víry mezi Slovany. Její bratr František Josef přečkal všechny útrapy války a až na první zranění v r.1914 bez úhony. Po válce se uchýtil jako stolařský tovaryš v Brně. Seznámil se s Anastázií Černou z Řečkovic, která se sem přistěhovala s rodiči a dalšími sourozenci z Horních Louček, takže byli vlastně krajaní. Již 11.října 1920 slavili svatbu v ř.k.kostele sv.Vavřince v Brně-Řečkovicích. František Josef bydlel v Medláncích čp.63 v podnájmu. Jsem přesvědčen, že mimo mne již na tuto rodinu nikdo nevzpomene - ani nemůže, zůstala bez potomků, jak jsme si již dávno řekli. Tato větev rovněž zahynula a ztratila by se v propadlišti času.

Tedy o ženichovi Františku Josefovi něco víme. Nevěsta byla dcerou Františka Černého, továrního dělníka z Medlánek a Františky, rozené Halouzkové. Narodila se v Horních

Obr.205: Mariánská družina v Brně /ozn.Helena Ditrichová/

Loučkách 27.4.1896, odkud se po válce vystěhovali do Brna za prací. Otec František Černý byl uváděn v Horních Loučkách jako domkař a tkalcovský pomocník. Matka byla dcerou Ignáce Halouzky, rolníka z Horních Louček a Marie Hájkové. Byla to jeho druhá manželka. Tito Halouzkové měli příbuzné v Kuřimské Nové Vsi na čp.21, Jan Halouzka, domkař a jeho žena Karla byli malé Anastázií křestními kmotry, jak se konečně můžeme přesvědčit na obr.206. Děd Stázky se jmenoval Ignác - to jméno si Ha-

LAND MÄHREN.
ZEMĚ MORAVA.
Bezirksbehörde des Pfarramtes: Brünn-Stadt.
Okresní úřad farního úřadu: Brno-město.
Bezirksgericht des Trauungsortes: Brünn-Umgebung.
Okresní soud místa oddavky: Brno-okolí.

Zahl: 1046
Číslo:

Diözese: Brünn.
Dieceze: Brno.
Dekanat: Brünn-Land.
Děkanský úřad: Brno-venkov.
Pfarre: Brünn-Retschkowitz.
Fara: Brno-Rečkovice.

Trauungsschein. - Oddavkový list.

dem hiesigen Trauungsbuche, Band VII.M. Seite 255. wird hiemit amtlich bestätigt, daß
Ze zdejší knihy oddaných, svazek str. in Ziffern 1920
im Jahre des Heils Eintausend neun Hunderd d v a c e t u sv. Vavřince
léta Páně jeden tisíc devět set in der Pfarrkirche (titulus eccles.)
am jedenáctého října - 11. X. 1920 ve farním chrámu Páně (tit. eccles.)
dne nach römisch-katholischem
in Brünn-Retschkowitz (kým) vldp. Františkem Stejskalem, farářem dle římskokatolického
v Brně-Rečkovici (vom) Ritus ehelich getraut worden sind:
obřadu ve stav manželský oddáni byli:
auf Grund der schriftl. Entlassung u. Delegation, angezeigt durch das Pfarramt in den Zahl
na základě písem. propuštění a delegace oznámené far. úřadem v ze dne čis.

Der Bräutigam. - Ženich.

Wohnort, Gasse, Haus-Nr., Bezirk: Bydliště, ulice, čis. domu, okres: B r n o - Medlánky č. 63.
Sein Familien- und Taufname; Beruf, Stellung im Berufe, Ort des Geburts, - ehelicher Sohn, Sohn der Eheleute, Sohn, - Familien- und Taufname des Vaters, Beruf, Wohnort, Bezirk - und dessen Mutter Tauf- und Familienname mit Taufnamen des Großvaters.
Jeho rodné a křestní jméno; povolání, postavení v povolání, místo povolání, - manželský syn, syn manželů, syn, - rodné a křestní jméno otce, povolání, bydliště, okres - a jeho matky jméno křestní a rodné a křestním jménem děda.
Religion der Eltern, ob sie leben oder gestorben sind.
Náboženství rodičů, zda na živu či zemřelí.
Geburtsort, Bezirk, Datum, Alter: Místo narození, okres, datum, věk: 17.III.1892 v Jestřabí.
Zuständigkeit, Ort, Bezirk, Land: Příslušnost, místo, okres, země: J e s t ř a b í, okr. Tišnov.
Religion: Náboženství: řím.katol.
Stand: ledig, Witwe (nach wem?), getrennt (mit wem?), Angehen den Tauf- und Familienname der Gattin, Ort und Datum des Absterbens, - Gericht - Datum und Zahl des Urtheils, Beschlußes.
Slav: svobodný, vdovec (po kom?), rozloučený (s kým?). Udáno buď křestní a rodné jméno manželky, místo a datum úmrtí, - soud - datum a číslo rozsudku, usnesení.
Anmerkung: Poznámka:
Ev. Fortsetzung in der Rubr.: Stand der Braut.
Prip. pokračování v rubrice: stav nevěsty.

Die Braut. - Nevěsta.

Wohnort, Gasse, Haus-Nr., Bezirk: Bydliště, ulice, čis. domu, okres: B r n o - Medlánky č. 80.
Ihr Familien- und Taufname; Beruf, Stellung im Berufe, Ort des Geburts, - eheliche Tochter, Tochter der Eheleute, die Tochter, - Familien- und Taufname des Vaters, Beruf, Wohnort, Bezirk - und deren Mutter Tauf- und Familienname mit Taufnamen des Großvaters.
Její rodné a křestní jméno; povolání, postavení v povolání, místo povolání, - manželská dcera, dcera manželů, dcera, - rodné a křestní jméno otce, povolání, bydliště, okres - a její matky jméno křestní a rodné a křestním jménem děda.
Religion der Eltern, ob sie leben oder gestorben sind.
Náboženství rodičů, zda na živu či zemřelí.
Geburtsort, Bezirk, Datum, Alter: Místo narození, okres, datum, věk: 27.IV.1896 v Horní Loučce, okr. Tišnov.
Zuständigkeit, Ort, Bezirk, Land: Příslušnost, místo, okres, země: M e d l á n k y,
Religion: Náboženství: řím.katol.
Stand: ledig, Witwe (nach wem?), getrennt (mit wem?), Angehen den Familien- und Taufnamen des Ehegatten, Beruf, Wohnort, Bezirk, - Ort und Datum des Absterbens, - Gericht - Datum und Zahl des Urtheils, Beschlusses.
Slav: svobodná, vdova (po kom?), rozloučená (s kým?). Udáno buď rodné a křestní jméno manžela, povolání, bydliště, okres, - místo a datum úmrtí, - soud - datum a číslo rozsudku, usnesení.
Anmerkung: Poznámka:
Beistände: deren Familien- und Taufname, Beruf, Wohnort, Gasse, Haus-Nr., Religion.
Svědci: jejich rodné a křestní jméno, povolání, bydliště, ulice, číslo domu, náboženství.
Halouzka Hynek, malíř v Medláncích.
Černý Vojtěch, malíř v Medláncích.
oba katolíci.

Bestätigt mit eigenhändiger Unterschrift und Amtssiegel des Pfarramtes in Brünn-Retschkowitz
Potvrzuje vlastnoručním podpisem a úředním razítkem římskokatolického farního úřadu v Brně-Rečkovici

am 17. června 1920.
dne

Jan Olešmal,
Pfarrer / farář
Retschkowitz
Brno-Rečkovice

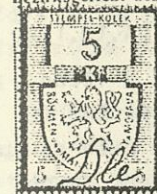
Druckorte Nr. 141. Imprimatur des Bischöflichen Konsistoriums in Brünn. Druck
Tit. Z. 141. Imprimatur Biskupského konsistoria v Brně. Tit. a náklad vytištěn Občanské tiskárně v Brně.

Obr.208: Oddavkový list manželů Anastázie a Frant.Josefa Ditrichových

ZEMĚ MORAVA.
LAND MÄHREN.

Okresní úřad farního úřadu: Brno-město
Bezirksbehörde des Pfarramtes:

Okresní soud místa narození: "okolí"
Bezirksgericht des Geburtsortes:

Číslo: 1086
Zahl:

Dieceze: Brno
Diözese:
Děkanský úřad: "venkov"
Dekanat:
Fara: Rečkovice
Pfarre:

Rodný a křestní list. - Geburts- und Taufschein.

zdejší rodné a křestní knihy, svazek str. 167. potvrzuje se tímto úředně, že se
hiesigem Geburts- und Taufbuche, Band Seite wird hiemit amtlich bestätigt, daß
narodil v Medlánkách ulice v domě číslo 89.
in Gasse Haus-Nr.
léta Páně jeden tisíc devět set pět a dvacet číslcem 1925
im Jahre des Heils Eintausend neun Hunderd in Ziffern
dne 28. července (28. 7.) a dne (i rok) 10. 8. 1925
am geboren und am (auch Jahr)
ve farním chrámu Páně v Rečkovici (kým) P. Josef Fiala,
in der Pfarrkirche (vom)
dle římskokatolického obřadu pokřtěn byl
nach römisch-katholischem Ritus getauft wurde:

Rodné a křestní jméno dítěte-křtěnce: Ditrich Jarmila
Familien- und Taufname des Kindes, des Täuflings:
Náboženství: římskokatolické. Křestní jméno a rodné křestní jméno: "Československé"
Religion: römisch-katholisch.
Původ: manželský, nemanželský, syn-dcera: manželka dcera
Abstammung: ehelich, unehelich, Sohn-Tochter:
Otec: Ditrich František, tov. slevač v Medláncích, manž. syn Ditricha Frant. a jeho manželky Marie v Jestřabí a farn. křest. Svoboda / Narož. 17/3 1892/
Jeho rodné a křestní jméno, povolání, bydliště, okres, pak jeho otce rodné a křestní jméno, povolání, bydliště, okres a jeho matky jméno křestní a rodné. Matčino datum narození, místo, okres, náboženství.
Vater: sein Familien- und Taufname, Beruf, Wohnort, Bezirk, dann dessen Vaters Familien- u. Taufname, Beruf, Wohnort, und dessen Mutter Tauf- und Familienname.
Datum der Geburt, Ort, Bezirk, Religion des Vaters.
Matka: její křestní jméno, zda vdova, pak jejího otce rodné a křestní jméno, povolání, bydliště, okres a její matky jméno křestní a rodné. Matčino datum narození, místo, okres, náboženství.
Mutter: ihr Familien- und Taufname, Beruf, Wohnort, Bezirk und deren Mutter Tauf- und Familienname.
Datum der Geburt, Ort, Bezirk, Relig. der Mutter.
Oddavky rodičů: datum, místo, fara. 11/10 1920 v Rečkovici
Trauung der Eltern: Datum, Ort, Pfarre.
Kmotři: jejich rodné a křestní jméno, povolání, bydliště, číslo domu. František Ditrichov, rolník v Jestřabí a Frant. Josef, františkovský manželský
Patři: ihr Familien- und Taufname, Beruf, Wohnort, Haus-Nr.
Porodní asistentka: Antonie Polojníková z Rečkovice
Geburtsassistentin:
Poznámka:
Anmerkung:

Potvrzuje vlastnoručním podpisem a úředním razítkem:
Bestätigt mit eigenhändiger Unterschrift und Amtssiegel:

Římskokatolický farní úřad v Rečkovici
Römisch-katholisches Pfarramt

dne 13. září 1940
am

Fr. Fiala
farář - Pfarrer

Tit. Z. 159. Imprimatur Biskupského konsistoria v Brně.
Tit. a náklad vytištěn Občanské tiskárně v Brně.

Obr.209: Rodný a křestní list Jarmily Ditrichové

ho sestra Jarmila se narodila 28.7.1925 /obr.209/, ale v necelých 16 letech zemřela...

Uvádím další dopis mého praděda Františka Tobiáše Kociny, zaslaný Mařence:

Draze milovaná dcero naše,

V Předklášteří 24.10.1920

my Tě nastokrát pozdravujeme a přejeme Ti stálého zdraví a všeho dobrého za Tvoji lásku a dobrotu, kterou nám stále prokazuješ. Bůh Ti vše odplatí. Sama sobě si utrhuješ a nám to pošleš. Tolik jsi dala za cukr, beztoho je moc drahý, když je na lístky za 9 korun, jak pak je pod rukou? My jsme se večer podivili kuchyňské, když přinesla balík. Bůh Ti vše odplatí a zaplatí komu jsi co opatřila a zaopatřuješ a sama to jistě také tolik potřebuješ. Teď si budeme muset kafe odvyknout jíst, když bude cukr tak drahý čím dál hůř, co budeme dělat?

Pořád je všechno dražší a dražší a plat pořád stejný. Pokud bude všechno špatné, cukr nesmíme jíst, kouřit nesmím, maso nesmíme kupovat a sádlo též, to už musí být konec. A kdepak jsou košile, podvlékačky a boty, to jde do set, ale já vydělám jen koruny. Ale jak chce, Pánu Bobu poručeno, staň se vůle Boží s námi. Ať je jak Bůh chce, a marné proti tomu dělat, jen trpět. Kdybychom se dočkali aspoň toho prasete, tak bychom měli přece jen čím mastit, jestli nám ho ještě někdo neukradne, nebo je to napořád. Dá-li Pán Bůh, za 14 dní bychme je zabili, nejni možné žádný ječmen koupit, páně nic nemají, ani sedláci.

Musíš si to nějak zařídit, abys mohla aspoň na jeden den přijet, snad brzy ráno, abys s tím mamince trochu pomohla, neb ona nemůže stát ani na nohou. Však ti budu ještě psát kdy to bude. Jen trochu ochladne, tak hned, ať je z toho co chce, snad z toho přece něco bude. Když by Tě nechtěla paní pustit, tak jí řekni, že půjdeš načisto a počkali bychom, až bys přišla domů. Co bych já si s tím sám počal nevím, už nejsu tak schopný a mladý.

Zatím končím a za všechno Pán Bůh zaplatí co jsi pro nás učinila, aby Ti nic neubýlo a na ničem a v ničem. Oba Tě srdečně líbáme, s Bohem, ale dobře si to zaříď, prosím Tě, neodmítej mne, ano? Musíš nám odepsat, že jistě přijedeš!

Jak lze poznat z následujícího dopisu zaslaného otcem své dceři necelý měsíc na to, Mařenka nevyhověla jeho tak úpěnlivému přání, nepřijela. Snad měla sama starostí se sebou, byla v nové službě, prakticky začínala znova. Navíc s největší pravděpodobností nechtěla být svým starým rodičům na obtíž v jejich bídě. A těch několik korun které jí zůstaly? Z nich by jistě moc dlouho nevystačila ani sama, natož ještě rodiče. Pradědův důchod byl nevelký, naturální dávky z velkostatku malé, všeobecná drahota a nedostatek. Uvádím poslední dopis Františka Tobiáše, jiné se nezachovaly - snad ani již nebyly:

Draze milovaná dcero naše,

V Předklášteří 18.11.1920

my Tě nastokrát pozdravujeme a zároveň Tě prosíme, abys byla tak hodná a poslechla a šla hned domů, vždyť jsme se tak umluvili, když s Tebou budou zle zacházet, tak nechej jim všechno a pojď domů. Buď si vezmi všechny šaty domů a nebo si je ulož kde by ses o ně nemusela bát, třeba do mariánského ústavu. Vše spakuj a zamkni a pojed domů. Doma můžeš být do jara, jakoupak teď najdeš dobrou službu před vánocema? Ale vždyť je to jedno, máš kam jít, tak proč by ses trápila? Máme ještě co jíst a čím topit, tak do jara můžeš být doma, tak proč se chceš tak trápit?

Nemůžeš-li přijet hned a nebo musíš 14 dní odsloužit, tak to víš nejlepší, dělej jak rozumíš. Ale byli bychom jen nejradši, kdybys mohla přijet hned, neboť je Tě doma velice třeba.

Mám to špatně naškrábané, večer, jak jsme obdrželi dopis, tak hned odepisuju, abys to co nejdříve dostala a proto neodkládej a přijed, budeme se těšiti na brzkou odpověď co nám napíšeš.

Zatím s Bohem a na brzkou shledanou!

Nevím již, zda aspoň tentokrát vyslyšela Mařenka toto zoufalé otcovo volání, a nebo zda její návrat domů uspíšila další událost. Deset dní po jejích 45.narozeninách, tedy 18.3.1921, zemřela na stařeckou sešlost ve svých 75 a půl letech svého života její matka Marie Kocinová, rozená Petrová. Moje prabába. Zůstal její o rok mladší manžel František Tobiáš, který ve svých letech již nemohl zůstat skutečně sám. Tehdy musela jeho dcera Mařenka nadobro opustit službu v Brně, vrátit se domů, aby se o něho postarala.

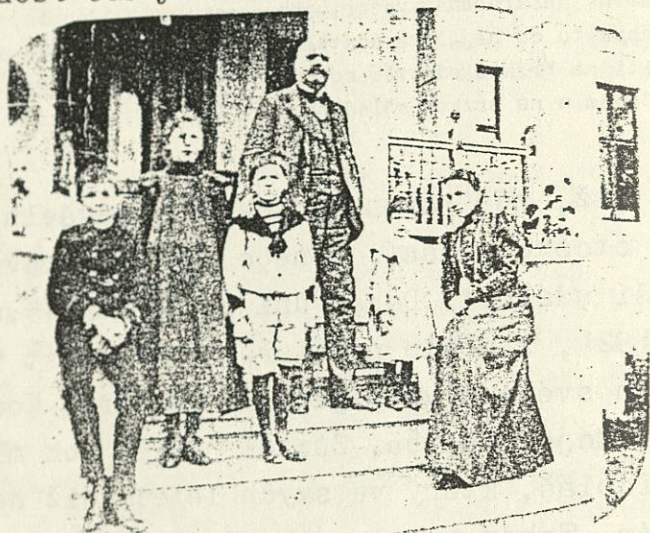

Obr.210: Marie a František Tobiáš Kocinovi /asi roku 1920/

Říkalo se, že oba žili jak se dalo. Mařenka, protože měla "známosti" a zkušenosti s vedením domácnosti ve šlechtické rodině, dostala místo pomocnice ve vile barona Pražáka v Předklášteří, se kterým se asi znala již od d'Elvertů. Baron dr.Otakar Pražák byl politikem a moravským poslancem na říšské radě za Hodonínsko, byl reprezentantem brněnských Staročeků. Pra-

žákův palác na nynější Husově ulici v Brně vybuďoval v letech 1871-1873, současně s Besedním domem, autor vídeňského parlamentu a vyznavač přísného klasicismu vrcholné renesance Teofil Hansen. Jeho první stavbou v Brně byla budova nemocnice U sv. Anny na Pekařské ulici. Nejvýznamnějšími stavbami jsou právě Besední dům a Pražákův palác. Po I. světové válce se Pražáci zdržovali převážně již jen ve své vile v Předklášteří, a já sám jsem tam býval v útlém mládí dost častým hostem...

Obr. 211 Rodina barona dr. Pražáka před vilou v Předklášteří / a z jejich korespondence /

1. 10. 1905

CORRESPONDENZKARTE

He rapomili k. 1. 10. 1905

ze svatek Grossmannova, pro ji pak ule a gratulace ji. Fanyška kony listek dusa dostala.

G. Bollen bud kochani Tom. Muma.

Praha

akademie kochite

Ule. stam. str. 10

Republika Československá
Okresní politická správa

Tržan

číslo 153

Biskupství

Brno

Děkanství

Kurim

1493

Fara

Deblin

SOUCASNĚ

Úmrtní list.

A

Ze zdejší matriky zemřelých Tom. 111. pag. 12. se tímto úředně dokazuje, že léta Páně:

jeden tisíc ~~devět~~ set dva set tři

(1923)

dne 29. ledna zde v Jestřebí Tl. v

v domě číslo 33 zemřela a dne 31. ledna 1923 od

P. A. H. F. dle římsko-katolického obřadu pochován byl :

Křestné a rodinné jméno, pak stav a bydliště zemřelého	Náboženství	Stáří	Nemoc aneb způsob smrti
		kolik roků, měsíců a dní?	
Burianová Terezie - manželka Jana Buriana, vymeň. kaře v Jestřebí Tl.	řím.-kat.	Narzena v Pejšlově 2. 10. 1837 oddána 21. 1. 1907	řezání vícem
Ze odd. knihy Tom. VI. pag. 10 uváděna Burianová Terezie přes sňatek na svatek: Ditrichová Terezie - vyměňkaře a vdaná do + 10. 1. 1907 Janu Ditrichovi. umřela v Jestřebí Tl. č. 33.			

Důkazem toho budiž můj vlastnoruční podpis a pečť úřední.

Dáno v Jestřebí dne 12. července 1927

Jan Sedláček
farář

Občanská úřadna v Brně. — Č. 168.

Obr. 212: Úmrtní list Terezie Burianové /Ditrichové/

REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ

Číslo: 625.

Země moravsko-slezská.

Okresní úřad larního úřadu: Brno-město.

Okresní soud, místa úmrtí: Brno-město.

Diecése: Brněnská.

Děkanství: Brno-město.

Fara: Staré Brno v Brně.

Úmrtní list.

zdejší knihy zemřelých, svazek X, S, A, str. 466, se tímto úředně potvrzuje, že léta Páně jeden tisíc devět set d o a o e t v ř í číslicemi 1924 19/1 dne devatenáctého ledna v Brně, zem. nemocnice ulice Pekařská v domě číslo 53/57 zemřel a dne 21. ledna 1924 (kým) dp. Josefem Fabiánkem, kooperátorem římsko-katolického obřadu pochován byl na místním hřbitově v Brně-Král. Poli po převozu, s úředním povolením zdejší far. úřadu ze dne 21/1 1924 čís. 344.

Jméno rodné a křestní, povolání, bydliště, stav, rodokmen, příslušnost i okres zemřelého, oddávky, datum, místo, fara:	M i č á n e k J o s e f , výměnkář z Prosetína čís. 2, okres Velké Meziříčí, ženatý.
Náboženství:	ř í m s k o - k a t o l i c k é .
Věk: roky, měsíce, dni: Datum narození, místo, okres:	73 roků stár, nar. v Katově.
Příčina smrti:	Ileus e neoplasma fux. sigmoidae. Coekostomia.
Poznámka:	

Potvrzuje vlastnoručním podpisem a úředním razítkem:

Římsko-katolický larní úřad Staré Brno v Brně.

dne 6. února 1935.

J. Jan. H. Dvořáček
farář.

Tiskem Občanské tiskárny v Brně.

Obr. 213: Úmrtní list Josefa Mičánka ml. z Prosetína

Zdá se, že Helena Ditrichová nemohla jaksi pevněji zakotvit v zaměstnání. Ono bylo zřejmě těžké najít práci vůbec a pak najít takovou službu, aby trochu vyhovovala. Domácí páni mívali svoje vrtochy. Jako "děvče pro všechno" /Mädchen für alles/ nastoupila 1.3.1920 u Ernsta Kofranka na Lažanského nám. 9, který byl uváděn "Ministerialrat in Prag". Pracovala zde do 1. srpna stejného roku, odešla rovněž z dobrým vysvědčením a doporučením. Z citace zápisů, ještě několik roků po válce, je patrné, že byly prováděny německy. Ono se vždy říkalo, že Brno je po Vídni druhé největší německé město, nebo také "předměstí Vídně. Také tato skutečnost může být příčinou častého střídání služebních míst. Jednalo se vždy o "bývalé lepší vrstvy" z dob monarchie, kteří postupně odcházeli ze svých funkcí, z Brna, či jinak mizeli v propadlišti dějin. Další takovou epizodou byla služba u "Annie Ludvig, Ministerialratgattin, Brünn, Koliště 5", kde také Helena pobyla jen velmi krátce, od 10.9. do 1.10.1922. Po několikaměsíční pauze hledání pobyla skoro celý měsíc u Bohumily Klíčové, na Nové ulici č. 4, kde skončila 1.3.1923. Teprve další zaměstnání bylo dlouhodobé. Již 3.3. nastoupila k paní Regině Weinerové a od 1. října téhož roku přešla do domácnosti jejího syna, ing. Viktora Weinera, místoředitel a pozdějšího ředitele Západosmoravských elektráren. Bydlel na Falkensteinerově ul. č. 5 /dnes Gorkého/...

Ve složitých dobách po I. světové válce a v období všeobecné krize vzniklé ve světě, uchýtil se i u nás nový politický směr - fašismus. Po vítězném pochodu na Řím v říjnu 1922 si přisvojuje muž v černé košili, Benito Mussolini, symbol římské moci, svazek prutů sešňěrovaných červeným řemínkem s vetknutými sekerami. Tento znak, který ve starém Římě nosil liktor před guvernérem nazývali fasces cum securibus. A právě slovo fasces posloužilo jako základ pro označení nového směru. Již r. 1923 dochází k fašistickému převratu v Bulharsku, téhož roku vyhlašuje v Mnichově Adolf Hitler s pistolí v ruce počátek národní revoluce. U nás se objevily první pokusy organizo-

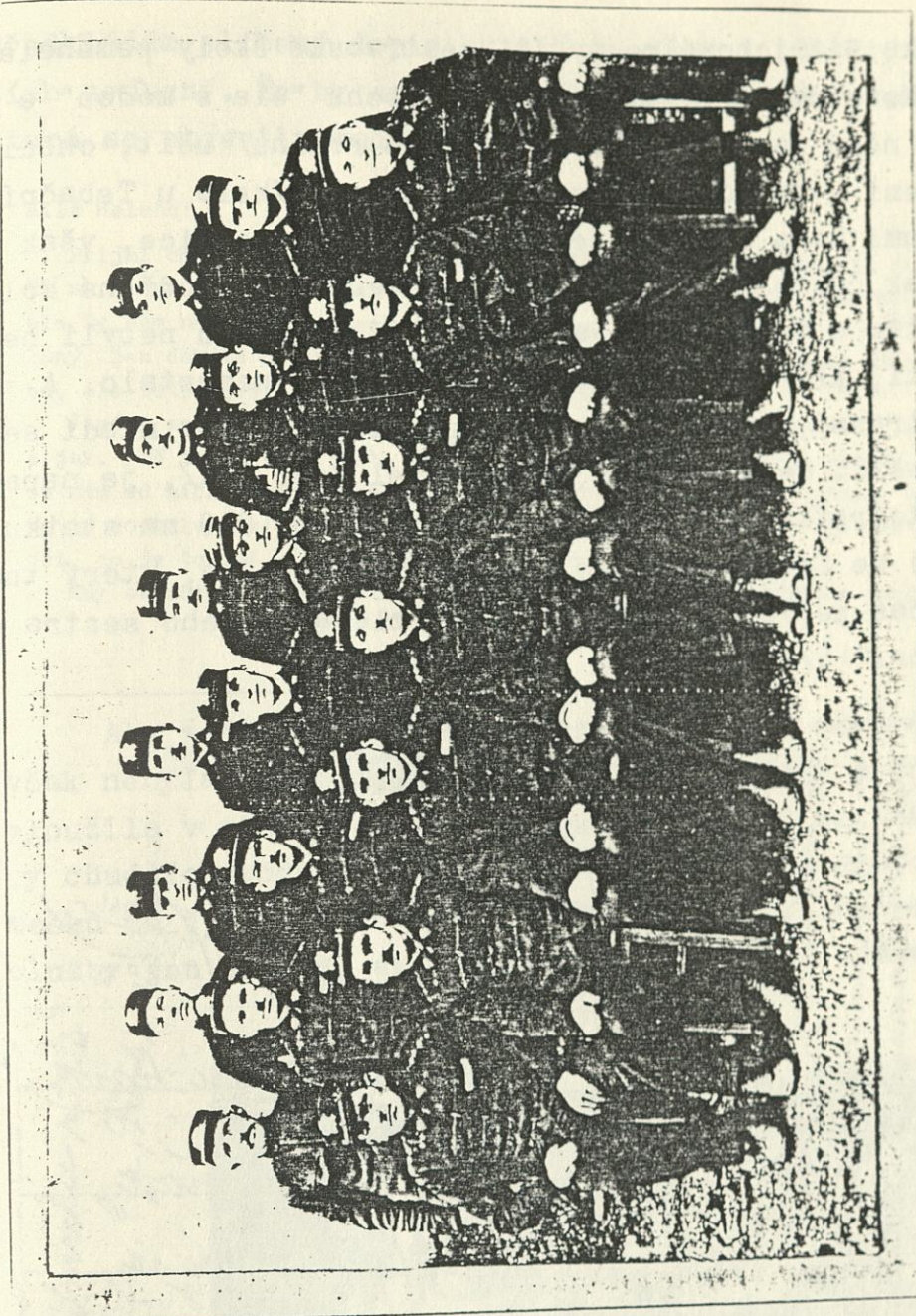

vat české fašistické hnutí s úspěchem italských fašistů. V březnu příštího roku se několik skupin českých fašistů spojilo v Národní obec fašistickou, jejíž vůdce generál Radola Gajda měl plnit důležité úkoly v připravovaném fašistickém převratu v létě 1926. V Brně bylo v polovině dvacátých let zapsáno v této organizaci na 1200 členů, většinou příslušníků tzv. maloburžoazie a maloburžoazní inteligence, zčásti také z dělnické třídy, různých živlů a lumpenproletariátu. Stoupenci však byli i mezi vysokoškoly, v Brně jich bylo na 300. Těmito akcemi byly postupně vytvářeny předpoklady k událostem, které nakonec ne-slavně vyvrcholily koncem třicátých let...

Kuřimské Jestřabí dostalo v polovině dvacátých let nového kováře. Starý kovář jménem Žaloudek /viz též soupis k r.1900/ postavil kovárnu když vyženil kousek pole a pár zlatých. Jeho žena Karolína pocházela od Nehybů "z chalupy". Měli spolu 7 dětí, oba synové padli v I.světové válce, a tak kovárna osiřela. Mladému kováři Adolfu Hanákovi⁴⁷, ze Zlatkova, se zalíbila dcera starého kováře, Anička, takže neváhal jít za hlasem svého srdce "přes několikery hory i řeky". Dolfíkův otec měl ve Zlatkově také kovárnu, právě na opačném konci rybníka, než stála chaloupka čp.40, kde bydleli Vašíčkovi - a s Edou především kamarádil, i když ten byl o několik roků mladší. Adolf Hanák se rychle zapojil do společenského života v Jestřabí, které již mělo tou dobou 44 domů se 225 obyvateli. Vstoupil do nově založeného dobrovolného hasičského sboru a později pracoval v různých funkcích. Sbor hasičů byl založen po velkém požáru obce začátkem dvacátých let, kdy vyhořel téměř celý Vej-pustek - dolní část vesnice. Podíváme se na fotografii hasičů z té doby, a můžeme si je vyjmenovat /obr.214/.

1.řada zleva /sedící/: Adolf Hanák, František Čech, František Knoflíček, František Chmelíček, František Balabán, Theodor Matyáš, Jan Balabán zvaný Zahradský.

2.řada zleva: Josef Mencler, Petr Daniel, Adolf Zabil, Josef Balabán zv.švec, František Daniel, Josef Kadlec zvaný školník, Josef Nehyba zv. šenkýř.

Obr.214: Sbor dobrovolných hasičů v Kuřimském Jestřabí /stav asi r.1925/

3.řada zleva: Ludvík Malásek, Antonín Juříček, Josef Žaloudek, Petr Sojka zv.švec, Petr Mašek zv.krejčí, můj nevlastní prastrýc, Miloslav Nehyba zv. z chalupy...

Jak již řečeno výše, kamarádil Dolfík Hanák s Edou Vašíčkem, a tak ho jednou pozval do Jestřabí na taneční zábavu - a nebo, jak se tenkrát s oblibou říkávalo - na výlet, což byla tancovačka v přírodě. Při této společenské události se Eda z "dalekého Zlatkova" seznámil s Růženkou, 21letou dcerou Františka Ditricha a Fányanky.

ky. Služka se starala o chlév, domácí zvířectvo a všechny domácí práce, pacholek pak o maštal a koně a práce na poli. A obojí byli lidé - a měli i lidské sklony i slabosti.

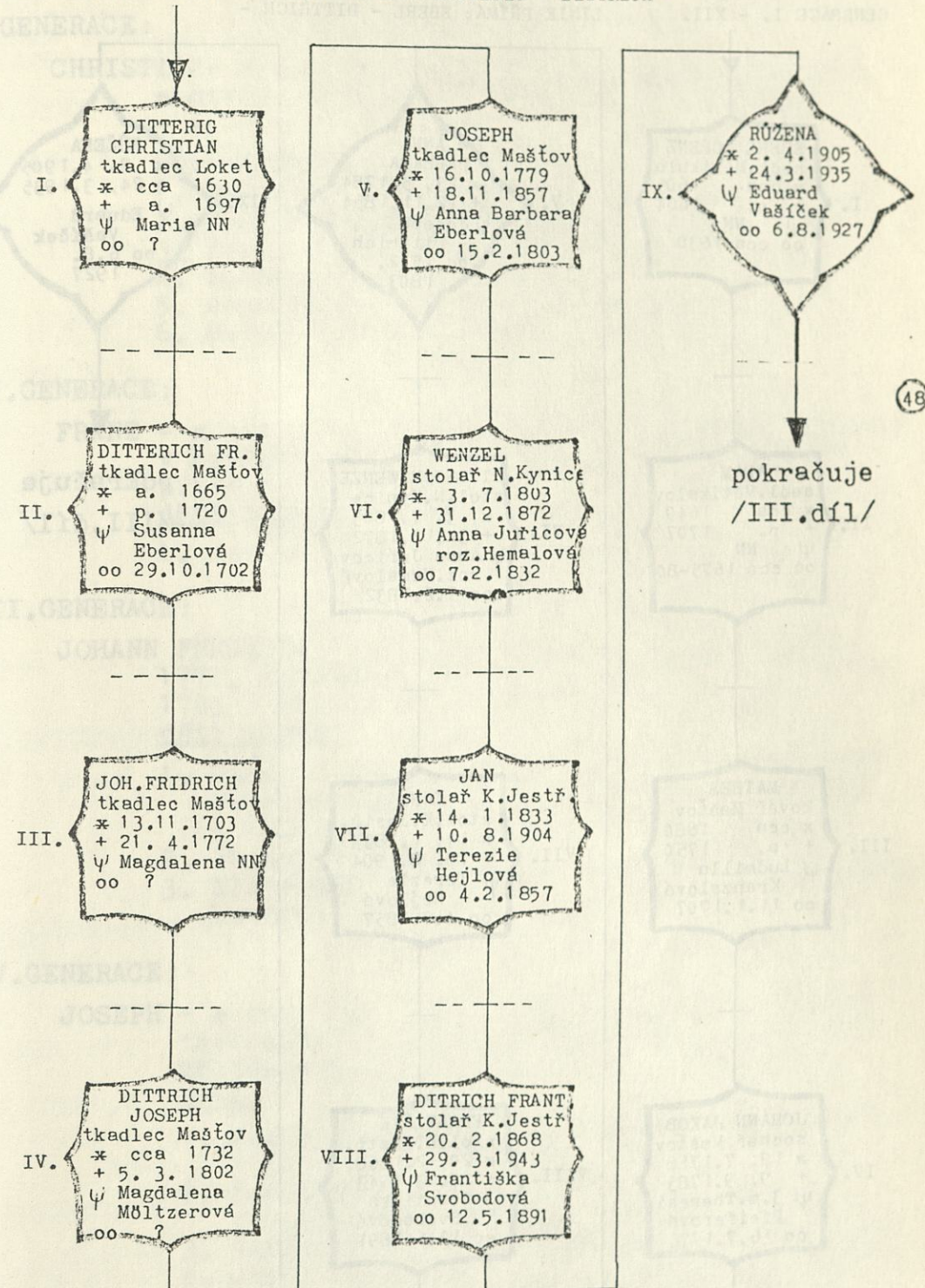
Dne 5.srpna 1927 porodila Marie Ditrichová doma, za pomoci Marie Maškové z Jestřabí, synka. Chlapec se neměl moc k světu, a tak byl ještě téhož dne pokřtěn tzv. z nouze Růženkou Ditrichovou a dáno mu jméno František. Druhý den na to zemřel a v tichosti byl pohřben v Deblíně. Jeho otec není v matričním zápise uváděn, ale podle ústního podání to byl nějaký věkem starý čeledín sloužící u Mašků. Potom Marie sloužila v Katově u svého bratrance Urbánka, nakonec u Karmazínů v Lubném...

Výše popsaná událost zapadla dost nešťastně do sledu dalších, které v té době u Ditrichů dostoupily vrcholu. Proto se o této "nehodě" nikdy moc nemluvalo, až v dospělosti jsem se dověděl od své tety, že "Mařena byla trdlo a zkazila si život a do hanby přivedla celou rodinu..." Nebylo to jednoduché, mít tehdy nemanželské dítě, na takovou ženu kdekdo ukazoval, šířily se většinou nepodložené fámy s pikantní příchutí. Přesto ne vždycky byla vina jen na oné nešťastné ženě...

Stejného dne, kdy zemřel jednodenní synek Marie Ditrichové, František, se - ale ne, přátelé! To je již jiná kapitola a na tuto událost si musíme ještě počkat. V dalším díle se vrátíme o čtyři sta let zpět a znovu se budeme prokousávat pěkně po pořádku historií a povídáním kolem rodů Vašíčků a některých jim spřízněných, abychom zase nakonec dospěli k tomuto srpnu 1927. A teprve potom si řekneme, cože se vlastně stalo v den, kdy byl na deblínském hřbitově pohřben nemanželský syn Marie Ditrichové, jménem František...

GENERACE I. - XII.

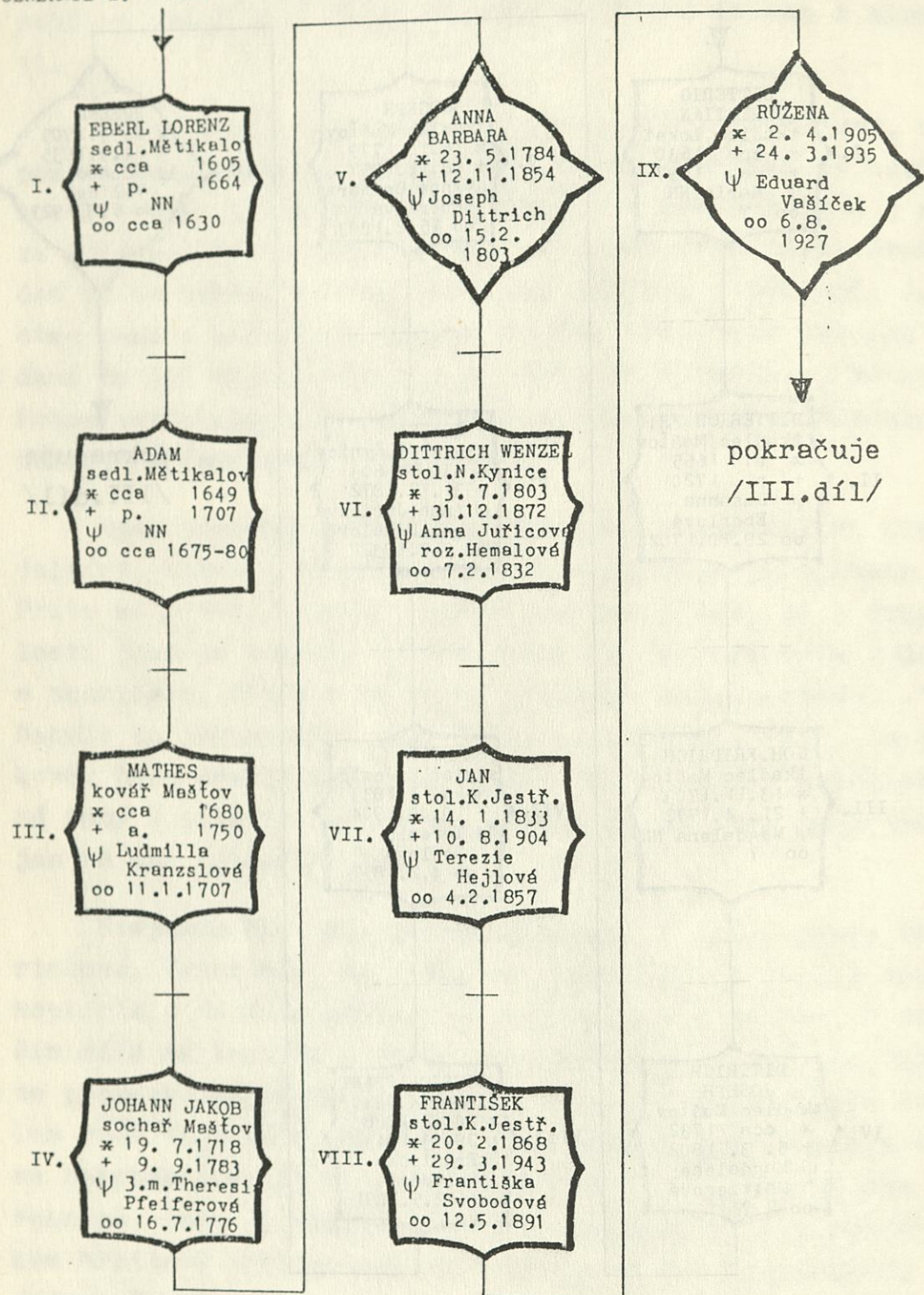
LINIE PŘÍMA: DITTERIG - DITTRICH -

GENERACE I. - XII.

LINIE PŘÍMA: EBERL - DITTRICH -

JMENNÝ REJSTŘÍK - RODOKMEN LINIE PŘÍME - DITTRICH:

I. GENERACE:

CHRISTIAN - * cca 1620-1630, oo cca 1660, + a. 1697,
pláteník v Lokti; m. Maria NN /cca 1630 -
- a. 1697/;
děti známé:

1. Johann - * cca 1662, oo ?, + 9.1.1721
2. Franz - pokračuje
3. Susana - * 4.4.1668, oo ?, + ?
4. Michael - * 29.1.1670, oo ?, + ?
5. Anna Maria - * 1.3.1672, oo ?, + ?
6. Georg Thomas - * 6.10.1674, oo ?, + ?

II. GENERACE:

FRANZ - * cca 1663, oo 29.10.1702, + p. 1721, tkadlec
v Maštově; m. Susana Eberlová /11.8.1675 -
p. 1721/;
děti známé:

1. Johann Frederik - pokračuje

III. GENERACE:

JOHANN FREDERIK - * 13.11.1703, oo a. 1730, + 21.4.
1772, tkadlec v Maštově; m. Magdalena NN /cca
1703 - 18.5.1753/;
děti známé:

1. Jakob - * cca 1730, 1.oo ?, 2.oo 8.2.1785
/Barbara Schmidová, cca 1746 - 9.9.1831/,
+ 10.4.1819
2. Joseph - pokračuje
3. Elisabeth - * cca 1740, oo 23.7.1764 /Franz
Vetter/, + ?

IV. GENERACE:

JOSEPH - * cca 1732, oo a. 1763, + 5.5.1802, mistr
tkalcovský a měšťan maštovský; m. Magdalena
Miltzerová /cca 1737 - 27.4.1800/;
děti:

1. Maria Anna Appolonia - * 2.1.1763, oo ?,
+ ?
2. Maria Clara - * 6.8.1765, oo 10.5.1793
/Georg Wahl, učitel/, + ?
3. Veronica - * 28.3.1768, dítě, + 1.11.1775
4. Joseph 1 - * 7.6.1771, dítě, + 21.10.1775
5. Johan Wenzel Cajetan - * 6.7.1774, 1.oo
26.11.1799 /Catharina Vetterová/, 2.oo
cca 1810 /Anna Maria Haussertová/, + 28.5.
1823, městský kovář v Maštově
6. Anna Catharina - * 23.11.1776, dítě, + 26.
12.1776
7. Joseph 2 - pokračuje

V.GENERACE:

JOSEPH - * 16.10.1779, oo 15.2.1803, + 18.11.1857,
mistr tkalcovský a měšťan maškovský; m. Anna
Barbara Eberlová /23.5.1784 - 12.11.1854/;
děti:

1. Wenzel - pokračuje
2. Franz Joseph - * 28.4.1807, oo a.1843
/Franziska Rottová/, + 28.12.1871
3. Anton 1 - * 23.7.1810, dítě, + 28.6.1814
4. Johann Nepomuk - * 2.4.1814, oo 18.1.1848
/Rosina Erdtová/, + 21.1.1870
5. Anton 2 - * 29.10.1816, oo ?, + ?
6. Ottilia - * 19.6.1819, oo ?, + ?
7. Johanna - * 4.7.1822, oo ?, + ?
8. Maria - * 22.8.1826, dítě, + 15.5.1832

VI.GENERACE:

WENZEL - * 3.7.1803, oo 7.2.1832, + 31.12.1872, mis-
tr stolařský v Německých Kynicích /Veverských
Knínicích/; m. Anna vdova Juřicová rozená Hema-
lová /5.6.1805 - 17.5.1872/;
děti:

1. Jan Evangelista - pokračuje
2. Václav - * 27.10.1834, oo 1.3.1859 /Anastá-
zie Cardová/, + 3.8.1905
3. Antonie - * 4.5.1837, oo ?, + ?
4. Josef - * 8.5.1840, dítě, + 23.11.1849
5. Marianna - * 27.6.1841, dítě, + 3.3.1844
6. Barbora - * 22.6.1845, dítě, + 20.11.1849

VII.GENERACE:

JAN EVANGELISTA - * 14.1.1833, oo 4.2.1857, + 10.8.
1904, mistr stolařský v Kuřimském Jestřabí
/Blahoňově/; m. Terezie Hejlová /2.10.1837 -
29.1.1923/;
děti:

1. Maria - * 5.12.1857, oo 30.7.1876 /Jan
Knoflíček/, + a.1920
2. Františka - * 25.6.1860, oo 3.7.1881 /To-
máš Urbánek/, + p.1935
3. Mrtvorozené děvče - + * 28.3.1864
4. František - pokračuje

VIII.GENERACE:

FRANTIŠEK - * 20.2.1868, oo 12.5.1891, + 29.3.1943,
mistr stolařský v Kuřimském Jestřabí /Blaho-
ňově/; m. Františka Svobodová /17.2.1868 -
27.6.1936/;
děti:

1. František Josef - * 17.3.1892, oo 11.10.
1920 /Anastázie Černá/, + 3.11.1971
2. Helena - * 1.12.1894, svob., + 8.5.1974

3. Marie - * 1.2.1898, oo 16.1.1932 /Antonín
Jambor/, + 25.10.1977
4. Růžena - pokračuje
5. Jaroslav - * 5.4.1909, dítě, + 16.11.1916

IX.GENERACE:

RŮŽENA - * 2.4.1905, oo 6.8.1927, + 24.3.1935, v do-
mácnosti, Kuřimské Jestřabí čp.33; m. Eduard
Vašíček /11.3.1899 - /;
- pokračuje ve III.dílu kroniky!

JMENNÝ REJSTŘÍK - RODOKMEN LINIE PŘÍMÉ - EBERL:

I.GENERACE:

LORENZ - * cca 1605, oo cca 1630, + p.1664, sedlák
v Mětikalově /Meckel/; m. NN /cca 1610 - p.1664/
děti známé:

1. Helena - * cca 1631, oo ?, + ?
2. Wallburga - * cca 1636, oo ?, + ?
3. Mathes - * cca 1640, oo 11.11.1659 /Eva
N/, + ?
4. Catharina - * cca 1642, oo ?, + ?
5. Michal - * cca 1647, oo ?, + ?
6. Adam - pokračuje

II.GENERACE:

ADAM - * cca 1649, oo cca 1675, + p.1707, sedlák
v Mětikalově /Meckel/; m. NN;
děti známé:

1. Mathes - pokračuje

III.GENERACE:

MATHES - * cca 1680, oo 11.1.1707, + a.1750, městský
kovář v Maškově; m. Ludmilla Kranzsllová /?/;
děti známé:

1. Johann Ferdinand - * 9.2.1716, oo ?, + ?
2. Johann Jakob - pokračuje
3. Johann Wenzel - * 28.9.1720, oo a.1750
/Maria Anna Moritzová/, + 14.8.1781

IV.GENERACE:

JOHANN JAKOB - * 19.7.1718, 1.oo 7.9.1744 /sporné/,
2.oo 17.1.1751, 3.oo 16.7.1776, + 9.9.1783,
sochař a řezbář v Maškově /Maschau/;
1.m. Terezia Stegerová /sporné manželství/;
děti z tohoto manželství nejsou známy.
2.m. Maria Franziska Sacherová /cca 1730 -
29.8.1775/;
děti známé:

1. Anastasia - * cca 1754, dítě, + 20.1.1755

2. Severin Christian - * 7.1.1756, oo ?, + ?
3. Johann Nepomuk - * 4.7.1759, oo ?, + ?
4. Franz Anton Joseph - * 19.10.1765, oo ?, + ?

3.m.Teresia Pfeiffrová /cca 1736 - 19.9.1806/
děti:

1. Maria Clara Victoria - * 3.3.1778, dítě,
+ 9.3.1778
2. Anna Barbara - pokračuje

V.GENERACE:

ANNA BARBARA - * 23.5.1784, oo 15.2.1803 /Joseph Ditr-
trich/, + 12.11.1854.

Dále sleduj linii Ditrtrich od V.generace!

JMENNÝ REJSTŘÍK - RODOKMEN LINIE PŘÍMÉ - HEMALA:

I.GENERACE:

ANTONÍN - * cca 1745, oo cca 1771, + p.1800, sedlák
a rychtář v Hlubokém; m.Rosalie N /?/,
děti známé:

1. Jakub - pokračuje
2. Barbora - * 6.8.1775, oo 7.11.1797 /Jakub
Švihálek/, + ?

II.GENERACE:

JAKUB - * cca 1773, oo 17.11.1800, + p.1840, sedlák
v Hlubokém; m.Františka Dundáčková /26.9.1784
- ?/,
děti známé:

1. Barbora - * 6.3.1803, oo ?, + ?
2. Anna - pokračuje
3. Matěj - * 13.10.1807, oo ?, + ?
4. Jan Evangelista - * 13.1.1810, oo ?, + ?
5. Fabián - * 20.1.1811, oo ?, + ?
6. Jan Křtitel - * 8.2.1819, oo ?, + ?

III.GENERACE:

ANNA - * 5.6.1806, 1.oo cca 1827, 2.oo 7.2.1832,
+ 17.5.1872; v domácnosti, Německé Kynice
/Veverské Knínice/ čp.20;

1.m.Jiří Juřica /nebo Juřic/- /cca 1791 -
- 18.5.1831/;

děti známé:

1. Jan Evangelista - * 10.11.1827, dítě,
+ 23.8.1830
2. Františka - * 6.4.1829, oo ?, + ?
3. Anna - * 6.6.1831, oo ?, + ?

2.m.Wenzel Ditrtrich - dále sleduj linii Ditr-
trich od VI.generace!

JMENNÝ REJSTŘÍK - RODOKMEN LINIE PŘÍMÉ - PETR:

I.GENERACE:

TOMÁŠ - * cca 1740, oo cca 1775, + p.1815, sedlák
v Nebštýchu /Nové Sady/; m.Kateřina Boudová
/cca 1745 - 8.8.1815/;
děti známé:

1. Matouš - pokračuje
2. Petronila - * 8.5.1786, svob., + 12.1.1829
3. Josef - * 3.2.1788, svob., + 20.4.1808
4. Anna - * 29.5.1793, oo ?, + ?

II.GENERACE:

MATOUŠ - * cca 1777, oo cca 1810, + 5.7.1829, sedlák
v Nebštýchu /Nové Sady/; m.Anna Kučerová roz.
Ambrožová /?/;
děti známé:

1. František Jan - pokračuje
2. Anna - * 30.5.1814, dítě, + 4.6.1814
3. Marianna - * 3.1.1815, oo ?, + ?
4. Františka - * 20.9.1817, oo ?, + ?
5. Jan - * 2.12.1821, dítě, + a.10.2.1832
6. Antonie - * 1.12.1823, oo ?, + ?

III.GENERACE:

FRANTIŠEK JAN - * 5.8.1812, oo cca 1834, + a.1870,
sedlák v Nebštýchu /Nové Sady/; m.Anna Bure-
šová /cca 1815 - p.1870/;
známé děti:

1. Maria 1 - * 8.9.1835, dítě, + 16.11.1836
2. František - * 22.11.1838, svob., + 5.8.1857
3. Josef - * 18.3.1840, oo ?, + ?
4. Maria 2 - pokračuje
5. Jakub - * cca 1850, oo a.1880, + ?

IV.GENERACE:

MARIA - x 6.10.1845, oo cca 1867 /neznámo kde/, + 18.
3.1921, v domácnosti, Říkonín čp.13; m.Franti-
šek Svoboda.
Dále sleduj linii Svoboda od III.generace!

JMENNÝ REJSTŘÍK - RODOKMEN LINIE PŘÍMÉ - SVOBODA:

I.GENERACE:

ONDŘEJ - * cca 1769, oo ?, + 5.9.1843, kovář v Říkoní-
ně čp.13; m.Kateřina Seykorová /cca 1777 - 9.8.
1849/;

děti známé:

1. Václav - pokračuje

II.GENERACE:

VÁCLAV - * cca 1817, oo 8.3.1840, + 26.2.1870, kovář
v Řikoníně čp.13; m.Marianna Babičková /?/;
děti:

1. František - pokračuje
2. Ignác /Hynek/ - * 15.8.1845, svob., + 6.3.1870

III.GENERACE:

FRANTIŠEK - * 7.4.1842, oo ? /neznámo kde/, + 2.2.1870;
m.Maria Petrová /6.10.1845 - 18.3.1921/;
děti:

1. Františka - pokračuje /viz Ditrich VIII.gen./
2. Maria - * 28.1.1870, dítě, + 26.5.1870

Vdova Maria Svobodová se znovu provdala 31.7.1870
za kováře Františka Tobiáše Kocinu, rodem z Pejškova.
Žili dále na kovárně v Řikoníně čp.13 a posléze v Předklášteří čp.1 - Porta coeli;

děti:

1. Josefína - * 21.5.1871, dítě, + 17.9.1883
2. František 1 - * 7.12.1873, dítě, + 28.8.1878
3. Marie - * 8.3.1876, svob., + 31.5.1941
4. František 2 - * 15.12.1879, svob., + 15.8.1905
5. Josef - * 8.4.1882, dítě, + 29.5.1894
6. Helena - * 29.4.1885, dítě, + 28.6.1885

Tato větev Kocinů nezanechala potomků!

POZNÁMKY A VYSVĚTLIVKY:

- 1 - Vzpomíná se také, že soluňští bratři šli i přes Velkou Bíteš. Památkou na tuto cestu má být starobylý kostelík sv.Klimenta v Jasenici /jihozápadně od města/ a cyrilometodějský kříž.
- 2 - Lze např. ještě jmenovat Ladislava Maška, mého příbuzného z Kuřimské Nové Vsi, který je v obci kronikářem, Jana P. Holého, odborného učitele z Domažlic, P.Tomáše Pirného, ř.k. děkana z Mašтова, Marii Amálii Hájkovou, rozenou Dittrichovou, učitelku v.v. z Brna, JUDr. Zdenka Eberla z Prahy a některé další, kteří přispěli vzpomínkou, dopisem s údaji a pod., bez nichž by celé toto dílo postrádalo mnohé údaje.
- 3 - Ovšem k nejstarším matrikám nutno přiřadit ř.k.matriku z Kadaně, která začíná rokem 1558, ale sbírka počíná již rokem 1552. Je uložena v SOA Litoměřice ve fondu L 66. Také v SOA Plzeň jsou matriky již od roku 1531, v SOA Brno od 1579, v SOA Opava od roku 1571.
- 4 - Johann Ditterich, s největší pravděpodobností syn pláteníka Christiana Ditteriga z Lokte /Elbogen/, byl uváděn jako "lékař - ranhojič" /Wundarzt/. Dříve měli běžnou péči o zdraví občanů většinou ranhojiči, felčari, dnes bychom mohli říct zdravotníci. Až později podle císař. patentu Karla VI. museli před univerzitním fyziķem vykonat zkoušku z obšírných vědomostí z anatomie, pouštění žílou, museli mít křesťanskou lásku ke svým bližním, nesměli se opíjet a byli povinni se dále vzdělávat četbou učených knih. V dřívějších dobách bylo toto řemeslo obvykle spojováno také s lázeňským zařízením, které mimo očisty těla, léčebných a chirurgických zákroků poskytovaly také mnohdy i služby pohostinské.
- 5 - "Z hlubin volám k tobě, Hospodine, Pane, vyslyš můj hlas! Tvůj sluch ať je nakloněn k mé snažné prosbě! Budeš-li uchovávat v paměti viny, Hospodine, Pane, kdo obstojí?" /Žalm 130/129, současný překlad, který se zpíval o pohřebních obřadech/.
- 6 - Manželka Franze Tittricha, Susana, se narodila 11.srpna 1675 v Chotěbudicích /Kettowitz/. Její matka se jmenovala Maria. Při křtu asistovala celá plejáda kmotrů a kmotříček, např. Anna Maria, žena Georga Füschera z Mašтова /hlavní kmotra - levans/, z ostatních Maria, žena Matze Lohra z Němčan, Andreas Multz z Chotěbudic, Adam Füscher, Adam Lohr, kovář, Barbara /?/, Georg Christl, atd. Lze dodat, že Susana měla ještě nejméně jednoho sourozence, Adama, nar.4.6.1680.
- 7 - "Matrika neboli záznam pokřtěných ve farnosti mašovské, pod patronací Nejblahoslavenější Panny Marie Nanebevzaté, započatá Josefem Pleynerem, místním farářem."
- 8 - "Otče náš, jenž jsi na nebesích! Posvěť se jméno tvé. Přijď království tvé. Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi. Chléb náš vezdejší, dej nám dnes. A odpusť

nám naše viny, jako i my odpouštíme naším viníkům.
A neuveď nás v pokušení, ale zbav nás od zlého.
Amen. /Současný překlad modlitby Páně - Otčenáše/.

- 9 - "...byl oddán Mathes Eberl, Vavřince Eberla z Mětikalova manželský syn..."
Poznámka: Obec Mětikalov /Meckel/, byla západně od Maštova, posléze patřila pod hejtmanství Kadaň, poštou do Doupova. Oblast zanikla začátkem 50.let našeho století v souvislosti se zřízením vojenského výcvikového prostoru Doupovské hory /r.1953/. Koncem minulého století byl M. farní obcí s kostelem Panny Marie Sněžné /od r.1857/; kostel byl postaven roku 1784. Dále byla v obci záložna a spořitelní spolek, 49 domů čítalo na 324 obyvatele. Na současných mapách již není ani M. ani Doupov vyznačen.
- 10 - Narození Mathese Eberla se mi nepodařilo najít, lze je však zařadit někam k roku 1680. Stejně tak nelze uvést datum smrti, ale zřejmě zemřel před rokem 1750, protože zápis jsem po tomto roce nenašel. Jeho otec Adam odešel z tohoto světa s největší pravděpodobností po roce 1707, tedy po sňatku svého syna Mathese.
- 11 - Přesné místo narození, dům Johanna Jakoba Eberla, bylo v textu do jisté míry zpochybněno. Jak uvádím jinde, na moje dotazy, zda došlo i v Maštově k přechíslování domů /někdy na začátku 19.století/, mi z OA v Kadani opakovaně sdělili, že nikoliv. Přesto jsem se však s tímto stanoviskem nesmířil, protože mnou zjišťované skutečnosti nasvědčovaly opaku. Proto jsem znovu v SOA Litoměřice podrobně prohlédl všechny matriky až do roku 1816. Od konce r.1808 byla skutečně uváděna čísla domů stará a nová /altess-neues/. Pro nás jsou zajímavá především čp.21/24 /dům kde bývali Dittrichové, dnes je tam výstavná vilka - viz obr.92/, dům čp.92/117 /dům kde bydleli Eberlové, především Wenzel, bednář, bratr Jakoba a jeho další potomci/, a konečně dům čp.29/41 - kde se /snad/ narodil a určitě žil Johann Jakob Eberl/. Z toho tedy plyne, že dům je nutno hledat pod pozdějším čp.41 - je to roh náměstí a bývalé Masné ulice /Fleischgasse/. Ještě v našem století Radonické. Dům toho čp. existuje, je na obr.217, zčásti zastíněn stromy. Nebylo to tedy v místě nynější zahrady Klímových jak se také soudilo /čp.135/29/.
- 12 - Neodpustím si však jednu poznámku, protože jsem objevil další závažné důvody, aby některé údaje byly zkorigovány. V matrice zemřelých Německé Kynice z let 1784 - 1871 /SOA Brno sign. E 67 - 2068/ je uveden německý zápis:

Deutsch Kinitz Nr.48-Den 24.März 1839:
Namen des Gestorbenen: Frau Anna Pfeiffer,
Wittwa nach dem Wenzel Pfeiffer, Hausbesitzer in Maschau, Böhmen, geb. Eberl aus Rom,
80 Jahre. Altesschwäche. P.Fr.X.Eberl.

Tedy že: "24.března 1839 v domě čp.48 /byla to fara/, zemřela ve věku 80 let na stařeckou slabost paní Anna Pfeifferová, vdova po Wenzelu Pfeifferovi, usedlíku v Maštově /čp.90/, Čechy, rozená Eberlová v Římě! Zaopatřil a pohřbil P. Franz Xav. Eberl, farář."

Jmenovanou dvojici Annu Pfeifferovou a jejího manžela Wenzela můžeme najít na zápisu o křtu Wenzela Dittricha /obr.83, str.119 a 120/, kde jsou zapsáni jako jeho křestní kmotři.

Obr.217: Maštov náměstí: zde stával původní dům Joh. Jakoba Eberla /pův.čp.29, nyní 41/

Původně jsem se domníval, že tato Maria Anna byla dcerou Johanna Wenzela Eberla, maštovského bednáře a Anny Cathariny roz. Moritzové, která se narodila 19.3.1759 /ale v Maštově! a byla pokřtěná Maria Anna Josefa Catharina. Věk zemřelé Anny by tomu odpovídal. Ale později jsem zjistil, že uvedené dítě Maria Anna zemřelo již pátý den po narození - 24.3.1759! Celý problém mne zaujal a zjistil jsem další údaje: Dne 16.1.1781 zemřela "...Maria Anna, filia Anna Eberlin ex Maschau Nrs.29...4 mensium..." Protože jsem však nenalezl v příslušné matrice datum narození /křtu/ tohoto dítěte /cca v září - říjnu roku 1780/, zřejmě se v Maštově ani nenarodila, ani nebyla pokřtěna. Protože je výslovně uváděna jako "dcera Anny Eberlové z Maštova čp.29..." jednalo se zřejmě o nemanželské dítě jmenované zatím neznámé dcery sochaře Eberla!

Zanedlouho po smrti dítěte se Maria Anna provdala za již dříve vzpomenutého Wenzela Pfeiffra, místního ševce, a to již 26.února 1781: "...Honestus Juvenis Wenceslaus Pfeiffer, sutor, filius Georgi Pfeiffer, sutoris in oppido Maschau Nrs.90...cum sponsa sua Maria Anna, filia Jacobi Eberl, sculptoris in Maschau Nrs.29. Testes: Georgius Sacher, pollio et Ferdinandus Eberl, ambo ex oppido Maschau. Copulatus: P.Andreas Kraus, capellanus loci..." /Počestný mládenec Wenzel Pfeiffer, švec, syn Georga Pfeiffra, ševce z Maštova čp.90...byl oddán s Marií Annou, dcerou Jakoba Eberla, sochaře v Maštově čp.29. Svědkové:

Georg Sacher, leštič a Ferdinand Eberl, oba z Maštova. Oddával: P. Andreas Kraus, místní kaplan..." Za povšimnutí snad stojí, že není uvedeno jméno matky nevěsty. Jednalo se o opomenutí, nebo záměr?

Manželé Wenzel a Maria Anna měli spolu pouze syna Josepha, nar. 3.6.1782, který však zemřel již 19.8. téhož roku. Další děti této dvojice jsem nenašel.

Tak se zdá, že se nám objevil další problém, který zřejmě nebude již nikdy beze zbytku rozřešen. Vzhledem k výslovně uváděnému místu narození Anny Pfeifferové v kyničské matrice "ROM - ŘÍM", se tedy jedná o další dítě Johanna Jakoba Eberla - ale kdo byla matka? Byla to Jakobova manželka Maria Franziska /snatek 17.1.1751/, s níž podnikl další cestu /druhou?/ do Říma a tam se dítě někdy začátkem šedesátých let 18.století narodilo, nebo to byla dcera z prvního sporného manželství? Potom by však Marii Anně - Anně, v době smrti muselo být aspoň o 10 roků více, tedy kolem 90 let! Zdá se však, že některé skutečnosti svědčí pro první alternativu, tedy mateřství Marie Franzisky. Srovnáme-li totiž data narození jejich dětí které uvádím v textu a známé letopočty kdy vznikala, či jsou datována, Eberlova díla zjistíme, že vzniká jakési bílé místo asi čtyř a půl roku a to v období let 1761 - 1765. Snad se tedy skutečně jednalo o další, zatím neznámou umělcovu cestu do Mekky umění Říma, tentokrát se svojí ženou, a tam se jmenovaná dcera narodila.

- 13 - Tomáš Feiler, nar. 30.6.1738 v Římě, byl sochařem a pracoval na figurální i sochařské výzdobě klášterního kostela ve Zlaté Koruně. Byl členem cisterciáckého řádu. Zemřel 15.3.1808 v Českých Budějovicích.

Otázka: Neměla Eberlova cesta do Říma - možná financovaná cisterciáky ze Zlaté /Svaté/ Koruny - za účel přípravu celého projektu figurální výzdoby zmíněného kláštera a výběr spolupracovníka?

- 14 - "Dne 15.května 1832 - Maštov čp.24 - /zemřela/ Maria Dittrichová, manželská dcera Josepha Dittricha, tkalcovského mistra, a Barbary, rozené Eberlové, dcery sochaře z Maštova čp.29..."

- 15 - Až po zpracování této kapitoly /a přepsání na matrice/ jsem se na základě upozornění pana Valeše z Radonic seznámil s dosud žijícími potomky rodu Eberlů původem z Maštova čp.117. Jsou to JUDr. Zdeněk Jan Eberl a jeho choť Růžena, rozená Černá, kteří žijí v Praze - Vinohradech. Oba jsou vzdálenými potomky společného předka Johanna Wenzela Eberla, maštovského bednáře z čp. 92/117, bratra sochaře Johanna Jakoba a městského syndika Johanna Ferdinanda.

Pokusil jsem se prokázat návaznost manželů Eberlových na naše společné předky. Vyjděme ze jmenného rejstříku na str.373 u III.generace - 3.Johann Wenzel:

IV.GENERACE:

JOHANN WENZEL - * 28.9.1720, 1.oo a.1750 /Maria Anna Moritzová/, 2.oo cca 1758 /Maria Dorothea Peterová/, bednář v Maštově, + 14.8.1781; děti známé /z 1.manželství/:

1. Johann Anton Wenzel - pokračuje
2. Anna - * ?, oo 16.1.1781 /Georg Krieger/, + ?
3. Ludmilla - * 28.5.1757, dítě, + 29.5.1757

V.GENERACE:

JOHANN ANTON WENZEL - * cca 1755, oo 16.1.1781 /Brigitha Juglová/, bednář v Maštově čp.117, + ?; děti známé /další jsem nehledal/:

1. Johann Georg Wenzel - * 26.7.1787, dítě, + a. 7.7.1789
2. Johann Georg Wenzel - pokračuje

VI.GENERACE:

JOHANN GEORG WENZEL - * 7.7.1789, oo a. 1816 /Anna Derbecková/, bednář v Maštově čp.117, + ?; děti známé:

1. Maria Anna - * 27.3.1816, oo ?, + ?
2. Wenzel Paul - * 30.6.1818, oo ?, + ?
3. Franz Johann - pokračuje /dále 1.větev/
4. Johann Peter - pokračuje /dále 2.větev/
5. Florian - * 16.2.1828, oo ?, + ?
6. Karl - * 18.2.1830, oo ?, + ?
7. Anton 1 - * 21.6.1832, dítě, + a. 27.10.1835
8. Anton 2 - * 27.10.1835, oo ?, + ?

První větev:

VII.GENERACE:

FRANZ JOHANN - * 13.3.1823, oo a. 1857 /Johanna Rossi/, brašnář v Praze na Starém Městě, + ? v Praze; děti známé:

1. František de Paula Ignác - pokračuje

VIII.GENERACE:

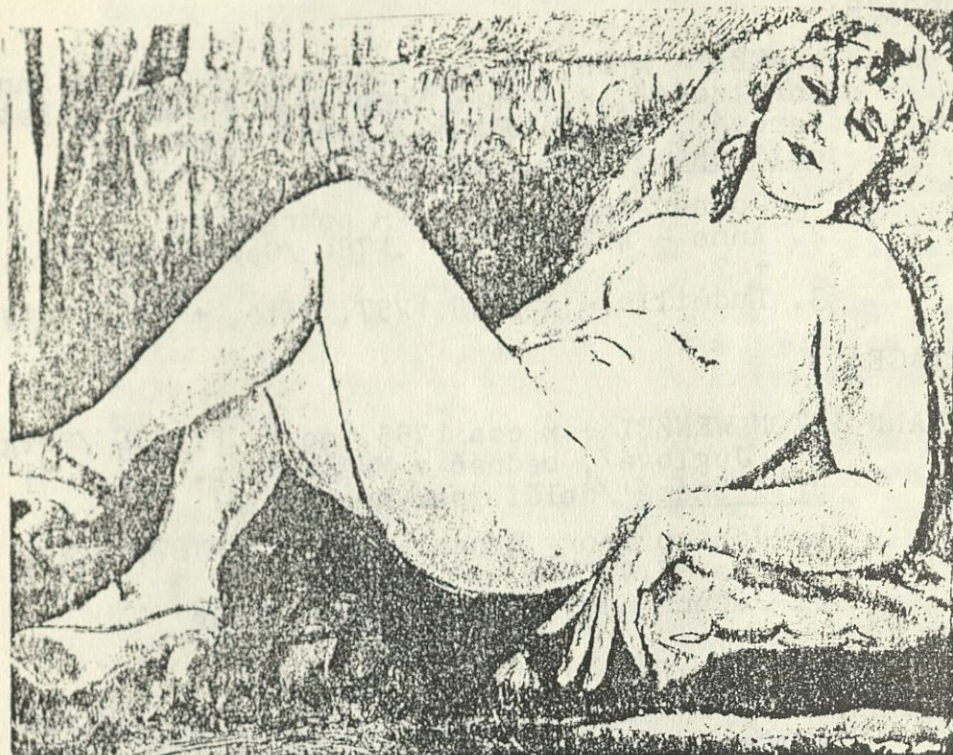
FRANTIŠEK de PAULA IGNÁC - * 2.6.1857, 1.oo r.1881 /Kateřina Fučíková, * 2.11.1853 + 14.1.1885/, 2.oo 9.7.1885 /Růžena Křížová, * 4.9.1851 + 5.1.1933/, pražský měšťan a prezident Pozemkové banky v Praze, + 1928; děti z 1.manželství:

Hermína - pokračuje

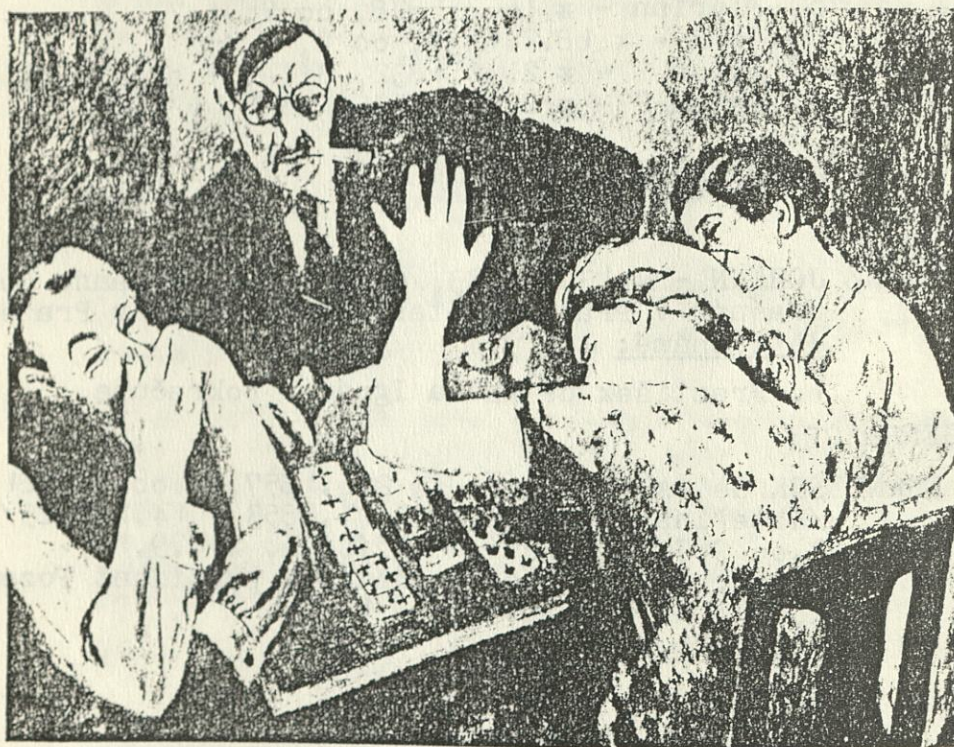
děti z 2.manželství:

František Zdeněk - pokračuje

Obr.218: Fr.Z.Eberl: Elli /1.manželka malíře/

Obr.219: Fr.Z.Eberl: Hráči bridge

IX.GENERACE /1.manželství/:

HERMÍNA - * 6.5.1882, oo 18.2.1909 /Ing.Alois Černý/,
choť inženýra v Praze, + 29.11.1916;
děti:

Růžena - pokračuje

IX.GENERACE /2.manželství/:

FRANTIŠEK ZDENĚK - * 25.6.1887 v Praze, 1.oo r.1912
/Frieda Dörlingová, * 27.7.1891 v Dánsku,
+ 17.7.1940 v Monaku, zvaná Elli/, 2.oo v Mona-
ku 6.7.1946 /Blažena vdova Geuthnerová rozená
Seidlová, * 10.10.1899 v Ledči nad Sáz., žije/,
akademický malíř v Paříži /François Zdenek Eberl/,
+ 7.10.1962 v Paříži;
děti: obě manželství bezdětná

X.GENERACE:

RŮŽENA - * 17.5.1913 v Praze, oo 19.8.1939 /JUDr.Zdeněk
Jan Eberl/, učitelka, později pracovnice Státní-
ho pedagogického nakladatelství v Praze;
děti:

viz dále IX.generace 2.větev!

Druhá větev:

VII.GENERACE:

JOHANN PETER - * 31.1.1826, oo ? /Marie Auřadová/,
kloboučník v Jičíně, + roku 1880 v Jičíně;
děti:

František - pokračuje

VIII.GENERACE:

FRANTIŠEK - * 10.11.1872 v Jičíně, oo 21.1.1905 /Zdeň-
ka Kohoutová/, právník v Praze, + 21.4.1945;
děti:

Zdeněk Jan - pokračuje

IX.GENERACE:

ZDENĚK JAN - * 27.1.1906 v Jičíně, oo 19.8.1939 v Pra-
ze /Růžena Černá/, doktor práv, pracovník minis-
terstva financí v Praze,
děti:

1. Jana - * r.1941 /provď.Steinerová v Praze/
2. Zdeňka - * r.1945 /provď.Čechová v Praze/

Jak jsem již uvedl, bylo mi dopřáno seznámit se se čle-
ny rodiny Eberlů, jejichž předkové pocházeli také z Mašto-
va; máme společného předka Mathese Eberla, maštovského
městského kováře. Využil jsem tedy laskavého pozvání pana
JUDr. Zdeňka Jana Eberla a jeho choti Růženy k opakované
návštěvě, kdy jsme si upřesnili a doplnili chybějící údaje.

Obr.220: Fr.Z.Eberl: Vlastní podobizna

Svá malířská studia začal na pražské akademii r.1903, avšak již roku 1905 musel odejít. Studoval tedy ve Stockholmu, Mnichově, Amsterdamu a od roku 1912 v Paříži. Umělecké prostředí Paříže a intenzivní studium mu daly více než všechny akademie. Maloval figurální obrazy, zátiší, krajiny a podobizny. Paříž se mu stala novým domovem.

Roku 1912 se poprvé oženil s Dámkou Friedou Dörlingovou, /* 27.7.1891 + 17.7.1940/, nazývanou něžně Elli /obr.218/. Manželství zůstalo bezdětné.

Od roku 1913 vystavoval umělec svoje díla nejen v pařížských galeriích. Za 1.světové války /r.1915/ vystavoval ve dvoraně Národního domu v Praze

Jak vyplývá ze jmenného rejstříku, oba manželé, první potomci Johanna Georga Wenzela Eberla, se nakonec spolu zase sešli ve IV. a V. generaci od svého společného předka. Pan Zdeněk Jan rodák z Jičína, paní Růženka křtěná Vltavou. Jímí však také rodové jméno Eberl končí; mají dvě dcery...

Také v této větvi rodu Eberlů, pocházející od bratra sochaře Johanna Jakoba Eberla, Johanna Wenzela, byl význačný umělec, malíř František Zdeněk Eberl, narozený 25.6.1887 v Praze.

Byl to nevlastní strýc paní Růženky, narodil se na Malé Straně.

Obr.221: Fr.Z.Eberl: blíže neurčený poloakt

na Smíchově svých 50 obrazů ve prospěch válečných vdov a sirotek. Národní Listy o něm 10.1.1915 napsaly: "... kvůli tomuto úřadu dlužno si přitlumit otázku, zda-li jest umělecká minulost Františka Zdenka Eberla dosti velká a bohatá pro souborné nebo vybrané vydání jeho děl. Je tomu nejvýše čtyři léta co vyšel naposledy z učební síně

Obr.222: Fr.Z.Eberl: Modelka Berthe

Obr.223: Fr.Z.Eberl: blíže neurčená podobizna ženy

dostatek talentu a smyslu malířského, učinili tehdy špatnou diagnosu...". F.Z.Eberl je především malířem žen, typů periferie Paříže, postav z kaváren a barů.

Roku 1928 byl jmenován rytířem Čestné legie. Dva roky na to vystavoval v Rubešově galerii v Praze svých 27 obrazů, např. Podobiznu vyslance dr.Osuského, Na pláži, Pasáž Clichy, Koko, Děvče s červeným náhrdelníkem, Absint, Nevěstka a další. Na 50.jubilejní členské výstavě téhož združení r.1934 byl zastoupen vlastním portrétem /obr.220/, dvěma variantami Hlavy dívky, Jižní krajinou a Krajovým lůžkem.

V době nástupu nacistického Německa do 2.světové války uspořádal protinacistickou výstavu. Po pádu Francie odešel do Monaka, kde maloval obrazy i pro místního panovníka. Že se svým dílem dotknul také ná-

Obr.224: Fr.Z.Eberl s manželkou Beatrix

v Mnichově..." Mezi tehdejšími jeho obrazy byly např. Akt s květy, Dáma s černým šátkem, Matka s dítětem a další.

Fr.Z.Eberl již r.1914 vstoupil jako dobrovolník do francouzské armády.

Roku 1920 se umělec usadil na Montmartru v Paříži a stává se malířem jeho typů a života. Jeho obraz Komedianti, rok na to vystavovaný v Tunisu, zakoupil stát pro tamní muzeum. Ve dvacátých letech vystavoval znovu Praze. V Národních Listech z 30.1.1926 píše Mil. Sísová:

"...Naši profesori, kteří vypověděli mladého hochu z akademie pro naprostý ne-

Obr.225: Fr.Z.Eberl: Absint

boženské tematiky svědčí právě obraz Ukřižování /Crucifixion/, který je v majetku knížecí rodiny v Monaku. V Monaku mu umírá jeho žena Elli...

Také za 2.světové války se Fr. Z.Eberl aktivně zapojil do odbojové činnosti.

V Monaku se po druhé oženil 6.7. 1946 s vdovou Blazenou /Beatrix/ Geuthnerovou, rozzenou Seidlovou, které se narodila v Ledči nad Sázavou. Také toto manželství zůstalo již bez dětí. Paní Beatrix Eberlová žije dosud v Paříži...

Protože Fr.Zdenek Eberl přijal

Obr.226: Fr.Z.Eberl: blíže neurčená hlava dívky

Obr.227: Fr.Z.Eberl /cca 1950/

ROMAIN DELAHALLE
Président d'honneur
de la Société d'Histoire et d'Archéologie
"LE VIEUX MONTMARTRE"

CLAUDE CHARPENTIER
Président
de la Société d'Histoire et d'Archéologie
"LE VIEUX MONTMARTRE"
Conservateur du Musée

vous prient de leur faire l'honneur d'assister
au vernissage de l'exposition

FRANÇOIS ZDENEK
EBERL

qui aura lieu le Vendredi
9 Octobre 1987 à 17 h 30

MUSÉE DE MONTMARTRE
12, rue Cortot, 75018 Paris
OCTOBRE - DÉCEMBRE 1987

Musée subventionné par l'Etat et la Ville de Paris.

BUFFET

Obr.228: Pozvánka na výstavu děl Françoise Zdenka Eberla
uspořádaná ke 100.výročí malířova narození

již v mládí francouzské státní občanství a většinu svého života prožil ve Francii, je v odborné literatuře - ač nefalšovaný pražský rodák - uváděn jako malíř francouzský, François Zdenek D'Eberl. Umělec umírá ve svém ateliéru na pařížském Montmartru 7.října 1962 ve věku 75 roků.

Z katalogu pařížské výstavy, uspořádané ke stému výročí narození Françoise Zdenka Eberla, uvádím reprodukce některých jeho obrazů. Jeho rozsáhlé dílo není zatím přesně podchyceno a zpracováno.

Nakonec uvádím fotografii manželů JUDr.Zdenka Jana a Růženy Eberlových, která byla pořízena u příležitosti jejich zlaté svatby r.1989. Inu, o překvapení není nikdy nouze!

Obr.229: Manželé JUDr.Zdeněk Jan a Růžena Eberlové
z Prahy-Vinohrad /r.1989/

16 - "Vesel se, nebes Královno, aleluja, vpravdě vstal /Kristus/ z mrtvých, aleluja, přimluv se za nás/u něho/, aleluja! /Z ř.k. velikonoční liturgie/.

17 - Dodatečně jsem našel v matrice E 67 - 1183 /SOA Brno/ záznam, že Jiří Juřica /resp. Juřic/, uváděný jako přistěhovalý do Německých Kynic čp.20, byl synem Martina Juřici, 1/2 lánika, a Anny rozené Koukalové, oba z Rudky. Jiří Juřica se ženil 20.2.1827 v Domášově, ve věku 39 let s Annou, dcerou Jakuba Hemaly, 1/4 lánika z Hlubokého. V matričním zápisu je zřejmá chyba ve věku nevěsty /uveďeno 24 let, ač se narodila 5.6.1805/, snad "z důvodu plnoletosti". Svědky na této svatbě byli Jan Kadlec, 1/4 láník a Fabián Hotárek, rovněž 1/4 láník, oba z Hlubokého.

Děd Anny Hemalové, Antonín Hemala, hospodařil v obci na čp.5 a byl zde rychtářem, jeho žena se jmenovala Rosalie. Z jejich dětí jmenujme Jakuba narozeného cca 1773 a Barboru nar. 6.8.1775, která se 7.11.1797 provdala za nějakého Jakuba Švihálka do Velké Bíteše. Její bratr Jakub se oženil v Domášově 17.11.1800 ve věku 27 let s Františkou, dne 26.9.1784 narozenou dcerou Mateše Dundáčka, 3/4 lánika z Domášova a Marie Anny rozené Jelínkové z Rudky. Nevěsta byla tedy teprve 16tiletá! Svědky na této svatbě byli Fabián Sedlák, rychtář z Domášova a Matěj Juřic /Juřica/, 1/4 láník z Hlubokého.

Z dětí Jakuba a mladičké Františky uvedeme /snad/ všechny známé děti: Barbora - * 6.3.1803, Anna - * 5.6.1805 /provdaná poprvé za Jiřího Juřicu a podruhé za Wenzela Dittricha/, Matěj - * 13.10.1807, Jan Evangelista - * 13.1.1810, Fabián - * 20.1.1811 a Jan Křtitel - * 8.2.1819.

18 - Např. v Historickém místopisu Moravy a Slezska v letech 1848 - 1960 se uvádí, že "...již v roce 1869 nebylo ani jednoho občana národnosti německé..." /v Německých Kynicích/ s poznámkou, že se "jedná o čistě českou obec". Avšak k roku 1880 se 7 občanů hlásilo k německé národnosti, aby při sčítání roku 1900 byli zase jenom "samí Češi". Členové Dittrichových rodin mají uvedenu v tomto sčítání mateřskou řeč češtinu.

19 - Překlad zní: Školní vysvědčení. Josef, vlastní syn Josefa Járy, domkaře z Nekvasov čp.43, žák druhé třídy v triviální škole Kvašňovské, chodil do školy pilně, v mravech se velmi dobře choval a předepsaným předmětům se naučil, jak následuje:

Náboženství	.....	dobře
Čtení	.....	velmi dobře
Psaní	.....	velmi dobře
Počítání	.....	velmi dobře
Dyktandopsaní	.....	dobře

Tomu že tak, a nejináče jest, vlastním podpisem se stvrzuje.

V Kvašňovicích dne 6.dubna 1843

P.Jan Dusík, bisk.vikář
a notář, c.a k.školdozorce,
konsistorní rada a farář

Václav Roubal,
školní učitel

- 20 - Při hledání v matrikách Německých Kynic jsem našel zápis, že "dne 6. zemřela a 8. srpna 1871 byla pohřbena z domu čp. 101 - myslivárna na Komoře, Kateřina Hájková, vdova po + Jiřím Hájkovi, výměnkáři ve Starém Přerově, okres Česko Brodský v Čechách, která přebývala u svého zetě, ve věku 73 let na žloutenici...". Asi nás napadne, že v uvedené myslivárně pod Komorou se odehrával ve druhé polovině min. století příběh Helenky z Pohádky máje, sepsaný Vilémem Mrštíkem. Snad to byla Helenčina babička?
- 21 - Tichá noc, svatá noc... vánoční píseň - koleda, která se zpívá dodnes.
- 22 - Lze přeložit asi v tomto smyslu: Pane Bože, před tvým vznešeným nebeským trůnem se modlí tvé děti. Buď nám milostivým soudcem a smiluj se nad těmi, které tvůj Syn osvobodil skrze svou smrt na kříži...
- 23 - Pan farář Franz Xaver Eberl byl světským /ne řádovým/ knězem. Jak řečeno, vyměnili si beneficium s páterem Janem Melíškem roku 1841. V tomto roce již P. Eberl podpisoval matriční zápisy. Poslední jeho záznam je v matrice zemřelých dne 16. května 1848. Po P. Eberlovi stopa končí, v Horních Dubňanech na Znojensku byl již roku 1849 farářem P. Jan Kopp, další osud Fr. X. Eberla se mi nepodařilo ani na biskupské konsistoři v Brně zjistit. V Horních Dubňanech nezemřel, matriky jsem prohlédl do roku 1869.
- 24 - Město Brno koupilo deblínské panství za 2500 kop grošů, k němuž patřily v textu vyjmenované vesnice. Roku 1483 byl přikoupen za 150 uherských dukátů dvůr Pánov, roku 1700 za 22 tisíc zlatých statek Vohančice s vesnicemi a pustou vsí Herolticemi. Roku 1746 ještě zakoupena ves Křižínek. Uvedené dědiny byly nakonec soustředěny v rozsáhlé panství Kuřimské, se zvláštními statky Vohančice a Křižínek.
- 25 - "Matko podivuhodná, oroduj za nás! Tento zvon je ulit ke cti Nejblahoslavenější Panny Marie".
- 26 - "...a jeden malý zvon, který farnost vlastní, centnýř vážící, bez nápisu, kterým se zvoní umírajícím."
- 27 - Roku 1784 byl rozprodán panský dvůr v Deblíně 20 familiantům, kteří se většinou přistěhovali ze severních Čech - a byli to Němci! Z panského dvora se skutečně jen zachovaly dvě brány, které jsou patrné dodnes.
- 28 - "Dne 8. února 1749 byla pohřbena Kateřina, manželka Šebestiána Blahonovského z Blahonova, ve věku 60 let."
- 29 - Rod Blahonovských můžeme najít také v Pejškově, kde roku 1822 uváděn Antonín, domkař, když vdával dceru Františku za Františka Hamerníka, ševce z Lažánek. Roku 1876 jmenován na Chytálkách /malá vesnička pod Jestřabím, v údolí mezi lesy na říčce Libochůvce/, Josef B., obuvník, syn Františka B., domkaře v Horních Loučkách, téhož roku 24. 7. pak ve stejné vesničce Ignác Blahonovský, kolonista, bratr výše jmenova-

ného Josefa. Jeho manželkou byla Marie, dcera Martina Smolíka 1/4 lánika z Boru a Františky Navrátilové. Výše uvedeného dne se jim narodila dcera Marie, další syn Bohuslav se narodil 9. 2. 1888.

Poznámka: Jak přišly Chytálky ke svému jménu? Říká se, že zde v dávných dobách žil rakař, jemuž darovala vrchnost z Předklášteří /klášter Porta coeli/ malý pozemek, na němž si vystavěl domek. Za to musel v rybnaté Libochůvce chytat raky a ryby a odvádět je do kláštera.

- 30 - "Roku 1733 3. května byl oddán počestný mládenec, ženich Šebestián, syn zemřelého Jiřího Kadlece ze vsi Habří, s počestnou vdovou Kateřinou, po zemřelém Matouši Blahonovském ze vsi Blahonova..."
- 31 - "...František, syn Ondřeje Mičánka z Katova, byl oddán s počestnou pannou Magdalenou, dcerou po zemřelém Matouši Blahonovském..."
- 32 - Mělo by se oslavovat... když jsem se jaksí dotazoval u těch, kteří v této lokalitě sídlí, nebo jsou místní rodáci, které život zavál do různých končin, nikoho to nenadchlo. Zřejmě tedy oslava nebude. Snad tedy za dalších sto let??
- 33 - Škola v Jestřabí měla roku 1850 v jedné třídě 13 žáků, r. 1870 6 chlapců a 6 děvčat, r. 1890 21 chlapců a 23 děvčat, r. 1898 23 chlapců a 25 děvčat. Do roku 1862 patřil školou do Jestřabí i Prosatín, potom převeden do školy v Katově. V letech 1870 - 1895 byl učitelem v Jestřabí Adolf Beneš, který tedy předával vědomosti Františku Ditrichovi, mému dědouškovi.
- 34 - Přesvědčil jsem se, že data narození osob uváděných ve sčítacích operátech, jsou mnohdy nespolehlivá. Některá jsem opravil v poznámce, mnohá jsem opravil při porovnávání známých údajů - ale nemohu vyloučit případné další chyby.
- 35 - Vojtěch /Albert/ Balák, Josef Raný z osady Prosatína a jeden blíže již neznámý čeledín.
- 36 - "Dne 5. července 1864 o svátku svatých apoštolů Cyrila a Metoděje, a dne 2. října 1864 o svátku sv. Rosálie, byla s dovolením ordinariátu posvěcena Martinem Rausem, veleváženým panem farářem a titulárním konsistorním radou, v prvním jmenovaném dni kaple v Braniškově, ve druhém jmenovaném dni pak kaple v Prosatíně. Obě kaple byly v těchto obcích postaveny roku 1863."
- 37 - "Ondřej Hammermüller, první infulovaný prelát a děkan brněnské královské kapituly a biskupské konsistoře, sudí v manželských záležitostech, zkoušející předseda prosynodálek atd.
Čtoucím pozdravení od Pána!
Dovědčuji, že L. P. 1863 dne 25. září byl tento zvon darován pro kapli společenství Prosatínského ve farnosti deblínské, kterýž pod vzýváním sv. Floriána a podle obřadu svaté církve římské s laskavým svolením od

sídelního apoštolského děkana katedrální kapituly brněnské pro všechny budoucí časy dne 5. prosince 1845 mnou posvěcen.

Na svědectví toho vlastnoruční podpis a připojena pečeť v sídle děkanství Brněnského dne 25. září 1863.

Ondřej Hammermüller m.p.
král. kapitulní děkan

L.S.

- 38 - Na obr. 154 je citace nápisu, který je na tišnovské radnici: "Tento dům ať potrvá až do skonání světa, Tišnováci zůstanou po něm čtyři léta." Původně byla radnice dřevěná, z kamene byla postavena až r. 1771. Byla zbořena, i když vcelku zachovalá na podzim roku 1905 a na jejích základech postavena radnice současná. Sgrafita, na nichž jsou zobrazeny události z historie města - např. darování privilegií abatysí Barborou Konickou ze Švébenic r. 1554, krvavý Štědrý den v Tišnově r. 1620, kdy byl zavražděn primátor Jiřík Mydlář - a další, provedl Jano Köhler a zapláceno mu 2000 K. Sama stavba podle plánů ing. Vladimíra Fišera stála 70 tisíc korun. Další zajímavý nápis pod sgrafitem "hornictví" říká: "Květnice hora, Besének voda, je dražší než celá Morava." Potok Besének býval zlatonosný.
- 39 - - a neuveď nás v pokušení - ale zbav nás od zlého - od bran pekelných - vysvoboď, Pane, duši jeho - ať odpočívá v pokoji - amen - Pane, vyslyš modlitbu mou - a volání mé přijď k tobě - Pán s vámi - i s Duchem tvým - Modleme se! Prosíme, Pane, vysvoboď duši svého služebníka Františka ze všech pout hříchů, aby probuzen, ve slávě vzkříšení mezi svatými a vyvolenými tvými znovu ožil. Skrze Pána našeho Ježíše Krista tvého Syna, který s tebou žije a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh, po všechny věky věků. Amen - Odpočinutí věčné dej mu, Pane - a světlo věčné ať mu svítí - ať odpočívá v pokoji - amen! /Z dřívější pohřební ř.k. liturgie/.
- 40 - Také v tomto případě je nesprávné datum narození. František se narodil 15. 12. 1879 - jak se můžeme sami přesvědčit na rodném a křestním listě - obr. 131.
- 41 - "Sloužila u mne věrně a byla zdravá propuštěna. Sophia Weihsmann."
- 42 - Mým národům!
Bylo mým nejvroucnějším přáním, abych léta, která z Boží milosti jsou mi ještě dopřána, mohl zasvětit dnům míru a uchránit svoje národy před těžkými oběťmi a břemeny války.
V radě Prozřetelnosti bylo jinak rozhodnuto.
Pletichy protivníka plného nenávisti nutí Mne, abych na obnovu cti Svého mocnářství, na ochranu jeho vážnosti a moci, k zabezpečení jeho državy, po dlouhých létech míru chopil se meče.
S nevděkem rychle zapomínajícím nastoupilo království srbské, které od prvního začátku své státní samostatnosti až do nejnovější doby od Mých předkův a ode

Mne bylo chráněno a podporováno, již před léty cestu otevřeného nepřátelství proti Rakousko-Uhersku.

Když jsem po třech desítkách požehnané práce míru v Bosně a Hercegovině rozšířil svoje vladařská práva na tyto země, vyvolalo tam Moje opatření v království srbském, jehož práva nižádným způsobem nebyla porušena, výbuchy nevázané nevraživosti a nejrozhodnější nenávisti. Moje vláda užila tenkrát krásného práva strany silnější a žádala s nejkrajnější shovívavostí a dobrotivostí na Srbsku a toliko, aby snížilo počet svého vojska na stav míru a slíbilo, že budoucně setrvá na dráze míru a přátelství.

Týmž duchem umírněnosti vedena, obmezila se Moje vláda, když Srbsko před dvěma léty nacházelo se v boji s tureckou říší, na hájení nejdůležitějších životních podmínek mocnářství. Tomuto jednání děkovalo Srbsko v první řadě, že dosáhlo účelu války.

Naděje, že srbské království ocení shovívavost a mírumilovnost Mé vlády a že dostojí svému slovu, se nezaplnila.

Stále výše šlehá plamen nenávisti proti Mně a Mému domu, stále otevřeněji vystupuje snaha, nerozlučná území Rakousko-Uherska násilně odtrhnouti.

Zločinné řádění sahá přes hranici, aby na jihovýchodu mocnářství podkopalo základy státního pořádku, aby lid, jemuž Já v otcovské lásce věnuji Svoji laskavou péči, zviklalo v jeho věrnosti k panovnickému domu a vlasti, aby svedlo dospívající mládež a podněcovaly ji ke zločinným skutkům, nerozumu a velezradě. Řada vražedných útoků, s rozmyslem připravovaná a provedené spiknutí, jehož hrozný zdar Mne a Moje věrné národy v srdce zasáhl, jest daleko viditelnou krvavou stopou oněch tajných pletich, které ze Srbska byly zahájeny a řízeny.

Tomuto nesnesitelnému řádění musí se učiniti přítrž, ustavičná vyzývavost Srbska musí se ukončiti, má-li čest a vážnost Mého mocnářství zůstatí neporušena a jeho státní, hospodářský a vojenský rozvoj býti ušetřen stálých záchrvěvů.

Marně podnikla Moje vláda ještě poslední pokus, dosíci tohoto cíle prostředky míru, pohnouti Srbsko vážným napomenutím k obratu.

Srbsko odmítlo umírněné a spravedlivé požadavky Mé vlády a odepřelo dostáti povinností, jichž splnění v životě národův a státě jest přirozeným a nutným základem míru.

A tak jsem nucen přikročit k tomu, aby se mocí zbraní opatřily nezbytné záruky, které mají zabezpečiti Mým státům pokoj uvnitř a trvalý mír na venek. V této vážné chvíli Jsem si plně vědom celého dosahu Svého rozhodnutí a své odpovědnosti před Všemohoucím.

Vše jsem prozkoumal a uvážil.

S klidným svědomím nastupuji cestu, kterou mi povinnost vyžaduje.

Spoléhám na svoje národy, kteří ve všech bouřích vždy v jednotě a věrnosti kolem Mého trůnu se seřadili a pro čest i velikost své vlasti k nejtěžším obětem vždy byli ochotni.

Spoléhám na statečnou, obětavým nadšením naplněnou brannou moc Rakousko-Uherska.

A důvěřuji ve Všemohoucího, že Mým zbraním dopřeje vítězství.

František Josef v.r.

Stürgkh v.r.

- 43 - Císař Karel I. po prohrané válce uprchl na Madeiru, a tam ve vyhnanství, v Montě, zemřel již 1.4.1922 ve věku pouhých 35 let. Jeho podobiznu možno spatřit na známce dopisnice - obr.195. Císařovna Zita mohla poprvé navštívit Rakousko až roku 1982! Zemřela ve vysokém věku 96 let dne 14.3.1989 ve Švýcarsku. Pohřbena byla do habsburské kapucínské hrobky ve Vídni po obřadech v Klosterneuburgu a svatoštěpánském domě. Byla to po létech velká událost pro Vídeň, pohřbu se zúčastnili také králové Španělska a Belgie, kníže Lichtenštejnska a velkovévoda Jan Lucemburský, kteří byli se zemřelou vázání příbuzenskými vztahy. Přežila tedy svého manžela o plných 67 let.
- 44 - "Tento sloup jsem postavil já, císař zbožný a spravedlivý, Panně Bohorodičce bez poskvrny prvotního hříchu počaté, na poděkování za záchranu a osvobození města."
- 45 - Církev československá vznikla 8.1.1920, kdy se asi 200 nespokojených katolických kněží sešlo v Národním domě v Praze na Smíchově, aby novou církev založili. Zakladatelem byl bývalý řím.katolický kněz, profesor náboženství ThDr. Karel Farský /nar.26.7.1880/. Dále byli mezi zakladateli bývalý kaplan u sv.Jindřicha v Praze J.Dlouhý-Pokorný, Gustav Procházka a další. Při hlasování bylo 140 hlasů pro odtržení od římsko katolické církve, 66 proti a 5 nerozhodných. Tato církev se zrodila z tzv. katolické moderny, české nálady pokrokové a husitsky protiřímských hesel. Navíc protiřímskou náladu podporovalo 300leté podruží českého národa v habsburské monarchii, která byla katolicky orientována, i když způsobem sobě vlastním /viz tzv.josefinismus/. Tyto nálady byly mnohdy nespřímně vykládané a živené. Nová církev získala hodně příznivců také tím, že zavedla do bohoslužeb český jazyk, byly slouženy čelem k věřícím, tedy vlastně předběhla reformu v ř.k. církvi téměř o 50 roků. Jinak byla ke svým "ovečkám" značně liberální, zejména v pohledu na věrouku, přístup k svátostem, uctívání různých církevních památek, odmítnutí světců ap. V nové církvi proto našlo útočiště podle sčítání roku 1921 již 523 232 občanů většinou bývalých římských katolíků a z nich na 53 kněží.

- 46 - Liktor byl úřední zřízenec vyšších magistrátů /konsul, praetor/ právě úřadujících, před nimi všude na veřejnosti kráčeli a nosili odznak imperia fasces, což byl svazek prutů se sekyrami - fasces cum securibus /securis = sekera/. Jejich úkolem bylo dělat úředníku v zastupu místo, upozorňovat lid, aby vzdal magistrátu úctu, a prováděl také disciplinární tresty. Přímě se nosil fasces bez sekyr, zde imperium neplatilo.
- 47 - Již r.1860 byl kovářem ve Zlatkově Jan Hanák. Ke kovárně měl malé hospodářství. Byl synem Jana Hanáka a Františky, jejíž příjmení je neznámé. Měl za manželku Josefu, dceru Josefa Havelky. Jejich syn, rovněž Jan, byl také kovářem, oženil se s Vincencií, dcerou Františka Matouška, celolánika v Bukově a Terezie Nečesánkové. Jejich syn byl nový jestřabský kovář Adolf. Hanákové však žili ve Zlatkově již v polovině 18.století - 4.dubna 1753 zemřel ve věku 60 let Matouš Hanák.
- 48 - Graficky uvádím jen přímou linii Ditterig - Tittrich - Dittrich - Dittrich a Eberl - Dittrich, a to v I. - IX.generaci. Jmenné rejstříky - rodokmen linie přímé - Dittrich, Eberl, Hemala, Petr a Svoboda /Kocina/, jsou na str. 371 - 376.

SEZNAM VYOBRAZENÍ:

- Obr. 1: Tereška Matoušková, vnučka autora
 2: Smlouva krále Jiřího z Poděbrad s knížetem Fridrichem
 3: Část článku ze severočeského Průboje r.1970
 4: Románský kostel ve Vítchově
 5: Mapa Čech 17.století
 6: Rudolf II.
 7: Císař Matyáš
 8: Ferdinand II.
 9: Fridrich Falcký
 10: Zdeněk Popel z Lobkovic
 11: Poprava na Staroměstském náměstí
 12: Kyrýsníci
 13: Albrecht z Valdštejna
 14: Ferdinand III.
 15: Střední Evropa v letech 1630 - 1634
 16: Dvojstrana tzv. jezdecké matriky /ř.k.fara Kadaň, pokřtění z r. 1643 - 1644/
 17: Mapa západních Čech
 18: Loket, hrad a děkanský kostel
 19: Loket, pohled od Ohře, městský znak
 20: Generál Jan T. hrabě Tilly
 21: Dvojstrana tzv. jezdecké matriky /ř.k.fara Kadaň, oddání z r. 1647 - 1648
 22: Zápis o křtu Susany, dcery Christiana Ditteriga, pláteníka z Lokte a jeho ženy Marie. Nejstarší známý zápis
 23: Zápis o křtu Michaela Ditteriga
 24: Zápis o křtu Anny Marie Ditterigové
 25: Zápis o křtu Georga Thomase Ditteriga
 26: Zápis o úmrtí dítěte Johana Dittericha - Franze
 27: Zápis o smrti Johanna Dittericha
 28: Loket z roku 1680, dle kresby G.T.Funcka
 29: Loket, náměstí s radnicí a Trojičným sloupem
 30: Znak města Mašova
 31: Mauzoleum Mladotů
 32: Žatec, náměstí s kostelem
 33: Žatec, městská brána
 34: Mapa části Žatecka a Podbořanska
 35: Zápis o sňatku Johanna Dittricha Hollmanna
 36: Zápis o sňatku Franze Dittericha se Susanou Eberlovou
 37: Zápis o narození Johanna Frederika
 38: Zápis o úmrtí Magdaleny Dittrichové
 39: Zápis o úmrtí Frederika Dittricha
 40: Zápis o narození Marie Anny Appolonie Dittrichové
 41: Zápis o narození Josepha 2 Dittricha
 42: Zápis o úmrtí Magdaleny Dittrichové, ženy Josefa
 43: Zápis o úmrtí Josepha Dittricha, otce
 44: Mašov, horní část s kostelem a mauzoleem Mladotů, v popředí socha sv.Jana Nepomuckého od J.J.Eberla /asi pol.19.století/
 45: Soupis poddaných podle víry, farnost Mašov, obec Mětikalov /Meckel/ - I.část
 45: Ditto - 2.část
 46: Zápis o sňatku Mathese Eberla

- Obr. 47: Mětikalov čp.13, situace gruntu Eberlů /stav 1843/
 48: Zápis o narození Johanna Jakoba Eberla
 49: Pohled k mašovskému zámku /stav 19.století/
 50: Socha sv.Floriána na náměstí v Mašově
 51: Interiér kostela sv.Maří Magdaleny v Karlových Varech
 52: Zápis o sňatku Johanna Jakoba Eberla s Marií Františkou Sacharovou
 53: Zápis o narození Severina Christiana Eberla
 54: Zápis o narození Johanna Nepomuka Eberla
 55: Zápis o narození Franze Antona Josefa Eberla
 56: Sochy sv.Pavla a sv.Augustina v kostele sv.Maří Magdaleny v Karlových Varech /z roku 1752/
 57: Sochy sv.Jeronýma a sv.Petra v kostele sv.Maří Magdaleny v Karlových Varech /z roku 1752/
 58: Starozákonní Mojžíš, kazatelna kostela sv.Maří Magdaleny v Karlových Varech /z roku 1752/
 59: Interiér děkanského kostela sv.Václava v Lokti. Hlavní oltář od Jakoba Eberla z roku 1757
 60: Sv.Jan Nepomucký v Krbicích u Chomutova /3.čtvrtina 18.století/
 61: Apoštol. Droužkovice u Chomutova
 62: Sv.Anna, lipové dřevo zlacené, polychrom, 134 cm. Libočany u Žatce /kolem roku 1770/
 63: Sv.Alžběta, lipové dřevo zlacené, polychrom, Libočany u Žatce /kolem roku 1770/
 64: Hlavní oltář kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mašově /z roku 1765/
 65: Sv.apoštol Petr, kostel v Mašově /z roku 1765/
 66: Sv.apoštol Pavel, kostel v Mašově /z roku 1765/
 67: Sv.Jan Nepomucký /asi z roku 1765/. Poblíž kostela v Mašově
 68: Ditto - signatura umělce Jakoba Eberla
 69: Část interiéru kostela v Mašově, s kazatelnou, /snad/ od Jakoba Eberla
 70: Sv.Kateřina. Kostel v Mašově /snad/ od Jakoba Eberla
 71: Svatostánek postranního oltáře v mašovském kostele. Podle některých pramenů od Jakoba Eberla
 72: Zlatá Koruna, cisterciácký kostel Nanebevzetí Panny Marie. Presbytář s oltářem a sochami od Jakoba Eberla
 73: Zlatá Koruna /dříve Svatá Koruna/, klášter
 74: Matriční záznam o úmrtí Franzisky Eberlové
 75: Zápis o sňatku Jakoba Eberla s Teresí Pfeifferovou
 76: Zápis o narození Marie Clary Victorie Eberlové
 77: Zápis o úmrtí výše jmenované
 78: Zápis o úmrtí Johanna Jakoba Eberla, sochaře z Mašova. Teprve tento záznam může upřesnit datum umělcovy smrti, současné údaje v odborné literatuře jsou nesprávné!
 79: Zápis o narození Anny Barbary Eberlové, pohrobku po sochaři Johannu Jakobu Eberlovi z Mašova
 80: Mašovský motiv
 81: Práce na tkalcovském stavu
 82: Zápis o sňatku Josepha Dittricha s Barbarou Eberlovou
 83: Zápis o narození Wenzela Dittricha
 84: Zápis o úmrtí Teresie Eberlové, vdovy po Jakobu Eberlovi
 85: Mašov minulého století
 86: Zástavba dolní části Mašova z 1.poloviny 19.století
 87: Zápis o úmrtí Barbary Dittrichové, dcery sochaře Jakoba Eberla
 88: Zápis o úmrtí Josepha Dittricha, zetě sochaře Jakoba Eberla
 89: Pohled na zcela zničený hřbitov u sv.Barbory

- Obr. 90: Hřbitovní kostel sv. Barbory. Vítězný oblouk a strop s průhledem na honící se mřaky...
- 91: Hrázděný dům čp. 17 na parc. 17-18 na náměstí Mašřova
  - 92: Vilka čp. 24 na parc. 24 /stav roku 1989/
  - 93: Dům čp. 21 na parc. 21 /stav roku 1989/
  - 94: Dto - detail s číslem domu
  - 95: Snad v těchto místech stával rodný i obytný dům sochaře Johanna Jakoba Eberla?
  - 96: Poštovní rychlík z 1. třetiny 19. století
  - 97: Hrad Veveří
  - 98: Dům čp. 19, bývalý dvůr. Vlevo je čp. 20, kam se přiženil Wenzel Dittrich
  - 99: Kostel sv. Vavřince v Brně-Komíně /stav 19. století/. Zde působil jako kaplan P. Franz Xav. Eberl do roku 1819
  - 100: Fara, kostel a škola v Německých Kynicích /stav 19. století/. Působíště faráře P. Franze Xav. Eberla v letech 1819 - 1841
  - 101: Zápis o sňatku Wenzela Dittricha s Annou, vdovou Juřicovou
  - 102: Zápis o narození Jana Evangelisty Dittricha
  - 103: Podrobná mapka lokalit na Tišnovsku
  - 104: Ukázka školního vysvědčení z roku 1843
  - 105: Lokomotiva "Moravia" s osobním vozem 1. třídy Severní dráhy Ferdinandovy z roku 1837
  - 106: Veverské Knínice - hřbitov, v popředí hrob rodiny Dittrichovy
  - 107: Veverské Knínice - hřbitov, hrob rodiny Dittrichovy
  - 108: Zástavba Německých Kynic z roku 1826 - levá část obce
  - 109: Zástavba Německých Kynic z roku 1826 - pravá část obce
  - 110: Blahoňov - zástavba k roku 1826
  - 111: Prosatín - zástavba k roku 1826
  - 112: Kuřimské Jestřabí - zástavba k roku 1826
  - 113: Kuřimská Nová Ves - zástavba k roku 1826
  - 114: Katov - zástavba k roku 1826
  - 115: Zápis o sňatku Jana Dittricha
  - 116: Zápis o narození Františka Dittricha
  - 117: Koupě pozemků Homolky Janem a Terezií Dittrichovými od Marie Ebnerové z Tišnova
  - 118: Zápis o smrti Ondřeje Svobody
  - 119: Zápis o smrti Kateřiny Svobodové
  - 120: Zápis o sňatku Václava Svobody
  - 121: Zápis o narození Františka Svobody
  - 122: Kostel sv. Jana Křtitele ve Velké Bíteši /stav v 15. století/
  - 123: Pohled na Velkou Bíteš /začátek 20. století/
  - 124: Zástavba obce Nebětýcha z roku 1826
  - 125: Zápis o narození Františky Svobodové /Fányanky z kovárny/
  - 126: Marie Petrová-Svobodová /vlevo/ se svojí příbuznou
  - 127: Rodný domek Františky Svobodové a dalších nevlastních sourozenců /Kocinových/, Říkonín čp. 13
  - 128: Zápis o úmrtí Františka Svobody a jeho otce Václava
  - 129: Zápis o úmrtí Hynka a Marie Svobodových a Antonie Petrové
  - 130: Zápis o sňatku Františka Tobíáše Kociny a vdovy Marie Svobodové, rozené Petrové
  - 131: Rodný a křestní list Františka Kociny
  - 132: Zápis o sňatku Františka Dittricha a Františky Svobodové, /kovářovy Fányanky z Říkonína/
  - 133: Oddávací list Františka Dittricha a Františky Svobodové
  - 134: Rodný a křestní list Františka Josefa Dittricha
  - 135: Rodný a křestní list Heleny Dittrichové

- Obr. 136: Rakouská stokoruna /zmenšeno/
- 137: Úmrtní list Marie Mičánkové, roz. Rambouskové z Heřmanova
  - 138: Úmrtní list Josefa Mičánka staršího
  - 139: Pohled na obytnou část Mičánkova statku /později Šubertova/ začátkem 20. století
  - 140: Rodný a křestní list Antonie Maškové, neteře Josefa Mičánka mladšího
  - 141: Ohlašovací list Františka Šuberta
  - 142: Notářský spis: předání statku čp. 2 na Prosatíně Barborou a Jos. Mičánkovými Františku a Antonii Šubertovým /strany 243 - 250 textu/
  - 143: Oddávkový list Františka Šuberta a Antonie Maškové
  - 144: Rodný a křestní list Marie Šubertové
  - 145: Úmrtní list Barbory Mičánkové, zvané Babuša
  - 146: Úmrtní list Antonie Balákové /její 1. manžel byl František Ráboň z Prosatína čp. 2/
  - 147: Prosatínská kaple Panny Marie Růžencové
  - 148: Roční /propouštěcí/ vysvědčení Františka Kociny
  - 149: Ustanovení Františka Kociny podučitelem /c.k. okresní školní radou v Hodoníně/
  - 150: Ustanovení Františka Kociny podučitelem /c.k. moravskou zemskou školní radou v Brně/ a složení učitelské přísahy
  - 151: Porta coeli - hlavní kostel s portálem
  - 152: Porta coeli - vlastní portál
  - 153: Marie a František Tobíáš Kocinovi /stav konec 19. století/
  - 154: Tišnov - radnice a kostel sv. Václava
  - 155: Porta coeli - konventní kaple
  - 156: Porta coeli - detail portálu
  - 157: Zaměstnanci v domácnosti baronky d'Elvertové /označena Mařenka Kocinová/
  - 158: František Kocina
  - 159: Bohdana Krapková
  - 160: Rodina Krapková /označena Bohdana/
  - 161: Mařenka Kocinová /začátek 20. století/
  - 162: Porta coeli - Ježíš v zahradě Getsemany
  - 163: Baronka Leopoldína d'Elvertová
  - 164: Porta coeli - rajska zahrada
  - 165: Porta coeli - křížová chodba
  - 166: Bohdana Krapková /v kroji/
  - 167: Část dopisu Františka Kociny
  - 168: Část dopisu Bohdany Krapkové
  - 169: Hrob Františka Kociny /stav po pohřbu roku 1905/
  - 170: Část dopisu Boženy Krapkové /sestry Bohdany/
  - 171: Jediná obálka psaná Františkem Kocinou své snoubence do Hroznové Lhoty. Zachovala se jen díky tomu, že se nepovedla
  - 172: Jedna z dopisních obálek, které psal František Kocina své sestře Mařence
  - 173: Úmrtní list Jana Dittricha
  - 174: Jestřabská škola v roce /asi/ 1905 - 1907. /Označena č. 1 = Helena Dittrichová, ozn. č. 2 = Marie Dittrichová
  - 175: Propouštěcí vysvědčení Heleny Dittrichové
  - 176: Z korespondence Mařenky Kocinové - 1 /a dobová reklama/
  - 177: Z korespondence Mařenky Kocinové - 2 /a dobová reklama/
  - 178: Knížka čelední Heleny Dittrichové
  - 179: Z korespondence Mařenky Kocinové - 3 /a dobová reklama/
  - 180: Z korespondence Mařenky Kocinové - 4 /a dobová reklama/
  - 181: Družinský oltář u redemptoristů /sv. Michala/ v Brně
  - 182: Mariánská družina /označena Mařenka Kocinová/
  - 183: Mapa Evropy před I. světovou válkou

- Obr. 184: Dobová reklama - kupte si peřiny!
- 185: Arcivévoda s chotí před hotelem v Sarajevu /před atentátem/
- 186: Císař František Josef I.
- 187: Manifest císaře Františka Josefa I. o vstupu Rakousko-Uherska do války
- 188: Život v zákopech /ruská vojska/
- 189: Neznámý rakouský voják se svojí ženou /z okruhu známých Mařenky Kocinové
- 190: Z korespondence Mařenky Kocinové - 5
- 191: Z korespondence Mařenky Kocinové - 6
- 192: Žně na panském velkostatku Porta coeli
- 193: Část dopisu Františka Tobiáše Kociny
- 194: Z korespondence Mařenky Kocinové - 7 /a dobová reklama/
- 195: Z korespondence Mařenky Kocinové - 8 /a dobová reklama/
- 196: Tzv. Pittsburghská dohoda
- 197: Tomáš Garrigue Masaryk, 1. prezident ČSR
- 198: Lidový deník z 29.10.1918
- 199: První zákon československého státu
- 200: Ústavní listina Československé republiky
- 201: Poslední školní vysvědčení Růženy Ditrichové
- 202: Jak se vám líbí školník František Láník z K.u.K. Militärvolks-schule Wien X.7
- 203: Bankovka 5000 Kčs z roku 1919 - ale kdo ji měl ve své peně-žence?
- 204: Helena Ditrichová - přijetí do Družiny
- 205: Mariánská družina v Brně /označena Helena Ditrichová/
- 206: Rodný a křestní list Anastázie Černé
- 207: Anastázie a František Josef Ditrichovi /po svatbě/
- 208: Oddavkový list manželů Anastázie a Frant. Josefa Ditrichových
- 209: Rodný a křestní list Jarmily Ditrichové
- 210: Marie a František Tobiáš Kocinovi /asi roku 1920/
- 211: Rodina barona dr. Pražáka před vilou v Předklášteří / a ukázka z jejich korespondence/
- 212: Úmrtí list Terezie Burianové /Ditrichové/
- 213: Úmrtí list Josefa Mičánka mladšího z Prosatína
- 214: Sbor dobrovolných hasičů v Kuřimském Jestřabí /stav asi r. 1925/
- 215: Pohlednice zaslaná Edou Vašíčkem Růžence Ditrichové /datum poštovního razítka z 28. dubna 1927/
- 216: Přední strana pohlednice: fotografie ze statku Dvořákových ve Smrčku /označen Eda Vašíček - z roku 1920/
- 217: Mašov náměstí: zde stával původní dům sochaře Johanna Jakoba Eberla /pův. čp. 29, nynější čp. 41/
- 218: François Zdenek Eberl: Elli /1. manželka malíře/
- 219: François Zdenek Eberl: Hráči bridge
- 220: François Zdenek Eberl: Vlastní podobizna
- 221: François Zdenek Eberl: blíže neurčený poloakt
- 222: François Zdenek Eberl: Modelka Berthe
- 223: François Zdenek Eberl: blíže neurčená podobizna ženy
- 224: François Zdenek Eberl s druhou manželkou Beatrix
- 225: François Zdenek Eberl: Absint
- 226: François Zdenek Eberl: blíže neurčená hlava dívky
- 227: François Zdenek Eberl /fotografie cca z roku 1950/
- 228: Pozvánka na výstavu děl Françoise Zdenka Eberla uspořádaná ke 100. výročí malířova narození
- 229: Manželé JUDr. Zdeněk Jan a Růžena Eberlovi z Prahy-Vinohrad /fotografie z roku 1989/

PRAMENY A LITERATURA:

- SÚA PRAHA: Soupisy poddaných podle víry Loket, sign. SM-Ž-L 49, f. 1-10, Mašov a Mětikalov, sign. SM-Ž-L 53, f. 2-6 a f. 7-8v /použita reprodukce č. 45/
- SÚA PRAHA: Tereziánský katastr - Žatecký kraj - Stadt Maschau, sign. TK 35
- SÚA PRAHA: Kirchen Rechnung Kulm 1752 - 1782, sign. ŘKŘ 2-863-1355, 1356
- SÚA PRAHA: Archiv cisterciáckého kláštera Zlatá Koruna, sign. AZK - II-2490
- SÚA PRAHA: Parcellirung croquis der Gemeinde Mašov u. Mětikalov, sign. IS 3 Žtc 169-8835, 170-8836 /r. 47, 86/
- SÚA PRAHA: Prowinz Böhmen - Original Bauparzellen Protokoll der Gemeinde Maschau, im Saazer Kreis - 1843
- SOA PLZEŇ: Soubory matrik narozených, oddaných a zemřelých ř.k. farnosti Loket 1665 - 1731, 1683 - 1768, 1697 - 1761 /použity reprodukce zápisů/
- SOA LITOMĚŘICE: Soubory matrik narozených, oddaných a zemřelých ř.k. farností Mašov 1624 - 1883, fond L 97 a ř.k. farnosti Kadaň 1637 - 1665, fond L 66 /použity reprodukce zápisů/
- SOA BRNO: Lánové rejstříky Kuřimská Nová Ves, Kuřimské Jestřabí, Prosatín a Blahoňov, fond D 1 sign. 155a
- SOA BRNO: Grundbuch - wes Ržikonin, wes Zahrada, 1665 - 1862, 1788 - 1819, 1788 - 1885, sign. C 17-7791, 7803, 7700, wes Nebstych 1788 - 1885, sign. C 17-11823
- SOA BRNO: Soubory matrik narozených, oddaných a zemřelých ř.k. farností Deblín 1659 - 1900, Německé Kynice /Veverské Knínice/ 1784 - 1900, Nebstych /Nové Sady/ 1785 - 1849, Dolní Loučky 1817 - 1896, Domášov 1774 - 1823, Horní Dubňany 1841 - 1869, fond E 67 /použity reprodukce zápisů/
- SOA BRNO: Tereziánský katastr - Kuřim, fond D 4 sign. 155/2
- SOA BRNO: Katastr rustikální - usedlí kraj Brněnský 1755 - /1770/
- SOA BRNO: Parcelirungs croquis der Gemeinde: Kuřimská Nová Ves /Neudorf/ vč. Kuřimského Jestřabí, Blahoňova, Prosatína a Katova k roku 1826, fond D 9 sign. 1753. Nové Sady /Nebstych/ sign. 1636, Veverské Knínice /Deutsch Kynitz/ sign. B 220, Deblín sign. 391 - včetně parcelního protokolu /použity reprodukce č. 108, 109, 111, 112, 113, 114, 124/
- AMB BRNO: Fondy velkostatku Kuřim /Brno/ - jen ojedinělé a přístupné doklady a archiválie
- OA RAJHRAD: Sčítací operáty k 31.12.1900 obcí Kuřimské Jestřabí, Blahoňov, Prosatín a Veverské Knínice

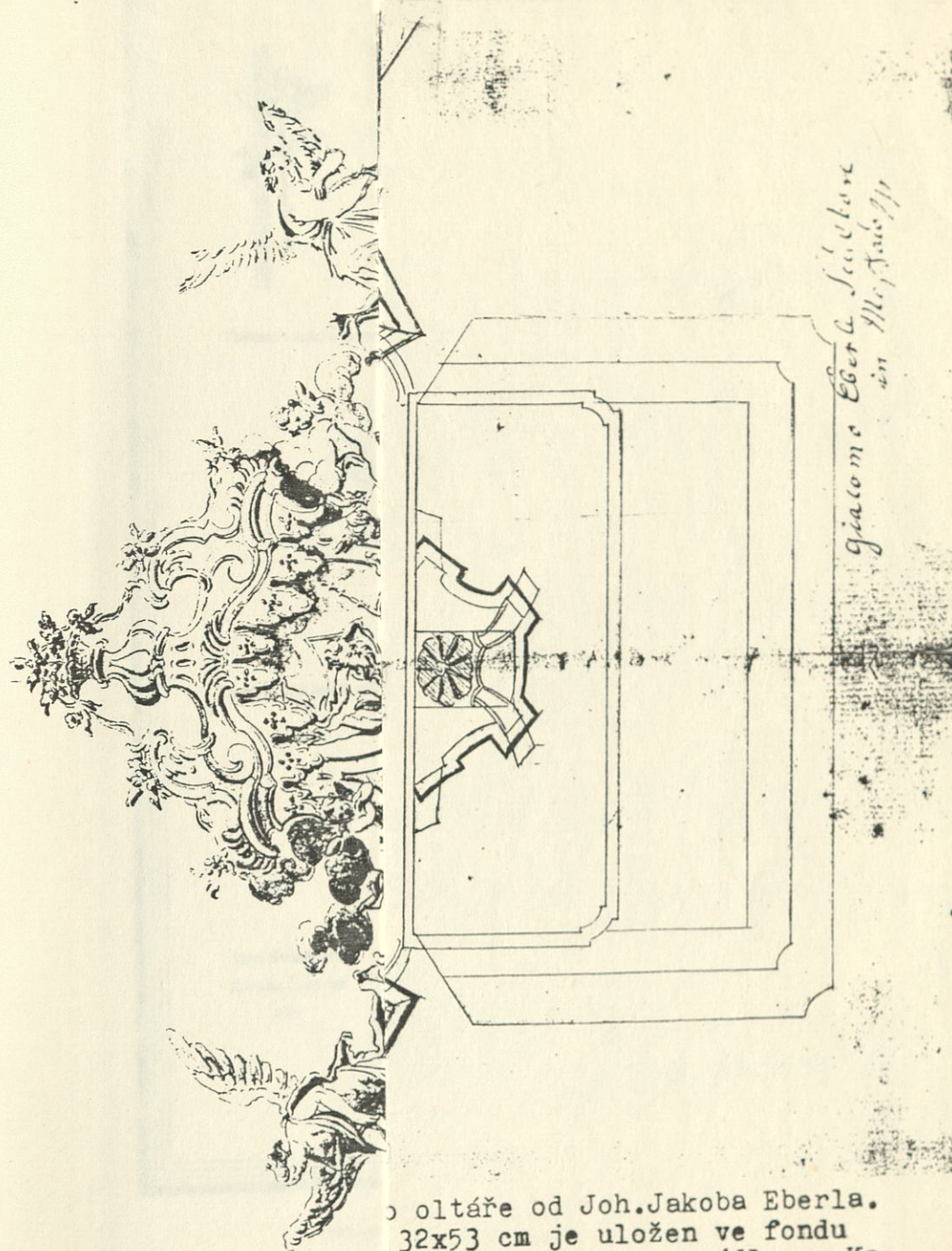

- MNV DEBLÍN: Matriky narozených 1879 - 1940, oddaných 1885 - 1944, zemřelých 1904 - 1949
- OTTŮV SLOVNÍK NAUČNÝ: díl VII. heslo Dittrich Antonín a Eberle Jakub, Praha 1898
- RIEGRŮV SLOVNÍK NAUČNÝ: díl II. heslo Eberle Jakub, Praha 1862
- BAGIN ANTON: Apoštolé Slovanů Cyril a Metoděj a Velká Morava, ČKCH Praha 1982
- BLAŽÍČEK OLDŘICH J.: Umění baroku v Čechách, plastika 17. a 18. věku, SNKLHU Praha 1958 /použity reprodukce č. 56, 57, 58/
- BLAŽÍČEK O.J.: K povahopisu barokové sochařské dílny, Volné směry XXXVIII. 1943 č.5 - 6
- DICTIONNAIRE DES PEINTRES sculpteurs, desinateurs et graveurs, heslo Eberle Jakob, Paris 1976
- EICHLER KAREL P.: Paměti panství Veverského, Brno /použity reprodukce č. 97, 99, 100/
- ELZNIC VÁCLAV Dr.: Glosář pro rodopisce a kronikáře. Genealogická a heraldická společnost v Praze, 1978
- HÁJEK JAN: Čtení o starém Tišnově, MěstNV Tišnov 1986
- HLAVINKA ALOIS: Dějiny světa v obrazech, díl III. Nový věk. Dědictví sv.Cyrilla a Metoděje, Brno 1909 /použita reprodukce č. 20/
- HOSÁK LADISLAV Dr.: Historický místopis země Moravsko-slezské, Melantrich Brno
- CHYTILŮV ÚPLNÝ ADRESÁŘ zemí Koruny české /Morava/, Brno 1911
- JANÁČEK JOSEF: Valdštejn a jeho doba. Svoboda Praha 1978 /použity reprodukce č. 6, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15/
- KAŠIČKA FR. a NECHVÁTAL BOŘ.: Loket. Odeon Praha 1983 /použita reprodukce č. 29/
- KNÍNICKÝ ZPRAVODAJ rady MNV ve Veverských Knínicích, ročník 1975
- KOLEKTIV: Dějiny města Brna díl 1 a 2. Blok Brno 1969 a 1973
- KOLEKTIV: Idea československého státu díl I. a II. Národní rada čs. Praha 1936 /použity reprodukce č. 2, 196, 199, 200/
- KOLEKTIV: Od zbroje ke stejnokroji. Naše vojsko Praha 1988
- KOLEKTIV: Příruční slovník naučný I.díl, heslo Eberle Jakub, ČSAV Praha 1962 /použita reprodukce/
- KOLEKTIV: UMĚLECKÉ PAMÁTKY ČECH, ČSAV Praha 1977 /použity reprodukce č. 59, 62, 72/
- KOLEKTIV: Kunst der Barock in Böhmen, heslo Eberle Jakob /Eberl/, Praha

- KOLEKTIV: Za svobodu, IV.díl. Praha 1929 /použity reprodukce č. 183, 188/
- KRATOCHVÍL AUGUSTÝN P.: Vlastivěda moravská - II. místopis - Ivančický okres, Brno 1904
- KUBALÍK JOSEF ThDr.prof.: Křesťanské církve v naší vlasti, ČKCH Praha 1978
- LIŠKOVÁ MARIE PhDr.: Berní rula 32 - Kraj Žatecký I.díl Mašov /Maštov/, SPN Praha 1954
- MEDEK VÁCLAV ThDr.: Cesta české a moravské církve staletími, ČKCH Praha 1982
- MELICHAR RUDOLF A KOL.: Sborník k základům genealogie. Klub pro českou heraldiku a genealogii při záv. klubu ROH Tesla Strašnice, Praha 1988 /použita reprodukce č.104/
- NEUMANN JAROMÍR: Český barok, Odeon Praha 1969 /použity reprodukce č.51, 63/
- OPITZ JOSEF Dr.: Katalog der Ausstellung heimatlicher Barock und rokokoplastik der Bezirke Kaaden, Komotau und Saaz. Komotau Museum, Okt. 1927 /použity reprodukce č.60, 61/
- PAMÁTKY ARCHEOLOGICKÉ: časopis, ročníky 1915, 1916, 1922 a 1924 - 25 /Thaller Simon/
- OHAREK VÁCLAV P.: Vlastivěda moravská - II. místopis - Bítešský okres. Brno 1900 /použita reprodukce č. 122/
- PRŮBOJ, deník severních Čech - článek Záhadné dědictví, vycházel na pokračování v lednu - únoru 1970 /použita reprodukce č. 3/
- ROTT WENZEL: Der Politische Bezirk Podersam. Podersam 1902 /použity reprodukce č. 30, 85/
- SOUPISY DĚL Jakoba Eberla, zaslané dr.Husem ze Západočeského muzea v Plzni, OA Karlovy Vary, ř.k.děkaným úřadem v Karlových Varech, ř.k.děkaným úřadem v Chomutově a ř.k.děkaným úřadem v Mašově /použity reprodukce č. 64, 65, 66, 69, 70, 71/
- TENORA JAN: Vlastivěda moravská - II. místopis - Bystřický okres. Brno 1907 /použita reprodukce č.4/
- TOMAN PROKOP: Nový slovník čs. výtvarných umělců. Ryšavý Praha 1947, heslo Eberle Jakub, Feiler Tomáš, Thaller Simon
- TURISTICKÉ MAPY a propagační tisky /průvodce/ z oblastí Čech a Moravy /použity reprodukce č. 17, 34, 73, 103, 151, 152, 154, 155, 156, 162, 164, 165/
- UMĚNÍ, časopis Ústavu teorie a dějin umění ČSAV, ročník XXVIII. - 1980 - Academia Praha
- VALEŠ VLADIMÍR: 800 let Mašтова, sborník pro MNV Mašov, Propagační tvorba Praha 1989 /použity reprodukce č. 50, 80, 217/

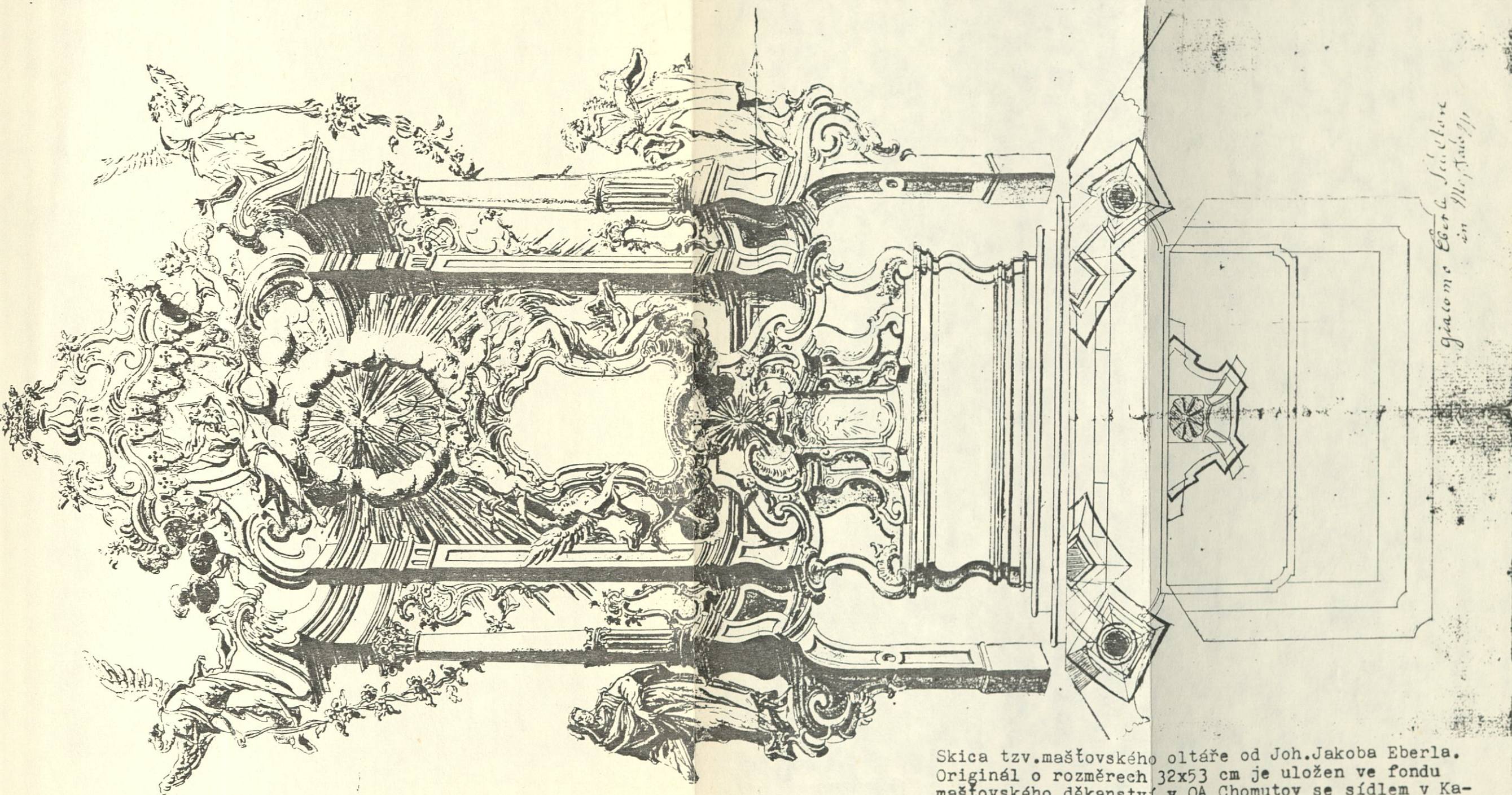

- VRABEC JAN JOSEF: Popravy na Staroměstském náměstí 21.6.1621. B. Kočí Praha 1908 /použity reprodukce č. 5, 9, 11/
- ZAVADIL LADISLAV P. a TIRAY JAN: Vlastivěda moravská - II. místopis - Bítešský okres. Brno 1900 /použita reprodukce č. 122/
- CATHELIN JEAN, DE CHAUDIN JEAN-CLAUDE: F.Z.Eberl /1887 - 1962/, Paris 1973 /použity reprodukce č. 218, 219, 220, 221, 222, 223, 225, 226/
- GILARDONI BRUNO: Eberl, Musée de Montmartre, octobre - décembre 1987, Paris 1987 /použity reprodukce č. 224, 227/
- DÁLE bylo použito některých údajů z dobových i současných periodik a publikací, písemných materiálů, dokladů a fotografií z rodinného archivu i rodin, o kterých je pojednáno. Jsou využity i excerpce pamětníků, čerpající především z rodových tradic. /Použity reprodukce fotografií, dokladů a pod. jinde neuvedených čísel/.

o oltáře od Joh. Jakoba Eberla. 32x53 cm je uložen ve fondu v OA Chomutov se sídlem v Kartě jsem kopii získal. Ve skuteč-
 noste Nanebevzetí Panny Marie neodpovídá /viz obr.64/. Podle
 sm jsme se shodli i s odb. archi-
 ařilovou, se jedná buď o studii
 nebo snad i o původní návrh pro
 erealizovaný. Skica je umělcem
 BERLE, SCULPTORE IN MASCHAU.

Skica tzv.mašovského oltáře od Joh.Jakoba Eberla. Originál o rozměrech 32x53 cm je uložen ve fondu mašovského děkanství v OA Chomutov se sídlem v Kadani, jehož laskavostí jsem kopii získal. Ve skutečnosti však oltář v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Mašově této skice neodpovídá /viz obr.64/. Podle mého názoru, na kterém jsme se shodli i s odb. archi-
vářkou OA p.Lenkou Pařilovou, se jedná buď o studii zcela jiného oltáře, nebo snad i o původní návrh pro Mašov, ale později nerealizovaný. Skica je umělcem podepsána: GIACOMO EBERLE, SCULPTORE IN MASCHAU.

Láska neumírá ...

S bolestí v srdci oznamujeme všem příbuzným a přátelům, že nás navždy opustila naše drahá manželka, maminka a babička, paní

Růžena Eberlová

Zesnula náhle v neděli 20.3.1994
ve věku nedožitých 81 let.

Na přání rodiny byla v tichosti zpopelněna.
Všem, kteří ji znali, sdělujeme tuto smutnou zprávu a prosíme, aby na ni vzpomínali v dobrém.

101 00 Praha 10, Hradešinská 22

Jménem všech pozůstalých:

Zdeněk Eberl
manžel

Jana Steinerová
Zdenka Čechová
dcery

Hana, Ivo a Karel
vnoučata

Miroslav Steiner
Miroslav Čech
zeťové

Za projevy soustrasti děkujeme.

Pohřební ústav TRANQUILLITAS Praha 2, Italská 6, tel. 25 93 64

Boh. Vašíček: KDE JSME SE TU VZALI
kronika rodů I. díl - Ditrich

Soukromý tisk - Praha 1990. Neprošlo
jazykovou úpravou. Grafická úprava
autor. Dotisk M+P copier Praha 7-1996
Vazba Svoboda Ústí nad Labem. V.č. 7.
Výr. cena 540 Kč/kniha